

Universitatea „Ovidius” Constanța

ARS AEQUI

2022
Publicație anuală

Consiliul științific al revistei ARS AEQUI

Președinte: Adrian STOICA-CONSTANTIN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Rémy LE SAOUT, *Nantes Université*, France

Natalie FRICERO, *Université Côte d’Azur*, France

Ernesto Pinto-Bazurco RITTLER, *Universidad de Lima*, Peru

Emilian STANCU, *Universitatea din București*, România

Mihaela RUS, *Universitatea „Ovidius” Constanța*, România

Gabriel Marcel MIHAI, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

George ȘERBAN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Vasile DRĂGHICI, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Marian ALEXANDRU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Mariana MITRA-NIȚĂ, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Adina Laura PANDELE, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Gabriel Cornel GRIGORE, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Bogdan Cristian TRANDAFIRESCU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Maria CALAFUS, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Florica BRAȘOVEANU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Constantin ANECHITOAI, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Marilena MARIN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Cristi IFTENE, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Raluca Andreea TRANDAFIR, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Mădălina BOTINĂ, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Alexandru Petru LISIEVICI-BREZEANU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Cristian OPARIUC-DAN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Alper RAMAZAN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Ivan ANANE, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Gheorghe BUZESCU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Mari Isabella STAN, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Anca Jeanina NIȚĂ, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Cristina Ramona DUȚĂ, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Tănase TASENȚE, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Maria CARATAȘ, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Mihai STANCIU, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Zafer SADÎC, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Flavia Lucia GHENCEA, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Anthony Matthew Dima MURPHY, *Universitatea „Ovidius” din Constanța*, România

Redactor-șef:

Mihaela RUS

Redactori: Marilena MARIN Maria CALAFUS

Mariana MITRA-NIȚĂ Raluca Andreea TRANDAFIR Tănase TASENȚE

Anthony Matthew Dima MURPHY

Tehnoredactare și grafică: Cristi IFTENE

Redacția: Aleea Universității nr. 1, etaj 2, sala 246, Constanța

ISSN 1842-1059, revistă anuală

Autorii poartă răspunderea pentru conținutul și corectitudinea textelor.

Cuprins

SECTIUNEA I. SECȚIUNEA DE DREPT PRIVAT

Nulitatea hotărârii judecătorești și trimiterea cauzei spre rejudecare când părțile nu solicită o asemenea măsură Cristina Ramona DUȚĂ	9
Depunerea jurământului ca și condiție pentru exercitarea dreptului la serviciul public în Ucraina: o revizuire a modelului existent în condițiile regimului juridic al legii marțiale Daria KREMOVA	18
Considerații privind răspunderea juridică în materia insolvenței Gabriel MIHAI	25
Câteva aspecte teoretice și practice privind proprietatea fiduciară în Codul civil român Anthony Matthew Dima MURPHY	35
Considerații privind răspunderea juridică pentru poluare marină Gabriel MIHAI	42
Analiză comparativă între varietățile de vânzare și efectele juridice ale acestora Mădălina CHIVU	50
Am dreptul la viață. Sunt obligat la moarte? Propuneri <i>de lege ferenda</i> privind sinuciderea asistată Constantin-Răzvan OBĂRȘANU	57
Consimțământul – condiție esențială pentru validitatea actului juridic civil Student Teodor-Christian PLEȘOIANU	65
Efectele contractului de vânzare din perspectiva vânzătorului Alexandra Filofteia PUIU	72
Exproprierea la confluența dreptului constituțional, administrativ și civil Elena SÂRGHI	82
Protecția drepturilor consumatorului de servicii medicale Gabriel MIHAI	95

SECȚIUNEA II. SECȚIUNEA DE DREPT PUBLIC

Activitățile „externe” ale demnitarilor publici pe perioada regimului juridic al legii marțiale: principalii vectori ai posibilei „declanșări” a restricțiilor anti-corupție Tetiana Kolomoiets.....	107
Comisia Europeană și procesul de stabilire a agendei de la nivel european Teodora Elena ZALDEA.....	115
Practicarea ilicită a activității medicale sau farmaceutice în contextul pandemiei Covid-19 Ludmila DUMNEANU-SPÎNU	122
Violarea principiului proporționalității incriminării în Codul penal al Republicii Moldova Serghei BRÎNZA, Vitalie STATI.....	127
Reflecții asupra propunerilor de modificare în materia agresiunii sexuale Ludmila DUMNEANU-SPÎNU	138
Combaterea criminalității transnaționale: o componentă integrală a dimensiunii de securitate Halyna ZHAROVSKA, Khrystyna VOROBETS	143
Categoria „delict” în răspunderea penală și administrativă YUSHCHYK O. I., KRAYNIY P. I.....	149
Universitatea Cernăuți și patrimoniul științific al lui Hans Gross: istorie și timpuri moderne Ivan TORONCHUK, Andrii SHEVCHUK, Tetiana Hrekul-KOVALYK.....	158
Martorii oculari versus martorii asistenți Ivan ANANE	165
Analiza situației participării și infracțiunilor împotriva vieții și sănătății în doctrina dreptului penal Alexandru ARCER.....	172
Falsul informatic potrivit legislației Republicii Moldova Dorina GUREV	187

ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE ȘI SOCIALE

Mass-media, comunicare instituțională și procesul decizional în administrația publică Maria PARIS, Mihaela RUS, Tănase TASENȚE.....	197
---	-----

Modele și strategii de comunicare instituțională adaptate New Media Carmen-Georgiana Nicolae (Halep), Tănase Tasențe	212
Analiza strategiei de comunicare a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord pe rețeaua Twitter în perioada Februarie-Octombrie 2022 Dimitroglu VLADA, Monela Elena NEGREA	236
Strategia de comunicare pe Social Media în municipalitățile din Republica Moldova Carolina CARAPASCAL, Tănase TASENȚE	247
Caracteristicile comunicării online în administrația publică. Analiza strategiei de comunicare online a primăriilor din județul Olt Adriana CÂȘLOIU, Tănase TASENȚE	255
Mecanisme de comunicare online ale organizațiilor internaționale. Studiu de caz: analiza comunicării pe Twitter a Națiunilor Unite Nicoleta MIREA, Roxana Elena CIȘMAȘU	269
Importanța instrumentelor de măsurare a reputației online și utilizarea acestora în stabilirea obiectivelor manageriale focusate pe eficiență Manuela VĂDUVA, Tănase TASENȚE	279
Trăsăturile comunicării online ale corporațiilor și principalele metode pentru analiza de brand Lucia-Marina PANTILIMON, Tănase TASENȚE	290
Utilizarea Social Media în comunicarea cu cetățenii a unităților administrativ-teritoriale din județul Galați Valentina-Daria PALADE, Tănase TASENȚE	299
Analiza comunicării prin Social Media în administrația publică locală din România Mariana Simona VASILE	309
Rolul Social Media în dezvoltarea strategiei de comunicare a instituțiilor publice Elena URSE, Tănase TASENȚE	316
Social Media și strategiile de comunicare în instituțiile publice din România Sara Rebeca RĂDUCU	326
Analiza indicatorilor-cheie de performanță ai paginii de Facebook pentru primăriile din județul Arad Viviana VASILESCU, Camelia-Alexandra ILIE	335
Importanța integrării canalelor moderne de comunicare în strategia de comunicare a administrației publice locale Lavinia Florentina ICONARU	344

Propunere de politici publice privind combaterea violenței domestice Iuliana-Alexandra CĂLIN, Marius-Daniel CHIRILĂ, Andreea MARIN.....	360
Strategii și Politici Publice privind sistemul de servicii de Asistență Socială din România. Studiu de caz: Municipiul Pitești, Județul Argeș, Regiunea Muntenia Bianca-Maria GOCIU.....	375
Propunere de politică publică: politici publice privind managementul transportului public în Municipiul Constanța Andreea-Ramona NIȚĂ, Mihaela RUS.....	389
Strategii și politici publice privind sistemul de servicii de Asistență Socială din România. Studiu de caz: Orașul Craiova, județul Dolj, Regiunea Oltenia Irina PROFIRI	395
Planificarea strategică privind fenomenul migrației și crizei familiale în România Ana-Maria Teodora MATEESCU	421
Procedura achiziției publice Gheorghe BUZESCU	435
Reguli tactice de investigare pe teren Gheorghe BUZESCU	445

SECȚIUNEA I
Secțiunea de DREPT PRIVAT

Nullity of the court decision and referral of the case for retrial when the parties do not request such a measure

Nulitatea hotărârii judecătorești și trimiterea cauzei spre rejudecare când părțile nu solicită o asemenea măsură

Lect. univ. dr. Cristina Ramona DUȚĂ

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Notă critică la decizia XX/CM/11.10.2022 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în dosarul civil nr. 1.032/118/2022

Abstract

It follows from the constant judicial practice of civil Courts that in Article 480 parag (3) second sentence of de Civile Procedure Code provides for an extrinsic condition for the validity of the decision by which the Court of appeal refers the case for retrial, namely the existence of an expres request to that effect by at least one of the parties.

Keywords: *unconditional nullity; referral back to the Court; absence of an express request.*

Scurtă prezentare a problemei de drept.

Prin decizia civilă principiilor răspunderii civile contractuale, pentru pagubele materiale produse angajatorului din vina și în legătură cu munca lor

XX/CM/11.10.2022 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în dosarul civil nr.

Pentru a exista răspunderea

1.032/118/2022 a fost admis apelul formulat de apelantul pârât BMR împotriva sentinței civile nr. XX, pronunțată de Tribunalul Constanța, Secția I Civilă, la data de 07.06.2022, în dosarul nr. 1.032/118/2022, în contradictoriu cu intimata reclamantă CT

BUS S.A., a fost anulată sentința apelată și trimite cauza spre rejudecare Tribunalului Constanța - Secția I civilă.

S-a reținut astfel că, prin sentința civilă nr. XX din data de 07.06.2022, pronunțată de Tribunalul Constanța - Secția I civilă în dosarul nr. 1.032/118/2022, a fost admisă cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta CT BUS SA, în contradictoriu cu pârâtul BMR, care a fost obligat la plata către reclamantă a sumei de 1.434 de lei, reprezentând prejudiciu produs angajatorului.

În motivarea sentinței, Tribunalul a reținut următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 254 alin. 1 din Codul Muncii „salariații răspund patrimo-

nial, în temeiul normelor și patrimonială este necesar să fie îndeplinite următoarele condiții de fond: calitatea de salariat la angajatorul păgubit a celui ce a produs paguba; fapta ilicită și personală a salariatului, săvârșită în legătura cu munca sa; prejudiciul cauzat patrimoniului angajatorului; raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția salariatului.

Din înscrisurile depuse la dosar de către reclamant, a rezultat că pârâtul, în calitate de salariat în baza contractului individual de muncă a condus în data de 01.02.2020 orele 10.45 autobuzul nr. CT 13 DMF pe linia 51 spre Poarta 1 Port și la intersecția cu bd. Al. Lăpușneanu, ferindu-se de un autoturism din partea stângă a acroșat pe partea dreaptă autoturismul nr. TL 30 TYB care era parcat, aspect ce rezultă din declarația dată de pârât – fila 12.

Contravaloarea reparației autoturismului avariat este de 3224,63 lei conform deviz nr. 87/20.10.2020 - fila 10, sumă din care angajatorul solicită suma de 1434 lei arătând (fără a dovedi) că diferența este suportată de către asigurator în baza asigurării CASCO.

Pentru toate motivele expuse, Tribunalul a reținut că în cauză sunt pe deplin îndeplinite condițiile legale privind angajarea răspunderii patrimoniale a pârâtului, sens în care acesta a fost obligat la plata sumei de 1434 lei cu titlu de despăgubiri, constând în contravaloarea prejudiciului produs societății.

Raportat la dispozițiile art. 453 din Codul de procedură civilă, s-a constatat că nu au fost efectuate cheltuieli de judecată de către reclamant.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârâtul BMR, criticând hotărârea sub aspectul legalității procesuale, învederând că prima instanță a fost incompetentă teritorial a soluționa pricina prin raportare la dispozițiile art. 107 alin. (1) din Codul de

procedură civilă și la împrejurarea că acesta a avut, la momentul investirii primei instanțe, domiciliul în municipiul București, în sectorul 3, iar nu în municipiul Constanța, astfel că ar fi fost competentă a soluționa dosarul Judecătoria Sectorului 3 București, iar nu Judecătoria Constanța. Totodată, apelantul a susținut că procedura urmată înaintea primei instanțe este viciată și motivat de aceea că acesta nu a fost legal citat, actele de procedură fiindu-i comunicate la o adresă din municipiul Constanța, unde acesta nu mai locuia din luna noiembrie 2020, domiciliul său fiind situat, începând cu data antemenționată și la momentul comunicării actelor de procedură din prezenta cauză, în municipiul București, sentința astfel pronunțată fiind nelegală, ca urmare a nelegalei sale citări, partea formulând, în continuare, și apărări cu privire la fondul cauzei.

În dovedire, a fost solicitată încuviințarea și administrarea probei cu înscrisurile anexate cererii de apel.

Intimata-reclamantă a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea, ca nefondat, a apelului, în motivare, arătând că, potrivit art. 269 alin. (2) din Codul muncii, în raport cu sediul social al acesteia, situat în municipiul Constanța, Tribunalul Constanța a fost competent teritorial a soluționa pricina. În privința adresei de domiciliu a pârâtului și a legalității procedurii de citare a acestuia, reclamanta a învederat că nu a avut cunoștință de o eventuală schimbare a domiciliului pârâtului din municipiul Constanța, menționat în toate actele întocmite în derularea raporturilor juridice de muncă dintre părți, în municipiul București, apreciind, astfel, că procedura de citare realizată la adresa din municipiul Constanța a fost legală, fiind formulate și apărări cu privire la fondul cauzei.

Procedând la judecata apelului conform art. 477 alin. 1 și art. 479 alin. 1 Cod

procedură civilă, adică în limitele investirii instanței de control judiciar stabilite prin motivele invocate de parte în cuprinsul cererii de apel, Curtea de Apel a reținut, în raport cu natura de conflict individual de muncă a prezentului litigiu și cu situarea, la momentul investirii primei instanțe, a sediului social al reclamantei în municipiul Constanța, că îi revenea Tribunalului Constanța competența teritorială de soluționare a pricinii în primă instanță față de situarea, în circumscripția sa teritorială, a sediului social al reclamantei, potrivit normelor speciale înscrise la art. 269 alin. (1) și alin. (2) din Codul muncii și aplicabile cu prioritate față de norma generală înscrisă la art. 107 alin. (1) din Codul de procedură civilă, invocată de apelant, motivat de aceea că aceste din urmă dispoziții legale speciale stabilesc, pentru ipoteza în care angajatorul are calitatea de reclamant, soluția legislativă a atribuirii competenței teritoriale de soluționare a conflictului individual de muncă în primă instanță tribunalului – a cărui competență materială este stabilită prin norma de la art. 208 din Legea nr. 62/2011 a dialogului social – în circumscripția căruia este situat sediul angajatorului-reclamant de la momentul investirii sale, motivul de apel vizând necompetența teritorială a primei instanțe fiind, astfel, nefondat.

Cât privește legalitatea procedurii de citare a pârâtului înaintea primei instanțe, Curtea a reținut, în fapt, din analiza cărții de identitate depuse de pârât la judecata în apel a cauzei (fila 9 dosar apel), că acesta a domiciliat, începând cu data de 03.11.2020, în municipiul București, or, în primă instanță, astfel cum rezultă din procesele-verbale de depunere a actelor de procedură la cutia poștală (fila 20, în data de 22.02.2022, în procedura scrisă premergătoare primului termen de judecată, respectiv fila 23, în data de 28.03.2022,

pentru unicul termen de judecată dinaintea primei instanțe), pârâtul a fost citat la o adresă din municipiul Constanța, unde acesta, potrivit precizării din apel în sensul alegerii de domiciliu procesual (fila 18 din dosarul de apel), și-a (re)stabilit domiciliul abia în data de 29.04.2022.

În consonanță cu dispozițiile art. 155 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură civilă, în vederea asigurării contradictorialității și a dreptului la apărare, persoanele fizice vor fi citate la domiciliul lor, iar, în cazul în care nu locuiesc la domiciliu, citarea se va face la reședința cunoscută ori la locul ales de ele; în lipsa acestora, citarea poate fi făcută la locul cunoscut unde își desfășoară permanent activitatea curentă.

În cauză, procedura de citare a pârâtului a fost nelegal îndeplinită înaintea primei instanțe, acesta fiind citat în municipiul Constanța, unde nu mai locuia la acea dată, iar nu la domiciliul din municipiul București, situație în care, constatând că pârâtul nici nu a fost prezent la termenul de judecată dinaintea Tribunalului Constanța și că a solicitat, pe acest temei, prin cererea de apel, rejudecarea cauzei, Curtea, în baza art. 480 alin. (3) teza a II-a cu referire la teza I, a doua ipoteză a aceluiași alineat din Codul de procedură civilă, a admis apelul, a anulat sentința și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță,

Sub acest aspect, Curtea a reținut că este irelevant că atât reclamanta, cât și prima instanță nu au avut cunoștință despre locul situării domiciliului pârâtului la momentul citării acestuia, nefiind, deci, în culpă în privința citării acestuia la adresa din municipiul Constanța, în locul celei din municipiul București, cât timp nulitatea actului de procedură pe temei de nelegală citare a părții nu este condiționată de existența unei eventuale conduite culpabile a subiectelor antemenționate, fundamentul acesteia fiind vătămarea dreptului la apărare

și a contradictorialității procesului civil în privința părții neregulat citate, care se produc independent de conduita celorlalte subiecte participante la judecată și a căror înlăturare nu poate fi realizată decât prin anularea actului neregulat întocmit și a celor subsecvente acestuia.

În fundamentarea concluziei existenței solicitării apelantului de trimitere a cauzei spre rejudecare la prima instanță, Curtea are în vedere că pârâțul a solicitat instanței de apel, drept consecință a admiterii căii de atac pe temeiul nelegalei sale citări și a „casării” sentinței (prin această sintagmă înțelegându-se, în raport cu prevederile art. 480 alin. (2) din Codul de procedură civilă și cu natura prezentei căi de atac, anularea hotărârii, sancțiune procesuală specifică apelului), „**să dispuneți rejudecarea**”, sintagmă din a cărei interpretare gramaticală se deduce manifestarea de voință a apelantului în sensul ca rejudecarea să nu fie efectuată de instanța de apel – caz în care acesta ar fi solicitat ca aceasta să rejudece pricina, să procedeze la rejudecare ori o altă formulare similară -, ci de către prima instanță, aceasta deoarece acțiunea de a dispune o anumită măsură procesuală, în speță, **rejudecarea**, deci de a ordona efectuarea acesteia, **nu poate fi concepută decât în cadrul unui raport pe verticală**, legat între două subiecte, precum cel dintre prima instanță și cea de control judiciar, instanța de apel neputând să își ordone sieși efectuarea unui anumit act procesual.

Notă critică. Sedes materiae.

Potrivit dispozițiilor art. 480 din Codul Civil „(1) Instanța de apel poate păstra hotărârea atacată, situație în care, după caz, va respinge, va anula apelul ori va constata perimarea lui. (2) În caz de admitere a apelului, instanța poate anula ori, după caz, schimba în tot sau în parte hotărârea apelată.

(3) În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța **de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul, evocând fondul**. Cu toate acestea, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, **în cazul în care părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare**; trimiterea spre rejudecare poate fi dispusă o singură dată în cursul procesului. Dezlegarea dată problemelor de drept de către instanța de apel, precum și necesitatea administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătoria fondului. (4) Dacă instanța de apel stabilește că prima instanță a fost necompetentă, iar necompetența a fost invocată în condițiile legii, va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre judecare instanței competente sau altui organ cu activitate jurisdicțională competent ori, după caz, va respinge cererea ca inadmisibilă. (5) În cazul în care instanța de apel constată că ea are competența să judece în primă instanță, va anula hotărârea atacată și va judeca în fond, pronunțând o hotărâre susceptibilă, după caz, de apel sau recurs. (6) Când se constată că există un alt motiv de nulitate decât cel prevăzut la alin. (5), iar prima instanță a judecat în fond, instanța de apel anulând în tot sau în parte procedura urmată în fața primei instanțe și hotărârea atacată, va reține procesul spre judecare, pronunțând o hotărâre susceptibilă de recurs, dacă este cazul.”

În evoluția legislativă a dispozițiilor ce au condus la adoptarea art. 480 din Codul de procedură civilă în actuala formă s-a arătat¹

¹ G.S. Lefter, *Apelul în procesul civil*, Editura Hamangiu, București, 2021, pp.519-520.

că, potrivit OUG nr. 138/2000², pct. 104 – care nu a intrat niciodată în vigoare în această formă - articolul 297 avea următorul cuprins: „Art. 297. - În cazul în care prima instanța s-a declarat incompetentă ori a respins sau a anulat cererea de chemare în judecată fără a intra în cercetarea fondului și instanța de apel, găsind apelul întemeiat, a anulat hotărârea apelata, *va evoca fondul și va judeca procesul, pronunțând o hotărâre definitivă.* Dacă prima instanța s-a declarat competentă și instanța de apel stabilește ca a fost incompetentă, anulând hotărârea atacată, va trimite cauza spre judecare instanței competente sau altui organ cu activitate jurisdicțională competent, afară de cazul când constata propria sa competență. În acest caz, precum și atunci când exista vreun alt motiv de nulitate, iar prima instanța a judecat în fond, instanța de apel, anulând în tot sau în parte procedura urmată și hotărârea pronunțată, va reține procesul spre judecare”.

Prin pct. 23 din O.U.G. nr. 59 din 25 aprilie 2001³ a fost modificat punctul 104 din O.U.G. nr. 138/2000, alineatul 1 al articolului 297 urmând a se modifica și a avea următorul cuprins: „În cazul în care prima instanța a respins sau a anulat cererea de chemare în judecată fără a intra în cercetarea fondului și instanța de apel, găsind apelul întemeiat, a anulat hotărârea apelata, *va evoca fondul și va judeca procesul, pronunțând o hotărâre definitivă.*”

Prin Legea nr. 219/2005⁴ pct. 44. „La articolul I punctul 104, alineatul 1 al

articolului 297 va avea următorul cuprins: În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a rezolvat procesul fără a intra în cercetarea fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, *instanța de apel va desființa hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare primei instanțe (...)*precum și atunci când există vreun motiv de nulitate, iar prima instanță a judecat în fond, instanța de apel anulând în tot sau în parte procedura urmată și hotărârea pronunțată, *va reține procesul spre rejudecare.*”

În opțiunea legiuitorului contemporană edictării textelor de lege mai sus arătate, reținând caracterul nulității hotărârii - pronunțată în temeiul unei excepții procesuale (de procedură sau de fond), în lipsa părții nelegal citate sau cu încălcarea normelor de competență (indiferent de natura necompetenței) – ca fiind una necondiționată de vătămare, opțiunea reținerii sau trimiterii spre rejudecare aparținea în mod exclusiv instanței de judecată, nefiind recunoscută posibilitatea părții de a opta asupra consecințelor anulării hotărârii.

Prin punctul nr. 27 al Legii nr. 202/2010⁵ conținutul art. 297 din Codul de procedură civilă a fost modificat definitiv înainte de intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, reprezentând scheletul noului art. 480 „În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul,

procedură civilă, publicat în Monitorul Oficial nr. 609 din 14 iulie 2005.

⁵ Legea nr. 202 din 25 octombrie 2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor publicată în Monitorul Oficial nr. 714 din 26 octombrie 2010

² Publicată în Monitorul Oficial nr. 479/2 octombrie 2000

³ Legea privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, publicat în Monitorul Oficial nr. 217 din 27 aprilie 2001.

⁴ Legea nr. 219 din 6 iulie 2005 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de

evocând fondul. Cu toate acestea, în cazul în care prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare, o singură dată, primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, ***dacă părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare.*** De asemenea, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare, o singură dată, primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, în cazul în care judecata în primă instanță s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, iar partea a solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel. Dezlegarea dată problemelor de drept de către instanța de apel, ca și necesitatea administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.”⁶

Intrarea în vigoare a Noului cod de procedură civilă⁷ a oferit un nou conținut în alin. 3 al art. 480 potrivit căruia „(3) În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a

intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul, evocând fondul. Cu toate acestea, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, în cazul în care părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare; trimiterea spre rejudecare poate fi dispusă o singură dată în cursul procesului. Dezlegarea dată problemelor de drept de către instanța de apel, precum și necesitatea administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.”

Apreciem că două principii fundamentale sunt de natură să justifice opțiunea legiuitorului asupra conținutului alin. 3 al art. 480 și anume respectarea deopotrivă a principiului disponibilității și principiului celerității soluționării cauzelor.

Definit de art. 6 din Codul de procedură civilă și purtând denumirea marginală „Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil” principiul celerității presupune că „(1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoare să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecății.”

În egală măsură, principiul disponibilității părții impune judecătorului – în alin.6 al art. 22 – obligația de a se pronunța asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investiției, în afară de cazurile în care legea ar dispune altfel.

În literatura juridică a fost exprimată și opinia potrivit căreia principiului celerității

⁶ În opinia autorilor D. Atasiei și H. Țiț exprimată în *Mica reformă în justiție, Legea nr. 202/2010 comentată*, Editura Hamangiu, 2010, p.80, s-a arătat că „Trimiterea spre rejudecare poate fi cerută atât de apelant, cât și de intimat, fiind suficient ca cel puțin una dintre părți să fi solicitat acest lucru.” Aserțiunea se bazează pe interpretarea literală a textului de lege indicat – de vreme ce trimiterea spre rejudecare poate fi solicitată nu doar prin cererea de apel, ci și prin întâmpinarea la cererea de apel, orin urmare prin actul de procedură specific intimatului. În plus, s-a argumentat – G.S. Lefter, *op.cit.*, p. 521, subsolul 2, că ambele părți ale apelului se bucură de aceleași posibilități procesuale dec a cere anularea hotărârii apelate, în mod egal și fără discriminări.

⁷ Prin Legea nr. 134 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură civilă publicată Monitorul Oficial nr. 545 din 03 august 2012, intrată în vigoare la data de 15 februarie 2013.

nu i se opune principiul dublului grad de jurisdicție⁸. S-a apreciat că în cazul exercitării căii de atac a apelului, dacă instanța de apel va rejudeca ea însăși cauza, va fi singura instanță de fond care se va pronunța asupra litigiului, fără a exista un dublu grad de jurisdicție. Va câștiga astfel principiul celerității. Dacă dimpotrivă, instanța de apel va trimite cauza spre rejudecare, triumfă principiul dublului grad de jurisdicție, iar durata procesului este, în mod inevitabil, prelungită.

În această situație, s-a mai arătat⁹, concilierea celor două principii se realizează prin principiul contradictorialității.

Din moment de dublul grad de jurisdicție nu are valențe de ordine publică, apare firească opțiunea legiuitorului de a lăsa la îndemâna părții concilierea celor două principii. Astfel, dacă partea urmărește o soluționare mai rapidă a cauzei, vor opta pentru a nu cere trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe; dacă, dimpotrivă, urmăresc să valorifice motivarea în fapt și în drept a hotărârii judecătorești, expusă prin considerente, sau să completeze efortul probatoriu, vor opta pentru trimiterea spre rejudecare către prima instanță.

În ambele cazuri, părțile urmăresc „o rejudecare”. Doar instanța care va proceda la rejudecare diferă după cum rejudecarea privește reținerea sau trimiterea cauzei.

Potrivit Dex a „rejudeca” înseamnă „A judeca încă o dată pentru a aprofunda sau a elimina erorile.” Prin urmare, în dezacord cu opinia Curții de Apel a cărei decizie a fost mai sus redată, potrivit căreia „rejudecarea, deci de a ordona efectuarea acesteia, nu poate fi concepută decât în

cadruul unui raport pe verticală”, rejudecarea – privită ca temei de aprofundare sau eliminare a erorilor de judecată, este privită atât ca un raport de verticală, cât și pe orizontală, iar unicul participant la procesul civil care poate opta ce vor proceda la rejudecarea cauzei sunt părțile.

În analiza principiului disponibilității s-a arătat că¹⁰ acesta presupune, în esență, dreptul persoanei interesate de a porni sau nu procesul, dreptul părților de a determina cadrul procesual, dreptul părților de a pune capăt procesului, prin efectuarea de acte procesuale de dispoziție. Opinem că se poate susține, cu succes, că principiul disponibilității presupune, în calea de atac a apelului și exclusiv pentru această cale de atac¹¹, opțiunea părților de a cere reținerea cauzei de către instanța de apel sau trimiterea ei primei instanțe.

În acest sens, art. 480 alin. 3 C. pr. civ. nu este susceptibil de o interpretare contrarie. Astfel, ca expresie a principiului disponibilității, trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe se poate realiza doar la solicitarea expresă a cel puțin uneia dintre părți. Imperativul reglementării s-a bazat pe cu celeritate sporită și cheltuieli mai puține, în dauna principiului dublului grad de jurisdicție, care însă nu este un principiu constituțional.

Soluția sacrificării principiului celor două grade de jurisdicție din dorința de a promova în mod ferm principiul celerității judecăților, nu este inedită nici în peisajul european al dreptului judiciar, o reglementare asemănătoare regăsindu-se și în Franța (art. 568 din Codul de procedură civilă francez)¹².

¹⁰ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 12.

¹¹ Trimiterea cauzei spre rejudecarea primei instanțe, chiar și în lipsa unei solicitări exprese a părților, este consacrată legislativ în mod expres pentru calea de atac a recursului, prin art. 498 din Codul de procedură civilă.

¹² Art. 568. Din Codul civil francez prevede că „(1) La primul termen de judecată la care au fost legal

⁸ V. Stoica, A.G. Alecu *Nulitatea necondiționată de vătămarea a deciziei de apel în cazul trimiterii cauzei spre rejudecare în absența unei cereri exprese a uneia dintre părți*, în Revista Română de Drept Privat nr. 2/2022, Editura Universul Juridic, p. 495.

⁹ *Ibidem*.

Procedând la soluționarea excepției de neconstituționalitate a alin. 3 al art. 480 din Codul de procedură civilă, Curtea Constituțională¹³ a statuat că „pct. 17. *Curtea a reținut că prin dispozițiile art. 480 alin. (3) din Codul de procedură civilă, criticate în prezenta cauză, legiuitorul dă prioritate principiului celerității judecării cauzelor față de cel al dublului grad de jurisdicție, pe care însă nu îl elimină, ci lasă la aprecierea părților din proces beneficiul acestuia, ca expresie a principiului disponibilității, principiu fundamental al procesului civil, potrivit căruia obiectul și limitele procesului sunt stabilite prin cererile și apărările părților. În condițiile legii, partea poate, după caz, renunța la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuși dreptul pretins, poate recunoaște pretențiile părții adverse, se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt, în tot sau în parte, procesului, poate renunța la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri. De asemenea, partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege (art. 9 din Codul de procedură civilă). Principiul disponibilității trebuie însă coroborat și cu celelalte principii care guvernează procesul civil, cum ar fi legalitatea, astfel încât părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenii stabilitate de lege sau de judecător, să-și probeze pretențiile și apărările, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind tot astfel finalizarea acestuia [art. 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă].” Curtea a mai reținut (paragr. 20) că,*

citare, părțile sunt obligate să declare în scris, sub sancțiunea decăderii, dacă înțeleg să invoce caducitatea arbitrajului. „

¹³ Decizia nr. 509/2018 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a art. 480 alin. (3) teza a doua din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 63 din 25 ianuarie 2019.

prin textul de lege criticat, legiuitorul, în virtutea competenței sale constituționale conferite de art. 126 alin. (2) potrivit căruia „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege” și art. 129 potrivit căruia „împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii” din Legea fundamentală, a reglementat o soluție legislativă prin care, pe de o parte, se dă eficiență celerității soluționării cauzelor și se evită prelungirea excesivă a ciclului procesual atât prin reglementarea soluției pe care o poate pronunța instanța de apel, cât și prin limitarea posibilității trimiterii cauzei spre rejudecare o singură dată în cursul procesului, iar, pe de altă parte, conferă posibilitatea părților de a beneficia de dublul grad de jurisdicție, atunci când apreciază oportunitatea acestuia.

Conchizând, rezultă că instanțele de apel nu pot dispune, din oficiu, trimiterea cauzei spre rejudecare; opțiunea trimiterii spre rejudecare sau dimpotrivă, solicitarea adresată instanței de apel de a păstra cauza spre rejudecare aparține, în mod liber, în virtutea principiului disponibilității, părților litigiului; instanțele de apel nu pot cenzura această opțiune, în lipsa unei solicitări exprese a vreuneia dintre părțile litigiului de a se dispune retrimiterea, judecătorul având obligația, iar nu facultatea de a reține cauza spre rejudecare.

S-a mai arătat¹⁴ că cererea expresă trebuie să fie formulată în cuprinsul cererii de apel sau al întâmpinării, iar nu într-un act de procedură ulterior. Prin urmare, termenul în care se poate cere trimiterea spre rejudecare este, fie termenul de apel, fie termenul de formulare a întâmpinării, termenii menționați fiind unele de decădere, ulterior acestor momente procesuale nemaifiind

¹⁴ V. Stoica, A.G. Alecu, *op.cit.*, p. 504.

posibilă formularea unei astfel de solicitări. Principiul disponibilității suportă, așadar, în acest fel, o limitare în condițiile legii, în acord cu dispozițiile art. 9 alin. 3 din Codul de procedură civilă potrivit căruia „Partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege”.

În modalitatea în care, în speța mai sus analizată, judecătorii apelului au procedat la interpretarea noțiunii de „rejudecare”, ca fiind una prin care „instanța de apel nu poate să își ordone sieși efectuarea unui anumit act procesual.”, decizia a devenit ea însăși lovită de nulitate, nulitatea fiind una necondiționată, încadrându-se în ipoteza reglementată de pct. 6 („alte cerințe reale extrinseci actului de procedură, dacă legea nu dispune altfel”) al art. 176 din Codul de procedură civilă.

Cum soluția analizată în cauză este una definitivă, judecătorul retrimiterii nu poate decât să dea incidență dispozițiilor art. 480 alin. 3 din C. pr. civ. dezlegarea dată problemelor de drept de către instanța de apel fiind obligatorie pentru judecătorii fondului.

Bibliografie selectivă

Boroi G., Stancu M., *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 12.

Lefter G.S., *Apelul în procesul civil*, Editura Hamangiu, București, 2021, pp. 519- 520.

Stoica, V., Alecu A.G., *Nulitatea necondiționată de vătămarea a deciziei de apel în cazul trimiterii cauzei spre rejudecare în absența unei cereri exprese a uneia dintre părți*, în *Revista Română de Drept Privat nr. 2/2022*, Editura Universul Juridic, p. 495.

Legislație

Decizia nr. 509/2018 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a art. 480 alin. (3) teza a doua din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 63 din 25 ianuarie 2019.

Legea privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, publicat în Monitorul Oficial nr. 217 din 27 aprilie 2001.

Legea nr. 219 din 6 iulie 2005 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, publicat în Monitorul Oficial nr. 609 din 14 iulie 2005.

Taking the oath as a condition for exercising the right to civil service in Ukraine: a review of the existing model under the conditions of the legal regime of martial law

Depunerea jurământului ca și condiție pentru exercitarea dreptului la serviciul public în Ucraina: o revizuire a modelului existent în condițiile regimului juridic al legii marțiale

Daria KREMOVA

PhD, lecturer at the Department of Administrative and Economic Law of Zaporizhzhya National University, Ukraine

Abstract

The possibility of revising the existing procedure model for taking the Oath of a civil servant in the conditions of the legal regime of martial law is substantiated. The feasibility of creating a simplified model alongside the „basic” normative model, which would exist because of coercion, exclusively under the conditions of the implementation of such a regime (with a restriction on the identification of such a model with a purely formal model, preserving the meaning of the Oath-taking procedure under normal conditions of state existence); characterized the dynamics of views on the oath as a legal fact (taking into account the peculiarities of historical periods). The normative model of the procedure for taking the Oath by individuals who first enter public service positions is defined (with an indication of the stages, specifics of the organization and conduct of such actions). Responsibility for violating the Oath by civil servants under the standard conditions of the state's existence is defined. Additionally, problematic aspects of the issue are identified. Proposals for future law-making and law enforcement are formulated, in particular, the introduction of criminal liability for violation of the Oath by civil servants during the period of the legal regime of martial law, in order to increase the awareness of a person of responsibility for violating the promise to carry the high rank of a civil servant with dignity, and to serve with a dedication to Ukraine and the Ukrainian people. Another purpose is to strengthen the person's awareness of the „connection” with the state. Plus, it is suggested to create the Unified State Register of Oaths in public service, which would contain a separate section of information on the prosecution of people for violating the oath and consolidation of all these provisions in future in a single codified act on public service.

Keywords: *Oath, normative model, implementation of the right to public service, Oath of a public official, responsibility, legal regime of martial law, public service, legislation.*

1. Introduction

Taking an oath by a civil servant in Ukraine is necessary for exercising the right to public service (for individuals entering the civil service position for the first time). The procedural aspect of taking the Oath by a civil servant is defined and legally established, taking into account the peculiarities of the standard conditions of the existence of the state. Implementing the legal regime of martial law in Ukraine, in connection with the emergence of a threat to the territorial integrity and independence of the state, made it necessary to revise the normative model of the procedure for taking the Oath by civil servants. Considering the fact that during the legal regime of martial law, the „connection” of a person (in particular, a civil servant) with the state is strengthened, the role of „sworn” norms, responsibility for violation of the Oath by civil servants, the need for civil servants to be aware of the excessive importance of the content is also strengthened. Plus, the need for civil servants to be aware of the excessive importance of the text of the Oath, which they pronounced, swearing loyalty to Ukraine and the Ukrainian people, promising to adhere to the legislation of Ukraine, to respect and protect the rights, freedoms and legitimate interests of man and citizen, to respect and defend the honour of the state and to carry with dignity the high rank of a civil official. As never before, there is a need to implement the „pledge of allegiance” to ensure the achievement of goals envisaged by introducing the legal regime of martial law. The methodological basis was both general scientific and special methods of scientific research, which made it possible to consider approaches to determining the role of an oath in different historical periods, taking into account their specifics, to characterize

the procedure for taking an oath both under the standard conditions of the existence of the state and under the conditions of the legal regime martial law, identify problematic aspects of the issue and formulate proposals for future rulemaking and law enforcement.

Research

In the service law of Ukraine, there is a unique legal phenomenon that is both a legal fact, a legal symbol, and a procedure. Such a unique legal phenomenon is an oath. The roots of this phenomenon go back to the times of customary law, evidenced by many historical sources that establish the texts, circumstances and peculiarities of the recitation of individual Oaths. After tracing the dynamics of views on the oath, several stages can be conventionally distinguished¹, considering the historical conditions of its existence, state-making and law-making processes surrounding this phenomenon. The first mentions of the appearance of the oath belong to the period of ancient times, characterized by a view of the oath in a purely religious aspect, with individual cases of promises of loyalty to democratic principles: an oath as an oath of loyalty, an oath of loyalty to „God”, „Mother of God”, „Theotokos”, with accompanying such an oath with actions that confirmed the seriousness and „perpetuation” of the promise. Such actions could be „kissing the cross” or touching sacred objects, books, and images. Regarding individual, isolated cases of taking an oath that were not purely religious, there was a swearing of loyalty to the „police” or „democratic system”. Still, even under such circumstances, a religious aspect could be traced, namely, the confirmation of one's promise „by the act of

¹ Kremova D. Institute of oath in official law of Ukraine: monograph, 2021. p. 37-38

touching” (for example, an oath „on documents”). However, the sacred, religious meaning was still predominant when taking an oath before the disintegration of Kyivan Rus. The „religious” content of the oath later changed to „religious-legal”, and the oath „of loyalty to God” is preserved. Nevertheless, in more modern historical sources, we can find the texts of oaths of „loyalty to civil power” to the commander, to work performed by the person taking the oath, to a particular type of activity with which such a person is connected. Later this meaning is extended to „professional civil service”, in which the oath is considered a solemn promise to serve the „monarch” and fulfil the duties assigned to the person who occupies a certain position. The following periods of the existence of the oath concerning the oath itself are purely formal. Attention is paid to the legal status of a public servant, the peculiarities of its consolidation, attention to the problems related to public service and its completion. At the same time, the oath is viewed only as a „formal act”. The improvement of legislation on civil service resulted from looking at the oath as an element of the procedure for joining the service and in the aspect of responsibility for its violation. A substantial step in views on the existence of an oath is the separation in the system of national legislation of the sub-branch of administrative law of official law and the system of the last institution of oath. The oath acquired legal and moral-ethical content, an ethical-legal content. The solemn promises began to contain the obligation to faithfully serve the people, the state, and the laws, to treat the rights and freedoms of a person and a citizen with honour, and to fulfil one's official duties conscientiously, realizing high responsibility for their actions. Under

current conditions, more and more legal scholars are paying attention to this legal phenomenon, highlighting the specifics of the oath depending on the field in which the oath is a mandatory element. Thus, having passed a difficult path, the oath in the official law of Ukraine acquired a priceless value, which it retains, combining the signs of a legal fact, legal symbol and procedure. Currently, taking an oath is a mandatory condition for entering public service positions.

The legal basis of the oath as an integral element of the procedure for entering the civil service is the „basic” legal act, namely the Law of Ukraine of December 10, 2015, „On State Service”². The Law mentioned above contains provisions regulating the procedure for a person's entry and completion of public service. In order to confirm the excessive importance of taking the Oath by a person applying for a position in the civil service in Ukraine and defining it as a condition for realizing a person's right to public service, it is suggested to consider taking an oath as an administrative procedure. According to the „basic” law, the Oath of a civil servant is taken by a person who enters the service for the first time, is appointed to a public service position for the first time, to which a subject of public authority (namely, this function is entrusted to the Personnel Management Service of the state body to which the person is applying for the position), is obliged to provide the conditions for taking such an oath and to ensure all organizational aspects of such a procedure. It should be noted that a person appointed to the position of a civil servant enters into an official legal relationship and

² On civil service: Law of Ukraine dated December 16, 1993 No. 3723-XII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>

does not take the Oath of a civil servant again. The content of the Oath of a civil servant is: „Aware of my high responsibility, I solemnly swear that I will faithfully serve the Ukrainian people, abide by the Constitution and laws of Ukraine, implement them, respect and protect the rights, freedoms and legitimate interests of man and citizen, the honour of the state, and it is a dignity to bear the high rank of a civil servant and faithfully fulfil one's duties”³. The person is obliged to pronounce the text of the Oath in public in the presence of mandatory subjects, which are: a) civil servants of the structural unit to which a person is appointed; b) representatives of the personnel management service of the relevant state body to which a person is appointed; and additional subjects may be guests or relatives of the future civil servant. A mandatory condition is the signing of the text of the sworn oath by the person who takes it, indicating the date of taking such Oath. After completing such stages of the drafting procedure, the text of the oath is included in the civil servant's file. Yes, precisely with the announcement of the Oath of a civil servant, a person is considered to have acquired a special legal status - the legal status of a public servant; until the fulfilment of this procedure, a person cannot be considered to hold the position of a civil servant (except for cases when a person enters the civil service, not for the first time, then they are considered to have acquired the legal status of a civil servant from the date of their appointment). The legislator has taken care of the cases when a person may refuse to take an oath or may not appear for such a procedure. The legislator also considers the results of such actions of a person. So, suppose a person

refuses to take the Oath of a civil servant. In that case, a person is considered to have refused to hold a civil service position, so the act of appointment is cancelled. Also, the person is considered to have not acquired a special legal status - the legal status of a public servant. Consequently, the official legal relationship has not started, and the appointment's subject has the right to re-determine the competition winner for holding a civil service position. The „basic” act on the peculiarities of the civil service states that information on taking the Oath of a civil servant by a person appointed to a civil service position shall be entered into the register of insured people of the State register of mandatory state social insurance in the manner established by the Pension Fund of Ukraine in agreement with the central the body of the executive power, which ensures the formation of state policy in the field of social protection of the population⁴. A person who has taken the Oath and is appointed to a position in the civil service has the right to apply for the entry of information about taking the Oath into the workbook of the civil servant. That is, the procedure of taking the Oath by a person applying for appointment to a civil service position and acquiring the status of special legal status - the legal status of a civil servant is a set of consecutive actions regulated by the norms of civil service law. A mandatory element of the procedure is the presence of a subject of public administration, whose duties include the organization of the procedure for taking the Oath by a person entering public service for the first time or applying for a public service position for the first time. The peculiarity of this procedure is that one person can take the Oath (individual

³ On civil service: Law of Ukraine dated December 16, 1993 No. 3723-XII.

⁴ On civil service: Law of Ukraine dated December 16, 1993 No. 3723-XII.

nature), or several people can take it simultaneously (for a certain group of people). Under any conditions, the subject of public administration is obliged to organize the procedure for taking the Oath. The purpose of such a procedure is to achieve the main result, which is drawing up an act on appointing a person to a public service position and acquiring the legal status of a public official, providing the body to which the person is appointed with personnel resources (target orientation; occurrence of „external” consequences). The procedure for taking the Oath is staged (it involves stages of the procedure). Taking the Oath of a civil servant imposes on a person a special obligation, which one must comply with. Such an obligation means faithful, conscientious, impartial service to the Ukrainian people and compliance with the Constitution (Basic Law) and laws of Ukraine. It also includes a dignified attitude to human rights and freedoms of citizens, awareness of the importance of one's legal status („to bear the high rank of a civil servant with dignity”) and compliance with one's official duties. All this is confirmed by the fact that a person is aware of high responsibility for one's words and actions. With this in mind, the legislator provided responsibility for violating the Oath by a person who „holds the high rank of a public servant.” The „Basic” Law stipulates that the type of responsibility for violation of the Oath of a civil servant is a precisely disciplinary liability because the same Law defines the concept of official discipline, which means „uncompromising observance of the Oath of a civil servant, conscientious performance of official duties and rules of internal official procedure”⁵, and establishes the provision that violation of the Oath is a

disciplinary offence along with violation of the rules of ethical behaviour, non-compliance with the rules of internal procedure, actions of a person that can harm the authority of the public service, showing disrespect for the state, state symbols of Ukraine, Ukrainian people, etc. Moreover, as a punishment for violating the Oath of a civil servant, the legislator defined dismissal from a civil service position as an exclusive (harshest) type of disciplinary punishment applied to public officials for committing certain disciplinary offences. Indeed, it is not accidental that the violation of the Oath stands alongside the abovementioned disciplinary offences defined by the Law. It is because such actions (violation of the Oath) have the consequence of violating the authority of the civil service as a whole. Plus, public officials as representatives of the civil service, and as representatives of the state, „undermine” the authority of the state body in which such a person holds a position. Primarily, a person taking the Oath of a civil servant must be aware of high responsibility for one's actions before the Ukrainian people, the state, the body to which such a person is appointed, and before oneself for the words and actions spoken and implemented in the future. It is obligatory to be aware of one's high moral duty, which a person imposes on oneself, and to remember that taking an Oath is not just a formal legal fact. However, an Oath is also a moral obligation of a person, and taking it is not just a formal procedure but an event, which is determined by a high value for the person. The abovementioned characteristic gives an idea of the „basic”, normative existing model of the procedure for taking the Oath of a civil servant in Ukraine. Today's events, namely the introduction of the legal regime of martial law, require a revision of the existing

⁵ On civil service: Law of Ukraine dated December 16, 1993 No. 3723-XII.

model, considering the peculiarities of such a legal regime.

Taking into account the events that led to the appearance of a threat to the territorial integrity of Ukraine, we can state that a special legal regime was introduced in the country - the legal regime of martial law. The normative „base” of such a regime is the Law of Ukraine dated May 12, 2015, No. 389-VIII „On the Legal Regime of Martial Law”, Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022 „On the Introduction of Martial Law in Ukraine”, Law of Ukraine dated 02/24/2022 „On approval of the Decree of the President of Ukraine „On the introduction of Martial Law in Ukraine”, Decree of the President of Ukraine „On Extending the Period of Martial Law in Ukraine” dated 03/14/2022 No. 133/2022, Law of Ukraine dated 03/15/2022 „On Approval of the Decree of the President of Ukraine „On Extending the Period of Martial Law in Ukraine” and others. The first Law in the list establishes the concept of martial law, namely: „martial law is a special legal regime introduced in Ukraine or in some of its localities because of armed aggression or threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity; it provides for the provision of appropriate to state authorities, military command, military administrations and local self-government bodies, powers necessary to avert the threat, repulse armed aggression and ensure national security, eliminate the threat to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, as well as the temporary, threat-induced, restriction of constitutional rights and human and citizen freedoms and rights, and legitimate interests of legal entities with an indication of the period of validity of these

restrictions”⁶. Consequently, the legal regime of martial law in Ukraine, as a special mode of state’s existence, caused the need to review and conditionally select another special model of the oath in such a period. These conditions determined the increase in the importance of the Oath of a civil servant as a special bond between a person who took such an Oath and the state. Also, these conditions oblige a person to comply with one’s duties before Ukraine. Under any circumstances, the Ukrainian people are obliged to direct all their efforts to ensure the achievement of goals defined by a special legal regime, the legal regime of martial law. Taking into account the challenges faced by civil servants during the period of martial law, it is proposed to conditionally divide the models of taking the Oath by civil servants into two types: ordinary, standardized, which is described above, and special, simplified. It is worth noting that the „simplified” model of the procedure for taking the Oath of a civil servant should not change the significance of the event or a person who first takes up a position in public service and takes the Oath, and should not lead to a decrease in the significance of such an event.

On the contrary, during the legal regime of martial law, a person taking the Oath of a civil servant should feel a special connection with the state more than ever. It is also critical to be aware of the huge responsibility. Because of such a difficult time for the state and the Ukrainian people, one should hold the high rank of a civil servant with dignity and increase the effectiveness of performance of powers

⁶ On the legal regime of martial law: Law of Ukraine dated May 12, 2015, No. 389-VIII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#>

established by taking the Oath. In addition to revising and simplifying the procedure for taking the Oath by a person entering the civil service for the first time, namely softening it (but preventing the formality of the procedure and loss of meaning), it is worth reviewing the tort aspect of the oath. It is suggested to introduce criminal liability for violating the Oath by a civil servant during the period of validity of the legal regime of martial law. The correlation of such actions with the content of norms for the commission of treason by a public servant, in particular, should be considered. It is expedient to create a Unified State Register of Oaths in Public Service, which would contain a separate section of information on prosecuting individuals for violation of oath and to consolidate all these provisions in the future in a single codified act on public service.

Conclusions

Taking an oath by a civil servant is a mandatory condition for exercising the right to public service in Ukraine and an integral stage of the procedure for entering the civil service for individuals appointed to such positions for the first time. From the day of taking the Oath, a person applying for a civil service position acquires a special legal status – the legal status of a public servant. Peculiarities of taking the Oath, organization of the procedure, order and direct the procedure of taking the Oath, text, storage of the text of the Oath, features of a person's refusal to take the Oath, response to a violation of the Oath by a civil servant and specifics of sanctions for such people – all these provisions are enshrined in the „basic” Law „On State Service”. The

conditions of operation of the legal regime of martial law in Ukraine made it necessary to revise the existing model of the Oath-taking procedure. Because of this, it is considered expedient to create a „simplified” model of the Oath-taking procedure for the period of the legal regime of martial law in Ukraine (with the prevention of the loss of the meaning of the procedure, its existence as a formality) along with the usual, „basic” one; introduction of criminal liability for violation of the Oath by civil servants for the period of the legal regime of martial law. It has to be implemented in order to increase the person's awareness of responsibility for violating the promise to hold the high rank of a civil servant with dignity, to serve Ukraine and Ukrainian people with devotion, and to increase the person's awareness of the „connection” with the state. It is expedient to create a Unified State Register of Oaths in Public Service, which would contain a separate section of information on prosecuting individuals for violation of oath and to consolidate all these provisions in the future in a single codified act on public service.

References

Kremova D. Institute of oath in official law of Ukraine: monograph, 2021. 176 p.

On civil service: Law of Ukraine dated December 16, 1993 No. 3723-XII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>

On the legal regime of martial law: Law of Ukraine dated May 12, 2015, No. 389-VIII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Considerations regarding legal liability in the matter of insolvency

Considerații privind răspunderea juridică în materia insolvenței

Prof. univ. dr. Gabriel MIHAI

Facultatea de Drept și Științe administrative Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Procedura insolvenței implică o răspundere legală specială caracterizată printr-o combinație între condițiile generale ale răspunderii civile delictuale și condițiile speciale prevăzute de Legea insolvenței.

Atragerea răspunderii legale este expresia principiului răspunderii pentru creanțele debitorului persoană juridică, față de care răspund membrii organelor de conducere, administrare și supraveghere ale persoanei juridice, precum și a oricere alte persoane care au cauzat starea de insolvență a debitorului cu privire la faptele prevăzute expres și limitativ de lege

Stabilirea exactă a pasivului și implicit, a întinderii răspunderii persoanelor care au cauzat starea de insolvență este realizată de judecătorul-sindic pe baza probelor administrate.

Keywords: *insolvență, răspundere, debitor, administrator, judecător-sindic*

Cod Jel: *K30*

Un comerciant poate avea datorii bănești izvorâte din executarea contractelor sau din lege.

Dacă se găsește în imposibilitate de a face față datoriilor comerciale exigibile - nu are în patrimoniul său sumele de bani necesare plăților ori acestea sunt neîndestulătoare și nici nu sunt sume de încasat-atunci debitorul se află în incapacitate de plată.

Legea nr. 85/2014¹ definește în art. 5 pct.29 - insolvența ca fiind „acea stare a

patrimoniului debitorului care se caracterizează prin insuficiența fondurilor bănești disponibile pentru plata datoriilor, certe lichide și exigibile astfel:

a) insolvența debitorului se prezumă atunci când acesta, după 60 de zile de la scadență, nu a plătit datoria sa față de creditor (prezumția este relativă);

b) insolvența este iminentă atunci când se dovedește că debitorul nu va putea

¹ Procedura insolvenței societăților comerciale este reglementată, în prezent, prin Legea nr. 85/05.04.2014. După publicarea în Monitorul Oficial nr. 466/2014 și intrarea în vigoare la 28 iunie 2014,

Legea nr. 85/2014 s-a aplicat procedurilor care au fost deschise după această dată, iar insolvențele începute înainte de 28 iunie au rămas supuse vechii reglementări, Lege nr. 85/2006 privind insolvența, publicată în Monitorul Oficial nr. 359/21 aprilie 2006, modificată și completată prin Legea nr. 277/2009 publicată în M.OF. partea I, nr. 486/2009.

plăti la scadență datoriile exigibile angajate, cu fonduri bănești disponibile la data scadenței.”

Procedura insolvenței are un caracter special și o arie de aplicare aparte; spre deosebire de procedura de executare silită civilă în care fiecare creditor își urmărește singur debitorul, procedura insolvenței are un caracter colectiv; creditorii pot acționa numai împreună, o grupare în care toți au, în principiu, drepturi egale.

Legislația falimentului, la origine penală, a dobândit o natură comercială, în interesul creditorilor; actualmente se tinde spre o egalitate între pozițiile creditorilor și cele ale debitorilor, acordându-se acestora din urmă tot mai multe posibilități de redresare.

Atragerea răspunderii patrimoniale se realizează doar spre finalul procedurii și doar în cazul în care nu pot fi recuperate creanțele, prin lichidarea persoanei juridice.

Creanțele creditorilor asupra debitorului ajuns în stare de insolvență sunt satisfăcute din averea debitorului. Consecința este expresia principiului răspunderii pentru propriile obligații, mai exact, creanțele debitorului persoană juridică sunt suportate din averea persoanei juridice aflate în insolvență. De la acest principiu, Legea nr. 85/2014 consacră o excepție care constă în răspunderea și a altor persoane decât debitorul pentru satisfacerea drepturilor creditorilor; în concret, legea reglementează o răspundere a membrilor organelor de conducere și supraveghere a debitorului persoană juridică, precum și a oricărei alte persoane care a cauzat starea de insolvență a debitorului.

Condițiile răspunderii. Dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență reglementează răspunderea patrimonială a persoanelor care au contribuit la

starea de insolvență a debitorului, persoană juridică. Aceste reguli privesc natura juridică a răspunderii, faptele care angajează răspunderea, cererea de atragere a răspunderii, prescripția dreptului la acțiune etc.

Faptele care angajează răspunderea. Răspunderea membrilor organelor de administrare și de conducere, precum și a persoanelor care au cauzat starea de insolvență a debitorului se aplică numai pentru faptele prevăzute expres și limitativ de lege. Faptele ce atrag răspunderea persoanelor care au cauzat starea de insolvență a debitorului sunt prevăzute la art. 169 alin. (1) lit. a)-h) din lege:

a) *au folosit bunurile sau creditele persoanei juridice în folosul propriu sau în cel al unei alte persoane* (faptele ilicite prin care se deturneză utilizarea bunurilor și a fondurilor bănești ale societății de la scopul lor firesc, într-o utilizare frauduloasă, în interes propriu sau în interesul unei terțe persoane).

b) *au făcut acte de comerț în interes personal, sub acoperirea persoanei juridice* (fapte ilicite prin care patrimoniul societății este folosit în scopul obținerii de beneficii în interes propriu și nu în interesul societății).

c) *au dispus, în interes personal, continuarea unei activități care ducea, în mod vădit, persoana juridică la încetarea de plăți* (activități care, deși sunt vădit prejudiciabile, din punct de vedere financiar, pentru patrimoniul societății, sunt continuate în mod conștient și voit de membrii organelor de conducere, cu scopul de a obține câștiguri personale).

d) *au ținut o contabilitate fictivă, au făcut să dispară unele documente contabile sau nu au ținut contabilitatea în conformitate cu legea* (fapte ilicite prin care se încalcă reglementările imperative ale legisla-

ției contabilității, (infrațiuni, contravenții sau simple delictive civile).

e) au deturnat sau au ascuns o parte din activul persoanei juridice ori au mărit în mod fictiv pasivul acesteia (faptele de deturnare sau ascundere a unei părți din activul persoanei juridice putem înțelege acele fapte ilicite de natură contabilă prin care o parte a activului sau anumite bunuri individual determinate sunt deturnate de la destinația lor normală ori sunt ascunse terților)².

f) au folosit mijloace ruinătoare pentru a procura persoanei juridice fonduri, în scopul întârzierii încetării de plăți (fapte prin care membrii organelor de conducere, în vederea evitării sau amânării declanșării procedurii insolvenței, folosesc mijloace în care prestația societății conduse de aceștia este în mod vădit disproporționat de mare față de cea oferită în schimb).

g) în luna precedentă încetării plăților, au plătit sau au dispus să se plătească cu preferință unui creditor, în dauna celorlalți creditori (faptele prin care membrii organelor de conducere, în luna precedentă ajungerii societății debitoare în stare de insolvență, au plătit sau au dispus plata cu preferință a unui creditor, au creat în dauna celorlalți creditori un dezavantaj)³.

h) orice altă faptă săvârșită cu intenție, care a contribuit la starea de insolvență a debitorului, constatată potrivit prevederilor prezentului titlu.

Natura și întinderea răspunderii. Răspunderea persoanelor care au cauzat starea de insolvență are natura unei

răspunderi speciale, care împrumută din caracteristicile răspunderii delictuale.

Pentru a fi angajată răspunderea întemeiată pe dispozițiile legale în materie, trebuie îndeplinite condițiile generale ale răspunderii civile delictuale, respectiv săvârșirea unei fapte, producerea unui prejudiciu, existența unei legături de cauzalitate între faptă și prejudiciu și vinovăția făptuitorului, condiții care capătă conotații aparte, raportat la natura juridică a răspunderii reglementată de art. 169 din Legea nr. 85/2014⁴.

Pe lângă condițiile generale prevăzute de art. 1357 C. civil, art. 169 din Legea nr. 85/2014 reglementează și condiții speciale pentru angajarea acestei forme de răspundere: persoanele care au săvârșit faptele ilicite trebuie să fie membrii organelor de conducere sau supraveghere din cadrul societății, iar faptele enumerate în acest text de lege trebuie să fi contribuit la ajungerea debitorului în stare de insolvență. Această formă de răspundere reglementată de art. 169 nu este o răspundere contractuală izvorâtă din mandat, nefiindu-i aplicabile regulile de la răspunderea contractuală⁵.

Caracterul special al răspunderii reglementată de aceste dispoziții legale constă în aceea că textul de lege delimitează categoria faptelor considerate nelegitime, natura prejudiciului, respectiv ajungerea debitorului în stare de insolvență, legătura de cauzalitate tipică între fapte și prejudiciu, respectiv contribuția faptelor la ajungerea debitorului în stare de insolvență, precum și determinarea vinovăției persoanei chemată să răspundă legal.

Stabilirea exactă a pasivului și implicit a întinderii răspunderii persoanelor care au

² Ex.:faptele ilicite, prin care se realizează dispariția unor acte contabile justificative, sau falsificarea unor acte contabile în scopul modificării destinației bunului sau al naturii bunului aflat în patrimoniul societății etc.

³ Ex: contractarea unui împrumut pecuniar în condiții mai oneroase decât condițiile pieței (la o dobândă mai mare).

⁴ Curtea de Apel Iași - *Decizia nr. 472/2016*

⁵ Tribunalul București - *Sentința Civilă nr. 3162* din data de 23.05.2018.

cauzat starea de insolvență este realizată de judecătorul-sindic pe baza probelor administrate. Partea de pasiv suportată de persoana care răspunde nu poate fi decât acea parte care constituie efectul faptelor ilicite săvârșite.

Persoanele care pot fi răspunzătoare pentru aducerea societății în stare de insolvență

Scopul procedurii instituite de Legea nr. 85/2014 privind procedura insolvenței îl reprezintă îndeștulara creditorilor care au provocat declanșarea procedurii insolvenței sau au intervenit pe parcursul derulării ei. Când bunurile din averea debitoare insolvente nu sunt îndeștuloare pentru acoperirea masei pasive și când s-a admis o cerere de atragere a răspunderii fostelor organe de conducere sau de supraveghere ale debitoare aflate în insolvență, potrivit art. 169 din Legea nr. 85/2014, creditorii sunt îndrituiți să urmărească acele persoane, în scopul satisfacerii creanțelor lor. Sumele recuperate în urma punerii în executare a hotărârilor pronunțate de judecătorul-sindic prin care s-a instituit răspunderea membrilor organelor de conducere ale falitului sunt destinate, în caz de faliment, pentru acoperirea pasivului.

Legea prevede, în art. 169 alin. (1) că, în cazul în care în raportul întocmit în conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (1) sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului judiciar sau a lichidatorului, judecătorul-sindic poate dispune ca o parte a pasivului debitorului, persoană juridică, ajuns în stare de insolvență, să fie suportată de persoanele care au cauzat-o, respectiv de către membrii organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și de orice altă persoană care a cauzat starea de insolvență a debitorului.

Răspunderea privește următoarele categorii de persoane: administratorii și directorii societății, respectiv membrii directoratului și ai consiliului de supraveghere, cenzorii, auditorii financiari și orice alte persoane care au exercitat, în condițiile legii, funcții de conducere sau supraveghere în cadrul debitorului persoană juridică. Pe lângă cei implicați în conducerea și administrarea activității debitorului, legea reglementează răspunderea și a oricărei alte persoane care a cauzat starea de insolvență a debitorului, inclusiv asociații sau administratorii de fapt⁶.

Administratorul judiciar sau lichidatorul, analizează, după caz, prin rapoarte întocmite, oportunitatea angajării răspunderii personale patrimoniale a membrilor organelor de conducere ale debitorului prin raportare la faptele enumerate de art. 169 din lege. Se va verifica atât conduita foștilor membri ai organelor de conducere ale societății debitoare și/sau a oricărei alte persoane care ar fi putut contribui prin faptele sale la ajungerea debitorului în stare de insolvență, cât și circumstanțele economico-financiare cu care societatea debitoare s-a confruntat.

Verificarea va cuprinde cel puțin perioada de 3 ani anteriori deschiderii procedurii insolvenței, în care se poate cere anularea actelor și transferurilor patrimoniale frauduloase. Pentru ca judecătorul-sindic să poată pronunța o hotărâre prin care să dispună antrenarea răspunderii membrilor organelor de conducere și de supraveghere și/sau a altor persoane care prin activitatea lor au contribuit la ajungerea persoanei juridice în stare de insolvență, acesta trebuie să fie sesizat în acest sens de administratorul judiciar/lichidator sau

⁶ De ex: administratorul de fapt care desfășoară activități specifice funcțiilor de conducere și control, fără a fi însă respectate condițiile de formă prevăzute de lege pentru intrarea în aceasta funcție.

comitetul creditorilor. Pentru a putea fi antrenată răspunderea patrimonială a acestor persoane la plata unei plăți din pasivul societății debitoare, este necesară dovedirea condiției principale, aceea ca respectiva persoană să fi fost membru al organelor de supraveghere din cadrul societății sau de conducere, urmată apoi de probarea săvârșirii uneia din faptele comise sau omise enumerate limitativ la art. 169 alin. 1, lit. a-h din Legea specială în materie⁷.

Răspunderea juridică a administratorului are un profil similar răspunderii civile delictuale reglementată de dispozițiile art. 1.349 Cod civil. Pentru a fi angajată răspunderea administratorului în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 trebuie îndeplinite condițiile generale ale răspunderii civile delictuale dar și condiții speciale prevăzute de Legea insolvenței.

Răspunderea patrimonială a administratorului are ca scop acoperirea tuturor datoriilor societății din bunurile proprii ale acestuia atunci când creditorii persoanei juridice nu pot fi îndestulați din activul acesteia, totuși, prejudiciul suferit de societate se produce în patrimoniul acesteia și nu în patrimoniul creditorilor săi, el nefiind identic cu suma creanțelor înscrise în tabelul definitiv al creanțelor, de aceea, întinderea prejudiciului pentru care poate fi antrenată răspunderea administratorului nu poate fi mai mare decât pasivul societății.

Legea nr. 85/2014 instituie două cauze de exonerare a răspunderii administratorului:

– dacă în organele colegiale de conducere ale persoanei juridice (Adunarea Generală a Asociaților/Acționarilor), acesta

s-a opus faptelor care au contribuit la starea de insolvență sau a lipsit de la luarea deciziilor care au contribuit la starea de insolvență și a făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția sa la aceste decizii;

- dacă, în luna precedentă încetării plăților, s-au efectuat, cu bună-credință, plăți în executarea unui acord cu creditorii. Acest acord este încheiat ca urmare a unor negocieri extrajudiciare pentru restructurarea datoriilor debitorului, cu condiția ca acordul să fi fost de natură a conduce la redresarea financiară a debitorului și să nu fi avut ca scop prejudicierea și/sau discriminarea unor creditori. Aceste prevederi se vor aplica și în cazul acordurilor realizate în cadrul procedurii concordatului preventiv.

Administratorii debitorului, răspund pentru acțiunile individuale sau în cadrul unui consiliu de administrație, în baza atribuțiilor de reprezentare și gestionare, conform art. 70 și 71 din Legea nr. 31/1990, republicată.

Directorii executivi ai debitorului răspund în virtutea atribuțiilor lor de a executa operațiunile societății, conform art. 152 din Legea nr. 31/1990, republicată, chiar dacă ar exista o convenție contrară și mandatul lor rezultă dintr-un contract de muncă.

Cenzorii debitorului, care, deși nu fac parte din organele de conducere propriuzise, răspund în baza atribuțiilor de supraveghere a gestiunii, verificarea întocmirii și ținerii evidențelor contabile și controlul inopinat al gestionării lichidităților societății, conform art. 163 din Legea nr. 31/1990.

Acțiunea în răspundere. Pentru a fi atrasă răspunderea persoanelor care au cauzat starea de insolvență a debitorului, este necesară formularea unei acțiuni în răspundere a acestora. Acțiunea de atragere a răspunderii persoanelor care au cauzat insolvența poate fi formulată de către administratorul judiciar sau de către lichidator.

⁷ Stanciu D.Cârpenaru, *Tratat de Drept Comercial Român*, ediția a VI-a, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 790.

Dacă administratorul judiciar/lichidatorul nu a indicat persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului și/sau a hotărât că nu este cazul să introducă acțiunea în răspundere, aceasta poate fi introdusă de președintele comitetului creditorilor în urma hotărârii adunării creditorilor ori, dacă nu s-a constituit comitetul creditorilor, de către un creditor desemnat de adunarea creditorilor. Acțiunea în răspundere se prescrie în termen de 3 ani. Prescripția începe să curgă de la data la care a fost cunoscută sau trebuia cunoscută persoana care a cauzat apariția stării de insolvență, dar nu mai târziu de 2 ani de la data pronunțării deschiderii procedurii (art. 170 din lege)⁸.

Persoanele care pot formula acțiuni în răspundere

1. *Administratorul/Lichidatorul judiciar.* În exercitarea atribuțiilor sale, administratorul judiciar va efectua o analiza detaliată a activului și pasivului debitorului precum și a documentelor aferente, în vederea stabilirii cauzelor și împrejurărilor care au dus la apariția stării de insolvență cu menționarea persoanelor cărora le-ar fi imputabilă și asupra existenței premiselor angajării răspunderii acestora, în condițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014⁹. În funcție de faza în care se află procedura prevăzută de lege, calitatea procesuală activă pentru introducerea acțiunii prevăzute de art. 169 din lege aparține administratorului judiciar sau lichidatorului judiciar.

Potrivit art. 182 (1) administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate fi tras la răspundere pentru exercitarea atribuțiilor cu

rea-credință sau gravă neglijență. Există rea-credință atunci când administratorul judiciar/lichidatorul judiciar încalcă normele de drept material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unui interes legitim. Există gravă neglijență atunci când administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu îndeplinește sau îndeplinește defectuos o obligație legală și prin aceasta determină vătămarea unui interes legitim. Ambele ipostaze impun două condiții care trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ: încălcarea normelor și a obligațiilor legale ale administratorului judiciar/lichidatorului judiciar și, respectiv, vătămarea unor interese legitime.

De asemenea, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate fi tras la răspundere civilă, penală, administrativă sau disciplinară pentru actele efectuate în cursul procedurii, potrivit normelor de drept comun. Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar care acționează cu bună-credință, în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și a informațiilor disponibile, nu poate fi tras la răspundere pentru actele procesuale efectuate ori pentru conținutul înscrisurilor întocmite în cadrul procedurii.

În conformitate cu art. 84 alin. 2 din Legea nr. 85/2014 administratorul special desemnat într-o procedură de insolvență răspunde pentru încălcarea dispozițiilor art. 87, respectiv pentru încălcarea obligațiilor sale de colaborare cu ceilalți participanți la procedură, în sensul omisiunii de a supune avizării sau aprobării operațiunile pe care le întreprinde.

2. *Comitetul creditorilor.* Conform art. 172, Legea nr. 85/2014 mai acordă calitate procesuală activă și comitetului creditorilor. Înainte de formularea acțiunii în răspundere propriu-zise, comitetul creditorilor va parcurge în mod obligatoriu procedura autorizării prealabile de către judecătorul-sindic, care va verifica îndepli-

⁸ Mădălina Moceanu, *Acțiunea pentru angajarea răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere/administrare, pentru starea de insolvență a debitorului persoană juridică*, www.lege5.ro, 2019.

⁹ Daniela Devencea, *Răspunderea patrimonială a administratorului pentru intrarea în insolvență a persoanei juridice*, <https://greculawyers.ro>, 2020.

nirea cumulative a două condiții: pe de o parte dacă administratorul/lichidatorul judiciar a omis fie să indice în raportul asupra cauzelor insolvenței persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului, fie să introducă acțiunea în răspundere iar pe de altă parte dacă acțiunea în răspunderea persoanelor menționate este pe cale să se prescrie.

Condițiile necesare admiterii cererii pentru atragerea răspunderii patrimoniale. Persoanele îndreptățite de lege să formuleze cererea de antrenare a răspunderii patrimoniale trebuie să dovedească condițiile întrunirii elementelor răspunderii civile delictuale respectiv prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între prejudiciu și fapta ilicită precum și vinovăția; pentru ca cererea să fie admisibilă trebuie dovedită legătura de cauzalitate dintre fapta administratorului care a acționat cu rea-credință sau neglijență și starea de insolvență a societății¹⁰.

Prejudiciul constă, pentru creditorii, în ajungerea societății în stare de insolvență, respectiv în lipsa sumelor disponibile pentru plata obligațiilor exigibile către aceștia. Această stare de fapt și de drept este prejudiciabilă pentru creditorii, întrucât, de regulă, aceasta presupune nu doar imposibilitatea temporară de plată a creanțelor, ci și imposibilitatea de satisfacere integrală a respectivelor creanțe.

Raportat la fapta ilicită, doctrina¹¹ este unanimă în aprecierea caracterului limitativ al enumerării cuprinse în textul legal, legiuitorul stabilind în mod expres și exclusiv

categoriile de fapte ilicite pentru care membrii organelor de conducere ale persoanei juridice și/sau alte persoane care au contribuit la ajungerea persoanei juridice în stare de insolvență pot fi trase la răspundere.

Răspunderea patrimonială a membrilor organelor de conducere și/sau a altor persoane care au contribuit la ajungerea persoanei juridice în stare de insolvență nu poate fi angajată fără a exista o legătură de cauzalitate dintre fapta ilicită săvârșită de persoanele vizate și prejudiciul produs, respectiv ajungerea societății în stare de insolvență.

Toate actele efectuate de membrii organelor de conducere și/sau de orice altă persoană prin intermediul cărora aceștia au determinat ajungerea persoanei juridice în stare de insolvență, indiferent dacă reprezintă o cauză directă a prejudiciului sau doar o condiție premisă pentru săvârșirea faptei ilicite, sunt susceptibile de a conduce la aplicarea dispozițiilor legale aferente.

În cazul în care cererea de antrenare a răspunderii este admisă, dispozitivul hotărârii pronunțate de către judecătorul-sindic va trebui să conțină mențiuni referitoare la persoanele cărora le este imputabilă ajungerea persoanei juridice în stare de insolvență, faptele care au determinat sau au concurat la starea de insolvență, precum și proporția în care persoanele responsabile vor fi obligate să repare prejudiciul cauzat și să suporte o parte sau întreg pasivul neachitat.

Membrii organelor de conducere nu răspund pentru o simplă incapacitate managerială, ci pentru săvârșirea unor fapte cu caracter ilicit, urmărind de regulă deturarea activității de la realizarea scopului pentru care a luat ființă societatea și satisfacerea unui interes personal sau a unui terț, astfel că în practică există tendința de a califica această formă a răspunderii ca

¹⁰ Luminița Tulească, *Răspunderea administratorilor pentru insolabilitatea societății (comerciale) în condițiile art. 25 alin. (2) din Codul de procedură fiscală*, www.juridice.ro, 11.02.2020

¹¹ Stanciu Cărpenu, Vasile Nemeș, Dan-Alexandru Sitaru, *Drept Comercial Român*, Editura Universității „Nicolae Titulescu”, București, 2014, p.85.

având caracter delictual în toate situațiile. Dacă ne aflăm în prezența unei fapte ilicite care a creat un prejudiciu nesemnificativ față de cifra de afaceri a debitorului și de la care a trecut mult timp, astfel încât se poate aprecia că nu a avut nici o influență asupra declanșării procedurii de insolvență, nu se poate pune în discuție atragerea răspunderii patrimoniale a membrilor de conducere¹².

Alineatul (5) al art. 169 din Legea nr. 85/2014 instituie o clauză de exonerare a răspunderii, respectiv răspunderea patrimonială a persoanelor nu va putea fi angajată „dacă, în organele colegiale de conducere ale persoanei juridice, s-au opus la actele ori la faptele care au contribuit la starea de insolvență sau au lipsit de la luarea deciziilor care au contribuit la starea de insolvență și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii”.

Persoana împotriva căreia s-a pronunțat o hotărâre definitivă de atragere a răspunderii nu mai poate fi desemnată administrator sau, dacă este administrator în alte societăți, va fi decăzută din acest drept timp de 10 ani de la data rămânerii definitive a hotărârii.

Efectele răspunderii persoanelor care au cauzat insolvența. Urmare a angajării răspunderii persoanelor ce au cauzat starea de insolvență, acestea vor fi obligate la suportarea pasivului stabilit de către judecătorul-sindic. În cazul în care persoanele chemate să răspundă nu varsă sumele de bună-voie, acestea vor fi executate silit prin intermediul executorului judecătoresc, după regulile Codului de procedură civilă, așa după cum statuează art. 173 alin(1) din Legea nr. 85/2014.

Potrivit dispozițiilor art. 173 alin. (2), după închiderea procedurii falimentului, sumele rezultate din executarea silită vor fi repartizate de către executorul judecătoresc, conform legii, în temeiul tabelului definitiv consolidat de creanțe pus la dispoziția sa de către lichidator.

Legii 85/2014 nu impune, printr-o obligație expresă, lichidatorului judiciar să procedeze la executarea silită a hotărârilor judecătorești de angajare a răspunderii prin intermediul executorilor judecătorești, cu atât mai mult cu cât nici unul dintre creditorii nu este dispus să avanseze sumele necesare executării silite. Pe de altă parte, nu exista nici un motiv care să împiedice punerea la dispoziția executorului judecătoresc de către creditorii a titlului executoriu și a tabelului de creanțe ulterior închiderii procedurii de insolvență în vederea executării silite, concomitent cu avansarea sumei necesare efectuării executării silite.

Hotărârea de deschidere a unei proceduri de insolvență întrerupe procesele ce decurg din acțiuni judiciare introduse împotriva debitorului; procedurile de executare și măsurile de conservare sunt suspendate. De la regula suspendării de drept a tuturor acțiunilor judiciare, extra-judiciare sau măsurilor de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului sunt exceptate, potrivit art. 75 alin. (1) lit. a) teza finală din Legea insolvenței, acțiunile civile din procesele penale.

În atare situație, acțiunea civilă în procesul penal este soluționată în condițiile dreptului comun și atunci când vizează o persoană juridică aflată în insolvență¹³.

¹² Alternativ, în acest caz, se poate apela la forma de răspundere civilă delictuală generală în baza Legii nr. 31/1990.

¹³ Andra-Roxana Trandafir, *Aplicarea legii insolvenței în procesele penale*, Revista Universul Juridic Premium nr. 2/2018, București, 2018.

Interdicția inițierii ori, după caz, suspendarea procedurii de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice nu vizează și dizolvarea, respectiv lichidarea în procedura falimentului prevăzută de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență¹⁴.

Prin reglementarea cuprinsă în art. 169 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 85/2014, legiuitorul a stabilit ca în cazul nepredării documentelor contabile către administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, atât culpa, cât și legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu se prezumă relativ. Persoanele a căror răspundere se angajează trebuie să fi contribuit la starea de insolvență a debitorului; autorul faptei poate însă să răstoarne prezumția de menținere a contabilității prin predarea către practicianul în insolvență a documentelor contabile¹⁵.

În materia insolvenței au fost reglementate expres în art. 182 din Legea nr. 85/2014 atât răspunderea practicianului în insolvență (alin. 1), cât și cauza justificativă - *regula judecării de afaceri* (alin. 3); practicianul în insolvență de bună-credință care își asumă riscuri în cadrul efectuării unor acte procesuale ori pentru conținutul înscrisurilor întocmite în cadrul procedurii insolvenței va putea invoca cu succes această cauză de exonerare în cazul în care împotriva sa se formulează o acuzație de natură penală. Regula judecării de afaceri-cauză justificativă prevede ca administratorul judiciar/ lichidatorul

judiciar care acționează cu bună-credință, în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și a informațiilor disponibile, nu poate fi tras la răspundere pentru actele procesuale efectuate ori pentru conținutul înscrisurilor întocmite în cadrul procedurii.

Business judgement rule (regula judecării de afaceri), este un principiu preluat din dreptul anglo-saxon, care îi apără pe administratorii unei societăți comerciale de răspundere. Condiția este ca eșecul activității să țină de riscul afacerii și să nu fie consecința unei judecări neglijente sau fraudei. Este practic o cauză de exonerare de la răspundere a administratorilor care se informează corespunzător înaintea luării unei decizii de afaceri și care sunt convinși ca hotărârile sunt luate în beneficiul societății. Pentru a identifica încălcarea *regulii judecării de afaceri* se aplică testul *due diligence* care implică faptul că deciziile luate cu celeritate, pe baza unor informații rezonabile, nu atrag răspunderea administratorilor oricât de mare ar fi prejudiciul suferit de societate. Inclusiv actele întocmite și pozițiile exprimate de administratorul/ lichidatorul judiciar trebuie să fie exprimate pe baza tuturor informațiilor disponibile, iar pe baza acestora practicianul în insolvență ia o decizie de afaceri pe care o poate considera justificată și cu privire la care poate invoca exonerarea de răspundere în cazul producerii unui rezultat prejudiciabil. În aceste condiții, eventualul prejudiciu rezultat, nu îi va putea fi imputat, deoarece oportunitatea alegerii se află în afara controlului judiciar.

Răspunderea patrimonială a administratorului pentru intrarea în insolvență a societății nu înlătură răspunderea penală pentru faptele care constituie infracțiuni. Răspunderea persoanelor pentru pasivul cauzat nu înlătură aplicarea legii penale pentru faptele care constituie infracțiuni (art. 169 alin.8 Legea nr. 85/2014): bancruta

¹⁴ I.C.C.J. *Decizia nr. 18/7.09.2020* (Dosar nr. 459/1/2020) referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 493 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală. (publicata în M. Of. nr. 390 din 14 aprilie 2021)

¹⁵ Curtea Constituțională a României, *Decizia nr. 370/ 3 iunie 2021* referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 169 alin. (1) lit.d) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

simplă, bancruta frauduloasă, gestiunea frauduloasă, delapidarea, infracțiunea de înregistrare a unei cereri de admitere a unei creanțe inexistente asupra averii debitorului și infracțiunea de refuz de a prezenta documentele sau informațiile necesare aplicării procedurii¹⁶.

Regulă a judecății de afaceri acționează și în sfera dreptului penal, ca o cauză justificativă a exercitării unui drept recunoscut de lege, prevăzută la art. 21 alin. 1 C. pen.; acest drept recunoscut de lege este dreptul practicianului de a-și asuma anumite riscuri inerente în desfășurarea activității din procedura insolvenței, câtă vreme își îndeplinește obligațiile de prudență și diligență în luarea deciziilor.

Bibliografie

Devencea, Daniela, *Răspunderea patrimonială a administratorului pentru intrarea în insolvență a persoanei juridice*, <https://greculawyers.ro>, 2020.

Moceanu, Mădălina, *Acțiunea pentru angajarea răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere/administrare, pentru starea de insolvență a debitorului persoană juridică*, www.lege5.ro, 2019.

Stanciu D. Cărpenu, *Tratat de Drept Comercial Român*, ediția a VI-a, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 790.

Trandafir, Andra-Roxana, *Aplicarea legii insolvenței în procesele penale*, Revista Universul Juridic Premium nr. 2/2018, București, 2018.

Tuleașcă, Luminița, *Răspunderea administratorilor pentru insolabilitatea societății (comerciale) în condițiile art. 25 alin. (2) din Codul de procedură fiscală*, www.juridice.ro, 11.02.2020

Legislație

I.C.C.J. *Decizia nr. 18/7.09.2020* (Dosar nr. 459/1/2020) referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 493 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală. (publicata în M. Of. nr. 390 din 14 aprilie 2021)

Curtea Constituțională a României, *Decizia nr. 370/ 3 iunie 2021* referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 169 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

¹⁶ Nicoleta Grigorescu, *Este oare incidentă legislația penală în procedura insolvenței ?*, www.bursa.ro, 2015

Some Theoretical and Practical Aspects Concerning the Fiduciary Property in the Civil Code of Romania

Câteva aspecte teoretice și practice privind proprietatea fiduciară în Codul civil român*

Dr. Anthony Matthew Dima MURPHY

*Asistent universitar – Facultatea de Drept și Științe Administrative,
Universitatea Ovidius din Constanța E-mail: anthony.murphy@365.univ-ovidius.ro*

Abstract

This paper seeks to analyse the concept of fiduciary property as seen through the lens of the current Civil Code of Romania. To this purpose, four key questions ought to be answered. First, what is a fiduciary patrimony? Second, who owns the property held in fiducia? Third, what are the prerogatives of the fiduciary owner? Fourth, what are the legal characters of the fiduciary property? Although the fiduciary patrimony is a patrimonial mass distinct from the personal patrimony of the fiduciary, the ownership of the fiduciary property belongs to the latter. Moreover, the author argues that the fiduciary property is an atypical form of conditional property, in that it is aided by a conventional limitation in the exercise of private property, not dissimilar to an inalienability clause.

Keywords: private property, trust, fiducia, fiduciary property, trust property.

§1. Preliminarii

1. Plan. Proprietatea fiduciară constituie forma în care se manifestă dreptul de proprietate privată din momentul în care este transferat fiduciarului. Căutând să elucideze înțelesul acestei noțiuni, analiza pe care o propune prezenta lucrare va lămurii *ce reprezintă patrimoniul fiduciar* (2), *cine este titularul proprietății fiduciare* (3), *care sunt prerogativele acestuia* (4), respectiv *care sunt trăsăturile proprietății fiduciare* (5).

§2. Ce este patrimoniul fiduciar?

2. Patrimoniul fiduciar. Nu încapă îndoială că fiducia dă naștere unei mase patrimoniale distincte de patrimoniul fiduciarului¹. Însăși teza finală a art. 773 C. civ. postulează că drepturile transmise spre administrare fiduciarului „alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor”. Soluția este inspirată de Codul civil francez, care adaugă o precizare similară definiției legale a fiduciei, în vreme

* Prezentul articol cuprinde materialul pregătit pentru Conferința națională „Drepturile reale principale, garanțiile civile și publicitatea” (Constanța, 6 mai 2022).

¹ A.J. Niță, *Fiducia – inovație a Noului Cod Civil. Regimul fiscal al operațiunilor fiduciare*, Pandectele săptămânale, nr. 29-30/2011, p. 3.

ce Codul civil din Québec consacră un articol separat:

Art. 2011 C. civ.fr. La fiducie est l'opération par laquelle un ou plusieurs constituants transfèrent des biens, des droits ou des sûretés, ou un ensemble de biens, de droits ou de sûretés, présents ou futurs, à un ou plusieurs fiduciaires qui, *les tenant séparés de leur patrimoine propre*, agissent dans un but déterminé au profit d'un ou plusieurs bénéficiaires.

Art. 1261 C. civ.Q. Le patrimoine fiduciaire, formé des biens transférés en fiducie, constitue un patrimoine d'affectation autonome et distinct de celui du constituant, du fiduciaire ou du bénéficiaire, sur lequel aucun d'entre eux n'a de droit réel.

Comparând cele trei soluții normative, am înclina să credem că legiuitorul român a optat pentru calea de mijloc între implicitul dreptului francez și explicitul dreptului quebecoaz: până la urmă, o masă patrimonială nu este altceva decât un patrimoniu de afectățune, aspect care ar face inutilă o calificare *expressis verbis* în acest sens. Bunăoară, o privire mai atentă va scoate la iveală nuanțele diferite în care soluțiile amintite au ilustrat patrimoniul fiduciar.

3. O cale de mijloc. Divizarea patrimoniului unei persoane în patrimoniul de afectățune a fost admisă de Codul civil român din 2009, care îmbină teoria clasică din dreptul francez, în care „patrimoniul este o emanație personalității”¹, cu teoria germană a patrimoniului-scop². Într-adevăr, textul art. 31 alin. (2) C. civ. stabilește că patrimoniul „poate face obiectul unei diviziuni sau unei afectățuni numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege”. În categoria

patrimoniilor de afectățune intră cele două specii de masă patrimonială pe care le indică art. 31 alin. (3) C. civ. (*i.e.*, cea fiduciară și cea afectată exercitării unei profesii autorizate), la care se adaugă „alte patrimoniul determinate prin lege”. Într-adevăr, este de neînțeles de ce legiuitorul a preferat formula „masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniul fiduciarilor” în loc să evoce direct patrimoniul de afectățune³, însă din textul art. 31 alin. (3) C. civ. rezultă cât se poate de clar că prima noțiune este clasificată ca specie a celei de-a doua.

4. Soluția franceză. Cu toate acestea, amintim că art. 2011 C. civ.fr. vine cu precizarea că bunurile primite de fiduciar sunt ținute „separat de patrimoniile lor proprii”. Pentru acest motiv, un autor francez a subliniat că „fiducia permite constituirea unui patrimoniu autonom (...) care nu mai aparține constitutorului, dar nici nu se integrează în cel al fiduciarului”⁴. De fapt, aceasta este soluția consacrată *expressis verbis* în textul art. 1261 C. civ. Q., conform căruia „niciunul dintre aceștia (*i.e.*, constitutorul, fiduciarul ori beneficiarul – n.n.) nu are vreun drept real” asupra patrimoniului fiduciar. Contrastul în raport cu textul francez este evident, fiindcă acesta din urmă permite și interpretarea că bunurile primite de fiduciar aparțin unei diviziuni a patrimoniului acestuia, sub forma unei mase patrimoniale distincte și

³ Gh. Buta, „Titlul IV. Fiducia”, în M. Uliescu (coord.), *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 327.

⁴ F. Lefebvre, *La fiducie. Mode d'emploi*, Ed. Francis Lefebvre, Paris, 2009, p. 26, *apud* I. Popa, „Fiducia și substituția fideicomisară, două instituții care nu și-au justificat (încă) utilitatea practică”, în M.D. Bob (coord.), *5 ani de Cod civil. Perspectiva notarială*, Ed. Monitorul Oficial, București, 2016, p. 79, n. 27.

¹ C. Aubry, C.F. Rau, *Cours de droit civil français*, t. IX, 1917, pp. 335-336, §573.

² V. Stoica, *Drept civil. Drepturile reale personale*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 5-6.

autonome față de bunurile proprii ale acestuia.

Cheia interpretării o găsim în conținutul Legii nr. 2007-211, care în art. 12-1 a prevăzut că „elementele de activ și pasiv transferate în cadrul operației menționate în articolul 2011 din Codul civil formează *un patrimoniu de afectare*” (s.n.). Articolul citat trebuie coroborat cu precizarea din art. 2011 C. civ.fr. (i.e., „separat de patrimoniile lor proprii”), căci „patrimoniul de afectare are aici în vedere situația fiduciarului în raport cu bunurile sale, respectiv cu cele care i-au fost transferate”⁵. Legiuitorul român a evitat această manieră de reglementare, optând să preia conținutul precizării din Legea nr. 2007-211 în chiar definiția legală a fiduciei⁶.

5. Un patrimoniu fără titular? În consecință, teza că „această concepție asupra fiduciei presupune recunoașterea ideii că un patrimoniu poate exista fără titular”⁷ poate fi admisă doar în raport cu soluția legiuitorului quebecoaz, acesta fiind și motivul pentru care un autor exclude ipoteza transformării masei patrimoniale fiduciare într-un „patrimoniu fără titular”⁸. În același sens, doi autori francezi opinează că, „spre deosebire de Codul civil din Quebec, pare dificil de conceput *un patrimoniu fără titular*, doar afectat unui scop” (s.n.)⁹. De altfel, putem conchide că teoria patrimoniului lipsit de titular reprezintă o mutație caracteristică dreptului quebecoaz¹⁰, care a putut găsi în teoria germană a

patrimoniului-scop o manieră proprie dreptului continental de a atinge un rezultat similar celui din dreptul anglo-american.

§3. Cine este titularul proprietății fiduciare?

6. Punct de plecare. Fiducia și anglo-americanul *trust* au în comun o structură tripartită: constituitorul (*settlor*) transferă anumite bunuri unui fiduciar (*trustee*), spre a fi administrate de acesta din urmă într-un scop determinat și în folosul unui beneficiar (*cestui que trust*)¹¹. Bunăoară, maniera în care sistemul *Common Law* a conceptualizat această operațiune valorifică trăsături specifice dreptului englez, între care distincția dintre cele trei mari ansambluri normative: precedent (*common law*), echitate (*equity*) și legislație (*statute law*). În esență, beneficiarul unui *trust* deține, grație instanței de echitate (*Court of Chancery*), un interes în contra fiduciarului și creditorilor acestuia, ca proprietate echitabilă (*equitable ownership*), iar *trustee* păstrează titlul juridic (*legal ownership*)¹², ajungând astfel „să dețină proprietatea pentru o altă persoană”¹³.

Nu încapе îndoială că adaptarea *trust*-ului la realitățile tradiției juridice continentale ridică dificultăți conceptuale însemnate, însă legiuitorul din Québec demonstrează că nu sunt tocmai insurmontabile: dacă proprietatea fiduciară trebuie deținută pentru altul, atunci putem configura un patrimoniu de afectare *fără titular*. Meritul acestei soluții este că evită sciziunea dreptului de proprietate între titularul legal și cel echitabil: nu se mai

⁵ Fr. Terré, Ph. Simler, *Droit civil. Les biens*, Dalloz, Paris, 2014, p. 33, nr. 25.

⁶ Gh. Buta, *op.cit.*, p. 326.

⁷ I. Popa, *op.cit.*, p. 79.

⁸ V. Stoica, *op.cit.*, p. 17.

⁹ Ph. Malaurie, L. Aynès, *Drept civil. Bunurile*, Wolters Kluwer, București, 2013, p. 241, n. 26.

¹⁰ În același sens, a se vedea, e.g., și S. Golub, *Fiducia. Analiza definiției legale. Genul proxim*, în Revista română de drept al afacerilor nr. 11/2016, p. 47.

¹¹ Ph. Malaurie, L. Aynès, *op.cit.*, p. 237-238, nr. 762.

¹² *Ibidem*.

¹³ L.M. Harosa, *Scurte considerații asupra fiduciei în reglementarea noului Cod civil*, Revista română de drept al afacerilor, nr. 9/2013, p. 32.

poate ridica problema titularului cât timp legiuitorul nu admite niciunul în materia patrimoniului fiduciar. Astfel, doctrina subliniază că, în concepția legiuitorului quebecoaz, fiducia nici nu dezmembrează dreptul de proprietate, nici nu dă naștere unui drept de proprietate *sui generis*, ci doar transferă un drept în patrimoniul fiduciarului, ca parte a unei mase patrimoniale distincte¹⁴.

7. Controversa franceză. Bunăoară, legiuitorul din „Hexagon” nu putea agreea un astfel de afront adus teoriei personaliste, căci un patrimoniu nu poate exista fără un titular, cu atât mai puțin o masă patrimonială. Pentru această rațiune, în doctrina franceză s-au exprimat mai multe opinii în privința titularului proprietății fiduciare, din care le vom aborda pe cele mai relevante.

Într-o primă opinie, fiduciarul este un veritabil proprietar (*verus dominus*), însă este supus exigențelor contractului de fiducie și obligației de restituire către beneficiar¹⁵. Autorii apreciază că aceasta ar fi soluția cea mai apropiată de concepția legislativă în perpetuă schimbare, dar în același timp admit că „un mecanism inspirat de *trust* (...) nu ar fi vreo revoluție”, cu toate că ar implica restrângeri asupra exclusivității și perpetuității dreptului de proprietate, dacă nu chiar o dezmembrare a dreptului constitutorului – pentru ca titlul să rămână atașat acestuia¹⁶. În ceea ce ne privește, credem că problema nu este pusă corect: dacă ne inspirăm din mecanismul anglo-american al *trust*-ului, ar trebui ca titlul de proprietate să fie scindat între fiduciar și beneficiar, fără implicarea constitutorului, căci aici rezidă esența operațiunii – fiduciarul deține nu pentru

sine, ci pentru beneficiar, care are numai un interes echitabil.

Într-o a doua opinie, proprietatea fiduciară nu este altceva decât o modalitate a dreptului de proprietate, similară conceptului de proprietate condițională¹⁷. O astfel de calificare rămâne fidelă concepției anglo- americane: în arhitectura proprietății rezolubile, *e.g.*, fiduciarul poate fi asimilat unui proprietar sub condiție rezolutorie, în timp ce beneficiarul ar fi un proprietar sub condiție suspensivă. Nu se comportă fiduciarul în manieră similară unui proprietar sub condiție rezolutorie? Nu ar fi virtualitatea de drept¹⁸ recunoscută proprietarului sub condiție suspensivă un echivalent pentru interesul echitabil recunoscut beneficiarului în mecanismul *trust*-ului? Cu toate acestea, proprietatea condițională nu este aptă să explice de una singură restrângerile care pot fi aduse prerogativelor proprietarului fiduciar.

Într-o a treia opinie, fiducia presupune o dezmembrare a dreptului de proprietate. O astfel de soluție prezintă similitudini cu scindarea proprietății în *trust*-ul anglo-american, însă anumiți autori critică această soluție tocmai pentru rațiunea că teoria sciziunii implică o „dezmembrare a atributelor proprietății care nu are echivalent în drepturile romaniste”¹⁹. De altfel, este limpede că proprietatea fiduciară nu se poate întemeia pe o dezmembrare a acestui drept atâta vreme cât fiduciarul se comportă

¹⁷ M. Bouteille, *Les Propriétés conditionnelles*, Presses Universitaires D’Aix-Marseille, 2008, pp. 440-444, *apud* L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 34, n. 11.

¹⁸ Virtualitatea de drept este o categorie intermediară între absența dreptului subiectiv civil (ipostază specifică unui drept eventual) și realitatea juridică (un drept pur și simplu), care îi conferă proprietarului sub condiție suspensivă protecția juridică prin mijloace de conservare și atributul dispoziției juridice (strict cu privire la virtualitate). A se vedea, în acest sens, V. Stoica, *op.cit.*, pp. 273-274.

¹⁹ Ph. Malaurie, L. Aynès, *op.cit.*, p. 238.

¹⁴ J. Auger, *Les sûretés dans le droit du Québec*, Ottawa, 1998, p. 76, *apud* I. Popa, *op.cit.*, p. 79, n. 28.

¹⁵ Fr. Terré, Ph. Simler, *op.cit.*, p. 34.

¹⁶ *Ibidem*.

ca un proprietar pur și simplu, iar beneficiarul nu este titularul vreunui drept real²⁰. Pe de o parte, am văzut deja că „titlul” beneficiarului găsește un răspuns mai adecvat în virtualitatea de drept din teoria proprietății condiționale decât într-un presupus drept real a cărui existență nu poate fi decelată din textul legii. Pe de altă parte, restrângerea prerogativelor proprietarului poate fi explicată nu doar prin dezmembrare, ci și prin forjarea temporară a acestora, sub auspiciile unui mecanism asemănător clauzei de inalienabilitate²¹.

O asemenea clauză este subînțeleasă, de altfel, în materia substituției fideicomisare, unde ne aflăm în ipoteza prevăzută de art. 627 alin. (4) C. civ. (*i.e.*, un act juridic prin care o persoană se obligă la un transfer viitor al proprietății); prin caracterul său real, clauza însoțește lucrul (*res*), și nu persoana, mecanism care îi permite înstrăinătorului să forjeze, temporar, conținutul juridic al dreptului real transferat²². Bunăoară, nu același lucru se întâmplă în materia fiduciei, unde dispozițiile art. 791 alin. (1) C. civ. prevăd că, atunci „când contractul de fiducie încetează, masa patrimonială existentă în acel moment se transferă la beneficiar, iar în absența acestuia, la constitutor” (s.n.); or nu poate fi vorba despre o inalienabilitate subînțeleasă cât timp transferul la care este obligat fiduciarul are un caracter *rezidual*²³. În schimb, mecanismul inalienabilității ne confirmă că prerogativele proprietarului pot face obiectul unor restrângeri instituite pe cale convențională. Nu există niciun motiv pentru care proprietatea fiduciară nu ar fi la rândul său susceptibilă unei asemenea limitări convenite între constitutor și fiduciar.

8. Un posibil răspuns. După cum am văzut, mecanismul proprietății fiduciare poate fi explicat printr-o îmbinare a unor mecanisme specifice altor figuri juridice din aria drepturilor reale: în principiu, fiduciarul se comportă precum un *verus dominus*, în manieră similară unui proprietar sub condiție rezolutorie, însă prerogativele sale pot fi restrânse prin voința părților, asemănător inalienabilității convenționale. În esență, proprietatea fiduciară împrumută aspecte din structura proprietății condiționale în construirea unei formule atipice de limitare convențională a exercițiului dreptului de proprietate.

§4. Care sunt prerogativele proprietarului fiduciar?

9. Conținutul juridic. Legiitorul nu a limitat într-o manieră rigidă exercițiul atributelor dreptului de proprietate, sens în care proprietatea fiduciară este considerată a avea o „geometrie variabilă”²⁴. Într-adevăr, dispozițiile Codului nostru civil se rezumă să afecteze fiducia scopului convenit de constitutor și fiduciar, lăsând pe seama acestora creionarea conținutului juridic al proprietății fiduciare. În esență, limitarea prerogativelor proprietarului ține de tărâmul libertății contractuale.

10. Posesia. Ca manifestare a posesiei ca stare de drept, atributul *ius possidendi* surprinde apropierea și stăpânirea bunului de către proprietar. Pe de o parte, orice proprietar se bucură în întregime de caracterul privativ conferit de apropiere, în sensul exclusivității față de subiectul pasiv general și nedeterminat al obligației corelative negative corespunzătoare unui drept real²⁵, și nu vedem vreun motiv pentru care titularul proprietății fiduciare să facă excepție.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² V. Stoica, *op.cit.*, pp. 107-108, 111.

²³ În sens contrar, a se vedea V. Stoica, *op.cit.*, p. 114.

²⁴ M. Grimaldi, *L'introduction de la fiducie en droit français*, in *Les transformations du droit civil français*, Universidad externando de Colombia, nr. 14, *apud* L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 37, n. 41.

²⁵ V. Stoica, *op.cit.*, p. 101.

Pe de altă parte, nu este neapărat necesar ca fiduciarul să exercite stăpânirea materială asupra bunului care face obiectul derivat al operațiunii²⁶.

11. Folosința. În principiu, fiduciarul se comportă precum un proprietar pur și simplu în exercițiul folosinței cât timp contractul de fiducie nu îi restrânge această putere. În orice caz, trebuie distingem între utilizarea lucrului (*usus*) și culegerea fructelor (*fructus*):

(a) *Usus*. În dimensiunea pozitivă a *ius utendi*, fiduciarul are dreptul de a se servi personal de bun, conform cu natura și destinația acestuia, dar și în măsura în care nu contravine scopului determinat la constituirea fiduciei. În dimensiunea negativă a lui *usus*, proprietarul fiduciar are dreptul să nu se servească de bun, în măsura în care nu îi incumbă o obligație *propter rem*.

(b) *Fructus*. În calitate de proprietar, fiduciarul este cel căruia i se cuvin fructele obținute din exercițiul proprietății fiduciare, însă afectarea specifică acestei operațiuni determină ca respectivele fructe să profite masei patrimoniale fiduciare, și nu patrimoniului său propriu²⁷. În schimb, o stipulație contrară poate fi convenită în sensul de a permite fiduciarului să consume aceste fructe²⁸.

12. Dispoziția. Așa cum s-a arătat, fiduciarul se bucură, în principiu, de plenitudinea prerogativelor unui proprietar pur și simplu, inclusiv în materia dispoziției. Sub aspectul dispoziției materiale, fiduciarul poate să modifice forma bunului sau, după caz, să-i transforme, distrugă ori consume substanța, inclusiv prin produse²⁹. În materia dispoziției juridice, atunci când contractul de fiducie a fost încheiat în considerarea încrederii insuflată de fiduciar, acesta din urmă poate dispune de proprietatea fiduciară numai prin acte juridice *inter*

vivos, nu și *mortis causa*, căci decesul său va atrage încetarea contractului în virtutea caracterului *intuitu personae*³⁰.

§5. Care sunt trăsăturile proprietății fiduciare?

13. Caractere juridice. Ca „formă de proprietate modelată”³¹, proprietatea fiduciară este afectată scopului determinat de proprietarul anterior, care forjează conținutul juridic al dreptului de proprietate³², adică tocmai atribuțiile sau prerogativele recunoscute noului titular. De aceea, proprietatea fiduciară se deosebește de proprietatea obișnuită inclusiv sub aspectul trăsăturilor ale juridice:

(a) *Caracterul exclusiv*. Spre deosebire de celelalte caractere ale dreptului de proprietate, exclusivitatea nu este afectată de operațiunea fiduciară. În consecință, fiduciarul continuă să se bucure de monopolul recunoscut oricărui titular al dreptului de proprietate, fără ca beneficiarul sau constitutorul să aibă vreo înrâurire asupra acestuia³³.

(b) *Caracterul temporar*. În forma sa pură și simplă, dreptul de proprietate este perpetuu, sens în care nu se stinge nici prin neuz, nici prin decesul titularului său³⁴. Proprietatea fiduciară, în schimb, este esențialmente *temporară*, iar textul art. 779 lit. b) C. civ. prevede că „durata transferului (...) nu poate depăși 33 de ani de la data încheierii” contractului de fiducie. De altfel, efemeritatea proprietății fiduciare reiese implicit din soarta masei patrimoniale fiduciare la încetarea acestei operațiuni, când trebuie predată beneficiarului³⁵.

³⁰ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 456.

³¹ L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 35.

³² Expresia este preluată din V. Stoica, *op.cit.*, p. 108, cu referire la clauza de inalienabilitate.

³³ L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 39.

³⁴ V. Stoica, *op.cit.*, p. 127.

³⁵ L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 39.

²⁶ L.M. Harosa, *op.cit.*, p. 37.

²⁷ *Ibidem*, p. 41.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ V. Stoica, *op.cit.*, p. 104.

(c) *Caracterul relativ*. Spre deosebire de proprietarul pur și simplu, fiduciarul nu se bucură de plenitudinea prerogativelor: acestea sunt restrânse în virtutea scopului realizării afectării care grevează proprietatea fiduciară, limitele fiind prevăzute în contract. În același timp, nu este exclusă ipoteza ca fiduciarul să dobândească doar nuda proprietate (e.g., în ipoteza în care constituitorul își rezervă dreptul de uzufruct), însă într-o asemenea situație limitarea survenită ține de dreptul comun și nicidecum de natura fiduciei.

Ș6. Concluzii

14. O cenușăreasă a drepturilor reale? Cu riscul de a pătrunde pe tărâmul tautologiei, se cuvine să remarcăm caracterul inedit al proprietății fiduciare: indiferent dacă o analizăm ca modalitate a dreptului de proprietate sau ca formă modelată a acestuia, ne aflăm cu certitudine în prezența unui conținut juridic susceptibil de variațiuni nelimitate în configurarea pe care i-o oferă voința constituitorilor. Dincolo de prudența cu care legiuitorul a receptat acest transplant juridic inspirat de *Common Law*, și oricât de oportună sau, dimpotrivă, inoportună se va dovedi a fi preluarea concepției franceze în detrimentul modelului quebecoaz, proprietatea fiduciară se distinge, în peisajul dreptului civil autohton, nicidecum printr-o notă discordantă, ci chiar printr-o complementaritate cu figurile juridice încetățenite în materia drepturilor reale. În ceea ce ne privește, suntem de părere că ne aflăm în prezența unei figuri juridice ale cărei complexitate și origine nu o privează de asumarea unui rol important în arhitectura teoriei drepturilor reale – o particularizare a proprietății condiționale care se îmbină cu limitele aduse pe cale

convențională prerogativelor de proprietar, proprietatea fiduciară demonstrează coerența legiuitorului în conceptualizarea noilor instituții ale dreptului civil român și compensează, într-o anumită măsură, pentru posibilul exces de prudență în adaptarea fiduciei din Québec.

Bibliografie

C. Aubry, C.F. Rau, *Cours de droit civil français*, t. IX, 1917.

Gh. Buta, „Titlul IV. Fiducia”, în M. Uliescu (coord.), *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2013;

S. Golub, *Fiducia. Analiza definiției legale. Genul proxim*, în *Revista română de drept al afacerilor* nr. 11/2016;

L.M. Harosa, *Scurte considerații asupra fiduciei în reglementarea noului Cod civil*, *Revista română de drept al afacerilor*, nr. 9/2013;

Ph. Malaurie, L. Aynès, *Drept civil. Bunurile*, Wolters Kluwer, București, 2013.

A.J. Niță, *Fiducia – inovație a Noului Cod Civil. Regimul fiscal al operațiunilor fiduciare*, *Pandectele săptămânale*, nr. 29-30/2011

I. Popa, „Fiducia și substituția fideicomisară, două instituții care nu și-au justificat (încă) utilitatea practică”, în M.D. Bob (coord.), *5 ani de Cod civil. Perspectiva notarială*, Ed. Monitorul Oficial, București, 2016;

I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013;

V. Stoica, *Drept civil. Drepturile reale personale*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2013;

Fr. Terré, Ph. Simler, *Droit civil. Les biens*, Dalloz, Paris, 2014.

Considerations regarding legal liability for marine pollution

Coniderații privind răspunderea juridică pentru poluare marină

Prof. univ. dr. Gabriel MIHAI

Facultatea de Drept și Științe administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

Poluarea mediului ambiant a devenit fenomen global. În context, protejarea mediului marin se realizează prin intermediul unor mecanisme și instrumente juridice multilaterale și regionale, care au drept scop coordonarea activității statelor în cadrul conferințelor și organismelor internaționale ce au loc în scopul combaterii și sancționării poluării mediului marin.

Răspunderea juridică în materia poluării mediului marin va cădea în sarcina poluatorului, vinovat de deteriorarea factorilor de mediu, dar și în sarcina oricărei persoane fizice sau juridice care, deși nu produce poluarea mediului, prin faptele săvârșite încalcă legislația mediului.

Răspunderea civilă sau răspunderea penală nu exclud răspunderea administrativă și răspunderea disciplinară a membrilor echipajului unei nave, care prin funcțiile avute la bord, concură la realizarea siguranței navigației și a navei.

Cuvinte-cheie: poluare, mediu, marin, daună ecologică, răspundere juridică.

Cod Jel: K 32

Poluarea masivă și noile amenințări la adresa calității apei mării, provocate de către industria petrolieră, prin exploatarea resurselor petroliere submarine, prin deversarea sistematică a unor deșeuri industriale sau chiar radioactive, proiectează o perspectivă sumbră asupra posibilităților de conservare a mediului și vieții marine¹.

Mările și oceanele au fost considerate mult timp ca fiind punctul „terminus” al scurgerilor poluante de pe uscat, iar prin imensitate au reprezentat cei mai mari

digeratori de poluanți². Cauzele poluării marine sunt diverse și pot fi: *voluntare* (deversările de reziduuri uleioase sau radioactive, incinerarea de reziduuri, imersia de deșeuri, experiențele nucleare, etc.) și *accidentale* (provocate de regulă de naufragiile petroliere sau coliziuni cu efecte dezastruoase asupra florei și faunei).

Protejarea juridică a mediului marin prin reglementări internaționale. Sub egida Națiunilor Unite s-au adoptat convenții și tratate internaționale³ menite să

¹ Mîrcea Duțu, Andrei Duțu, *Dreptul mediului*, ediția a 4-a, Ed. C.H.Beck, București, 2014, p.29

² <http://www.offshore-environment.com/ospar.html>

³ <http://www.imo.org/environment/mainframe>

determine guvernele și populația să acționeze pentru prezervarea mediului marin:

- *Convenția O.N.U. privind dreptul mării de la Montego Bay* (1982) constituie cadrul juridic general al cooperării internaționale privitoare la protecția și prezervarea mediului marin, conservarea resurselor hidrologice marine, prevenirea poluării și supravegherea efectelor poluării, obligația netransferării pagubelor dintr-o regiune în alta etc.;

- *Convenția internațională pentru prevenirea poluării apelor mării prin hidrocarburi, de la Londra* (1954) a fost primul document internațional consacrat exclusiv prevenirii poluării mării și a pus bazele adoptării măsurilor de prevenire a poluării mărilor cu petrol de la nave;

- *Convenția internațională asupra intervenției în marea liberă în caz de accidente cu hidrocarburi de la Bruxelles* (1969).

- *Convenția asupra răspunderii civile pentru prejudiciile datorate poluării cu hidrocarburi, de la Bruxelles* (1969), reglementează dreptul victimelor de a fi despăgubite în aceste cazuri, responsabilitatea navei, cauzele exoneratoare de răspundere, limitele materiale ale răspunderii.

- Directiva Comisiei 2005/35/CE12, cunoscută sub denumirea de «DIRECTIVA MARPOL»⁴,

stabilește obligația statelor membre de a impune sancțiuni eficiente, proporționale și descurajante, și întărește represiunea penală pentru poluarea cu produse petroliere cauzată de nave.

Protejarea juridică a mediului marin prin reglementări regionale. Paralel cu reglementările la nivel global, s-au elaborat reglementări regionale în materia protejării mediului marin:

- *Convenția privind combaterea poluării Mării Nordului prin hidrocarburi, de la Bonn* (1969), extinsă în 1983 și asupra altor substanțe periculoase;

- *Convenția privind prevenirea poluării marine în zona Mării Baltice de la Helsinki* (1974), Marea Baltică fiind considerată una dintre cele mai poluate mari de pe glob;

- *Convenția privind prevenirea poluării marine de origine telurică, de la Paris* (1976);

- *Convenția pentru protejarea zonei Caraibilor de la Cartegena, Columbia* (1983);

- *Convenția privind prevenția poluării Mării Mediterane, de la Barcelona* (1976)⁵.

Protejarea juridică a mediului marin prin reglementări interne. *Legea nr. 17/1990* modificată și completată prin *Legea nr. 36/2002* și republicată în 2002, privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României, reprezintă cadrul legal principal în domeniu, prin care se interzice poluarea acestor suprafețe de ape și a atmosferei de deasupra lor, prin deversarea, aruncarea, scufundarea de substanțe toxice radioactive, hidrocarburi, reziduuri.

Protecția juridică a Mării Negre împotriva poluării. Starea ecologică a Mării Negre, considerată de către ecologiști ca fiind extrem de gravă și amenințată de un posibil colaps în termen scurt, a determinat statele riverane să semneze *Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării de la București* (1992), care a fost urmată de adoptarea a trei protocoale: *Protocolul privind protecția mediului marin al Mării Negre din surse de pe uscat*; *Protocolul privind protecția mediului marin*

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/>

⁵ http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

al Mării Negre prin descărcare prin descărcare; Protocolul privind protecția mediului marin al Mării Negre cu petrol și alte substanțe nocive în situații de urgență.

Efectele poluării mediului marin. Poluarea chimică a apelor cu hidrocarburi⁶ precum și cea cu metale grele afectează biocenoza acvatică, perturbă activitățile economice din zonele litorale (pescuitul de fructe de mare și pești), ca și activitățile turistice.

Efectele asupra vegetației. Cele mai frecvente semne ale poluării apelor sunt reprezentate de degradarea fitoplanctonului și macrofitelor, precum și de apariția vegetației verzi la suprafața mării (eutrofiie), atunci când apa este îmbogățită cu un amestec de compuși infiltrați din solurile limitrofe.

Efectele asupra faunei. Poluarea fonică. Oamenii de știință din domeniul maritim opinează că poluarea fonică sporită în nordul Mării Negre, generată de activitățile militare în desfășurare, au împins delfinii (*Delphinus delphis*) spre țărmurile turcești și bulgare, unde se prind în plasele de pescuit sau eșuează pe țărm.

Trauma acustică este una dintre cauzele morții unor delfini, care nu prezentau răni specifice plaselor de pescuit sau urme de arme de foc. Submarinele se bazează de obicei pe sonar pentru a detecta alte submarine inamice de la distanțe mari. Deoarece mamiferele marine depind și de sunet pentru comunicare și alte funcții, zgomotul subacvatic poate avea efecte grave, chiar fatale, asupra cetaceelor. Zgomotul subacvatic permanent nu ar putea să omoare animalele în mod direct, dar este îndeajuns de deranjant și dăunător pentru a împinge mamiferele marine și alte vietăți acvatice să migreze pentru a evita poluarea fonică.

Particularitățile răspunderii juridice în dreptul mediului. În materia poluării mediului, răspunderea juridică intervine în cazul în care s-a produs un prejudiciu prin deteriorarea factorilor de mediu. Răspunderea juridică va cădea atât în sarcina poluatorului, vinovat de deteriorarea factorilor de mediu, cât și în sarcina funcționarului public sau a oricărei persoane fizice sau juridice care, deși nu produce poluarea mediului, prin faptele săvârșite, încalcă legislația mediului.

Persoana vinovată „suportă costul pentru repararea prejudiciului și înlătură urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului „poluatorul plătește”⁷. În cazul pluralității autorilor, răspunderea este solidară. În acest caz victima nu este pusă în situația de a demonstra contribuția fiecărui poluator în parte, proba care ar presupune cunoștințe și mijloace tehnice, care de cele mai multe ori, ar depăși posibilitățile acesteia.

Dreptul la acțiune în repararea unui prejudiciu adus persoanelor, bunurilor sau mediului aparține celui lezat direct. Având în vedere că, de cele mai multe ori, victima este însuși mediul, legea instituie un regim special, recunoscând tuturor persoanelor dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul organizațiilor pentru protecția mediului, autorităților administrative și/sau judecătorești în probleme de mediu, dacă s-a produs un prejudiciu, corelativ cu dreptul la despăgubire pentru prejudiciul suferit⁸.

⁷ Art.94 lit.i) din Ordonanța de Urgență nr. 195 din 22.12.2005 privind protecția mediului, publicată în M. Of. nr. 1196 din 30.12.2005, aprobată de Parlamentul României, prin Legea nr. 26 din 29.06.2006.

⁸ Mircea Duțu, *Tratat de dreptul mediului*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p.64.

⁶ <http://www.geoecomar.ro/website/publicatii/su plime nt2008/18.pdf>, p. 148.

Răspunderea juridică în materia poluării mărilor și oceanelor. Eficacitatea regimului de răspundere este apreciată în funcție de elementele sale definitorii:

a) *Persoanele răspunzătoare.* Răspunderea este atribuită titularului autorizației, (persoanei care deține, individual sau în comun, o autorizație de prospectare, explorare de zăcăminte de petrol/gaz și/sau operațiuni de producție eliberate în conformitate cu Directiva 94/22/CE)⁹. În timp ce stabilirea unei legături de cauzalitate între activitate și daune este întotdeauna necesară, regula privind neglijența se aplică adesea, ceea ce înseamnă că instanțele trebuie să decidă, în primul rând, că partea răspunzătoare a încălcat un standard de diligență pentru a se angaja răspunderea civilă și pentru a fi atribuite daunele corespunzătoare.

b) *Tipurile de daune și prejudicii.* Titularii autorizației vor fi răspunzători pentru daunele aduse speciilor și habitatelor naturale protejate, precum și daunelor aduse apei, astfel cum sunt definite în Directiva-cadru privind apa și Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, oriunde în U.E. Aceștia vor avea obligația să compenseze autoritățile publice pentru lucrările întreprinse pentru restabilirea mediului la starea sa inițială sau să întreprindă ei aceste lucrări.

c) *Persoanele vătămate.* Dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul suferit se poate baza pe dispozițiile legale (regula generală în sectorul offshore) sau pe dispozițiile contractuale și este, în principiu, acordat în urma unei cereri formulate de către partea afectată. În anumite cazuri, despăgubirile pot fi „automate”, cu puține demersuri necesare pentru partea afectată. (de exemplu în acțiuni colective de

tip „opt-out” sau în temeiul dispozițiilor legale sau contractuale).

d) *Competența instanței.* Competența de soluționare a litigiului vizează determinarea instanței judiciare abilitată să judece cauza, sau, după caz, dacă litigiul este deferit arbitrajului maritim, tribunalului arbitral competent.

e) *Legea aplicabilă.* Alegerea legii aplicabile pentru judecata de drept comun sau calificarea arbitrabilității litigiului, respectiv, de a fi sau nu supus arbitrajului maritim.

f) *Regimul recunoașterii și executării hotărârii instanței străine.* Stabilirea procedurii de recunoaștere și executare a hotărârilor instanțelor judiciare și a celor arbitrale străine în altă țară.

Situațiile care antrenează răspunderea juridică în dreptul mediului. Pot fi trase la răspundere juridică persoanele fizice sau juridice care nu respectă legislația mediului. Persoanele care răspund juridic se pot afla în situații de agenți poluanți (când prin faptele lor poluează efectiv mediul) sau de agenți nepoluanți (când prin faptele lor ilicite nu poluează mediul propriu-zis, dar acestea sunt sancționabile după normele de dreptul mediului)¹⁰.

Răspunderea juridică pentru faptele poluante sau nepoluante. Prin faptele poluante se poluează mediul, se cauzează un prejudiciu ecologic. Răspunderea juridică pentru faptele poluante este o răspundere specială, de dreptul mediului, ce presupune existența poluării factorilor de mediu, ca rezultat al acțiunii umane dar și al unor fenomene naturale. Normele de dreptul mediului, reglementează și acele fapte care deși nu poluează în mod direct mediul, sunt

⁹ http://europa.eu/legislation_summaries/environment/water_protection_management/124123_ro.htm.

¹⁰ Tribunalul Constanța-Secția maritimă și fluvială, Încheierea nr. 6/MF/2004, apud Maria Veriotti, Marin Voicu – *Jurisprudență maritimă română 2001-2005*, Ed. Lumina Lex, București, 2005.

sanționabile în condițiile stipulate prin acestea și atrag răspunderea juridică.

Formele răspunderii juridice în dreptul mediu. În funcție de specificul normei juridice încălcate, răspunderea juridică îmbracă o serie de forme concrete: răspunderea civilă (patrimonială), răspunderea represivă (contravențională și penală), răspunderea disciplinară.

Răspunderea civilă în dreptul mediului. Când prin fapta poluantă s-a cauzat un prejudiciu patrimonial unei persoane, intervine răspunderea juridică civilă (delictuală sau contractuală). În cadrul răspunderii juridice civile se sancționează o conduită antisocială a subiectelor de drept, care prin faptele lor ilicite produc pagube anumitor factori de mediu¹¹.

În cadrul procesului de calificare a răspunderii juridice în acest domeniu este necesară cunoașterea prioritară a noțiunilor de „daună ecologică” și de „victimă a prejudiciului”.

„Daună ecologică” este considerată acea vătămare care aduce atingere tuturor factorilor de mediu, sub o formă sau alta, cu efecte ireversibile și cu consecințe greu de stabilit. Noțiunea de „daună ecologică” include prejudiciile cauzate mediului natural și artificial, protejate din punct de vedere juridic. În literatura juridică de specialitate se apreciază că „*victima daunei ecologice*” este mediul, deoarece specificul răspunderii civile în dreptul mediului constă în faptul că prejudiciul este cauzat mediului, căci, dacă prejudiciul ecologic ar fi creat omului și bunurilor sale, s-ar angaja instituția răspunderii civile delictuale proprie dreptului civil, fără particularități.

Răspunderea contravențională în dreptul mediului intervine atunci când faptele de degradare a mediului prezintă un pericol social mai redus, fiind incluse în categoria contravențiilor prin diferite acte normative. Această formă a răspunderii juridice, la care se recurge în dreptul mediului în situația săvârșirii contravențiilor ecologice, prezintă o serie de avantaje: procedura judiciară este rapidă, aspect favorabil reparării cu prioritate a prejudiciilor ecologice; măsurile dispuse sunt executorii; sancțiunile contravenționale se aplică de către agenți specializați.

Răspunderea penală în dreptul mediului reprezintă un mijloc legal important pentru protecția și dezvoltarea mediului. Prin implicarea legii penale în protecția mediului, se urmărește realizarea funcțiilor sale fundamentale, funcția preventivă (prevenția generală și prevenția specială), dar și funcția represivă.

Asigurarea maritimă privind poluarea mărilor și oceanelor Asigurarea maritimă, protejează navele maritime și fluviale, instalațiile folosite în porturi, precum și încărcăturile acestora, contra unui complex de riscuri; practic, în prezent, nu există navă care să nu fie asigurată sau încărcător/navlositor care să nu își asigure mărfurile expediate. În caz de accidente navale, asiguratorul va fi cel care va plăti indemnizația de asigurare, având apoi posibilitatea de a-și valorifica drepturile sale împotriva celor vinovați de producerea evenimentului.

În materia răspunderii juridice pentru poluarea mediului marin, despăgubirea acordată pentru compensarea pagubelor materiale cauzate de un risc cuprins în asigurare, însumează atât prejudiciul direct cauzat prin distrugerea sau avarierea bunurilor cât și cheltuielile judicios efectuate pentru salvarea bunurilor, păstrarea resturilor rămase după eveniment, ori cheltuielile făcute în scopul recondiționărilor¹².

¹¹ Șerban-Alexandru Stănescu, *Regimul juridic al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional: Repere pentru configurarea unei răspunderi obiective a poluatorului*, Ed. Universul Juridic, București 2013, p.25.

¹² Marin Voicu, Maria Veriotti, *Jurisprudență maritimă română*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2000, p.32.

Despăgubirea solicitată trebuie să cuprindă atât paguba efectivă-*damnum emergens*, precum și beneficiul nerealizat-*lucrum cessans*. Sarcina probei revine reclamantului, însă pârâtul se poate apăra dovedind că acesta putea evita ori micșora prejudiciul dacă depunea o diligență rezonabilă¹³.

Răspunderea civilă sau răspunderea penală nu exclud răspunderea administrativă și răspunderea disciplinară a membrilor echipajului unei nave, care prin funcțiile avute la bord, concură la realizarea siguranței navigației și a navei¹⁴.

Răspunderea armatorului navei poluante. Din momentul producerii incidentului provocat de poluare, armatorul unei nave va fi răspunzător pentru pagubele poluării pricinuite de navă ca rezultat al aceluiași incident¹⁵, cu anumite excepții prevăzute în mod expres¹⁶.

Armatorul navei nu va avea nici o răspundere pentru efectele poluării, dacă poate dovedi că paguba provocată prin poluare: a) este rezultatul unui act de război, ostilități, război civil, insurecție sau al unui fenomen natural excepțional, inevitabil și cu caracter irezistibil; b) a fost în totalitate cauzată de o acțiune sau de o omisiune făcută cu intenția de a crea daune de către o terță parte; c) a fost în totalitate cauzată de neglijența sau de altă acțiune producătoare

de prejudiciu a oricărui guvern ori a altei autorități responsabile cu întreținerea farurilor sau a altor mijloace de navigație ajutătoare în exercițiul acestei funcțiuni.

Dacă armatorul navei dovedește că pagubele poluării au rezultat, în întregime sau parțial, fie din cauza unei acțiuni sau a unei omisiuni făcute cu intenția de a crea daune de către persoana care a suportat efectele, fie din neglijența acelei persoane, armatorul poate fi exonerat, total sau parțial, de răspunderea față de acea persoană.

Răspunderea căpitanului (comandan-tului navei) Potrivit art. 501 Cod Comercial (Cartea II: Despre comerțul maritim și despre navigație) proprietarul unui vas este răspunzător de faptele căpitanului și ale celorlalte persoane ale echipajului, fiind, de asemenea, „ținut de obligațiunile contractate de căpitan, pentru tot ce a ce privește vasul și expedițiunea”.

Căpitanul sau patronul însărcinat cu comanda unui vas „este răspunzător pentru greșelile sale, chiar ușoare, pe care le comite în exercițiul funcțiunilor sale”. Responsabilitatea căpitanului, în cazurile prevăzute de acest cod, nu încetează decât probându-se obstacolele provenite din caz fortuit sau forță majoră. (Art. 506 Cod comercial)

În conformitate cu art. 508 Cod Comercial „căpitanul este răspunzător de lucrurile încărcate”. De asemenea, potrivit Art. 515 Cod Comercial, în caz de contravenție, „căpitanul este răspunzător de orice pagubă față de cei interesați”.

Răspunderea statului de coastă. În cazurile în care nu poate fi invocată răspunderea armatorului, este posibilă angajarea răspunderii statului de coastă a cărui autoritate competentă a luat decizia de a primi o navă într-un loc de refugiu, acțiune în urma căreia s-au produs daunele.

¹³ Adrian Cristea, *Drept maritim*, Editura All Beck, București, 2001, p. 225.

¹⁴ Alecu Alexandrescu, *Răspunderea juridică în abordajul maritim*, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța, Constanța, 2002, p. 171.

¹⁵ Convenția privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, 1992 (CLC, 1992) din 27.11.1992, Text publicat în M. Of. al României. În vigoare de la 29 ianuarie 2000.

¹⁶ Convenția privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime (LLMC 1976), adoptată de IMO la Londra în 1976, modificată ulterior prin protocolul din 1996.

Autorități maritime și portuare implicate în tragerea la răspundere a poluatorilor. În România, „Serviciul SAR-Poluare” este responsabil de îndeplinirea atribuțiilor Autorității Navale Române cu privire la coordonarea activităților de căutare și salvare de vieți omenești pe mare, precum și de îndeplinirea atribuțiilor cu privire la protecția apelor navigabile împotriva poluării de către nave, în zona de responsabilitate a Centrului Maritim de Coordonare¹⁷.

Protecția consumatorului de servicii turistice pe litoral. Consumatorul este un beneficiar al activităților prestatorilor de servicii turistice¹⁸, printre care se numără și cele de pe plajă (de exemplu, consumatorul va lua contact direct cu calitatea nisipului de pe plajă și a apei mării prin caracteristici concrete: curățenia plajei, finețea nisipului, limpezimea apei, o concentrație minimă de bacterii sau inexistența substanțelor chimice în mare, etc

Politica U.E. în acest domeniu are drept componente esențiale: sănătatea și siguranța consumatorului de servicii turistice. În ipoteza apariției unor cazuri de atingere a integrității fizice ori psihice a persoanelor care beneficiază de aceste servicii au acces liber la justiție¹⁹.

În acest context, persoanele prejudiciate au la dispoziție acțiunile în justiție în legătură cu serviciile turistice de plajă:

a) Acțiunea introdusă direct de consumatorul care a suportat prejudicii cu privire la sănătatea, integritatea corporală sau viața sa²⁰.

b) Acțiunea introdusă de asociațiile de consumatori în apărarea unui interes colectiv²¹.

Pentru prejudiciile cauzate de calitatea necorespunzătoare a produselor și/sau serviciilor de pe litoral, consumatorul are dreptul să primească atât despăgubiri pentru daunele materiale cât și pentru daunele morale pe care le-a suferit în timpul sejurului.

Instanța de judecată poate dispune sancțiuni cu titlu principal sau complementar, constând din: obligarea profesionistului vinovat la plata de daune-interese, pentru acoperirea prejudiciului; obligarea părâtului să înceteze desfășurarea activității ilicite, sub presiunea amenințării cominatorii pentru fiecare zi de întârziere; obligarea părâtului la difuzarea publică a hotărârii judecătorești, pe cheltuiala sa, o sancțiune accesorie ce poate fi pronunțată complementar obligării la plata de daune-interese (calea de difuzare a hotărârii se dispune în funcție de relevanța sancțiunii, astfel încât poate să producă efecte disuasive importante, dat fiind impactul său asupra reputației comerciale a părâtului); obligarea părâtului la rambursarea cheltuielilor de judecată, etc.

Concluzii. Răspunderea juridică reprezintă una dintre căile importante și eficiente de realizare a cointeresării în domeniul protecției a mediului. Folosirea constrângerii juridice, a sancționării faptelor antimediu constituie un instrument necesar, alături de mijloacele de conștientizare, de stimulare și de amplificare a interesului populației, în vederea ocrotirii și dezvoltării mediului, în general, și a mediului marin, în special.

¹⁷ <http://portal.ma.ro/servicii/sar-poluare>

¹⁸ Niță Valentin, *Protecția consumatorului în turism - considerații asupra reglementărilor europene și românești*, în Journal of Tourism, nr. 2, 2006, p. 24.

¹⁹ J.Calais-Auloy, Fr. Steinmetz, *Droit de la consommation*, 5e edition, Dalloz, Paris, 2000, p. 556.

²⁰ Ilescu Mihaela-Georgiana, *Dreptul protecției consumatorilor*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 9.

²¹ Dinu Vasile, *Protecția consumatorilor*, Editura ASE, București, 2011, p. 97.

Referințe

1. Alexandrescu Alecu, Răspunderea juridică în abordajul maritim, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța, Constanța, 2002, p. 171.
2. Art. 94 lit. i) din Ordonanța de Urgență nr. 195 din 22.12.2005 privind protecția mediului, publicată în M. Of. nr. 1196 din 30.12.2005, aprobată de Parlamentul României, prin Legea nr. 26 din 29.06.2006.
3. Calais-Auloy J., Steinmetz Fr., Droit de la consommation, 5e edition, Dalloz, Paris, 2000, p. 556
4. Convenția privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime (LLMC 1976), adoptată de IMO la Londra în 1976, modificată ulterior prin protocolul din 1996.
5. Convenția privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, 1992 (CLC, 1992) din 27.11.1992, Text publicat în M. Of. al României. În vigoare de la 29 ianuarie 2000.
6. Cristea Adrian, Drept maritim, Editura All Beck, București, 2001, p. 225.
7. Dinu Vasile, Protecția consumatorilor, Editura ASE, București, 2011, p. 97.
8. Duțu Mircea, Duțu Andrei, Dreptul mediului, ediția a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p.29
9. Duțu Mircea, Tratat de dreptul mediului, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p.64.
10. Iliescu Mihaela-Georgiana, Dreptul protecției consumatorilor, Ed. Hamangiu, București, 2014, p.9
11. Niță Valentin, Protecția consumatorului în turism - considerații asupra reglementărilor europene și românești, în Journal of Tourism, nr. 2, 2006, p. 24.
12. Stănescu Șerban-Alexandru, Regimul juridic al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional: Repere pentru configurarea unei răspunderi obiective a poluatorului, Ed. Universul Juridic, București 2013, p.25.
13. Tribunalul Constanța-Secția maritimă și fluvială, Încheierea nr. 6/MF/2004, apud Maria Veriotti, Marin Voicu – Jurisprudență maritimă română 2001- 2005, Ed. Lumina Lex, București, 2005.
14. Voicu Marin, Veriotti Maria, Jurisprudență maritimă română, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2000, p32
15. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/>
16. http://europa.eu/legislation_summaries/environment/water_protection_management/124123_ro.htm.
17. <http://portal.rna.ro/servicii/sar-poluare>
18. <http://www.geoecomar.ro/website/publicatii/supliment2008/18.pdf>, p. 148.
19. <http://www.imo.org/environment/mainframe>
20. <http://www.offshore-environment.com/ospar.html>
21. http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

Comparative Analysis of the Varieties of Sale and Their Legal Effects

Analiză comparativă între varietățile de vânzare și efectele juridice ale acestora

Student Mădălina CHIVU

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

Potrivit doctrinei și jurisprudenței, ca și consecință a dezvoltării relațiilor socio-economice de actualitate, întâlnim în circuitul civil numeroase situații cu privire la transmiterea proprietății a bunurilor, precum și a unor drepturi prin care legiuitorul, pe lângă regulile de drept comun în materia contractului de vânzare, a apreciat că este necesară nuanțarea și adoptarea unor norme speciale aplicabile varietăților de vânzare. Din această delimitare a sferei conceptului rezultă o diversitate de vânzări care presupun dispoziții caracteristice fiecărei vânzări în parte. Printre aceste varietăți de vânzare regăsim în practică atât vânzările experimentale care ajută la formarea consimțământului pentru încheierea contractului de vânzare, cât și vânzări de bunuri care sunt dintr-un gen limitat, precum și vânzări afectate de condiție sau termen sau vânzări în care natura obiectului vândut determină unele reguli speciale. Fiecare varietate are specificitatea și particularitățile ei, disociind între transferul dreptului de proprietate și momentul transmiterii riscului. Referitor la efectele juridice ale acestora, obligațiile contractului se diferențiază prin normele speciale prevăzute în C. Civ. care se completează cu normele generale din materia vânzării.

Cuvinte-cheie: vânzător, cumpărător, contract civil, drept de proprietate, acord de voință, bun imobil.

1. Considerații introductive privind varietățile de vânzare

În primul rând, atunci când discutăm despre varietățile de vânzare trebuie să avem în vedere că distincția este determinată de regulile speciale prevăzute de C. Civ. sau alte acte normative aplicabile fiecărei vânzări în parte, iar asemănarea constă în aceea că toate varietățile de vânzare se supun în fond regulilor generale ale contractului de vânzare-cumpărare.

Prezentul articol își propune să realizeze o analiză comparativă cu privire la varietățile de vânzare, reunind studii dedicate vânzării pe încercate, vânzării pe gustate, vânzării după mostră sau model, vânzării bunurilor de gen, vânzării în bloc, vânzării bunului altuia, vânzării unui bun viitor, vânzării bunurilor imobile, vânzării unei moșteniri, precum și alte varietăți de vânzare cum ar fi: vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății, dar și vânzarea cu opțiune de răscumpărare.

Dincolo însă de acest aspect, actuala reglementare în ceea ce privește varietățile de vânzare în legea fundamentală civilă este, sub aspectele de fond, completă și coerentă. Ea privește domeniul de aplicare, regulile privitoare la transferul dreptului de proprietate, precum și cu privire la transferul riscului și efectele juridice ale acestora.

2. Vânzări experimentale

Deși întâlnită în doctrina juridică franceză, care rămâne principala sursă bibliografică a literaturii juridice din România, noțiunea de „vânzare experimentală” nu s-a impus încă în spațiul juridic românesc. În ținutul său conceptual de origine, noțiunea desemnează acele vânzări în care experimentarea de către cumpărător a lucrului vândut joacă un rol în formarea consimțământului său la încheierea contractului de vânzare, ceea ce influențează în unele cazuri însăși mecanica acestei formări, iar în alte cazuri configurația efectelor contractului astfel format. Din această delimitare a sferei conceptului rezultă că acesta are o deplină acoperire și în legislația pozitivă românească¹.

În cadrul acestui capitol sunt incluse varietățile de vânzare care se încheie pe baza experimentării bunului vândut de către cumpărător: vânzarea pe încercate, vânzarea pe gustate și vânzarea după mostră sau model.

2.1. Vânzarea pe încercate

În ceea ce privește vânzarea pe încercate, aceasta este o vânzare sub condiție suspensivă în care obligațiile asumate de părți nu vor avea eficacitate până la momentul îndeplinirii condiției. Potrivit art.

1681 alin. (1) C. Civ., vânzarea pe încercate este afectată de o condiție suspensivă, iar în urma încercării, bunul trebuie să corespundă criteriilor stabilite la încheierea contractului. Condiția suspensivă a încercării bunului de către cumpărător este potestativă din partea creditorului obligației și nu din partea debitorului acesteia². Încercarea nu este o operație arbitrară, ci aceasta constă în verificarea calității convenite a bunului sau dacă este potrivit uzului pentru care a fost cumpărat.

În această ipoteză, transferul dreptului de proprietate se realizează în momentul îndeplinirii condiției suspensive, iar potrivit regulilor generale din art. 1274 C. Civ., riscul se transmite în momentul predării bunului, chiar dacă predarea s-a făcut în vederea încercării.

Cu privire la vânzarea pe încercate, atunci când reclamantul cumpărător nu a dovedit în interiorul celor 30 de zile cât legea prevede, având în vedere că nu s-a invocat un alt termen stabilit de cele două părți, s-a adresat vânzătorului, pârât în prezenta cauză, spunându-i că bunul este nesatisfăcător, instanța va respinge ca neîntemeiată, cererea reclamantului³.

2.2. Vânzarea pe gustate

Spre deosebire de vânzarea pe încercate, vânzarea pe gustate nu este o vânzare sub condiție suspensivă. Ca și asemănare, atât la vânzarea pe încercate, cât și la vânzarea pe gustate, operația materială trebuie să fie stipulată, în acest caz fiind vorba despre gustare care este un element al contractului. Prin urmare, vânzarea pe gustate nu trebuie confundată cu vânzarea pe încercate.

² M. Afrasinei *et. al* (coord.), *Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 48.

³ Tribunalul Alba, secția civilă, decizia nr. 299/A/2018, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹ R. Dincă, *Varietăți de vânzare*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 10.

Astfel, încheierea vânzării pe gustate se realizează doar în momentul în care cumpărătorul a făcut cunoscut acordul cu privire la faptul că bunul corespunde gusturilor sale în termenul stabilit prin convenție sau, în lipsă, cel statornicit prin uzanțe. În cazul în care un asemenea termen nu există, se aplică termenul de 30 de zile potrivit art. 1682 alin. (1)⁴.

Atât proprietatea, cât și riscul nu se pot transmite mai înainte de a-și fi dat acordul cumpărătorul cu privire la faptul că bunul corespunde gustului său. Prin urmare, proprietatea se transmite în momentul încheierii contractului dacă bunul este individual determinat potrivit art. 1674 C. Civ. sau după individualizare în cazul bunurilor de gen. În ceea ce privește riscul, acesta se transmite în momentul predării potrivit regulilor generale din art. 1274 C. Civ.

2.3. Vânzarea după mostră sau model

La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se strămută la momentul predării bunului conform art. 1680 C. Civ., ceea ce înseamnă că riscul se strămută deodată cu proprietatea.

De regulă, mostra este furnizată de către vânzător, dar aceasta poate fi propusă și de către cumpărător. De asemenea, mostra poate fi executată de vânzător și după instrucțiunile cumpărătorului fiind supusă în prealabil omologării acestuia sau se va livra pentru probă. Mostra poate să fie atât mostră contractuală atunci când este acceptată de către părți sau mostră de reclamă, precum și mostrele prezentate la diferite târguri care au o altă semnificație.

⁴ Fr. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I – Vânzarea. *Schimbul*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 215.

În cele din urmă, conform art. 1680 C. Civ., „La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se strămută la momentul predării bunului”. Vânzarea încheiată între părți este o vânzare pură și simplă, perfectă din momentul realizării acordului de voință. Dacă după predare se constată că marfa nu corespunde cu mostra, această neconformitate nu va produce efectele juridice ale unei condiții suspensive ori rezolutorii, ci, pur și simplu pe acela al unei neexecutări conforme cu mostra, situație în care cumpărătorul are la dispoziție acțiunea în rezoluțiune cu daune dacă este cazul și nu acțiunea redhibitorie ori estimatorie, acțiunea ce aparțin cumpărătorului în caz de vicii⁵.

3. Vânzarea bunurilor de gen

Potrivit art. 1678 C. Civ., transmiterea proprietății a bunurilor de gen, inclusiv bunurile dintr-un gen limitat, se realizează prin individualizarea acestora în variate feluri, prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului. În acest moment se transferă dreptul de proprietate către cumpărător, însă nu tot în acest moment se transferă și riscul.

Până la predare, cântărire, numărare sau măsurare, proprietatea nu se transmite deoarece bunul vândut nu este individualizat sau nu este determinat prețul, iar în caz de pieire, determinarea nici nu ar fi posibilă. Întrucât vânzătorul rămâne proprietar, creditorii lui pot urmări marfa vândută până la momentul cântăririi, numărării sau măsurării⁶.

Această varietate de vânzare pe unitate de măsură are ca obiect bunuri de gen, inclusiv bunuri dintr-un gen limitat, și este necesar să se procedeze la cântărire,

⁵ Judecătoria Lugoj, secția civilă, decizia nr. 455/2013, disponibilă pe www.rolii.ro.

⁶ Fr. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *op.cit.*, p. 211.

numărare sau măsurare fie pentru individualizarea cantității vândute din lot, fie pentru determinarea prețului. În ambele ipoteze, vânzarea este perfectă din momentul în care părțile au căzut de acord asupra bunului și asupra prețului, iar în caz de neexecutare din partea vânzătorului, cumpărătorul este îndreptățit să ceară fie executarea contractului, fie rezoluțiunea cu daune-interese⁷.

4. Vânzarea în bloc

Vânzarea în bloc se referă tot la bunurile de gen după natura lor. Diferența între aceste două tipuri de vânzări constă în aceea că, în cazul vânzării în bloc trebuie să existe un preț unic și global având ca obiect o cantitate determinată prin masa ei. Așadar, modul în care părțile au convenit asupra prețului constituie elementul care distinge vânzarea în bloc de vânzarea bunurilor de gen sau dintr-un gen limitat.

În cazul vânzării în bloc a bunurilor, potrivit art. 1679 C. Civ., proprietatea se strămută la momentul încheierii contractului, pe când în ceea ce privește vânzarea bunurilor de gen, aceasta se transferă către cumpărător la data individualizării. Sintagma „chiar dacă bunurile nu au fost individualizate” potrivit art. 1679 C. Civ. are în vedere operațiunile materiale de măsurare, cântărire sau numărare deoarece în cazul vânzării în bloc acestea sunt irelevante, bunurile vândute fiind determinate prin convenția părților în alt mod: fie că se indică o anumită grămadă, fie că se face referire la un spațiu de depozitare⁸. Atât la vânzarea în bloc, cât și la vânzarea bunurilor de gen, riscul bunurilor este preluat de către cumpărător în momentul predării.

5. Vânzarea bunului altuia

Vânzarea bunului altuia este o vânzare valabilă ce are ca obiect un bun individual determinat potrivit art. 1683 alin. (1) C. Civ., însă trebuie să disociem faptul că a fi valabil încheiat nu este același lucru cu transmiterea dreptului de proprietate. În această ipoteză, transferul dreptului de proprietate nu se realizează în momentul încheierii contractului, vânzătorul fiind obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la terțul proprietar la cumpărător.

Neîndeplinirea obligației vânzătorului de a transfera dreptul de proprietate în cazul vânzării bunului altuia, pornind de la art. 1683 alin. (1) din C. Civ. potrivit căruia „contractul este valabil” între vânzătorul neproprietar și cumpărător, în acest caz dacă vânzătorul neproprietar nu asigură transferul dreptului de proprietate va antrena răspunderea lui contractuală. Prin urmare, potrivit art. 1683 alin. (4) C. Civ., cumpărătorul poate solicita rezoluțiunea contractului, restituirea prețului, iar dacă a suferit un prejudiciu, acesta poate cere și daune-interese.

În cazul vânzării bunului altuia, contractul de vânzare-cumpărare a unui bun nu este prohibit de lege și nici contra bunelor moravuri sau ordinii de drept. Prin urmare, adevăratul proprietar nu poate solicita constatarea nulității contractului. Prin vânzarea bunului său de către o altă persoană, adevăratul proprietar nu își pierde dreptul, ci, dacă bunul se află în posesia altei persoane, poate recurge la acțiunea în revendicare, iar dacă stăpânește bunul va putea opune dreptul său de proprietate celui ce invocă drept titlu actul încheiat cu un neproprietar⁹.

⁷ *Ibidem*.

⁸ M. Afrasinei *et al.* (coord.), *op. cit.*, p. 46.

⁹ ÎCCJ, s. civ. și de propr. int., decizia nr. 5801/2004, disponibilă pe www.iccj.ro.

6. Vânzarea unui bun viitor

În ceea ce privește vânzarea bunului viitor, bunul nu există în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, însă este cert că el va exista la un moment dat, această vânzare fiind valabilă potrivit art. 1658 coroborat cu art. 1226 C. Civ. care statuează că bunul poate să fie determinat sau cel puțin determinabil. De asemenea, art. 1228 C. Civ. reglementează cu titlu general că, în lipsa unei prevederi legale contrare, contractele pot purta și asupra bunurilor viitoare.

Această varietate de vânzare, în art. 1658 alin. (1) C. Civ. are în vedere bunurile viitoare individual determinate, pe când în cadrul aceluiași articol, dar în alin. (2), acesta reglementează cazul vânzării bunurilor viitoare dintr-un gen limitat.

Cu privire la prima ipoteză, dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, potrivit art. 1658 alin. (1) teza I C. Civ., proprietatea se strămută către cumpărător în momentul în care bunul s-a realizat, acesta fiind considerat realizat la data la care devine apt de a fi folosit potrivit destinației în vederea căruia a fost contractat. În cazul construcțiilor, potrivit aceluiași articol teza a II-a, sunt aplicabile dispozițiile în materie de carte funciară.

7. Vânzarea bunurilor imobile

Cu privire la această varietate de vânzare, C. Civ. cuprinde o secțiune care reglementează unitar aspecte specifice vânzării bunurilor imobile. În cadrul regulilor speciale aplicabile vânzării imobilelor sunt tratate mai multe aspecte, și anume: vânzarea imobilelor fără indicarea suprafeței (art. 1741

C. Civ.); vânzarea unei suprafețe dintr-un teren mai mare (art. 1742 C. Civ.); vânzarea unui imobil determinat cu indicarea suprafeței (art. 1743 C. Civ.), precum

și conflictele dintre vânzător și cumpărător cu privire la suprafața bunului vândut, respectiv și acțiunile avute la dispoziție de către părțile contractante. De asemenea, art. 537 C. Civ. stabilește întinderea marginală în ceea ce privește categoria bunurilor imobile, fiind aplicabile regulile speciale din această secțiune, cu excepția prevederilor din art. 1742, care vizează vânzarea de terenuri.

8. Vânzarea moștenirii

Vânzarea unei moșteniri este un contract prin care titularul unui drept succesoral, în schimbul unui preț, înstrăinează dreptul de a culege o moștenire deschisă sau o cotă din aceasta. Prin urmare, moștenirea poate face obiect al vânzării doar dacă este deschisă, contractul de vânzare fiind valabil numai dacă este încheiat după data deschiderii moștenirii.

Transferul proprietății și al riscurilor se realizează diferit în funcție de felul bunurilor care intră în compunerea respectivei succesiuni. Așadar, transmiterea proprietății și a riscului în ceea ce privește bunurile imobile, urmează regimul juridic specific vânzării de imobile, iar în cazul bunurilor mobile, acestea urmează regimul juridic specific vânzării bunurilor mobile.

În prezenta cauză, în ceea ce privește vânzarea unei moșteniri, se invocă nulitatea convenției de înstrăinare cu privire la un teren, motivând faptul că vânzarea unei moșteniri nedeschise este lovită de nulitate. Susținerea că părțile au dispus asupra unui bun cuprins într-o moștenire nedeschisă nu poate fi reținută, având în vedere că recurențele nu fac dovada datei decesului beneficiarei titlului de proprietate, astfel că instanța de recurs nu este în măsură să verifice dacă la data încheierii chitanței, ce a fost calificată de instanța de fond drept antecontract de vânzare-cumpărare, proprie-

tara conform titlului de proprietate menționat, era în viață. În orice caz însă, este lipsită de temeii aprecierea recurențelor că, atâta vreme cât nu au deschis această moștenire, chitanța este lovită de nulitate, deoarece moștenirea se deschide prin moarte și nicidecum prin manifestarea de voință a moștenitorilor¹⁰.

9. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății

Această varietate de vânzare este reglementată de către art. 1755 și următoarele din C. Civ. prin care plata prețului se va realiza în mai multe rate și prin care obligația de plată integrală a acestor rate este garantată cu însăși transmiterea dreptului de proprietate. Indiferent de natura bunului, rezerva proprietății trebuie să fie expres stipulată în contract, deoarece nu orice vânzare cu plata prețului în rate presupune rezerva proprietății. Așadar, transferul dreptului de proprietate se va realiza la momentul achitării ultimei rate din preț, iar în acest sens vânzătorul garantează faptul că cumpărătorul va plăti ratele.

În ceea ce privește riscul, acesta este transferat către cumpărător la momentul predării bunului sau la momentul punerii în întârziere cu privire la executarea obligației de preluare. Deși, cumpărătorul nu a dobândit încă proprietatea bunului, este de observat faptul că riscul pieirii fortuite este preluat de către cumpărător. Prin urmare, în cazul în care bunul pierde fortuit, cumpărătorul este ținut să plătească ratele în continuare.

În ipoteza în care se obține rezoluțiunea contractului pentru neplata prețului, potrivit art. 1757 C. Civ., vânzătorul este ținut să restituie toate ratele achitate până în acest moment de către cumpărător deoarece

bunul se întoarce în patrimoniul vânzătorului, însă acesta este îndreptățit să rețină, alături de alte daune-interese, și contravaloarea folosinței până în acel moment. De asemenea, există posibilitatea ca părțile să prevadă în contract ca sumele încasate să rămână în proprietatea vânzătorului. În acest caz, cumpărătorul se poate adresa instanței pentru a solicita reducerea acestor sume, fiind aplicabile regulile de la art. 1541 C. Civ. care reglementează reducerea cuantumului clauzei penale.

10. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare

În ceea ce privește vânzarea cu opțiune de răscumpărare, potrivit art. 1758 C. Civ., este acea vânzare afectată de o condiție rezolutorie prin care vânzătorul își rezervă dreptul de a răscumpăra bunul sau dreptul transmis cumpărătorului. Această facultate de răscumpărare nu este decât o condiție rezolutorie expresă din partea vânzătorului la care vânzarea este supusă. Dreptul de opțiune al vânzătorului este un drept potestativ.

Astfel, primul argument pentru care cineva ar cumpăra un asemenea bun afectat de o condiție rezolutorie este acela ce constă în faptul că până la îndeplinirea condiției rezolutorii, potrivit art. 1410 C. Civ., cumpărătorul este acea persoană îndreptățită să culeagă fructele și să folosească bunul. Vânzătorul optează la această instituție juridică atunci când are nevoie urgentă de anumite sume de bani, fără să piardă bunul definitiv din patrimoniul lui, astfel reprezentând un instrument util de credit și de garanție, căci în momentul în care vânzătorul activează opțiunea de răscumpărare, bunul se va întoarce în patrimoniul acestuia, fără să suporte concursul altor creditori ai cumpărătorului.

În ceea ce privește vânzarea cu opțiune de răscumpărare, dacă vânzătorul nu și-a

¹⁰ Tribunalul Prahova, secția civilă, decizia nr. 415/2010, disponibilă pe www.rolii.ro;

exercitat dreptul său de răscumpărare în termen, cumpărătorul rămâne, în virtutea actului încheiat, proprietar irevocabil, fără să fie nevoie de o hotărâre judecătorească, cât timp termenul pentru răscumpărare a fost convenit de către părți în contract. De asemenea, simpla intenție de a răscumpăra, manifestată de către vânzător în termenul prevăzut în contract, nu este suficientă fiind necesar ca vânzătorul să restituie prețul primit și cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare. Pe lângă acestea, pentru exercitarea opțiunii de răscumpărare, vânzătorul trebuie să îl notifice pe cumpărător. În prezenta cauză, părții-vânzători nu au probat că au notificat reclamantei-cumpărătoare opțiunea de răscumpărare a terenurilor vândute și implicit nici faptul că și-ar fi exercitat opțiunea de răscumpărare a acestor terenuri. Astfel, revenea părților obligația de a face dovada unui fapt pozitiv, acela că și-au exercitat opțiunea de răscumpărare, și nu invers, respectiv, obligația reclamantei de a face dovada unui fapt negativ general, acela de neexercitare a opțiunii de răscumpărare. Raportat la cele expuse, instanța reține că în cauză condiția rezolutorie care afecta vânzarea nu s-a îndeplinit, părții – vânzători neexercitându-și opțiunea de răscumpărare a terenurilor, obiect al contractului de vânzare-cumpărare cu opțiune de răscumpărare¹¹.

11. Considerații concludive

Vânzarea este o instituție deosebit de importantă în cadrul dreptului civil întrucât pe parcursul materialului am analizat aceste varietăți ale vânzării atât din perspectiva dreptului civil, cât și din perspectiva jurisprudenței în domeniu.

Fiecare varietate a vânzării dă naștere unor obligații specifice atât pentru vânzător, cât și pentru cumpărător, impunând totodată pentru anumite categorii de vânzări și îndeplinirea unor formalități de publicitate pentru a asigura opozabilitatea față de terți. De asemenea, pentru fiecare vânzare în parte sunt cunoscute momente diferite cu privire la transmiterea proprietății și transferul riscului. În cele din urmă, aceste varietăți de vânzare prevăd anumite reguli speciale care se completează cu normele generale din materia vânzării. Chiar dacă regulile instituite de legiuitor în ceea ce privește dispozițiile aplicabile contractului de vânzare constituie dreptul comun în această materie, legislația actualului C. Civ. reglementează și o serie de norme speciale, care modifică mai mult sau mai puțin regulile generale ale contractului cadru, pentru fiecare vânzare în parte. Cu privire la normele generale ale contractului de vânzare-cumpărare, acestea se aplică în lipsa regulilor speciale.

Bibliografie

1. Francisc Deak, Lucian Mihai, Romeo Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I – Vânzarea. Schimbul*, Ed. Universul Juridic, București, 2017;
2. Mădălina Afrăsinei et. al (coord.), *Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III, Ed. Hamangiu, București, 2012;
3. Răzvan Dincă, *Varietăți de vânzare*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
4. www.rolii.ro;
5. www.iccj.ro.

¹¹ Judecătoria Baia Mare, secția civilă, decizia nr. 10667/2013, disponibilă pe www.rolii.ro.

I have the right to live. Am I required to die? Proposals *de lege ferenda* regarding assisted suicide

Am dreptul la viață. Sunt obligat la moarte? Propuneri *de lege ferenda* privind sinuciderea asistată

Student **Constantin-Răzvan OBÂRȘANU***

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius din Constanța

Motto:

„C-o moarte tot suntem datori!” (George Coșbuc, Decebal către popor)

Abstract

Through this paper, a real debate develops on an existential issue, namely the correlative obligation of the right to life, respectively, the obligation to pay for it with death. We know from the General Theory of Law that every right has a correlative obligation. Compared to the first laws and principles of life, life ends naturally. Modernity brings to the fore the right to die and its term as a personal and multiple payment. Everyone has the right to life and is bound to die. From the viewpoint of human rights, evolution protects us and gives us the opportunity to relate to our own lives within the limits expressly and exhaustively provided by law. Is the law to be understood in its letter and spirit? The obligation to die is one with indefinite execution, but sure to be fulfilled. The law does not provide for the cessation of life, but it could.

Involving private law and combining the subject matter of individuals with that of civil succession, thus using as the method of research chosen, respectively, empirical and qualitative research, descriptive and exploratory, I design this paper in the hope of innovation and evolution of civil matters.

Keywords: *life, death, right, obligation, private law.*

1. Introducere

În paginile prezentei lucrări îmi propun să dezvolt aria juridică a noțiunii de viață, în esența acesteia de capacitate recunoscută persoanei fizice. Din toate timpurile, sub pavăza legii s-a aflat, sub o formă sau alta, viața, căreia modernitatea i-a recunoscut statutul de valoare socială supremă. Cele 10

porunci, Legea celor XII Table, Codul lui Hammurabi, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, toate au avut ca scop ocrotirea vieții.

În opinia mea, nu depresia sau eșecul existențial ar trebui să reprezinte factori principali în decizia de a încheia viața, adică de a presta obligația naturală de a muri, ci

* E-mail: obarsanurazvan@gmail.com.

bolile incurabile, infractorii deosebit de periculoși (în cazul cărora detențiunea pe viață nu ar fi suficientă), și altele asemenea cazuri. Astfel, consider că obligația primordială de a muri se poate executa cu asistența altei persoane și într-un mod legal, astfel încât să nu afecteze alte relații obligaționale interumane sau însăși societatea.

2. Moartea

Faptul juridic al morții este un eveniment viitor și sigur ca realizare. Fenomen care preocupă mintea omenească de când a apărut omul pe Pământ, moartea a reprezentat, din punct de vedere sancționator, pedeapsa aleasă încă din cele mai vechi timpuri pentru infracțiuni deosebit de grave. Sigur că, sub aspect biologic, aceasta apare, în natură, ca efect al îmbătrânirii. Voltaire apreciază că, prin experiența morții altcuiva, omul e singura specie care trebuie să moară și este conștientă de aceasta¹.

Dreptul de a muri este un principiu moral potrivit căruia fiecare persoană poate dispune de propria viață. Prin urmare, acest drept oferă persoanei posibilitatea de a se sinucide, de a întrerupe un tratament care, deși nu înlătură durerile unei persoane, doar prelungește suferința sub urmarea aceleiași urmări. Poziție contrară are dogma religioasă, pentru care acest principiu este considerat un păcat, atât pentru persoana care dorește a înceta din viață, cât și pentru participanții angajați în desfășurarea procesului. Problema centrală este, totuși, imputernicirea persoanei care ar trebui să ia această decizie.

2.1. Moartea, între filosofie și legea penală

Friedrich Nietzsche, în *Așa grăit-a Zalahustra*, ne oferă un simplu exemplu:

¹ A. Popescu, *Enigma vieții și a morții*, Ed. Larry- Cart S.R.L., București, pp. 281-305.

facultatea de a muri văzută prin analogie cu un arbore fructifer². Astfel, oamenii, asemenea unor mere ce se nasc într-un mediu comun, hrănite de același mediu propice, trăiesc, apoi se sting. Însă nu toate merele se bucură de aceeași soartă: unele cad de pe ramuri de tinere, altele când se coc, unele sunt afectate sau îmbolnăvite, ori rămân spânzurate pe ramuri. Oamenii nu sunt identici, ci diferiți, și înzestrați cu liber arbitru.

În privința mișcării înaintate spre legiferarea dreptului de a muri, cunoscut și sub denumirea de *eutanasi*, *sinucidere asistată* sau *moarte asistată*, aceasta are loc destul de târziu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când diverși juriști formulează apărarea acestui drept. Eutanasia constă în uciderea săvârșită sub presiunea unui sentiment de milă³, cu scopul de a curma deosebite chinuri la care este supusă o persoană ce suferă de o boală incurabilă, iar decesul este inevitabil. Aceasta poate fi tratată, prin analogie, ca o tortură provocată „din culpa victimei”. În prezent, eutanasia este legiferată la nivelul unor state cum ar fi Argentina, Belgia, Canada, Chile, Columbia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Spania, Suedia, India, Irlanda, desigur, sub formula așa-numitei eutanasi pasive.

În România, legiuitorul se opune acestei practici, eutanasia fiind incriminată de legea penală, în temeiul căreia se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani (art. 191 C. pen.⁴: „uciderea la cererea victimei, chiar dacă ea se face pe baza consimțământului liber al victimei”). Codul penal consideră aceasta o

² F. Nietzsche, *Așa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, 2018.

³ A. Boroș, M. Gorunescu, M. Popescu, *Dicționar de Drept Penal*, Ed. All Beck, 2004.

⁴ Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

Am dreptul la viață. Sunt obligat la moarte?

cauză justificativă inadecvată⁵. Din această situație putem reține că dreptul se mișcă odată cu societatea, dar uneori rămâne în urma acesteia.

2.2. Moartea în legea fundamentală și dreptul internațional

Constituția României, în art. 22, garantează dreptul la viață, sens în care pedeapsa cu moartea este interzisă, subliniind astfel *principiul umanismului*. Prin urmare, dreptul la viață este protejat prin lege constituțională. Jurisprudența, respectiv deciziile C.C.R., clasifică dreptul la viață ca un atribut inalienabil, ierarhic superior drepturilor omului. Însă instrumentele constituționale trebuie privite axiologic prin prisma celor internaționale, cuprinzând acest drept atât subiectiv, dar și cu o funcție obiectivă⁶. Astfel, potrivit art. 6 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, „dreptul la viață este inherent persoanei umane. Acest drept trebuie ocrotit prin lege. Nimeni nu poate fi privat de viața sa în mod arbitrar”⁷.

Comisia și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Trabelsi c. Belgiei*, au arătat că Constituția României se aliniază și satisface detențiunea pe viață, admite liberarea condiționată a deținutului pentru a corespunde cu Convenția⁸.

În cazul bolilor incurabile, suferinzii sunt supuși unor grave consecințe fizice și psihice, care sunt similare în natură celor

cuprinse de art. 3 din Convenție, care interzice tortura, pedepsele sau tratamentele inumane ori degradante. În jurisprudența CEDO s-a arătat că sunt tratamente inumane actele prin care se provoacă leziuni, suferințe fizice sau morale, ce pot produce tulburări psihice „săvârșite cu intenția de a provoca dureri intense victimei”⁹. În opinia noastră, durerile cu care se confruntă persoana devastată de o boală incurabilă sunt asemănătoare celor atribuite unei torturi inumane. Până la urmă, dreptul la viață are un conținut complex, care garantează viața, integritatea fizică dar și psihică¹⁰.

2.3. Moartea din perspectiva Codului civil

Legiuitorul nu definește viața, însă CEDO o privește ca un drept absolut prin reglementarea art. 2 din Convenție: „dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege(...). Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat”¹¹. Acesta este un drept universal pentru că se acordă tuturor în egală măsură: „orice persoană are dreptul la viață”¹².

În esență, persoana fizică este alcătuită din două componente: corpul uman și viața¹³. Aceasta din urmă este strâns legată de două evenimente care îi sunt alfa și omega: nașterea și moartea. Prin viață se

⁹ CEDO, cauza *Republica Irlanda c. Regatului Unit*, din 18 ianuarie 1978, *apud* T. Toader, M. Safta, *op.cit.*, p. 160.

¹⁰ Ș. Deaconu, *Drept constituțional*, Ed. C.H. Beck, ed. 4, București, 2020, pp. 194-196.

¹¹ *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, adoptată la Roma, 4 noiembrie 1940, a fost ratificată prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31 mai 1994.

¹² *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, a fost publicată în Jurnalul Oficial C 202 din 7 iunie 2016.

¹³ O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 103.

⁵ L. Stănilă, *Obsesia terapeutică. Pro și contra eutansiei-noi provocări ale legislației românești*, Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept, 2014, p. 40.

⁶ T. Toader, M. Safta, *Constituția României*, Ed. Hamangiu, București, 2019, pp. 155-156.

⁷ Pactul Internațional din 16 decembrie 1966 cu privire la drepturile civile și politice a fost publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

⁸ CEDO, cauza *Trabelsi c. Belgiei*, Hotărârea din 4 septembrie 2014.

naște personalitatea juridică, adică „aptitudinea generală și abstractă de a fi titular de drepturi și obligații”¹⁴. Totuși, decesul persoanei fizice nu este doar sfârșitul capacității civile, ci și evenimentul care constituie cauza deschiderii succesiunii. Mai mult, din punct de vedere istoric reținem și existența *morții civile*, pedeapsă pe care dreptul francez a abolit-o la ceva timp ulterior adoptării Codului Napoleon, dar pe care Codul civil Cuza nu a preluat-o deloc¹⁵, în timp ce, în sistemul de drept anglo-saxon aceasta reprezenta o sancțiune complementară trădării sau altor infracțiuni deosebit de grave sub efectul confiscării averii¹⁶.

Din interpretarea art. 60 C. civ. reiese că, dacă nu se încalcă ordinea publică, bunele moravuri sau drepturile și libertățile altora, persoana poate dispune de ea însăși. Acest drept al persoanei de a dispune de sine însăși privește categoria drepturilor personalității, însă se pune problema asupra dispunerii la propria viață și, implicit, întră în discuție *eutanasia*¹⁷.

3. Eutanasia

Așa cum am arătat anterior, eutanasia este uciderea săvârșită sub impulsul unui sentiment de milă, pentru a curma chinurile fizice ale unei persoane care suferă de o boală incurabilă și a cărei moarte este inevitabilă¹⁸. Chiar și astfel, aceasta este asimilată infracțiunii de omor, însă la care se au în vedere criteriile de individualizare a pedepsei. Prin urmare, o rudă sau un medic nu poate curma suferințele unei persoane, în

ciuda faptului că persoana în cauză solicită acest lucru.

Eutanasia poate fi de două tipuri: pasivă sau activă. Eutanasia poate fi pasivă, spre exemplu, atunci când muribundul refuză tratamentul sau medicația, și activă, prin administrarea unui tratament care are ca obiect grăbirea morții.

3.1. Evoluția europeană

La nivelul Europei, eutanasia a evoluat treptat. Discuția juridică diferă de la o țară la alta. În practică, distingem între trei tipuri de decizii¹⁹:

1) Comune în practica contemporană: tratamentul paliativ, retragerea sau refuzul tratament, ca de exemplu nutriția și hidratarea artificială sau resuscitarea;

2) Decizia de a apela la un tratament ce are ca urmare atenuarea unor dureri, administrarea intenționată de analgezice;

3) Medicamente letale, eutanasia voluntară ca în statele sus menționate, care se face la cerere sau sinuciderea asistată, precum și eutanasia non-voluntară, care implică determinarea acesteia de către o altă persoană.

Țări precum Belgia, Olanda și Luxemburg au îmbrățișat acest procedeu și l-au legiferat alături de sinuciderea asistată. Marea Cameră CEDO s-a pronunțat la 5 iunie 2015 cu o hotărâre în cauza *Lambert și alții c. Franței*, care semnala această nouă concepție.

Potrivit DEX, sinuciderea este o acțiune prin care o persoană își suprimă dreptul la propria viață²⁰. Suicidul este considerat un gest nejustificat²¹. Deși acest

¹⁴ E. Chelaru, *Drept civil. Persoanele*, Ed. C.H. Beck, ed. a 5-a, București, 2020.

¹⁵ A. Murphy, *Nedemnitătea succesorală și dezmoștenirea*, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 58.

¹⁶ *Ibidem*, p. 203

¹⁷ E. Chelaru, *op.cit.*, p. 56.

¹⁸ A. Boroș et al., *cit. supra*.

¹⁹ E. Tăvală, *Perspectivă juridică. Este o datorie să mori în Europa? Dacă nu acum, atunci când?*, Revista Română de Drept Privat, nr. 4/2018.

²⁰ *Dicționar Explicativ al Limbii Române*, Ed. Universul Enciclopedic, București, 2016.

²¹ C. Danileț, *Legea pe-nțeleșul tinerilor*, Ed. Humanitas, București, 2016, p. 33.

Am dreptul la viață. Sunt obligat la moarte?

gest ridică o serie de întrebări, în istorie cunoaștem o serie numeroasă de oameni care au îmbrățișat această cale, cum ar fi Seneca, Lucrețiu, Brutus. La popoarele războinice, aceasta a reprezentat o dovadă de îndrăzneală, iar pentru creștini – un păcat luciferic²², chiar lașitate.

Morala creștină pare să stea la baza acestei incriminări. La nivel național a fost înființată o linie telefonică gratuită operată de Alianța Română de Prevenție a Suicidului. În momentul în care cunoști o persoană cuprinsă de asemenea gânduri ar trebui să o ajuți să-și revină. O atitudine opusă, în sensul de a instiga, determina sau înlesni sinuciderea, constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu prevederile Codului penal.

3.2. Cauza Lambert și alții c. Franței

Cauza *Lambert și alții c. Franței* marchează deschiderea spre recunoașterea dreptului la moarte, căci judecătorii CEDO au fost puși să se pronunțe asupra renunțării la tratamentul pentru o persoană aflată în comă cronică rezultată dintr-un accident rutier²³, iar votul pentru acceptarea acestei decizii a fost 7 contra 5.

Curtea a considerat că nu se încalcă dreptul la viață prevăzut de art. 2 din Convenție, aceasta a reiterat competența legislației interne la decizia de sistarea a tratamentului și dorința pacientului de a muri. Concluziile acesteia privind cauza, aspectele relevante au fost expuse într-o anchetă aprofundată, în care au a fost aduse în vedere raportul detaliat unui expert medical și observații medicale și etice de un înalt rang.

3.3. Cauza Pretty c. Regatului Unit

În cauza *Pretty c. Regatului Unit*, reclamanta aflată în faza terminală a unei boli incurabile nu putea să se sinucidă singură, motiv pentru care apela la ajutorul statului. Aceasta se afla în faza terminală a unei scleroze laterale amiotrofice, care degenerază mușchii și are acest caracter incurabil. În speță s-a susținut că boala nu este doar dureroasă, dar și nedemnă. Singură nu putea să se sinucidă, astfel dorea să fie ajutată de soțul său, însă înlesnirea sinuciderii reprezintă infracțiune. Autoritățile au respins cererea prin care aceasta cerea neurmărirea penală pentru partenerul de viață.

Prin urmare, Curtea a hotărât că nu au fost încălcate articolele 2 și 3 ale Convenției, privind viața și tratamentele inumane, și dispune „obligația pozitivă a statului care a fost invocată ar necesita ca statul să permită fapte menite să curme viața”²⁴.

3.4. Cauza Doctorului Sander

Și peste ocean în SUA au existat deosebite mișcări ale eutanasiei, pentru care în mijlocul secolului al XX-lea se afirma „în viitor legea trebuie să admită eutanasia consimțită în cazul unor bolnavi incurabili”²⁵. În speță, medicul Hermann Sander a injectat pacientei sale Borroto, de 4 ori o cantitate de 25-30 centimetri cubi de aer în căile venoase. Acesta a recurs la acest lucru din milă, întrucât pacienta în vârstă de 59 de ani, în ultimul stadiu al bolii, respectiv cancer, nu mai oferea nici o speranță de însănătoșire, starea fizică era critică, nu se mai hrănea decât artificial. În urma procesului ce s-a deschis pe numele său

²² A. Popescu, *op.cit.*, p. 305.

²³ Sfârșitul Vieții și Convenția europeană a drepturilor omului, Hotărârile curții, 5 iunie 2015

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ M. Jacta, *Procese celebre*, Ed. Științifică, București, 1969, p. 205.

pentru omor deosebit de grav, el este declarat nevinovat, dar este exclus din societatea medicală și i se retrage titlul de doctor nemaiputând profesia.

În prezent statul New Hamshire menține aceeași opinie cu privire la eutanasiie, fiind în continuare interzisă, asemenea anilor 1950.

4. Demnitatea

O rațiune a legalității sinuciderii asistate ori eutanasiiei o poate reprezenta demnitatea umană. Demnitatea, cum am arătat mai sus că reiese din art. 2-3 din Convenție, este consacrată și în art. 72 C. civ., cu denumirea marginală de „dreptul la demnitate”. Astfel, potrivit alin. (1) al dispoziției amintite, „Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale”. Mai departe, alin. (2) prevede că „este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute de art. 75”.

Demnitatea este un cuvânt greu de definit. Când facem referire la acesta ne gândim la respect și integritate morală. Dreptul la demnitate face parte din categoria drepturilor personalității, fiind chiar „sâmburele” acestora, iar din art. 72 alin. (2) reiese ca principală caracteristică *onoarea*.

Onoarea are un dublu caracter: individual și social. Onoarea este înăscută, iar reputația este dobândită²⁶. De reținut este și faptul că demnitatea operează cu două funcții, una subiectivă și alta obiectivă în raport cu interesele persoanei²⁷. În privința faptelor ce pot aduce atingere demnității,

acestea sunt prevăzute expres de legea penală.

În ceea ce privește materia succesiunilor, Noul Cod Civil prevede 2 cazuri în care operează nedemnitatea: nedemnitatea de drept, sau absolută (art. 958), respectiv nedemnitatea judiciară, sau relativă (art. 959). În cazul nedemnității de drept, se poate ridica problema moștenitorului care îl asistă pe defunct în actul suicidal, faptă sancționată de legea penală sub forma uciderii la cererii victimei. Deși s-ar putea aprecia că această faptă nu ar trebui să atragă pedeapsa nedemnității, pe bună dreptate s-a arătat că pedeapsa civilă în discuție se subordonează, în acest caz, incriminării hotărâte de legiuitor conform politicii penale a statului român: cât timp eutanasiia nu este permisă în nicio formă, cu atât mai puțin cea activă, fapta amintită constituie caz de nedemnitate²⁸.

5. Pentru sau împotriva eutanasiiei?

Pe de o parte, sinuciderea asistată este o modalitate prin care se pot opri durerile extreme prin care trec unii bolnavi. Încă din secolul al XVIII-lea, filozofi precum David Hume, apreciază sinuciderea ca un drept, limitat de obligația prin care nu poți face rău altei persoane. Într-o societate liberă, fiecare trebuie să aleagă cum vrea să moară. Totodată, menținerea îndelungată a unei persoane în viață prin intermediul aparatelor, mai mult decât viața naturală, depășește limitele moralei, devenind imorală. Momentul în care o persoană devine o povară pentru familie și societate, acesteia trebuie să i se permită să moară cu demnitate²⁹. Acest lucru se întâmplă oricum

²⁶ F.A. Baias *et al.* (coord.), *Noul Cod Civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H.Beck, București, 2014, pp. 63-64.

²⁷ O. Ungureanu, C. Munteanu, *Reflecții în legătură cu dreptul la demnitate în concepția Codului civil*, Dreptul nr. 9/2014, pp. 14-16.

²⁸ A. Murphy, *op.cit.*, pp. 92-93.

²⁹ <https://www.medlife.ro/articole-medicale/argu-mente-pro-si-contra-eutanasiiei-si-sinuciderii-asistate.html>

Am dreptul la viață. Sunt obligat la moarte?

de mult timp prin cămine și spitale așa cum am arătat și mai sus în cazul medicului Sander, într-un mod ilicit, asemenea caselor de toleranță pe care deși nimeni nu le recunoaște, ele sunt, există și desfășoară activitate într-un mod ne-legal.

Pe de altă parte, privim asupra efectelor negative ce se pot produce, cum ar fi riscul de a scăpa de sub control fenomenul, presiunea psihică a acelor care din diverse obiective au ajuns nefolositori, dar și modificarea percepției și atitudinii sociale față de boală, moarte, terapie³⁰. Pe lângă acestea se adaugă argumente precum sacralitatea vieții sau posibilitatea unei erori medicale, stabilirea unui diagnostic greșit precum și influența depresiei asupra unei mase numeroase de persoane.

6. Concluzii

Societatea evoluează rapid, uneori chiar brusc, însă legiuitorul nu poate fi pasiv, ci trebuie să fie cu un pas înaintea acesteia. Reglementarea dreptului de a muri este necesară atât în Codul civil, cât și în Constituție și alte legi. Astfel, dacă preluăm modelele occidentale, și am manifesta dorința de iluminare din aceste părți am putea contribui la atingerea idealurilor juridice. Întrucât cum am motivat și înainte, nu doar că de la concepere omul este liber și acumulând o serie de capacități poate dispune de sine prin independența sa, acestuia trebuie să i se respecte această obligație, de a înceta din viață, moartea cu care toți suntem datori.

³⁰ L. Stănilă, *Obsesia terapeutică. Pro și contra eutanasiilor noi provocări ale legislației românești*, Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept, 2014, pp. 31-32.

Bibliografie

a. Cărți și articole de specialitate

1. Fl.A. Baias *et al.* (coord.), *Noul Cod Civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2014;
2. A. Boroi, M. Gorunescu, M. Popescu, *Dicționar de drept penal*, Ed. All Beck, 2004;
3. E. Chelaru, *Drept civil. Persoanele*, Ed. C.H. Beck, ed. 5, București, 2020;
4. C. Danileț, *Legea pe-nțeleșul tinerilor*, Ed. Humanitas, București, 2016;
5. Ș. Deaconu, *Drept constituțional*, Ed. C.H. Beck, ed. 4, București, 2020;
6. M. Jacta, *Procese celebre*, Ed. Științifică, București, 1969;
7. A. Murphy, *Nedemnitățile succesorală și dezmoștenirea*, Ed. Universul Juridic, București, 2022;
8. F. Nietzsche, *Așa grăit-a Zarathustra*, Ed. Humanitas, 2018;
9. A. Popescu, *Enigma Vieții și a Morții*, Ed. Larry-Cart S.R.L., București;
10. L. Stănilă, *Obsesia terapeutică. Pro și contra eutanasiilor – noi provocări ale legislației românești*, Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept, 2014;
11. E. Tăvală, *Perspectivă juridică Este o datorie să mori în Europa? Dacă nu acum, atunci când?*, Revista Română de Drept Privat, nr. 4/2018;
12. T. Toader, M. Safta, *Constituția României*, Ed. Hamangiu, București, 2019;
13. O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2013;
14. O. Ungureanu, C. Munteanu, *Reflecții în legătură cu dreptul la demnitate în concepția codului civil*, Dreptul nr. 9/2014;

b. Acte normative și alte instrumente

15. *Pactul Internațional din 16 decembrie 1966 cu privire la drepturile civile și politice*, publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 20 noiembrie 1974;

16. *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, adoptată la Roma, 4 noiembrie 1940, ratificată prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994;

17. *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, publicată în Jurnalul Oficial C 202 din 7 iunie 2016;

18. *Dicționar Explicativ al Limbii Române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2016;

19. Sfârșitul Vieții și Convenția europeană a drepturilor omului, Hotărârile curții, 5 iunie 2015.

20. <https://www.medlife.ro/articole-medicale/argumente-pro-si-contra-eutanasiei-si-sinuciderii-asistate.html>

The Consent – Essential Requirement for the Validity of the Civil Legal Act

Consimțământul – condiție esențială pentru validitatea actului juridic civil

Student **Teodor-Christian PLEȘOIANU**

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The civil legal act is the manifestation of will or, as the case may be, the agreement of will made with the intention to produce legal effects, i.e. to give birth to, modify or extinguish a concrete civil legal relationship. Consent represents the externalization of the decision to conclude a civil legal act. Consent is a substantive, essential, valid and general condition of the civil legal act. The term consent can have two meanings: unilateral manifestation of the will of the author of the unilateral legal act or, as the case may be, of one of the parties to the bilateral or plurilateral legal act, respectively agreement of will of the contracting parties in contractual matters. As a general rule, the parties are free to choose the form of externalization of their will, except for the exceptions expressly provided by law, as is the case with legal acts for which the law requires that the manifestation of will take a special form. The consent of the parties must be taken seriously, freely and knowingly. Thus, in order for it to be valid, the consent must cumulatively meet the following requirements: (1) to be given knowingly, that is, by a person with discernment; (2) to be serious, i.e., expressed with the intention of producing legal effects; and (3) to be free, i.e., not to be altered by any vice of consent.

Keywords: *civil legal act, consent, legal will, discernment, vice of consent.*

§1. Introducere

Actul juridic civil este definit în doctrină ca fiind manifestarea de voință sau, după caz, acordul de voințe făcut cu intenția de a produce efecte juridice, adică de a naște, de a modifica sau de a stinge un raport juridic civil concret¹.

Pentru a fi valabil actul juridic civil trebuie să îndeplinească mai multe condiții.

Prin *condițiile actului juridic civil* vom înțelege acele componente care trebuie sau pot să intre în structura actului juridic civil, deci acele elemente din care este alcătuit actul juridic civil.

Condițiile actului juridic civil pot fi clasificate în funcție de următoarele criterii:

- În funcție de aspectul la care se referă acestea, rezultă două categorii de condiții

¹ G. Boroi, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 109.

ale actului juridic, respectiv, *condiții de fond*, numite și condiții intrinseci și *condiții de formă* numite și condiții extrinseci. *Condițiile de fond* sunt cele care privesc conținutul actului juridic civil, iar *condițiile de formă* sunt cele care se referă la exteriorizarea voinței sau, după caz, a voințelor.

• În funcție de criteriul obligativității sau neobligativității lor, condițiile actului juridic se împart în *condiții esențiale* și *condiții neesențiale*. *Condițiile esențiale* sunt acelea care trebuie îndeplinite în mod obligatoriu, lipsa uneia dintre ele atrăgând nevalabilitatea actului juridic. *Condițiile neesențiale* sunt acelea care pot fi prezente sau pot lipsi din actul juridic, fără a fi afectată valabilitatea acestuia.

• În funcție de sancțiunea ce intervine în cazul nerespectării lor, condițiile actului juridic pot fi: *condiții de validitate* și *condiții de eficacitate*. Nerespectarea *condițiilor de validitate* se sancționează cu nulitatea actului juridic civil, iar nerespectarea *condițiilor de eficacitate* atrage alte sancțiuni, cum ar fi, spre exemplu, inopozabilitatea față de terți a actului.

• În funcție de vocația lor, condițiile actului juridic civil mai pot fi clasificate în *condiții generale* și *condiții speciale*. *Condițiile generale* privesc toate actele juridice civile, iar *condițiile speciale* privesc numai anumite acte juridice civile².

Pentru încheierea valabilă a unui act juridic civil, art. 1179 alin. (1) Cod civil enumeră patru condiții esențiale:

- capacitatea de a încheia actul juridic civil,
- consimțământul părților,
- obiectul determinat și licit,
- cauza licită și morală.

În lucrarea de față vom aborda cu precădere *consimțământul părților* ca și

condiție esențială pentru încheierea valabilă a unui act juridic civil care va cuprinde noțiuni și aspecte generale despre consimțământ precum și cerințele valabilității acestuia.

§2. Definiție și aspecte generale

Consimțământul reprezintă exteriorizarea hotărârii de a încheia un act juridic civil. Consimțământul este o condiție de fond, esențială, de validitate și generală a actului juridic civil.

Termenul *consimțământ* poate avea două înțelesuri:

- manifestare unilaterală de voință a autorului actului juridic unilateral sau, după caz, a uneia dintre părțile actului juridic bilateral sau plurilateral, deci a uneia dintre părțile contractante,

- acord de voință al părților contractante în materie contractuală, acest înțeles fiind mai apropiat de semnificația etimologică a cuvântului (*cum sentire*).

Ca regulă generală, părțile sunt libere să aleagă forma de exteriorizare a voinței lor, afară de excepțiile expres prevăzute de lege, cum este cazul actelor juridice pentru care legea cere ca manifestarea de voință să îmbrace o formă specială.

Cât privește modalitățile de exteriorizare a consimțământului, acesta poate fi exprimat conform art. 1240 C. civ.:

- verbal,
- în scris,
- prin gesturi ori fapte concludente, adică printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare³.

² *Ibidem*, pp. 127-128.

³ În cauza C-61/19, CJUE a stabilit că Orange România SA a colectat și stocat actele de identitate ale clienților săi fără ca aceștia să-și fi dat consimțământul.

În legătură cu exteriorizarea consimțământului, se ridică problema valorii juridice a tăcerii în dreptul civil și de aceea este important să precizăm faptul că, în principiu, tăcerea nu valorează consimțământ exteriorizat⁴.

§3. Cerințele valabilității consimțământului

Potrivit art. 1.204 C. civ., consimțământul părților trebuie să fie serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză.

Cerința consimțământului de a fi exprimat în cunoștință de cauză, mai exact de a proveni de la o persoană cu discernământ, decurge din caracterul conștient al actului juridic civil, în sensul că subiectul de drept civil trebuie să aibă puterea de a aprecia efectele juridice care se produc în baza manifestării sale de voință.

Lipsa discernământului la încheierea unui act juridic atrage ca sancțiune nulitatea relativă a acelui act. În acest sens, art. 1205

mântul în mod valabil, căci în contractele operatorului, căsuța referitoare la consimțământ era bifată automat. În acest sens, instanța europeană a subliniat că „operatorului de date îi revine sarcina să demonstreze că persoana vizată și-a manifestat prin intermediul unui comportament activ consimțământul pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal și că aceasta a obținut în prealabil o informare cu privire la toate circumstanțele aferente acestei prelucrări, într-o formă inteligibilă și ușor accesibilă, precum și utilizând un limbaj clar și simplu, care să îi permită să determine cu ușurință consecințele acestui consimțământ, astfel încât să se garanteze că acesta este dat în deplină cunoștință de cauză (s.n.)” (paragraful 52). Pentru o situație de fapt asemănătoare, a se vedea și hotărârea CJUE din data de 1 octombrie 2019 în cauza C-673/17, unde instanța europeană a precizat că „cerința unei „manifestări” a persoanei vizate indică în mod clar un comportament activ, iar nu unul pasiv. Or, un consimțământ dat prin intermediul unei căsuțe bifate în prealabil nu presupune un comportament activ din partea utilizatorului unui site internet (s.n.)” (paragraful 52).

⁴ G. Boroș, C.A. Angheliescu, *op.cit.*, pp. 131-133.

alin. (1) C. civ. dispune că este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la momentul încheierii acestuia, se afla, fie și numai vremelnic, într-o stare care o pune în neputință de a-și da seama de urmările faptei sale.

Cerința consimțământului de a fi serios sau, mai larg, de a fi exprimat cu intenția de a produce efecte juridice se desprinde din chiar esența actului juridic civil, care este o manifestare de voință făcută cu intenția de a produce efecte juridice.

Consimțământul nu este considerat a fi exprimat cu intenția de a produce efecte juridice atunci când:

– Manifestarea de voință a fost făcută în glumă (*jocandi causa*), din prietenie, din curtoazie sau pură complezență;

– Manifestarea de voință a fost făcută sub condiție suspensivă pur potestativă din partea celui care se obligă (art. 1403 C. civ.);

– Manifestarea de voință este prea vagă;

– Manifestarea de voință a fost făcută cu o rezervă mentală, cunoscută de destinatarul acesteia.

Cerința consimțământului de a fi liber, adică să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ este impusă de caracterul conștient, liber, al actului juridic civil. Într-o formulă generală, putem spune că viciile de consimțământ sunt acele împrejurări care afectează caracterul conștient și liber al voinței de a încheia un act juridic. Specific viciilor de consimțământ este faptul că există manifestare de voință, există deci consimțământ, dar aceasta este alterat fie în conținutul său intelectual, conștient, ca în cazul erorii și al dolului, fie în caracterul său liber, ca în cazul violenței și al leziunii⁵.

În sensul art. 1.206 C. civ., consimțământul este viciat când este dat din eroare,

⁵ *Ibidem*, pp. 138-141.

surprins prin dol sau smuls prin violență. În egală măsură, consimțământul este viciat și în caz de leziune.

Eroarea, ca viciu de consimțământ poate fi definită ca fiind falsa reprezentare a unor împrejurări la încheierea unui act juridic. Eroarea este o imagine subiectivă deformată a realității, care însă nu este provocată de cineva, ci se datorează chiar celui aflat în eroare.

Eroarea este clasificată în funcție de consecințele care intervin în *eroare esențială* și *eroare neesențială*. Din art. 1207 alin. (2) C. civ., rezultă că *eroarea este esențială* dacă falsa reprezentare cade asupra:

- *naturii sau obiectului actului juridic ce se încheie (error in negotium)*, în sensul că o parte crede că încheie un anumit act juridic, iar cealaltă parte crede că încheie un alt act juridic;

- *identității fizice a obiectului prestației (error in corpore)*, în sensul că una dintre părți crede că tratează cu privire la un anumit bun, iar cealaltă parte are în vedere un alt bun;

- *calităților substanțiale ale obiectului prestației* ori altei împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat (*error in substantiam*);

- *identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia* în absență căreia contractul nu s-ar fi încheiat (*error in personam*).

În situația în care falsa reprezentare cade asupra valorii economice a contra-prestației, este vorba de o eroare lezionară, care însă nu este supusă regulilor de la eroare (*error in substantiam*), ci regulilor de la leziune ca viciu de consimțământ.

Eroarea neesențială (indiferentă) este falsa reprezentare a unor împrejurări mai puțin importante la încheierea actului

juridic, în sensul că partea aflată în eroare ar fi încheiat actul juridic și dacă ar fi avut o corectă reprezentare a acelor împrejurări, astfel încât nu este afectată însăși valabilitatea acestuia. Eroarea neesențială poate atrage cel mult o diminuare sau o majorare valorică a prestației, însă poate să rămână chiar și fără vreo consecință juridică. În funcție de natura realității fals reprezentate, *eroarea este de fapt și de drept. Eroarea de fapt* constă în falsa reprezentare a unei stări sau situații faptice la încheierea actului juridic civil, iar *eroarea de drept* este falsa reprezentare la încheierea actului juridic civil a existenței sau conținutului unei norme juridice.

După cum este imputabilă sau nu părții aflate în eroare, deosebim între *eroare scuzabilă* și *eroare nescuzabilă*.

Eroarea scuzabilă este cea care nu poate fi reproșată părții care a avut o falsă reprezentare a realității la încheierea actului juridic, deci care nu este urmarea lipsei de informare sau neglijenței părții respective. *Eroarea nescuzabilă* este acea eroare imputabilă părții, în sensul că, așa cum dispune art. 1.208 alin. (1) C. civ., „faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile”.

Structura erorii esențiale relevă faptul că în alcătuirea acesteia intră un singur element, de natură psihologică, anume falsa reprezentare a realității. Dovada erorii poate fi făcută numai indirect, prin probarea unor elemente din care să rezulte starea subiectivă a celui care pretinde că a avut o falsă reprezentare a realității atunci când a încheiat actul juridic⁶.

⁶ În jurisprudență s-a reținut că în cazul unui act juridic încheiat în formă autentică nu ar fi posibilă invocarea erorii asupra naturii juridice a actului și asupra persoanei cocontractante pentru că ar trebui combătute constatările personale ale notarului public

Pentru ca falsa reprezentare a realității la încheierea unui act juridic să fie viciu de consimțământ, trebuie întrunite cumulativ următoarele condiții⁷:

- eroarea să fie esențială;
- eroarea să fie scuzabilă;
- elementul asupra căruia cade falsa reprezentare să fi fost hotărâtor pentru încheierea actului juridic;
- în cazul actelor juridice bilaterale sau plurilaterale, cu titlu oneros, este necesar ca partea cocontractantă să fi știut ori să fi trebuit să știe că elementul fals reprezentat era esențial pentru încheierea actului juridic civil respectiv.

Eroarea esențială și scuzabilă, în oricare din formele sale atrage nulitatea relativă a actului juridic, în conformitate cu dispozițiile art. 1.207 alin. (1) C. civ.⁸

Dolul intervine, potrivit art. 1.214 C. civ., atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie.

Este important de precizat faptul că sfera de aplicare a dolului este mai largă decât cea a erorii, având în vedere dispozițiile art. 1.214 alin. (2) C. civ. care dispun faptul că partea al cărei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială⁹.

Ca viciu de consimțământ, dolul este alcătuit din două elemente:

- *un element obiectiv (material)*, ce constă în utilizarea de mijloace viclene, manopere dolozive, pentru a induce în eroare;

- *un element subiectiv (intențional)*, ce constă în intenția de a induce în eroare o persoană, pentru a o determina să încheie un anumit act juridic.

Singura cerință a dolului pentru ca acesta să fie considerat viciu de consimțământ, așa cum se desprinde din art. 1.214 și art. 1.215 C. civ., este reprezentată de existența manoperele frauduloase care trebuie să provină de la cealaltă parte, de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți sau de la un terț, însă în acest din urmă caz numai atunci când cocontractantul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască existența dolului.

În conformitate cu art. 1.214 alin. (4) C. civ., *dolul nu se presupune* iar persoana care solicită anularea actului juridic pe motiv că a avut consimțământul viciat prin dol trebuie să facă dovada dolului¹⁰.

Sanțiunea care intervine în cazul dolului este *nulitatea relativă a actului juridic*.

Violența este acel viciu de consimțământ care constă în amenințarea unei persoane cu un rău de natură să îi producă,

(C.A. București, sec. a IV-a civ., dec. nr. 425/1999, în C.P.J.C., 1999, p. 44).

⁷ P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012, pp. 333-335.

⁸ A. Stoica, V. Beleniuc, *Manual de drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Note de curs. Teste-grilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, pp. 37-39.

⁹ Eroarea dă naștere numai la o acțiune în anulare iar dolul dă naștere și la o acțiune în răspundere civilă delictuală.

¹⁰ Într-o cauză, reclamanta, societate comercială, a solicitat anularea pentru dol a unui contract de vânzare-cumpărare având ca obiect două suprafețe de teren, pe motiv că vânzătorul nu a înștiințat-o de existența unei conducte de aducțiune apă care traversează terenurile respective, însă, din ansamblul probator administrat în cauză instanța a constatat că vânzătorul nu avea cunostință de existența acestei conducte, lipsind astfel, din structura dolului atât elementul intențional, respectiv voința de a induce în eroare partea contractantă, cât și elementul material, adică folosirea de mijloace viclene pentru inducerea în eroare (Jud. Râmnicu Vâlcea, sec. civ., dec. nr. 5094 din 17 septembrie 2015, disponibilă la www.rolii.ro).

fără drept, o temere ce o determină să încheie un act juridic, pe care altfel nu l-ar fi încheiat.

Violența poate fi clasificată în funcție de două criterii, și anume după natura răului cu care se amenință și după caracterul amenințării.

După *natura răului cu care se amenință*, violența poate să fie *fizică* sau *morală*.

Violența fizică (vis) există atunci când amenințarea cu un rău privește integritatea fizică a persoanei ori bunurile sale.

Violența morală (metus) există atunci când amenințarea cu un rău se referă la onoarea, cinstea ori sentimentele unei persoane.

În raport de *caracterul amenințării*, se deosebește între *amenințarea legitimă* și *amenințarea nelegitimă*.

Amenințarea legitimă (justă) cu un rău nu constituie viciu de consimțământ. Însă, potrivit art. 1217 C. civ., constituie violență temerea insuflată prin amenințarea cu exercițiul unui drept făcută cu scopul de a obține avantaje injuste.

Amenințarea nelegitimă (injustă) cu un rău urmărește să inducă o temere fără drept, astfel încât constituie viciu de consimțământ, atrăgând nulitatea relativă a actului juridic încheiat sub imperiul ei.

Ca structură, violența viciu de consimțământ este alcătuită din două elemente:

- *un element obiectiv (exterior)*, care constă în amenințarea cu un rău;
- *un element subiectiv (intern)*, ce constă în inducerea (insuflarea) unei temeri persoanei amenințate.

După cum rezultă din art. 1216 alin. (2) C. civ., răul cu care se amenință poate să vizeze fie persoane, fie bunuri.

Pentru ca violența să constituie viciu de consimțământ trebuie întrunite cumulativ trei cerințe, anume:

- *temerea insuflată să fie determinantă pentru încheierea actului juridic civil;*

- *amenințarea să fie injustă (nelegitimă);*

- *în actele juridice bilaterale sau plurilaterale, amenințarea trebuie să provină de la cealaltă parte contractantă sau de la un terț, cu condiția ca partea cocontractantă să fi știut sau să fi trebuit să știe despre existența violenței săvârșite de către terț.*

Leziunea reprezintă prejudiciul material suferit de una dintre părți ca urmare a încheierii unui contract. Ca regulă, leziunea constă în disproporția vădită de valoare între prestații, ce există în chiar momentul încheierii contractului.

Structura leziunii diferă în raport de concepția care stă la baza reglementării ei.

În cadrul *concepției subiective*, leziunea presupune două elemente:

- *un element obiectiv*, ce constă în disproporția de valoare între contraprestații;
- *un element subiectiv*, constând în profitarea de situația specială în care se găsește cocontractantul.

În cadrul *concepției obiective*, leziunea are un singur element, și anume prejudiciul material egal cu disproporția de valoare între contraprestații.

Legislația noastră consacră ambele concepții. Astfel, leziunea în cazul minorului are la bază concepția obiectivă. În schimb, leziunea în cazul majorului beneficiază de o reglementare fundamentată pe concepția subiectivă, vădita disproporție de valoare între prestații nemaifiind suficientă, ci mai este necesar ca una dintre părți să profite la încheierea contractului de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți.

În ceea ce privește domeniul de aplicare, *leziunea în cazul minorului* poate fi invocată dacă este vorba de un act juridic care îndeplinește următoarele cerințe:

- să fie un act juridic civil de administrare;

- să fie un act juridic bilateral, cu titlu oneros și comutativ;
- să fie încheiat de minorul între 14 și 18 ani (minorul cu capacitate de exercițiu restrânsă)¹¹ singur, deci fără încuviințarea ocrotitorului legal;
- să fie păgubitor pentru minor, în sensul că prin acel act, în conformitate cu art. 1221 alin. (3) C. civ., minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor.

Cât privește aplicabilitatea *leziunii majorului*, ca regulă, acesta se aplică:

- în cazul actelor juridice bilaterale, cu titlu oneros și comutative, indiferent dacă sunt de administrare sau de dispoziție;
- în cazul în care leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată, disproporție care trebuie să subziste până la data cererii de anulare, așa cum evidențiază art. 1222 alin. (2) C. civ.

Este important de reținut că, potrivit art. 1224 C. civ., nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum și alte contracte anume prevăzute de lege.

Sanțiunea care intervine în cazul leziunii este, potrivit art. 1222 alin. (1) C. civ., *nulitatea relativă a actului juridic* sau reducerea ori, după caz, mărirea uneia dintre contraprestații cu valoarea daunelor-interese. În cazul leziunii, art. 1223 alin. (1) C. civ. instituie un termen special

de prescripție extinctivă, anume de un an de la data încheierii contractului, indiferent dacă este vorba de anularea sau reducerea uneia dintre obligații¹².

§4. Concluzii

Lucrarea de față este o prezentare sintetică a conceptului de consimțământ, ca o a doua condiție, de fond, esențială și generală, a actului juridic civil.

Documentarea care stă în spatele acestei lucrări mi-a demonstrat faptul că noțiunea de consimțământ are o largă aplicabilitate în activitățile cotidiene ale membrilor societății rezultând, astfel, o amplă dezbatere doctrinară și mai ales jurisprudențială în legătură cu această instituție juridică. Instanțele judecătorești din România, și nu numai, sunt solicitate frecvent să soluționeze litigii care au legătură cu instituția juridică a consimțământului, diferendele fiind variate din punct de vedere al domeniilor sociale la care se referă.

În final, pot afirma că instituția juridică a consimțământului, în general, și modalitățile sale de exteriorizare, în special, sunt vii, aflându-se într-o continuă evoluție, fiind puternic influențate de progresul tehnologic și social al vieții de zi cu zi.

Bibliografie

1. G. Boroș, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012;
2. A. Stoica, V. Beleniuc, *Manual de drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Note de curs. Teste-grilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
3. P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

¹¹ Actele juridice încheiate de persoana care a împlinit 16 ani și căreia instanța de tutelă i-a recunoscut, în condițiile art. 40 C. civ., capacitatea deplină de exercițiu nu mai cad sub incidența art. 1221 alin. (3) C. civ., ci art. 1221 alin (1) C. civ. și art. 1222 alin. (2) C. civ. Aceeași este situația și în cazul actelor juridice încheiate de minorul care, prin căsătorie, a dobândit, potrivit art. 39 C. civ., capacitatea deplină de exercițiu.

¹² G. Boroș, C.A. Angheliescu, *op.cit.*, pp. 149-162.

The Effects of the Sale Contract from the Perspective of the Seller

Efectele contractului de vânzare din perspectiva vânzătorului

Student **Alexandra Filofteia PUIU***

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The effects of the contract are the legal consequences that come into being between the contracting parties on the one hand, and in relation to third parties on the other hand. In other words, the effects of a contract are the obligations that said contract generates for the contracting parties. In the case of a sales contract, the contracting parties that perform certain obligations are the seller and the buyer.

In the present paper I seek to offer a brief account of the obligations assumed by the seller through their valid entering into a contract of sale. The seller has three main obligations (to transfer the property, to hand over the sold good, and the warranties against eviction and hidden defects, respectively) which I shall approach throughout this study.

At the same time, in order to comprehend the complexity of these effects, I opted to present the broader concept of a sales contract, thus analysing the definition and legal characters of said contract.

Keywords: sales, property, eviction, hidden defects, seller, buyer, price.

Cuvinte-cheie: vânzare, proprietate, evicțiune, vicii ascunse, vânzător, cumpărător, preț.

1. Noțiuni introductive

În conformitate cu art. 1650 din noul Cod civil¹, reținem că vânzarea este contractul prin care o parte, numită vânzător, transmite sau se obligă să transmită celeilalte părți, numită cumpărător, proprietatea unui bun, în schimbul unui preț.

Cu toate acestea, transmiterea proprietății este de natura contractului, iar nu de esența sa, afirmație dovedită chiar de NCC în alin. 2 al aceluiași articol menționat anterior: „Poate fi, de asemenea, transmis prin vânzare un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept”. În baza acestei legiferări, dezmembrămintele care pot face obiectul unui contract de vânzare-cumpărare sunt uzufructul, servitutea și superficia, iar printre drepturile care mai pot face obiectul transmiterii amintesc dreptul de ipotecă, dreptul de creanță sau drepturile asupra unei

* E-mail: alexandra.puiu712@yahoo.com.

¹ Codul civil a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24.07.2009. *Brevitatis causa*, vom desemna noul Cod civil prin acronimul „NCC”.

universalității care nu cuprinde doar drepturi, ci și datorii (spre exemplu, moștenirea).

În principiu, dreptul subiectiv este disponibil, ceea ce presupune, că titularul său îl poate înstrăina către o altă persoană. De regulă, un drept alienabil poate fi înstrăinat și în schimbul unei sume de bani². Totuși, sunt drepturi care nu pot face obiectul vânzării: printre acestea amintim drepturile nepatrimoniale (de pildă, dreptul la viață, dreptul la nume sau dreptul la domiciliu) și cele care au un caracter strict personal (dreptul de uz și dreptul de abitație), precum și drepturile prevăzute de lege sau din convenția părților intuitu personae (de exemplu, dreptul de întreținere, care are caracter cel mult viager). Ca excepție, nu pot face obiectul vânzării nici unele drepturi patrimoniale care sunt strâns legate de persoana titularului acestora, cum este dreptul la pensie.

În ceea ce privește prețul, acesta este de esența vânzării, și trebuie să constea într-o sumă de bani. Asta înseamnă că în lipsa prețului nu există vânzare. Este esențialmente ca prețul să fie o sumă de bani. Dacă ne-am afla în situația în care înstrăinarea bunului s-ar face în schimbul altui bun, nu am mai putea califica contractul ca fiind vânzare, ci vom discuta despre un contract de schimb. Tot astfel, dacă proprietatea bunului este transmisă în vederea gratificării beneficiarului, ne vom afla în ipoteza unui contract de donație. În această ipoteză, vom discuta despre posibilitatea unei donații și în cazul particular al unei simulații, care are ca scop ascunderea adevăratei intenții a părților, când prețul nu este serios și sincer. În această împrejurare, este consemnat un preț fie fictiv, fără intenția de a fi plătit, fie derizoriu, cu mult disproportionat în raport cu valoarea bunului, încât este evident că părțile nu au dorit să consimtă la o vânzare.

Deci, reiese că vânzării îi sunt definitive două trăsături cumulative. Pe de o parte, contractul trebuie să aibă ca efect transferul unui drept din patrimoniul unei părți în patrimoniul celeilalte părți, indiferent dacă acest transfer se produce automat, prin încheierea contractului, fie că face obiectul unei obligații (aspect despre care voi discuta într-un paragraf ulterior). Pe de altă parte, dobânditorul dreptului se obligă la plata unui preț.

2. Caractere juridice

Vânzarea este un contract esențialmente sinalagmatic, ceea ce presupune că dă naștere la obligații reciproce și interdependente între părți.

De asemenea, este esențialmente cu titlu oneros, întrucât ambele părți urmăresc să-și procure un interes patrimonial: vânzătorul urmărește să primească o sumă de bani în schimbul transmiterii proprietății, iar cumpărătorul urmărește să primească bunul în schimbul prețului.

De regulă, este un contract comutativ, în momentul încheierii sale existența drepturilor și obligațiilor fiind certă, iar întinderea acestora determinată sau cel puțin determinabilă. În situații excepționale, poate avea caracter aleatoriu (spre exemplu, în ipoteza în care are ca obiect o recoltă viitoare).

Vânzarea este, în principiu, un contract consensual, adică ia naștere prin simplul acord de voință al părților. În unele împrejurări, contractul de vânzare poate fi un contract solemn, de pildă în cazul vânzării bunurilor reale imobiliare sau al unei moșteniri. Deși avem de a face cu o remitere a bunului, contractul de vânzare nu poate fi niciodată un contract real, întrucât predarea bunului nu reprezintă o condiție de validitate, ci ține de efectele contractului de vânzare.

² R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod Civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 24.

Vânzarea este un contract translativ de drepturi. În baza art. 1674 din NCC amin-tesc că proprietatea se strămută de drept în momentul încheierii contractului, indiferent dacă bunul a fost predat sau prețul a fost plătit. Există însă situații în care vânzătorul se obligă să transmită proprietatea la o dată ulterioară încheierii contractului. Voi reveni la aceste situații ulterior, în cuprinsul studiului de față.

3. Efectele contractului de vânzare

Așa cum am subliniat în debutul lucrării, prin efectele contractului, în general, respectiv ale contractului de vânzare, în special, înțelegem obligațiile care iau naștere în sarcina părților contractante, și anume obligațiile vânzătorului și ale cumpărătorului.

Întrucât studiul este dedicat explicării obligațiilor asumate de vânzător prin încheierea contractului, voi proceda doar la enunțarea obligațiilor cumpărătorului. În conformitate cu art. 1719 din NCC principalele obligații ale cumpărătorului sunt: obligația de a plăti a prețul și cea de a prelua bunul. Totuși, este în sarcina cumpărătorului și plata cheltuielilor pricinuite de încheierea contractului.

În privința vânzătorului, vom reține că are trei obligații principale, consacrate de art. 1672 din NCC și anume: obligația de transmitere a proprietății sau a dreptului vândut, obligația de a preda bunul și obligația de a-l garanta pe cumpărător împotriva evicțiunii și a viciilor bunului.

Nu este exclusă posibilitatea ca părțile contractante să își asume și alte obligații, codul prevăzând decât obligațiile principale ale părților.

Părțile contractante sunt în drept să modifice chiar și aceste obligații principale reglementate de lege³, în anumite condiții.

Dacă înțelesul unui contract este îndoielnic textul se interpretează în favoarea debitorului⁴. În vederea caracterului sinalagmatic al contractului de vânzare, ce face ca atât vânzătorul cât și cumpărătorul să fie în același timp și creditori și debitori, legiuitorul a instituit o excepție de la regulă, prevăzând că orice clauză neclară se va interpreta în favoarea cumpărătorului⁵.

4. Obligațiile vânzătorului

4.1. *Obligația de transmitere a proprietății sau a dreptului vândut*

Conform reglementărilor regăsite în art. 1673 din NCC, vânzătorul are obligația de a transmite cumpărătorului proprietatea bunului vândut sau dreptul vândut. Odată cu proprietatea, sunt transferate toate drepturile și acțiunile accesorii ce au aparținut vânzătorului. Această primă obligație rezultă chiar din definiția legală a vânzării citată în rândurile anterioare, astfel că este esențial ca prin contract vânzătorul să transmită sau să se oblighe să transmită proprietatea sau un alt drept. După cum putem observa, legiuitorul descrie două ipoteze.

Prima ipoteză este cea generală, prevăzută expres de NCC în art. 1674, prin care se consacră caracterul consensul al vânzării, și care subliniază că, în principiu, proprietatea (sau un alt drept) „se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat sau prețul nu a fost plătit”. Deci, transferul proprietății se realizează în mod automat în momentul încheierii valabile a contractului.

Se observă că principiul transmiterii de drept a proprietății de la vânzător la cumpărător trebuie privit ca un efect automat,

³ F. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, ed. a V-a, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 113.

⁴ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 983 din NCC.

⁵ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1671 din NCC.

abstract, al vânzării, independent de momentul efectiv al producerii acestuia⁶.

Totuși, vom privi această transmitere ca pe un efect al contractului, sau vorbim despre o condiție de validitate al acestuia? Este firesc să constatăm că, odată cu încheierea valabilă a contractului, de principiu, proprietatea se transferă automat, ceea ce face ca transmiterea proprietății să se încadreze în sfera efectelor contractului, nicidecum în cea a condițiilor de validitate.

Chiar dacă proprietatea sau dreptul vândut se transferă în mod automat de la vânzător la cumpărător în momentul încheierii valabile a contractului, uneori este necesar ca pentru asigurarea opozabilității față de terți să fie îndeplinite anumite formalități⁷. În acest sens, art. 1.675 din NCC dispune că, în cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate respective.

Totuși, norma prevăzută în art. 1674 din NCC este una supletivă, astfel că părțile sunt lăsate să deroge de la dispozițiile ce le cuprinde, și bineînțeles că nu intră sub incidența ei nici cazurile contrare expres prevăzute de lege. De aici, vom extrage cea de-a doua ipoteză, când proprietatea sau dreptul vândut se transmite într-un moment ulterior încheierii contractului.

Părțile pot afecta obligația de transmitere a proprietății prin stabilirea unui termen suspensiv⁸. Astfel, părțile convin la amânarea transferului proprietății (sau a dreptului) până la împlinirea unui termen. În această împrejurare, obligația se consideră

îndeplinită, iar proprietatea sau dreptul se consideră transferat la momentul împlinirii acestui termen.

Părțile pot afecta obligația de transmitere a proprietății printr-o condiție suspensivă⁹. Această condiție amână prin ea însăși transferul proprietății sau al dreptului până la realizarea evenimentului. În acest caz, obligația se naște numai dacă se îndeplinește condiția, dar retroactiv de la data încheierii contractului¹⁰. De aceea, până la realizarea evenimentului, proprietatea sau dreptul vândut aparține vânzătorului sub condiție rezolutorie și cumpărătorului sub condiție suspensivă.

Cât despre strămutarea proprietății imobilelor, aceasta se realizează conform dispozițiilor în materie de carte funciară. Art. 885 NCC consacră: „Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părți cât și față de terți, numai prin înscrierea lor în cartea funciară”. Rezultă că înscrierea în cartea funciară nu este necesară doar pentru realizarea opozabilității față de terți, ci este condiționată pentru ca dreptul de proprietate sau alt drept real care formează obiectul contractului de vânzare să fie transmis din patrimoniul vânzătorului în cel al cumpărătorului. Per a contrario, dacă unul dintre aceste drepturi nu a fost înscris în cartea funciară, nu va lua naștere niciun efect între părți. În completarea acestor dispoziții legiuitorul instituie în art. 1677 NCC obligația vânzătorului de a radia din cartea funciară drepturile înscrise asupra imobilul vândut, dacă acestea sunt stinse. Prin aceasta legiuitorul a simțit nevoia de a

⁶ G. Gheorghiu, în F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 1872.

⁷ F. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *op. cit.*, p. 114.

⁸ Conform art. 1412 din NCC, termenul suspensiv este cel care amână scadența obligației, iar dacă părțile convin în mod expres, acesta amână chiar și transferul proprietății sau a dreptului vândut.

⁹ Potrivit art. 1400 din NCC, condiția este suspensivă atunci când de îndeplinirea sa depinde eficacitatea obligației, altfel spus nașterea obligației.

¹⁰ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1407 din NCC.

elimina posibilitatea existenței unei duble înregistrări.

În cazul vânzării bunurilor de gen sau a bunurilor dintr-un gen limitat, concludente sunt dispozițiile art. 1678 din NCC, care statuează că proprietatea se transferă în momentul individualizării acestora. Individualizarea se realizează prin numărare, cântărire, măsurare ori alte asemenea procedee stabilite sau impuse prin natura bunului.

Alta este situația vânzării bunurilor după mostră sau model, a căror proprietate se strămută în momentul predării bunului. Contractul de vânzare este valabil încheiat de la momentul acordului de voință, sub condiția ca bunul să fie conform mostrei sau modelului.

Asemănător bunurilor de gen se pune problema în cazul obligațiilor alternative. Distingem două situații: dacă vânzarea are ca obiect un bun din două sau mai multe bunuri individual determinate, dar numai alternativ, sau dacă cele două obiecte sunt bunuri de gen.

În cazul primei ipoteze, proprietatea se transmite în momentul alegerii. În principiu alegerea revine vânzătorului, cu excepția cazului în care este acordată în mod expres cumpărătorului. Totuși, dacă vânzătorul nu-și exprimă opțiunea în termen, alegerea bunului va aparține cumpărătorului.

În a doua ipoteză, pe lângă alegere, pentru transferul proprietății este necesară și individualizarea propriu-zisă a bunului ales.

În cazul vânzării sub rezerva proprietății, proprietatea se transmite la data plății integrale a prețului¹¹.

Dacă obiectul vânzării îl reprezintă un bun viitor, proprietatea se strămută în momentul realizării bunului.

Dar în ceea ce privește bunurile ce aparțin altei persoane, ele pot face obiectul

unei vânzări? Ei bine, răspunsul la această întrebare îl regăsim în art. 1230 din NCC „Dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terț pot face obiectul unei prestații, debitorul fiind obligat să le procure și să le transmită creditorului sau, după caz, să obțină acordul terțului.” Aceste dispoziții sunt completate de art. 1683 din NCC din care rezultă că dacă la data încheierii contractului obiectul acestuia este format dintr-un bun individual determinat ce aparține unui terț, contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul său către cumpărător. Cum poate realiza vânzătorul această transmitere? Este evident că fie prin procurarea bunului de la adevăratul proprietar, moment în care se transferă automat în patrimoniul cumpărătorului, sau dacă îl convinge pe titularul dreptului de proprietate să ratifice contractul, proprietatea transferându-se în acest caz în momentul ratificării.

O situație similară cu cea prezentată mai sus este în cazul în care un coproprietar vinde în integralitate bunul deținut în coproprietate. Astfel că, în lipsa acordului tuturor coproprietarilor, actul este inopozabil coproprietarilor care nu au consimțit la vânzare, iar în momentul încheierii contractului se transferă automat doar cota parte deținută de vânzător.

4.2. Obligația de predare a bunului vândut

Predarea bunului se realizează prin punerea sa la dispoziția cumpărătorului, împreună cu tot ce este necesar pentru exercitarea liberă și neîngrădită a posesiei¹².

Din cele menționate anterior, rezultă că pe lângă predarea efectivă a bunului vândut, pentru exercitarea dreptului pot fi necesare

¹¹ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1680 din NCC.

¹² Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1685 din NCC.

și alte lucruri, incluzând în această categorie lucrurile care fac obiectul drepturilor accesorii, înscrisurile care atestă existența și conținutul dreptului transmis, chiar și fructele dobândite după momentul transferului dreptului de proprietate sau al altui drept. În privința fructelor, menționez că, dacă părțile nu s-au înțeles altfel, vânzătorul are dreptul la restituirea cheltuielilor pricinuite de producerea fructelor.

Punerea bunului la dispoziția cumpărătorului poate avea loc printr-o atitudine pur pasivă a vânzătorului (de exemplu, situația locatarului care cumpără bunul ce formează obiectul locațiunii) sau prin îndeplinirea unor acte sau fapte pozitive, materializate în remiterea efectivă a bunului.

În principiu, predarea este datorată imediat ce prețul a fost plătit, iar dacă predarea bunului nu se poate face decât după trecerea unui termen, împrejurare cunoscută de cumpărător la momentul încheierii contractului, se prezumă că părțile au convenit ca predarea să fie realizată la împlinirea termenului.

În lipsa unei stipulații contrare, predarea trebuie să se facă la locul unde se afla bunul în momentul încheierii contractului, dacă bunul poate fi localizat, sau, în celelalte cazuri, la domiciliul ori sediul vânzătorului, cheltuielile de predare fiind în sarcina vânzătorului, iar cele de preluare în sarcina cumpărătorului.

Vânzătorul are obligația de a preda bunul individual determinat în starea în care se afla în momentul încheierii contractului, iar în cazul bunurilor de gen ori viitoare în cantitatea și calitatea ori alte criterii determinate prin contract. Cumpărătorul are obligația să verifice starea bunului și să-l înștiințeze pe vânzător de existența eventualelor vicii aparente.

Dacă bunul nu se predă în momentul încheierii contractului, vânzătorul are obligația de a-l conserva până la momentul predării, fiindcă bunul trebuie predat în

starea în care se afla la momentul încheierii contractului.

De asemenea, riscul contractului rămâne în sarcina vânzătorului până la momentul predării. Excepție face situația cumpărătorului pus în întârziere, care preia riscul pieririi fortuite a bunului de la data punerii sale în întârziere.

În cazul neexecutării obligației de predare, cumpărătorul poate să solicite executarea silită, în natură, dacă este posibilă, sau prin echivalent, ori rezoluțiunea contractului cu daune interese. Dacă ne aflăm în situația în care prețul nu a fost plătit, cumpărătorul poate invoca excepția de neexecutare a contractului și să refuze astfel plata prețului.

4.3. Obligația de garanție

Obligația de garanție are o dublă înfățișare: vânzătorul trebuie să-l garanteze pe cumpărător de liniștita folosință a bunului, adică contra evicțiunii, și de utila folosință a bunului, adică contra viciilor bunului.

4.3.1. Obligația de garanție contra evicțiunii

Evicțiunea este pierderea, în tot sau în parte, a proprietății bunului, sau tulburarea cumpărătorului în exercitarea prerogativelor de proprietar. Vânzătorul este de drept obligat să-l garanteze pe cumpărător că nimeni nu îl va tulbura în exercitarea dreptului său. Acesta trebuie să garanteze contra evicțiunii pe orice dobânditor subsecvent al bunului. Garanția contra evicțiunii vizează în mod distinct evicțiunea provenită din fapta proprie și evicțiunea provenită din fapta unui terț.

4.3.1.1. Evicțiunea provenită din fapta proprie

Evicțiunea provenită din fapta proprie vizează fapte imputabile vânzătorului, care este obligat să-l garanteze pe cumpărător

împotriva oricăror tulburări, de fapt sau de drept, provenite din fapta sa, fie anterioare vânzării, dar tănuite față de cumpărător, fie ulterioare, dar neprevăzute în contract.

Această obligație negativă a vânzătorului, de a nu-l tulbura pe cumpărător, este de esența vânzării, iar orice stipulație contrară este considerate nescrisă, ceea ce înseamnă că nu va produce niciun efect.

Obligația de garanție a vânzătorului pentru fapte proprii vizează nu numai tulburarea directă a cumpărătorului, dar și evicțiunea care se realizează prin intermediul unui terț (indirect). Astfel, de exemplu, dacă proprietarul vinde bunul de două ori, el răspunde pentru evicțiune față de primul cumpărător, dacă cel de-al doilea și-a înscris titlul de dobândire a imobilului în cartea funciară înainte primului cumpărător sau a intrat cu bună-credință în posesia bunului mobil¹³.

Conform art. 1696 din NCC „acela care este obligat să garanteze împotriva evicțiunii nu poate să evingă”. Acest lucru face imposibil ca vânzătorul să poată introduce acțiuni prin care să împiedice sau să limiteze dreptul pe care i l-a vândut cumpărătorului. Într-un asemenea caz, cumpărătorul se poate apăra prin invocarea excepție de garanție.

4.3.1.2. Evicțiunea provenită din fapta unui terț

De asemenea, vânzătorul răspunde pentru tulburările cauzate cumpărătorului de către terțele persoane, ceea ce înseamnă că dacă nu reușește să-l apere împotriva acestor tulburări, va fi ținut să suporte consecințele evicțiunii, fără a interesa dacă a fost de bună ori rea credință.

Totuși, pentru ca vânzătorul să garanteze pentru evicțiunea provenită din fapta

terților este necesar să fie îndeplinite cumulative trei condiții.

Prima condiție este ca tulburarea din partea terțului să fie o tulburare de drept. El nu răspunde pentru tulburările de fapt, întrucât împotriva acestora cumpărătorul se poate apăra singur, spre exemplu prin acțiuni posesorii. Dreptul invocat de terț poate fi un drept de proprietate, sau orice alt drept real, chiar și un drept de creață.

A doua condiție este ca tulburarea să fie anterioară datei vânzării, vânzătorul nu răspunde de împrejurările ivite după încheierea contractului, afară dacă ele provin din fapta proprie.

Cauza evicțiunii trebuie să nu fi fost cunoscută de cumpărător la data încheierii contractului, întrucât în atare situație se prezumă că acesta și-a asumat riscul, iar contractul capătă un caracter aleatoriu, ceea ce face ca vânzătorul să nu mai fie ținut să răspundă pentru evicțiune.

Cât timp evicțiunea nu s-a produs, vânzătorul are obligația negativă de a se abține de la orice act sau fapt de natură a aduce o tulburare. Dacă evicțiunea s-a produs sau este pe cale să se producă, vânzătorul trebuie să-l apere pe cumpărător. În acest caz, dacă cumpărătorul este acționat în justiție, el trebuie să-l introducă pe vânzător în proces, printr-o cerere de chemare în garanție.

În situația contrară în care cumpărătorul nu-l introduce în proces pe vânzător și pierde procesul, vânzătorul este liberat de obligația de garanție doar dacă dovedește că existau mijloace suficiente prin care să câștige. Totodată, dacă cumpărătorul recunoaște dreptul terțului, fără a exista o hotărâre judecătorească, nu pierde beneficiul garanției dacă dovedește că nu existau motive suficiente pentru a înlătura evicțiunea.

În ceea ce privește efectele evicțiunii, vom distinge după cum evicțiunea este totală sau parțială.

¹³ F. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *op. cit.*, p. 143.

În cazul evicțiunii totale, cumpărătorul poate să ceară rezoluțiunea contractului, restituirea prețului și repararea prejudiciului.

Vânzătorul va fi ținut să înapoieze prețul în întregime, chiar dacă valoarea bunului a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, iar dacă bunul vândut are o valoare mai mare, indiferent de cauză, vânzătorul trebuie să plătească, pe lângă prețul vânzării, sporul de valoare acumulat până la data evicțiunii.

Vânzătorul datorează daune-interese indiferent dacă a fost de bună sau de rea credință. În sfera daunelor-interese sunt cuprinse valoarea fructelor pe care cumpărătorul a fost obligat să le restituie terțului evingător, cheltuielile de judecată pricinuite de procesul cu cel care l-a evins, precum și de procesul de chemare în garanție, cheltuielile încheierii și executării contractului de vânzare, în măsura în care au fost suportate de cumpărător, pierderile suferite și câștigurile nerealizate din cauza evicțiunii.

Tot cu titlu de daune-interese, cumpărătorul are dreptul la restituirea tuturor cheltuielilor pentru lucrările autonome sau adăugate, în cazul acestora din urmă numai dacă au fost necesare sau utile. Dacă însă vânzătorul a fost de rea-credință, el este dator să ramburseze și cheltuielile voluptuare. În principiu, terțul este cel care va fi ținut să restituie cheltuielile pentru lucrările autonome sau cele utile ori necesare, întrucât lui îi profită, iar vânzătorul este ținut în subsidiar.

În cazul evicțiunii parțiale, dacă aceasta a fost destul de însemnată, cumpărătorul poate obține rezoluțiunea contractului, restituirea prețului și daune-interese. O altă posibilitate este solicitarea de către cumpărător o parte din preț proporțională cu valoarea părții de care a fost evins, și dacă este cazul daune-interese.

Atunci când cumpărătorul înlătură cauza evicțiunii prin plata către terțul evin-

gător a unei sume de bani sau prin a-i da un bun din patrimoniul său, acesta are dreptul la restituirea sumei de bani cu dobânda legală calculată de la data plății, sau respectiv plata valorii bunului dat, și în ambele cazuri a cheltuielilor aferente, de către vânzător.

4.3.2. Obligația de garanție contra viciilor bunului

Vânzătorul trebuie să-i asigure cumpărătorului și stăpânirea utilă a bunului, deci să-l garanteze împotriva viciilor ascunse. Există însă două excepții: nu există obligația de garanție în cazul executării silite și a vânzării moștenirii.

Pentru a se angaja răspunderea vânzătorului pentru astfel de vicii, este necesar să fie îndeplinite cumulative o serie de condiții.

Este necesar ca bunul să fie inerent bunului vândut, adică bunul să fie impropriu întrebuințării sau utilitatea lui să se micșoreze din cauza unor defecte care țin chiar de el, iar nu de elemente exterioare.

Viciul trebuie să fie ascuns, adică să nu poată fi descoperit la data predării fără asistență de specialitate, de către un cumpărător prudent și diligent¹⁴.

De asemenea, viciul trebuie să fi existat la data predării bunului, întrucât pentru viciile ivite ulterior predării, vânzătorul nu răspunde decât în măsura în care garantează pentru un timp determinat buna funcționare a bunului.

Totodată, viciul trebuie să fie grav, adică dacă ar fi fost cunoscut de către cumpărător nu s-ar mai fi încheiat contractul, sau ar fi fost cumpărat la un preț mai mic.

Este necesar ca viciul să se ivească în interiorul termenului de garanție, respectiv

¹⁴ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1707 alin. 2 din NCC.

de un an pentru bunurile care nu sunt construcții și de trei ani pentru construcții.

În privința efectelor, legiuitorul a consacrat o serie de remedii pentru cumpărător. Acesta poate să obțină înlăturarea viciilor de către vânzător sau pe cheltuiiala acestuia sau chiar înlocuirea bunului cu un alt bun dar lipsit de vicii¹⁵. De asemenea, cumpărătorul poate apela la reducerea corespunzătoare a prețului, astfel că dacă prețul a fost plătit în întregime are dreptul la restituirea pro parte, iar dacă nu a fost plătit sau a fost plătit parțial poate să nu mai execute partea cu care prețul trebuie redus.

Rezoluțiunea contractului este cel mai grav remediu pe care îl poate solicita cumpărătorul. Cumpărătorul este sancționat cu decăderea din dreptul de a solicita rezoluțiunea dacă a descoperit viciile ascunse și nu le-a adus la cunoștință vânzătorului într-un termen rezonabil. Vânzătorul de rea-credință nu poate invoca decăderea cumpărătorului din dreptul de a cere rezoluțiunea.

În privința daunelor-interese, ele pot fi solicitate doar dacă se dovedește că vânzătorul a fost de rea-credință.

La solicitarea vânzătorului, instanța poate dispune o altă măsură dintre cele amintite anterior, decât cea solicitată de cumpărător¹⁶.

Totodată, dacă bunul piere din cauza viciilor, vânzătorul este obligat să restituie prețul și cheltuielile vânzării, el nefiind liberat de această obligație nici în caz de deteriorare sau pierdere a bunului prin forță majoră.

Esența aspectelor prezentate anterior este surprinsă de practica judiciară în

materia răspunderii vânzătorului pentru viciile ascunse. Într-o astfel de cauză, reclamanta a introdus o cerere de chemare în judecată prin care invoca rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare încheiat cu pârâții, ca urmare a angajării răspunderii pentru vicii ascunse, arătând că imobilul care a făcut obiectul contractului a fost edificat fără respectarea referatului de expertiză tehnică, fiind impropriu întrebuințării, inclusiv în raport cu destinația inițială, cea de locuință. Prin sentința pe care a pronunțat-o, instanța a admis în parte cererea, dispunând rezoluțiunea contractului încheiat de părți și repunerea lor în situația anterioară, astfel încât aceștia au fost obligați la restituirea prețului, a cheltuielilor pricinuite de încheierea vânzării, care au fost suportate de cumpărător, dar și plata cheltuielilor de judecată¹⁷.

4.3.3. Obligația de a garanta buna funcționare a bunului

Spre deosebire de garantarea contra evicțiunii și a viciilor ascunse, care se aplică tuturor contractelor de vânzare, obligația de garantare a bunei funcționări rezidă din convenția părților, care stabilesc expres un termen până la împlinirea căruia vânzătorul să garanteze buna funcționare a lucrului. Viciul de bună funcționare antrenează răspunderea vânzătorului chiar dacă nu exista în momentul încheierii contractului sau a-l predării bunului, atât timp cât s-a ivit în interiorul termenului convențional, și cât timp cumpărătorul l-a adus la cunoștință vânzătorului înainte de împlinirea termenului (sub sancțiunea decăderii din dreptul de garanție).

În ceea ce privește efectele, legiuitorul a prevăzut o ordine obligatorie. În prima fază vânzătorul este obligat să repare bunul

¹⁵ Acest remediu se poate aplica atât în cazul bunurilor de gen, cât și în cazul bunurilor individual determinate, cu condiția ca vânzătorul să aibă în patrimoniu bunuri similare.

¹⁶ Pentru mai multe amănunte, a se vedea art. 1710 alin 2 din NCC.

¹⁷ Curtea de Apel Oradea, dec. civ. nr. 946/17.12.2019.

vândut, în termen de 15 zile. În a doua fază, el va trebui să înlocuiască bunul cu unul corespunzător, iar în final, dacă nici nu îl repară și nici nu îl înlocuiește, el este obligat, la cererea cumpărătorului, să restituie prețul în schimbul bunului.

Totuși, garanția nu este datorată dacă vânzătorul dovedește că defecțiunea este imputabilă cumpărătorului, din cauza modului nepotrivit de folosire a bunului, ori din nerespectarea instrucțiunilor.

5. Aspecte concludive

Vom reține că efectele contractului de vânzare sunt obligațiile ce iau naștere între părțile contractante, și anume între vânzător și cumpărător. Vânzătorul se obligă să transmită proprietatea bunului, să predea bunul și să-l garanteze pe dobânditor împotriva evicțiunii și a viciilor, iar cumpărătorul se obligă să plătească prețul, să preia bunul și să plătească cheltuielile pricinuite de încheierea contractului. Așa cum am arătat, aceste obligații sunt interdependente și reciproce.

De asemenea, am subliniat că, în principiu, proprietatea se transmite automat, din momentul încheierii contractului și am expus cazurile în care vânzătorul se obligă

să transmită proprietatea la un moment ulterior. În aceeași măsură, am indicat că prin predare înțelegem punerea efectivă a bunului la dispoziția cumpărătorului, precum și condițiile în care este antrenată răspunderea vânzătorului cu privire la încălcarea obligației de garanție.

Sunt de părere că însușirea efectelor contractului de vânzare, adică obligațiile părților contractante, este deosebit de importantă, având în vedere prezența pregnantă a acestui contract în viața cotidiană.

Bibliografie

1. G. Boroș, C.A. Angheliescu, I. Nicolae, *Fișe de drept civil*, ed. a VI-a, Ed. Hamangiu, București, 2021;
2. F. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, ed. a V-a, Ed. Universul Juridic, București, 2017;
3. R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod Civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
4. G. Gheorghiu, în F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.

Expropriation at the confluence of constitutional, administrative and civil law

Exproprierea la confluența dreptului constituțional, administrativ și civil

Elena SÂRGHI

Studentă, Facultatea de Drept Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
sarghielena7@gmail.com

Abstract

This article analyses the concept of expropriation for reasons of public utility, a notion that creates a connection between three large branches of law, namely constitutional law, by guaranteeing respect for the right to private property and consecrating the limits brought, administrative law, by regulating a way of acquisition of public property, together with the effective procedure, and civil law, by restricting the exercise of the right of private property and widening the scope of the public domain. Thus, the paper will be divided into 3 parts. The first part focuses on the current normative framework, the second part covers the jurisprudence of the European Court of Human Rights, the Court of Justice of the European Union, the Constitutional Court of Romania and the ordinary courts, and the last part presents some benchmarks of comparative law, by commenting some constitutional provisions of the European states, in order to observe the vision of the European constitutional legislator.

Keywords: expropriation for reasons of public utility, public domain, private property right, retrocession, preemption of the expropriated.

I. Introducere

Puterea exorbitantă de care dispune administrația publică nu este un simplu concept abstract, acesta având puternice reverberații în întregul sistem juridic contemporan, fie el român sau străin. Această caracteristică a puterii se extinde asupra actelor juridice emise sau adoptate de autoritățile administrației publice, inclusiv cele prin care se conservă, administrează sau dispune de *dominium*, termen latin ce simbolizează stăpânirea și proprietatea¹. Astfel, atunci când se

are în vedere domeniul public, se instituie un regim derogatoriu de la dreptul comun², în vederea ocrotirii interesului public, fără a asimila conceptul de domeniu public celui de proprietate publică³.

Acest regim distinct operează doar cu privire la dreptul de proprietate publică, iar nu și cel de proprietate privată, indiferent de titular, așadar, tocmai în aceasta constă

² A. Iorgovan, *Noțiunea de domeniu public și dreptul administrativ pentru uzul public*, în *Revista Română de Drept* nr. 12/1998, p. 14.

³ V. Vedinaș, *Drept administrativ, doctrină, practică, jurisprudență*, ed. 13, Editura Universul Juridic, București, 2022, pp. 509-510.

¹ V. Vedinaș, Al. Ciobanu, *Reguli de protecție domeniială aplicabile unor bunuri proprietate privată*, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 6.

mixa calificării unui bun ca obiect al dreptului de proprietate privată sau publică⁴.

După o controversă care nu a durat o perioadă îndelungată de timp, s-a ajuns la concluzia că domeniul public și modul de valorificare a acestuia este o instituție de drept administrativ, iar nu civil⁵, întrucât dispozițiile prevăzute de Codul civil, după cum vom observa în secțiunea viitoare, se limitează la a preciza care sunt modalitățile de dobândire a proprietății publice, da nu descrie *in extenso* procedura, obiectul, garanțiile, acestea fiind lăsate în atribuția legiuitorului administrativ⁶.

Nimeni nu neagă însă existența unei puternice corelații între dreptul administrativ și cel civil, când ne referim la domeniul public, în special un mod special de dobândire a proprietății publice, anume exproprierea, fiind inclus în acest raport și dreptul constituțional, prin consacarea dreptului de proprietate privată, limitele exercițiului acestui drept și una dintre cele mai valoroase garanții ale exproprierii, obligația despăgubirii drepte și prealabile⁷, alături de liberul acces la justiție, care oferă dreptul expropriatului de a ataca în instanță actul prin care a fost declarat bunul de interes public, însă după parcurgerea unei proceduri prealabile și cu limitele referitoare la oportunitatea măsurii, la care vom reveni în cele ce urmează.

În linii generale, exproprierea este o modalitatea de dobândire a proprietății publice asupra unor imobile necesare realizării

unor lucrări de utilitate publică, expropriatorul, statul sau unitatea administrativ-teritorială, iar nu și persoanele juridice de utilitate publică⁸ trebuind să îl despăgubească în prealabil pe expropriat, titularul dreptului de proprietate privată, fiind creată, astfel, o excepție de la caracterul inviolabil al dreptului de proprietate privată⁹.

Din simpla sa definiție putem extrage câteva caracteristici preliminare. În primul rând, se reușește trecerea de la un fel de proprietate, cea privată, la altă sferă, anume a celei publice, fiind, simultan un mod extinctiv și creator a dreptului de proprietate¹⁰, mecanism realizat printr-un act de putere publică. De asemenea, se realizează în interesul public, motiv pentru care alături de denumirea sa este atașată și sintagma „pentru cauză de utilitate publică”. Apoi, pot fi expropriate doar bunuri imobile, care se află în proprietatea privată¹¹, în schimbul unei despăgubiri, iar doctrina mai include să caracterul forțat al operațiunii, însă nu aderăm la această opinie, întrucât nu este exclus ca această procedură să se facă pe cale amiabilă, prin stabilirea de comun acord a sumei datorate de expropriator, așa dar nu putem generaliza caracterul forțat¹².

Așadar, acest trio al ramurilor de drept prezintă un real interes pentru punerea în aplicare a acestei puteri a administrației publice, prin care sunt aduse în domeniul

⁸ L. Giurgiu, *Considerații în legătură cu Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, Dreptul nr. 2/1995, p. 19.

⁹ C.S. Săraru, *Drept administrativ. Probleme fundamentale ale dreptului public*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 293.

¹⁰ I. Filipescu, *Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale*, Editura Procardia, București, 1993, p. 183.

¹¹ L. Pop, L.M. Harosa, *Drept civil. Drepturi reale principale*, Editura Universul Juridic, București, 2006, p. 99.

¹² Belu Magdo, *Exproprierea pentru cauza de utilitate publica si efectele juridice ale exproprierii*, RDC 4/1995, p. 89.

⁴ J.F. Poli, *Droit administratif des biens*, Editura Ellipses, Paris, 2003, p. 10.

⁵ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ. Actul administrativ, contenciosul administrativ, domeniul public, răspunderea administrativă, vol. II, ediția 5*, Editura C.H. Beck, București, 2020, pp. 205-206.

⁶ O. Podaru, *Drept administrativ, vol. II. Dreptul administrativ al bunurilor, ediția 3*, Editura Hamangiu, 2021, pp. 9-15.

⁷ E. Bălan, *Dreptul administrativ al bunurilor*, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 82.

public noi categorii de bunuri, în vederea satisfacerii interesului general.

În acest context, vom aborda o metodologie de prezentare a lucrării pe trei paliere. Primul se va axa pe cadrul normativ constituțional, administrativ și civil, în vederea analizării aspectelor privitoare la condițiile, procedura și garanțiile exproprierii, în timp ce a doua analizează jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Curții Europene a Drepturilor Omului, a Curții Constituționale a României și a instanțelor interne. Ultima parte a lucrării se va axa pe câteva repere de drept comparat, prin trimiteri la prevederile constituționale ale unor state europene, anume Cehia, Danemarca, Grecia, Olanda și Suedia.

II. Cadru normativ

Sediul materiei exproprierii este reprezentat de art. 136 din Constituție, care în primul articolul prevede că proprietatea poate fi privată sau publică. Primei menționate îi este rezervat art. 44, care precizează diferite modalități de protejare a acestui drept socio-economic, precum garantarea acestuia, indiferent de titular, interzicerea naționalizării, obligația de despăgubire pentru exploatarea subsolului, proprietate privată, interdicția confiscării averii dobândite licit, dar și interzicerea exproprierii fără o despăgubire dreaptă și prealabilă.

Al doilea fel de proprietate este proprietatea publică, reglementată în art. 136 (2), legiuitorul constituțional arătând care sunt titularii: statul, pentru bunurile de interes național, respectiv unitatea administrativ-teritorială, pentru bunurile de interes local. Din perspectivă terminologică, s-a arătat că finalitatea recurgerii în mod cumulat la două verbe cu o puternică rezonanță „ocrotește” și „garantează”, care prezintă un conținut diferit¹³, este de a spori

garanțiile circumscrise protecției dreptului de proprietate publică, deși de la nivel abstract, terminologic, la cel practic, faptic, sunt necesare măsuri și politici care să se caracterizeze prin continuitate.

Aceste dispoziții se completează cu cele din Codul civil, anume cele din art. 858, care definesc dreptul de proprietate publică, dar și obiectul proprietății publice, anume bunurile care, fie prin natura lor, fie prin declarația legii, sunt de uz sau interes public, însă este necesar ca dobândirea să fie realizată într-un mod legal¹⁴. Dacă în privința bunurilor care prin destinația oferită de lege, atât art. 136 (3) din legea fundamentală, cât și alte acte normative, precum Codul civil (art. 859) sau Codul administrativ (anexele 2-4) sunt instituite anumite linii directoare, în privința celui de-al doilea criteriu în baza căruia se realizează această includere a bunurilor în domeniul public, adică natura lor, este susceptibil de apreciere subiectivă¹⁵.

Oricum, indiferent dacă ne referim la uz sau interes public, dobândirea trebuie realizată, pentru a fi valabilă, într-un mod prevăzut de lege, aspect consacrat de art. 863 din Codul civil, însă lista nu este exhaustivă, permițându-se și un alt mod prevăzut de alt act normativ¹⁶. Așadar, printre modurile de dobândire a proprietății publice se numără: achiziția publică, donația, legatul, convenția cu titlu oneros, transferul unui bun din domeniul public în cel privat și exproprieria, asupra căreia ne

Comentarii și explicații, Editura ALL BECK, București, p. 292.

¹⁴ A.S. Ciobanu, *Drept administrativ. Activitatea administrației publice. Domeniul public*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p.160-162.

¹⁵ D.C. Măță, *Drept administrativ, vol. II*, Editura Universul Juridic, București, 2018, p. 96.

¹⁶ G. Boroi, C.A. Anghelescu, B. Nazat, *Curs de drept civil. Drepturi reale principale*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 61.

¹³ M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită*.

vom îndrepta atenția în cadrul prezentei lucrări.

Deși se face în interes public, la fel ca și rechiziționarea, nu trebuie să existe o confuzie între cele două, întrucât izvoarele sunt diferite, exproprierea fiind reglementată, așa cum vom vedea, prin două legi speciale, respectiv Legea nr. 33/1994¹⁷ și nr. 255/2010¹⁸, iar rechiziționarea prin Legea nr. 132/1997¹⁹, obiectul lor este distinct, întrucât rechiziționarea se poate realiza și asupra bunurilor mobile, nu doar imobile, ba chiar și asupra bunurilor consumabile, pe când exproprierea are în vedere doar imobile. De asemenea, rechiziționarea are un caracter temporar, bunurile fiind restituite proprietarilor după ce evenimentul care a determinat demararea acestor măsuri s-a sfârșit, cu excepția bunurilor consumabile. Totodată, dacă exproprierea se face prin act administrativ, rechiziționarea se poate face doar în cazuri excepționale, fiind necesar fie un decret al președintelui, pentru declararea stării de asediu sau mobilizare, fie lege organică a Parlamentului, pentru declararea stării de război²⁰.

Realizând, astfel, trecerea la legile speciale, precizăm faptul că exproprierea este reglementată în Legea nr. 33/1994 și Legea nr. 255/2010, cele două prezentând proceduri diferite, întrucât ultima menționată vizează anumite lucrări de o importanță

majoră pentru interesul public, fie el național, județean sau local.

Astfel, în cadrul prezentului articol ne vom axa pe mecanismul descris de primul act normativ, însă vom face câteva precizări esențiale în privința celei de-a doua reglementări, pentru a înțelege necesitatea unui nou act normativ. Așadar, scopul Legii nr. 255/2010 este, așa cum e enunțat și în cadrul art. 1, de a stabili cadrul juridic pentru luarea măsurilor necesare executării: lucrărilor de construcție, reabilitare și modernizare a drumurilor de interes național, județean și local, lucrărilor de construcție, reabilitare și extindere a infrastructurii feroviare publice, lucrărilor necesare dezvoltării rețelei de transport cu metroul și de modernizare a rețelei existente, lucrărilor de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare, precum și a infrastructurii de transport etc.

Dacă obiectul exproprierii și calitatea de expropriator nu diferă de sistemul reglementat prin Legea nr. 33/1994, etapele prin care realizează exproprierea diferă, întrucât în cadrul primei reglementări, cronologic, se prevede că mai întâi se declară utilitatea publică, apoi se iau măsurile pregătitoare, iar în final, are loc exproprierea propriu-zisă și stabilirea despăgubirilor. Potrivit Legii 255/2010, primul pas este aprobarea indicatorilor tehnico-economici, prin H.G. sau hotărâre a Consiliului local.

Potrivit Legii nr. 33/1994, exproprierea presupune 3 etape, anume declararea utilității publice, măsurile pregătitoare și exproprierea propriu-zisă. Înainte de a le prezenta pe larg, trebuie subliniată posibilitatea evitării procedurii exproprierii, prin cesiunea amiabilă. În acest sens, expropriatorul și proprietarul aleg o modalitate diferită de transfer a proprietății, dar și de stabilire a cuantumului și naturii despăgubirii. Dacă are loc o înțelegere doar cu privire la modul

¹⁷ Legea nr. 33 din 27.05.1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, M. Of. nr. 472 din 05.07.2011.

¹⁸ Legea nr. 255 din 14.12.2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, M. Of. nr. 853 din 20.12.2010.

¹⁹ Legea nr. 132 din 19.10.1997 privind rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, M. Of. nr. 261 din 10.04.2014.

²⁰ E.A. Cătană, *Drept administrativ*, ed. 2, Editura C.H. Beck, București, 2021, p. 469.

de transfer, instanța poate stabili, la cerere, numai întinderea despăgubirilor sau echivalentul în natură²¹. Această cesiune amiabilă poate interveni în orice fază a procedurii de expropriere.

Declararea utilității publice necesită două condiții: efectuarea unei cercetări prealabile și înscrierea în planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului pentru localități sau zone unde se intenționează executarea ei. Competența aparține Guvernului pentru lucrările de interes național, Consiliului Județean sau Consiliului General al Municipiului București, pentru lucrările de interes local sau o comisie compusă din președinții comisiilor județene, pentru lucrările care se desfășoară pe teritoriul mai multor județe.

Cercetarea prealabilă este efectuată de comisia prevăzută de lege, iar prin aceasta se va stabili dacă există elemente care să justifice interesul național sau local, avantajele economico-sociale, ecologice sau de orice natură și încadrarea în planurile de urbanism și de amenajare a teritoriului. Toate acestea vor fi consemnate într-un proces-verbal aprobat de către Guvern sau Consiliul județean. Actul de declarare a utilității publice se realizează în baza procesului-verbal, și se aduce la cunoștință publică prin afișare la sediul Consiliului local în raza căruia se află imobil și prin publicare în Monitor Oficial sau presa locală, cu excepția actelor privind apărarea țării și siguranța națională²².

Măsurile premergătoare exproprierii se referă la întocmirea planurilor cuprinzând terenurile și construcțiilor supuse exproprierii, după ce are loc aducerea la cunoș-

tință publică²³. Planurile se depun la Consiliul local respectiv, apoi are loc notificarea titularilor drepturilor reale, în termen de 15 zile de la publicare, care pot formula întâmpinare în termen de 45 de zile. Aceasta va fi soluționată de o comisie special constituită, compusă din 3 specialiști din domeniul de activitate în care se realizează lucrarea de utilitate publică, 3 proprietari de imobile din municipiul, orașul sau comuna în care sunt situate imobilele propuse pentru expropriere, aleși prin tragere la sorți dintr-o listă de minimum 25 de proprietari, precum și primarul localității. Dacă se respinge propunerea expropriatorului, acesta poate reveni cu alte propuneri, iar dacă și acestea vor fi respinse, atât expropriatorul, cât și titularii drepturilor reale pot contesta hotărârea comisiei la curtea de apel în raza căreia se află imobilul, în termen de 15 zile.

În privința celei de-a treia etape, aceea a exproprierii propriu-zise și a stabilirii despăgubirilor, trebuie menționat încă de la început că ea se desfășoară în fața instanței, tribunalul în raza căruia se află imobilul, în situația în care nu s-a făcut întâmpinare împotriva propunerii de expropriere sau dacă această cale de atac a fost respinsă.

Instanța se poate pronunța doar cu privire la îndeplinirea condițiilor cerute de lege și stabilirea cuantumului despăgubirilor, iar nu și la oportunitate²⁴. În mod excepțional, instanța se poate pronunța și asupra necesității sau întinderii, atunci când expropriatorul cere numai o parte din imobil, însă proprietarul cere expropriere totală. Despăgubirile se vor evalua separat

²³ A.N. Nicolcescu, *Expropriere pentru cauză de utilitate publică*, Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 89.

²⁴ T. Mrejeru, Competența materială a instanțelor judecătorești în aplicarea legii 33/1994 privind expropriere pentru cauza de utilitate publică, Dreptul nr. 5/1999, p. 74.

²¹ J. Jora, I. Ciochină-Barbu, *Drept civil pentru administrația publică*, Editura Pro Universitaria, București, 2016, p. 72-74.

²² O. Podaru, *op. cit.*, pp. 273-275.

pentru titularii drepturilor reale sau a altor persoane îndreptățite. Luând în calcul rezultatul expertizei, instanța va pronunța o sumă care se află între limitele precizate de expropriator și expropriat. Hotărârea instanței este supusă căilor de atac.

Despăgubirile vor fi compuse din valoarea reală, și nu eventuală a bunului, și din prejudiciul cauzat. Din perspectiva conceptului de „despăgubire dreaptă”, s-a exprimat în literatura de specialitate perspectiva că exproprierea nu trebuie să fie plafonată la o anumită valoare²⁵. Așadar, stabilirea de comun acord sau prin intermediul experților a prețului reprezintă una dintre garanțiile de care beneficiază expropriatul.

De asemenea, se va acorda atenție și prețului cu care sunt vândute, în mod obișnuit, bunuri de acest fel, iar dacă a avut loc o expropriere parțială, și partea neexpropriată dobândește un spor de valoare ca urmare a lucrurilor ce se vor realiza, experții vor putea propune instanței o reducere a despăgubirii. Se poate observa încercarea de a echilibra o disproporție vădită între părți, sub forma unei expresii a inegalității dintre puteri, aspect al politicii fiscale și de urbanism²⁶.

Transferul dreptului de proprietate are loc în momentul în care se execută obligația de plată, iar eliberarea titlului executoriu se face în baza încheierii instanței prin care se constată îndeplinirea obligațiilor privind despăgubirea, în cel mult 30 de zile de la data plății despăgubirii. În situații urgente, precum apărarea țării, ordinea publică și

siguranța națională, instanța poate dispune intrarea în posesie de îndată, stabilind însă sarcina de a se plăti despăgubirile, însă se menține obligația expropriatorului de a consemna despăgubirea în termen de 30 de zile.

Întrucât implicațiile exproprierii aduc serioase ingerințe exercițiului dreptului de proprietate privată, legiuitorului a încercat să ofere anumite drepturi expropriatului. se caracterizează prin dreptul prioritar oferit acestuia la închirierea imobilului, înainte de utilizarea lui în scopul pentru care a fost expropriat²⁷. De asemenea, expropriatul beneficiază de un drept de retrocedare în ipoteza în care, în termen de un an, bunul imobil nu este utilizat în scopul pentru care a fost preluat sau lucrările nu au fost nici măcar începute. Dacă nu a fost realizată o nouă declarație de utilitate publică, fostul proprietar poate cere retrocedarea. Aceștia vor fi notificați în vederea plății despăgubirii convenite pentru imobil. Retrocedarea va fi dispusă prin hotărâre judecătorească, iar prețul nu poate fi mai mare decât despăgubirea de expropriere actualizată.

O ultimă măsură de protecție a fostului proprietar este dreptul prioritar la dobândire al bunului care a fost preluat în acest mod²⁸. Acest caz intervine atunci când lucrările nu au fost realizate, însă expropriatorul dorește înstrăinarea. Fostul proprietar va avea, așadar, un drept de preempțiune, iar prețul nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată. Are loc notificarea acestuia, oferindu-se termenul de 2 luni pentru a da curs acestei chemări, în vederea exercitării dreptului. Dacă are loc vânzarea fără

²⁵ G.N. Coca, *Dreptul administrativ al bunurilor*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 69.

²⁶ L.M. Crăciunean, *Câteva considerații privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică în dreptul comparat și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, *Pandectele Române* nr. 1/2006, p. 228.

²⁷ D.A. Petre Florescu, M. Rotaru, A. Martinescu, M. Olteanu, M. Safta, *Exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 107.

²⁸ Fl. Baias, B. Dumitrache, *Discuții pe marginea Legii 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, *Dreptul* nr. 4/1995, p. 27.

respectarea dreptului de preempțiune, fostul proprietar va putea să îl substituie pe cumpărător, plătind prețul, în limita despăgubirii actualizate.

III. Jurisprudență

Din perspectiva practicii judiciare, vom aborda o paletă cât mai diversificată a jurisprudenței europene și naționale, pentru a creiona într-un mod cât mai vast conceptul de expropriere pentru cauză de utilitate și modul în care acesta operează în sfera dreptului de proprietate privată.

În această ordine de idei, începem printr-o hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene²⁹ (în continuare, CJUE), prin care s-a analizat compatibilitatea dreptului european cu prevederile unui acord încheiat între statele membre (TBI), potrivit căruia un investitor dintr-un stat contractant al acordului, în cazul unui diferend referitor la investiții în celălalt stat contractant, poate introduce o acțiune împotriva acestui din urmă stat în fața unui tribunal arbitral, în condițiile în care acordul de protecție a investițiilor a fost încheiat înainte de aderarea acestuia la Uniunea Europeană, dar procedura din fața tribunalului arbitral urmează a fi declanșată abia după aderare. În situația de fapt, autoritățile din Slovacia au stabilit ca, pe piața asigurărilor de sănătate, să fie interzisă intervenția brokerilor de asigurări, apoi distribuirea profitului obținut din activitatea de asigurări de sănătate și, în sfârșit, vânzarea portofoliilor de asigurări.

Aceste măsuri au fost interpretate de CJUE ca o materializare a exproprierii

indirecte, stabilindu-se că există doar o compatibilitate parțială între normele de protecție a investitorilor, *inter alia*, cele care interzic exproprierea ilegală, și dreptul Uniunii, întrucât aceste norme impulsionează libera circulație a capitalurilor între statele membre. Însă, întrucât jurisprudența Curții referitoare la expropriere nu este dezvoltată, după cum însăși CJUE a precizat, nu s-a putut oferi *ab initio* un răspuns la întrebarea dacă dreptul de proprietate garantat prin art. 17 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene ar oferi o protecție investitorilor din perspectiva exproprierii dispuse în baza TBI, însă CJUE a interpretat exproprierea indirectă ca fiind un set de măsurile de ingerință, fără depozitare, în dreptul de proprietate și de folosință a investiției.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare, CEDO) este mult mai dezvoltată în ceea ce privește caracteristicile exproprierii, din perspectiva îndeplinirii de către stat a obligației de a asigura respectarea și promovarea dreptului de proprietate privată, garantat de art. 1 din Protocolul 1 al Convenției, care nu interzice *a priori* exproprierea, din interpretarea teleologică a sintagmei „de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general”. Paradigma care ar prezenta relevanță ar fi găsirea echilibrului dintre cele două tipuri de interes, privat și public, prin oferirea unor garanții particularului.

Astfel, începem cu o hotărâre prin care CEDO a analizat dacă o interdicție legală de a dispune de bun prin acte de dispoziție, cu permisiunea de a conserva sau administra bunului, în condițiile în care nu există, însă, o decizie oficială de expropriere, ar fi în concordanță cu art. 1. După analizarea tuturor particularitățile cauzei, Curtea a apreciat că nu a existat o expropriere formală, iar restrângerile dreptului de

²⁹ CJUE, cauza nr. C-284/16, ECLI:EU:C:2017:699, 19.09.2017, Republica Slovacă împotriva Achmea BV. Pentru citirea *in extenso* a hotărârii: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=expropriation&docid=194583&pageIndex=0&doclang=RO&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1317212#ctx1>

proprietate au rezultat din capacitatea redusă de a dispune de bun, chiar dacă o parte din substanța acestuia a fost afectată, așadar a existat o încălcare a dreptului de proprietate³⁰.

Într-o altă cauză, deși s-a invocat de către agentul guvernamental importanța majoră a realizării unei construcții, tradusă în interesul general, circumstanțele în care s-a realizat această procedură au constituit limitări nejustificate a dreptului garantat de art. În situația de fapt, reclamantul a fost lipsit de un procentaj de 40% și de 100% din valoarea terenurilor, împreună cu pierderea parțială a accesului fizic la acestea, ca urmare a construirii unui baraj. Astfel, deși nu au fost demarate proceduri oficiale pentru realizarea exproprierii, CEDO a considerat că a avut loc o expropriere de facto, care nu poate fi în afara sferei de protecție a art., întrucât *a fortiori*, ingerințele sunt mult mai profunde³¹.

Astfel, trebuie să se facă o distincție netă între exproprierea *de facto* și cea *de jure*, prima primind această calificare urmare a unei analize prin care nu sunt luate în vedere atât aparențele situației de fapt, cât realitatea obiectivă și efectele respectivei măsuri în libera exercitare de către individ a dreptului de proprietate privată³².

Vom realiza acum o trecere din planul european la cea național, prin analiza jurisprudenței Curții Constituționale a României (în continuare, CCR), care, fiind sesizată cu multiple excepții de neconstituționalitate, s-a pronunțat cu privire la

conformitatea unei dispoziții dintr-o lege sau ordonanță a Guvernului cu art. 44, care garantează dreptul de proprietate privată.

În acest sens, într-o primă decizie, CCR a tranșat o controversă în literatura de specialitate, anume dacă poate fi expropriat și un bun care face obiectul dreptului de proprietate privată a statului sau a UAT-urilor, întrucât cerința legală era ca asupra bunului să fie exercitat dreptul de proprietate privată, fără a distinge. Însă, CCR a stabilit că nu pot fi expropriate bunuri imobile aflate în domeniul privat al statului, deoarece statul nu se expropriează³³.

Din perspectiva despăgubirii și a stabilirii cuantumului, CCR a admis o excepție de neconstituționalitate, statuând că sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză”, deoarece „generează o situație juridică ce se abate de la finalitate urmărită prin oferirea unei despăgubiri drepte, în sensul că expertiza judiciară dispusă nu reflectă valoarea bunului de la momentul contemporan realizării transferului dreptului, ci o valoare de la un moment ulterior care nu este cert. Rezultă că, determinându-se în acest fel cuantumul despăgubirii, aceasta nu mai este „dreaptă” în sensul art. 44 alin. (3) din Constituție, cuantumul ei nefiind contemporan momentului transferului dreptului de proprietate, soluție de principiu cu valoare constituțională. Astfel, „stabilirea cuantumului despăgubirii este o măsură conexasă și indisolubil legată de momentul transferului dreptului de proprietate, întrucât acest moment este cel determinant în raportul juridic ce se naște între expropriat și expropriator, iar nu de vreun alt moment ulterior stabilit aleatoriu.”³⁴

³⁰ CEDO, cauza nr. 15777/89, 16.09.1996, Matos și Silva împotriva Portugaliei. Pentru accesarea hotărârii: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58063>.

³¹ CEDO, cauza nr. 35658/06, 14.09.2011, Aygün împotriva Turciei. Pentru accesarea hotărârii: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-105094%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-105094%22]).

³² CEDO, cauza nr. 46931/12, 30.11.2016, Apap Bologna împotriva Maltei. Pentru acces: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-166056>.

³³ CCR, decizia nr. 115 din 21.05.1997, M. Of. nr. 141 din 07.07.1997. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/11677>.

³⁴ CCR, decizia nr. 380 din 26.05.2015, M. Of. nr. 527 din 15.07.2015.

Prin două decizii de respingere, CCR a apreciat și că sintagma „prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială” este constituțională, întrucât oferă un standard obiectiv de stabilire a despăgubirii³⁵, iar etapele stabilite de Legea nr. 255/2010 nu contravin prevederilor constituționale, întrucât, din prevederile acestei legi rezultă, fără dubiu, faptul că exproprierea se realizează, în continuare, doar după plata despăgubirilor, neprezentând relevanță că sunt incidente situații care privesc un grad mai accentuat al interesului public³⁶.

Trecând, apoi, la deciziile obligatorii ale Înaltei Curți, spre a analiza dezlegările oferite pentru chestiunile de drept și recursurile în interesul legii, începem cu prezentarea unei decizii din 1999, prin care Curtea a stabilit că retrocedarea bunului, reglementată de Legea nr. 33/1994, este aplicabilă și în cazul cererilor având ca obiect retrocedarea unor bunuri imobile expropriate anterior intrării în vigoare a acestei legi, dacă nu s-a realizat scopul exproprierii, întrucât nu există un caz de retroactivitate a legii, ci de aplicare imediată a acesteia asupra efectelor viitoare care se vor produce. De asemenea, s-a stabilit că prezența procurorului nu este obligatorie la judecarea cauzelor privind retrocedarea, ci doar la cele care vizează exproprierea,

motivul fiind acela că interesul nu mai este cel public, ci privat³⁷.

Într-o altă decizie, ÎCCJ a stabilit că retrocedarea nu poate fi extinsă și cu privire la acțiunile având ca obiect imobile expropriate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, întrucât ultimul act menționat conține dispoziții care instituie o altă procedură, care, de asemenea, oferă suficiente garanții persoanelor interesate³⁸.

Continuăm cu două decizii mai recente, din 2020 și 2021. În cazul primei, ÎCCJ s-a pronunțat cu privire la posibilitatea cumulării despăgubirii cu daunele moratorii, stabilind că există acest drept doar dacă sunt solicitate pentru perioada ulterioară datei la care s-a finalizat procedura judiciară de soluționare a contestației, justificarea fiind aceea că abia după această procedură creanța devine certă și exigibilă, iar pasivitatea debitorului în a o elibera este de natură a genera un nou prejudiciu³⁹.

În cazul celei de-a doua decizii menționate, ÎCCJ a statuat că va fi realizată o interpretare extensivă a art. 22 (6) din Legea nr. 255/2010, care reglementa modalitatea de stabilire a cuantumului despăgubirii, în sensul că se ține seama atât de „expertizele întocmite și actualizate de camerele notariilor publice, la momentul transferului dreptului de proprietate”, cât și de criteriile legale prevăzute de dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994. Cu alte cuvinte, deși procedurile instituite de cele

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/169759>

³⁵ CCR, decizia nr. 756 din 28.11.2019, M. Of. nr. 153 din 26.02.2020.

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223300>.

³⁶ CCR, decizia nr. 44 din 26.01.2021, M. Of. nr. 329 din 01.04.2021.

<https://lege5.ro/App/Document/gu3tanjvqm4q/d ecizi a-nr-44-2021-referitoare-la-respingerea-excep tiei-de- neconstitucionalitate-a-prevederilor-art-7-coro borat- cu-art-9-alin-4-din-legea-nr-255-2010-privind- exproprierea-pentru-cauza-de-utilitate-pub>

³⁷ ÎCCJ, decizie dată în urma soluționării unui recurs în interesul legii, nr. VI din 27.09.1999, M. Of. nr. 636 din 27.12.1999.

³⁸ ÎCCJ, decizie dată în urma soluționării unui recurs în interesul legii, nr. LIII din 04.06.2006, M. Of. nr. 769 din 13.11.2007.

³⁹ ÎCCJ, decizie dată în urma soluționării unei sesizării privind dezlegarea unei chestiuni prealabile, nr. 31 din 02.03.2020, M. Of. nr. 539 din 23.06.2020.

două acte normative sunt distincte, prin această decizie ÎCCJ a creat din art. 22 (6) din Legea nr. 255/2010 o normă de trimitere, pe calea interpretării, deși, potrivit normelor de tehnică legislativă, aceasta nu a fost concepută în acest scop. Justificarea pentru care s-a apelat la această soluție a constat în aprecierea Înaltei Curți că există o echivalență între principiile care privesc exproprierea, ne reprezentând relevanță că obiectul acestei proceduri este distinct⁴⁰.

Nu în ultimul rând, încheiem această serie de trimiteri jurisprudențiale cu practica judiciară a instanțelor interne. Astfel, într-o cauză, instanța a stabilit că a existat o fraudă la lege sub forma unei simulații, în care vânzătorul era, în realitate, un expropriat, iar cumpărătorul a fost Municipiul Cluj-Napoca. S-a recurs la această operațiune ilicită în scopul parcurgerii unei proceduri îndelungate, chiar pe cale amiabilă, a expropriării și evitarea retrocedării în cazul nerespectării termenului de 1 an pentru demararea lucrărilor, evitându-se astfel și dreptul de preempțiune al pretinsului vânzător⁴¹.

IV. Exproprierea în constituțiile europene

În această ultimă parte a lucrării, vom aborda câteva aspecte de drept comparat, prin succinte aprecieri cu privire la instituția expropriării, așa cum este aceasta prevăzută în constituțiile statelor europene.

Vom începe cu legea fundamentală a Cehiei, care, în art. 23⁴², prevede că „Orice bun mobil sau imobil sau orice drept asupra

sau interes cu privire la un astfel de bun poate fi expropriat de către Republică sau de către o instituție municipală sau o Cameră Comunitară pentru instituțiile, organele sau unitățile de învățământ, religioase, caritabile sau sportive din sfera sa de competență și numai de la persoane care aparțin respectivei sale comunități sau de către o corporație publică sau un organ de utilitate publică căreia/căruia acest drept i-a fost conferit prin lege și numai: a) pentru o cauză de utilitate publică, care va fi prevăzută în mod specific într-o lege generală cu privire la exproprierea obligatorie, care va fi adoptată în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei Constituții și b) atunci când acea cauză este stabilită printr-o decizie a autorității achizitoare și adoptată potrivit dispozițiilor acelei legi, specificând în mod clar motivele acelei expropriării și c) în schimbul plății în numerar și în prealabil a unei despăgubiri juste și echitabile ce va fi stabilită, în caz de dezacord, de o instanță civilă.”

Apreciem că, deși prevederile respectivului act sunt mai detaliat decât cele ale Constituției române, acestea nu sunt mai favorabile, din perspectiva expropriatului, întrucât oferă dreptul și altor subiecți de drept, în afară de stat sau unitățile administrative-teritoriale, adică titularii dreptului de proprietate publică, să exercite acest drept de a dobândi proprietatea asupra unor bunuri, proprietate privată.

De asemenea, în același articol se mai prevede și termenul de 3 ani pentru atingerea scopului pentru care a avut loc exproprierea, după expirarea acestui interval, autoritatea dobânditoare va oferi bunul, imediat după expirarea perioadei de trei ani menționată, persoanei de la care acesta a fost expropriat, la prețul expropriării. Această persoană are dreptul, în termen de trei luni de la primirea acestei oferte, să declare că acceptă sau refuză oferta și, dacă

⁴⁰ ÎCCJ, decizie dată în urma soluționării unei sesizării pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, nr. 78 din 15.11.2021, M. Of. nr. 1185 din 15.12.2021.

⁴¹ C.A. Cluj, secția I civilă, dec. nr. 93/2019.

⁴² Ș. Deaconu (coordonator), *Codex constituțional. Constituțiile statelor membre ale Uniunii Europene, vol. I*, Editura Monitorul Oficial, București, 2015, p. 312.

declară că o acceptă, acel bun îi va fi restituit imediat după ce restituie acel preț într-un termen suplimentar de trei luni de la data acceptării. Așadar, retrocedarea este reglementată în Constituție, iar spre deosebire de cea prevăzută de legea română, cea din Cehia oferă o perioadă de 3 ori pentru realizarea lucrării, iar transferul se realizează fără intervenția instanței, prin cererea celui expropriat. Putem conchide că există atât dispoziții favorabile, cât și nefavorabile fostului proprietar.

Nu în ultimul rând, este stabilit în mod expres că pot fi expropriate inclusiv bunurile mobile, ceea ce ridică anumite semne de întrebare cu privire la veridicitatea interesului public.

În Constituția daneză, în cadrul art. 73⁴³, nu se precizează ca despăgubirea să fie prealabilă, aceasta fiind înțeleasă pe cale de interpretare, însă se precizează doar integrală. De asemenea, cei interesați pot introduce o acțiune privind orice chestiune de legalitate a actului sau a sumei stabilite cu titlu de despăgubire, nu și cu privire la oportunitate. Mai mult decât atât, pot fi înființate instanțe judecătorești speciale în acest scop, fără a avea caracterul unor instanțe extraordinare.

Constituția elenă, în cadrul art. 17 (1)⁴⁴, prevede *expressis verbis* că proprietatea privată nu poate fi exercitată în detrimentul interesului general, și se precizează că dovada utilității publice este obligatorie, despăgubirile se calculează în funcție de valoarea bunului de la momentul audierii în instanță, iar, dacă expropriatul consimte, despăgubirea poate fi plătită și în natură, în special sub forma acordării dreptului de proprietate asupra altei proprietăți sau sub forma acordării de drepturi asupra altei proprietăți.

Alte aspecte importante sunt cele privind modificările ce au loc sub aspectul valorii bunului după publicarea actului de expropriere, întrucât acestea nu vor mai putea fi luate în considerare. În privința despăgubirii, aceasta este stabilită de instanță, care poate oferi o garanție pentru oferirea despăgubirii. Până la plată nu este posibilă restrângerea în vreun fel a atributelor dreptului de proprietate privată, însă în cazuri de urgență, se poate trece la executarea lucrărilor, cu condiția ca o parte rezonabilă din despăgubire să fie plătită și să se acorde o garanție integrală în favoarea beneficiarului despăgubirii.

Observăm, așadar, un regim mult mai protectiv din perspectiva expropriatului, aspect redat și de faptul că aceste garanții sunt stabilite prin Constituție, având o legitimitate constituțională, iar nu doar legală, care poate fi ulterior retrasă pe calea modificării sau a abrogării. Totodată, trebuie observat că însăși numărul articolului ilustrează o importanță sporită pe care o acordă statul expropriatului, în sensul că a stabilit chiar din primele articole acest regim mult mai benefic decât a celorlalte state.

Nu în ultimul rând, invocăm și prevederile constituționale ale Suediei. Regimul constituțional al acestui stat în materia exproprierii se diferențiază de celelalte regimuri prin faptul că, potrivit art. 15⁴⁵, despăgubirea se acordă și celui căruia îi este limitat atributul folosinței, în așa manieră încât dreptului de folosință continuă asupra terenului în partea afectată din proprietate i s-au adus atingeri semnificative ori au fost aduse prejudicii semnificative în raport cu valoarea părții respective din proprietate. Se

⁴³ Ș. Deaconu (coordonator), *op. cit.*, p. 458.

⁴⁴ *Ibidem*, pp. 485-486.

⁴⁵ Ș. Deaconu (coordonator), Codex constituțional. Constituțiile statelor membre ale Uniunii Europene, vol. II, Editura Monitorul Oficial, București, 2015, pp. 666-667.

observă o altă latură a protecției expropriatului împotriva arbitrariului.

V. Concluzii

Exproprierea, așa cum este reglementată de legiuitor, fie el constituant sau organic, descrisă de doctrină sau aplicată de instanțe, este o instituție complexă, prin care balanța va fi înclinată spre interesul general, în defavoarea interesului individual, însă nu într-o măsură abuzivă, ceea ce se delimitează în mod clar de preluarea bunurilor în perioada 1945-1989, existând garanția constituțională a unei despăgubiri juste și prealabile.

În situațiile aflate sub aria de acoperire a exproprierii există un factor de referință, și anume necesitate, ceea ce justifică ingerința în proprietatea privată a individului, însă, prin faptul că în același timp legiuitorul prevede și posibilitatea de a fi retrocedată proprietatea sau înstrăinarea bunului expropriat, ar trebui să ridice unele semne de întrebare asupra necesității și a utilității publice. În asemenea cazuri, ar putea exista doar un act nemoderat, nefondat, prin care individul este separat de bunul său, fără a se urmări ceva anume, deși în documentația emisă sunt prevăzute lucrările care vor fi derulate, fără o certitudine asupra celor promise, nu putem să facem referire la o situație de necesitate care să nu perturbe circuitul civil.

Făcând referire la metafora cutiei Pandorei, am considerat că exproprierea ar putea fi privită în acest mod, întrucât pe lângă nenumăratele probleme care îi sunt create, printre care cea mai gravă este pierderea proprietății, aspect asupra căruia nu poate acționa decât prin atacarea actului administrativ, asupra căruia instanța se poate pronunța doar cu privire la despăgubiri sau condiții de legalitate, nu și asupra necesității sau oportunității, i se oferă

proprietarului un statut defavorizat, interesul său fiind inferior celui general, prin existența unei despăgubiri juste și prin măsurile de protecție, speranța, ultima care iese din cutia Pandorei, ar putea exista și aici.

Bibliografie

- Baias, Fl., B. Dumitrache, *Discuții pe marginea Legii 33/1994 privind exproprierea pentru cauza de utilitate publică*, Dreptul nr. 4/1995
- Bălan, E. *Dreptul administrativ al bunurilor*, Editura C.H. Beck, București, 2007
- Boroii, G. Anghelescu, C.A., Nazat, B., *Curs de drept civil. Drepturi reale principale*, Editura Hamangiu, București, 2013
- Cătană, E.A. *Drept administrativ*, ed. 2, Editura C.H. Beck, București, 2021
- Coca, G.N. *Dreptul administrativ al bunurilor*, Editura Universul Juridic, București, 2011
- Constantinescu, M. A. Iorgovan, I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită. Comentarii și explicații*, Editura ALL BECK, București
- Ciobanu, A.S. *Drept administrativ. Activitatea administrației publice. Domeniul public*, Editura Universul Juridic, București, 2015
- Crăciunean, L.M. *Câteva considerații privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică în dreptul comparat și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, *Pandectele Române* nr. 1/2006
- Deaconu, Ș. (coordonator), *Codex constituțional. Constituțiile statelor membre ale Uniunii Europene*, vol. I, Editura Monitorul Oficial, București, 2015
- Deaconu, Ș. (coordonator), *Codex constituțional. Constituțiile statelor membre*

ale Uniunii Europene, vol. II, Editura Monitorul Oficial, București, 2015

• Filipescu, I., *Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale*, Editura Procardia, București, 1993

• Giurgiu, L. *Considerații în legătură cu Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, *Dreptul nr. 2/1995*

• Iorgovan, A. *Noțiunea de domeniu public și dreptul administrativ pentru uzul public*, în *Revista Română de Drept nr. 12/1998*

• Jora, J. Ciochină-Barbu, I. *Drept civil pentru administrația publică*, Editura Pro Universitaria, București, 2016

• Magdo, Belu *Exproprierea pentru cauza de utilitate publica și efectele juridice ale exproprierii*, *RDC 4/1995*

• Măță, D.C. *Drept administrativ*, vol. II, Editura Universul Juridic, București, 2018

• Mrejeru, T. *Competența materială a instanțelor judecătorești în aplicarea legii 33/1994 privind exproprierea pentru cauza de utilitate publică*, *Dreptul nr. 5/1999*

• Nicolcescu, A.N. *Exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, Editura Universul Juridic, București, 2019

• Florescu, D.A. Petre, Rotaru, M., Martinescu, A., Olteanu, M., Safta, M., *Exproprierea pentru cauză de utilitate publică*, Editura Universul Juridic, București, 2013

• Podaru, O., *Drept administrativ*, vol. II. *Dreptul administrativ al bunurilor*, ediția 3, Editura Hamangiu, 2021

• Poli, J.F. *Droit administratif des biens*, Editura Ellipses, Paris, 2003

• Pop, L., Harosa, L.M., *Drept civil. Drepturi reale principale*, Editura Universul Juridic, București, 2006

• Săraru, C.S. *Drept administrativ. Probleme fundamentale ale dreptului public*, Editura C.H. Beck, București, 2016

• Tofan, D. *Apostol Drept administrativ. Actul administrativ, contenciosul administrativ, domeniul public, răspunderea administrativă*, vol. II, ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2020

• Vedinaș, V., Ciobanu, Al., *Reguli de protecție domeniială aplicabile unor bunuri proprietate privată*, Editura Lumina Lex, București, 2001

• Vedinaș, V. *Drept administrativ, doctrină, practică, jurisprudență*, ed. 13, Editura Universul Juridic, București, 2022

Protection of the rights of the consumer of medical services

Protecția drepturilor consumatorului de servicii medicale

Prof. univ. dr. Gabriel MIHAI

Facultatea de Drept și Științe administrative Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Personalul medical contribuie la respectarea drepturilor fundamentale ale omului, consacrate în art. 22 al Constituției României, dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică. Exercițarea unei astfel de profesii se realizează prin furnizarea de servicii de asistență medicală, pe baza normelor deontologice și juridice.

Normele deontologice stabilesc fundamentul moral specific pentru exercitarea acestei profesii, iar în măsura în care încălcarea acestora periclitează valori apărute de legislație națională și internațională, normele sunt reglementate, dobândind valență juridică.

Principalele obligații ce revin medicului în cadrul raportului juridic medic-pacient sunt obligațiile corelative drepturilor pacienților.

Una dintre cele mai importante obligații, reținută în sarcina medicului, este obligația de îngrijire – de a acorda îngrijiri atente, conștiincioase și conforme cu datele actuale ale științelor medicale. Orice persoană are dreptul de a primi îngrijirile cele mai potrivite și de a beneficia de terapii a căror eficacitate este recunoscută și garantează cea mai bună securitate sanitară în privința diagnosticării bolii, a stabilirii tratamentului și a vindecării sau a îmbunătățirii stării de sănătate a pacientului.

Keywords:: *consumator, protecție, drepturi, pacient, serviciu medical*

Cod JEL: *K32*

I. Considerații generale privind serviciile medicale. Starea de sănătate a unei națiuni implică multiple dimensiuni ale calității vieții: venit, loc de muncă, locuință și utilități, echitate și calitate a serviciilor de sănătate și educație.

Sănătatea unui om nu ar trebui să se rezume doar la o lipsă a bolii, ci la o stare de prosperitate fizică, mentală și socială. Accesul la serviciile de sănătate este considerat un drept fundamental al individului, în

toate țările civilizate. În pofida statuării acestor drepturi, în conformitate cu valorile umane moderne, sistemele de sănătate europene resimt unele dificultăți în acoperirea întregii populații cu servicii.

Pentru țările Uniunii Europene accesul la serviciile de sănătate este edictat la nivel legislativ și garantat în articolul 35 al Cărții drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene: „oricine are dreptul la accesul la serviciile medicale preventive și dreptul de

a beneficia de tratament medical". Principiile care stau la baza noii politici U.E. sunt o strategie bazată pe valori comune în materie de sănătate; sănătatea este bunul cel mai de preț; sănătatea obiectiv central în cadrul politicilor sociale; mediatizarea mai accentuată a principiilor U.E. în domeniul sănătății pe plan mondial.

Obiectivele strategice care definesc acțiunea comunitară pentru sănătate sunt: favorizarea unei stări bune de sănătate într-o Europă care îmbătrânește; protejarea cetățenilor de amenințările aduse sănătății; promovarea unor sisteme de sănătate dinamice și a noilor tehnologii care pot îmbunătăți prevenirea maladiilor și pot facilita siguranța pacienților.

Noua politică a U.E. în domeniu este de a face față, într-un cadru strategic unic, problemelor care afectează sănătatea populației: schimbările demografice, pandemiile, bioterorismul și bolile asociate unor stiluri de viață mai puțin sănătoase.

Implementarea strategiilor de dezvoltare a calității serviciilor medicale se fundamentează pe performanța profesională, utilizarea eficientă a resurselor, managementul optim al riscului de boală, satisfacția pacientului.

Procesele de renovare a sistemului de sănătate impun instituțiilor medicale necesitatea să-și organizeze structuri de gestionare a calității, de prevenire a riscurilor medicale și de ajustare a practicilor curente la standardele medicinei moderne.

Potrivit reglementării naționale, reprezentată de Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006 privind reforma în domeniul sănătății se pot identifica următoarele tipuri de servicii de sănătate¹:

- „*servicii medicale profilactice*” – acțiuni de informare desfășurate de casele de asigurări și adresate comunității sau

individului în scopul prevenirii îmbolnăvirilor, al depistării precoce a bolii și al păstrării și promovării stării de sănătate a populației”.

- „*servicii medicale curative*” - servicii acordate de furnizorii de servicii medicale pentru vindecarea bolii, pentru prevenirea complicațiilor ei, pentru recuperarea sau cel puțin pentru ameliorarea suferinței, după caz”.

În cadrul asistenței medicale curative, furnizorii de servicii medicale oferă „*asistență medicală primară*” asigurată prin cabinetul de medicină, constând din: servicii medicale esențiale (supravegherea bolilor cronice, urgențele medico-chirurgicale, etc); servicii medicale extinse (consiliere medicală, îngrijiri la domiciliu, etc);

- *asistență medicală ambulatorie de specialitate* este acordată de către medicii de specialitate.

- *asistența medicală spitalicească* furnizată de unități sanitare în regim de spitalizare de zi și care include: investigații medicale, tratamente medicamentoase, intervenții chirurgicale, servicii de cazare și hrană, consultații de specialitate, supraveghere medicală.

- *asistența medicală dentară*;

- *asistența medicală de urgență*.

- *servicii medicale de îngrijiri la domiciliu*” - constau în măsurarea parametrilor fiziologici, administrarea medicamentelor, alimentarea artificială, manevre terapeutice pentru evitarea complicațiilor vasculare/pulmonare, kinetoterapie individuală, etc.

- *servicii de transport sanitar și servicii de sănătate conexe actului medical* acordate de psihologi specializați în psihologie clinică, kinetoterapeuți, fiziokinetoterapeuți, logopezi.

Reglementarea legală recunoaște drept furnizori de servicii de sănătate: spitalul, ambulatoriul de specialitate, cabinetul de medicină de familie, farmaciile comunitare

¹ Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006 *privind reforma în domeniul sănătății*, republicată în M. Of. nr. 652 din 28.08. 2015.

și drogheriile, cabinetele de medicină dentară, laboratoarele de analize medicale, reabilitarea și recuperarea medicală, îngrijirile la domiciliu și îngrijirile paliative, serviciile publice de sănătate conexe actului medical.

II. Consumatorul de servicii medicale. Nevoile consumatorului de servicii medicale se îndreaptă, de regulă, spre: servicii medicale pentru persoanele care se confruntă cu probleme grave de sănătate și care, necesită personal înalt calificat și dispozitive medicale sofisticate; servicii medicale pentru persoanele care solicită controale medicale periodice sau de rutină; servicii medicale efectuate în baza asigurărilor de sănătate facultative; servicii medicale pentru persoanele care se tratează singure prin automedicație.

Prin prisma necesităților de deservire cu asistență medicală pot fi identificate mai multe categorii de cumpărători și utilizatori de servicii medicale²:

- "Consumatorul potențial"- orice individ sau organizație care este un potențial cumpărător al unui serviciu medical.

- „Clientul” este considerat cumpărătorul unui produs sau serviciu. În timp ce un pacient poate fi clientul unui anumit produs sau serviciu, sunt cazuri în care consumatorul final nu este clientul.

- „Consumatorul” reprezintă acel tip de „clienți” care consumă mai mult servicii decât bunuri. Consumatorul are o relație simetrică cu furnizorul de servicii, pe când pacientul este dependent și lipsit de putere în fața furnizorului.

- „Pacientul” este persoana care a fost diagnosticată ca fiind bolnavă de către un medic. Persoana își menține calitatea de

pacient până când nu se mai află sub îngrijire medicală.

Consumatorii de servicii de sănătate se diferențiază de consumatorii de bunuri și servicii prin anumite particularități³:

- incapacitatea acestora de a determina tipul de servicii necesare, de cele mai multe ori medicul, fiind cel care hotărăște care sunt servicii medicale necesare;

- prețul serviciilor ca element hotărâtor nu este luat în calcul deoarece există în această relație intervenția terțului plătitor, respectiv Casa de Asigurări de Sănătate;

- decizia consumatorului este pur subiectivă și tine de o seamă de factori sociali și personali;

- accesarea serviciilor medicale se face în baza unui sistem de trimiteri și recomandări, influența ofertei de servicii medicale de către consumator fiind minimală;

- datorită lipsei de informații cu privire la calitatea serviciilor oferite, furnizorul de servicii medicale este ales în baza reputației acestuia sau a unor alte criterii, cum ar fi dotarea cu aparatură medicală avansată sau amabilitatea personalului medical;

- piața serviciilor medicale nu permite alegerea între mai multe opțiuni datorită specializărilor limitate și chiar singulare;

- incapacitatea evaluării complete a rezultatelor serviciilor oferite datorită specificității acestor tipuri de servicii;

- intervenția factorilor emoționali asupra consumatorului de servicii medicale;

- situația specială a consumatorului de servicii medicale supus spitalizării, care impune confruntarea cu izolarea spațială, prezența altor bolnavi, apariția decesului altor persoane.

III. Drepturile consumatorului. Consumatorul care beneficiază de servicii medicale, are o serie de drepturi generice,

² Richard K. Thomas, *Marketing Health Services*, Health Administration Press, Chicago AUPHA Press, Arlington, 2005, p. 87-88.

³ Richard K. Thomas, *op.cit.*, p.168.

definite de Organizația Mondială a Consumatorilor: dreptul la satisfacerea cerințelor esențiale de viață; dreptul la siguranță; dreptul de a fi informat etc.⁴

În Legea nr. 46/2003⁵ regăsim reglementate drepturile pacientului:

a) dreptul de a fi informat cu privire la serviciile medicale disponibile;

b) dreptul la îngrijiri medicale de cea mai înaltă calitate de care societatea dispune în conformitate

cu resursele umane, financiare și materiale;

c) dreptul pacientului la tratament și îngrijiri medicale;

d) dreptul de a fi informat asupra identității furnizorilor de servicii de sănătate;

e) dreptul de a fi informat asupra regulilor pe care trebuie să le respecte pe durata spitalizării;

f) dreptul de a fi informat asupra stării sale de sănătate, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a datelor referitoare la diagnostic și prognostic;

g) dreptul de a cere și de a obține o altă opinie medicală;

h) dreptul să primească, la externare, un rezumat scris al investigațiilor, diagnosticului, tratamentului, îngrijirilor acordate pe perioada spitalizării și, la cerere, o copie a înregistrărilor investigațiilor de înaltă performanță, o singură dată;

i) dreptul să refuze sau să oprească o intervenție medicală asumându-și, în scris, răspunderea pentru decizia sa;

j) dreptul de a își exprima consimțământul în legătură cu orice procedură care presupune o intervenție medicală sau pentru recoltarea, păstrarea, folosirea tuturor

produselor biologice prelevate din corpul său, în vederea stabilirii diagnosticului sau a tratamentului;

k) dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului, de a nu fi fotografiat sau filmat într-o unitate medicală fără consimțământul său, cu excepția cazurilor în care imaginile sunt necesare diagnosticului sau tratamentului și evitării suspectării unei culpe medicale;

l) dreptul pacientului de a fi respectat ca persoană umană, fără nici o discriminare, iar orice informație trebuie adusă la cunoștință pacientului într-un limbaj respectuos.

m) dreptul pacientului în domeniul reproducerii⁶

Dreptul la informare al beneficiarului serviciului medical și obligația corelativ de informare a furnizorului beneficiază de o amplă reglementare cuprinsă în art. 4-12 din Legea nr. 46/2003 și respectiv, art. 649 din Legea nr. 95/2006, care împreună alcătuiesc norme speciale față de normele de drept comun care guvernează dreptul la informare al consumatorilor⁷.

Trebuie subliniată distincția între dreptul la informare și obligația corelativă precontractuală, care are ca scop realizarea echilibrului între beneficiarul serviciului medical fără cunoștințe de specialitate și prestatorul serviciului pentru a evita vicierea consimțământului fie prin eroare, fie prin dol prin reticență, pe de o parte, și dreptul la informare și obligația corelativă contractuală doar accesorie celei principale

⁴ http://ec.europa.eu/health-eu/my_environment/consumer_safety/index_ro.htm;

⁵ Legea nr. 46 din 21 ianuarie 2003 *privind drepturile pacientului*, republicată în M. Of. nr. 848 din 18.10. 2019.

⁶ Aceste drepturi derivă din drepturile fundamentale ale omului care sunt reglementate în Declarația Universală a Drepturilor Omului; Convenția Internațională asupra Drepturilor Civile și Politice; Convenția Internațională a Drepturilor Economice, Sociale și Culturale; Convenția Europeană asupra Drepturilor Umane și Libertăților Fundamentale; Carta Socială Europeană.

⁷ Legea nr. 296/2004 *privind Codul consumului*, republicată în M. Of. nr. 224 din 24 martie 2008.

de prestare a serviciului medical, menită unei bune execuții a contractului, pe de altă parte⁸. Pe parcursul derulării contractului trebuie observată diferența dintre informarea generală⁹ (evoluția stării de sănătate, rezultatul analizelor, eficiența tratamentului etc.) și informarea specială¹⁰ cu privire la o noua intervenție concretă cu un risc ridicat sau modificarea tratamentului.

Beneficiarul serviciului medical este singurul titular al dreptului la informare. Aceasta înseamnă, pe de o parte, că el nu este obligat să primească informația medicală, dimpotrivă, în temeiul art. 7 din Legea nr. 46/2003, poate refuza această informare în situația în care consideră că îi cauzează o suferință; iar, pe de altă parte, el este singurul care poate exercita acest drept, direct sau prin intermediul unei alte persoane desemnate conform art. 9 din Legea nr. 46/2003¹¹.

Încălcarea dreptului contractual la informare. Fapta ilicită de încălcare a dreptului de informare propriu-zisă constă fie în refuzul de a furniza informațiile solicitate, fie în prezentarea de informații incomplete sau incorecte, fie în acordarea informațiilor într-o manieră care le-ar face inutile (prin utilizarea unui limbaj sofisticat

și/sau de un nivel științific superior gradului de pregătire al beneficiarului) sau imperceptibile (prin prezentarea în formă scrisă, deși beneficiarul este analfabet sau prin prezentarea într-o limbă pe care nu o înțelege).

Încălcarea dreptului la consiliere. Dreptul și obligația corelativă de consiliere reprezintă orientarea beneficiarului prin oferirea de judecăți de valoare. Executarea obligației de consiliere se realizează prin acordarea unui sfat de alegere al unui anumit tratament dintre cele la care beneficiarul serviciului medical poate opta și/sau de alegere a unui anumit furnizor dintre cei care ar putea presta serviciul medical. În doctrină, s-a arătat că ar reprezenta situații de neexecutare a acestei obligației, lipsa oricărei recomandări medicale¹² și formularea unei opinii greșite¹³.

IV. Protecția consumatorului de servicii medicale. Protecția consumatorului reprezintă un ansamblu de dispoziții privind inițiativa publică sau privată, destinat a asigura și ameliora continuu respectarea intereselor consumatorilor.

Prin mijloacele prevăzute de lege, statul protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori, asigurând informarea completă despre caracteristicile esențiale ale produselor și serviciilor, apară și asigură drepturile și interesele legitime împotriva unor practici abuzive.

Raportului juridic dintre medic și pacient. Raportul juridic civil de drept medical a fost definit drept totalitatea relațiilor socio-umane stabilite între subiectele de drept medical aflate sub incidența legii

⁸ Dan Chirică, *Contractele speciale civile și comerciale*, vol. I, ed. Rosetti, București, 2005, p. 286.

⁹ Emese Florian, *Discuții în legătură cu răspunderea civilă a personalului medical pentru neîndeplinirea obligației privitoare la consimțământul informat al pacientului*, Revista Dreptul nr. 9/2008, București, 2008, p. 33.

¹⁰ Ioan Adam, *Drept civil. Obligații. Contractul*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 738.

¹¹ În alegerea persoanei prin care își exercită indirect dreptul, beneficiarul serviciului medical nu este limitat expres de lege în niciun mod (în baza art. 10 din Legea nr. 46/2003, beneficiarul poate desemna o rudă sau un prieten, dar această calitate nu este obligatorie); trebuie precizat că persoana prin intermediul căreia se exercită acest drept trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu.

¹² Lacrima Rodica Boilă, *Răspunderea civilă delictuală subiectivă*, ed. a 2-a, Ed. C.H.Beck, București, 2009, p.398.

¹³ Sorin Hostiuc, *Tratat de bioetica medicală și stomatologică*, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p.65.

civile¹⁴. Raportul juridic medical este un raport juridic social, stabilit între persoane care au o calitate și conduită specială, impusă de lege.

Natura contractuală a raportului juridic medic-pacient, se fundamentează pe acordul medical (actul juridic încheiat între medic și pacient)¹⁵. În acest sens, art. 652 alin (1) din Legea nr. 95/2006, temeiul legal al convenției care se naște între medic și pacient, prevede că „*Medicul are obligația de a acorda asistență medicală sau îngrijiri de sănătate unei persoane doar dacă a acceptat-o în prealabil ca pacient*”.

Principalele obligații ce revin medicului în cadrul raportului juridic medic-pacient sunt obligații corelative drepturilor pacienților. Astfel, una dintre cele mai importante obligații reținută în sarcina medicului, este obligația de îngrijire-adică de a acorda îngrijiri atente, conștiincioase și conforme datelor actuale ale științei. Orice persoană are dreptul de a primi îngrijirile cele mai potrivite și de a beneficia de terapii a căror eficacitate este recunoscută și care garantează cea mai bună securitate sanitară în privința diagnosticării bolii, a stabilirii tratamentului și a vindecării sau a îmbunătățirii stării de sănătate a pacientului.

Obligația de îngrijire presupune obligația medicului de a îngriji pacientul cu atenția și prudența conferite de pregătirea sa profesională și de nivelul obiectiv al cunoștințelor în domeniu la acea dată. Obligația de îngrijire cunoaște două limite: nivelul personal al cunoștințelor de specialitate și nivelul obiectiv al științei la acea dată.

Prin excepție de la obligația de mijloace, în sarcina medicului se poate naște o

obligație de rezultat fie prin voința părților, fie prin natura prestației, fie în temeiul legii¹⁶. Alături de obligația de îngrijire este relevantă și obligația de securitate care impune asigurarea integrității corporale și a sănătății pacientului în cursul actului medical. Această obligație se referă la folosirea corectă a tehnicii medicale, la supravegherea bolnavului în cursul efectuării actului medical, sau la contractarea unor infecții în cursul spitalizării sau a efectuării actului medical, urmare a condițiilor precare de igienă.

Securitatea actului medical reprezintă o exigență legitimă a oricărei persoane care înțelege să apeleze la un medic și, totodată, constituie o prezumție de calitate a prestației, iar, în multe situații circumstanțiază caracterul *intuitu personae* al actului medical.

Obligația de securitate este o obligație profesională, inerentă exercițiului profesiei de medic.

Obligațiile de confidențialitate ale medicului, de respectare a vieții private și de nediscriminare între pacienți presupun respectarea secretului profesional din partea medicului și a personalului medical¹⁷. Suntem în prezența unei obligații negative, de a nu face.

Raportul juridic medic-pacient, născut prin exprimarea acordului pacientului de a primi îngrijiri medicale, pune în sarcina medicului obligația de a obține pentru anumite manevre medicale cu scop diagnostic și terapeutic un consimțământ explicit al pacientului, sau atunci când nu este posibil să obțină un consimțământ explicit să

¹⁴ Ion Lulă, *Contribuții la studiul răspunderii civile delictuale*, Ed. Cordial Lex, Cluj Napoca, 1997, p.71, *apud* Victoria Sanduța, *Particularitățile malpraxisului medical*, Juridice.ro, 2020.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ În cazul chirurgiei estetice obligația medicului este una de rezultat.

¹⁷ Almoș Bela Trif, Vasile Astărăstoia, *Responsabilitatea juridică medicală în România*, Ed. Polirom, Iași, 2000, p.293

deducă implicit acest consimțământ în baza unor prezumții stabilite de medic¹⁸.

Obligația medicului de a obține un consimțământ cu privire anumite acte diagnostice sau terapeutice este întotdeauna legală. Acest tip de obligație nu se naște din contractul încheiat între medic și pacient sau din obligația legală impusă medicului de a acorda îngrijiri medicale. Temeiul acestei obligații este diferit de temeiul acordării îngrijirilor medicale prin efectul legii. Potrivit art. 18 din Legea nr 46/2003 consimțământul pacientului este obligatoriu pentru recoltarea, păstrarea, folosirea tuturor produselor biologice prelevate din corpul său, în vederea stabilirii diagnosticului sau a tratamentului cu care acesta este de acord.

Există un acord inițial, prin care pacientul dorește să primească îngrijiri medicale, acord care consacră nașterea raportului juridic medic-pacient (contractual sau legal) și există un consimțământ ulterior nașterii raportului juridic medic-pacient, cu privire la intervențiile medicale concrete la care medicul intenționează să supună pacientul.

V. Răspunderea juridică pentru actul medical. Respectarea obligațiilor profesionale de către medic, în exercitarea funcției, rezidă din datoria morală față de jurământul depus la debutul în profesie, cât și din exigențele legii.

Răspunderea întemeiată pe culpa subiectivă reprezintă principiul general al răspunderii civile delictuale dar și al răspunderii civile medicale.

Răspunderea medicului este o răspundere delictuală pentru fapta proprie sau fapta sa culpabilă. Conduita culpabilă a medicului impune încălcarea principalei obligații asumate de către medic, aceea de acordarea îngrijirilor medicale.

În scopul obținerii despăgubirilor, pentru neglijența medicului, victima trebuie să dovedească prezența conduitei culpabile a medicului. Medicul are obligația organizării și conducerii activității de acordare a îngrijirilor medicale prin prevenirea și înlăturarea oricărui risc de vătămare corporală pe întreaga durată de desfășurare a actului medical.

Relația dintre pacient și medic este un raport juridic special datorită conținutului său: dreptul subiectului activ, pacientul, nu este numai un drept nepatrimonial (integritatea corporală, sănătatea, viața etc.), ci și un drept patrimonial (evaluabil în bani): dreptul de a i se presta un serviciu medical corespunzător.

Repararea prejudiciului suferit de pacient reprezintă o obligație generată de încălcarea a unui drept subiectiv din conținutul unui raport juridic având drept consecință, angajarea răspunderii civile delictuale a subiectului care a comis această încălcare.

Încheierea contractului medical se realizează la momentul manifestării acordului direct de către pacient sau în situații excepționale de către persoana abilitată, iar răspunderea medicului se va angaja în temeiul acestui contract, chiar dacă obligațiile pentru neîndeplinirea cărora răspunde sunt prevăzute de lege.

Conform art. 642 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 95/2006: „malpraxisul este eroarea profesională săvârșită în exercitarea actului medical sau medico-farmaceutic, generatoare de prejudicii asupra pacientului, implicând răspunderea civilă a personalului medical și a furnizorului de produse și servicii medicale, sanitare și farmaceutice”.

¹⁸ Acest consimțământ al pacientului vizează anumite tipuri de intervenții medicale, care prin complexitatea lor sau prin caracterul lor invaziv încalcă dreptul persoanei la sănătate și integritate fizică, în sensul că reprezintă agresiuni „necesare” asupra corpului uman (metode de prevenție, diagnostic și tratament, cu potențial de risc pentru pacient – potrivit art 649 alin. (1) din Legea nr 95/2006).

În doctrină, prejudiciul a fost definit ca reprezentând: „rezultatele dăunătoare, de natură patrimonială sau nepatrimonială, efecte ale încălcării drepturilor subiective și intereselor legitime ale unei persoane”¹⁹.

Principalul prejudiciu nepatrimonial îl constituie componenta morală a prejudiciului corporal. Aceasta constă, în principal, din însăși atingerea fizică adusă sănătății și integrității corporale a beneficiarului serviciului medical. Această afectare provoacă, la rândul său, numeroase consecințe: a) dureri fizice și suferințe psihice (datorate leziunilor, tratamentului etc.); b) prejudiciu sexual („imposibilitatea totală sau parțială în care se găsește victima datorită sechelelor traumatice pe care le prezintă, fie de a îndeplini actul sexual, fie de a procrea sau de a se reproduce într-o manieră normală”²⁰); c) prejudiciu estetic („rezultatul de natura nepatrimonială concretizat în alterarea aspectului fizic al persoanei, urmare susceptibilă de a cauza suferințe și de a avea repercusiuni în plan social); d) prejudiciu de agrement (prejudiciul produs „din atingerea satisfacțiilor și plăcerilor vieții, constând în pierderea posibilităților de îmbogățire spirituală, divertisment și destindere”²¹); e) prejudiciu juvenil („prejudiciul moral suferit de o ființă umană tânără care își vede reduse speranțele de viață sau furate anumite plăceri ale existenței”²²).

Componenta morală a prejudiciului corporal nu vizează doar modul de viață, ci poate consta și în pierderea speranței de viață. Acest prejudiciu nu constă în decesul

victimei, ci în reducerea perioadei de viață, sau limitarea ființei umane din punct de vedere al abilităților sale biologice.

Se consideră că prejudiciul este exclusiv moral când este exclusă componenta economică exprimată în venituri pecuniare nerealizate; în aprecierea sa, este necesar a fi luat în considerare un ansamblu de factori medicali (riscul agravării stării de sănătate), psihologici (starea de incertitudine), sociali și afectivi.

Răspunderea personalului medical. Din examinarea dispozițiilor legale se constată mai multe forme de răspundere medicală. O primă formă este răspunderea civilă a personalului medical pentru mal-praxis medical. Altă formă este răspunderea civilă a furnizorilor de servicii medicale materiale, sanitare, aparatură, dispozitive medicale și medicamente.

Răspunderea civilă medicală pentru prejudiciile cauzate pacienților este o formă de răspundere civilă specială. Pentru angajarea răspunderii civile delictuale sunt necesare îndeplinirea cumulativă a unor condiții. Anume, existența unui prejudiciu cert, nereparat, existența unei fapte ilicite, raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu, existența vinovăției. Dacă aceste elemente nu sunt îndeplinite în mod cumulativ nu este atrasă răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie.

Răspunderea civilă medicală este reglementată în Titlul XV din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății. În art. 642 din această lege, se menționează că personalul medical răspunde civil pentru prejudiciile produse din eroare, neglijență, imprudență sau cunoștințe medicale insuficiente în exercitarea profesiei, prin acte individuale în cadrul procedurilor de prevenție, diagnostic sau tratament.

De asemenea, personalul medical este răspunzător pentru prejudiciile ce decurg din nerespectarea reglementărilor privind

¹⁹ Liviu Pop, Ionut-Florin Popa, Stelian Ioan Vidu, *Drept Civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, p. 199.

²⁰ Louis Melennec, *Evaluation du handicap et du dommage corporel*, Ed. Masson, Paris, 2000, p.305.

²¹ Andre Touleman, Jean Moore, *Le prejudice corporel et moral en droit commun*, Ed. Sirey, Paris, 1968, p.138.

²² Philippe Le Tourneau, *La responsabilite civile*, Ed. Dalloz, Paris, 1972, p. 141.

confidențialitatea, consimțământul informat și obligativitatea acordării asistenței medicale, dar și pentru prejudiciile produse în exercitarea profesiei atunci când își depășește limitele competenței, cu excepția cazurilor de urgență în care nu este disponibil personal medical ce are competența necesară.

Toate elementele mai sus menționate, trebuie să facă parte din informațiile pe care personalul medical este obligat să le furnizeze pacienților. Neîndeplinirea acestei obligații constituie fapta ilicită și este sancționabilă disciplinar și civil, cu suportarea prejudiciilor suferite de pacient.

Răspunderea poate fi penală (art. 642 alin. (5) din Legea 95/14.04.2006), dacă fapta care a cauzat prejudiciul, constituie infracțiune conform legii²³.

Art. 644 din Legea nr. 95/2006 se referă la unitățile sanitare publice sau private furnizoare de servicii medicale care sunt răspunzătoare pentru prejudiciile produse în activitatea de prevenție, diagnostic sau tratament, în situația în care acestea sunt consecința:

a) infecțiilor nosocomiale, cu excepția cazului când se dovedește o cauză externă ce nu a putut fi controlată de către instituție;

b) defectelor cunoscute ale dispozitivelor și aparaturii medicale folosite în mod abuziv fără a fi reparate;

c) folosirii materialelor sanitare, dispozitivelor medicale, substanțelor medicamentoase și sanitare, după expirarea perioadei de garanție sau a termenului de valabilitate a acestora după caz;

d) acceptării de echipamente și dispozitive medicale, materiale sanitare, substanțe sanitare și medicamentoase de la furnizori fără asigurarea prevăzută de lege.

Art. 37 din Legea nr. 46/2003 dispune că nerespectarea de către personalul medico-sanitar a confidențialității datelor despre pacient și a confidențialității actului medical, precum și a celorlalte drepturi ale pacientului prevăzute în această lege atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, conform prevederilor legale.

În practica instanțelor de judecată s-a acceptat acordarea de despăgubiri atât pentru prejudiciile materiale cât și pentru cele morale, prejudicii rezultate din încălcarea drepturilor consumatorului de servicii medicale, de către personalul medical, în exercitarea actului medical, în cazurile de malpraxis.

Bibliografie

Boilă, Lacrima Rodica, *Răspunderea civilă delictuală subiectivă*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 398.

Hostiuc, Sorin, *Tratat de bioetica medicală și stomatologică*, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p. 65.

Lulă, Ion, *Contribuții la studiul răspunderii civile delictuale*, Ed. Cordial Lex, Cluj Napoca, 1997, p.71, *apud*

Mellenec Louis, *Evaluation du handicap et du damage corporel*, Ed. Masson, Paris, 2000, p.305.

Pop Liviu, Ionuț-Florin Popa, Stelian Ioan Vidu, *Drept Civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, p. 199.

Sanduța, Victoria *Particularitățile malpraxisului medical*, Juridice.ro, 2020.

Touleman, Andre Jean Moore, *Le prejudice corporel et moral en droit commun*, Ed. Sirey, Paris, 1968, p.138.

Tourneau, Philippe Le, *La responsabilite civile*, Ed. Dalloz, Paris, 1972, p. 141.

²³ Irina Kuglay, *Răspunderea penală pentru malpraxis medical*, Ed. C.H.Beck, București, 2021, p. 28.

SECȚIUNEA II
Secțiunea de DREPT PUBLIC

„External” activities of public officials during the period of the legal regime of martial law: the main vectors of the possible „releasing” of anti-corruption restrictions

Activitățile „externe” ale demnitarilor publici pe perioada regimului juridic al legii marțiale: principalii vectori ai posibilei „declanșări” a restricțiilor anti-corupție

Tetiana Kolomoiets

Doctor of Juridical Sciences, Professor, Honoured Lawyer of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Dean of Law Faculty of Zaporizhzhya National University Ukraine

Abstract

The possibility and expediency of establishing an „additional” regulatory model of „anti-corruption” restriction on the „external” activity of public officials for the period of the special legal regime - the martial law regime - is justified. Taking into account the significant changes in organizational support, the functioning of the public service in the conditions of the legal regime of martial law, the release of employees from the performance of official duties (the main activity in the position of the public service) and their transfer to lay-off without retention of pay (and, therefore, the absence (minimization) of payments to meet life needs), the state must provide a legal alternative to the main activity of employees. The introduction of such an alternative and the establishment of an „additional” normative model of „anti-corruption” restrictions on the „external” activity of public officials must take into account that such an alternative must be temporary (for the period of martial law), forced („pause” in the main activity of a person in a public service position), different („external” concerning the employee’s main activity), targeted (to obtain sufficient funds to meet life needs and without a conflict of private interests and public interests). The expediency of implementing an „additional” („soft”) model of „anti-corruption” restriction on the „external” activity of public officials along with the „primary” („basic”) regulatory model of such restriction is substantiated. The application of such a model, in general, and for each employee specifically, is possible, provided that all mandatory requirements are met, which characterizes this model as „a possible alternative for the period of martial law.” Normative consolidation of this model should be carried out in coordination with the „anti-corruption standards” of the public service, the legal basis of the martial law regime and the provisions of the codified tort law in terms of the state’s response to its violation. This approach will ensure the relevance of this limitation model to the fundamental requirements of the martial law regime.

Keywords: *Anti-corruption” restriction; public service; „external” activities of public officials; legal regime of martial law; relevance; regulatory model; legislation; corruption prevention; conflict of interests; alternative activity.*

Restrictions on „external” activity are one of the varieties of „anti-corruption” restrictions, which play the role of a „filter” in the public service activities of individuals. It makes it impossible to merge public power and business to „distract” public officials from their professional activities and from „domination” of private interests in their activities. In the conditions of external aggression and threats to the territorial integrity and independence of states, which conditions the introduction of the legal regime of martial law in the state, a renewed look at the resource of the corresponding restriction is necessary to ensure its role as a „safeguard against the corrosion of public power”. On the other hand, there is the possible modification of the normative model of its existence, taking into account the forced release of a significant number of personnel resources of the public service (leave without pay, sick leave, leave to care for a child until the child reaches the age of three, etc.), internal migration and external migration processes that resulted in a considerable increase in the share of public officials who are not only objectively unable to carry out their professional activities for a long time but also do not receive funds essential for their existence. At the same time, they cannot be „distracted” from „external” activities since the corresponding „anti-corruption” restriction applies to them during this period as well. It is expedient to search for legal ways to solve the relevant problematic issue in order to ensure the „purity” of the personnel contingent of the public service and the relevance of the normative model of restrictions on the „external” activity of public officials in the conditions of the implementation of special legal regimes and, as a result, the forced modification of the organization's principles, functioning of

the public service and preservation of the personnel potential of the latter during this period. The methodological basis of the research was formed by general scientific and special research methods, which allowed to provide a view of the subject in its development, formulate a thematic conceptual apparatus, identify problematic aspects and suggest possible ways to solve them in the form of scientific recommendations for rulemaking and law enforcement.

Among all the variety of restrictions for public officials, which provide formally fixed grounds for „refraining them from certain active actions”, the prominent place is occupied by „anti-corruption” restrictions. They aim to make it impossible for these individuals to use their special legal status - the status of public officials. By granting the appropriate status to individuals, the state grants them special powers to ensure the implementation and protection of public interests. Focusing their professional activities on the latter, public officials should refrain from using the powers granted to satisfy their private interests or similar interests of close people. That is, they should not use public powers, the powers granted to them „for themselves”. The role of such „safeguards” for the use of „public power for private interests” is played by „anti-corruption” restrictions, the role of „safeguards against the corrosion of public power.” Regardless of the variety of such restrictions, a special one among them is the restriction on „external” activity, which actually eliminates the prerequisites for „distraction” of a public servant from one's main activity - permanent professional activity in a public service position to ensure the implementation and protection of public interests. An analysis of the legislation of

Activitățile „externe” ale demnitarilor publici

the world's countries allows us to assert that, although the individual „parameters” of this type of restriction differ, the only approach to understanding its content is the prohibition of combining the primary professional activity of public servants with other paid activities. For instance, with entrepreneurial activity (to eliminate the „fusion of public service and business”), with the simultaneous establishment of possible exceptions to ensure personal development, exchange of experience, and formation of a public service personnel reserve, mentoring, etc. So, in particular, public officials are prohibited from holding „simultaneously civilian positions on assignment”, as well as „engaging in any paid professional activity involving fiduciary relationships”¹ in the USA because this causes „conflict”, „improper” activity of public officials². The prohibition of simultaneously „engaging in business or having any relationship in the private sector” for public officials is enshrined in the legislation of Great Britain, holding „other paid positions”. It is also mentioned in the legislation of India, Canada, and Australia as „positions in the bodies of different branches of government at the same time” and in the legislation of Sweden, Spain, Japan, Mexico, etc.³. The

abovementioned examples are entirely consistent with the generally recognized international and European legal standards for settling conflicts of interest in public service. „Occupation of any positions, engagement in any activity..., which are incompatible, such as to prevent public servants from fulfilling their duties” is the „basic vector” of the normalization of public service relations, enshrined in part 4 of Art. 7 of the UN Convention against Corruption, Recommendation No. R (2000) 10 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to the member states of the Council of Europe regarding codes of conduct for civil servants dated May 11, 2000. Additionally, legislation in some countries even enshrines a list of those positions or types of activities for which the „anti-corruption imperative” has been implemented for public officials and which are considered „incompatible with the public service of a person”⁴. It is typical of France, Italy, Argentina, and others' legislation. At the same time, there is also a „softer” normative model of the corresponding „anti-corruption imperative” without such detailed specifications. So, for instance, the legislation of Spain enshrines the duty of an employee „... to perform one's functions with full devotion to the task, not to combine (independently or together with others) with another state or non-state position, with the receipt of remuneration... which can limit one's presence at workplace, a person's dedication to the performance of basic duties”⁵. Such

¹ Suslova I., Fluri F, Badrak V.. Parliamentary ethics in Ukraine. *Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the Institute of Social Technologies.* «Sociopolis», 2017, p. 41

² Dovzhanyyn V. Legal regulation of the prevention and counteraction of corruption under the laws of the United States. *Scientific Bulletin of the International University of Humanities.* Ser.: Jurisprudence. 2015, № 13. Vol. 1. p. 104.

³ Suslova I., Fluri F, Badrak V.. Parliamentary ethics in Ukraine. *Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the*

Institute of Social Technologies. «Sociopolis», 2017. p. 34-41

⁴ Villorria M., Sinniestrom S., Bertok Y. Public service ethics: prevention of conflicts of interest and requirements for legislation. Kyiv: Center for adaptation of civil service to European Union standards, 2010. p. 33.

⁵ Villorria M., Sinniestrom S., Bertok Y. (2010). Public service ethics: prevention of conflicts of

activity is „external activity” (in US legislation), (at the same time, one can even trace its conditional division into „external activity” in the classical sense and „part-time work”), „job incompatibility”, which is also conditionally divided into „activities on other positions in any other public institutions” and „any paid activity” (for example, in the legislation of Georgia), „part-time and combined work” (in the legislation of Ukraine), „activities related to private sources” (for example, in Brazilian legislation), etc. „Different” means that it is not the main professional activity of a public official, and „paid” means that it involves the provision of a certain remuneration for its implementation. One can find various formulations regarding the designation of this sign - „paid activity”, „paid position”, „activity or position that involves receiving a pension from state funds”, „activity with receiving special payments”, „activity for money”, etc. Although, for example, the legislator of the Czech Republic does not single out this feature at all and extends the „anti-corruption restriction” to any other activity of public officials. Instead, the US legislator determines even the maximum amount for such payment (for example, „...payment outside the main place of service cannot exceed fifteen percent of the employee's official salary”⁶, and some categories of employees generally cannot receive remuneration outside of their main activity (for example, „fees” for public speeches, appearances in public places, for

interest and requirements for legislation. Kyiv: Center for adaptation of civil service to European Union standards, 2010. p. 41.

⁶ Suslova I., Fluri F., Badrak V. Parliamentary ethics in Ukraine. *Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the Institute of Social Technologies.* «Sociopolis», 2017. p. 41

publications⁷. Consequently, the Brazilian legislator, for example, not only calls such activity „paid”, but also determines the sources for its payment - „external activity from private sources”⁸.

The prohibition of such activities (part-time, combined, etc.) is a „hard restriction”⁹. It is fully justified given the fact that a person in a public service position must concentrate all efforts on ensuring the implementation and protection of public interests and not to be „distracted” by other activities, and even more so not to „earn outside of public service”, „not to use the status of a public official to engage in other activities”, „not to use one's status to earn money on the side”¹⁰. At the same time, for the development of one's personality, one's talents, for the possibility of involving experienced practitioners in the formation and, in particular, training of the personnel potential of the service, the state implements „permitted tracks” for combination (without a threat to the „quality” of the professional activity of public officials) for combination and cooperation. The „boundaries of such tracks” are different: from „minimum” (several types of other activities and even

⁷ Suslova I., Fluri F., Badrak V. (2017). Parliamentary ethics in Ukraine. *Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the Institute of Social Technologies.* «Sociopolis», 2017. p. 34-41

⁸ Vasylieva V. Managing Conflicts of Interest in the Public Service: The Brazilian Experience (Part 2). *Issues of state and municipal management.* 2015, Vol. 3. p. 176.

⁹ Kolomoiets T. „External” activity of public officials: a comparative legal analysis of consolidation models. *Legal scientific electronic journal.* 2019, № 2. p. 130.

¹⁰ Kolomoiets T. „External” activity of public officials: a comparative legal analysis of consolidation models. *Legal scientific electronic journal.* 2019, № 2. p. 130.

their clarification regarding specific types of public officials) to „extended” (a larger number of such types of activities, the absence of any clarifications regarding subject orientation). Thus, in particular, in Moldova, Kazakhstan, and Georgia, only three types of such activities are established - pedagogical, scientific, and creative, and in Ukraine - five - pedagogical, scientific, creative, medical practice, judicial or arbitration practice in the field of sports. Japanese legislation generally specifies that „a member of the chamber during the term of one's powers can simultaneously be „... an advisor, a curator... in any other government body, subject to the mutual decision of the two bodies”¹¹. In the legislation, for instance, in Romania, such activities include scientific practice and teaching, and in Brazil - scientific and medical; in Iran - research practice and teaching. Meanwhile, in the Czech Republic, the list of activities is already much more extensive and includes pedagogical practice, teaching, expert, artistic, sports, journalistic, cultural and translation practice. In the legislation of Germany and Slovenia, the permission of a special state body is generally required for „external” activities of public officials.

Under the standard conditions of the functioning of the state, such a normatively established format of „anti-corruption restriction” looks quite logical, balanced, justified, anti-discriminatory, targeted, transparent, and understandable. However, in the conditions of a threat, and even more so a real threat of aggression, a threat to the territorial integrity, independence of the

state, which objectively determine the activation of migration processes, including and personnel resources of the public service, the reorientation of budget funding to ensure the functioning of the state, and, primarily, the solution of defence tasks, the modification of the organizational and functional foundations of the public service, the issue of the relevance of the current regulatory model of „anti-corruption restrictions” regarding the „external” activity of public servants to the actual conditions of functioning states that are conditioned by the circumstances as mentioned above. For example, in connection with the armed aggression against Ukraine and threats to its territorial integrity and independence, more than 5.5 million people were forced to flee the war. More than 8 million individuals acquired the status of internally displaced people, including a significant number of public officials. The introduction and continuation of the legal regime of martial law in Ukraine (Decrees of the President of Ukraine No. 64/2022 dated 24.02.2022, No. 133/2022 dated 14.03.2022, No. 259/2022 dated 18.04.2022) provided for changes in the organizational provision of public services, in the activities of public officials (Decrees of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 440 dated 12.04.2022, No. 481 dated 26.04.2022) with permission, and then a ban on remote work for employees who are abroad, with the release of part of the employees and giving them leave without saving pay or sending them to layoff.

Is the „basic” normative model of the corresponding type of „anti-corruption” restriction relevant during the legal regime of martial law? Public servants who were forced to migrate within the administrative-territorial units of the state, of course, if their position and the nature of official

¹¹ Suslova I., Fluri F., Badrak V. Parliamentary ethics in Ukraine. *Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the Institute of Social Technologies*. «Sociopolis», 2017. p. 36.

duties allow, can (following the standardized procedure) work remotely. Under such conditions, the model of „anti-corruption” restriction on the „external” activity of public servants is quite acceptable for the fundamental requirements of the time. However, public officials cannot work remotely if the position and the nature of the exercise of authority do not allow it. In that case, they are forced to suspend the relevant relations (relations of downtime, leave without retention of pay, etc.), including and taking into account the state of financial support for the functioning of the state during this period, the view on the relevance of the current normative model of the corresponding restriction should be more meticulous. It means that, on the one hand, in such conditions of state functioning, it is necessary to preserve all „filters” of the use of public power by individuals for their private interests, under no circumstances to lose such „filters” and to use them to the maximum. At the same time, the state does not create any conditions for the existence of a public official who is forcibly „released” temporarily from public service relations (does not carry out his professional activity and does not receive a salary) and does not have the opportunity to join another („external” concerning his professional activity in a public service position, because one continues to maintain a special legal status, although one is not an „active” participant in public service activities) and to be useful to the state during this period. In fact, by maintaining the current normative model of restrictions on the „external” activities of public servants, the state forms the prerequisites for either the illegal behaviour of a public servant during this period of the state's functioning or for one's existence without sufficient funds to make ends meet. It

cannot be allowed. Suppose the state maintains relations with a public servant during the relevant period and does not provide the opportunity to engage in the main activity. As a result, it does not provide sufficient resources for the existence of the public servant during the same period. In that case, it must provide an alternative to his main activity. At the same time, such an alternative should not harm public interests as a whole and cannot eliminate „filters” for a public official's corrupt (even alternative) activities.

Therefore, when raising the issue of the possibility of allowing an alternative activity of a public servant during the period of the legal regime of martial law, one should be aware that such activity must be: a) temporary (only for the period of the legal regime of martial law); b) alternative to the main activity of a public servant (that is, while carrying out the permitted „alternative” activity, the public servant does not carry out one's main activity in a public service position); c) forced (it is carried out during the period of martial law under the condition that the main activity is suspended („paused”) and the person does not receive the funds necessary for existence (or they are in an insufficient amount to meet life needs); d) targeted (does not foresee the use by a person of one's special legal status – the status of a public servant and does not create prerequisites for a conflict between the private interests of the person and public interests, the service of which one's main activity is oriented). All this allows us to state that the normative model, which would establish a specific modification of the „anti-corruption” restriction on the „external” activity of public officials for the period of validity of special legal regimes and, in particular, the legal regime of martial law, should be additional and in no

case replace the „basic” current normative model. It is acceptable only under the condition of the introduction of the legal regime of martial law and its application to each public servant only in case of a „pause” of one's main activity in the position of public service. That is why it is considered expedient to establish, along with the „primary” (main) model of „anti-corruption” restrictions on the „external” activity of public officials, an „additional” model that would provide the opportunity for public officials in the event of the introduction of the legal regime of martial law and temporary suspension („pauses”) of their main activity in the position of public service during the period of validity of such a special legal regime to carry out other activities, including and paid (because of the absence or a small amount (for example, in the case of sending public servants for simple) remuneration) activity. It is worth remembering that even if an „additional” model of the corresponding type of „anti-corruption” restriction on public officials is established, the understanding of such a restriction as a tool for preventing corruption in all its manifestations in the activities of public officials and under the conditions of the legal regime of martial law does not change at all.

That is why, allowing the alternative activity of public servants during the period of the legal regime of martial law, it is necessary to enshrine the provision that the alternative activity cannot, in any case, be connected with those entities in respect of which public servants carry out their main activity. That is, during this period, the activity of a public servant cannot be „connected” with subjects in respect of which, while in a public service position, the person carried out control, supervision or adopted management acts. The

alternative activity of public servants for the period of the legal regime of martial law must be exactly different, paid, temporary, forced, not related to the legal status of the public servant, and in no case should be a „permission for a conflict of interests” in the activity of public servants for the period actions of the legal regime of martial law. Consolidation of the „additional” model of „anti-corruption” restriction on the „external” activities of public officials should not only involve the introduction of appropriate changes to the normative legal act that establishes „anti-corruption standards” in the activities of public officials, but also the harmonization of the relevant normative provisions with the content of the legislative act on the legal regime of martial law, codified tort acts regarding liability for violations of the standards mentioned above and rules of conduct during the period of the legal regime of martial law.

Conclusions

The „anti-corruption” restriction on the „external” activity of public officials should be considered as a type of corresponding restriction, the normative model of which may be sufficiently modified for the conditions of the legal regime of martial law. In order to preserve the primary purpose of the relevant restriction as a tool to prevent corruption in all its manifestations in the activities of public officials when the above-mentioned legal regime is introduced, and at the same time to eliminate the objectively determined prerequisites of the „defect” of such a restriction (forced release of public officials, their transfer to simple and non-payment remuneration for a „pause” in the main activity in public service), it is suggested to establish an „additional” normative model

of this restriction specifically for the period of the legal regime of martial law. A unique feature of the model should be its temporary character, compulsion („pause” in the main activity of a public official), the alternative activity of a public official for the period of its operation, targeted orientation (without the person using their special legal status during this period and lack of „connection” with any entities related to its main activity). Implementing such a model should be consistent with the results of rulemaking on the legal regime of martial law in general and the regulation of tortious relations in terms of liability for violations of „anti-corruption standards” of public officials' behaviour and the actions of the legal regime of martial law.

References

1. Dovzhanyn V. Legal regulation of the prevention and counteraction of corruption under the laws of the United States. *Scientific Bulletin of the International University of Humanities*. Ser.: Jurisprudence. 2015. № 13. Vol. 1. p. 102-106.
2. Kolomoiets T. „External” activity of public officials: a comparative legal analysis of consolidation models. *Legal scientific electronic journal*. 2010. № 2. p. 129-133.
3. Suslova I., Fluri F., Badrak V. Parliamentary ethics in Ukraine. Reality, needs, prospects. According to the materials of the Center for Army, Conversion and Disarmament Research and the Institute of Social Technologies. «Sociopolis», 2017. 56 p.
4. Vasyliieva V. Managing Conflicts of Interest in the Public Service: The Brazilian Experience (Part 2). *Issues of state and municipal management*. 2015. Vol. 3. p. 165–190.
5. Villorria M., Sinniestrom S., Bertok Y. Public service ethics: prevention of conflicts of interest and requirements for legislation. Kyiv: Center for adaptation of civil service to European Union standards, 2010 p. 104.

The European Commission and the agenda-setting process from the European level

Comisia Europeană și procesul de stabilire a agendei de la nivel european

Teodora Elena ZALDEA

doctorand în științe juridice, Universitatea Liberă Internațională din Moldova,
e-mail: teodora.zaldea@yahoo.com

Abstract

The fundamental concern that emerges from our analysis has been to discuss in applied terms the power of the Commission to set the political agenda and implement the strategies of the European Union. In other words, this is the essence of our study. Alternatively, we aimed to compile an overview of all the stages that a draft legal act has to go through before becoming a formal proposal from the Commission.

Keywords: *decision, European decision-making process, legislative initiative, institutional independence, the principle of collegiality*

1. Aspecte introductive. Cu titlu preliminar, alegem în cuprinsul acestui studiu, să discutăm aplicat despre puterea Comisiei de a stabili agenda politică și de a implementa strategiile Uniunii Europene. Practic, pornim de la asumptia, clasică, deja, conform căreia *funcția ontologică a Comisiei Europene este aceea de a reprezenta interesul general al Uniunii*. Extrapolând,

„Comisia deține o serie de responsabilități: *propune idei de politici pentru dezvoltarea pe termen mediu a UE; inițiază legi și urmărește procesul legislativ; reprezintă UE în negocieri comerciale bilaterale și multilaterale; adoptă reguli și reglementări, de exemplu, în privința politicii competiției; gestionează bugetul UE și analizează implementarea articolelor esențiale ale tratatelor și ale legislației de ordin secundar*”¹.

În fapt, dacă este să avem în vedere dispozițiile TUE, mai precis ale articolului 17, alineatul 5, începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia „trebuie să fie compusă dintr-un număr de membri corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul European nu decide modificarea acestui număr, hotărând cu unanimitate”². De jure, Consiliul European nu a decis aplicarea acestei prevederi, preferând, în continuare, formula „un stat - un comisar”.

Cu toate acestea, unii cercetători ai studiilor europene s-au grăbit să susțină faptul că „deși tratatele UE proclamă că

² PARLAMENTUL EUROPEAN *Manual pentru procedura legislativă ordinară. Ghidul activității de colegierare a Parlamentului European*, 2017, p.6 [citat 13 martie 2022]. Disponibil: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/e9ea361e-f49f-43b8-90e9-708c662e1cfc/handbook-olp-ro.pdf>

¹ HIX S.; HØYLAND, B. *Sistemul politic al Uniunii Europene*, Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2017, p.50

membrii Comisiei vor sluji interesele generale ale UE și vor fi complet independenți, Comisia este un organism politic, alcătuit din actori proveniți din anumite contexte politice naționale”³. În cei mai simpli termeni, am traduce aceasta prin premisa potrivit căreia „guvernele statelor – membre dețin prerogative de stabilire a agendei, în cadrul acestei relații, deoarece sunt responsabile cu nominalizarea comisarilor”⁴. Aceste opinii își găsesc susținerea și într-o serie de dispoziții ale Tratatului de la Lisabona care stipulează că „Consiliul European propune candidatul său pentru funcția de președinte al Comisiei, în acord cu rezultatele alegerilor pentru Parlamentul European, iar președintele nou ales selectează vicepreședinți și comisari potențiali, pe baza sugestiilor primite din partea țărilor UE. Lista de candidați trebuie aprobată de toți șefii de stat și de guvern, care se reunesc în cadrul Consiliului European”⁵.

Pe de altă parte, analize mai fine aveau să evedențieze faptul că Comisia deține un *drept de inițiativă legislativă*, aspect ce-l putem explica prin acea responsabilitate conferită Comisiei de a propune legislație la nivel european. Practic, „pentru a pregăti o propunere legislativă, Comisia desfășoară consultări extinse cu actorii implicați și cu publicul, ține seama de rapoartele experților și poate adopta **cărți verzi și albe**”⁶.

O definiție a cărții verzi o plasează în sfera documentelor pe care Comisia Europeană le adoptă în vederea încurajării dezbaterii anumitor teme de la nivel european. Prin urmare, părțile relevante precum

organisme sau persoane sunt invitate să participe la un proces de consultare și dezbateră privind baza propunerilor emise. Cărțile verzi se pot afla și la originea unor evoluții legislative care sunt ulterior definite în cărțile albe.

Pe de altă parte, cărțile albe sunt acele documente care conțin propuneri de acțiune la nivelul UE într-un anumit domeniu. Scopul unui astfel de document este de a lansa o dezbateră cu publicul, cu părțile interesate, cu Parlamentul European și cu Consiliul în vederea atingerii unui consens politic.

Așadar, devine tot mai evident faptul că multe dintre inițiativele politice majore în cadrul Uniunii provin de la Comisie. De exemplu, prof. SCHÜTZE, R., nota cu privire la acest aspect următoarele: „ulterior alegerii sale, noua Comisie prezintă *obiectivele sale strategice pe cinci ani*, care vor fi semnalate prin orientările politice oferite de președintele său. Aceste obiective strategice multianuale vor fi traduse ulterior în *strategia politică anuală a Comisiei*. În schimb, această strategie este temeiul pentru *programul de lucru anual al Comisiei*. Acest program de lucru va transcende prioritățile abstracte și va conține de regulă o anexă detaliată cu inițiative legislative concrete care urmează a fi prezentate în cursul anului. În sfârșit, în temeiul programului de lucru al Comisiei, fiecare direcție generală va elabora propriul *plan de gestiune anual*. Acest ciclu ordinar de politică poate fi completat – în plus – prin impulsuri extraordinare de reformă prin *cărți albe*”⁷.

2. Dreptul exclusiv de inițiativă legislativă al Comisiei Europene. Cea mai bună cale de a înțelege modalitatea în care

³ Ibidem, p.52

⁴ Idem, 51

⁵ ZALDEA, T.- E. *Procesul legislativ al Uniunii Europene. Scurtă incursiune în „laboratoarele” adoptării legislației europene*, Iași: Editura Institutul European, 2017, p.67

⁶ PARLAMENTUL EUROPEAN *Manual pentru procedura legislativă ordinară. Ghidul activității de colegierare a Parlamentului European*, p.6

⁷ SCHÜTZE, R. *Dreptul constituțional al Uniunii Europene*, București: Editura Universitară, 2012, p.226

Comisia decide să promoveze o inițiativă legislativă găsim că este aceea de a examina propunerile convenite de Comisie din perspectiva principiului colegialității. Or, cu referire la acest aspect, tratatele prevăd în mod clar faptul că deciziile sunt luate în comun de Colegiul comisarilor, care răspunde în fața Parlamentului European pentru deciziile luate – a se vedea art. 250 TFUE „Hotărârile Comisiei sunt valabile adoptate cu majoritatea membrilor săi”. Cu alte cuvinte, „toate actele, declarațiile și luările de poziție ale fiecăruia dintre membrii Comisiei trebuie să fie expresia voinței unui colegiu și să angajeze responsabilitatea întregii instituții”⁸. Pe cale de consecință, putem înțelege acum că „principiul colegialității garantează:

➤ *calitatea deciziilor luate*, întrucât fiecare comisar trebuie să fie consultat cu privire la fiecare propunere;

➤ *independența instituțională*, pentru că deciziile sunt adoptate fără presiuni partizane;

➤ *asumarea în comun a responsabilității politice*, chiar și atunci când deciziile sunt adoptate cu majoritate de voturi”⁹.

Rezumând, „principiul colegialității presupune ca toate deciziile Comisiei să fie adoptate printr-o deliberare a tuturor membrilor care compun Colegiul. Fiecare comisar poate introduce o chestiune pe ordinea de zi a ședinței sau poate solicita amânarea, pentru o ședință ulterioară, a unui punct înscris în proiectul de ordine de zi, dar cu acordul Președintelui”¹⁰. Discuția trebuie nuanțată puțin, căci colegialitatea

este afirmată și în cadrul Regulamentului de procedură al Comisiei – articolul 4 „Deciziile Comisiei să fie adoptate: *în ședințe* sau *prin procedură scrisă*, în conformitate cu dispozițiile articolului 12 sau *prin procedură de abilitare*, în conformitate cu dispozițiile articolului 13 sau *prin procedură de delegare*, în conformitate cu dispozițiile articolului 14”¹¹.

Punctând mai bine asupra subiectului instrumentelor ce se găsesc la dispoziția Comisiei pentru o mai bună legiferare, reținem faptul că procedurile orală și scrisă se bazează pe principiul colegialității, deci pe adoptarea deciziilor în mod colectiv de către Comisie.

De altfel, „înainte de a propune o nouă politică sau un nou act legislativ, Comisia:

✓ descrie inițiativa într-o foaie de parcurs sau o evaluare inițială a impactului;

✓ analizează potențialele consecințe economice, sociale și de mediu, în cadrul unei evaluări a impactului;

✓ solicită opinia publicului și a părților interesate, de exemplu prin intermediul consultărilor publice”¹².

În acest scop, având în vedere importanța politică, noul act legislativ poate fi aprobat de Comisie fie în cadrul reuniunilor săptămânale ale comisarilor, prin procedură orală, fie prin procedură scrisă. Raportat la procedura orală, recunoaștem că aceasta impune o întrunire a Colegiului comisarilor,

¹¹ REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ ALCOMISIEI EUROPENE, art. 4. În: *Jurnalul Oficial L 308, 08.12.2000*, [citată 29 august 2022]. Disponibil: http://publications.europa.eu/resource/ce/lar/9797a8d_c-efdf-4d2e-a25b-9d07a8b629bb.0005.01/DOC_1

¹² COMISIA EUROPEANĂ, Luarea deciziilor în cadrul reuniunilor săptămânale [citată 2 septembrie 2022]. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organised-political-leadership/decision-making-during-weekly-meetings_ro

⁸ SAURON, J.-L. *Curs de instituții europene: puzzle-ul european*, Iași: Editura Polirom, 2010, p.180

⁹ COMISIA EUROPEANĂ, Luarea deciziilor în cadrul reuniunilor săptămânale [citată 29 august 2022]. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organised-political-leadership/decision-making-during-weekly-meetings_ro

¹⁰ Ibidem, p.181

ședințele fiind private și confidențiale¹³, desfășurate, de regulă, cel puțin o dată pe săptămână. Pe de altă parte, prof. SCHÜTZE, R., este de părere că „pentru a maximiza timpul și mai mult, Comisia poate – în anumite circumstanțe – să renunțe la întrunirea fizică și să hotărască prin intermediul unei proceduri scrise”¹⁴. Această procedură permite ca un proiect de act legislativ să fie transmis tuturor membrilor Comisiei, iar fiecare comisar să aibă posibilitatea de a formula rezerve într-un anumit interval de timp. În tot acest demers, Comisia poate „să abordeze un volum important de chestiuni fără a încălca ordinea de zi. Ea include o întreagă serie de garanții ale unei decizii pregătite temeinic: se aplică propunerilor care au primit acordul Direcțiilor Generale asociate și avizul favorabil al Serviciului juridic; adoptarea sa este supusă desfășurării unei perioade de timp care să permită examinarea și dreptul de a propune amendamente din partea celorlalți comisari; în sfârșit, fiecare comisar poate solicita Președintelui Comisiei ca ea să facă obiectul unei dezbateri, adică al unei adoptări în cadrul reuniunii”¹⁵.

Recunoscând faptul că cele două proceduri, orală și scrisă se bazează în totalitate pe colegialitatea Comisiei, vom vedea că următoarele două proceduri, cea de delegare, respectiv cea de abilitare în conformitate cu principiul colegialității vin să ofere Comisiei puterea de a „delega competența de adoptare a măsurilor de gestionare și administrare unor membri individuali ai Colegiului”¹⁶. Mai precis, conform procedurii de abilitare, „Comisia poate,

însărcina unul sau mai mulți dintre membrii săi, cu acordul președintelui, să adopte textul definitiv al unui act sau al unei propuneri ce trebuie înaintată celorlalte instituții, al cărui conținut îl definește în cursul deliberărilor sale”¹⁷. Plecând de la acest aspect, vedem că „actele adoptate prin intermediul acestei proceduri nu sunt decizii definitive și cu caracter obligatoriu pentru terți: ele nu sunt decât propuneri care urmează a fi prezentate celorlalte instituții, al căror fond a fost definit de ea cu ocazia deliberărilor sale”¹⁸. Într-o manieră similară, se remarcă posibilitatea Comisiei de a delega adoptarea unor măsuri chiar și de către directorii săi generali sau șefii de serviciu. Acest lucru asigură flexibilitatea necesară care permite legiuitorului să ia decizii mai rapide și mai eficiente într-un interval de timp mult mai scurt. În practică, însă, numeroși teoreticieni ai UE au convenit că această formă de descentralizare a procesului decizional deși mult mai eficientă, prezintă unele caracteristici care pot genera un impact negativ semnificativ asupra colegialității Comisiei.

Având în minte asumția conform căreia „Comisia este înzestrată cu dreptul (aproape) exclusiv de a înainta în mod oficial propuneri legislative”¹⁹, considerăm că demersul nostru trebuie să presupună și o abordare normativă asupra modului de elaborare a unei propuneri aparținând Comisiei.

Conform acestei perspective, vom vedea faptul că decizia de a formula, respectiv de a prezenta o propunere legislativă îi aparține Colegiului comisarilor. Într-un alt sens, se cuvin formulate aici două observații referitoare la această din urmă direcție. Or, mai concret, „deși nu

¹³ REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ AL COMISIEI EUROPENE, art. 9

¹⁴ SCHÜTZE, R. *op.cit.*, p.121

¹⁵ SAURON, J.-L. *op.cit.*, p.183

¹⁶ *Ibidem*, p.121

¹⁷ REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ AL COMISIEI EUROPENE, art. 13

¹⁸ SAURON, J.-L. *op.cit.*, p.183

¹⁹ SCHÜTZE, R. *op.cit.*, p.122

participă la adoptarea actelor legislative, este recunoscut faptul că Consiliul European adoptă orientări generale vizând acțiunea Uniunii în anumite domenii prioritare, care vor conține doar acele elemente de care instituțiile emitente vor avea nevoie pentru a identifica domeniile în care trebuie să acționeze și coordonatele generale ale acelei acțiuni²⁰. Subsecvent, „Comisia când decide să prezinte o propunere într-un anumit domeniu, membrul Comisiei responsabil cu sectorul în cauză, cu ajutorul cabinetului său, al Direcțiilor Generale interesate, este cel care realizează o primă evaluare a aspectelor multiple ale chestiunii. Direcția Generală competentă va trebui atunci să colecteze toate informațiile utile, toate statisticile, toate datele utile elaborării propunerii. Ele vor putea include trimiterea de chestionare administrațiilor naționale, consultarea experților, contacte informale cu mediile interesate”²¹.

De asemenea, în contextul ciclului legislativ, înainte de a adopta o propunere, Comisia va desfășura, consultări publice deschise și transparente, care îi vor permite să își precizeze și să își modifice inițiativa, dar și să observe reacțiile mediilor profesionale și ale administrațiilor naționale și să țină seama de ele, dacă este necesar. În egală măsură, „pentru fiecare propunere, Comisia va furniza Parlamentului European și Consiliului o explicație și o justificare referitoare la alegerea temeiului juridic și a tipului de act în expunerile de motive care însoțesc propunerea. Totodată, Comisia oferă în expunerile sale de motive explicații cu privire la modul în care măsurile propuse

respectă principiile subsidiarității și proporționalității și modul în care acestea sunt compatibile cu drepturile fundamentale. În plus, Comisia ar trebui să țină seama atât de domeniul de aplicare, cât și de rezultatele tuturor consultărilor publice și a părților interesate, evaluărilor de impact și ex-post ale legislației în vigoare pe care le-a efectuat”²². De interes pentru argumentația noastră, este și faptul că „Direcția Generală competentă este cea care stabilește un proiect preliminar de propunere, în strânsă legătură cu comisarul interesat și cu cabinetul acestuia”²³. Textul astfel rezultat este supus analizei grupurilor de lucru formate din acei comisari interesați, pentru ca apoi „proiectul preliminar să fie transmis Serviciului juridic al Comisiei care verifică compatibilitatea textului cu dreptul european și care încearcă să prevină eventualele obiecții”²⁴.

S-a apreciat cu titlu general că, după ce Colegiul comisarilor adoptă o propunere legislativă în mod colectiv, se poate trece la următoarea etapă a procesului legislativ, unde Secretariatul General al Comisiei transmite în mod oficial, spre examinare și adoptare, propunerea Consiliului UE și Parlamentului European. În egala măsură, Comisia își asumă, în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, obligația de a transmite proiectul legislativ și parlamentelor naționale, pentru ca acestea din urmă să aibă

²² ACORD INTERINSTITUȚIONAL ÎNTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL UNIUNII EUROPENE ȘI COMISIA EUROPEANĂ PRIVIND O MAI BUNĂ LEGIFERARE, titlul IV

Instrumente legislative. În: *Jurnalul Oficial L 123, 12.05.2016*, [citat 05 septembrie 2022]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512\(01\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512(01)&from=RO)

²³ SAURON, J.-L. *op.cit.*, p.188

²⁴ Idem, p.188

²⁰ BANTAȘ, D.-A. *Evoluția procesului decizional în Uniunea Europeană*: teză doctorat, București, 2022, p.26 [citat 08 septembrie 2022]. Disponibil: https://www.univnt.ro/wp-content/uploads/doctorat/rezumate_doctorat/Bantas_Dragos_Adrian_ro.pdf

²¹ Ibidem, p.187

posibilitatea ca, în termen de opt săptămâni, să se pronunțe cu privire la eventuala nerespectare de către acestea a principiului subsidiarității.

3. În loc de concluzii. Cu alte cuvinte, din economia asumpțiilor avansate, câteva concluzii se desprind:

1. Comisia dispune – cu mici excepții²⁵ – de dreptul exclusiv de a prezenta o propunere legislativă.

2. Această prerogativă îi conferă, în cadrul procedurii legislative ordinare, puterea de a stabili ordinea de zi, precum și

²⁵ Art.294, alin. 15 TFUE „În cazul în care, în situațiile prevăzute în tratate, un act legislativ face obiectul procedurii legislative ordinare la inițiativa unui grup de state membre sau la recomandarea Băncii Centrale Europene ori la solicitarea Curții de Justiție, alineatul 2, alineatul 6 a doua teză și alineatul 9 nu se aplică”.

Art.76 TFUE (măsurile întreprinse în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală)

„Actele menționate în capitolele 4 și 5, precum și măsurile menționate la articolul 74 care asigură o cooperare administrativă în domeniile menționate în aceste capitole, se adoptă: la propunerea Comisiei sau la inițiativa unei părți din statele membre”. Art.225 TFUE „Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, poate cere Comisiei să prezinte orice propunere corespunzătoare privind chestiunile despre care consideră că necesită elaborarea unui act al Uniunii pentru punerea în aplicare a tratatelor. În cazul în care nu prezintă propuneri, Comisia comunică Parlamentului European motivele sale”.

Art.241 TFUE „Consiliul hotărând cu majoritate simplă poate solicita Comisiei să efectueze toate studiile pe care acesta le consideră oportune pentru realizarea obiectivelor comune și să îi prezinte orice propuneri corespunzătoare. În cazul în care Comisia nu prezintă nicio propunere, aceasta comunică motivele Consiliului”.

Art.11, alin. 4 TUE „La inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materie în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor”.

de a-și modifica ori retrage propunerea, dacă Consiliul nu și-a adoptat poziția în prima lectură²⁶.

3. Conex acestei chestiuni, și jurisprudența Curții de Justiție a UE recunoaște dreptul Comisiei de a retrage, în anumite condiții, o propunere legislativă.

Din acest din urmă enunț, se recunoaște, încă o dată, în mod explicit, marja însemnată de apreciere de care Comisia dispune în a decide dacă prezintă sau nu o propunere de act legislativ. Argumente suplimentare în sensul acestei aprecieri sunt conferite de hotărârea Curții de Justiție a UE din 14 aprilie 2015, în cauza C-409/13, *Consiliul UE/Comisia Europeană*²⁷. Cu alte cuvinte, „Curtea de Justiție a UE avea să fie sesizată de către Consiliu cu o acțiune în anularea unei decizii a Comisiei Europene, prin care cea din urmă își retrăsese o propunere legislativă, supusă procedurii legislative ordinare; propunerea avea ca obiect stabilirea dispozițiilor generale privind acordarea de asistență macrofinanciară țărilor terțe”²⁸. În această situație, „Curtea a amintit că puterea de inițiativă legislativă recunoscută Comisiei de art. 17,

²⁶ Art.293, alin. 1 TFUE „În cazul în care, în temeiul tratatelor, Consiliul hotărăște la propunerea Comisiei, acesta poate modifica propunerea numai hotărând în unanimitate, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 294, alineatele 10 și 13, la articolele 310, 312, 314 și la articolul 315 al doilea paragraf. (2) Atât timp cât Consiliul nu a luat o hotărâre, Comisia își poate modifica propunerea pe tot parcursul procedurilor care duc la adoptarea unui act al Uniunii”.

²⁷ Hotărârea Curții de Justiție din 14 aprilie 2015, Acțiune în anulare – Asistență macrofinanciară pentru țările terțe – Decizia Comisiei de retragere a unei propuneri de regulament – cadru [citat 08 septembrie 2022]. Disponibil:

https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?j_sessionid=C12A677BB16DA6973144A43CF1EC2B5C?text=&docid=163659&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1186817

²⁸ BANU, C. M. *op.cit.*, p.38

alin. 2 TUE și de art. 289 TFUE implică faptul că revine acesteia din urmă sarcina de a decide dacă prezintă sau nu o propunere de act legislativ²⁹. Ca efect al celor menționate, instanța a mai arătat că propunerea Comisiei poate fi modificată de către Consiliu numai cu unanimitate ori „atât timp cât Consiliul nu a luat o hotărâre, Comisia își poate modifica propunerea pe tot parcursul procedurilor care conduc la adoptarea unui act al Uniunii”³⁰.

Dincolo de aceste aspecte, argumentația instanței europene pare a conferi Comisiei o anumită preeminență în raport cu celelalte două instituții ale UE, dedusă din exercitarea inițiativei legislative, prerogativă care însă nu poate fi exercitată neîngrădit³¹. Or, hotărârea Curții de Justiție reliefează tocmai faptul că retragerea trebuie să fie una motivată, precedată de consultări între cele trei instituții. Pe cale de consecință, Parlamentul și Consiliul vor avea în vedere punctele de vedere înaintate de Comisie, care își va putea retrage propunerea numai după ce a luat la cunoștință de pozițiile colegiuitorilor.

Explicând etapele pe care o inițiativă le are de parcurs înainte de a deveni în mod oficial un act legislativ al UE, considerăm că este necesar să ducem discuția mai departe, nu înainte de a concluziona astfel: „Comisia, este fără îndoială, o instituție ciudată și imperfectă, dar perspectivele rămân deschise. Ea dispune de acest atu prețios care este durată, cu un mandat de cinci

ani, care o scutește de constrângerile cotidiene și care o distanțează de presiunea intereselor particulare. Totodată, beneficiază de un câmp vizual care nu se împiedică de frontierele naționale și poate integra în analiza sa toate evoluțiile în curs de desfășurare pe continentul nostru și chiar mai departe. (...) Valoarea adăugată a acțiunii comunitare este astfel de a transforma însăși diversitatea Europei într-un atu care să îi permită să își controleze destinul urmându-și propria cale, și nu pe cea a altora”³².

Bibliografie

Bantaș, D.-A. *Evoluția procesului decizional în Uniunea Europeană*: teză doctorat, București, 2022, p.26 [citată 08 septembrie 2022]. Disponibil: https://www.univnt.ro/wp-content/uploads/doctorat/rezumat_doc_torat/Bantas_Dragos_Adrian_ro.pdf

Sauron, J.-L. *Curs de instituții europene: puzzle-ul european*, Iași: Editura Polirom, 2010

Schütze, R. *Dreptul constituțional al Uniunii Europene*, București: Editura Universitară, 2012

Zaldea, T.- E. *Procesul legislativ al Uniunii Europene. Scurtă incursiune în „laboratoarele” adoptării legislației europene*, Iași: Editura Institutul European, 2017

Parlamentul European *Manual pentru procedura legislativă ordinară. Ghidul activității de colegiferare a Parlamentului European*, p.6

²⁹ Idem, p.38

³⁰ Idem, p.39

³¹ Idem, p.41

³² Ibidem, p.211

Illegal practice of medicine or pharmaceutical activity in the context of the Covid-19 pandemic

Practicarea ilicită a activității medicale sau farmaceutice în contextul pandemiei Covid-19

Ludmila DUMNEANU-SPÎNU

Facultatea de Drept, USM, Republica Moldova

Conferențiar universitar Departamentul Drept penal, bpap.lspinu@gmail.com

Abstract

The purpose of this study is to render the judicial and criminal traits of the illegal practice of medicine as a profession or of the pharmaceutical activity, by emphasizing some legislative or practical issues.

Results: the period of the pandemic caused by the Covid-19, has intensified the necessities related to the well-functioning and following the rules of the legal practicing of the medical and pharmaceutical profession. The issue in question is related to the absence of some unique protocols acknowledged not only by the international medical union, but also the national one, resulting in breaking some regulations in the proper practice of medicine as a profession or the pharmaceutical one.

Conclusion: the sole purpose of my endeavour was to address this issue with the intention to revise the normative, doctrinary and practical observations especially in a challenging time as the Covid-19 pandemic.

Keywords:*pandemic context, ilegal practice, well-functioning*

Potrivit art. 214 CP al RM se reține următorul conținut de infracțiune:

(1) *Practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice de către o persoană care nu are licență sau altă autorizație, dacă aceasta a cauzat din imprudență o vătămare a sănătății,*

se pedepsește.....

(2) *Aceleași acțiuni care au cauzat din imprudență decesul victimei*

se pedepsesc.....

Menționăm că spre deosebire de alte norme, dispoziția respectivă nu este una

descriptivă, astfel că *practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice* nu sunt noțiuni definite în drept material. Definiții sunt oferite de doctrina dreptului penal, dar și jurisprudența străduie la acest capitol.

Este de reținut că potrivit art. art. 8 și 9 ale Legii ocrotirii sănătății, **exercițiul profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice este autorizat** titularilor unei diplome, unui atestat sau certificat eliberat de o instituție de învățământ superior sau mediu de specialitate respectivă din republică ori din străinătate. Totodată, exercițiul

profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice este supravegheat de Ministerul Sănătății.

Exercițiul ilegal al profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice este pedepsit conform legislației în vigoare. Persoanele fizice și juridice pot exercita independent sau dependent profesiuni medico-sanitare și farmaceutice numai în bază de licență, eliberată de Camera de Licențiere.

Dispoziția articolului relevă conținutul laturii obiective a infracțiunii în cauză și care include următoarele trei semne:

1) fapta prejudiciabilă - constă în acțiunea *de practicare a medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice*;

2) urmările prejudiciabile - *vătămare a sănătății*;

3) legătura causală dintre *fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile*.

Acțiunea prejudiciabilă se poate exprima în una din următoarele două modalități normative:

a) *practicarea medicinei ca profesie*;

b) *practicarea activității farmaceutice*.

În doctrina dreptului penal autohton, prin practicarea medicinei ca profesie se înțelege preocupare cu caracter permanent – ce constă în profilaxia, diagnosticarea, tratamentul bolilor sau reabilitarea bolnavilor

– exercitată de către o persoană în temeiul unei calificări corespunzătoare. Este important să reținem că nu reprezintă practicarea a medicinei ca profesie prestarea unor servicii în sănătate de o singură dată sau de la caz la caz, inclusiv contra unei remunerații, atunci când persoana, care a beneficiat de asemenea servicii, nu a cunoscut dinainte că va putea să beneficieze de servicii în sănătate, și în care condiții¹.

Practicarea medicinei urmează să fie delimitată de practicarea altor tipuri de

activități: de exemplu, cum ar fi activitatea farmaceutică veterinară; asistența veterinară; importul sau producerea articolelor de parfumerie și cosmetică; fabricarea, comercializarea, asistența tehnică, repararea și verificarea articolelor de tehnică și optică medicală; activitatea în domeniul geneticii, microbiologiei și activitățile desfășurate cu organisme modificate genetic etc.

Îndeletnicirea cu medicina populară fără autorizație specială, eliberată în modul stabilit de lege, atrage răspundere nu conform alin. (1) art. 214 CP RM, dar în baza alin. (8) art. 77 din Codul contravențional.

În contrariu, potrivit Legii cu privire la activitatea farmaceutică, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.05.1993², **activitatea farmaceutică** constituie un domeniu științifico-practic al ocrotirii sănătății, *care include cercetări orientate spre crearea remediilor și preparatelor medicamentoase, analiza, standardizarea, înregistrarea, producerea, prepararea, controlul calității, păstrarea, informarea, livrarea și eliberarea acestora populației, precum și conducerea unităților farmaceutice și a subdiviziunilor lor*.

Este de înțeles, că practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice nu poate fi suficientă pentru a statua fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (1) art. 214 CP RM.

Este necesar ca practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice să poarte un caracter ilegal, adică să fie realizată fără drept. Dispoziția de la alin. (1) art. 214 CP RM reține că lipsa licenței sau a unei alte autorizații conferă ilegalitate acțiunii de practicare a medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice.

Articolul 214 CP RM se referă la practicarea ilegală a medicinei ca profesie

¹ Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul II. Chișinău: Tipografia centrală, 2015, p.1103.

² Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr. 7.6

sau a activității farmaceutice atât în sectorul public cât și în cel privat.

În acest context, vom menționa că, potrivit conținutului art. 11 al Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, profesiunea de medic poate fi exercitată independent (libera practică) sau în cadrul unei instituții medicale de stat.

Exercitarea independentă a profesiei de medic reprezintă activitatea profesională a medicului la o întreprindere persoană juridică sau la o persoană fizică agent al activității de întreprinzător, care prestează servicii medicale în baza licenței și acreditării.

În conformitate cu art. 22 al Legii cu privire la activitatea farmaceutică, această activitate se exercită de către specialiști cu studii farmaceutice superioare sau medii și având calificarea corespunzătoare cerințelor stabilite de Ministerul Sănătății.

Potrivit pct.31) și 33) alin. (1) art. 8 al Legii privind licențierea unor genuri de activitate, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 30.07.2001³, urmează a fi licențiate următoarele activități: activitatea farmaceutică (inclusiv cu folosirea preparatelor narcotice și (sau) psihotrope), desfășurată de întreprinderile și (sau) instituțiile farmaceutice private; acordarea asistenței medicale de către instituțiile medico-sanitare private. Autoritatea de licențiere este Camera de licențiere a Republicii Moldova. De asemenea, este necesar a menționa că licențele eliberate de autoritățile de licențiere din străinătate sunt valabile și pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte. Potrivit Legii privind licențierea unor genuri de activitate, prin „licență” se are în vedere actul oficial, eliberat de autoritatea pentru

licențiere, ce atestă dreptul titularului de licență de a desfășura, pentru o perioadă determinată, genul de activitate indicat în acesta, cu respectarea obligatorie a condițiilor de licențiere.

Din acest conținut deducem că absența de licență se constată în următoarele situații: 1) persoana nu deține licență; 2) persoana are licență, dar pentru genuri de activitate altele decât practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice; 3) persoana are licență pentru practicarea medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice, dar a cărei termen de valabilitate (5 ani) a expirat, sau care trebuia reperfectată, dar nu a fost, sau care a fost sistată temporar ori retrasă, pirat, sau care trebuia reperfectată, dar nu a fost, sau care a fost sistată temporar ori retrasă.

Potrivit Legii ocrotirii sănătății, temeiuri pentru sistarea temporară a licenței instituțiilor medico-sanitare private sunt recunoscute: a) încălcarea uneia din condițiile prevăzute la alin. (1) art. 91 al Legii ocrotirii sănătății; b) lipsa actului de proprietate sau expirarea contractului de locațiune a imobilului unde se desfășoară activitatea licențiată; c) necorespunderea actelor de studii ale persoanelor angajate cu genurile de activitate prestate; d) lipsa actelor ce confirmă instruirea continuă și atestarea periodică a lucrătorilor medicali conform prevederilor actelor normative în vigoare; e) lipsa/retragerea certificatului de acreditare; f) nerespectarea prevederilor actelor normative în vigoare în domeniu, inclusiv a regulamentului/statutului de organizare și funcționare al instituției medico-sanitare private.

În calitate de temeiuri pentru retragerea licenței servesc: a) desfășurarea de către titularul de licență a unei alte activități decât cea indicată în licență; b) desfășurarea activității pe o altă adresă decât cea indicată

³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 108-109.

în licență; c) decizia definitivă a instanței de judecată.

Legea privind activitatea farmaceutică stabilește că, licența pentru exercitarea activității farmaceutice se retrage de către organul abilitat cu această funcție în cazurile: a) achiziționării, păstrării și distribuirii produselor farmaceutice și parafarmaceutice care nu au fost autorizate în modul stabilit; b) producerii produselor farmaceutice și parafarmaceutice, modificării formulei de producere sau a fluxului tehnologic al produselor farmaceutice și parafarmaceutice, precum și modificării documentației tehnice de normare a produselor farmaceutice sau parafarmaceutice, fără aprobarea organului abilitat; c) practicării de către titularul de licență a activității farmaceutice neindicate în licență; d) desfășurării de către titularul de licență a activității farmaceutice în locuri unde o astfel de activitate nu a fost autorizată de organul abilitat; e) conducerii prin cumul a întreprinderii și instituției farmaceutice de către farmacist (laborant-farmacist); f) practicării repetate, după aplicarea amenzii prevăzute de legislație, a activității farmaceutice fără utilizarea sistemului informațional automatizat de evidență a circulației medicamentelor, exploatarea necorespunzătoare cerințelor stabilite pentru acest sistem, eliberării medicamentelor din întreprinderile farmaceutice și/sau prezenței în stocul farmaciilor și filialelor lor a medicamentelor fără etichete cu fâșie latentă.

În altă ordine de idei, vom consemna că nu doar absența licenței, dar și lipsa unei alte autorizații îmbracă caracterul ilegal al acțiunii de practicare a medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice.

Mai întâi, potrivit prevederilor alin. (3) art. 14 al Legii privind licențierea unor genuri de activitate, „altă autorizație” constituie o copie autorizată de pe licență, pe care posesorul de licență urmează a le

obține pentru fiecare filială sau altă subdiviziune separată, la care va fi efectuată activitatea pe baza licenței obținute.

Mai apoi, potrivit Legii privind evaluarea și acreditarea în sănătate, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 18.10.20011, în Republica Moldova sunt înzestrați cu dreptul să desfășoare activitate medico-sanitară și farmaceutică unitățile care au obținut evaluarea și acreditarea și cărora li s-a eliberat certificat de acreditare; certificatul de acreditare este documentul, eliberat în conformitate cu regulile în vigoare ale sistemului național de evaluare și acreditare a unităților medico-sanitare și farmaceutice, care indică gradul suficient de conformitate a unității medico-sanitare sau farmaceutice prevederilor legilor din domeniul sănătății și farmaceuticii.

Totodată, conform Legii ocrotirii sănătății, exercițiul profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice este autorizat titularilor unei diplome, unui atestat sau certificat eliberat de o instituție de învățământ superior sau mediu de specialitate respectivă din republică ori din străinătate. Persoanele care nu au exercitat profesiuni medico-sanitare și farmaceutice mai mult de 3 ani și care doresc să le exercite își vor actualiza cunoștințele în instituții de perfecționare sau în alte instituții, urmând să li se autorizeze ulterior exercițiul profesiunilor medico-sanitare sau farmaceutice, în modul stabilit.

În toate aceste ipoteze, lipsa autorizației corespunzătoare intră sub incidența alin. (1) art. 214 CP RM. Aplicarea răspunderii în baza prevederilor art. 214 CP RM nu exclude posibilitatea aplicării prevederilor art. 241 CP RM, în cazurile când practicarea ilegală a activității de întreprinzător în domeniul medical sau farmaceutic presupune atestarea uneia din cele patru ipoteze prevăzute la art. 125 CP RM⁴.

⁴ Brînză S., Stati V. *Op.cit.*, p.1105

Aplicarea răspunderii conform alin. (1) art. 214 CP RM exclude calificarea suplimentară a faptei în baza art. 157 CP RM⁵.

Infrațiunea prevăzută la alin. (1) art. 214 CP RM constituie o infrațiune material și se consideră consumată din momentul aplicării vătămării sănătății.

„Vătămarea sănătății” include vătămarea gravă sau medie a integrității corporale sau a sănătății. În lipsa unor astfel de urmări prejudiciabile, răspunderea nu poate fi aplicată conform art. 214 CP RM.

Perioada pandemică datorată Covid-19, a intensificat necesitățile privind respectarea condițiilor practicării licite a activității profesiei de medic și farmaceutice.

Problema vizată în subiect este legată de absența unor protocoale unice recunoscute de uniunea medicală mondială, dar și

națională, ceea ce a predispus la acțiuni de încălcare a regulilor de practicare a medicinei ca profesie sau a activității farmaceutice.

În mod special, mi-am propus să rețin subiectul în atenție în vederea revizuirii constatărilor normative, dar și doctrinare și practice tocmai într-o perioadă deosebită - pandemia Covid-19.

Referințe

1. Brînză S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul II.* Chișinău: Tipografia centrală, 2015, p.1103
2. *Monitorul Parlamentului Republicii Moldova*, 1993, nr. 7.6
3. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 108-109.

⁵ Brînză S., Stati V. *Op.cit.*, p.1105

Violation of the principle of proportionality of criminalization in the Criminal Code of the Republic of Moldova

Violarea principiului proporționalității incriminării în Codul penal al Republicii Moldova

Prof. univ. dr. habil. Serghei BRÎNZA

Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova) decan.dreptusm@yahoo.com

Conf. univ. dr. Vitalie STATI

Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova) stativitalie71@gmail.com

Abstract

The object of the present study is the understanding of the notions of „incrimination” and „proportionality of incrimination”. Also, the two facets of the principle of proportionality of incrimination are analyzed: the principle of protection of legal interests and the ultima ratio principle. The following are the most relevant examples of violations by the Moldovan legislator of the principle of protection of legal interests and the ultima ratio principle. It is concluded that the dynamics of the development of social relations obliges the legislator to combine the processes of criminalization and decriminalization of acts. Only a balanced use of these criminal policy instruments can ensure the effective protection of the most important social values, without admitting the disproportionate restriction of the exercise of certain rights or freedoms.

Keywords: *incrimination; proportionality of incrimination; the principle of proportionality of incrimination; the principle of protection of legal interests; the ultima ratio principle.*

Introducere

Înainte de a vorbi despre principiul proporționalității incriminării, este necesar să stabilim conținutul noțiunii de incriminare. Art. 1 din Codul penal al României poartă denumirea „Legalitatea incriminării”. Conform alineatului (1) din acest articol, „legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni”¹. O dispoziție similară conține

Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM). Astfel, potrivit alin. (2) art. 1 din acest cod, „Codul penal [...] determină faptele ce constituie infracțiuni [...]”². Din aceste dispoziții deducem că incriminare constituie specificarea în legea penală a faptelor care constituie infracțiuni. Altfel spus, incriminarea

¹ Monitorul Oficial al României, nr. 510 (2009).

² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128- 129 (2002).

reprezintă rezultatul procesului de instituire a unei interdicții sub sancțiune penală.

Consacrarea în lege a interdicțiilor sub sancțiune penală nu poate fi arbitrară. Acest proces este de o semnificație deosebită. De rezultatele acestui proces depind în cele din urmă atât gradul de protecție a intereselor ocrotite de lege, cât și gradul de libertate a societății. Atunci când adoptă asemenea decizii, legiuitorul trebuie să se ghideze de anumite principii.

Așa cum se menționează, de exemplu, în pct. 29 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 48/2021, „incriminarea faptelor în legile penale [...] ține de competența Parlamentului în conformitate cu prevederile articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție și se bazează pe rațiuni de politică penală”³. Totodată, în pct. 102 din Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 6/2015, Curtea a statuat că „legiuitorul, prin prisma articolelor 60 alin. (1) și 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, dispune de plenitudinea aprecierii situațiilor ce necesită a fi reglementate prin norme legale. Acest drept semnifică posibilitatea de a decide asupra oportunității la adoptarea actului legislativ reieșind din politica penală promovată în interesul general”⁴.

Deși procesul de incriminare trebuie să aibă ca premise rațiuni de politică penală și să urmărească interesul general, practica de legiferare în materie penală conține destule exemple când decizia de a incrimina o faptă este luată în absența condițiilor prealabile necesare. Nu rareori faptele sunt incriminate ca tribut al unei politici penale populiste. Valerian Cioclei definește astfel politica penală populistă: „Exacerbarea sentimentului de insecuritate publică, prin toate mijloacele, cu precădere a celor de

informare în masă, urmată de propunerea și adoptarea unor soluții „salvatoare”, precum introducerea de noi incriminări sau sporirea pedepselor, în scopul de a obține voturi sau de a „fideliza” electoratul”⁵. În acest fel, incriminarea devine un instrument de primă importanță, folosit nu atât pentru a contracara comportamentul antisocial distructiv, cât mai ales pentru a câștiga capital de încredere în rândul alegătorilor. Manipulând electoratul, elitele din spatele legiuitorului ajung să jongleze cu proporționalitatea incriminării, supraestimând sau, din contra, subestimând pericolul social al manifestărilor antisociale distructive.

Rezultate obținute și discuții

Care este înțelesul noțiunii de „proporționalitate a incriminării”?

Marius Andreescu menționează că, „prin consacrarea sa normativă, explicită sau implicită, și prin aplicarea jurisprudențială, proporționalitatea are semnificații particulare în diferite ramuri de drept: dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul comunitar, dreptul penal etc.”⁶. Așadar, principiul proporționalității are nu doar conotații penale. Inspirat de necesitatea de a asigura echilibrul dintre interesul de a restrânge drepturile omului și cel de a apăra, acest principiu este consacrat în actele normative de prim rang cu vocație internațională și națională. De exemplu, art. 49 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene poartă denumirea

⁵ Valerian Cioclei. *3P, un „virus” reactivat, care amenință sănătatea justiției penale*, articol publicat în AUBD – Forum juridic, nr. 2 (2020). ISSN 2734- 7524. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=921328>

⁶ Marius Andreescu. *Principiile construite și principiile metafizice ale dreptului*, articol publicat în Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane. Cluj-Napoca: LIMES & Argonaut (2014), pp. 5-24. ISBN 978-973-726-860-0.

³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 137- 141 (2021).

⁴ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 115- 123 (2015).

„Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor”. În alineatul (2) al acestui articol este folosită sintagma „o acțiune sau omisiune care, în momentul săvârșirii, era incriminată pe baza principiilor generale recunoscute de comunitatea națiunilor”⁷. Principiul proporționalității incriminării este unul dintre aceste principii generale recunoscute de comunitatea națiunilor. În context, alin. (1) art. 52 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene prevede, *inter alia*: „[...] Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți”⁸. Conform alin. (2) art. 53 din Constituția României, „măsura de [restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți] trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o [...]”⁹. În mod similar, potrivit alin. (4) art. 54 din Constituția Republicii Moldova, „restrângerea [exercițiului unor drepturi sau libertăți] trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o [...]”¹⁰.

Incriminarea este exemplul de restrângere de maximă intensitate a exercițiului unor drepturi sau libertăți. Tocmai de aceea, în Decizia nr. 418/2018, Curtea Constituțională a României a constatat că „incriminarea unor fapte prin norme juridice de drept penal trebuie să respecte principiul proporționalității incriminării, potrivit căruia respectiva incriminare trebuie să fie strict necesară obiectivului urmărit de legiuitor, iar intruziunea ce vizează drepturile

fundamentale restrânse prin aplicarea normei incriminatoare să fie justificată prin raportare la protecția juridică asigurată prin reglementarea acelei infracțiuni”¹¹. Prin aceasta se sugerează că principiul proporționalității incriminării impune întotdeauna realizarea unui anumit echilibru între sarcina, impusă unei persoane ale cărei drepturi sunt limitate prin mijloace penale, și interesele majorității membrilor societății în raport cu atingerea scopului pentru care a fost introdusă restricția în cauză.

Conform art. 10 din Codul contravențional al Republicii Moldova (în continuare – CC RM), „constituie contravenție fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, *cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea* (evid. ns.), săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională”¹². Totodată, potrivit alin. (2) art. 14 CP RM, „nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, *nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni* (evid. ns.)”. Rezultă că principiul proporționalității incriminării constă în respectarea unei proporții dintre necesitatea de incriminare a unei acțiuni sau inacțiuni și gravitatea faptei săvârșite, gravitate condiționată de gradul de pericol social al acestei fapte. Incriminarea nu poate fi dispusă dacă este disproporționată în raport cu gravitatea faptei comise.

Conform Programului Stockholm, adoptat la reuniunea Consiliului European din 10 și 11 decembrie 2009, „dispozițiile de drept penal trebuie adoptate atunci când sunt considerate esențiale pentru ca

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&fr om=DE>

⁸ *Ibidem*.

⁹ Monitorul Oficial al României, nr. 767 (2003).

¹⁰ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 78 (2016).

¹¹ Monitorul Oficial al României, nr. 625 (2018).

¹² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 3-6 (2009).

interesele să fie protejate și, de regulă, să fie utilizate doar ca ultim resort”¹³. În aceeași cheie, Martin Böse afirmă: „Principiul proporționalității include, în special, principiul *ultima ratio* și cel al protecției intereselor legale („Rechtsgüter”) ca unic scop legitim al dreptului penal”¹⁴.

Așadar, principiul protecției intereselor legale și principiul *ultima ratio* sunt cele două fațete ale principiului proporționalității incriminării.

Întâi de toate, ne vom expune asupra principiului protecției intereselor legale.

Florin Streteanu și Daniel Nițu vorbesc despre principiul ofensivității, conform căruia o faptă prevăzută de legea penală trebuie să aducă atingere unei valori sociale¹⁵. În conformitate cu alin. (1) art. 2 CP RM, „legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept”. O prevedere similară lipsește în Codul penal al României în vigoare, însă a fost prezentă în art. 1 din Codul penal al României din 1968: „Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept”¹⁶.

Valorile sociale pot fi apărate nu doar prin legea penală. Ordinea de drept, apărută de legea penală, este alcătuită nu din valori sociale oarecare, ci din valori sociale de maximă importanță (sau, altfel spus, din interese fundamentale). Sub acest aspect, se poate afirma că principiul ofensivității are legătură cu principiul protecției intereselor legale, însă nu se identifică cu acesta.

Cu privire la principiul protecției intereselor legale, în Manifestul referitor la politica penală europeană¹⁷ se menționează:

„Atâta timp cât legiuitorul european pretinde o competență de legiferare în domeniul dreptului penal, el trebuie să își exercite această competență doar dacă prin aceasta se protejează interese fundamentale: (1) care decurg din dreptul primar al Uniunii Europene, (2) care nu contravin tradițiilor constituționale ale statelor membre sau Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și care sunt lezate într-o măsură ce pot fi calificate ca social-dăunătoare”¹⁸.

Numărul de interese fundamentale, care trebuie protejate penalmente, este prea mare pentru ca acestea să fie specificate aici în detaliu. Sub incidența noțiunii de „interese fundamentale” intră, fără doar și poate, toate drepturile prevăzute de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii

¹³ https://www.consilium.europa.eu/media/52166/celex_52010xg0504-01-en_txt.pdf

¹⁴ Martin Böse. *The Principle of Proportionality and the Protection of Legal Interests (Verhältnismäßigkeit und Rechtsgüterschutz)*, articol publicat în *European Criminal Law Review*, 2011, nr. 1, pp. 35-43.

¹⁵ Florin Streteanu, Daniel Nițu. *Drept penal. Partea generală. Vol. I*. București: Universul Juridic, 2014, p. 266. 520 p. ISBN 978-606-673-522-3.

¹⁶ Buletinul Oficial, 1968, nr. 79-79 bis.

¹⁷ În opinia lui Sergiu Bogdan, Manifestul referitor la politica penală europeană „nu este un act normativ la nivel european, fiind, astfel, eliberat de influența politicului, ci este un set de principii elaborate de juriști din Uniunea Europeană neangajați instituțional în organismele europene. Demersul elaborării acestui Manifest a fost și acela de a arăta că dreptul penal are concepte transnaționale acceptate ca atare, chiar în lipsa unor legi scrise”. Sergiu Bogdan. *Noua legislație penală română și conformitatea acesteia cu principiile Manifestului referitor la politica penală europeană*, articol publicat în *Caiete de Drept Penal*, 2011, nr. 1, pp. 47-65. ISSN 1841-6047.

¹⁸ https://www.zis-online.com/dat/artikel/2009_12_387.pdf

Europene: demnitatea umană (art. 1); dreptul la viață (art. 2); dreptul la integritate al persoanei (art. 3); dreptul de a nu fi supus torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (art. 4); dreptul de a nu fi supus sclaviei și muncii forțate (art. 5); dreptul la libertate și la siguranță (art. 6); dreptul la viața privată și de familie (art. 7), etc. Majoritatea dintre aceste drepturi se regăsesc atât în Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, cât și în Constituția României, precum și în Constituția Republicii Moldova.

Privitor la incriminarea faptelor, în pct. 29 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 49/2018, Curtea a constatat că „Parlamentul posedă, în acest sens, o marjă de discreție, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată *drepturile fundamentale ale persoanei* (evid. ns.)”¹⁹. De asemenea, în pct. 83 din Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 12/2017, Curtea a reținut că „legiuitorul trebuie să dozeze folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, Curtea fiind competentă să cenzureze opțiunea legiuitorului în cazul în care acestea contravin principiilor și exigențelor de rang constituțional”²⁰.

Atunci când astfel de rigori nu sunt respectate, se încalcă principiul protecției intereselor legale.

În context, este util să-i cităm pe Gheorghe Avornic și Ghenadie Vaculovschi:

„Excesul de normativism poate fi atât cantitativ, cât și calitativ. Excesul cantitativ de reglementare rezidă în volumul nejustificat de mare de norme juridice, la care se adaugă uneori și un nivel insuficient de sistematizare a dreptului. Cel calitativ este

exprimat prin formularea unor norme de o manieră ce conduce la aplicarea excesivă a acestora, adică produce efecte disproporționate”²¹.

În materie de drept penal, excesul de normativism implică, de cele mai dese ori, încălcarea principiului protecției intereselor legale. Drept dovadă vom prezenta cele mai relevante exemple din Codul penal al Republicii Moldova.

Astfel, în primul rând, vorbim despre omisiunea de specificare în norma de incriminare a unui prag valoric în cazul infracțiunilor care presupun producerea unui prejudiciu patrimonial. Bunăoară, în ipoteza infracțiunii prevăzute la alin. (3) art. 197 CP RM (care se exprimă în distrugerea sau risipirea bunurilor băncii de către administratorul acesteia în procesul de administrare), legiuitorul „a uitat” să cuantifice limitele prejudiciului patrimonial. De asemenea, în cazul violenței în familie (incriminate în art. 201¹ CP RM), la lit. c) alin. (1) se prevede răspunderea pentru „acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin [...] privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară”. În acest caz, chiar dacă mărimea prejudiciului patrimonial cauzat este de proporții mici²², urmează

²¹ Gheorghe Avornic, Ghenadie Vaculovschi. *Excesul de reglementare juridică*, articol publicat în Revista Națională de Drept, nr. 10-12 (2019), pp. 119-123.

²² Conform alin. (1) art. 18 CC RM, „se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern* pentru anul în curs la data săvârșirii faptei”. * Spre exemplu, în anul 2022, cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat este de 9900 de lei.** Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 325- 333 (2021).

¹⁹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 115- 123 (2015).

²⁰ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 162- 170 (2017).

a fi aplicată răspunderea penală. O situație similară o atestăm în cazul delapidării mijloacelor din fondurile externe, prevăzute la alin. (1) art. 332² CP RM. Nici de această dată nu este stabilită o mărime a prejudiciului patrimonial cauzat. În aceste condiții, nu este clar care interes fundamental protejează alin. (2) art. 197, lit. c) alin. (1) art. 201¹ și alin. (1) art. 332² CP RM în cazul în care mărimea prejudiciului patrimonial cauzat este nesemnificativă.

În al doilea rând, excesul de normativism în materie penală, ce implică încălcarea principiului protecției intereselor legale, se manifestă în planul raportării unor infracțiuni non-violente la categoria infracțiunilor grave²³. Vorbim aici, de exemplu, despre infracțiunile prevăzute la alin. (1) art. 238 CP RM (care se exprimă în prezentarea cu bună știință a unor informații false în scopul obținerii unui credit, împrumut sau despăgubiri / indemnizației de asigurare sau majorării sumei acestora, sau obținerii unui credit sau împrumut în condiții avantajoase, dacă prin aceasta au fost cauzate instituției financiare, organizației financiare nebankare, asociației de economii și împrumut sau asigurătorului daune în mărime mai mare sau egală cu 500 unități convenționale²⁴) și la alin. (3) art. 239¹ CP RM (care se exprimă în acțiunile săvârșite sau omisiunile admise, prevăzute în art. 238, 239 și 239¹ CP RM, de către membrii organelor de conducere ale băncii, acționarii băncii, beneficiarii efectivi ai acționarilor băncii, precum și

persoanele afiliate ale acționarilor și beneficiarilor efectivi, care au condus la insolabilitatea băncii sau la declanșarea procesului rezoluție a acesteia, astfel cum este prevăzut în Legea cu privire la redresarea și rezoluția băncilor, inclusiv ca rezultat al insolabilității entității-mamă). Avem temei să afirmăm că în aceste două cazuri lipsește echilibrul între sarcina, impusă celor care răspund în baza alin. (1) art. 238 și alin. (3) art. 239¹ CP RM, și interesele majorității membrilor societății în raport cu atingerea scopului pentru care au fost adoptate aceste norme de incriminare. Legiuitorul nu a dozat folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită. Protejarea disproporționat de severă a interesului fundamental denotă excesul de care legiuitorul a dat dovadă la adoptarea alin. (1) art. 238 și alin. (3) art. 239¹ CP RM. În al treilea rând, excesul de normativism în materie penală, ce implică încălcarea principiului protecției intereselor legale, se manifestă sub aspectul incriminării unor fapte formale (de atitudine, de pericol) care sunt săvârșite din imprudență (din culpă). Bunăoară, este infracțiune formală, săvârșită din imprudență, fapta de păstrare neglijentă a armelor de foc și a munițiilor, incriminată în art. 291 CP RM. În acest caz, infracțiunea se consideră consumată indiferent de (ne)producerea unor urmări prejudiciabile. Care ar fi interesul fundamental protejat de acest articol?

În al patrulea rând, încălcarea principiului protecției intereselor legale se referă la exemplele de incriminare a unor fapte care nu depășesc, după gradul de pericol social, gravitatea unei contravenții. Ne referim aici la faptele incriminate la art. 199⁵ CP RM (care constă în accesul cu detectoare de metale sau cu alte aparate de teledetectie și utilizarea lor în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic fără autorizarea Ministerului Educației,

²³ Potrivit alin. (4) art. 16 CP RM, „infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv”. Pentru comparație, conform alineatului (3) din același articol, „infracțiuni mai puțin grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv”.

²⁴ În acord cu alin. (2) art. 64 CP RM, unitatea convențională este egală cu 50 de lei.

Culturii și Cercetării) și la art. 213¹ CP RM (care se exprimă în publicitatea în scopul obținerii ilegale de organe, țesuturi și/sau celule umane, precum și publicitatea sau mediatizarea unor anunțuri privind donarea ilicită de organe, țesuturi și/sau celule umane). Nu este clar care interese fundamentale protejează aceste două articole. În aceeași listă de exemple poate fi inclusă inițiativa legislativă de completare a Codului penal al Republicii Moldova cu art. 220¹, în care ar urma să fie incriminată organizarea serviciilor sexuale electronice. Reproducem dispoziția alineatului (1) al acestui articol: „Determinarea sau înlesnirea practicării de către o altă persoană a serviciilor sexuale de producere, înregistrare a imaginilor cu activități sexuale explicite, reale sau simulate, de reprezentări ale organelor sexuale de manieră obscenă pentru a fi distribuite sau difuzate prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice, în scopul obținerii direct sau indirect, a unui folos financiar sau material, dacă fapta nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau pornografia infantilă”²⁵. Este de precizat că producerea, comercializarea, difuzarea sau păstrarea produselor pornografice pentru a fi comercializate ori difuzate atrage răspunderea conform art. 90 CC RM. Fapta, ce ar urma să fie incriminată la art. 220¹ CP RM, reprezintă o formă *sui generis* de instigare sau de complicitate la fapta prevăzută la art. 90 CC RM. În aceste condiții, intenția de incriminare a unei asemenea fapte ar constitui o mostră de protejare disproporționat de severă a unui interes fundamental greu de identificat.

În altă ordine de idei, în cazul în care apar îndoieli privind caracterul fundamental

al unui interes susceptibil de protecție penală, testul proporționalității incriminării trebuie să includă verificarea respectării principiului *ultima ratio*. Așa cum am afirmat *supra*, principiul în cauză, ca și principiul protecției intereselor legale, sunt cele două fațete ale principiului proporționalității incriminării.

În Manifestul referitor la politica penală europeană, cu privire la principiul *ultima ratio* se menționează: „În Uniunea Europeană persoana este în centrul preocupărilor sale și de aceea Uniunea trebuie să impună statelor membre obligația de incriminare a unui comportament doar atunci când, pentru protejarea intereselor fundamentale [...], nu există o altă modalitate mai puțin vătămătoare”²⁶. În consonanță cu această aserțiune, în pct. 84 din Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 12/2017, Curtea a reținut că „în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul *ultima ratio*, care semnifică că legea penală este unica măsură ce poate atinge scopul urmărit, altele de ordin civil, administrativ, disciplinar etc. fiind ineficiente în realizarea acestui deziderat”²⁷. Rezultă că, dintre mijloacele de control social, intervenția penală se remarcă în calitate de mijloc de maximă presiune, dar, totodată, indispensabil în cazurile extreme de influențare a comportamentului participanților la relațiile sociale.

Alternativele instituirii unei interdicții sub sancțiune penală trebuie privite într-un context negativ, ceea ce impune lipsa de

²⁵ https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiect_eactelegislative/tabid/61/LegislativId/5840/language/e-ro-RO/Default.aspx

²⁶ https://www.zis-online.com/dat/artikel/2009_12_387.pdf

²⁷ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 162- 170 (2017).

alte soluții în procesul de incriminare și, respectiv, prezența acestor soluții în procesul de dezincriminare. În opinia lui Robin Antony Duff, o astfel de interpretare presupune că legea penală nu va fi folosită decât dacă au fost încercate toate celelalte căi posibile²⁸. La rândul său, Douglas Husak consideră că legea penală, ca ultim resort în soluționarea problemelor sociale, trebuie percepută în același sens ca, de exemplu, războiul ca ultim resort în soluționarea disputelor internaționale²⁹. Într-adevăr, legea penală este un mijloc excepțional, cu ajutorul căruia statul ar trebui să reacționeze la manifestările de comportament ilegal în scopul protejării intereselor fundamentale, în cazul în care respectarea ordinii de drept nu poate fi asigurată în mod adecvat cu ajutorul normelor extrapenale. Spre deosebire de principiul protecției intereselor legale, care are ca reper importanța valorilor sociale susceptibile de apărare penală, principiul *ultima ratio* se bazează pe posibilitatea de a răspunde manifestărilor de comportament ilegal prin mijloace juridice extrapenale. Astfel, potențialitatea instrumentală a mijloacelor alternative, și nu importanța interesului protejat, este cea care exprimă esența principiului *ultima ratio*.

În jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova găsim confirmări ale încălcării principiului *ultima ratio*.

Astfel, în Adresa din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 2/2022, se menționează: „La § 35 din Decizia sa nr. 36 din 16.04.2018, Curtea a

reiterat că, în mod curent, prin „prostituție” se înțelege practicarea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei, aceasta urmărind să-și procure astfel mijloace de existență sau principalele mijloace de existență. Totuși, atunci când Parlamentul a votat Legea nr. 159 din 12 octombrie 2018, prin care, între altele, a fost modificat articolul 89 din Codul contravențional (articol care stabilește răspunderea pentru practicarea prostituției), nu s-a ținut cont de consensul european în materie specificat în Decizia Curții Constituționale nr. 36 din 19.04.2018. Din acest considerent, Curtea a emis prezenta Adresă, în vederea armonizării legislației naționale cu standardele europene”³⁰.

Un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova a reacționat la această Adresă a Curții Constituționale. Ca urmare, în cadrul unui proiect de lege, s-a propus modificarea alin. (1) art. 89 CC RM din „Practicarea prostituției, adică satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane prin orice metodă și/sau mijloace, contra plată, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice (evid. ns.)” în „Practicarea prostituției, adică întreținerea raporturilor sexuale cu diferite persoane sau satisfacerea dorinței sexuale a altor persoane prin orice metodă ce implică contact fizic (evid. ns.) cu corpul persoanelor care beneficiază de aceste servicii, în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul”³¹. În acest mod, se dorește ca practicarea serviciilor sexuale electronice să fie scoasă de sub incidența noțiunii legislative de „prostituție”. Totuși, inițiativa legislativă de adoptare a art. 220¹ CP RM, despre care am vorbit *supra*,

²⁸ R.A. Duff. Towards a Theory of Criminal Law? articol publicat în *Proceedings of the Aristotelian Society. Supplementary Volumes*, Vol. 84 (2010), pp. 1-28. ISSN 0309-7013.

²⁹ Douglas Husak. *The Criminal Law as Last Resort*, articol publicat în *Oxford Journal of Legal Studies*, Vol. 24, № 2 (2004), pp. 207-235. ISSN 0143-6503.

³⁰ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 53-59 (2022).

³¹ https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiect_eactelegislative/tabid/61/LegislativId/5840/language/ro-RO/Default.aspx

reduce acest efort la zero. Contribuția la practicarea serviciilor sexuale electronice, care în prezent este calificată neîntemeiat în baza art. 220 CP RM, ar urma să fie calificată la fel neîntemeiat în baza art. 220¹ CP RM. Deși există alternativa de a sancționa contravențional o astfel de contribuție, se merge pe calea supraestimării pericolului social al faptei. Recurgerea în acest caz la mijloacele de drept penal va însemna, în mod evident, încălcarea principiului *ultima ratio*.

Un alt exemplu de încălcare a acestui principiu este consemnat în Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 25/2021³². Într-un articol publicat recent, ne-am exprimat critic asupra poziției inconsecvente a Curții Constituționale a Republicii Moldova care a declarat neconstituțională cuvântul „grosolan” și textul „cinism sau” din alin. (1) art. 287 CP RM (în care este incriminată fapta de huliganism), însă a lăsat fără atenție sintagma „obraznicie deosebită” din aceeași normă³³. Un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova a luat în considerare acest punct de vedere critic și a decis să dezincrimineze huliganismul exprimat în obraznicie deosebită. Astfel, în cadrul unui proiect de lege, s-a propus ca: 1) dispoziția de la alin. (1) art. 287 CP RM să aibă următorul conținut: „Huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele

huliganice”; 2) dispoziția art. 354 CC RM să aibă următorul conținut:

„Huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obraznicie deosebită”³⁴. În mod regretabil, implementarea unei astfel de inițiative a fost amânată pe termen neclar deocamdată, întrucât modificarea alin. (1) art. 287 CP RM și a art. 354 CC RM ar urma să devină parte a unei inițiative mai largi de modernizare a Codului penal al Republicii Moldova.

În fine, un alt aspect nu mai puțin important, ce ține de încălcarea principiului *ultima ratio*, este cel evidențiat în pct. 18 din Decizia Curții Constituționale a României nr. 189/2019: „În materie penală, acest principiu (adică principiul *ultima ratio* – *n.a.*) trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit [...], iar nu ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică”³⁵. În Codul penal al Republicii Moldova, în art. 320, este incriminată neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale. Acest exemplu de aplicare a răspunderii penale după aplicarea răspunderii contravenționale sfidează în mod flagrant principiul *ultima ratio*, deoarece se bazează pe ideea eronată că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică. Or, în contextul

³² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 212-218 (2021).

³³ Vitalie Stati. *Sintagma „obraznicie deosebită”, privită din perspectiva Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 25/2021*, articol publicat în Polish Science Journal, Is. 9 (2021), pp. 202-212. ISBN 978-83-949403-4-8.

³⁴ https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiect_eactelegislative/tabid/61/LegislativId/5781/language/e-ro-RO/Default.aspx

³⁵ Monitorul Oficial al României, nr. 334 (2019).

art. 320 CP RM, fapta contravențională săvârșită repetat este privită nu în calitate de contravenție, ci în calitate de infracțiune. Astfel, repetarea contravenției îi conferă acesteia caracter de faptă penală, atrăgând răspundere penală, nu răspundere contravențională.

Concluzii

Dinamica dezvoltării relațiilor sociale obligă legiuitorul să îmbine procesele de incriminare și de dezincriminare. Doar o utilizare echilibrată a acestor instrumente de politică penală poate asigura protecția eficientă a celor mai importante valori sociale, fără a admite restrângerea disproporționată a exercițiului unor drepturi sau libertăți.

Principiul proporționalității incriminării impune întotdeauna realizarea unui anumit echilibru între sarcina, impusă unei persoane ale cărei drepturi sunt limitate prin mijloace penale, și interesele majorității membrilor societății în raport cu atingerea scopului pentru care a fost introdusă restricția în cauză.

Principiul protecției intereselor legale și principiul *ultima ratio* sunt cele două fațete ale principiului proporționalității incriminării.

Valorile sociale pot fi apărate nu doar prin legea penală. Ordinea de drept, apărută de legea penală, este alcătuită nu din valori sociale oarecare, ci din valori sociale de maximă importanță (sau, altfel spus, din interese fundamentale). Sub acest aspect, se poate afirma că principiul ofensivității are legătură cu principiul protecției intereselor legale, însă nu se identifică cu acesta.

În cazul în care apar îndoieli privind caracterul fundamental al unui interes susceptibil de protecție penală, testul proporționalității incriminării trebuie să includă

verificarea respectării principiului *ultima ratio*.

Spre deosebire de principiul protecției intereselor legale, care are ca reper importanța valorilor sociale susceptibile de apărare penală, principiul *ultima ratio* se bazează pe posibilitatea de a răspunde manifestărilor de comportament ilegal prin mijloace juridice extrapenale. Astfel, potențialitatea instrumentală a mijloacelor alternative, și nu importanța interesului protejat, este cea care exprimă esența principiului *ultima ratio*.

Bibliografie

1. ** Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 325-333 (2021).
2. Andreescu Marius. Principiile construite și principiile metafizice ale dreptului, articol publicat în Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane. Cluj-Napoca: LIMES & Argonaut (2014), pp. 5-24. ISBN 978-973-726-860-0.
3. Avornic Gheorghe, Ghenadie Vaculovschi. Excesul de reglementare juridică, articol publicat în Revista Națională de Drept, nr. 10-12 (2019), pp. 119-123. ISSN 1811-0770.
4. Böse Martin. The Principle of Proportionality and the Protection of Legal Interests (Verhältnismäßigkeit und Rechtsgüterschutz), articol publicat în European Criminal Law Review, 2011, nr. 1, pp. 35-43. ISSN 2193-5505.
5. Cioclei Valerian. 3P, un „virus” reactivat, care amenință sănătatea justiției penale, articol publicat în AUBD – Forum juridic, nr. 2 (2020). ISSN 2734-7524. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=921328>
6. Douglas Husak. The Criminal Law as Last Resort, articol publicat în Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 24, № 2 (2004), pp. 207-235. ISSN 0143-6503.

7. Duff R.A.. Towards a Theory of Criminal Law? articol publicat în Proceedings of the Aristotelian Society. Supplementary Volumes, Vol. 84 (2010), pp. 1-28. ISSN 0309-7013.
8. Sergiu Bogdan. Noua legislație penală română și conformitatea acesteia cu principiile Manifestului referitor la politica penală europeană, articol publicat în Caiete de Drept Penal, 2011, nr. 1, pp. 47-65. ISSN 1841-6047.
9. Streteanu Florin, Daniel Nițu. Drept penal. Partea generală. Vol. I. București: Universul Juridic, 2014, p. 266. 520 p. ISBN 978-606-673-522-3.
10. Vitalie Stati. Sintagma „obraznicie deosebită”, privită din perspectiva Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 25/2021, articol publicat în Polish Science Journal, Is. 9 (2021), pp. 202-212. ISBN 978-83- 949403-4-8.
11. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=DE>
12. https://www.consilium.europa.eu/media/52166/celex_52010xg0504-01-en_txt.pdf
13. https://www.parlament.md/ProcesulLegi_slativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5840/language/ro-RO/Default.aspx
14. https://www.parlament.md/ProcesulLegi_slativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5840/language/ro-RO/Default.aspx
15. https://www.parlament.md/ProcesulLegi_slativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5781/language/ro-RO/Default.aspx
16. https://www.zis-online.com/datar/artikel/2009_12_387.pdf

Reflections on draft amendments on sexual harassment

Reflecții asupra propunerilor de modificare în materia agresiunii sexuale

Ludmila DUMNEANU-SPÎNU

Facultatea de Drept, USM, Republica Moldova

Conferențiar universitar Departamentul Drept penal bpap.lspinu@gmail.com

Abstract

The purpose of this study is to reflect upon the normative picture with regard to the term „sexual harassment” in the stipulations of the normative acts in the Republic of Moldova.

Results: we believe that the legislator from the Republic of Moldova has strived to implement all the stipulations related to the issue in question, „sexual harassment”, sometimes putting too much effort into it. Nonetheless, the legal definitions of the term „sexual harassment”, included in various acts, cited in the present text, lead to a misinterpretation of the addressee.

Conclusion: it is unanimously acknowledged that a judicial term used in a system of law must be known with its content in any legal stipulation. Therefore, it has been noticed that the „sexual harassment” in the context of the legislation of the Republic of Moldova is a crime, an offence and an operant notion in the civil legislation. This leads to difficulty in applicability and even uncertainty.

Keywords: *sexual harassment, civil legislation, normative acts, Republic of Moldova*

Potrivit art. 173 CP al RM *hărțuirea sexuală* este definită: *manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin amenințare, constrângere, șantaj, se pedepsește.*

Până la intrarea în vigoare a *Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative* din 09.07.2010¹, dispoziția

art. 173 intitulată „Constrângerea la acțiuni cu caracter sexual” avea următorul conținut:

„Constrângerea unei persoane la raporturi sexuale, homosexualitate ori la săvârșirea altor acțiuni cu caracter sexual prin șantaj sau profitând de dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei”.

Trebuie să menționăm că în proiectul nr. 173 din 30.01.2009 al *Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative*² se prevedea ca art. 173 CP RM

¹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 155-158.

² Proiectul nr. 173 din 30.01.2009 al *Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative*. <http://old.parlament.md/lawprocess/drafts/2009/>

să fie intitulat „Hărțuirea sexuală”, iar dispoziția acestui articol să aibă următorul conținut: „Hărțuirea unei persoane în scopul determinării ei la raporturi sexuale, ori alte acțiuni cu caracter sexual săvârșite prin amenințare, constrângere, șantaj sau profitând de dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei”. Totuși, până în final, s-a acceptat ca dispoziția articolului în cauză să fie cu un alt conținut.

În legislația penala autohtonă aceasta faptă este una relativ recentă, incriminate ca impact a unor acțiuni ilicite reținute de societatea moldavă, totodată și în scopul armonizării într-o a prevederilor legislației naționale cu cea europeană și instrumentele la care Republica Moldova a devenit parte în materia subiectului examinat. În același registru înscrinem că incriminarea hărțuirii sexuale se consideră printre cele mai recente prevederi introduse în codurile penale de manieră occidentală³ în scopul combaterii fenomenului destul de răspândit – pretinderea abuzivă de favoruri sexuale. Exemplificăm: conform art. 223 din Codul penal al României din 2009⁴, hărțuirea sexuală constituie *pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umilitoare*. Un alt exemplu: art. 222-33 din Codul penal al Franței⁵, hărțuirea sexuală se manifestă în *fapta aceluia care abuzează de autoritatea conferită prin funcția deținută de a hărțui o persoană prin ordine, constrângeri sau exercitând presiuni serioase în scopul obținerii de satisfacții de natură sexuală*.

În conformitate cu Secțiunea 28A din Actul privind discriminarea sexuală al Australiei⁶, o *persoană hărțuiește sexual o altă persoană în cazul în care: (A) face unei persoane hărțuite un avans sexual nedorit sau o cerere de favoruri sexuale nedorite; sau (B) se angajează într-un comportament de natură sexuală nedorit de persoana hărțuită*.

În legislația Republicii Moldova, noțiunea de hărțuire sexuală a fost definită pentru prima dată în art. 2 din Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 09.02.2006⁷: „*orice formă de comportament fizic, verbal sau nonverbal, de natură sexuală, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare sau insultătoare*”.

Prezenta definiție este asemănătoare cu definiția noțiunii de hărțuire sexuală, conținută în lit. d) art. 2 din Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 2004/113/CE din 13.12.2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii⁸, precum și la lit. f) art. 2 din Rezoluția legislativă a Parlamentului European nr. 2010/C212E/44 din 06.05.2009 referitoare la propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei

⁶ *Sex Discrimination Act 1984*. <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2011C008535>

⁷ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 47-50.

⁸ Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 2004/113/CE din 13.12.2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0113:RO:NOT>

³ Brînză S., Stati V. *Op.cit.*, p.584

⁴ Monitorul Oficial al României, 2009, nr. 510.

⁵ *Code penal français*. <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>.

nr. 86/613/CEE⁹: „*situația în care survine un comportament nedorit cu conotație sexuală, cu manifestări fizice, verbale sau nonverbale, având ca obiect sau ca efect atingerea demnității unei persoane și, în special, crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator*”.

Această definiție are similitudini și cu definiția noțiunii „hărțuire sexuală” din art. 11 al Recomandării Generale nr. 19 (sesiunea a unsprezecea, 1992) elaborate de către Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării față de femei¹⁰. Astfel, noțiunea are următorul conținut: „*Hărțuirea sexuală include un astfel de comportament nesalutabil determinat sexual ca contactul fizic și avansurile, remarcile cu tentă sexuală, demonstrarea pornografiei și cererii sexuale, prin cuvinte sau acțiuni. Un astfel de comportament poate fi umilitor și poate constitui o problemă de sănătate și siguranță; este discriminator atunci când femeia are motive rezonabile de a crede că obiecția ei ar dezavantaja-o în legătură cu angajarea ei în câmpul muncii, inclusiv recrutarea sau promovarea sau când creează un mediu ostil de lucru*”.

În același registru, menționăm că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat la 09.07.2010 Legea pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii

Moldova¹¹, aplicând o definiție similară a noțiunii de hărțuire sexuală, fiind formulată în art. 1 al Codului muncii al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 28.03.2003¹².

Prevederea legislativă respectivă urmează a fi privită prin prisma pct.26 al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Planului de măsuri privind revizuirea și modificarea legislației în vigoare pentru armonizarea ei cu prevederile Cartei Sociale Europene revizuite, nr. 406 din 03.04.2003¹³.

Conform acestei strategii, se prevedea: includerea în Codul muncii a unei norme care să reglementeze dreptul la apărarea demnității în muncă ca principiu fundamental al constituirii raporturilor de muncă; introducerea unor sancțiuni administrative pentru acțiuni ce constituie hărțuire sexuală la locul de muncă sau în legătură cu munca, dar nu conțin semnele componente de infracțiune prevăzute la art. 173 CP RM.

Recent a fost propus un proiect prin care se impun mai multe modificări de acte normative cu conținut ce prevede obiectul de referință.

Astfel, se propune un nou conținut al art. 173 CP al RM: *Hărțuirea sexuală, adică pretinderea unui act sexual sau a unei acțiuni cu caracter sexual care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare, se pedepsește....*

Vom reține că în varianta de *Proiect*, acțiunea adiacentă din conținutul laturii obiective a hărțuirii sexuale, este exclusă. Prin urmare, dintr-o componență de

⁹ Rezoluția legislativă a Parlamentului European nr. 2010/C212E/44 din 06.05.2009 referitoare la propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei nr. 86/613/CEE. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:212E:0311:0319:RO:PDF>

¹⁰ The United Nations General Recommendation 19 to the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women. <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm#recom19>

¹¹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 160-162.

¹² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 159-162.

¹³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 67.

infrafracțiune complexă cu referire la latura obiectivă, hărțuirea sexuală ar urma să devină o componentă simplă.

Ne exprimăm opinia, potrivit căreia, într-o asemenea accepțiune, aria de aplicare a art. 173 Cod penal ar urma să fie extinsă foarte mult. O atare dispoziție a art. 173 Cod penal ar putea potența, în viziunea noastră, cel puțin următoarele riscuri¹⁴.

O altă observație vizează sintagma „*atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare*”. Considerăm că aceasta se caracterizează printr-un grad sporit de subiectivism cu referire, preponderent, la percepția victimei. Prin urmare, acest grad sporit de subiectivism urmează a fi ponderat, prin a îmbrăca forma acțiunii adiacente din cadrul hărțuirii sexuale, art. 173 Cod penal va fi interpretat atât de larg încât se va neglija principiul proporționalității incriminării și se va admite o aplicare inflaționistă a legii penale.

O altă modificare vizată, privește Codul Contravențional al Republicii Moldova.

După art. 70 CC al RM se introduc articolele 70¹ și 70², cu următorul cuprins: art. 70¹ CC al RM intitulat *Hărțuirea sexuală* va avea următorul conținut: *Orice comportament nedorit care conduce la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor de rasă, culoare, naționalitate, origine națională și etnică, origine și statut social, limbă, religie sau convingeri, sex, identitate de gen, vârstă, dizabilitate, statut, HIV, stare de*

sănătate, opinii politice sau orice alte opinii, avere, naștere, orientare sexuală, statut matrimonial sau orice altă situație. se sancționează, ...

Articolul 702 CC al RM. Victimizarea. *Orice acțiune sau inacțiune soldate cu consecințe negative pentru persoana care a depus plângere sau a înaintat acțiune în instanța de judecată în scopul asigurării principiilor egalității și nediscriminării sau în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii care se referă la plângerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană, se sancționează, ...*

În acest context, invocăm că norma art. 173 CP al RM și art. 70¹ CC al RM, în opțiunea Proiectului, au un grad incert de deosebire. Aceasta va îngreuna procesul de aplicare a acestor norme. Motivația acestui enunț constă în faptul că ambele conțin sintagme incerte, interpretative, fără a fi incluse norme ce ar cuprinde noțiuni definite.

Vom menționa o ulterioară propunere de modificare: Legea nr. 5 din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, Nr. 47-50, art. 200), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează: 1. La articolul 2, noțiunea de hărțuire sexuală va avea următorul cuprins: „*hărțuire sexuală - orice formă de comportament verbal, nonverbal sau fizic de conotație sexuală, care are scop sau efect lezarea demnității unei persoane, în special atunci când se creează un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator*”.

Articolul 24 al aceleiași legi se completează cu aliniatul (3), cu următorul cuprins: „(3) *încălcarea legislației, prin nerespectarea obligației de a întreprinde măsuri de prevenire, examinare și*

¹⁴ V. Stati, M. Botnarenco. Practica aplicării răspunderii penale pentru hărțuirea sexuală: problematică și perspective de soluționare. Prezentat spre publicare în: Materialele conferinței științifice internaționale „Prevenirea hărțuirii: realitate și soluții legislative”, Chișinău, 26-27 noiembrie 2021.

intervenție în cazul când se constată acte de hărțuire sexuală, obstrucționarea procesului de reclamare a cazurilor de hărțuire sexuală, persecutarea pentru depunere în organul competent a plângerilor privind hărțuirea sexuală, se pedepsește conform legii.”

Credem că legislatorul din Republica Moldova a stăruit spre implementarea tuturor prevederilor cu privire la obiectul nostru de referință – hărțuirea sexuală, pe alocuri a și supra străduit. Or definițiile legale ale noțiunii de „hărțuire sexuală” incluse în diverse acte normative, citate în prezentul text duc în eroare destinatarul.

Este unanim recunoscut că un termen juridic utilizat într-un sistem de drept trebuie să fie cunoscut cu un conținut în orice prevedere legală. Altfel, se constată că „hărțuirea sexuală” în contextul legislației Republicii Moldova este **o infracțiune, o contravenție și o noțiune operantă în legislația civilă**. Aceasta creează dificultate în aplicare și chiar incertitudine.

Bibliografie

Stati, V.,. Botnarenco, M. *Practica aplicării răspunderii penale pentru hărțuirea sexuală: problematică și perspective de soluționare*. Prezentat spre publicare în: Materialele conferinței științifice internaționale „Prevenirea hărțuirii: realitate și soluții legislative”, Chișinău, 26-27 noiembrie 2021.

Code penal français. <http://www.legi-france.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>

Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 2004/113/CE din 13.12.2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0113:RO:NOT>

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 47-50.

Monitorul Oficial al României, 2009, nr. 510.

Sex Discrimination Act 1984. <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2011C008535>

Combating transnational crime: an integral component of the security dimension

Combaterea criminalității transnaționale: o componentă integrală a dimensiunii de securitate

Halyna ZHAROVSKA

*L.L.D, Head of the Department of Criminal Law,
Faculty of Law, Yuri Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine*

Khrystyna VOROBETS

*PhD Student, Faculty of Law,
Yuri Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine*

Abstract

Ukraine's path to the European community, the dynamic development of international cooperation between our country and foreign countries in the economic, cultural, and informational fields provoke new threats and challenges that arise against the background of the intensification of cooperation between the Ukrainian criminal world and organized criminal groups in near and far abroad. The situation that has developed under the influence of civilizational, historical-political, cultural and economic factors sets new tasks for domestic criminology, actualizes issues related to the development of scientific and practical approaches to the analysis of problems caused by the development of transnational crime.

The modern realities of the development of transnational crime claim that it has a fundamentally new quality, it is transformed not only into criminal organizations of various degrees of organizational complexity, number and degree of influence, but is also capable of forming quasi-state formations of criminal direction, which with the help of terrorist activities, on the basis of direct aggression, in close contact with foreign special services are trying to create whole regions where the law does not apply, but criminal morality and a criminal way of existence operate in all spheres of social relations. The fact that such a situation has developed in the center of Europe, in Ukraine, is the confirmation that the international community and the national system of state security have underestimated the geopolitical, economic, political, organizational and military potential of transnational crime, what has led to severe consequences on a global scale in the form of destruction the international security system, the loss of lives, the destruction of the political, social and economic system of Ukraine.

The development of transnational crime in Ukraine and in the world at the beginning of the 21st century requires a detailed study of the criminogenic nature of modern transnational organized crime, its features, the scope of criminal activity and subjective composition, scientific substantiation of proposals for solving theoretical and practical security problems that arise in the process of fighting transnational crime in Ukraine and in other countries and regions of the world, which is the purpose of this article.

It was established that the national policy aimed at countering transnational crime should be built on the ideology of social justice. Such policy should have a strong constitutional and legal basis. Combating transnational organized crime, which is characterized by a high level of danger, is one of Ukraine's main responsibilities to the international community and one of the priorities of the state's law enforcement agencies, and is a promising direction for their further reform.

Keywords: *combating transnational crime; security parameters of state sovereignty; risks; Transnational Corporate Groups; international terrorism; illegal migration; legal monitoring; criminal justice.*

Actuality of topic. Since the beginning of the 21-st century, the world has undergone radical transformations, accompanied by changing security challenges and threats. In the context of globalization and internationalization, transnational organized crime, for which there are no borders, and the nature and methods of criminal activity have an increased social danger, is increasingly manifesting itself. The patterns of its emergence and development are due to the processes taking place in the world and the desire of crime to constantly expand its sphere of influence, the presence of significant regional and national differences in methods of criminal law influence on conflict social relations.

At the same time, modern transnational crime is becoming not only a criminal law and economic phenomenon, but also acquires new properties, entering the sphere of international political relations. By transforming the national legislation of countries in the direction of implementing their illegal projects, they destroy the

security parameters of their state sovereignty, thus creating artificial ways through which other international actors penetrate.

Transnational organized crime not only harms established social relations, it destroys them, creating an essentially alternative model of the existence of certain social groups, which is based on the commission of serious crimes. By going beyond national borders, the criminal activities of such groups become more diverse, they gain opportunities to attract additional financial resources, human reserves, better disguise their actions and avoid harassment by national law enforcement agencies of their country of origin, to cooperate with criminal groups of other countries, borrow from them new ways of committing crimes. All this indicates that transnational organized crime is an independent type of organized crime, which is an acute problem for all countries. This problem is especially important for our country, as Ukraine is in a state of war and is vulnerable economically, politically,

legally and socially to the negative influence of organized criminal groups, both Ukrainian and foreign.

In this regard, there is a need to adjust the security policy of the state, which, incidentally, the Strategy for State Security was adopted in Ukraine on February 16, 2022¹ but February 24 changed Ukraine, and not only Ukraine but the world in general. Such a correction of the security paradigm requires a significant increase in financial allocations in various areas of national security - from border, cybersecurity, defense, to a set of policy measures aimed at neutralizing such threats. Modernization of the security component, continuity of the process of harmonization of national legislation with regional and international legal acts should become a security barrier in the fight against transnational crime.

I. Transnational organized crime as a phenomenon emerged in the global economy, with significant opportunities and deformed institutions of government in their administrative segment and the weakness of the criminal justice bloc of nation states, as well as the inability of international organizations to develop effective tools to combat its subjects positions of transnational groups. After all of the subjects of transnational organized crime is a symbiosis of criminal organizations and the state, which through its bodies uses criminal means, methods and activities to achieve their own². Their criminal-functional

structure, built According to the latest principle of Transnational Corporate Groups, whose management algorithm is to minimize costs in scaling up profits. Developing an effective government policy aimed at combating transnational crime involves creating an ideal model that, including positive international experience in combating transnational crime, will be able to take into account the national characteristics of the criminogenic situation in the country and ensure its own sovereignty.

The first element that is part of the state; activities to formulate policies aimed at combating transnational crime is its development taking into account the provisions outlining the problems of transnational crime at the international level. According to Art. 3 of the UN Convention against Transnational Organized Crime, organized crime becomes transnational if: it involves illegal operations to move tangible and intangible assets across national borders that bring significant economic benefits; its implementation uses favorable market conditions in other countries, significant differences in the criminal justice systems of different countries, as well as penetration into their legal economy through corruption and violence.

This understanding of transnational organized crime has allowed the United Nations Office on Drugs and Crime to develop the following documents: Standard Legislation on Combating Organized Crime; Model Law on Combating the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition; Model Law on Combating Trafficking in Human Beings; Model Law on Combating Illicit Importation of Migrants; Standard provisions on money laundering, terrorist financing, preventive measures and proceeds of crime (for common law countries); Model Law on

¹ The decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 „On the Strategy for Ensuring State Security Security”: Decree of the President of Ukraine dated February 16, 2022

№ 56/2022 // official website of the President of Ukraine <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377>

² Zharovska H. Scientific approaches to the definition of organized transnational crime. Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs. 2018. №3 (108). C 187-197.

Mutual Legal Assistance in Criminal Matters; Standard legislation on money laundering and terrorist financing³.

These documents are the basis for the creation of optimal policies aimed at combating transnational crime, and should contribute to the unity of approaches to address the current challenges and threats of criminal and criminogenic nature of transnational organized crime. They are becoming a kind of standard for regulating the fight against transnational crime at the national level.

II. The second element of such policy-making is laws, strategies, concepts and doctrines to ensure various aspects of national security and the development of criminal law policy. This is not the first time that the National Security Strategy has been created, but for the first time the National Security Strategy was launched on February 16, 2022, based on the new Law on National Security of Ukraine, which laid the foundations for structural reforms in this crucial area. But it also needs to be correlated in terms of assessing security challenges and threats following the Russian Federation; full-scale invasion of Ukraine and rethinking policy priorities in this area. Dissemination of organized criminal activity, corruption in public authorities; merging business and politics; the spread of international terrorism; the threat of terrorist use of nuclear and other facilities on the territory of Ukraine; illegal migration; the possibility of illegal import / export of ammunition, explosives and

means of mass destruction, radioactive and narcotic drugs; Insufficient arrangement of the state border of Ukraine is now in fact an ideal basis for the development of transnational crime in Ukraine.

III. The third element of policies aimed at combating transnational crime is ensuring its sovereignty. For Ukraine, this is of fundamental importance, because, according to Western scholars, international justice is often politically motivated, and the demands and recommendations of the world community, expressed in multilateral agreements, should not limit the interests of individual states and even more threaten national security. In this regard, on the one hand, should develop interstate legal relations that provide collective efforts of organizational and managerial content in combating transnational crime⁴. On the other hand, we should see limits of flexibility, when the state must actively defend its position in international courts, in international organizations, seeking the extradition of criminals who are hiding abroad and are inaccessible to Ukrainian criminal justice.

The same opinion is shared by some scholars, in particular V. Popko, the criminality of transnational crime should be established by sources of international law and national law of Ukraine at the same time⁵. As criminal offenses of this level are classified as criminal offenses, the responsibility for which is provided by national law (regardless of the country / countries in which the crime was committed), changes in approaches to

³ Activities of the UN Office on Drugs and Crime to promote the implementation of the provisions on international cooperation contained in the UN Convention against Transnational Organized Crime:

Report of the Secretariat of the Conference of the Parties to the 2014 UN Convention against Transnational Organized Crime Access mode: <http://www.unodc.CTOC/COP/WG.3/2014/2.org>

⁴ Beare M., Woodiwiss M. U. S. Organized Crime Control Policies Exported Abroad. The Oxford Handbook of Organized Crime. Oxford - New York, 2014. P. 554-557.

⁵ Popko V. The nature of transnational crime as a category of international criminal law: theoretical aspect. National legal journal: theory and practice. 2019. P. 139-140, P.137-141.

solving this problem are extremely urgent. Question⁶.

IV. The fourth element of policy development aimed at combating transnational crime is the positive criminal policy experience of individual states. In our opinion, a positive guideline is an integrated model of national policy, which includes a number of basic ideas (concepts):

1. National policies aimed at combating transnational crime must be based on the ideology of social justice.

2. Such a policy must have a solid constitutional and legal basis.

3. The formation of such a national policy requires the high prestige of criminology. The implementation of this idea has not only scientific but also practical significance, in particular, the policy aimed at combating transnational crime involves the implementation of criminological and legal monitoring. As the name implies, its content is formed by two sides:

a) criminological. In our opinion, criminological monitoring must first of all meet the requirements of systematic and comprehensive observation, analysis, assessment of crime and other related phenomena. In our opinion, the most relevant areas of criminological monitoring in Ukraine are: determinants of transnational organized crime; criminalization of economic relations; unsolved crime; trends in the development of economic organized crime; financing of extremism and terrorism; criminogenic consequences of the militarization of cyberspace; etc.

b) Legal monitoring. In our opinion, the main directions of legal monitoring are: coherence of administrative-legal and criminal policy in the field of combating official and economic crime; corruption crime and punishment; processes of criminalization and decriminalization of

acts; the ratio of the severity of crimes and severity of punishment.

As a result, a single system of criminological and legal monitoring should be built, in which the central management bodies of monitoring will be supplemented by the network structure of research and educational institutions.

The next, extremely important task is to modernize the organizational structure for combating transnational crime in accordance with the challenges and threats that really affect the state of national security. It is obvious that the key to creating a reliable system of legal protection today should be only to strengthen the Ukrainian state and its bodies responsible for ensuring law and order in the country. In this regard, the Ukrainian state faced large-scale tasks, undoubtedly first of all, the liberation of Ukraine from the aggressor, but also related to developing a strategy for the development of all criminal justice and its important component - law enforcement, finding fundamentally new, non-standard forms of their organization, interaction, coordination of activities, improvement of law enforcement management system.

In our opinion, the transition of law enforcement agencies to a qualitatively new level of planning and management, the introduction of more adapted to modern transnational threats security institutions and mechanisms already used by technologically advanced Western countries. They not only modernize security policy in this area, but also comprehensively move to new, political, legal and forceful principles of overcoming this type of threat⁷.

⁶ Filipov S. Combating transnational crime: a cluster model. Constitutional state. 2018. Issue 31. P. 118, P. 115-123.

⁷ Postelzhuk O., Valyukh L., Nevinna G. Transnational crime and national security: the need to change the security paradigm of Ukraine. Investments: practice and experience. 2021. № 22. C. 107-113. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.22.107

Conclusions. The urgent task of strategic management of the criminal justice system of Ukraine should be to create an effective strategy to combat transnational organized crime, which corresponds to the criminogenic situation in Ukraine, takes into account political, military and military realities that directly affect the development of transnational organized crime. The development / renewal of such a strategy can take place according to the following algorithm: political, advocacy and diplomatic support for combating transnational organized crime; identifying and blocking the channels of penetration of transnational organized crime into the country, its introduction into government, society and the economy; ensuring the legality and security of economic activity; development of territorial counteraction strategies taking into account the specifics of each region of Ukraine; development and adoption of special programs that ensure the security and protection of participants in pre-trial investigation and trial in criminal proceedings for organized (transnational) crime.

In our opinion, the above elements of the policy aimed at combating transnational crime are key, as they form the basis on which the fight against this type of crime should be based, determine the priority areas of state activity in the real fight against modern transnational crime. Combating transnational organized crime, which is characterized by an increased level of danger, is one of the main responsibilities of Ukraine to the world community and one of the priorities of law enforcement agencies and is a promising area for further reform.

References

1. Beare M., Woodiwiss M. U. S. Organized Crime Control Policies Exported Abroad. *The Oxford Handbook of Organized Crime*. Oxford - New York, 2014. P. 554- 557.
2. Filipov S. Combating transnational crime: a cluster model. *Constitutional state*. 2018. Issue 31. P. 115-123.
3. Popko V. The nature of transnational crime as a category of international criminal law: theoretical aspect. *National legal journal: theory and practice*. 2019. P. 137-141
4. Postelzhuk O., Valyukh L., Nevinna G. Transnational crime and national security: the need to change the security paradigm of Ukraine. *Investments: practice and experience*. 2021. № 22. C. 107-113. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.22.107
5. The decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 „On the Strategy for Ensuring State Security Security”: Decree of the President of Ukraine dated February 16, 2022 №56/2022 // official website of the President of Ukraine <https://www.president.gov.ua/documents/56-2022-41377>
6. Zharovska H. Scientific approaches to the definition of organized transnational crime. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*. 2018. №3 (108). C 187-197.
7. Activities of the UN Office on Drugs and Crime to promote the implementation of the provisions on international cooperation contained in the UN Convention against Transnational Organized Crime: Report of the Secretariat of the Conference of the Parties to the 2014 UN Convention against Transnational Organized Crime Access mode: <http://www.unodc.CTOC/COP/WG.3/2014/2.org>

Category «misdemeanour» in criminal and administrative liability

Categoria „delict” în răspunderea penală și administrativă

YUSHCHYK O. I.

*Associate Professor of the
Department of Criminal Law, Faculty of Law, Chernivtsi National University*

KRAYNIY P. I.

*PhD, Assistant Lecture Department of Public Law,
Faculty of Law Chernivtsi National University*

Abstract

The article deals with the problem of introducing a criminal offense into national legislation. The authors analyze the category of „misdemeanor” in criminal and administrative liability. Adaptation of Ukrainian legislation to EU legislation, Ukraine's aspiration to become a democratic state governed by the rule of law requires particular adjustments in the legal system and, accordingly, administrative and criminal law as its constituent. It is of fundamental importance to implement reforming of administrative and criminal legislation on the basis of principles of the Constitution of Ukraine with a comprehensive approach to reforming other areas of legislation (for instance, civil, labour, financial, etc.). It is necessary to forecast dynamics of administrative and criminal law development, interconnected with the gradual changes in the advancement of society.

Keywords: *crime, criminal misdemeanor, administrative offense, classification of crimes, Concept of Criminal Justice Reform.*

For decades, international practice has been using the institution of a criminal offense, the essence of which is to reduce the number of acts that are classified as crimes, and the main goal is to simplify the judicial procedure. Thus, if an act is of low gravity, does not pose a significant public danger, and is punishable by a less severe penalty than a crime, it should be investigated under a simplified procedure. In Ukraine, this issue is one of the areas of criminal law reform set out in the Concept of Criminal Justice Reform, but it has not

yet been fully regulated, and therefore remains extremely relevant.

Analysis of recent research and publications. For many years, many scholars have been studying the institute of criminal and administrative misconduct, including supporters of such innovations: O. Dudorov, M. Melnyk, V. Navrotskyi, A. Savchenko, V. Tuliakov, H. Fedotova, P. Fries, M. Khavroniuk, and opponents: L. Kryvochenko, V. Tatsiy, V. Tiutiugin, Y. Hrodecky, A. Baida, and others. Despite the multiplicity of scientific works on this issue,

a unified understanding of the concept of „criminal offense”, its distinction from „administrative offense” and „crime” has not yet been achieved.

Adaptation of Ukrainian legislation to EU legislation, Ukraine's aspiration to become a democratic state governed by the rule of law requires particular adjustments in the legal system and, accordingly, administrative and criminal law as its constituent. It is of fundamental importance to implement reforming of administrative and criminal legislation on the basis of principles of the Constitution of Ukraine with a comprehensive approach to reforming other areas of legislation (for instance, civil, labour, financial, etc.). It is necessary to forecast dynamics of administrative and criminal law development, interconnected with the gradual changes in the advancement of society. What is more, we should identify the priority areas of formation of the specific legislation branches for the future and consistency of law-making, based on the need to ensure the rights and freedoms of citizens in the interests of the state and society as a whole. While doing that, it is crucial to take into account the development of the economy, social and political spheres.

The existence of misdemeanour in most countries of the eastern group of the continental legal family and pre-revolutionary legislation is mainly caused by a system of material and formal characteristics inherent in a particular category of *corpus delicti* and non-administrative torts. Material evidence of a criminal misdemeanour is brought about by the absorption of many structures of (disciplinary, administrative, civil) offences by *corpus delicti*. Formal evidence of a criminal misdemeanour is provisioned in sanctions of criminal law norms of punishments that have signs of public

influence and partialness in applying criminal law sanctions¹.

Most foreign countries have articles in their criminal law system that provide for felonies and articles that provide for misdemeanors (e.g., France, the Netherlands, the United Kingdom, the United States, etc.). Criminal misdemeanors are generally punishable by low penalties that do not result in a criminal record.

The existence of the institute of criminal misconduct is not new in law, since in the Middle Ages, in particular, in the legislation of England there was a division of crimes into felonies (it covered crimes with a high degree of public danger, which were punishable by the death penalty and confiscation of property) and misdemeanor (it included less dangerous crimes that infringed on the interests of private individuals, did not infringe on the interests of the crown and did not involve the death penalty and confiscation of property)² [4]. A misdemeanor is a criminal offense less serious than felony and more serious than abuse. Committing a misdemeanor usually entails a fine and imprisonment in the local county jail.

Ukraine has decided to follow this path as well, considering it appropriate to provide for such types of unlawful acts as criminal misdemeanors along with administrative misdemeanors and crimes in Ukrainian legislation.

This is in line with the laws of classification of unlawful acts, and also

¹ Tulyakov V. Criminal misconduct in doctrine and legislation. Monograph. Odesa: Legal Literature. 2012. p. 99.

² Law of Ukraine № 2617-VIII „On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplification of Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses” of November 22, 2018, № 2617- VIII.URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>

allows to take into account all the peculiarities of establishing both substantive and procedural legal relations. With regard to such type of offenses as a criminal offense, a special procedure for pre-trial investigation is already provided for in the criminal procedural legislation, which provides for an inquiry into such offenses. Paragraph 7 of Part 1 of Article 3 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (CPC of Ukraine) also stipulates that the law of Ukraine on criminal liability should be understood as the legislative acts of Ukraine that establish criminal liability (the Criminal Code of Ukraine and the Law of Ukraine on Criminal Offenses). Thus, at the level of criminal procedure legislation, a criminal offense is recognized at the official state level.

In some countries, the category of misdemeanor is distinguished within the criminal law (legislation), while in others it is distinguished in special regulations. Thus, some states have adopted separate legislative acts on misdemeanors. These are, for example, the Law of the Republic of Serbia „On Misdemeanors” 2007, the Law of the Republic of Slovenia „On Misdemeanors” 2002, the Law of the Republic of Croatia „On Misdemeanors Against Public Order and Peace” of 1990, the Law of the Czech Republic „On Misdemeanors” 1990. In general, it can be noted that at the present stage the number of countries that have introduced the category of misdemeanor into their legislation has increased. The history of the establishment of the institution of criminal misconduct shows that the division of criminal acts into crimes and misdemeanors has been known to the legislation of the Russian Empire since the adoption of the Code of Criminal and Correctional Punishments in 1845. According to its provisions, all punishments were divided into criminal and correctional.

Only correctional punishments were imposed for misdemeanors. The separation of criminal offenses into a separate type of criminal offense was also preserved in the Criminal Code of 1903. According to this legal act, they were punishable by arrest or a fine.

In Ukraine, the reform of criminal and administrative tort law was launched by the Concept of reforming the criminal justice system of Ukraine[6]. It states that to humanise the criminal legislation, a particular part of crimes must be transformed into criminal (defendant) misdemeanours, limit the scope of punishment related to imprisonment, and replace them, for example, with penalties³.

Therefore, the category of criminal offences included: a) certain acts that according to the current Criminal Code of Ukraine belong to minor crimes, which, following the policy of humanisation of criminal law, will be recognised by the legislator as not having a significant degree of public danger; b) acts provided by the current Code of Ukraine on Administrative Offences that have judicial jurisdiction and are not administrative (petty hooliganism, petty theft of another's property, etc.).

On November 22, 2018, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Law of Ukraine № 2617-VIII „On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Simplification of Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offences”, which came into force on July 1, 2020. [4]. Following the new versions of Articles 11 and 12 of the Criminal Code of Ukraine⁴, the concept of

³ Zadoya K. P. The norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine 2012 as the highlights of the workout of drought law of Ukraine on criminal misdemeanours. *Advocat.* № 10. 2012. pp. 16-18.

⁴ Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001, № 2341-III.URL:

„criminal offence” is introduced. Subsequently, criminal offences are divided into criminal misdemeanours and crimes. Additionally, a misdemeanour differs from a crime only formally - by punishment: it cannot provide for imprisonment, and the fine for a misdemeanour cannot exceed 3,000 non-taxable minimum incomes.

Some of the critical principles of Law № 2617-VIII are based on the Concept of Criminal Justice Reform in Ukraine. It addresses investigation in the form of an inquiry into misdemeanours and the possibility for a judge to decide on the punishment of a person for a misdemeanour without a court hearing if the investigation proves the person's guilt and such person admits guilt and does not object to the punishment imposed by the judge. Contrary to the principles of the aforementioned Concept, Law № 2617-VIII did not define the legal nature of the misdemeanour and did not affect the acts provided for by the Code of Ukraine on Administrative Offences. Furthermore, it did not provide for drafting the Code of Criminal Offences but provided for a criminal record for misdemeanours. Consequently, there are still debatable questions about the legal nature of the misdemeanour, its difference from the crime, on the one hand, and administrative offence - on the other, as well as the legal consequences of misdemeanours and the most acceptable procedure for pre-trial investigation and trial.

In our opinion, the concept of introducing a criminal offense into the national legislation of Ukraine should also cover the task it performs. This is the creation of a scientifically sound methodological basis, determination of the content and directions of introduction of a

criminal offense into the legislation of Ukraine, namely:

- humanization and optimization of criminal legislation;

- improvement of criminal procedure legislation by introducing a simplified procedure for pre-trial investigation and court review of criminal proceedings on criminal misdemeanours;

- mitigation of criminal penalties by improving sanctions for criminal misdemeanours;

- implementation of recommendations of the European Court of Human Rights and international standards in the field of combating crime into Ukrainian legislation.

In the general social sense, a misdemeanour means antisocial or harmful to society action that aims to destroy the foundations of civilised life and violate the norms compiled in the state's legal codes. In the legal encyclopaedia, the definition of a misdemeanour is considered as guilt - a type of offence, which consists of a guilty act (or inaction), which differs from the crime by a lower degree of public danger. For a misdemeanour that constitutes a violation of public order, one of the measures of public influence may be applied to the perpetrator: public condemnation, reprimand, fine, etc.; for a misdemeanour committed during the performance of official duties - one of the disciplinary sanctions; for committing an administrative misdemeanour - one of the administrative penalties⁵.

Misdemeanours in the theory of law are considered, depending on the anti-legal properties and the nature of social harm, as one of two types of offences along with crime. A misdemeanour in the law theory is

⁵ Legal encyclopedia: in 6 volumes / ed. Y. S. Shemshuchenko (chairman of the editorial board) and others. K. : „Ukrainian Encyclopedia”, 1998. V. 5. P. 2003. p. 47.

defined as an illegal guilty act characterised by a lower degree of public danger than a crime. It entails applying administrative, disciplinary or civil influence measures, not criminal sanctions.

In most cases, the concept of a misdemeanour is identical to the concept of an offence without any meaningful distinction. M. M. Dmytruk considers such identification of terms „misdemeanour” and „offence” imprecise since „offence” is a more general concept and covers all types of misdemeanours and crimes under current law. To study misdemeanours as an intermediate type of action between offences and crimes, it is essential to determine what kinds of offences are in general. In the legal doctrine, among the types of offences, scientists distinguish administrative, disciplinary, civil and other types of misdemeanours and the most dangerous type of criminal misconduct - a criminal offence and a crime⁶.

According to the CPC, a criminal offense, along with a crime, is a type of criminal offense, although (and this is natural) this legal act does not contain the very definition of „criminal offense” and should not contain it. The concept of „criminal offense” belongs to the conceptual apparatus of international law and is widely used in the case law of the European Court of Human Rights. In particular, this term is provided for in Articles 6, 7 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, and in order to unify the practice of applying the provisions of this Convention in relation to criminal offenses, the European Court of Human Rights carries out an autonomous

interpretation of this concept. It defines the criteria to be taken into account when deciding whether the offenses in question are criminal offenses. The specific content of the criteria can only be established by analyzing the relevant decisions made by this judicial institution.

While regulating administrative relations, administrative law consists of separate institutions closely connected with legal relations regulated by other branches of law. As follows, the institute of administrative responsibility has a lot in common with the institutes of criminal law and the legal relations of the administrative process with civil procedural and criminal procedural law. Consequently, the reform of administrative responsibility and the administrative process requires appropriate transformations in these areas of law. The preparation of the updated Code of Ukraine on Administrative Offences began a long time ago, and today the relevant bill has been submitted for discussion to the scientific community. According to I. P. Golosnichenko, this normative act has undergone inherent changes on the basis of rethinking concepts and categories and the development of social processes. A new idea of an administrative misdemeanour has appeared; its subject is not only a natural person but also a legal entity. Moreover, the institute of complicity in the commission of a misdemeanour has been introduced. However, the draft Code of Administrative Offences and the Criminal Code will not be able to solve one of the main tasks, which is a clear separation of criminal offences from administrative ones. It has traditionally been believed that the Special Part of the Code of Administrative Offences concentrates on offences that are not hazardous to society. In the Special Part of the Criminal Code, criminal legislation provides rules on crimes, one of the main features of which

⁶ Dmytruk M. M. Criminal offence: legal nature and features. Monograph. Odesa: Legal Literature. 2014. p.15-17.

are socially dangerous acts. But the distinction between administrative misdemeanours and criminal offences (crimes) only based on public danger and means of regulation (administrative and criminal law) is insufficient. Requirements for the homogeneity of social relations, which determine the subject of administrative law regulation in its legal institution of administrative liability, are not fulfilled [1, p. 80-83]. The norms of the Special Part of the current Code of Ukraine on Administrative Offences also cover such misdemeanours that have nothing to do with the sphere of governance. For instance, misdemeanours under Article 173 „Minor hooliganism”, Article 51 „Minor theft of property”, Article 45 „Evasion of examination and preventive treatment of persons with sexually transmitted diseases”, Article 42-1 „Production, procurement, sale of agricultural products containing chemicals above the maximum allowable concentration levels”, Articles 42-2 „Procurement, processing or sale of radioactively contaminated food or other products” and many others [5]. These misdemeanours are not administrative, as the relations protected by the above-mentioned norms have nothing to do with public administration or local self-government. But these are not criminal misdemeanours, as they do not pose great public danger. Thus, the question arises: what kind of offences, in this case, we are dealing with? Let's take the experience of the legislation of foreign countries into account. Most of them have articles in the criminal law system, the norms of which provide for *corpus delicti*, and articles that provide for *corpus delicti* (for example, France, the Netherlands, Britain, the United States, etc.). Penalties not related to imprisonment are primarily provided for a criminal misdemeanour. Consequently, such penalties do not entail convictions.

Ukraine has also decided to follow this path, considering it necessary to provide such types of illegal acts as criminal misdemeanours and administrative misdemeanours and crimes in Ukrainian legislation. This corresponds to patterns of illegal acts classification and also allows to consider all features of the establishment of both material and procedural legal relations.

A separate area for introducing a criminal offense into the national legislation of Ukraine is to improve the legislation on administrative offenses. In accordance with international standards and repeated recommendations of the European Court of Human Rights, such types of administrative penalties as administrative arrest and correctional labor should be removed from administrative legislation. In addition, it is necessary to establish a procedure for their consideration in court that would fully guarantee the rights, freedoms and legitimate interests of persons held administratively liable.

During the process of formulating articles of legislative acts that establish liability for criminal misdemeanours and administrative offences, it is crucial to be guided by the classification of offences based on specific grounds. It is expedient to differentiate these illegal acts on the basis of such criteria as the degree of damage to public relations, the type of object of the offence, the subject of jurisdiction, the severity and type of penalties provided for their commission, the subject of the offence. According to the degree of damage, it is necessary to distinguish offences with high, significant and low levels of social harm. In national law, offences with a high level of social harm (socially dangerous), regardless of the legal relationship they violate, are considered a crime if particular features are present. Distinguishing administrative misdemeanour from criminal misdemeanour

appears to be a problem, but the legislator finds specific ways to solve it. While distinguishing between these two types of offences, it is necessary to use different criteria, like the degree of damage and others. Offences with a low level of social harm can be considered one of the signs of an administrative misdemeanour. It is expedient to characterise a criminal misdemeanour with significant public harm. The distinction between administrative and criminal misdemeanours, according to I. P. Golosnichenko is also advisable to conduct on the object (relations protected by a particular branch of law) and the subject of jurisdiction. It is noteworthy that administrative misdemeanours should include only those that encroach on the established governance order in a broad sense of the term. This means that such misconducts will also be those that advance on the order of management in the field of public safety, nature protection, product quality, metrology and standardisation, transport and more. Misdemeanours should be divided into administrative and criminal, depending on the subject of jurisdiction. The subjects of administrative jurisdiction are the executive authorities, which are authorised to consider cases of administrative offences. In contrast, courts of general jurisdiction will consider cases of criminal offences specialising in criminal law. Another criterion for distinguishing between administrative and criminal misconduct is the severity and type of penalty. Penalties such as correctional labour, confiscation, and arrest are provided only for criminal misdemeanours. Administrative and criminal misconduct may also be differentiated according to the subject of the offence. Both individuals and legal entities will bear administrative liability, but liability for a criminal misdemeanour will be conducted only by

individuals (citizens, foreigners and officials)⁷.

According to part 2 of Art. 12 of the Criminal Code of Ukraine, criminal offence is action or inaction under the Criminal Code of Ukraine act, the primary punishment for which is a fine of not more than three thousand non-taxable minimum incomes or other punishment not related to imprisonment⁸.

A criminal misdemeanour is defined as an intermediate type of action between a crime, administrative, civil, disciplinary offence, as an act that violates the „horizontal ties” of administrative and/or public- contractual nature, enshrined in the rules of positive law and indirectly encroach on natural human rights. These peculiarities determine the intermediate place of criminal misdemeanours, among other types of offences. According to its features, a criminal misdemeanour is characterised by the fact that its objective side covers the elements of administrative, disciplinary and/or civil offences, and the construction of the object of the offence is formulated as follows: the main direct object of the act - violation of a particular procedure and/or management (fulfilment of civil obligations, etc.), the direct mandatory additional object of the act - health, psyche and other objects that conditionally can be attributed to the „vertical social relations”, i.e. the objects of crimes that belong to natural rights and are

⁷ Golosnichenko I. P. On the problem of implementation in Ukraine of criminal misconduct and distinguishing it from an administrative offence. *Journal of NTUU „KPI” Political Science. Sociology. Law.* Issue 1 (21). 2014. pp. 80–83.

⁸ Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001, № 2341-III.URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3411>

violated indirectly through other horizontal relations⁹.

An administrative offence (misdemeanour) is an illegal, guilty (intentional or negligent) act or omission that encroaches on public order, property, rights and freedoms of citizens, the established order of governance, and the law provides for administrative liability. Administrative liability for offences under the Code of Administrative Offences occurs if these violations do not entail in accordance with the law of criminal liability¹⁰.

According to M. Havronyuk, misdemeanours are a particular type of offence, and responsibility for them should be provided by a separate law, which may have significant differences from the Criminal Code (mediation procedures, unique forms of response to juvenile misdemeanours, incentives for voluntary enforcement and regulation of substitution in case of fines or their non-compliance, etc.).

The same law may have procedural and executive parts (following the example of the current Code of Administrative Offences and the Tort Code of Estonia). The legal consequences of a person's misconduct (in particular, court fines) should be proportionate. They should not break the usual social ties of convicts (so as not to complicate the resocialisation of the person) while achieving the goal of special and general prevention and restoration of the previous status before committing a misdemeanour. In fact, the purpose of distinguishing misdemeanours is humanisation, strengthening the private

principles (dispositiveness) of legal responsibility and ensuring its inevitability¹¹.

The basis for distinguishing criminal misdemeanours as a separate type of offence is only its distinct from the crime and administrative offence's legal nature. It is an act that, on the one hand, does not cause severe or significant harm within the Criminal Code and does not threaten to cause serious damage, and this is its main difference from crime. On the other hand, it is not administrative and contradicts an administrative offence in this aspect.

As a consequence, the distinction between the category of „misdemeanour” in criminal and administrative liability must be made according to the object, subject of jurisdiction, the fact whether it is causing socially dangerous damage to public relations or not, as well as types of administrative and criminal sanctions. But the primary basis for liability for misconduct in criminal and administrative law is the degree of public danger. This material criterion reflects the internal social nature of misdemeanours that pose a public threat to public relations protected by law. Along with the material criterion, there is a formal criterion - a specific type and amount of penalties for misdemeanours. The standard for classifying criminal offences into misdemeanours and crimes is a particular type and amount of punishment. The existence of not only substantive but also formal criteria in the law is explained chiefly by the fact that the punishment (penalty), provided for in the sanction of articles, is the extent that more fully expresses the degree of public danger of

⁹ Tulyakov V. Criminal misconduct in doctrine and legislation. Monograph. Odesa: Legal Literature. 2012. p.106

¹⁰ Code of Ukraine on Administrative Offenses dated 07.12.1984 №8074-10 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

¹¹ Khavronyuk M. Misdemeanour, its essence and the procedure of pre-trial investigation and trial: the latest Central Asian approaches, as compared with the ones already known. *Law of Ukraine*. №2. 2020. pp. 119- 137.

misdeemeanours and allows to distinguish and determine their legal consequences.

References

1. Golosnichenko I. P. On the problem of implementation in Ukraine of criminal misconduct and distinguishing it from an administrative offence. *Journal of NTUU „KPI” Political Science. Sociology. Law*. Issue 1 (21). 2014.
2. Dmytruk M. M. Criminal offence: legal nature and features. Monograph. Odesa: Legal Literature. 2014.
3. Khavronyuk M. Misdemeanour, its essence and the procedure of pre-trial investigation and trial: the latest Central Asian approaches, as compared with the ones already known. *Law of Ukraine*. №2. 2020.
4. Zadoya K. P. The norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine 2012 as the highlights of the workout of drought law of Ukraine on criminal misdemeanours. *Advocat*. № 10. 2012.
5. Tulyakov V. Criminal misconduct in doctrine and legislation. Monograph. Odesa: Legal Literature. 2012.
6. Law of Ukraine № 2617-VIII „On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplification of Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses” of November 22, 2018.
7. Code of Ukraine on Administrative Offenses dated 07.12.1984.
8. The concept of criminal justice reform. Approved by the Decree of the President of Ukraine dated April 8, 2008/
9. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001.
10. Criminal Procedure Code: Law of Ukraine of April 13, 2012.
11. Legal encyclopedia: in 6 volumes / ed. Y. S. Shemshuchenko (chairman of the editorial board) and others. K. : „Ukrainian Encyclopedia”, 1998. V. 5. P. 2003.

Chernivtsi University and Scientific Heritage of Hans Gross: History and Modern Times

Universitatea Cernăuți și patrimoniul științific al lui Hans Gross: istorie și timpuri moderne

Ivan TORONCHUK

*PhD, Associate Professor, Department of European Law and Comparative Law Studies,
Yuri Fedkovych Chernivtsi National University*

Andrii SHEVCHUK

*PhD, Associate Professor, Department of Criminal Law, Yuri Fedkovych Chernivtsi
National University*

Tetiana Hrekul-KOVALYK,

*PhD, Assistant Professor, Department of Theory of
Law and Human Rights, Yuri Fedkovych Chernivtsi National University*

Abstract

The article under studies deals with the issue of scientific and practical activities of a prominent scholar, practitioner and educator Hans Gross, who taught at the Faculty of Law of Chernivtsi University at the time when Bukovyna was a part of the Austro-Hungarian Empire. Particular emphasis has been laid on the issue of formation of forensics as a science and its objectives in scholastic views of Hans Gross, as well as his vision of how it interacts with criminal law and what role it plays in training the future investigators and investigating crimes.

Keywords: *history of forensics, criminal psychology, crime, criminal law.*

I. The formation of juridical science in Bukovyna began in 1875, with the opening of Chernivtsi University, which at that time consisted of three faculties (the Faculty of Law being among the three).

During the Austrian period of its history, the faculty was home to a number of well-known lawyers and scholars who made a significant contribution to the development of world juridical science by founding their own scientific schools in sociology of law, criminal law, and forensics. Among them was the prominent

lawyer, founder of modern forensics Hans Gross, who devoted four years of his life (1898-1902) to the Law Faculty and the Department of Criminal Law of the University of Chernivtsi.

Hans Gross can be compared to the prototype of Sherlock Holmes, because he went down in the history of jurisprudence as the „father of the science of forensics”. While still a student, the future researcher realized all the shortcomings of the then-current methods of solving crimes that were by the Austrian criminal police. „The

criminal police were staffed by former non-commissioned officers who performed their duties in any way they could, relying only on informants' denunciations and at any cost, sometimes by very crude methods, to get suspects to admit their guilt", wrote German researcher Jürgen Thorwald in his book „The Century of Forensics”.

Overall, the figure of the founder of forensic science H. Gross and his scientific heritage are still relevant today and remain the object of attention of historians and criminologists, as the professor's contribution to the development and formation of forensic science is priceless.

II. Hans Gustav Adolf Gross was born on December 26, 1847, in the city of Graz in the family of a civil clerk. His father, Gustav Gross, served as a military administrative commissioner, whereas his mother, Frances (née Lütendorf), was a housewife. His grandfather, Johann Gross, was a lawyer and served as a judicial adviser to the Imperial Supreme Court. The whole family had faithfully served the emperor and the Austrian monarchy for many years, and an atmosphere of love for science, books, and admiration for scientific discoveries always prevailed in Grosses' house. However, they also managed to maintain order and discipline.

Continuing the family traditions, young Gross received his high school and later university juridical education in his homeland. On July 31, 1870, he was awarded the title of Doctor of Law at the University of Graz. During his studies, the future scientist eagerly attended lectures on biology, chemistry, physics, and medicine.

From 1871, H. Gross worked as a forensic investigator in Feldbach, Leoben (Upper Styria), and Graz¹. In 1873, he

published the work „Project for the Development of Law”; on November 21, 1874, the article „Monetary Penalty in the Draft of the New Austrian Criminal Law” was published in the Juridical Bulletin; on October 5, 1877, the article „To the Introductory Law after the Proposals of the Committee of September 11, 1877” was published in the General Austrian Judicial Gazette². Nevertheless, the main attention of the scientist was devoted to working as the investigator, developing and systematizing the means and methods of collecting evidence, organizing and planning the investigation³.

Studying the methods of crime investigation, H. Gross drew his attention to the negligence and ineptitude, with which the Austrian police worked. This was not surprising to him, because the police force lacked professionals. Generally, people with the lowest military ranks staffed these bodies. Therefore, H. Gross began to study the experience of investigators and finally concluded: the methods of work of police officers did not differ in any way from the inquisitorial methods of the Middle Ages, while the achievements of other sciences, unfortunately, have only begun to penetrate the practice of investigating crimes. In this regard, the scientist began to systematize successful investigative techniques, meanwhile improving his knowledge of chemistry, physics, biology, psychology, etc.

Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 22. С. 99.

² Никифорак М. В. Ганс Гросс: життя і науково-педагогічна діяльність. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки.* Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 22. С. 99.

³ Никифорак М. В. Ганс Гросс: життя і науково-педагогічна діяльність. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки.* Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 22. С. 99.

¹ Никифорак М. В. Ганс Гросс: життя і науково-педагогічна діяльність. *Держава і право:*

In 1878, the war on the borderlines of the Austro-Hungarian Empire resulted in announcing military mobilization. Full of patriotic considerations, H. Gross, in response to the manifesto of Emperor Franz Joseph, went to serve in the army. For three years (1878-1881), he actively enriched his experience by serving as a military investigator in Bosnia, which was occupied by Austria-Hungary at the time. Here he also studied Serbian, Croatian, and Russian. In 1881, H. Gross received a reward from the Kaiser for his commitment and returned in the rank of senior lieutenant to his native Graz, where he became a prosecutor.

It is interesting that the service did not prevent H. Gross from engaging in scientific activities: the result of twenty years' work as an investigator was the „Handbook for Judicial Investigators, Police Officials, and Gendarmes” (1893). It became H. Gross' first scientific achievement and brought him worldwide recognition. Back in the XIX century, the Handbook was reprinted four times in German, and by the end of his life, in almost all European languages. In this work, which laid the foundation for forensics as a science and as an academic discipline, the author gave a central place to reflections on what an investigator should be like⁴. He identified the following features that should be inherent in an investigator: 1) tireless energy and zeal; 2) impartiality; 3) perseverance; 4) reading speed; 5) profound knowledge of human nature; 6) education; 7) good manners; 8) strong physique; 9) encyclopedic knowledge; 10) orientation - comprehensive knowledge of his institution and powers; 11) refusal to be hasty; 12) absolute scrupulousness and accuracy in

details⁵. H. Gross' „Handbook” was intended not only for judicial investigators. According to the author himself, it was also necessary for prosecutors, judges, police officers, gendarmes, and all government agencies charged with protecting public order⁶.

III. At the end of the century, the scholar became increasingly convinced of the necessity to teach a new juridical discipline, forensics. However, the latter had to overcome numerous hindrances on the way to its recognition. All of Gross' efforts were in vain. „Teaching forensic science does not meet the humanitarian goals of universities. Forensics is a single matter to be studied as a holistic science,” the ministry replied⁷. Fortunately, the scientist did not despair and moved to Chernivtsi in 1897.

On August 1, 1898, H. Gross, who had not yet received the title of associate professor, was sent to work at the University of Chernivtsi, and on December 16 of the same year, was appointed an ordinary professor of criminal law. It was the first time in his life that he was appointed to a professorship. Due to the fact that a prominent criminalist has received his first experience as a professor at the University of Chernivtsi, it is possible to claim that forensics as a science began its formation in the territory of modern Bukovyna, namely at the University of Chernivtsi.

⁵ Никифорок М. В. Правничий факультет університету Франца-Йосифа у Чернівцях (1875–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2003. С. 23.

⁶ Никифорок М. В. Правничий факультет університету Франца-Йосифа у Чернівцях (1875–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2003. С. 23.

⁷ Халаїм С. Пошуки Ганса Гросса. Буковинське віче. 1992. 10 грудня. С. 3.

⁴ Никифорок М. В. Правничий факультет університету Франца-Йосифа у Чернівцях (1875–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2003. С. 23.

In the 1899-1900 academic year, H. Gross was elected the dean of the Faculty of Law. From March 1, 1899, to July 31, 1902, he taught courses in criminal proceedings and substantive criminal law, conducted seminars on criminal law, and a special course on penitentiary law. During his classes, the professor actively implemented the provisions of the discipline he founded (although not officially recognized) - forensics. Students were happy to attend his lectures. At that time, the scientist lived in house number 26 on the then Semyhorodska Street (today it is house number 7 on Shevchenko Street).

In 1899, in Chernivtsi, the professor published the third edition of the „Criminal Investigations, a Practical Textbook”⁸. For the first time, the term „forensic” was introduced into scientific circulation to distinguish a new independent science that was emerging.

H. Gross understood forensics as the science of facts in criminal law, whereas the study of its realities and assessment of the outcomes of this study are the purpose and tasks of forensic science. The doctrine of detection, study and use of material evidence, the study of certain types of crimes and the life of criminals were the content of forensic science⁹. H. Gross defined criminal activity as the object of forensic study.

H. Gross regarded physical evidence as the most important factor for discovering the truth in every criminal case, since it can neither deceive nor be mistaken, it is

incorruptible, it is mute. The professor clearly saw how the latest achievements of natural sciences could be useful in the investigation of criminal cases and became an active supporter of the use of new technical means in forensic science, primarily the optical microscope.

H. Gross has invented an effective technology that was used to create a verbal portrait of a criminal. He was also the first to conclude that the dust we encounter every day is formed as a result of the destruction of material objects around us, and the study of dust particles can help to reflect the situation at the crime scene and play a leading role in solving it. „Do not move, lift, or touch an object until it has been described,” reads H. Gross’ Textbook. The forensic scientist goes on to describe the methodology for examining a crime scene, identifying caches, recording traces, and the requirements for preserving and recording details of the crime. The murder weapons he seized can be seen in the museum of his hometown of Graz in Austria.

H. Gross’ great merit was the development of the so-called investigative suitcase for working at the crime scene, which he called „the Thorndyke” after the name of the Austin Freeman hero. In the fall of 1903, a sample of such a suitcase was demonstrated at an international exhibition of new forensic equipment in Dresden.

In the investigative suitcase, the forensic scientist always had candy in case he had to interview a child. H. Gross also described in detail how to conduct investigative actions, collect evidence, classify and store it. Following the scientist’s advice, for the first time, they began to create criminals’ files. In fact, the scientist was the first to describe the jargon of criminals and their gestures. For

⁸ Gross H. Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik. 3. verm. Aufl. Graz, 1899. 813 s.

⁹ Никифорак М. В. Ганс Гросс: життя і науково-педагогічна діяльність. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 22. С. 100.

example, the word „tiptop” (“flawlessly”) is still often used today: „everything is tiptop”.

Summarizing his research, H. Gross expressed the opinion that any material interaction leaves material evidence, so the study of traces (micro-objects) makes it possible to identify the objects that caused these traces. By studying the basics of chemistry and physics, botany and zoology, photography and microscopy, psychology and physiology, and implementing his research into the practice of crime investigation, H. Gross managed to articulate a number of important theoretical provisions, which he united under the name „system of forensic science”. The importance of these and other thoughts of H. Gross was appreciated only forty years later, while the implementation of his ideas took almost a century.

During the Chernivtsi period of his life, H. Gross wrote many scientific articles and reports. These include „The Institution of Forensics”, „On the Issue of Forensics”, „The Tasks of Criminal Psychology”, as well as the monographs „Counterfeiting a Rarity” and „Encyclopedia of Forensics”.

IV. At the very beginning of his teaching career, H. Gross attempted to invent special equipment for studying forensics in the laboratory, as well as to found the institute of forensics. Only the Ministry of Justice supported him in this respect, whereas the Ministry of Culture and Education did not see the need for this. Only after 18 years of bureaucratic wanderings, did the scientist manage to open the Forensics Institute at the University of Graz, which he headed.

At the Institute, H. Gross taught courses in criminology, criminal psychology, criminal anthropology, and criminal statistics. The Institute also had its own library, educational museum, several

laboratories, and continued to publish the journal „Archive of Criminal Anthropology and Forensics Criminalistics”, which was founded in Chernivtsi in 1898. H. Gross himself was its permanent editor until the end of his life. As of 1902, 9 issues of the „Archive” were published. Over the next ten years, there appeared about 40 more issues, which contained a large number of articles, reports, and reviews. Throughout the 100 years of the journal’s existence, more than 150 issues were published¹⁰. It was the only university-edited publication of this kind at the time. The journal immediately gained great popularity: it was even subscribed to by the Austro-Hungarian Prosecutor’s Office. In the same year, H. Gross published his monograph „Criminal Psychology”, in which he attempted to study the mechanism of crime with the help of psychology. The book was devoted to the analysis of the psychology of interrogation of witnesses, accused persons, and the psychology of judicial activity. It was a great achievement in the development of juridical psychology.

In order to demonstrate the relationship between the generalizing feature and its reflection in criminal activity, H. Gross examined the relationship between the manifestations of the mental characteristics of the criminal and their reflection in the traces left at the scene of the crime. Based on this, the scientist gave examples of forensically significant data included in the forensic description of crimes and their dependence on the manifestations of the mental state of the offender and the totality of material and ideal traces of the crime. In the author’s opinion, they should be used in the activities of a person investigating crimes. What is more, the scientist

¹⁰ Халаїм С. Пошуки Ганса Гросса. Буковинське віче. 1992. 10 грудня. С. 3.

emphasized that „an important condition for the „accurate” activity of a court investigator is thorough knowledge of a person as the main material of the preliminary investigation”.

There are also other positive qualities of the methodology of the famous criminalist. Unlike the studies of Ernst Kretschmer and Cesare Lombroso, H. Gross used psychological knowledge to solve crimes. He was the first to use the achievements of the entire complex of human sciences for forensic purposes.

H. Gross' investigation methodology did not rely either on psychiatric (which is not inherent in most people who commit crimes) or constitutional (which did not have sufficient scientific justification at the time) parameters. It was based on an exclusively psychological parameter, an element of a kind of „forensic accentuation”, which the famous criminologist defined as a pronounced mental quality that dominates at the time of the crime. The analysis of this mental quality was traced by the scientist to a significant number of properties: social, cultural, psychological, religious, statistical, etc.

And finally, the main peculiarity of H. Gross' „psychological” methodology of crime investigation was the very methodology of researching the object of scientific inquiry. Even modern methods of creating a photographic image of a criminal, as well as his „psychological portrait”, are based on the principle of preliminary collection of significant statistical material, followed by its analysis and selection of a significant factor, which then forms the basis for identifying the person who committed the crime.

H. Gross' great merit is also seen in the fact that he was the first to put forward and substantiate with the help of empirical data the possibility of investigating a criminal act by creating a „psychological portrait” of

the perpetrator. He did this along with the existing methods of investigation focused only on the object and objective side of the crime. With these and other ideas, H. Gross once again confirmed that he is rightly considered the „father of forensic science”.

All in all, H. Gross considered criminal psychology as an applied branch of general psychology. He argued that to clarify the rules that govern mental processes in judicial activity, it is essential to apply a special field of applied psychology, which studies all mental factors that can be taken into account when establishing and discussing a crime. The author defines forensic psychology as a set of psychological knowledge that can be useful to a criminalist. In the structure of forensic psychology, he distinguished subjective psychology (by which he meant the mental activity of judges) and objective psychology (the mental activity of those participants in the trial, who provide judges with material for their final conclusions and judgments necessary for passing a verdict). H. Gross' statements are of considerable value, as they laid the foundation for the theoretical substantiation of legal psychology. Although the author did not speak of forensic psychology as an independent, separate science, and theoretical postulates were not confirmed by experimental studies, H. Gross' contribution to the development of juridical psychology is undeniable and significant. In 1905, in Prague, the second edition of „Criminal Psychology” was published.

Together with Stern and List, H. Gross published a number of collections under the title „Psychology of Testimony”. Extensive publications on the psychology of witnesses' testimony were also contained in the „Gross Archive”, which he proudly called „his”.

In March 1902, H. Gross was sent to work at the University of Prague. Later, he worked at the University of Graz, as a professor of criminal law and criminal proceedings, dean of the faculty, and head of the Forensics Institute. It was there that, after overcoming many difficulties, he was recognized.

Gross' great distinction was his award with the Order of Franz Joseph, and in 1908 - with the Order of the Iron Crown, third class, for his participation in the commission for drafting the new Austrian Criminal Code and reforming criminal law and justice in general¹¹.

The famous criminologist died on December 9, 1915, in his homeland, buried in his family grave at St. Peter's Cemetery.

In 2008, the world's first Hans Gross Museum of Forensics was founded in Kyiv on the basis of a university, which is part of the National Academy of Sciences of Ukraine. In addition, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University annually holds scientific readings in memory of Hans Gross in the form of international scientific and practical conferences. This „gratitude” is due to the fact that H. Gross not only invented forensics, but also managed to make it a respected scientific and educational discipline. He articulated the laws that, as befits scientific knowledge, lead to the path of truth in practical cases, developed the methodology of investigation, techniques and tactics of professional activity of criminalists, and gave them some priceless advice.

References

1. Нежурбіда С. І. Ганс Гросс: людина, вчений, вчитель. *Вісник Академії Прокуратури України*. 2006. № 3. С. 119–123.
2. Никифорак М. В. Ганс Гросс: життя і науково-педагогічна діяльність. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 22. С. 99–120.
3. Никифорак М. В. Правничий факультет університету Франца-Йосифа у Чернівцях (1875–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2003. 32 с.
4. Георгіца А. З., Никифорак М. В. Маловідомі сторінки історії юридичного факультету Чернівецького університету. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2004. № 6 (32). С. 5–12.
5. Халаїм С. Пошуки Ганса Гросса. *Буковинське віче*. 1992. 10 грудня. С. 3.
6. Gross H. *Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik*. 3. verm. Aufl. Graz, 1899. 813 s.
7. Никифорак М. В. Три портрети з історії правничого факультету університету Франца-Йосифа у Чернівцях. *Ерліхівський збірник. Юридичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Чернівці: Рута, 2005. Вип. 4–5. С. 26–29.

¹¹ Никифорак М. В. Три портрети з історії правничого факультету університету Франца-Йосифа у Чернівцях. *Ерліхівський збірник. Юридичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Чернівці: Рута, 2005. Вип. 4–5. С. 28.

Eyewitnesses versus assistant witnesses

Martorii oculari versus martorii asistenți

Conf. univ. dr. Ivan ANANE

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

According to the current legislation in Romania, the witness is a procedural subject. The criminal procedural law in Romania does not distinguish between the eyewitness and the assistant witness, in the Code of Criminal Procedure only the quality of the witness is debated. Instead, the legislation in force also debates the notions of threatened witness, protected witness and vulnerable witness. Although there is no legislative delimitation between the notions of eyewitness and assistant witness, in specialized literature and in judicial practice the two notions are very good. In the legislation in force, as a rule, for the notion of assistant witness, the phrase present person is used and for the eye witness, the phrase witness, although the procedure of hearing and taking the oath is the same in both cases.

Keywords: *martor ocular, procedura audierii, martor asistent*

Conținut

În legislația actuală, în afara participanților prevăzuți în Codul de procedură penală, sunt subiecți procesuali: martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane sau organe prevăzute de lege având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale.

Poate fi audiată în calitate de martor ocular orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probă într-o cauză penală.

Orice persoană citată în calitate de martor ocular sau martor asistent are următoarele obligații:

- de a se prezenta în fața organului judiciar care a citat-o la locul, ziua și ora arătate în citație;

- de a depune jurământ sau declarație solemnă în fața instanței;

- de a spune adevărul.

Calitatea de martor ocular sau martor asistent are întâietate față de calitatea de expert sau de avocat, de mediator ori de reprezentant al uneia dintre părți sau al unui subiect procesual principal, cu privire la faptele și împrejurările de fapt pe care persoana le-a cunoscut înainte de a dobândi această calitate.

Pot fi audiate în calitate de martor ocular și următoarele persoane care au întocmit procese-verbale:

- organele inspecțiilor de stat, ale altor organe de stat, precum și ale autorităților publice, instituțiilor publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează, potrivit legii;

- organele de control și cele de conducere ale autorităților administrației publice, ale altor autorități publice, instituții publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de către cei aflați în subordinea ori sub controlul lor;

- organele de ordine publică și siguranță națională, pentru infracțiunile constatate în timpul exercitării atribuțiilor prevăzute de lege;

- comandanții de nave și aeronave sunt competenți să facă percheziții corporale sau ale vehiculelor și să verifice lucrurile pe care făptuitorii le au cu sine sau le folosesc, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor sau aeroporturilor și pentru infracțiunile săvârșite pe aceste nave sau aeronave.

Orice persoană poate fi citată și audiată în calitate de martor ocular sau martor asistent, cu excepția părților și a subiecților procesuali principali.

Persoanele care se află într-o situație ce pune la îndoială, în mod rezonabil, capacitatea de a fi martor ocular sau martor asistent pot fi audiate doar atunci când organul judiciar constată că persoana este capabilă să relateze în mod conștient fapte și împrejurări de fapt conforme cu realitatea.

Pentru a decide cu privire la capacitatea unei persoane de a fi martor ocular sau martor asistent, organul judiciar dispune, la cerere sau din oficiu, orice examinare necesară, prin mijloacele prevăzute de lege.

Martorul ocular sau martor asistent este audiat asupra unor fapte sau împrejurări de fapt care constituie obiectul probațiunii în cauza în care a fost citat.

Audierea martorului ocular sau a martorului asistent poate fi extinsă asupra tuturor împrejurărilor necesare pentru verificarea credibilității sale.

Nu pot face obiectul declarației martorului ocular sau a martorului asistent acele fapte sau împrejurări al căror secret ori confidențialitate poate fi opusă prin lege organelor judiciare.

Faptele sau împrejurările al căror secret ori confidențialitate poate fi opusă prin lege organelor judiciare pot face obiectul declarației martorului ocular sau a martorului asistent atunci când autoritatea competentă sau persoana îndreptățită își exprimă acordul în acest sens sau atunci când există o altă cauză legală de înlăturare a obligației de a păstra secretul sau confidențialitatea.

Au dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor următoarele persoane:

- soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului. Prin Decizia Curții Constituționale nr. 175 din 24 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 450 din 5 mai 2022, s-a admis excepția de neconstituționalitate, constatându-se că soluția legislativă cuprinsă în art. 117 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc cu suspectul sau inculpatul, este neconstituțională. Conform art. 147 alin. (1) din Constituția României, republicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept. Prin urmare, în intervalul 5 mai 2022-18

unie 2022, soluția legislativă cuprinsă în art. 117 alin. (1) lit. a) care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc cu suspectul sau inculpatul, a fost suspendată de drept, încetându-și efectele juridice în data de 19 iunie 2022, întrucât legiuitorul nu a intervenit pentru modificarea prevederilor atacate.

- persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului. Prin Decizia nr. 562 din 19 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial nr. 837 din 23 octombrie 2017, s-a admis excepția de neconstituționalitate, constatându-se că soluția legislativă cuprinsă în art. 117 alin. (1) lit. a) și lit. b) din Codul de procedură penală, care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, este neconstituțională. Conform art. 147 alin. (1) din Constituția României republicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003 dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept. Prin urmare, în intervalul 23 octombrie 2017 - 6 decembrie 2017, soluția legislativă cuprinsă în art. 117 alin. (1) lit. a) și lit. b) din Codul de procedură penală, care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, a fost suspendată de drept, încetându-și efectele

juridice în data de 7 decembrie 2017, întrucât legiuitorul nu a intervenit pentru modificarea prevederilor atacate.

După comunicarea drepturilor și obligațiilor potrivit legii, organele judiciare comunică persoanelor de mai sus dreptul de a nu da declarații în calitate de martor ocular sau a martor asistent.

Dacă persoanele de mai sus sunt de acord să dea declarații în calitate de martor ocular sau a martor asistent, în privința acestora sunt aplicabile dispozițiile privitoare la drepturile și obligațiile martorilor.

Persoana care îndeplinește una dintre calitățile de soț, ascendent și descendent în linie directă, precum și fratele și sora suspectului sau inculpatului, persoana care a avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului, în raport cu unul dintre suspecti sau inculpați este scutită de obligația de a depune mărturie și împotriva celorlalți suspecti sau inculpați, în cazul în care declarația sa nu poate fi limitată doar la aceștia din urmă. (la data de 01-02-2014 Alin. (2) al art. 117 a fost modificat de pct. 74 al art. 102, Titlul III din Legea nr. 255 din 19 iulie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013.)

Declarația de martor ocular sau a martor asistent dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa.

Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară. (la data de 01-02-2014 Art. 118 a fost modificat de pct. 75 al art. 102, Titlul III din Legea nr. 255 din 19 iulie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013.). Prin Decizia Curții Constituționale nr. 236 din 2 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 597 din 8 iulie 2020,

s-a admis excepția de neconstituționalitate, constatându-se că soluția legislativă cuprinsă în art. 118 din Codul de procedură penală, care nu reglementează dreptul martorului la tăcere și la neautoincriminare, este neconstituțională. Conform art. 147 alin. (1) din Constituția României, republicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept. Prin urmare, în intervalul 8 iulie 2020 - 21 august 2020, soluția legislativă cuprinsă în art. 118 din Codul de procedură penală care nu reglementează dreptul martorului la tăcere și la neautoincriminare a fost suspendată de drept, încetându-și efectele juridice începând cu data de 22 august 2020, întrucât legiuitorul nu a intervenit pentru modificarea prevederilor atacate.

La începutul primei audieri, organul judiciar adresează întrebări martorului ocular sau a martorului asistent cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, codul numeric personal, numele și prenumele părinților, cetățenia, starea civilă, studiile, profesia ori ocupația, locul de muncă, domiciliul și adresa unde locuiește efectiv și adresa la care dorește să îi fie comunicate actele de procedură, dacă solicită un interpret în cazul în care nu vorbește sau nu înțelege limba română ori nu se poate exprima, precum și cu privire la orice alte date pentru stabilirea situației sale personale.

Martorului ocular sau a martorului asistent i se comunică obiectul cauzei și

apoi este întrebat dacă este membru de familie sau fost soț al suspectului, inculpatului, persoanei vătămate ori al celorlalți părți din procesul penal, dacă se află în relații de prietenie sau de dușmănie cu aceste persoane, precum și dacă a suferit vreo pagubă în urma săvârșirii infracțiunii.

Martorului ocular sau a martorului asistent nu i se adresează întrebările privind persoana sa atunci când față de acesta s-a dispus o măsură de protecție a datelor de identitate.

Organul judiciar comunică martorului ocular sau a martorului asistent calitatea în care este audiat și faptele sau împrejurările de fapt pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor ocular sau martor asistent.

Martorului ocular sau a martorului asistent i se aduc apoi la cunoștință următoarele drepturi și obligații:

- dreptul de a fi supus măsurilor de protecție și de a beneficia de restituirea cheltuielilor prilejuite de chemarea în fața organelor judiciare, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege;

- obligația de a se prezenta la chemările organelor judiciare, atrăgându-i-se atenția că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, se poate emite mandat de aducere împotriva sa;

- obligația de a comunica în scris, în termen de 5 zile, orice schimbare a adresei la care este citat, atrăgându-i-se atenția că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, se poate dispune împotriva sa o amendă judiciară. Lipsa nejustificată a martorului ocular sau a martorului asistent chemat să dea declarații, sau părăsirea, fără permisiune ori fără un motiv întemeiat, a locului unde urmează a fi audiat se sancționează cu amendă judiciară de la 250 lei la 5.000 lei;

- obligația de a da declarații conforme cu realitatea, atrăgându-i-se atenția că legea pedepsește infracțiunea de mărturie mincinoasă.

În cursul urmăririi penale și judecății, organul de urmărire penală și președintele completului solicită martorului ocular sau a martorului asistent depunerea jurământului sau a declarației solemne.

Organul de urmărire penală și președintele completului îl întreabă pe martorul ocular sau pe martorul asistent dacă dorește să depună jurământ religios sau declarație solemnă.

Textul jurământului este următorul: „Jur că voi spune adevărul și nu voi ascunde nimic din ceea ce știu. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”. Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă în funcție de credința religioasă a martorului.

În timpul depunerii jurământului, cu excepțiile impuse de credința religioasă, martorul ocular sau martorul asistent ține mâna dreaptă pe cruce sau pe Biblie.

În cazul în care martorul ocular sau martorul asistent alege să facă o declarație solemnă, textul acesteia este următorul: „Mă oblig că voi spune adevărul și nu voi ascunde nimic din ceea ce știu.”

Aceste dispoziții se aplică în mod corespunzător în procedura audierii anticipate, în fața judecătorului de drepturi și libertăți.(la data de 01-02-2014 Alin. (6) al art. 121 a fost modificat de pct. 76 al art. 102, Titlul III din Legea nr. 255 din 19 iulie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 515 din 14 august 2013.)

Fiecare martor ocular sau martor asistent este audiat separat și fără prezența altor martori oculari sau martori asistenți.

Martorul ocular sau martor asistent este lăsat să declare tot ceea ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările de fapt pentru dovedirea cărora a fost propus, apoi i se pot adresa întrebări.

Martorului ocular sau martorului asistent nu i se pot adresa întrebări privind opțiunile politice, ideologice sau religioase ori alte circumstanțe personale și de familie,

cu excepția cazului în care acestea sunt strict necesare pentru aflarea adevărului în cauză sau pentru verificarea credibilității martorului.

Declarațiile martorului ocular sau martorului asistent se consemnează în scris.

În declarație se consemnează întrebările adresate pe parcursul ascultării, menționându-se cine le-a formulat, și se menționează de fiecare dată ora începerii și ora încheierii ascultării.

Dacă este de acord cu conținutul declarației scrise, martorul ocular sau martorul asistent o semnează. Dacă martorul ocular sau martorul asistent are de făcut completări, rectificări ori precizări, acestea sunt indicate în finalul declarației, fiind urmate de semnătura martorului ocular sau martorul asistent.

Când martorul ocular sau martorul asistent nu poate sau refuză să semneze, organul judiciar consemnează acest lucru în declarația scrisă.

Declarația scrisă este semnată și de organul de urmărire penală care a procedat la audierea martorului ocular sau martorului asistent, de judecătorul de drepturi și libertăți ori de președintele completului de judecată și de grefier, de avocatul martorului ocular sau martorului asistent, dacă acesta au fost prezent, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

În cursul urmăririi penale, audierea martorului se înregistrează prin mijloace tehnice audio sau audiovideo, dacă organul de urmărire penală consideră necesar sau dacă martorul solicită expres aceasta și înregistrarea este posibilă.

În cazul în care există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ocular sau martorului asistent ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca

urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre următoarele măsuri de protecție:

- supravegherea și paza locuinței martorului ocular sau martorului asistent sau asigurarea unei locuințe temporare;
- însoțirea și asigurarea protecției martorului ocular sau martorului asistent sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;
- protecția datelor de identitate, prin acordarea unui pseudonim cu care martorul ocular sau martorul asistent va semna declarația sa;
- audierea martorului ocular sau martorului asistent fără ca acesta să fie prezent, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente.

Procurorul dispune aplicarea unei măsuri de protecție din oficiu sau la cererea martorului ocular sau martorului asistent, a uneia dintre părți sau a unui subiect procesual principal.

În cazul aplicării măsurilor de protecție, declarația martorului nu va cuprinde adresa reală sau datele sale de identitate, acestea fiind consemnate într-un registru special la care vor avea acces doar organul de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța, în condiții de confidențialitate.

Procurorul dispune acordarea statutului de martor amenințat și aplicarea măsurilor de protecție prin ordonanță motivată, care se păstrează în condiții de confidențialitate.

Procurorul verifică, la intervale de timp rezonabile, dacă se mențin condițiile care au determinat luarea măsurilor de protecție, iar

în caz contrar dispune, prin ordonanță motivată, încetarea acestora.

Dacă starea de pericol a apărut în cursul procedurii de cameră preliminară, judecătorul de cameră preliminară, din oficiu sau la sesizarea procurorului, dispune măsurile de protecție prezentate mai sus.

Măsurile de protecție se comunică autorității desemnate cu punerea în executare a măsurii.

În cursul judecății, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, instanța dispune aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri:

- supravegherea și paza locuinței martorului ocular sau a martorului asistent sau asigurarea unei locuințe temporare;
- însoțirea și asigurarea protecției martorului ocular sau a martorului asistent sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;
- nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării martorului ocular sau martorului asistent;
- ascultarea martorului ocular sau a martorului asistent fără ca acesta să fie prezent în sala de judecată, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente;
- protecția datelor de identitate ale martorului ocular sau a martorului asistent și acordarea unui pseudonim sub care acesta va depune mărturie.

Instanța dispune aplicarea unei măsuri de protecție din oficiu, la cererea procurorului, a martorului ocular sau a martorului asistent.

Propunerea formulată de procuror cuprinde:

- numele martorului ocular sau a martorului asistent care urmează a fi ascultat în faza de judecată și față de care se dorește dispunerea măsurii de protecție;

- motivarea concretă a gravității pericolului și a necesității măsurii.

Cererea se soluționează în camera de consiliu, fără participarea persoanei care a formulat cererea. Participarea procurorului este obligatorie. Instanța se pronunță prin încheiere motivată, care nu este supusă căilor de atac. Încheierea prin care se dispune măsura de protecție se păstrează în condiții de confidențialitate. Dacă protecția martorului este necesară și după rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile dispozițiile legii speciale.

Măsurile de protecție se comunică autorității desemnate de lege cu punerea în executare a măsurilor.

În anumite situații prevăzute de lege audierea martorului se poate efectua prin intermediul mijloacelor audiovideo, fără ca martorul să fie prezent fizic în locul unde se află organul judiciar.

Subiecții procesuali principali, părțile și avocații acestora pot adresa întrebări martorului ocular sau a martorului asistent audiat. Organul judiciar respinge întrebările care ar putea conduce la identificarea martorului ocular sau a martorului asistent.

Declarația martorului ocular sau a martorului asistent protejat se înregistrează prin mijloace tehnice video și audio și se redă integral în formă scrisă.

În cursul urmăririi penale declarația se semnează de organul de urmărire penală ori, după caz, de judecătorul de drepturi și libertăți și de procurorul care a fost prezent la audierea martorului ocular sau a martorului asistent și se depune la dosarul cauzei. Declarația martorului ocular sau a martorului asistent, transcrisă, va fi semnată și de acesta și va fi păstrată în dosarul depus la parchet, într-un loc special, în condiții de confidențialitate.

În cursul judecării, declarația martorului ocular sau a martorului asistent se

semnează de președintele completului de judecată.

Suportul pe care a fost înregistrată declarația martorului ocular sau a martorului asistent, în original, sigilat cu sigiliul parchetului sau, după caz, al instanței de judecată în fața căreia s-a făcut declarația, se păstrează în condiții de confidențialitate. Suportul care conține înregistrările efectuate în cursul urmăririi penale este înaintat la terminarea urmăririi penale instanței competente, împreună cu dosarul cauzei, și este păstrat în aceleași condiții privind confidențialitatea.

Procurorul sau, după caz, instanța poate decide acordarea statutului de martor vulnerabil următoarelor categorii de persoane:

- martorului ocular sau a martorului asistent care a suferit o traumă ca urmare a săvârșirii infracțiunii ori ca urmare a comportamentului ulterior al suspectului sau inculpatului;
- martorului minor.

Odată cu acordarea statutului de martor vulnerabil, procurorul și instanța pot dispune măsurile de protecție enumerate mai sus. Distorsionarea vocii și a imaginii nu este obligatorie.

Bibliografie

Anane Ivan, Investigația organelor de urmărire penală, Editura Pro Universitaria, București, 2014

Mateuț Gheorghită, Procedură penală. Partea generală, Editura Universul juridic, București, 2019

Neagu Ion, Tratat de procedură penală. Partea generală, Editura Universul juridic, București, 2022

Micu Bogdan, Procedură penală, Editura Hamangiu, București, 2022

Boroi Alexandru, Drept procesual penal, Editura Hamangiu, București, 2022

Analysis of the situation regarding participation and crimes against life and health in the doctrine of criminal law

Analiza situației participării și infracțiunilor împotriva vieții și sănătății în doctrina dreptului penal

Alexandru ARCER

Doctorand al Universității de Strat din Moldova Procuror în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Rîșcani

Abstract

The aim of the article is to analyze the theory and practice of the crimes group against to the life and health of the person, namely criminal participation in the commission of such crimes. The right to life is a defining right of the human being, and the European Court considers it one of the fundamental values of our society, but also in the field of human rights internationally. Whenever a crime against to the life and health of the person is committed by the activity of several persons, who have expressly or tacitly agreed for this purpose, before or during its commission, there is a criminal participation. The connection between the participants cannot generate the conclusion that there is a common guilt of these persons, because the guilt is strictly individual, specific to each participant, an indispensable condition for individual criminal liability.

Keywords: *Crime against to the life and health of the person, criminal participation, act of murder, criminal activity, criminal liability, infraction of author, crimes, life and health, right of life, bodily integrity, guilt*

Omul, singura ființă înzestrată cu conștiință, este creatorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, care fiind transmise din generație în generație, asigură progresul continuu al societății. Societatea este mediu creat însuși de om și este firesc ca legea penală să acorde cea mai mare însemnătate ocrotirii omului, atât în ceea ce privește toate celelalte drepturi, libertăți și interese, pe care societatea este datoră să i le asigure.

Faptele îndreptate împotriva omului sunt numeroase și variate. Făcând distincție între faptele îndreptate împotriva drepturilor

absolute privitoare la existența fizică și principalele atribute ale ființei și personalității umane, pe de o parte și faptele atribuite împotriva altor drepturi și interese ale omului, pe de o altă parte, legiuitorul a inclus pe cele dintâi într-o categorie distinctă de infracțiuni, sub denumirea „Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei”. Aceste infracțiuni constituie conținutul celui de-al doilea titlu din partea specială a Codului penal a Republicii Moldova.

În știința dreptului penal, s-a acordat și se acordă atenție cercetării problemelor răspunderii penale pentru infracțiunile

contra sănătății persoanei. Aceste probleme au constituit tematica unui șir de monografii, lucrări științifice, etc.

În acest context, am analizat aceste infracțiuni prin prisma participăției penale, deoarece prezintă un grad prejudiciabil mai ridicat în cazul în care avem de a face cu participăția penală, participanții comportând în sine un pericol mai ridicat.

Conform legii penale și a opiniilor exprimate, în doctrină există participăție penală ori de câte ori o faptă prevăzută de legea penală este săvârșită de un număr de persoane superior celui indispensabil în raport cu natura ei.

În cazul faptelor care nu pot fi săvârșite decât de mai multe persoane (pluralitate naturală și pluralitate constituită) va exista participăție când acei care săvârșesc astfel de fapte, se servesc ocazional și de contribuția altor persoane.

Așadar, participăția penală este posibilă la săvârșirea oricărei infracțiuni, iar contribuția mai multor persoane la săvârșirea aceleiași fapte apare practic ca un fenomen destul de frecvent.

În literatura juridică de specialitate și în legislație se face deosebire între genuri și feluri de participăție penală, folosindu-se diferite criterii:

a) După criteriul atitudinii psihice față de rezultatul faptei comise cu voința comună de a coopera se disting: participăția proprie și participăția improprie.

Participăția proprie-propriu zisă sau perfectă apare atunci când toți participanții acționează cu o poziție subiectivă, identică, adică fie toți cu intenție, fie toți din culpă;

Participăția improprie sau imperfectă survine atunci când unii dintre participanți acționează cu intenție iar alții din culpă, sau chiar fără vinovăție.

b) în raport cu calitatea în care făptuitorii contribuie la săvârșirea infracțiunii

distingem participăție simplă și participăție complexă.

Astfel putem vorbi despre participăția simplă (omogenă) când toți făptuitorii săvârșesc nemijlocit fapta, prevăzută de legea penală, având deci calitatea de coautori. Pe de altă parte, participăția complexă (eterogena) apare atunci când unii participanți acționează în calitate de autori, alții în calitate de instigator sau complici.

Participarea unei persoane la săvârșirea unei infracțiuni nu poate fi calificată și instigare și coautorat ci numai coautorat, chiar dacă contribuțiile sale păreau a fi calificate atât instigare, cât și coautorat. [11, p.111]

Tot astfel, s-a decis în practica judiciară că participarea la săvârșirea aceleiași infracțiuni prin două activități deosebite, una specifică instigării, iar cealaltă complicității, nu constituie concurs de infracțiuni, ci se pedepsește numai potrivit textului din lege care sancționează forma de participăție principală a instigării, care absoarbe pe cea secundară a complicității.

Condițiile participăției penale:

1) *să fie comisă o faptă prevăzută de legea penală - poate fi consumată / rămasă în fază de tentativă pedepsibilă;*

2) *la comiterea faptei să contribuie mai multe persoane decât era necesar potrivit naturii faptei ori voinței legiuitorului:*

- îndeplinită condiția și atunci când numai unul dintre făptuitori acționează cu intenție și îndeplinește condițiile generale pentru a fi subiect activ al infracțiunii;

- contribuția făptuitorilor poate fi:

- de autor / coautor → prin acte de executare directă și nemijlocită;

- de complice → prin acte de înlesnire, sprijinire morală sau materială;

- de instigator → prin acte de determinare.

3) să existe o *legătură subiectivă între participanți* - toți participanții trebuie să fie animați de aceeași voință comună de a săvârși fapta prevăzută de legea penală;

4) *fapta comisă prin contribuția mai multor persoane să fie calificată ca infracțiune* - fapta să fie săvârșită de către cel puțin unul dintre participanți cu vinovăția cerută de lege.

Infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei reprezintă grupul de infracțiuni prevăzute în Capitolul II al Părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova. [3] Acestea sunt fapte prejudiciabile, săvârșite cu intenție sau din imprudență, care vatamă sau pun în pericol – în mod exclusiv sau în principal – relațiile sociale privitoare la viața sau sănătatea persoanei. Așa cum rezultă din definiție, obiectul juridic generic al infracțiunilor din grupul specificat îl formează relațiile sociale privitoare la viața sau sănătatea persoanei.

Viața și sănătatea constituie valorile sociale care desemnează atributele principale ale persoanei. Viața persoanei reprezintă existența socială a acesteia, adică realizarea posibilității de a participa la relațiile sociale, de a-și exercita drepturile și interesele și de a-și executa obligațiile. Dintre toate atributele inerente oricărei persoane cel mai important este viața. Toate celelalte atribute ale persoanei – sănătatea, libertatea, cinstea, demnitatea etc. – își pierd sensul și semnificația o dată cu suprimarea vieții persoanei. [17, p.41]

Alături de viața persoanei, o altă valoare socială, care reprezintă obiectul juridic generic al infracțiunilor analizate, este sănătatea persoanei. Din perspectiva apărării juridico-penale, sănătatea persoanei nu trebuie înțeleasă în sens îngust, ca rezultat bun sau rău, al funcționării organismului omenesc. Ea trebuie percepută ca un statu-quo de felul său, ca o stare psihosomatică, oricare ar fi gradul de morbiditate, a unei persoane.

De aceea, anomaliile, disfuncționalitățile sau deficiențele de ordin fizic sau psihic nu influențează în nici un fel asupra facultății persoanei de a beneficia, pe tot parcursul vieții, de apărarea sănătății sale prin mijloacele dreptului penal.

O infracțiune poate fi săvârșită în general de către o singură persoană. Practica a învederat însă, că la comiterea unei fapte penale pot coopera mai multe persoane, care aduc o contribuție de natură diferită morală sau materială, identică sau eterogenă, contribuții ce se întrepătrund, concurând la săvârșirea faptei.

Pluralitatea ocazională este cunoscută în literatură și în legislație sub denumirea de participatie. Participația este posibilă, în general la orice infracțiune, chiar și la faptele ce presupun pluralitatea naturală sau constituită de făptuitor.

Pentru ca o pluralitate ocazională de făptuitori să constituie o participație penală, [10, p.189] trebuie să fie îndeplinite următoarele condiții:

1. să fie săvârșită o faptă prevăzută de legea penală;
2. fapta să fie săvârșită în cooperare - efectivă - a două sau mai multor persoane, în formele prevăzute de lege;
3. cel puțin unul dintre participanți să acționeze cu intenție.

Prin definiție, participația presupune săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, în care se absorb contribuțiile participanților și care constituie temeiul răspunderii penale a acestora. Fapta se răsfrânge asupra tuturor participanților prin încadrarea sa juridică, formele de participație raportându-se, în vederea sancționării, la textul de lege ce încrimează fapta săvârșită. Cooperarea mai multor persoane la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală este o condiție cerută de însuși conceptul de participație, deci făptuitorii care nu cooperează la săvârșirea unei fapte,

a căror activitate nu se integrează în fapta săvârșită, nu sunt participanți.

Actele de participare, indiferent de natura lor, trebuie să intervină înainte sau în timpul săvârșirii faptei, până la consumarea acesteia, dacă intervenția unei persoane este ulterioară consumării faptei, fără o înțelegere prealabilă în acest sens, nu există participare, ci o infracțiune autonomă (tănuire sau favorizarea infractorilor).

Contribuția la săvârșirea unei fapte poate fi de natură morală (determinarea sau ajutarea la formarea hotărârii infracționale) sau de natură materială (participare efectivă la executarea unor activități care se înscriu în activitatea infracțională).

Participarea poate fi omogenă, când toți participanții sunt coautori sau eterogenă, când participanții au contribuții diferite, de autori, instigatori și complici.

Participarea poate fi determinabilă, când se poate stabili forma de participare (autor, instigator sau complice) sau indeterminabilă, când nu se poate stabili calitatea în care au acționat participanții.

Contribuțiile pot fi identice (omogene) când toți participanții execută acte asemănătoare ce se completează unele pe altele și se înscriu în latura obiectivă a faptei, situație ce configurează coautorul, sau eterogenă, când activitățile efectuate sunt diferite ca mod de realizare și constau în acte de instigare, autorat și complicitate - deci este participare omogenă și participare eterogenă.

De asemenea, aportul mai poate fi determinabil, când se poate stabili felul sau se poate încadra în una din formele de participare conturate de lege și contribuție indeterminabilă, când datorită condițiilor de săvârșire a faptei, nu se poate aprecia care dintre făptuitori au acționat în calitate de instigatori, de coautori sau de complici.

Actele de participare, indiferent de natura lor, întrucât contribuie într-un fel sau

altul la săvârșirea faptei, trebuie să intervină înainte de comitere sau pe tot parcursul desfășurării faptei, până în momentul consumării. [15, p.29]

Participația penală, fiind o circumstanță obiectivă pentru toți participanții, locul comiterii va fi cel în care s-a epuizat fapta prevăzută de legea penală ori în care s-a realizat tentativa faptei, când aceasta este pedepsită. Tot astfel, caracterul de circumstanță obiectivă a participației conduce la consecința că, în ipoteza constatării față de unul dintre participanți, a inexistenței faptei, este împiedicată punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale față de toți participanții. [7, p.271]

Legătura subiectivă dintre participanți este esențială pentru existența participației, în lipsa acesteia urmând a se aprecia distinct activitatea fiecăruia. Înțelegerea participanților poate fi expresă sau tacită, bilaterală sau unilaterală. Înțelegerea este unilaterală când numai instigatorul și complicele au reprezentarea participației la faptă, autorul neavând această reprezentare (nu-și dă seama că este instigat sau ajutat).

Legătura subiectivă se poate manifesta sub forma unei înțelegeri exprese între participanți, a aceluși concept fraudulos (pactum aceleris) sau a unei înțelegeri tacite, când fără a exista o comunicare expresă între aceștia, se stabilește un acord tacit de cooperare. În ambele ipoteze, legătura subiectivă este bilaterală, fiecare participant dându-și seama că își unește aportul cu al celuilalt în săvârșirea faptei.

Dacă legătura subiectivă apare sub formă bilaterală, practica și legislația penală pun în evidență și situația când legătura subiectivă este unilaterală, caz în care comunicarea se face numai de la instigator și complice către autor, nu și viceversa.

Legătura subiectivă unilaterală, deși caracteristică participației improprie, poate să apară și în cazul participației proprii.

Astfel, complicele cu intenție realizează un act de înlesnire a infracțiunii de furt sau de omor, de care autorul se folosește fără să-și dea seama că a fost ajutat.

Această legătură subiectivă unilaterală este caracteristică participației improprie, întrucât autorul, acționând din culpă sau fără vinovăție are o poziție psihică cu totul diferită de a celorlalți participanți, ceea ce face imposibilă comunicarea între acesta și instigator sau complice. Pe cale de consecință, legătura unilaterală se stabilește numai de la instigator sau complice către autor, care au urmărit comiterea faptei prin intermediul acestuia din urmă. [12, p.122]

Participanții sunt persoanele care contribuie la săvârșirea unei infracțiuni în calitate de autor, organizator, instigator sau complice.

Se consideră autor persoana care săvârșește în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală, precum și persoana care a săvârșit infracțiunea prin intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, iresponsabilității sau din alte cauze prevăzute de lege.

Se consideră organizator persoana care a organizat săvârșirea unei infracțiuni sau a dirijat realizarea ei, precum și persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală ori a dirijat activitatea acestora.

Se consideră instigator persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune.

Se consideră complice persoana care a contribuit la săvârșirea infracțiunii prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturare de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tănui mijloacele sau instrumentele de săvârșire a infracțiunii, urmele acesteia sau obiectele dobândite pe cale criminală ori persoana care a promis din

timp că va procura sau va vinde atare obiecte. Conform art. 42 alin. 6 CP al RM. [3] participanții la infracțiune trebuie să întrunească semnele constitutive ale subiectului infracțiunii. Aceasta înseamnă că fiecare dintre participanții la infracțiune trebuie să aibă vârsta prevăzută de legea penală, să fie persoane fizice și responsabile.

Referindu-ne la infracțiunile privind viața și sănătatea persoanei, menționăm faptul că doctrina menționează că infracțiunile cuprinse în Capitolul II al Părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, au obiect juridic generic comun și un obiect juridic special, format din relațiile sociale referitoare la anumite valori sociale.

Aceste valori sociale, specifice, le constituie – în mod exclusiv (în cazul obiectului juridic simplu) sau în principal (în cazul obiectului juridic complex) – viața persoanei sau sănătatea persoanei, regulă de la care există și excepții: integritatea corporală (infracțiunea de la art. 154 din CP al RM) și libertatea psihică (morală) (infracțiunea de la art. 155 din CP al RM).

Majoritatea infracțiunilor din cadrul grupului examinat au un obiect juridic special simplu: relațiile sociale cu privire la viața persoanei (de exemplu, infracțiunile prevăzute la art. 145 (cu excepția unor modalități agravate), 146, 147, 148 etc. din CP al RM); relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei (de exemplu, infracțiunile prevăzute la art. 151, 152, 153 etc. din CP al RM); relațiile sociale cu privire la viața sau sănătatea persoanei (infracțiunile prevăzute la art. 159, 160, 161 etc. din CP al RM).

Există însă și cazuri în care infracțiunea are un obiect juridic special complex. De exemplu, în situația omorului intenționat săvârșit cu răpirea sau luarea persoanei în calitate de ostatic (lit. f) din alin. (2) al art. 145 din CP al RM), ca obiect juridic

secundar apar relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei sau, respectiv, relațiile sociale cu privire la securitatea publică.

Majoritatea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei au un obiect material și anume – corpul persoanei. Prin acesta înțelegem expresia corporală a vieții sau sănătății persoanei, adică ansamblul de funcții și procese organice care asigură individului prezența biologică și care odată distruse, suprimă calitatea de ființă vie și sănătoasă a persoanei. Nu contează dacă acesta este corpul unei persoane tinere sau în vârstă ori dacă persoana este sau nu în plenitudinea facultăților fizice sau psihice. În cazul infracțiunii important este că făptuitorul influențează asupra corpului altei persoane și nu asupra propriului corp.

În unele cazuri, legiuitorul circumscrie noțiunea de victimă a infracțiunii: soț (soție) sau rudă apropiată (lit. b) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM; lit. a) din alin. (2) al art. 150 din CP al RM etc.); femeie gravidă (lit. c) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM; lit. b) din alin. (2) al art. 154 din CP al RM etc.); copil nou-născut (art. 147 din CP al RM) etc. Sub aspectul laturii obiective, menționăm în primul rând că infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei se comit, în majoritatea cazurilor, prin acțiune sau inacțiune.

Unele infracțiuni nu pot fi săvârșite decât prin acțiune (de exemplu, infracțiunile prevăzute la art. 155, 158 din CP al RM etc.). Alteori, fapta prejudiciabilă se poate concretiza doar în inacțiune (infracțiunile prevăzute la art. 162 și 163 din CP al RM).

O mare parte din faptele infracționale prevăzute în Capitolul II al Părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova sunt infracțiuni materiale (de exemplu, infracțiunile prevăzute la art. 145-154, 156, 157 din CP al RM). În această ipoteză, la calificarea faptei este obligatorie stabilirea legăturii de

cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. Celelalte infracțiuni din cadrul grupului examinat sunt infracțiuni formale. Sub aspectul semnelor secundare ale laturii obiective, acestea sunt în general irelevante pentru calificarea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei.

Totuși, pentru unele din aceste infracțiuni, existența următoarelor semne este obligatorie:

1) metoda: deosebită cruzime (lit. h) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM); schinguire sau tortură (lit. e) din alin. (2) al art. 151 și lit. f) din alin. (2) al art. 152 din CP al RM) etc.;

2) mijloacele: mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane (lit. k) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM); instrumente speciale de tortură (lit. g) din alin. (2) al art. 154 din CP al RM) etc.;

3) locul: în afara instituțiilor medicale sau cabinetelor medicale autorizate în scopul întreruperii cursului sarcinii (lit. a) din alin. (1) al art. 159 din CP al RM); în unități medico-sanitare nespecializate (lit. a) din alin. (2) al art. 160 din CP al RM); 4) timpul: în timpul nașterii sau imediat după naștere (art. 147 din CP al RM); 5) alte circumstanțe: în condiții antisaniare (lit. e) din alin. (1) al art. 159 din CP al RM) etc.

Sub aspectul laturii subiective, menționăm în primul rând că la majoritatea infracțiunilor analizate, forma de vinovăție se exprimă prin intenție (infracțiunile prevăzute la art. 145-148, 150-156, 158-163 din CP al RM). Infracțiunile prevăzute la art. 149 și art. 157 din CP al RM sunt săvârșite din imprudență. Existența a două forme de vinovăție se atestă în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (4) al art. 151 din CP al RM. De regulă, motivul din care a acționat făptuitorul sau scopul urmărit de acesta, fie starea emoțională ce l-a caracterizat nu prezintă relevanță la calificarea

infracțiunii, având semnificație doar pentru individualizarea pedepsei. [6, p.50-53]

Totuși, în anumite cazuri, legiuitorul moldovean specifică semnele amintite ale laturii subiective în conținutul dispoziției de incriminare:

1) motivul: interesul material (lit. b) din alin. (2) al art. 145 din CP al RM; lit. g) din alin. (2) al art. 151 din CP al RM și lit. h) din alin. (2) al art. 152 din CP al RM); motive de dușmănie sau ură socială, națională, rasială sau religioasă (lit. j) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM) etc.;

2) scopul: de a ascunde o altă infracțiune sau de a înlesni săvârșirea ei (lit. i) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM); de a preleva și/ sau utiliza ori comercializa organele sau țesuturile victimei (lit. l) din alin. (3) al art. 145 din CP al RM etc.) etc.;

3) starea emoțională: starea de afect (art. 146 și art. 156 din CP al RM); starea de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere (art. 147 din CP al RM).

De regulă, subiectul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei poate fi orice persoană fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta răspunderii penale: 14 ani (art. 145, 147, 151 din CP al RM; alin. (2) al art. 152 din CP al RM) sau 16 ani (în celelalte cazuri). Totuși, la calificarea unor infracțiuni legea cere ca subiectul să aibă o anumită calitate: mama victimei (art. 147 din CP al RM); persoana care nu are studii medicale superioare speciale (lit. b) din alin. (1) al art. 159 din CP al RM și lit. b) din alin. (2) al art. 160 din CP al RM); medic (art. 161 din CP al RM); persoana care, în virtutea legii sau a regulilor speciale, era obligată să acorde ajutor unui bolnav (art. 162 din CP al RM) etc.

O diferențiere a pedepselor, aplicate în concret participanților în raport cu importanța reală a contribuțiilor acestora, apare ca

o necesitate absolută. Acest lucru îl recunosc chiar și susținătorii sistemului parificării care sunt de acord că pedeapsa prevăzută prin lege pentru participanți trebuie în concret să fie stabilită ținându-se seama de contribuția reală a fiecărui participant.

Răspunsul vine în sprijinul sistemului parificării, fiindcă în fața legii în abstract (normativ) toți aceia care trebuie să fi contribuit la realizarea faptei prevăzute de legea penală, trebuie să fie considerați făptuitori susceptibili de a fi sancționați cu pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta comisă. Însă, în concret, pedeapsa trebuie să fie stabilită potrivit cu natura și importanța contribuției pe care a adus-o efectiv fiecare participant. Dar, această diferențiere în aplicarea concretă a pedepsei este aprioric limitată în sistemul diversificării, fiind precedată de o diferențiere anticipată făcută de lege, așa încât unui complice care s-ar constata că a avut în fapt o contribuție importantă și gravă, va trebui să se aplice pedeapsa redusă prevăzută de lege pentru complici, deși ar merita o sancțiune mai gravă. Dimpotrivă, în sistemul parificării, posibilitatea de diferențiere în aplicarea concretă a pedepsei participanților funcționează integral, fără nici un fel de limitări prestabilite.

În problema sancționării participanților, în literatura și legislația penală s-au conturat două sisteme, cu efecte diferite asupra răspunderii penale a acestora, și anume sistemul diversificării și parificării. În primul sistem, al diversificării, pornindu-se de la importanța contribuțiilor în procesul săvârșirii faptei, de la o ierarhizare în abstract a acestora, în contribuții principale și secundare (contribuția instigatorului și a autorului se încadrează în sfera celor principale, iar a complicelui se încadrează în categoria celor secundare), s-a susținut că sancțiunile participanților trebuie să fie diferențiate prin lege, în afară de operațiunea de

individualizare judecătorească, realizată de instanță în funcție de aportul și eficiența lor în comiterea faptei. Atribuindu-se un rol mai important activității instigatorului și autorului în raport cu cea a complicelui, s-a considerat că pedeapsa aplicabilă acestora trebuie să fie egală (cea prevăzută de lege pentru autor), iar cea a complicelui mai ușoară, sub aspectul naturii sau al limitelor prevăzute de lege, aplicându-i-se un coeficient de diminuare față de cea a primilor, determinat de caracterul contribuției care apare ca secundar sau accesorie.

Sistemul diversificării nu a fost ferit de formularea unor critici, printre care cea care se întemeiază pe o bază formală, pe o apreciere prestabilită și apriorică a importanței contribuțiilor și nu pe verificarea și analiza în concret a aportului lor.

Deși, în general, contribuția complicelui este mai puțin importantă, nu este exclusă posibilitatea ca în anumite situații să se ridice la nivelul importanței contribuțiilor celorlalți participanți.

Așa fiind, în sistemul diversificării se paralizează prin lege posibilitatea aplicării unei pedepse eficiente, aceasta fiind diferențiată față de cea a autorului și sensibil atenuată în raport cu a acestuia. Pentru a permite aplicarea unei pedepse corespunzătoare tuturor participanților în raport cu rolul și aportul contribuțiilor lor, în literatură și legislație s-a formulat un alt sistem, al parificării, cu o deschidere mult mai largă, care prin posibilitățile pe care le oferă, permite o mai justă individualizare a pedepsei în materia de participare penală. [13, p.457]

Sistemul parificării cere ca toți participanții, indiferent de rolul contribuției prestate, să fie sancționați cu pedepse prevăzute de lege pentru autor. În cadrul acestui sistem, prin caracterul său suplu și elastic, ce asigură individualizarea pedepsei în funcție de importanța și eficiența reală a

felului participației și nu a aprecierii sale în abstract, înlătură limitele de care este afectat sistemul diversificării.

Pedeapsa care poate fi aplicată participanților diferă după genul participației, sistemul de pedepsire a participației proprii (propriu-zise) fiind diferit de acela al participației impropriei.

După legislația română autorul nu va fi pedepsit decât în cazul când răspunde penal pentru fapta săvârșită. Cunoașterea pedepsei prevăzute pentru autor implică exacta încadrare în textul de lege care prevede acea faptă, în raport cu felul vinovăției autorului.

Pedeapsa va diferi, așadar după cum fapta a fost săvârșită de autor, cu intenție sau din culpă; în acest din urmă caz, sancționarea are loc numai dacă legea pedepsește fapta comisă și atunci când este săvârșită din culpă. [2]

Când la comiterea nemijlocită a faptei prevăzute de legea penală au contribuit mai multe persoane, pedeapsa se va determina în raport cu fiecare coautor, adică ținând seama de existența vinovăției și de felul acesteia (de exemplu: un coautor a lucrat cu intenție, iar altul din culpă).

Așadar, pedeapsa prevăzută de lege va fi aceeași pentru coautori numai dacă ei au lucrat cu vinovăție de același fel (încadrare similară).

Dar împrejurarea că pedeapsa prevăzută de lege este aceeași pentru mai mulți coautori (datorită încadrării similare a contribuției lor) nu înseamnă că în concret ei trebuie să fie sancționați la fel. În legislația română pentru ca pedeapsa să poată fi aplicată instigatorului, trebuie ca contribuția sa să se încadreze în calificările care atrag răspunderea penală.

Dacă normativ, pedeapsa instigatorului este aceeași ca și pedeapsa prevăzută pentru autor, adică același maxim și același minim special, în concret, pedeapsa aplicată instigatorului va putea să difere de cea aplicată

autorului. Aplicarea se face pe baza criteriului realist, adică ținându-se cont de modul și de mijloacele prin care instigatorul și-a dat contribuția la săvârșirea faptei și de criteriile de individualizare generală prevăzute de lege. Pentru ca pedeapsa să fie aplicabilă complicelui, trebuie să se constate pe de o parte că autorul a săvârșit fapta prevăzută de lege cu intenție, iar pe de altă parte că complicele și-a dat contribuția sa de înlesnire sau ajutor la săvârșirea faptei, tot cu intenție (participație proprie).

Pedeapsa complicelui poate fi diversificată în aplicația concretă ținându-se seama de contribuția sa reală la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală. Se va avea în vedere modul în care complicele a înlesnit sau ajutat la săvârșirea faptei, necesitatea și eficiența reală a contribuției sale, corelația dintre sprijinul dat de el și contribuția altor participanți, măsura în care sprijinul material a constituit prin el însuși un sprijin moral.

În general, contribuția complicelui este de o importanță și o gravitate mai redusă decât cea a instigatorului și autorului, nu sunt excluse însă cazurile în care contribuția unui complice constituie evident actul cel mai important în desfășurarea activității prin care s-a ajuns la săvârșirea faptei.

Regulile și soluțiile de mai sus privitoare la pedepsirea complicelui sunt aplicabile și în cazul formelor speciale de complicitate, ca:

- instigare la complicitate;
- complicitatea la instigare;
- complicitatea la complicitate.

În astfel de cazuri, la stabilirea pedepsei în concret se va ține seama nu numai de contribuția directă a complicelui, ci și de contribuția conexă a coparticipantului respectiv.

Așadar, în caz de instigare la complicitate se va avea în vedere atât contribuția celui care a instigat cât și a celui care a fost determinat să lucreze ca complice.

În cazul complicității la instigare se va ține seama de contribuția complicelui raportată însă la contribuția instigatorului care l-a ajutat. [10, p.109]

Cât privește tipologia infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, aceasta poate fi prezentată astfel:

- 1) infracțiuni contra vieții persoanei (art. 145-150 din CP al RM);
- 2) infracțiuni contra sănătății persoanei (art. 151-153, 156, 157 din CP al RM);
- 3) infracțiuni care pun în pericol viața și sănătatea persoanei (art. 154, 155, 158-163 din CP al RM). [6, p.53-55]

Deosebirea principală dintre infracțiunile care fac parte din primele două categorii, pe de o parte și infracțiunile din cea de-a treia categorie pe de altă parte, constă în aceia că în primul caz, obiectului infracțiunii – relațiile sociale cu privire la viața sau respectiv sănătatea persoanei – i se aduce o vătămare, pe când în cel de-al doilea caz, el este pus doar în pericolul de a fi vătămat.

Analiza materialelor științifice privind participația în cazul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei publicate în Republica Moldova

Pornind de la premiza că deoarece multe infracțiuni săvârșite contra vieții și sănătății persoanei sunt comise de o singură persoană, tot așa deseori există și cazuri de pluralitate de subiecți, când această faptă infracțională este săvârșită prin participarea mai multor persoane (autori, organizatori, instigatori, complici), deci în participație. Și aici, suntem de acord cu afirmația autoului român Dungan P. Apud, care spune că săvârșirea infracțiunii prin participație majorează gradul prejudiciabil al acesteia. [16, p.44]

Conform articolului publicat anterior, menționăm că posibilitatea de realizare a intenției infracționale și de tănuire a urmelor infracțiunii esențial este favorizată

prin activitatea mai multor persoane, care în prealabil s-au organizat pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei. Prin replierea acestui subiect, considerăm dezvoltarea gândului că:

- poate fi considerat autor persoana care săvârșește în mod nemijlocit o infracțiune contra vieții și sănătății persoanei în temeiurile incriminărilor valabile în CP al RM, precum și persoana care a săvârșit infracțiune contra vieții și sănătății persoanei prin intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, iresponsabilității sau din alte cauze prevăzute de Codul Penal.

- poate fi considerat organizator persoana care a organizat săvârșirea infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei sau a dirijat realizarea ei, precum și persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală ori a dirijat activitatea acestora. [14, p.239- 241]

Poate fi considerat *instigator* persoana care prin orice metode determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune contra vieții și sănătății persoanei.

Poate fi considerat *complice* persoana care a contribuit la săvârșirea infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturare de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tănuși mijloacele sau instrumentele de săvârșire a infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei, urmele acesteia sau obiectele dobândite pe cale criminală ori persoana care a promis din timp că va procura sau va vinde atare obiecte.

Referitor la ultimul alineat, prezentăm următoarea situație. Prin rechizitoriu, inculpatei Ț.I. i s-a înaintat învinuirea pentru faptul că la 09.05.2013, aproximativ la ora 17.30, prin înțelegere prealabilă cu Ț.O., Ț.I., activând în calitate de instigator,

având scopul de a se răzbuna pe Ț.S. pentru faptul că în aceeași zi, ultima i-a arătat un gest indecent, ambele aflându-se în acel moment în magazinul alimentar „Alina”, situat pe str. Independenței, 101, or. Edineț, care este obiect de deservire publică, fapt ce l-a determinat pe Ț.O. la săvârșirea acțiunilor huliganice, exprimate prin încălcarea ordinii publice și lipsei vădite de respect față de societate, prin aplicarea loviturilor cu pumnii, pe diferite părți ale corpului părții vătămate Ț. S., care se afla la cumpărături în magazinul menționat, drept urmare cauzându-i ultimei vătămări corporale medii. Tot ea, continuându-și acțiunile criminale, prin înțelegere prealabilă cu Ț.O., în timpul comiterii acțiunilor huliganice în magazinul alimentar „Alina”, activând în calitate de instigator, l-a determinat pe Ț.O. la aplicarea multiplelor lovituri părții vătămate Ț. S. care, la fel, se afla în magazinul menționat. Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1088/D, din 18.05.2013, acesteia i s-a cauzat traumă cranio-cerebrală asociat manifestată prin contuzie cerebrală minoră, fracturi ale proceselor transversale din stânga L. 1, L. 2, L. 3, fracturi ale oaselor nazale pe stânga, fără deplasare, fractură a septului nazal cu edem al nasului, echimozele pe față, pavilionul auricular stâng și regiunea lombară, edem și echimoză mucoasă a buzei superioare, care se califică ca vătămări corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată.

Acțiunile învinuitei Ț.I. au fost încadrate în baza art. 42 alin. (5), art. 287 alin. (1) lit. b) Cod penal, după indicii calificativi instigator la săvârșirea huliganismului, adică acțiunile intenționate care încălcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită, săvârșit de două sau mai multe persoane și

art. 42 alin. (5), art. 152 alin. (2) lit. (e) Cod penal, după indicii calificativi instigator la cauzarea vătămării intenționate medii a integrității corporale sau a sănătății, care nu este periculoasă pentru viață, săvârșit de două sau mai multe persoane.

Deci, întărim poziția expusă supra că acestea își au explicația în faptul că posibilitatea de realizare a intenției infracționale și de tănuire a urmelor infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei esențial este favorizată prin activitatea mai multor persoane, care în prealabil s-au organizat pentru comiterea acestei infracțiuni.

După cum pe bună dreptate prevede Codul Penal al RM, la art. 41, că „se consideră participare cooperarea cu intenție a două sau mai multor persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate”.

În lumina ipotezelor evidențiate putem sublinia faptul că o particularitate deosebită a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, de rând cu semnele obiective ce caracterizează conținutul normativ, este elementul subiectiv.

Astfel, incriminarea unor fapte ce vizează grupul de infracțiuni prevăzute în Capitolul II din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova, nu poate avea loc decât după constatarea prezenței a cel puțin două persoane la comiterea faptei infracționale: autorul infracțiunii și încă o persoană, care a voit săvârșirea faptei contra vieții și sănătății persoanei.

Este de precizat aici că definirea celei din urmă persoane participante la infracțiunile examinate este diferită.

Am putea susține că fiecare infractor este un caz particular, că fiecare se caracterizează printr-o seamă de trăsături fiziologice, psihologice și atitudini sociale care nu se repetă întocmai la ceilalți infractori.

Unul este dominat de anumite tendințe și interese materiale (lăcomie, bunuri), altul

de tendințe și interese de afirmare de sine, de combatere sau supunere față de altul. În această optică, cercetarea științifică și cunoașterea infractorilor care comit fapte contra vieții și sănătății persoanei este dificilă, fiindcă, operându-se cu o masă informă și eterogenă de infractori, nu se pot trage concluzii generale privind cauzele și remediile criminalității.

Însă în dreptul penal se operează cu alți termeni, tratamentul penal al persoanelor implicate în săvârșirea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei făcându-se în dependență de gradul participăției la infracțiune – autori, organizatori, instigatori sau complici la comiterea infracțiunii.

Deci, referitor la argumentul expus supra, venim cu constatarea că gradul de participare la săvârșirea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei este luat în considerare la stabilirea pedepsei penale și denotă măsura de activitate, intensitatea și insistența cu care un participant la infracțiune își execută rolul funcțional în procesul de comitere a faptei prejudiciabile contra vieții și sănătății persoanei. Intensitatea acțiunilor organizatorului se deosebește de intensitatea acțiunilor complicelui, mai mult ca atât, este posibilă și o intensitate sau o măsură de activitate diferită între acțiunile persoanelor ce îndeplinesc același rol funcțional (spre exemplu, coautori sau complici).

În conformitate cu dispozițiile normative în vigoare (art. 42 alin. (6) C. pen.) „participanții la infracțiune trebuie să întrunească semnele subiectului infracțiunii”. Luând în considerație faptul că drept subiect al infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei poate fi o persoană fizică responsabilă, ajunsă la vârsta de 14 ani (art. 145, 147, 151, alin 2 art. 152 CP al RM), sau 16 ani în alte cazuri, pentru existența participăției penale cel puțin două persoane trebuie să posede semnele evidențiate.

De exemplu, în cazul formulei organizator-autor prezența calităților subiectului general al infracțiunii are o importanță principală. Astfel, în cazul în care organizatorul infracțiunii nu posedă semnele subiectului infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei (spre exemplu, este iresponsabil), acesta nu este supus răspunderii și pedepsei penale, însă intervine răspunderea doar pentru autorul infracțiunii în conformitate cu semnul accidental.

În cazul în care autorul infracțiunii nu posedă semnele subiectului infracțiunii, organizatorul va fi supus răspunderii penale ca autor. Aici specificăm faptul că în teoria dreptului penal și în practica judiciară a Republicii Moldova, autori ai infracțiunii sunt recunoscuți: - cei ce săvârșesc nemijlocit infracțiunea, în cazul nostru contra vieții și sănătății persoanei (conform prevederilor alin. (2) al art. 42, din CP al RM); - cei ce participă nemijlocit la săvârșirea infracțiunii contra vieții și sănătății persoanei împreună cu alte persoane (coautori); - cei ce săvârșesc infracțiunea contra vieții și sănătății persoanei prin intermediul altor persoane, care nu pot fi supuse răspunderii penale în virtutea unor circumstanțe prevăzute de legea penală (alin. (2) al art. 42 din CP al RM).

În această ordine de idei nu putem fi de acord și cu alt punct de vedere exprimat în literatura de specialitate de către autorul Gauhman L., care presupune că omorul săvârșit la comandă este concomitent și omor săvârșit prin participație.

În concluzie aceasta este posibilă doar în anumite cazuri. De asemenea nu putem accepta opinia oferită de către acești autori referitor la faptul că în baza interpretării gramaticale a normelor vizând răspunderea penală pentru omor la comandă și omor comis de două sau mai multe persoane (dacă este vorba de legislația penală rusă – omor comis de un grup de persoane, un

grup de persoane cu înțelegere prealabilă sau un grup organizat) fapta se califică în baza unui concurs de infracțiuni în raport doar față de autor.

În ceea ce vizează persoana care face comanda de omor, atunci, accentuează autorul Gauhman L., fapta acestuia este supusă răspunderii penale doar în baza semnului accidental – comiterea omorului de către un grup de persoane, un grup de persoane cu înțelegere prealabilă sau un grup organizat cu trimitere obligatorie la art. 42 C. pen., deoarece, se argumentează că în cazul omorului la comandă este vorba doar despre răspunderea penală a autorilor (ucigașilor), dar nu și a persoanelor care fac comanda de omor.

Această idee poate fi contestată prin considerația că în cazul normelor prevăzute de Partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, legiuitorul prezumă răspunderea penală doar a autorilor/coautorilor infracțiunii. În cazul în care fapta prejudiciabilă cu caracter penal este comisă de către un alt participant la infracțiune, aceasta urmează a fi încadrată potrivit normei incriminate autorului cu invocarea art. 42 din Partea generală a Codului penal. [14, p. 241-244]

Dacă analizăm infracțiunea prevăzută de art. 151 CP al RM, este oportună opinia lui S. Brinză și Vitalie Stati, care indică că săvârșirea infracțiunii în contextul celor mai periculoase forme de participație este susceptibilă de o agravare justificată a răspunderii penale, întrucât conjugarea eforturilor mai multor persoane în cadrul unui grup criminal organizat și mai ales în cadrul unei organizații criminale, permite în mod obiectiv să fie comise infracțiuni mai grave, care sunt peste posibilitățile unei singure persoane, de asemenea înlesnește mult săvârșirea infracțiunii și face dificilă descoperirea acesteia. Grupul criminal organizat se deosebește de un simplu grup,

format din cel puțin doi coautori, prin stabilitate și unitate.

Ca trăsătură specifică grupului criminal organizat, stabilitatea presupune durată și persistența legăturilor între participanți, aceștia conștientizând faptul că sunt încadrați în reuniunea respectivă în vederea săvârșirii infracțiunilor (profesionalismul). O altă trăsătură a grupului criminal organizat este unitatea membrilor, caracterizată prin existența organizatorului și a conducătorului, ceilalți fiind subordonați indicațiilor acestora în vederea săvârșirii planificate și dirijate a unei sau a mai multor infracțiuni. În context, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății trebuie recunoscută ca fiind săvârșită de un grup criminal organizat în situațiile în care grupul a fost creat în scopul săvârșirii unor infracțiuni de mare gravitate, numaidecât cu aplicarea violenței, cum ar fi: vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății; omorul intenționat, violul; șantajul; tâlhăria etc.

Organizarea prealabilă a participanților unui grup criminal organizat presupune o anumită orientare a acestuia, excluzând scopul săvârșirii oricărui gen de infracțiuni. Faptele tuturor celor din grupul criminal organizat, care au luat parte la săvârșirea de infracțiuni, trebuie calificate conform lit. c) din alin. (3) al art. 151 din CP al RM, indiferent de rolul pe care l-a îndeplinit fiecare la comiterea vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății, fără a se face referire la art. 42 din CP al RM. Explicația este că toți cei care săvârșesc infracțiunea în cadrul grupului criminal organizat au rolul de coautori.

Analiza materialelor științifice privind participația în cazul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei publicate peste hotare

V-om analiza situația privind participația în cazul infracțiunilor contra vieții și

sănătății în România. Infracțiunile de omor pot avea unul sau mai mulți subiecți activi, participația penală fiind posibilă în toate formele sale: coautorat, instigare, complicitate.

Un exemplu de participație penală îl constituie fapta prin care inculpații, [18] deși nu au folosit vreun instrument apt să producă moartea, au lovit victima cu pumnii și picioarele peste tot corpul, inclusiv într-o regiune vitală, loviturile aplicate au fost multiple dintre care unele au avut o intensitate deosebită, părăsind-o apoi într-un loc izolat ceea ce a făcut imposibilă acordarea asistenței medicale.

În practica judiciară s-a decis că există coautorat dacă mai multe persoane au lovit victima cu un instrument apt de a ucide (cuțit, topor, briceag, ciomag, etc.), chiar dacă numai lovitura unuia dintre participanți a fost mortală. Spre exemplu, prin sentința penală, nr. 361, din 29 aprilie 2011, Tribunalul Galați, secția penală, au fost condamnați inculpații C. PEN. și T. N, pentru săvârșirea în participație în calitate de coautori a infracțiunii de omor (prin lovituri separate cu corpuri contondente au ucis victima O. I., cioban), iar inculpatul P.S. pentru complicitate la infracțiunea amintită. [19]

Este însă evident, că săvârșirea infracțiunii de omor în forma coautoratului, presupune că persoana (persoanele) prezente la locul și timpul consumării faptei să desfășoare activități de orice tip, indispensabile executării acțiunii ucigătoare, simpla ei prezență la locul omorului (asistarea) nesatisfăcând cerința unei cooperări în sensul noțiunii penale de coautorat. [8, p.57]

O altă formă a participației penale este instigarea, care în cazul omorului există atunci când o persoană a determinat cu intenție o altă persoană să săvârșescă o asemenea faptă. Activitatea instigatorului la

omor, cel mai adesea, ia forma unui îndemn insistent, făcându-l pe instigat să accepte și să realizeze voința instigatorului. [5, p. 60-61]

Cea de a treia formă a participației este complicitatea, iar în cazul infracțiunii de omor, aceasta prezintă unele aspecte specifice, deoarece există complicitate atunci când orice persoană cu intenție ajută sau înlesnește în orice mod o altă persoană la săvârșirea unei fapte de omor, sau când persoana promite ceva înainte sau în timpul săvârșirii faptei, făptuitorului, chiar dacă această promisiune făcută nu este și nu va fi îndeplinită. Mai există complicitate la omor atunci când acel complice, participant, săvârșește anumite acte de pregătire specifice și necesare pentru o altă persoană (autorul), ca acesta să-și desfășoare activitatea de ucidere.

Prin complicitate se înțelege, sprijinul dat de o persoană, în orice mod și prin orice mijloace, unei alte persoane, cu prilejul săvârșirii unei fapte ilicite.

Contribuția compliceului, la săvârșirea faptei prevăzută de legea penală, spre deosebire de contribuția autorului, este o contribuție indirectă (mediată). În timp ce autorul efectuează acte de executare care realizează, în mod nemijlocit materialitatea faptei, complicele efectuează acte de sprijinire a activității autorului.

Prin urmare complicele nu realizează fapta în mod nemijlocit, ci sprijină, înlesnește, ajută la realizarea acesteia de către autor.

Mai există complicitate la omor atunci când acel complice, participant, săvârșește atribuție materială (fizică) care a înlesnit sau ajutat realizarea laturii obiective a faptei sau într-o contribuție imaterială (morală) care a înlesnit ori ajutat la realizarea laturii subiective a faptei săvârșite.

Dacă cel care a premeditat săvârșirea omorului, a efectuat acte de pregătire împreună cu alte persoane care au cunoscut

scopul pregătirii, premeditarea se convertește într-o circumstanță reală și ca atare, se răsfrânge asupra participanților (de exemplu, cel care îl ajută pe autor să-și procure arma, cunoscând că acesta se pregătea să folosească arma la comiterea omorului, răspunde pentru complicitate la omor calificat. [5, p.27]

Premeditarea cuprinde atât elemente de ordin psihic, cât și elemente obiective, respectiv acte pozitive premergătoare și preparatoare executării proiectului. Omorul premeditat este nu numai acceptat psihic și chibzuit, dar efectiv pregătit prin măsurile care se iau de inculpat pentru crearea condițiilor necesare realizării lui. Premeditarea, ca element circumstanțial al infracțiunii de omor calificat, nu presupune numai trecerea unui interval oarecare de timp de la luarea hotărârii până la exteriorizarea ei, ci și o chibzuire suficientă și o pregătire de natură a înlesni comiterea faptei.

Hotărârea de a ucide o persoană este luată, în cazul premeditării, din timp. Instanța trebuie să stabilească, de la caz la caz, trecerea unei anume perioade de timp în care hotărârea de ucidere s-a aflat sub control rațional, devenind chibzuință. Făptuitorul cumpănește asupra modului în care va săvârși omorul, asupra mijloacelor care-i stau la dispoziție și a celor pe care va trebui să le mai pregătească. Actul meditativ este deci specific și el coincide cu voința fermă de a suprima viața persoanei, alegând în același timp momentul și locul unde va săvârși actul. **Concluzii.** Infracțiunile contra integrității sau sănătății corporale datorită particularităților pe care le prezintă, ocupă un loc distinct. Acestea constituie o subgrupă a infracțiunilor contra persoanei, în care se cuprind acele fapte de pericol social, săvârșite prin orice mijloace, prin care se cauzează unei persoane o suferință fizică sau o vătămare a integrității corporale ori a sănătății sale. Din perspectiva apărării juridico-penale, sănătatea persoanei nu

trebuie înțeleasă în sens îngust, ca rezultat, bun sau rău, al funcționării organismului omenesc. Ea trebuie percepută ca un *statu-quo* de felul său, ca o stare psihosomatică, oricare ar fi gradul de morbiditate, a unei persoane. De aceea, anomaliile, disfuncționalitățile sau deficiențele de ordin fizic sau psihic nu influențează în nici un fel asupra facultății persoanei de a beneficia, pe tot parcursul vieții, de apărarea sănătății sale prin mijloacele dreptului penal. Apreciind participația penală drept o formă a pluralității ocazionale, evidențiem complexitatea și problematica soluționării cauzelor penale comise sub forma acestei categorii instituționale. Necesitatea promovării unei politici penale eficiente de prevenire a infracțiunilor săvârșite prin participație penală, precum și a celor comise de o pluralitate de făptuitori în ansamblu, se impune ca una necesară și obligatorie, mai ales în ipoteza unor interpretări atât de controversate bazate pe soluții și aprecieri diferite.

Bibliografie Manuale, monografii

1. Boroș A. Aspecte teoretice și practice privind infracțiunile de omor și loviri sau vătămări cauzatoare de moarte,, București: Editura Ministerul de Interne, 1991
2. Brânză S., Stati V. *Tratat de Drept Penal. Partea Specială. Vol. I. Chișinău*: Tipografia Centrală, 2015
3. Dincu A. *Drept penal, Partea generală, vol. I*, București, 1977
4. Dinuică D., Duvac C. ș.a. *Drept penal, partea specială*, București: Editura Fundației România de Mâine
5. Dongoroz V. *Drept penal: Partea Specială*. București: Hamangiu, 1939.
6. Dongoroz V. *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea generală, vol. I*, București: Ed. Academiei R.S.R., 1969
7. Pradel J. *Droit penal general*. Paris: Cujas, 1991
8. Ungureanu A. *Drept penal*. București: Lumina Lex, 1995
9. Zolyneak M. *Drept penal. Partea generală*. București: Chemarea, 1992
Contribuții în reviste, în lucrări științifice
10. Arcer A. Răspunderea penală a participanților la comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, În: Conferința „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie
11. Dincu L., Dincu A. *Participația penală indeterminabilă*. În: *Revista Română de Drept*, nr. 7/1988
12. Dungan P. *Crime și delictе în noul cod penal al României privind manipularea genetică prin care se pune în pericol viața, integritatea corporală și sănătatea persoanei*. În: *Revista Națională de Drept*, 2006, nr. 2
13. Popescu T. *Definirea persoanei în Codul penal*. În: *Revista de drept penal*, 1998, nr. 3

Documente electronice

14. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, Decizia nr. 1576/2010, Disponibil: www.scj.ro.
15. Tribunalul Galați, *Secția Penală*, Decizia nr. 361/2011, Disponibil: www.scj.ro

Acte normative

1. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Roma, 4.XI.1950.
2. Cod penal al României din 21 iulie 1968 (**republicat**) Publicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997
3. Codul penal al Republicii Moldova, Nr. 985 din 18-04-2002. Publicat: 14-04-2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195.
4. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată de Adunarea generală a O.N.U. prin Rezoluția 217 A (III) din 10 decembrie 1948.

Computer Fraud under the Legislation of the Republic of Moldova

Falsul informatic potrivit legislației Republicii Moldova

Conf. univ. dr. Dorina GUREV

Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova)

e-mail: dorina.gurev@usm.md

Abstract

The present article addresses the doctrinal issues regarding criminal liability and the legal classification of the crime of computer forgery, in accordance with the criminal law of the Republic of Moldova. Moreover, the research pointed out the difficulty of qualifying the deed according to art. 260⁵ (Criminal Code of the Republic of Moldova), arising from the structure of the incrimination norms. In such a case, the legislator has drafted the norm aiming to include as qualifying signs: the presence of existing actions in the content of other crimes in the IT field; its result – the data that does not correspond to the truth, and the special purpose of using this data in order to produce legal consequences.

Keywords: *computer forgery, computer data, computer system, official document, legal consequences*

Introducere

Prin ratificarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001¹ (prin Legea nr. 6 din 02.02.2009²), Republica Moldova, așa cum este prevăzut la art. 7 al Convenției, s-a angajat să adopte măsurile legislative și alte măsuri considerate necesare pentru a

*incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, introducerea, modificarea sau ștergerea ilegală a datelor informatice ori pentru restricționarea ilegală a accesului la aceste date, rezultând date necorespunzătoare adevărului, în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice. În acest sens, legiuitorul moldav a incriminat la art. 260⁵ CP RM³ infracțiunea de fals informatic, a cărei dispoziție reproduce întocmai prevederile art. 7 al Convenției specificate *supra*.*

Din prevederile legale se deduce că răspunderii penale pentru infracțiunea de fals informatic este supusă persoana care prin introducere, modificare sau ștergere a

¹ Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime>

/ cybercrime/Documents/Convention%20and%20proto col/ETS%20185%20Romanian.pdf

² Legea nr. 6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 37-40 (2009).

³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128- 129 (2002)

datelor informatice ori restricționarea accesului la aceste date (modalități faptice, exhaustiv prevăzute de dispoziția art. 260⁵ CP RM) aduce atingere relațiilor sociale ce țin de încrederea publică în siguranța și fiabilitatea sistemelor informatice, de valabilitatea și autenticitatea datelor informatice, a întregului proces modern de prelucrare, stocare și tranzacționare automată a datelor de interes oficial sau privat. Totodată, fapta prejudiciabilă prevăzută la art. 260⁵ CP RM are drept consecință date necorespunzătoare adevărului care vor fi utilizate în scopul de a produce consecințe juridice.

Rezultate obținute și discuții

Analiza infracțiunii de fals informatic arată că acesta nu este prezent în fiecare dintre cazurile în care se produc date necorespunzătoare adevărului apte să genereze consecințe juridice. Astfel, interpretarea *stricto sensu* a normei juridico-penale permite a se stabili că, pentru calificarea faptei potrivit art. 260⁵ CP RM, este necesar ca acțiunea prejudiciabilă să aibă un caracter ilegal. Prin urmare, infracțiunea de fals informatic se va reține doar în ipoteza în care o persoană, fără a avea dreptul, introduce date într-un sistem informatic, modifică sau șterge conținutul datelor ori restricționează fără drept accesul la ele. În caz contrar, vom fi în prezența unei alte infracțiuni din domeniul informatic, și anume **accesul ilegal la informația computerizată (art. 259 CP RM), alterarea integrității datelor informatice ținute într-un sistem informatic (art. 2602 CP RM)**, perturbarea funcționării sistemului informatic (art. 260³ CP RM) sau alte infracțiuni din Partea Specială a Codului penal.

Deci nu poate fi aplicată răspunderea în baza art. 260⁵ CP RM în situația în care

accesul la sistemul informatic este legal, iar subiectul care introduce, modifică, șterge datele sau restricționează accesul la ele are dreptul să o facă⁴. Într-o atare situație, în ipoteza modificării, ștergerii sau deteriorării intenționate a datelor informatice ținute într-un sistem informatic ori a restricționării ilegale a accesului la aceste date, putem fi în prezența comiterii faptei prevăzute la art. 260² CP RM (Alterarea integrității datelor informatice dintr-un sistem informatic). Or, alterarea integrității datelor dintr-un sistem informatic se poate comite și dacă accesul la informația computerizată este licit, adică infracțiunea este comisă de către o persoană care este autorizată în temeiul legii sau al unui contract și care acționează în limitele autorizării ori are permisiunea persoanei competente să folosească, să administreze sau să controleze un sistem informatic, să desfășoare cercetări științifice ori să efectueze orice altă operațiune în cadrul sistemului informatic.

Practica judiciară a Republicii Moldova confirmă alegațiile expuse *supra*, încadrând faptele conform infracțiunii incriminate la art. 260⁵ CP RM, în ipoteza în care s-a acționat fără drept de acces la datele informatice, deși persoana era angajată în instituția de stat care deține baza de date falsificate. Astfel, *la 03 ianuarie 2012, Ț.A., activând la Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni ca specialist în evidența documentelor, aflându-se în biroul de serviciu, amplasat în or. Ialoveni, contrar atribuțiilor sale de serviciu, neavând acces la datele Registrului Bunurilor Imobile, dar cunoscând parola registratorului OCT Ialoveni C.V., intenționat a introdus date informatice cu privire la punerea interdicției pe imobilul cu nr. cadastral 0000*

⁴ Gurev D., Dumneanu L. *Infracțiuni în domeniul informatic*. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2021, p.141.

amplasat în or. Ialoveni, ce se află în proprietatea lui A.I., fără documente ce ar justifica această procedură.

Tot Ț.A., în continuarea acțiunilor sale infracționale, a restricționat ilegal accesul la aceste date, rezultând informații necorespunzătoare adevărului, în scopul de a limita dreptul de dispoziție al proprietarului A.I. asupra bunului imobil menționat. Această interdicție falsă introdusă de către Ț.A. în datele informatice ale Registrului Bunurilor Imobile s-a menținut până la 13.01.2012, când a fost prezentată încheierea din 13.01.2012 a Judecătoriei Ialoveni cu privire la sechestrul asupra bunului respectiv. În urma acțiunilor specialistului în evidența documentelor al OCT Ialoveni Ț.A., proprietarul bunului imobil A.I. a fost ilegal lipsită de dreptul de dispoziție asupra imobilului în perioada 03- 13.01.2012, astfel producându-se consecințe juridice⁵.

Există și alte situații când nu poate fi aplicată componența de infracțiune de fals informatic, deși în urma introducerii, a modificării, a ștergerii datelor sau a restricționării accesului la acestea rezultă date necorespunzătoare adevărului ce pot avea consecințe juridice. Este vorba de o altă infracțiune de fals, *in concreto* celei specificate la art. 332 CP RM (**Falsul în acte publice**) sau art. 361 CP RM (**Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false**).

Aparent se creează o situație confuză, or, așa cum este stipulat la pct. 81 din Raportul explicativ al Consiliului Europei privind criminalitatea cibernetică⁶, *scopul incriminării falsului informatic este de a*

crea o infracțiune paralelă cu falsificarea de documente tangibile pentru acoperirea lacunelor în dreptul penal legate de falsificarea tradițională, care necesită lizibilitatea unui text încorporat într-un document și care nu se aplică datelor stocate pe suport electronic.

Totuși, pornind de la ipoteza că obiectul imaterial al infracțiunii examinate îl reprezintă datele informatice autentice (regăsite în câmpurile unei baze de date existente la nivel de centru de evidență informatizată a persoanei, bancă sau societate de asigurări etc.), iar datele informatice ce nu corespund adevărului constituie produsul infracțiunii prevăzute la art. 260⁵ CP RM, specificăm că nu toate datele informatice ce ar avea consecințe juridice se pot cataloga unui document oficial autentic ce reprezintă obiectul material/imaterial al infracțiunilor incriminate la art. 332 CP RM și 361 CP RM (documentul oficial fals fiind produsul acestor infracțiuni). Or, pentru ca un act să dețină statutul de „document oficial”, acesta trebuie să întrunească una din următoarele condiții: 1) să conțină informații care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept; 2) să ateste fapte având relevanță juridică; 3) să circule în cadrul unui sistem de înregistrare, evidență strictă și control al circulației⁷. Mai mult, așa cum se constată în doctrină, „prin „document oficial” trebuie să se înțeleagă, inclusiv, documentul electronic purtător de informații oficiale”⁸. În asemenea circumstanțe, nu este rațională divizarea răspunderii penale

⁵ Decizia Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2014. Dosarul nr. Ira-1113/2014 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2653

⁶ Explanatory Report to the Convention on Cybercrime. Budapest, 23.XI.2001. European Treaty Series, No.185 <https://rm.coe.int/16800cce5b>

⁷ Reșetnicov A. *Accepțiunea juridico-penală a noțiunii „document oficial”*. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 2, p.35-42.

⁸ Brînza S. Stati V. *Tratat de Drept penal. Partea Specială*. Volumul II. Chișinău: Centrul Editorial „Tipografia Centrală”, 2015, p.929.

pentru falsificarea documentului electronic oficial de cea de falsificare a documentului oficial tangibil, fiind întrunite toate semnele și elementele acestor componente de infracțiuni.

În context, propunem atenției un caz din jurisprudența Republicii Moldova în care a fost constatată prezența condițiilor de aplicare a art. 260⁵ CP RM și art. 332 CP RM în următoarele circumstanțe: *C.A. a fost angajat conform contractului privind achiziționarea serviciilor de valoare mică din 01.09.2021 de către IMSP „CS X” ca persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice ori să îndeplinească activități de interes public. Fiind responsabil, conform Ordinului șefului IMSP „CS X” nr. 21 din 01.03.2021*

„Cu privire la implementarea Planului național de imunizare anti-COVID-19, în raionul X”, nr. 27 din 05.04.2021 și nr. 50 din 01.09.2021 pentru introducerea datelor despre persoanele imunizate în Registrul Electronic anti-COVID-19, la 29.09.2021, acționând cu intenție, a introdus în Registrul Electronic anti-COVID-19, păstrat în calculatorul Centrului anti-COVID-19 din incinta IMSP „CS X”, situat în mun. X, str. X, date vădit false despre administrarea dozei nr. 1 de vaccin COVID-19 „Janssen” cetățenilor C.S. și C.M., ambii locuitori ai sat. X, raionul X, care în realitate nu și-au administrat dozele de vaccin, după ce a eliberat pe numele ambilor Certificate de vaccinare nr. V01-MDLMSEHWFCY3N și respectiv nr.V01-MD-AW6L91Q27E3, care urmau a fi utilizate de ultimii în interese personale, inclusiv la traversarea frontierei de stat. Pentru acțiunile sale, C.A. a primit de la C.S. suma de 2000 de lei⁹.

Nu susținem soluția de încadrare propusă de instanța de judecată. Or, în situația dată, produsul faptei comise (Certificatele de vaccinare false), atât formatul electronic, cât și cel material/tangibil reprezintă un document oficial, iar calificarea celor comise drept concurs de infracțiuni încalcă principiul *non bis in idem*. Concretizăm că se va reține infracțiunea de fals în acte publice și nu infracțiunea de fals informatic în cazul în care o persoană publică falsifică pe calculatorul de la locul de muncă un document oficial. În acest caz, accesul la sistemul informatic este legal, iar datele informatice sunt modificate de o persoană care are dreptul să facă acest lucru, atât sistemul informatic, cât și datele conținute de acesta aparținându-i.

Considerăm că o asemenea confuzie este creată de formularea făcută de legiuitor la art. 260⁵ CP RM, stabilindu-se faptul că introducerea, modificarea sau ștergerea datelor informatice ori restricționarea accesului la datele informatice reprezintă o activitate „ilegală” și nu „fără drept”, așa cum este prevăzut de art. 325 Codul penal român, care incriminează infracțiunea de fals informatic. Drept consecință, în vederea delimitării clare a infracțiunii de fals informatic de cea de fals în actele publice, propunem, cu titlu de *lege ferenda*, modificarea art. 260⁵ CP RM după cum urmează: suplinirea cuvântului „ilegală” cu sintagma „fără drept”.

În altă ordine de idei, considerăm de interes subiectul adus în discuție de către D. Pârgău cu referire la „*fapta de a deschide și utiliza un cont pe o rețea de socializare deschisă publicului (rețea care nu solicită dovezi din care să reiasă folosirea numelui real de către deținătorul unui cont), furnizând ca nume de utilizator numele unei*

⁹ Sentința Judecătoreiei Edineț din 03 martie 2022.

Dosar nr. 1-36/22; 1-22017265-28-1-07022022

https://jed.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/ac/986100-9f62-449d-a5f2-2e9df011938b

alte persoane și introducând date reale vizând această persoană (informații, fotografii, imagini video etc.) realizează condițiile de tipicitate ale infracțiunii de fals informatic prevăzute de art. 325 CP, cu referire la cerințele ca acțiunea de introducere a unor date informatice să fie realizată fără drept și, respectiv, să aibă ca rezultat date necorespunzătoare adevărului”¹⁰. Într-adevăr, la prima vedere, suntem în prezența comiterii infracțiunii de fals informatic, însă, similar legislației din Republica Moldova, cea din România prevede ca semn obligatoriu al infracțiunii scopul, adică prevede ca datele să fie utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice.

Și jurisprudența română confirmă această situație. Astfel, în cazul când „inculpatului i se impută faptul că a săvârșit infracțiunea de fals informatic în modalitatea introducerii de date informatice, reținându-se în sarcina sa că a creat o pagină de Facebook, purtând în mod ilegal, numele și sigla părții civile, într-un context negativ, pe care a postat ulterior texte denigratoare la adresa acesteia, care au avut drept consecință inducerea neîncrederii opiniei publice cu privire la activitatea societății”, Curtea de Apel București a decis că, „pentru a fi îndeplinită tipicitatea prevăzută de lege pentru infracțiunea de fals informatic, elementul material al laturii obiective ar fi trebuit să se realizeze prin simularea contului de Facebook; or, în practică și doctrină s-a amintit că elementul material al acestei infracțiuni se comite de cele mai multe ori prin: simularea

hyperconexiunilor, simularea poștei electronice, simularea Web-ului”¹¹.

În ceea ce privește cerința esențială „fără drept”, Curtea a constatat că „aceasta ar fi fost îndeplinită dacă inculpatul și-ar fi însușit paternitatea sau proprietatea numelui sau a siglei. De altfel, trebuie făcută o diferență între eventualul prejudiciu de imagine, moral sau/și material, pe care l-a suferit partea civilă și consecințele juridice ale săvârșirii acestei infracțiuni care apar, dacă datele astfel modificate, alterate sau șterse sunt apte să dea naștere, să modifice sau să stingă raporturi juridice, creând drepturi și obligații (sublinierea ne aparține – n.a.). În primul caz este vorba de prejudiciu, ca element al răspunderii civile delictuale, iar în cel de-al doilea caz reprezintă o cerință a laturii subiective, care face ca intenția, în cazul acestei infracțiuni, să fie calificată prin scop”¹².

În alt registru, conform unei opinii din literatura de specialitate, „este greu de înțeles de ce restricționarea accesului la date informatice a fost asimilată cu falsificarea unui înscris, când în realitate corespunde mai degrabă sustragerii sau distrugerii unui înscris”¹³. În viziunea noastră, este cazul în care, în urma acțiunii de restricționare se obține ca *datele informatice să nu mai fie afișate* (spre exemplu, criptarea accesului la datele informatice cu privire la înstrăinarea bunului, sechestrului pus pe bun etc.). Astfel acestea nu se identifică în procesul de

¹¹ Decizia Curții de Apel București, nr. 1044/A din 08.08.2017

<http://www.rolii.ro/hotarari/59b88c86e49009740e000093>

¹² Decizia Curții de Apel București, nr. 1044/A din 08.08.2017

<http://www.rolii.ro/hotarari/59b88c86e49009740e000093>

¹³ Rotru C., Trandafir A.-R., Cioclei V. *Drept penal. Partea specială II: Curs tematic*. București: C.H.Beck, 2019, p.409.

¹⁰ Părgău D. *Despre limitele falsului informatic în cazul rețelelor de socializare. Opinie cu privire la dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală*. https://www.juridice.ro/699938/despre-limitele-falsului-informatic-in-cazul-retelelor-de-socializare-opinie-cu-privire-la-dezlegarea-unei-chestiuni-de-drept-in-materie-penala.html#_ftn1

verificare, ceea ce poate duce la unele consecințe juridice.

Un alt caz de incertitudine îl reprezintă și modalitatea faptică de ștergere a datelor informatice, care se atestă însă doar în cazul ștergerii parțiale a datelor. Raționamentul celor menționate rezidă în definiția noțiunii de fals în acte, și anume: „o alterare a adevărului într-un act, prin adăugiri sau ștersături, prin imitarea semnăturii”¹⁴. În caz contrar, cum menționează doctrina, „este greu de conceput cum ar rezulta date necorespunzătoare adevărului, creându-se mai degrabă o situație identică celei în care un înscris este sustras sau distrus”¹⁵. În atare situație vom fi în prezența infracțiunii prevăzute la art. 260² CP RM (**Alterarea integrității datelor informatice ținute într- un sistem informatic**).

Concluzii

Din cele menționate *supra* și în baza constatărilor noastre anterioare, concluzionăm că, pentru aplicarea normei prevăzute la art. 260⁵ CP RM, este necesar a se stabili:

- ilegalitatea introducerii, modificării sau ștergerii datelor informatice ori ilegalitatea restricționării accesului la aceste date;
- rezultatul realizării uneia sau a mai multor acțiuni ale elementului material trebuie să fie datele informatice ce nu corespund adevărului;
- prezența scopului de a produce efecte juridice¹⁶.

Totodată specificăm că, pentru existența infracțiunii de fals informatic, este irelevant dacă a fost sau nu realizat scopul acesteia, și anume dacă au fost sau nu

utilizate date informatice ce nu corespund adevărului în vederea producerii unei consecințe juridice. Survenirea unor consecințe juridice are relevanță doar la individualizarea pedepsei penale.

În cele din urmă, în vederea diferențierii răspunderii penale pentru comiterea infracțiunilor de fals, recomandăm ca dispoziția normei juridico-penale de la art. 260⁵ CP RM să aibă următorul conținut: *introducerea, modificarea sau ștergerea, fără drept, a datelor informatice ori pentru restricționarea, fără drept, a accesului la aceste date, rezultând date necorespunzătoare adevărului, în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice*. Considerăm că o astfel de paradigmă legislativă a infracțiunii de fals informatic va contribui la unificarea practicii judiciare a Republicii Moldova.

Bibliografie

1. Brînza S. Stati V. *Tratat de Drept penal. Partea Specială. Volumul II*. Chișinău: Centrul Editorial „Tipografia Centrală”, 2015, p.929.
2. Gurev D., Dumneanu L. *Infracțiuni în domeniul informatic. Suport de curs*. Chișinău: CEP USM, 2021, p.141.
3. Gurev D., Dumneanu L. *Infracțiuni în domeniul informatic. Suport de curs*. Chișinău: CEP USM, 2021, p.171.
4. *Mic dicționar explicativ al limbii române*. București: Editura Științifică, 1974, p. 256-257.
5. Pârgău D. *Despre limitele falsului informatic în cazul rețelelor de socializare. Opinie cu privire la dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală*. https://www.juridice.ro/699938/desp-re-limitele-falsului-informatic-in- cazul-retelelor-de-socializare-opinie- cu-privire-la-de-zlegarea-unei-chestiuni-de-drept-in-materie-penala.html#_ftn1

¹⁴ *Mic dicționar explicativ al limbii române*. București: Editura Științifică, 1974, p. 256-257.

¹⁵ Rotru C., Trandafir A.-R., Cioclei V. *Op.cit.*, 2019, p.409.

¹⁶ Gurev D., Dumneanu L. *Infracțiuni în domeniul informatic. Suport de curs*. Chișinău: CEP USM, 2021, p.171.

6. Reșetnicov A. Accepțiunea juridico-penală a noțiunii „document oficial”. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 2, p.35-42.
7. Rotru C., Trandafir A.-R., Cioclei V. Drept penal. Partea specială II: Curs tematic. București: C.H. Beck, 2019, p.409.
8. Rotru C., Trandafir A.-R., Cioclei V. Op.cit., 2019, p.409.
9. Decizia Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2014. Dosarul nr. 1ra-1113/2014 http://jurisprudenta.csj.md/search_co_l_penal.php?id=2653
10. Sentința Judecătorei Edineț din 03 martie 2022. Dosar nr. 1-36/22; 1-220172 65-28-1-07022022 https://jed.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/ac986100-9f62-449d-a5f2-2e9df011938b
11. Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. <http://www.coe.int/t/dghl/cooperatio n/economiccrime/cybercrime/Documents/Convention%20and%20protocol/ETS%20185%20Romanian.pdf>
12. Legea nr. 6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 37-40 (2009).
13. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129 (2002)
14. Decizia Curții de Apel București, nr. 1044/A din 08.08.2017 <http://www.rolii.ro/hotarari/59b88c86e49009740e000093>
15. Decizia Curții de Apel București, nr. 1044/A din 08.08.2017 <http://www.rolii.ro/hotarari/59b88c86e49009740e000093>
16. Explanatory Report to the Convention on Cybercrime. Budapest, 23.XI.2001. European Treaty Series, No.185 <https://rm.coe.int/16800cce5b>

ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE ȘI SOCIALE

Mass media, institutional communication and the decision-making process in public administration

Mass-media, comunicare instituțională și procesul decizional în administrația publică

Maria PARIS

Prof. univ. dr. Mihaela RUS

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

The role of mass media and institutional communication in public administration decision-making processes is complex and far-reaching. These two types of communication can serve to shape public policy, impact public opinion and inform public officials in decision-making. Mass media can be used to communicate ideas, inform the public and mobilize public opinion to influence decision-making. It can also be used as a tool for transparency, accountability and oversight of public decision-making. Institutional communication, such as internal memos, policy documents and research papers, can provide decision-makers with critical information to inform and guide their decision-making. Together, these two types of communication can act as a guide for public administration decision-making and help ensure that the public's wishes and interests are taken into account.

Keywords: mass-media, institutional communication, decision-making process, public administration

Cod JEL: K 22.

1. Comunicarea organizațională/instituțională

O organizație este „o unitate socială de oameni, structurată și gestionată în mod sistematic pentru a satisface o nevoie sau pentru urmărirea unor obiective colective în mod continuu. Toate organizațiile au o structură managerială care determină relațiile dintre funcții și posturi. Acestea subîmpart, delegă roluri, responsabilități și autoritate pentru a îndeplini sarcini definite”¹.

Conform *dictionary.cambridge.org*, organizațiile sunt „sisteme deschise, în sensul în care afectează și sunt afectate de mediul înconjurător dincolo de granițele lor”².

Când vorbim despre cum sunt organizațiile structurate, ne referim în primul rând la modul în care acestea funcționează în ceea ce privește ce se întâmplă atât în cadrul unei organizații, cât și în ceea ce privește modul în care funcționează o organizație în mediul extern.

¹ Jason S. Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012, p. 15

² Website: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/or-ganizing-business> accesat la data de 06.12.2021

Există patru tipuri de organizații comune³: de interes reciproc, de preocupări afaceriste, de servicii și de utilitate publică. Organizațiile de interes comun sunt concepute pentru a ajuta persoanele care aparțin grupului (frății, cluburi). Organizațiile de interes comercial sunt preocupate în primul rând de obținerea unui profit pentru organizație și pentru acționari.

Cel de-al treilea tip de organizație este organizația de servicii, care este orientată spre furnizarea unui anumit serviciu specific oamenilor din cadrul societății (spitale, societăți de asistență juridică etc.).

În cele din urmă, organizațiile de utilitate publică sunt cele care sunt în general conduse de către guvern pentru binele general al societății (de exemplu, armata, pompierii/departamentele de poliție, departamentul de educație, etc.).

Comunicarea este actul de a da, a primi și a împărtăși informații; cu alte cuvinte, actul de a vorbi sau de a scrie, de a asculta sau de a citi. Un bun comunicator ascultă cu atenție, vorbește sau scrie clar și respectă opiniile diferite.

Modelul de bază al comunicării examinează patru componente de bază⁴: sursa, mesajul, canalul și receptorul. Sursa unui mesaj este individul sau grupul care generează o idee și încearcă să o transmită. Să transmită acea idee către o altă persoană sau persoane. Mesajul este ideea care încearcă să fie transmisă. Canalul este metoda specifică de comunicare pe care o persoană o folosește pentru a transmite un anumit mesaj: verbală (utilizarea cuvintelor), non-verbală (caracteristici comunicaționale în afara cuvintelor propriu-zise) și mediat (utilizarea tehnologiei pentru a transmite un

Maria Paris, Mihaela Rus, Tănase Tasențe

mesaj). În cele din urmă, receptorul este individual care este ținta unui mesaj, care primește mesajul și apoi trebuie să dea sens mesajului însuși.

Oamenii vorbesc și interacționează unii cu alții, ceea ce reprezintă o formă de comunicare organizațională, iar prin aceste interacțiuni noi creăm de fapt fenomenul care este o organizație.

Stanley Deetz⁵ a articulat trei moduri diferite în care termenul de *comunicare organizațională* poate fi înțeles: disciplina, modalitățile de descriere/explica organizațiile, și un fenomen în cadrul organizațiilor. Prima perspectivă descrie comunicarea organizațională ca fiind o disciplină academică disciplină care constă într-o istorie intelectuală, manuale, cursuri, diplome, etc. A doua modalitate de a descrie organizația comunicarea ca un mod de a descrie organizațiile. În cadrul acestei perspective, comunicarea organizațională este utilizată pentru a descrie și/sau explica modul în care funcționează organizațiile.

2. Tipuri de comunicare instituțională

Comunicarea internă. Rețelele formale și informale

Max Weber credea că „organizațiile aveau două modalități de a obține angajații să urmeze directivele cuiva: puterea și autoritatea. Puterea este capacitatea de a forța oamenii să se supună indiferent de rezistența lor, în timp ce autoritatea apare atunci când ordinele sunt ascultate în mod voluntar de către cei care le primesc”⁶. Totodată, același autor a susținut că

³ Jason S. Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012, p. 20

⁴ Dennis Mumby, *Organizational Communication*, Editura Sage Publications, 2018

⁵ Stanley Deetz, *The new handbook of organizational communication*, 2001, p. 46, apud Dennis Mumby, *Organizational Communication*, Editura Sage Publications, California, 2018, pp. 3-46

⁶ Max Weber, *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, Editura Antet Revolution, București, 2012.

„indivizii din organizațiile bazate pe autoritate erau mai predispuși să perceapă directivele ca fiind legitime”⁷.

Cuvântul *formal* descrie aderarea la un set de cerințe convenționale de comportament. Prin urmare, comunicarea formală constă în regulile și normele stabilite de o organizație pentru comportamentul comunicativ. O regulă de comunicare este un standard sau o directivă care reglementează modul în care are loc comunicarea în cadrul unei organizații. În mod evident, înțelegerea modului în care funcționează comunicarea formală în cadrul unei organizații este foarte importantă, motiv pentru care o parte considerabilă din primele cercetări privind comunicarea organizațională a examinat comunicarea formală.

Subîncărcarea comunicării apare atunci când subordonaților nu li se furnizează suficiente informații pentru a-și îndeplini sarcinile. Subîncărcarea de comunicare poate lua forma unei instruirii inadecvate la locul de muncă, a unui feedback limitat din partea superiorului sau a unor informații insuficiente privind politicile și procedurile din cadrul organizației. Adesea, subîncărcarea comunicării este complet accidentală și apare ca o omisiune involuntară. În acest caz, este posibil ca supraveghetorii înșiși să aibă prea multe lucruri de făcut și, din greșeală, informațiile nu sunt transmise subordonaților lor în timp util sau deloc. Alteori, subîncărcarea comunicării poate apărea din cauză că un supraveghetor simte nevoia de a acumula informații într-un efort de a-și asigura baza de putere. Indivizii văd adesea informația ca pe o putere, iar transmiterea acestei informații către o altă persoană ca pe o pierdere de putere⁸. Atunci

când are loc acapararea de informații, subordonaților li se pot da doar suficiente informații pentru a nu-și face superiorul să arate rău, dar nu și suficiente informații pentru a excela cu adevărat în munca lor. Din motive evidente, teaurizarea informațiilor poate fi o problemă foarte mare în organizații.

A doua problemă asociată cu adecvarea informațiilor implică supraîncărcarea comunicării sau atunci când subordonaților li se furnizează prea multe informații pentru a-și îndeplini sarcinile. Într-un mediu de lucru ideal, supervizorii vor funcționa ca gardieni ai informațiilor și se vor asigura că informațiile adecvate sunt transmise unui subordonat pentru a-l ajuta să exceleze în munca sa. Din nefericire, unii supervizori nu știu cum să funcționeze ca gardieni, astfel încât transmit orice informație pe care o primesc subordonaților lor fără a filtra informațiile care nu sunt utile pentru aceștia. În cele din urmă, subordonații pot deveni atât de copleșiți de numărul de mesaje primite, încât își petrec o mare parte din ziua de lucru pur și simplu trecând prin informații, ceea ce le scade capacitatea de a fi productivi.

Există patru tipuri de rețele informale⁹: rețeaua de comunicații cu un singur fir; rețeaua de comunicare prin bârfe; rețeaua de comunicații de probabilitate și rețeaua de grupuri.

Primul tip de rețea informală subliniază faptul că informația călătorește de la o persoană la alta. Al doilea tip de rețea informală este acela în care o singură persoană servește ca sursa mesajului care transmite mesajul către mai multe persoane în mod direct. Tipul al treilea de rețea este

⁷ Max Weber, *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, Editura Antet Revolution, București, 2012.

⁸ R. Huseman, J. Lahiff și R. Wells, *Termocline de comunicare: Spre un proces de identificare*.

Personnel Journal, 1974, p. 124-135, apud Dennis Mumby, *Organizational Communication*, Editura Sage Publications, California, 2018

⁹ Website <https://www.marketing91.com/informal-communication/> accesat la data de 10.12.2021

cel în care o singură persoană servește drept sursa principală a mesajului care selectează la întâmplare persoane din cadrul grupului său pentru a comunica mesajul și apoi aceste persoane secundare aleg la întâmplare alte persoane din rețeaua de comunicare pentru a transmite mesajul. Ultimul tip de rețea informală este tipul de rețea în care sursa mesajului alege un anumit număr de persoane preselecțate cu care să comunice un mesaj și apoi persoanele secundare transmit mesajul către un grup de persoane care au fost de asemenea selectate în prealabil pentru a primi mesajul.

Cercetările timpurii în comunicarea organizațională nici măcar nu recunoșteau existența sau importanța acestor rețele informale. Cu toate acestea, o mare parte din ceea ce se întâmplă în cadrul unei organizații este rezultatul unor rețele de comunicare informală. Adesea, rețelele de comunicare informală au fost denumite „comunicare prin viu grai” sau „comunicare la răcitorul de apă”. Termenul a fost inițial inventat în timpul Războiului Civil, deoarece liniile telegrafice folosite de serviciile de informații ale armatei erau înșirate prin copaci, iar firele semăneau adesea cu vița de vie. Potrivit lui Mishra, „Mesajele care ajungeau prin intermediul acestei linii erau deseori atât de confuze sau inexacte încât în scurt timp orice zvon se spunea că este provenit din vita de vie”¹⁰.

În prezent, *vița de vie* organizațională este o parte standard a vieții organizaționale a oricui. De fapt, cercetătorii estimează că 70% din totalul comunicării care are loc în cadrul unei organizații are loc în mod informal rețelele de comunicare¹¹. În esență,

cea mai mare parte a comportamentului comunicativ real în cadrul unei organizații nu se desfășoară în conformitate cu liniile de comunicare prescrise, dorite de superiorii managementului superior. Mai mult, cercetătorii au constatat că mulți manageri erau surprinzător de puțin conștienți de rețelele informale de comunicare care existau în cadrul organizațiilor lor¹². Doar 70% dintre managerii de nivel superior, 81% dintre managerii de nivel mediu și 92% dintre managerii de nivel inferior au fost știau că în cadrul organizației lor există un *vița de vie*. De asemenea, ar trebui să remarcăm că cercetările au constatat că rețelele de comunicare informale au aceeași probabilitate de a exista în rândul conducerii, cât și în rândul subordonaților. De fapt, șefii care au ales să nu acorde atenție la *vița de vie* au cu 50% mai puține informații credibile decât cei care o fac. În plus, există opt motive¹³ pentru care *vița de vie* există în organizații:

1. Sunt mai rapide decât rețelele formale de comunicare și pot ocoli cu ușurință indivizii fără restricții.
2. Pot transporta rapid informații utile în întreaga organizație.
3. Pot completa informațiile care sunt diseminate prin intermediul rețelele formale de comunicare.
4. Oferă piețe de desfacere pentru imaginația și aprehensiuni ale indivizilor.

Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012

¹² S. M. Crampton, J. W. Hodge și J. Mishra, *Rețeaua de comunicare informală: Factorii care influențează activitatea viței de vie*. *Public Personnel Management*, 1998, apud Jason S. Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012, pp 250-260

¹³ J. Mishra, *Gestionarea viței de vie*. *Public Personnel Management*, 1990, p. 213-228, apud Jason S. Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012, pp. 250

¹⁰ J. Mishra, *Gestionarea viței de vie*. *Public Personnel Management*, 1990, p. 214, apud Jason S. Wrench și Nassira Punyanunt-Carter, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012, pp. 244-245

¹¹ G. DeMare, *Comunicare: Cheia pentru stabilirea unor bune relații de lucru*. *Price Waterhouse Review*, 1989, p. 30, apud Jason S.

5. Satisfac nevoia indivizilor de a ști ce se întâmplă cu adevărat în cadrul unei organizații.

6. Intră în contact cu alte organizații.

7. Servesc drept sisteme de avertizare timpurie pentru crizele organizaționale și să se gândească la ceea ce vor face în cazul în care crizele apar efectiv.

8. Ajută la dezvoltarea muncii în echipă, la motivarea oamenilor și la crearea de identitatea corporativă.

Comunicarea externă. Comunicarea cu mediul organizațional și relațiile publice

În timp ce în comunicarea internă fluxul de informații merge în sus, în jos, pe orizontală și pe diagonală în cadrul structurii organizaționale, în comunicarea externă schimbul de informații merge atât în interiorul organizației, cât și în afara acesteia. Comunicarea externă cuprinde „interacțiunea în cadrul companiei, precum și cu mediul extern, cum ar fi clienții, furnizorii, clienții, investitorii, agențiile guvernamentale, societatea etc. Acestea sunt, în cea mai mare parte, informații documentate”. Comunicarea externă are loc zilnic între organizații și lumea exterioară.

Cele două mari categorii de comunicare externă sunt¹⁴:

Comunicare externă formală - Acest tip de comunicare este primul pas în crearea unei imagini a companiei și a notorietății mărcii. Diferite mijloace de comunicare, cum ar fi scrisori, rapoarte, pagini web sau prezentări, sunt utilizate pentru a prezenta o imagine favorabilă a organizației. De asemenea, este utilizată pentru a furniza informații despre produsele și serviciile companiei.

Comunicarea externă informală - Organizația nu reglementează în mod direct acest tip de comunicare. Se întâmplă mai ales atunci când angajații vorbesc despre organizație și calitatea acesteia cu alte persoane din afara companiei. Angajații absorb zilnic tone de informații despre companie. Atunci când acești angajați cu informații aprofundate despre companie vorbesc despre aceasta în exterior, se formează un canal de comunicare externă.

Comunicarea externă se bazează mai mult pe o logică de poziționare strategică, adică pe poziționarea companiei în mediul său. Acesta acoperă toate formele de comunicare ale unei companii către lumea exterioară și grupurile țintă. Indiferent de mărimea companiei, comunicarea externă joacă un rol fundamental în imaginea, reputația și dezvoltarea activității acesteia.

Rolul comunicării externe este fundamental pentru imaginea și reputația unei companii, deoarece partenerii, clienții și clienții potențiali își formează opinia și atitudinea față de aceasta datorită acțiunilor sale. Prin urmare, este esențial să ofere o imagine pozitivă bazată pe experiență, competență și inovație. Pentru a realiza acest lucru, utilizează mai multe canale: relații publice, relații cu mass-media, evenimente, sponsorizare, mecenat, site web, comunicare electronică, publicitate, promovarea vânzărilor, marketing direct etc.

Comunicarea externă într-un mod relevant și eficient presupune respectarea câtorva principii simple, cum ar fi adresarea comunității interne înainte de comunicarea externă: nu este niciodată o idee bună ca angajații să afle știrile care îi privesc direct din presă. Comunicarea este o verigă esențială care nu trebuie neglijată.

Întreprinderile mici și mijlocii trebuie, de asemenea, să atragă noi clienți, să fidelizeze clienții, să își îmbunătățească imaginea, să își vândă produsele și serviciile și să își dezvolte activitatea.

¹⁴ Website <https://www.gbnews.ch/comunicacion-externe-role-strategique/> accesat la data de 12.12.2021

Site-urile web și toate mijloacele de comunicare pe suport de hârtie rămân cele mai utilizate și mai accesibile mijloace de comunicare pentru IMM-uri¹⁵. Acest lucru le permite să se facă cunoscute, să-și promoveze produsele, serviciile și să-și informeze clienții.

Premisa CCO¹⁶-urilor este de a defini comunicarea ca parte integrantă a oricărei organizații. Comunicațiile nu mai sunt doar o unitate printre multe altele, în structura organizatorică, cum ar putea fi cazul, de exemplu, al contabilității sau al resurselor umane. De fapt, comunicațiile determină capacitatea unei organizații de a se organiza și de a exista ca entitate autonomă. Cu alte cuvinte, comunicațiile devin, potrivit unei astfel de viziuni, o condiție necesară pentru însăși existența a oricărei organizații.

Relațiile publice se referă la practica de îmbunătățire a reputației unei organizații în ochii publicului, a părților interesate, a angajaților, a investitorilor și a tuturor celor care au legătură cu aceasta. Experții în relații publice sunt angajați în mod special de organizațiile care depun eforturi pentru a menține imaginea de marcă a organizației.

Comunicarea joacă un rol esențial în cadrul unor relații publice eficiente. Comunicarea bidirecțională între ambele părți este esențială, iar informațiile trebuie să circule în forma dorită între organizație și public. Destinatarul trebuie să înțeleagă ceea ce emițătorul intenționează să comunice pentru o relație publică eficientă. Receptorii (publicul, publicul țintă, părțile interesate, angajații, investitorii) trebuie să înțeleagă în mod clar mesajul emițătorului. (organizația în acest caz). Mesajul/informația trebuie să creeze un impact în mintea clienților pentru o poziționare eficientă a mărcii. Comu-

nicarea trebuie să aibă o influență puternică asupra publicului țintă pentru ca acesta să rămână loial față de organizație.

În relațiile publice, receptorii joacă un rol crucial decât emițătorul. Expeditorul (organizația) trebuie să se asigure că receptorii interpretează corect informațiile și, de asemenea, oferă feedback-urile și recenziile necesare. Este cu adevărat esențial ca emițătorul să înțeleagă publicul său țintă. Experții în relații publice trebuie să facă cercetări extinse și să adune cât mai multe informații înainte de a planifica orice activitate de relații publice. Activitățile de relații publice ar trece neobservate dacă receptorii nu le-ar înțelege bine. Activitățile de relații publice trebuie să fie concepute ținând cont de beneficiile publicului țintă pentru o mai bună poziționare a mărcii. În cazul spitalelor, activitățile de relații publice ar asigura un flux de informații fără probleme între autoritățile sau conducerea spitalului și pacienți și membrii apropiați ai familiei sau rudele acestora. Experții în relații publice de la un spital dintr-o zonă rurală trebuie să își planifice și să își conceapă activitățile în limba locală pentru ca receptorii să le interpreteze și să răspundă bine. Dacă autoritățile spitalului interacționează într-o limbă neînțeleasă de pacienți, nu are loc o comunicare reală și, în cele din urmă, efectul activităților de relații publice este anulat.

În plus, nevoile publicului țintă trebuie să fie bine înțelese. Activitățile de relații publice sunt concepute pentru a poziționa o organizație în cea mai bună lumină. Acest lucru se întâmplă numai atunci când publicul țintă este pe deplin mulțumit de serviciile/produsele sale.

Cel mai important rol al comunicării organizaționale este construirea de relații.

Crearea de relații va oferi o bază solidă în cazul gestionării crizelor și va ajuta la confruntarea cu schimbările din organizație.

¹⁵ Categoria Întreprinderilor Micro, Mici și Mijlocii

¹⁶ Chief Compliance Officer.

Acest lucru va ridica moralul angajaților și va contribui la realizarea obiectivelor strategice ale organizației. În mod cert, nu este posibil să se realizeze nicio afacere fără o bună comunicare organizațională și fără angajați, care sunt cele mai importante părți interesate ale oricărei organizații. Comunicarea eficientă este foarte importantă pentru crearea unei companii de succes. Dacă nu există comunicare în cadrul companiei, aceasta poate fi considerată o companie proastă și nu de succes. O comunicare proastă între manageri și angajați va duce la conflicte în interiorul companiei, ceea ce va duce mai departe la declin moral și, în cele din urmă, nu va fi posibilă atingerea obiectivelor strategice ale companiei. Pe de altă parte, o comunicare regulată, în special cu angajații tineri, va stimula creativitatea angajaților, iar experiența arată că este mai bine să lucrezi cu angajați creativi. Toate procesele din companie se bazează pe comportamentul oamenilor și pe comunicarea dintre ei. Procesul de comunicare este o reprezentare a unei companii - de la stilul de conducere până la munca în echipă între angajați. Fiecare conducere de top are sarcina de a dezvolta conștiința cu privire la comunicarea eficientă și importanța acesteia în cadrul companiei și, prin intermediul comunicării, de a avea un impact asupra dezvoltării carierei angajaților, a plăcerii pe care o au la locul de muncă și, cel mai important, de a motiva angajații să fie dedicați împărtășirii valorilor companiei.

3. Stabilirea unei bune relații cu instituțiile mass-media. Ghid de bune practici

Antoine de Saint-Exupéry susținea ca „un obiectiv fără un plan este doar o dorință”¹⁷. Organizațiile cu o prezență

mediatică puternică, pe termen lung, vor avea un plan solid care să o susțină. De aceea este importantă buna comunicare cu instituțiile mass-media.

Pentru a dobândi un rol de management strategic în cadrul organizației, funcția de relații publice trebuie să își demonstreze valoarea în fața conducerii.

Uneori, subfuncțiile de relații publice dintr-o organizație se suprapun și un departament (sau chiar o singură persoană) este responsabil pentru multe sau toate aceste activități. Organizațiile mari, în special cele cu mai multe locații care își desfășoară activitatea la nivel internațional, vor avea uneori mai multe unități care acoperă doar una dintre aceste subspecialități în domeniul relațiilor publice. Deseori, funcția de relații publice este structurată cu un departament separat care se ocupă de fiecare dintre responsabilități.

Relațiile cu mass-media sunt probabil cea mai vizibilă parte a activității de relații publice pe care o organizație o desfășoară, deoarece se ocupă direct de mass-media externă. Subfuncția de relații cu mass-media este o funcție în mare parte tehnică, ceea ce înseamnă că se bazează pe abilitatea tehnică de a produce materiale de relații publice, sau rezultate. Rezultatul este adesea legat de tactici, iar printre exemplele de tactici se numără comunicatele de presă, *podcast*-uri, broșuri, comunicate de presă video pentru mass-media, corespondență directă piese de corespondență directă, fotografiile, site-uri web, kituri de presă și social media (media digitală).

Pentru buna legătură cu mass-media trebuie luate în considerare următoarele etape¹⁸:

1. *Fiți voi!* „Cea mai bună persoană care se ocupă de PR pentru compania dum-

¹⁷ Citat celebru spus de scriitorul francez Antoine Saint-Exupéry (26 iunie 1900 – 31 iulie 1944)

¹⁸ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

nevoastră sunteți dumneavoastră. Editorii vorbesc tot timpul cu companiile de PR și cu managerii de marketing și îi consideră, în cel mai bun caz, niște gardieni și, în cel mai rău caz, niște pierzători de timp”¹⁹.

2. *Aflați ce îi interesează pe ei.* „Unele reviste au un public țintă clar definit, în timp ce altele se adresează mai multor grupuri diferite, așa că merită să aflați de ce sunt interesați și să vă adaptați abordarea în consecință”²⁰.

3. *Înțelegeți filozofia lor.* „Filozofia uneia este pentru afaceri, nu despre afaceri și este axată pe sfaturi; în timp ce cealaltă se concentrează mai mult pe persoane fizice, iar filozofia lor este oameni reali din lumea afacerilor”²¹.

4. *Cunoașteți-le termenii de execuție.* „Revistele americane au, de obicei, termene de apariție de trei luni. Cu alte cuvinte, dacă un jurnalist scrie un articol în martie, acesta apare pe rafturi în mai sau iunie. Revistele din Marea Britanie tind să se descurce mai bine cu aproximativ o lună; deși toate revistele tind să planifice cu două sau trei numere înainte. Dacă puteți oferi avertismente timpurii sau articole sub embargo, care să le permită să fie demne de știri atunci când revista va apărea pe rafturi, este un mare avantaj”²².

5. *Întrebați despre poveștile la care lucrează.* „Deși editorii sunt uneori reticenți în a prezenta lista lor de reportaje viitoare (adică viitoarele planuri de conținut), ei le

vor avea întotdeauna în minte și s-ar putea să vă vorbească despre ceva ce nu va fi scris decât peste câteva luni. În cadrul discuțiilor, fiți pregătit să vorbiți despre diferite idei de articole și să faceți salturi de imaginație cu un redactor sau editor, în timp ce aceștia testează modul în care povestea dumneavoastră ar putea funcționa în diferite articole”²³.

6. *Înțelegeți că jurnaliștii vă fac o favoare.* „Sau cel puțin așa cred ei. Dacă un jurnalist simte că este luat peste picior, că se profită de el sau că i se irosește timpul, va găsi o altă sursă și un alt articol. Acest lucru se datorează faptului că unii oameni sunt foarte greu de abordat sau nu vor să ajute deloc, iar unii intervievați pur și simplu nu spun nimic util. Așadar, sarcina dumneavoastră este să fiți receptiv, cooperant și interesant!”²⁴.

7. *Amintiți-vă că timpul lor este valoros.* „Pentru un jurnalist independent, timpul este cu adevărat bani. Ei primesc un onorariu fix pentru a realiza un reportaj și cu cât durează mai mult, cu atât mai puțini bani câștigă. Reporterii angajați au un salariu, dar sunt suprasolicitați și sunt mereu în căutarea unor termene limită”²⁵.

Consider că epoca în care trăim are mult mai multe de oferit cu privire la informarea sau promovarea de către sau a unei organizații. Fiindcă mass-media este atât de extinsă în viața cotidiană și mereu prezentă, organizațiile atât publice cât și cele private au posibilitatea de a comunica cu aceasta prin tot felul de metode, atât prin

¹⁹ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²⁰ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²¹ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²² Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²³ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²⁴ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

²⁵ Website <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media> accesat la data de 15.12.2021

canalele clasice precum comunicatul de presă, conferințe, interviuri etc. cât și prin intermediul internetului, al social-media. Fiind utilizatoare de social media și pasionată de acest domeniu, am observat pe diferite rețele de socializare cum instituțiile publice postează anunțuri, știri ș.a.m.d, având un impact și mai mare al numărului de cititori.

4. Percepția socială privind rolul mass-media în procesul decizional al administrației publice

Obiectivele cercetării

O1: Analizarea gradului de cunoaștere privind informațiile de interes public transmise de Primăria Constanța

O2: Analizarea principalelor canale de comunicare prin care informația ajunge mai repede la publicul-țintă

O3: Analizarea gradului de adeziune, respingere sau indiferență cu privire la informațiile de interes public transmise de Primăria Constanța.

Instrumentul de lucru

Instrumentul de lucru abordat în acest studiu de caz este reprezentat de aplicarea unui chestionar format din 3 întrebări pentru

5 comunicate de presă lansate de către Primăria Constanța. Acest chestionar a fost completat de 65 de cetățeni, în data de 12.01.2022. Chestionarul a fost realizat pe platforma <http://pluscommunication.eu/>.

Participanții la studiu

La acest studiu de caz au luat parte 65 de cetățeni ai Municipiului Constanța, dintre care femeii au fost în număr de 49, iar bărbații în număr de 16. Dintre aceștia, 1.54% sunt la liceu, 46.15% sunt încă la facultate, 26.15% au facultatea absolvită, iar 26.15% sunt la master.

Centralizarea și analiza datelor Comunicatul de presă nr. 1 al

Primăriei Constanța

Într-un comunicat de presă remis de Primăria Municipiului Constanța în data de 15 decembrie 2021, se transmit următoarele informații publice: „Toate podețele din parcul Tăbăcărie au fost reabilitate! Angajații Direcției Generale Gestionare Servicii Publice din cadrul Primăriei Municipiului Constanța au înlocuit elementele degradate, au curățat și vopsit toate componentele metalice, au reparat balustradele. La podețele de piatră, pe lângă înlocuirea elementelor deteriorate, s-au reparat și zugrăvit pereții, au fost refăcute glafurile și tencuiala decorativă. Pe lângă scopul lor principal, acela de a face legătura între două zone despărțite de ape, aceste podețe din parc oferă vizitatorilor o priveliște frumoasă și reprezintă o sursă de inspirație pentru fotografi. Tocmai pentru a nu-și pierde farmecul, au avut loc aceste lucrări de reparații și întreținere”²⁶.

Întrebați dacă este prima dată când aflați despre această informație publică, 61.54% au răspuns afirmativ, iar un procent format din 38.46% știau despre această acțiune.

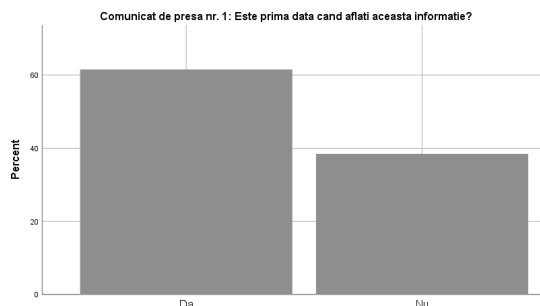

Figure 1 – Întrebarea nr. 1 pentru comunicatul de presă nr. 1.

²⁶ Website <https://www.replicaonline.ro/toate-podețele-din-parcul-tabacarie-au-fost-reabilitate-500750/> accesat la data de 02.01.2022

Dintre cei 25 de respondenți care știau despre această acțiune, 12 persoane au aflat această informație din Social Media, 6 dintre aceștia au aflat din presa online, 3 dintre aceștia au aflat de la prieteni, iar 4 persoane au aflat de la TV sau presa scrisă.

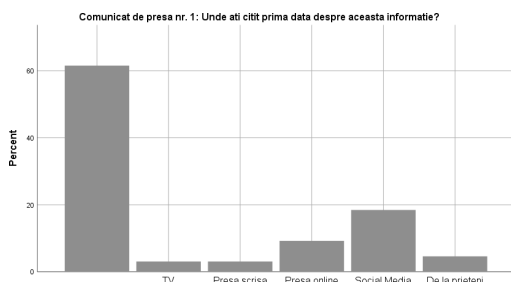

Figure 2 – Întrebarea nr. 2 pentru comunicatul de presă nr. 1

Întrebați cum se poziționează față de acțiunea derulată de Primăria Constanța, 69,23% au o poziție pro, urmați de 26.15% care adoptă o poziție indiferentă, iar 4.62% care se manifestă împotriva acțiunii organizate de instituția publică. Mai mult decât atât, respondenții au avut și comentarii laudative la adresa acestei acțiuni, după cum urmează: „O acțiune salutară!”, „Foarte bine că se implică în spațiile verzi din oraș”, „În sfârșit s-a făcut ceva în legătură cu parcul”, „Primăria prezintă bine ceea ce face, însă nu tot ceea ce face, face bine”.

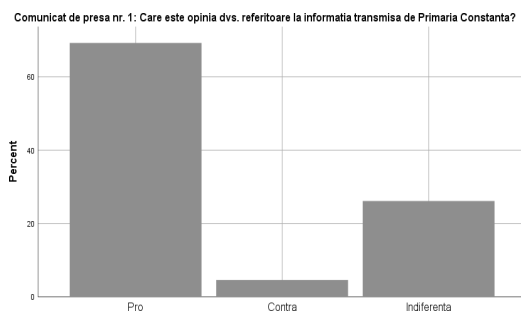

Figure 3- Întrebarea nr 3 pentru comunicatul de presă nr. 1

Comunicatul de presa nr. 2 al Primăriei Constanța

În cel de-al doilea comunicat de presă preluat de pe site-ul Primăriei Constanța, este prezentată situația reabilitării tramei stradale. Sunt precizate zonele în care se vor efectua lucrările și intervalul orar la care acestea vor avea loc. Se precizează și ca participanții la trafic vor fi rugați să respecte regulile de circulație și semnificația mijloacelor de semnalizare rutieră. „Lucrările edilitare au loc în toate zonele orașului, indiferent că vorbim despre centrul orașului sau periferie. Echipele administratorului drumului public acționează astăzi cu utilaje pentru decopertarea carosabilului pe strada Răzvan Vodă din cartierul Brătianu, traficul rutier fiind restricționat parțial, până la ora 16:00. Frezarea este una dintre operațiunile care se pot executa și pe timp de ploaie”²⁷.

Întrebați dacă este prima dată când sunt informați în legătură cu această știre, 34 dintre respondenți au avut răspunsuri afirmative, iar 31 au răspuns negativ.

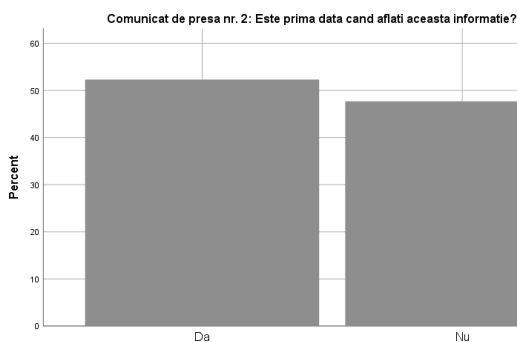

Figure 4- Întrebarea nr. 1 pentru comunicatul de presă nr. 2

Dintre cei 31 de respondenți care știau despre această lucrare stradală, 10 oameni au aflat prin presă online, tot 10 oameni au

²⁷ Website <https://www.agerpres.ro/comunicate/2021/12/07/comunicat-de-presa-primaria-municipiului-i-constanta--826774> accesat la data de 20.12.2021

aflat prin intermediul rețelelor de socializare, un cetățean s-a informat prin radio, alt cetățean prin presă scrisă, iar 9 oameni au aflat prin intermediul prietenilor.

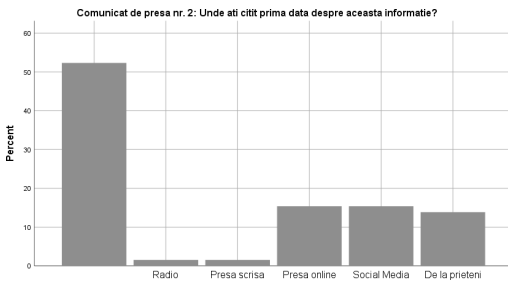

Figure 5- Întrebarea nr. 2 pentru comunicatul de presă nr. 2

Fiind întrebați să-și exprime opinia în legătură cu această lucrare, răspunsurile pro au ieșit în evidență. 53,85% dintre respondenți au fost de acord cu reabilitarea tramei stradale, în timp ce 16,92% dintre aceștia au răspuns contra, iar 29,23% au răspuns cu indiferență. S-au acumulat și câteva comentarii în legătură cu această informație precum: „Aceste lucrări de anvergură ar trebui realizate pe timpul nopții. Ar fi mai eficient și din punctul de vedere al lucrătorilor, cât și al participanților la trafic.”

„Pro pentru reabilitarea șoselelor, însă contra pentru orele alese”; „Total de acord. Este importantă reabilitarea șoselelor!”;

„Străzile care nu sunt în zona centrală sunt pline de gropi.”

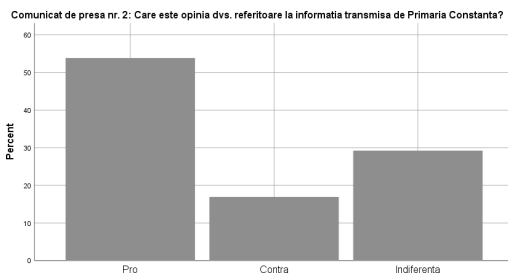

Figure 6- Întrebarea nr. 3 pentru comunicatul de presă nr. 1

Comunicatul de presă nr. 3 al Primăriei Constanța

În cel de-al treilea comunicat de presă afișat de Primăria Constanța, se prezintă următoarea știre: „Respectarea regulilor de circulație nu este opțională. Polițiștii locali cu atribuții în domeniul circulației pe drumurile publice au desfășurat zilele trecute o acțiune pentru depistarea și sancționarea conducătorilor auto care nu respectă prevederile legale în zonele și locurile în care este interzisă oprirea/staționarea vehiculelor. Într-o singură zi, polițiștii locali au aplicat 95 de sancțiuni contravenționale, cu o valoare de 25.950 lei și 180 puncte de penalizare (...)”²⁸.

Întrebați dacă este prima dată când află de această informație, 42 dintre oamenii care au participat la studiu au afirmat ca este prima dată, iar 23 dintre aceștia erau deja familiarizați cu informația transmisă de Primăria Constanța.

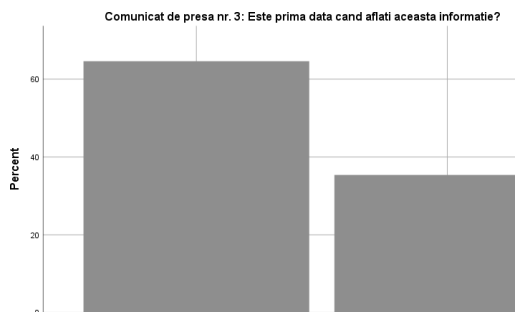

Figure 7- Întrebarea nr. 1 pentru comunicatul de presă nr. 3

Răspunzând la întrebarea care se referă la intermediul prin care au fost informați de această știre, 9 oameni au bifat Social Media, 8 oameni au ales presa online, 3 respondenți au aflat prin intermediul

²⁸ Website <https://www.ziuaconstanta.ro/stiri/actualitate/constant-a-respectarea-regulilor-de-circulatie-nu-este-opționala-zeci-de-amenzi-aplicate-de-politisti-intr-o-singura-zi-galerie-foto-766194.html> accesat la data de 03.01.2022

prietenilor, 2 cetățeni au ales radio-ul, iar un om s-a informat prin TV.

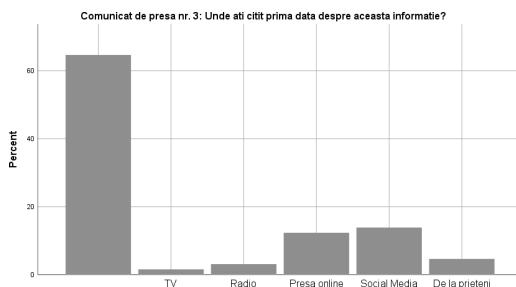

Figure 8- Întrebarea nr. 2 pentru comunicatul de presă nr. 3

Întrebați cum se poziționează față de acțiunea derulată de Primăria Constanța, 63,08% au răspuns pro, 10,77% s-au manifestat contra, iar 26,15% au ales să bifeze indiferență. Printre aceste răspunsuri, s-au regăsit și opinii personale, comentarii pozitive asupra informației citate. „Pro, ar trebui să se facă mai des astfel de acțiuni, însă lipsa locurilor de parcare consider că poate justifica parcare neregulamentară pe perioade scurte de timp”; „Siguranța este foarte importantă!”; „Nu sunt suficiente parcări în oraș. Nu mai avem unde să parcam mașinile”; „Și la periferie între blocuri e cu plată...normal ca nu plătim doar nu e zonă turistică la far între blocuri”.

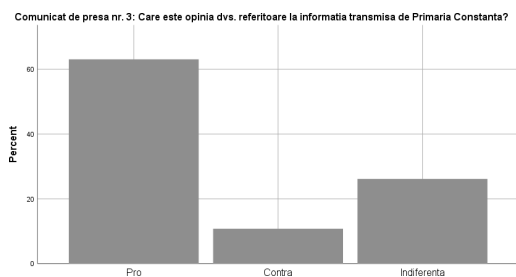

Figure 9 - Întrebarea nr. 3 pentru comunicatul de presă nr. 3

Comunicatul de presă nr. 4 al Primăriei Constanța

Comunicatul de presă nr. 4 cu titlul „Constanța își reia locul istoric în galeria metropolelor balcanice” al Primăriei Constanța prezintă următoarea acțiune: „Viceprimarul municipiului Constanța, domnul Ionuț Rusu, primarii din Istanbul, Atena și alte orașe importante din Balcani au deschis noi perspective cooperării regionale la primul summit al Rețelei orașelor balcanice B40 (B 40 Balkan Cities Network), organizat în perioada 28-30 noiembrie la Istanbul. Asociația a fost înființată la inițiativa primarului orașului Istanbul, domnul Ekrem Imamoğlu, și reunește principalele municipii și orașe ale țărilor din zona balcanică. Obiectivele prioritare ale noii asociații regionale vizează schimbul de bune practici în numeroase domenii și consolidarea cooperării între membrii Asociației în domenii de interes comun precum infrastructura, transportul, schimbările climatice, tranziția digitală, precum și intensificarea dialogului și cooperării în domeniile economie, cultură, inovație, sustenabilitate urbană”²⁹.

În urma întrebării „Este prima dată când aflați de această informație?” „cei mai mulți dintre respondenți au răspuns afirmativ (75,38%), iar 24,62% dintre aceștia erau informați de această știre.

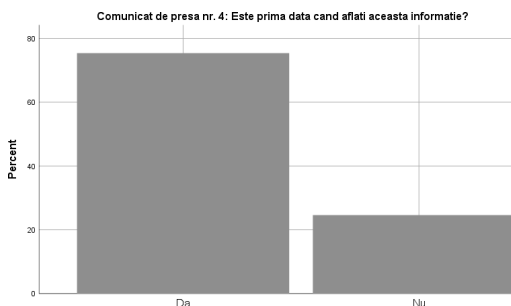

Figure 10- Întrebarea nr. 1 pentru comunicatul de presă nr. 4

²⁹ Website <https://scanteiaonline.ro/actualitate/constanta-isi-reia-locul-istoric-in-galeria-metropolelor-balcanice/> accesat la data de 03.01.2022

Cetățenii care au participat la acest studiu de caz și erau dinainte informați de comunicat, au bifat prin ce canal au aflat de această informație. Prin urmare, 4 oameni au aflat prin intermediul presei scrise, 3 prin presă online, 3 cetățeni s-au informat de la prieteni, 2 au apelat la rețelele de socializare, 2 oameni au auzit la radio, iar alți 2 oameni s-au informat de la TV.

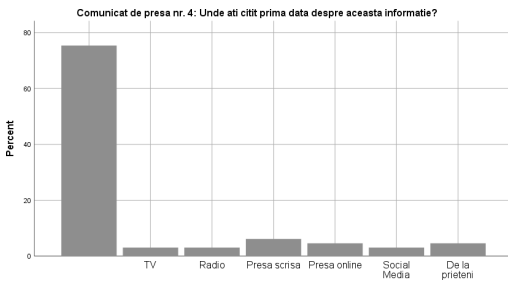

Figure 11- Întrebarea nr. 2 pentru comunicatul de presă nr. 4

Referitor la opinia respondenților cu privire la evenimentul prezentat de către Primăria Municipiului Constanța, se regăsesc următoarele răspunsuri: 63,08% dintre oameni sunt pro acțiunii desfășurate, 33,85% dintre respondenți au prezentat indiferență, iar 3,08% dintre aceștia sunt contra informației împărtășite de Primăria Constanța. S-au adăugat și opinii personale, comentarii: „Legăturile externe sunt foarte importante!”; „Banii folosiți pentru delegații puteau fi utilizați în folosul orașului”.

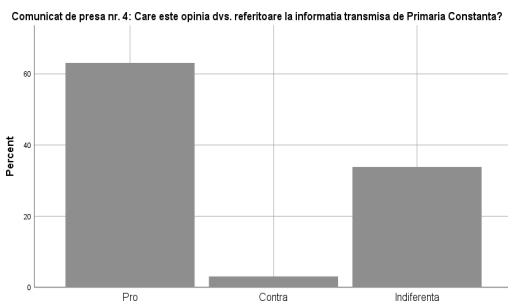

Figure 12- Întrebarea nr. 3. pentru comunicatul de presă nr. 4

Comunicatul de presă nr. 5 al Primăriei Constanța

Ultimul comunicat de presă prevăzut în chestionar cu titlul „Efort Comun pentru un viitor mai bun” propune o campanie de sterilizare gratuită a pisicilor și câinilor de rasă comună. Sunt precizate datele și locul campaniei, dar și motivele pentru care propun acest eveniment. „Proiectul *Efort Comun pentru un viitor mai bun*, inițiat de Animal Society și Primăria Municipiului Constanța, presupune desfășurarea mai multor campanii de sterilizare gratuită a animalelor de rasă comună din oraș și derularea mai multor programe de informare adresate constănțenilor, cu scopul implementării unui plan de măsuri uman, eficient, durabil pentru gestionarea înmulțirii necontrolate și a suprapopulației de câini și pisici de rasă comună”³⁰.

Întrebați dacă este prima dată când aflați despre această informație publică, 63,08% au răspuns afirmativ, iar un procent format din 36,92% știau despre această acțiune.

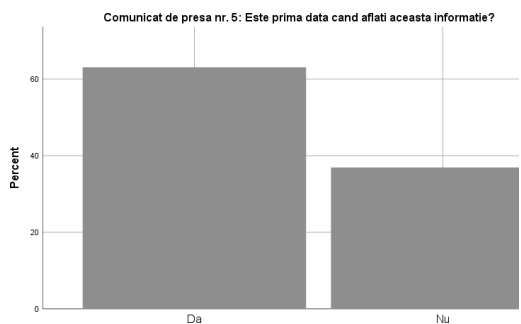

Figure 13 - Întrebarea nr. 1 pentru comunicatul de presă nr. 5

Respondenții la chestionar au ales canalele prin care s-au informat anterior de

³⁰ Website <https://www.stiri.org/ong/mediu-si-sport/animal-society-si-primaria-municipiului-constanta-lanseaza-proiectul-efort-comun-pentru-un-viitor-mai-bun> accesat la data de 03.01.2022

această campanie sponsorizată de Primăria Constanța. Așadar, 7 oameni au aflat prin intermediul TV, alți 7 prin presa online, 4 dintre cetățeni au aflat prin Social Media, 3 dintre aceștia au ales radio, 2 s-au informat de la prieteni, iar unul a citit în presa scrisă.

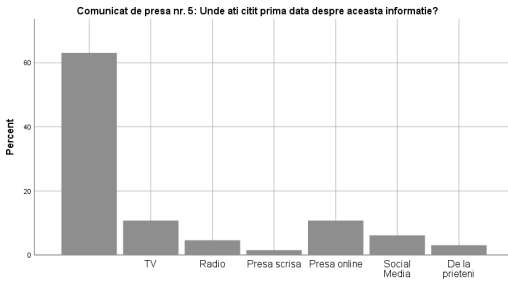

Figure 14- Întrebarea nr. 2 pentru comunicatul de presă nr. 5

Manifestându-și opinia cu privire la această campanie, cei mai mulți dintre oameni au fost pro acestui eveniment (58.46%), urmați de cei care au votat indiferență (33.85%), iar 7,69% au fost contra. S-au regăsit și comentarii pozitive cu privire la știre: „Animalele merită un tratament la fel de bun ca oamenii.”; „Animalele sunt și ele suflete și merită atenția noastră.”; „Sterilizarea animalelor ar trebui să fie mereu gratuită, nu doar in campanii care sunt de două ori pe an”.

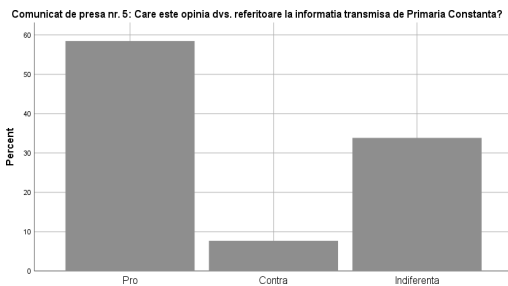

Figure 15- Întrebarea nr. 3 pentru comunicatul de presă nr. 5

Concluzii

Rolul mass-media este esențial în comunicarea instituțiilor publice cu cetățenii, întrucât informația este diseminată mult mai

rapid către publicul-țintă, iar gradul de credibilitate al administrației publice crește proporțional cu profesionalizarea departamentului de comunicare și a strategiei de relații publice, în special componenta de relații cu mass-media.

Mai mult decât atât, comunicatul de presă este unul dintre cele mai eficiente tactici de comunicare cu jurnaliștii, iar acuratețea informației, tehnicile persuasive și structura discursivă reprezintă aspecte cheie care vor conduce la o bună relaționare cu instituțiile de presă.

În cadrul acestei lucrări mi-am propus să analizez gradul de cunoaștere privind informațiile de interes public transmise de Primăria Constanța în perioada decembrie 2021 – ianuarie 2022, să analizez principalele canale de comunicare (social media, radio, TV, presă online, presă scrisă, sau de la prieteni, cunoștințe) prin care informația monitorizată ajunge mai repede la publicul-țintă, să analizez gradul de adeziune, respingere sau indiferență cu privire la informațiile de interes public transmise de Primăria Constanța.

Instrumentul de lucru abordat este reprezentat de aplicarea unui chestionar format din 3 întrebări pentru 5 comunicate de presă lansate de către Primăria Constanța, la studiu participând 65 de cetățeni ai municipiului Constanța.

În primul rând, am constatat că rezultatele cercetării diferă în funcție de categoriile de vârstă pe care le au respondenții la chestionar. De exemplu, cei care sunt trecuți de vârsta de 35 de ani, au aflat de aceste informații prin metodele clasice, precum ziare, radio. Cei mai tineri dintre respondenți află de știrile furnizate de către Primăria Constanța prin intermediul social media, presă online sau de la prieteni.

În al doilea rând, opiniile respondenților în legătură cu aceste comunicate de presă pe care le-am ales au fost majoritare

pozitive, ceea ce înseamnă că locuitorii orașului Constanța sunt în principiu mulțumiți de serviciile pe care le oferă primăria.

Așadar, consider că relațiile publice și comunicarea instituțională constituie un element extrem de important în procesul decizional al administrației publice într-o instituție fiindcă se păstrează bunăstarea unei comunități și nu se deteriorează relația cu publicul, în cazul de față, cu cetățenii municipiului Constanța.

Bibliografie

Cărți, tratate, cursuri, monografii:

1. Carnegie Dale, *The art of public speaking*, Editura Clydesdale Press, 2018
2. Constantinescu Dumitru și Gîrboveanu Sorina Raula, *Comunicare organizațională*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Pro Universitaria, București, 2021
3. David George, *Tehnici de relații publice*, Editura universitară, București, 2016
4. DeMare G., *Comunicare: Cheia pentru stabilirea unor bune relații de lucru*, Editura Price Waterhouse Review, 1989
5. Mumby Dennis, *Organizational Communication*, Editura Sage Publications, 2018
6. Oliver Sandra, *Handbook of Corporate Communication and Public Relations*, Editura Taylor&Francis Ltd., Londra, 2012
7. Tasește Tănase, Ciacu Nicoleta, *Jurnalismul și comunicarea în epoca noilor media*, Editura universitară, București, 2014
8. Weber Max, *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, Editura Antet Revolution, București, 2012
9. Wrench Jason S. și Punyanunt-Carter Nassira, *An introduction to organizational communication*. Editura Creative Commons, New York, 2012

Resurse web

1. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/organizing-business>
2. <https://healthy-workplaces.eu/en/tools-and-publications/campaign-toolkit/campaign-examples-and-tools/media-communication-tools/press-conference>
3. https://saylordotorg.github.io/text_business-communication-for-success/s19-05-media-interviews.html
4. <https://scanteiaonline.ro/actualitate/constanta-isi-reia-locul-istoric-in-galeria-metropolelor-balcanice/>
5. <https://www.agerpres.ro/comunicate/2021/12/07/comunicat-de-presa-primaria-municipiului-constanta--826774>
6. <https://www.articulatemarketing.com/blog/build-a-good-relationship-with-the-media>
7. <https://www.bacp.co.uk/about-us/press-office/member-resources/interview-guidelines/>
8. <https://www.gbnews.ch/communication-externe-role-strategique/>
9. <https://www.investopedia.com/terms/p/press-conference.asp>
10. <https://www.marketing91.com/informal-communication/>
11. <https://www.replicaonline.ro/toate-podetele-din-parcul-tabacarie-au-fost-reabilitate-500750/>
12. <https://www.startupdonut.co.uk/sales-and-marketing/promote-your-business/the-10-golden-rules-of-writing-press-releases>
13. <https://www.stiri.ong/ong/mediu-si-sport/animal-society-si-primaria-municipiului-constanta-lanseaza-proiectul-efort-comun-pentru-un-viitor-mai-bun>
14. <https://www.ziuaconstanta.ro/stiri/actualitate/constanta-respectarea-regulilor-de-circulatie-nu-este-optionala-zeci-de-amenzi-aplicate-de-politisti-intr-o-singura-zi-galerie-foto-766194.html>

Institutional communication models and strategies adapted to New Media

Modele și strategii de comunicare instituțională adaptate New Media

Carmen-Georgiana Nicolae (Halep)

Lect. univ. dr. Tănase Taseu

Facultatea de Drept și Științe Administrative,
Universitatea „Ovidius” Constanța

Abstract

New media has revolutionized the way that organizations communicate with their stakeholders. The traditional models of communication, such as mass communication, word of mouth, and direct mail, are no longer enough to reach today's audiences. In order to be successful in this new media environment, organizations must adapt their communication models and strategies to take advantage of the opportunities that new media provides. This paper will explore the various models and strategies that organizations can use to effectively communicate in the new media environment. The first step in adapting communication models to new media is to understand the various ways that people consume and interact with digital content. There are three main models for communicating with an audience online: broadcast, engagement, and relationships. Broadcast communication is a one-way communication model that is used to reach a large audience with a single message. This model is typically used when an organization has limited resources or time and needs to quickly disseminate information to a large group of people. Engagement communication is a two-way communication model that encourages people to interact with content by providing feedback, comments, and opinions. This model is best used when an organization wants to build relationships with its audience and create a dialogue. Finally, relationship communication is an ongoing communication model that focuses on building long-term relationships with stakeholders by providing timely, relevant, and personalized content. This model is best used when an organization wants to establish loyalty and trust with its target audience.

Keywords: *new media, social media, communication models, institutional communication*

Cod JEL: *K 22.*

1. Comunicarea publică: Abordări teoretice

Pentru a înțelege mai bine conceptul de comunicare publică, francezul Jacques

Gerstle, unul dintre cei mai cunoscuți cercetători ai comunicării politice, admite că acest obiect de studiu este „greu de definit, întrucât se sprijină pe concepte deja supraîncărcate de sens, ale căror relații nu

pot fi decât problematice și ale căror manifestări sunt multidimensionale”¹.

Aprofundând mai multe definiții prioritare ale termenului de comunicare politică, am stabilit o rând de cuvinte-cheie întâlnite în majoritatea definițiilor, cum ar fi „intențiile emițătorilor de a influența mediul politic”², „eterogenitatea care concură la producerea acesteia” și „interacțiunea”.

Comunicarea publică, clădită în jurul „intenționalității”, a fost definită ca fiind „o acțiune orientată, programată, proiectată pentru anumite scopuri politice”³. Barrie Axford susține că mesajul public nu poate fi perceput ca un obiect de sine stătător, din cauză că acesta include maniera în care actorii sociali și politici se referă la sistemele de comunicare sau de exercitare a puterii. Astfel, acesta a explicat comunicarea publică ca fiind una „intențională, explicită și implicită a unor mesaje cu conținut politic, inițiată de actori care acționează în cadrul unui sistem de exercitare a puterii”⁴.

Camelia Beciu susține că, această comunicarea politică implică o „interacțiune strategic reglementată prin norme juridice, ritualuri, valori, simboluri, tehnologii, organizații, rețele și practici”⁵.

Camelia Beciu, în opera sa, *Comunicare și discurs mediatic*⁶, evidențiază

dimensiunea instituțională prin prisma a trei aspecte, precum: (1) prototipul actorilor politici (instituțiile reprezentate de aceștia – ex. guvern, parlament, primăria, consiliul local și județene etc.); (2) specificul sistemului de exercitare a puterii politice (sistemul legislativ și electoral, normele organizațiilor de partid, activitatea mass-media ș.a.m.d.); (3) cultura publică (practicile și convențiile acumulate în timp privind formatele de dezbatere mediatică și publică, modalitățile de protest și de participare la spațiul public, ritualurile politice și naționale, simbolurile, sistemele de valori etc.).

2. Modele și strategii de comunicare instituțională

Construirea unui proces de comunicare este o sarcină complexă care necesită o înțelegere a modului în care se stabilește comunicarea urmând pașii implicați în conceperea mesajului și apoi transmiterea acestuia.

Comunicarea este un proces de transmitere a unor elemente de informație către cineva. În timp ce această definiție extrem de simplă nu transmite toate concepțiile despre comunicare, ea cel puțin evidențiază principalele caracteristici.⁷

Procesul de comunicare poate fi intenționat sau neintenționat, simplu sau complex. O reclamă în ziar este, desigur, o formă intenționată de comunicare. Totuși, stilul de îmbrăcăminte, limbajul corpului, remarcile făcute pe un coridor sau în cantină pot fi toate elementele neintenționate, sau cel puțin neplanificate de comunicare.

Comunicarea poate fi relativ simplă, cum ar fi solicitarea de informații despre programul de deschidere al muzeului. Sau poate fi extrem de complexă, cum ar fi un

¹ Jacques Gersle, *Comunicarea Politică*, Editura Institutul European, Iași, 2002, p. 21.

² R.E. Denton, G.C. Woodward, *Political Communication in America*, Editura Praeger, New York, 1990, p. 11, apud. Brian McNaird, *Introducere în comunicarea politică*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 19.

³ Camelia Beciu, *Politica discursivă. Practici politice într-o campanie electorală*, Editura Polirom, Iași 2000, p. 27.

⁴ Barrie Axford, Garry Browning, John Turner, *Politics. An introduction*, Editura Routledge, Londra, 2002, p. 416.

⁵ Camelia Beciu, *Comunicare și discurs mediatic*, Editura Comunicare.ro, București, 2009, p. 126.

⁶ Camelia Beciu, *Comunicare și discurs mediatic*, Editura Comunicare.ro, București, 2009, p. 125.

⁷ Barry, T. (1987) *The Development of the Hierarchy of Effects: An Historical Perspective*, *Current Issues & Research in Advertising*, 10, 251–95.

studiu care va dezvolta un set de relații interpersonale într-un grup de indivizi.

Comunicarea stabilește o relație cu o altă persoană pentru a transmite informație, în general cu intenția de a produce un efect asupra celor vizate-destinatar(i). Rezultatul ar putea fi o creștere a cunoștințelor lor, o schimbare a atitudinii, comportamentul lor etc. Multe metode și tehnici – de la foarte simple la sofisticate – poate fi folosit în acest scop și pot include sesiuni de lucru, buletine informative, site-uri web, blogging sistematic și așa mai departe.

Comunicarea necesită un expeditor care emite comunicarea și unul sau mai mulți destinatarii ai comunicării. Mesajul este un set de informații precum texte, imagini, sunete etc. transmise de un mediu – cuvântul rostit, ziare, documente, spoturi publicitare și altele asemenea⁸.

Comunicarea are loc într-un context definit, la un moment dat, într-un loc dat și în raport cu o situație dată. De exemplu, dacă poliția anunță că membrii unei bande organizate au fost arestați, știrea poate să nu producă același efect într-o regiune în care ratele criminalității sunt scăzute ca într-o localitate care a suferit recent o serie de atacuri violente.

În sfârșit, comunicarea necesită un cod care să permită expeditorului și destinatarului să se înțeleagă unul pe altul.⁹ Acest lucru necesită o percepție comună a semnelor și a utilizării lor. Numeroase exemple clasice de absență a unui cod comun pot fi observate în relații interculturale. De exemplu, o persoană japoneza este invitată la casa unui prieten din New Orleans.

Aceasta oferă cadou o crizantemă, deoarece este considerată una dintre cele mai frumoase flori în Japonia. Dar pentru

oamenii din New Orleans (precum și Franța și altele țări) această floare simbolizează doliul; de aceea gestul poate să nu aibă efectul dorit.

Ultimul element major de care trebuie să ținem cont este feedback-ul, care reprezintă mesajul transmis înapoi la expeditor de către receptor. Feedback-ul direct poate fi confirmarea mesajului că a fost primit, o solicitare de informații suplimentare etc. Feedback indirect apare atunci când se măsoară răspunsul la comunicare - cineva se oprește din fumat

ca reacție la mesajele de prevenire. După ce se iau în considerare aceste răspunsuri, expeditorul va dezvolta, va perfecționa sau va suspenda comunicarea. Acest lucru este cunoscut sub numele de buclă de feedback.

Strategia de comunicare este un proces iterativ care presupune realizarea unei serii de decizii care vizează realizarea coerenței între obiective și măsuri concrete.

De foarte multe ori măsurile luate nu sunt în concordanță cu obiectivele. Acest lucru se datorează fie că acestea din urmă sunt prea ambițioase în raport cu resursele disponibile sau pentru că mijloacele de comunicare alese nu se potrivesc cu mesajele care urmează să fie transmise¹⁰.

De aceea este necesar să se facă o serie de pași, verificând sistematic fiecare consecvență cu ceilalți.

Cei opt pași ai acestui proces pot fi grupați în patru părți majore sau decizii de grupuri.¹¹ Primul pas constă în întocmirea unei liste de condiții-cadru de restricționat marja de decizie la formularea strategiei.

Al doilea grup de decizii se referă la grupurile țintă și obiectivele de atins cu

⁸ Bruhn, M. (2006) *Integrierte Unternehmens- und Markenkommunikation*, SchäfferPoeschel

⁹ Dinnie, K. (2008) *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*, Burlington, Butterworth Heinemann.

¹⁰ Gerbner, G. (1955) *Toward a Theory of Communication*, Los Angeles, University of Southern California

¹¹ Jakobson, R. (1963) *Essais de Linguistique Générale*, Paris, Editions de Minuit

aceste grupuri (pașii 2 și 3). Aceasta este inima procesului, deoarece deciziile luate aici vor avea un impact asupra tuturor etapelor ulterioare.

A treia parte include concepția mesajului și alegerea mijloacelor, sau instrumentele, de comunicare (pașii 4 și 5). Aceste două elemente trebuie luate în considerare în același timp pentru că sunt strâns legate. Alegerea instrumentului folosit va depinde de mesajul care trebuie transmis și invers.

Al patrulea și ultimul grup de pași este de natură mai operațională. Ei includ verificarea planului de comunicare și execuția concretă a acestuia precum și măsurarea eficacității acestuia - pașii 6, 7 și 8

3. Instrumentele comunicării instituționale

Activitățile de comunicare presupun utilizarea a diverse instrumente. Ca și în marketing, instrumentele utilizate sunt bine cunoscute. Cu toate acestea, alegerea lor, modul în care sunt combinate, momentul și intensitatea utilizării lor, precum și gradul de profesionalism utilizat, diferă de la o organizație la alta.

Au fost propuse mai multe modalități de clasificare a instrumentelor de comunicare, folosind o varietate de criterii (Zikmund și D'Amico, 1993; Rossiter și Percy, 1987; Hartley și Percy, 1987). și Pickton, 1999; Pickton și Broderick, 2005; Bruhn, 2009). Cel mai utilizat pe scară largă criteriu este distincția dintre instrumentele de comunicare directă sau personală și instrumentele indirecte sau mediate - cele care necesită un mediu.¹²

Instrumentele de comunicare directă sunt cele prin care se transmit informații direct prin contact personal, cum ar fi discuțiile bilaterale sau de grup, conferințele,

seminarii, prezentări etc. Acest lucru poate fi realizat cu sau fără utilizarea unui suport - document pe suport de hârtie, suport electronic etc.¹³

Pe de altă parte, comunicarea indirectă utilizează un mediu pentru a transmite informații - ziare, comunicate de presă, site-uri web etc.; de aceea, descriptorul este „mediatizat”.

În acest caz, nu există un contact personal direct între emițătorul mesajului și receptorul.

În literatura de specialitate au fost propuse și alte criterii. De exemplu, o distincție poate fi făcută între comunicările individualizate și cele de masă. Individualizate comunicare are loc atunci când conținutul și chiar forma sunt potrivite fiecărui destinatar. Comunicarea de masă are loc atunci când doar un mesaj este adresat la nivel global tuturor destinatarilor.¹⁴

O altă distincție poate fi făcută între unilateral și bilateral sau multilateral. În cazul comunicării unilaterale, nu există posibilitatea de a observa o reacție directă din partea destinatarilor. În schimb, în cazul comunicării bilaterale sau multilaterale, emițentul poate, prin intermediul întrebărilor sau reacțiilor celor prezenți, să răspundă și să interacționeze cu destinatarii mesajului (mesajelor).

Comunicările pentru personal sunt completate de alte instrumente bazate pe suport scris sau electronic. Printre acestea se numără scrisorile și e-mailurile, memo-urile, jurnalele interne, avizierile și intranetul. La aceste instrumente se pot adăuga documente destinate noilor membri

¹³ Australian Government (2015) Campaign Advertising by the Australian Government, Departments and Agencies, 2014–15, Canberra, Australian Government.

¹⁴ Barnum, Carol (2011) Usability Testing Essentials. Ready, Set {;} Test!, Burlington: Morgan Kaufman.

¹² American Press (2014) AP by numbers, On-line at: <http://www.ap.org/annualreport/2014/a>

ai personalului. O broșură despre organizație, un rezumat al normelor în vigoare și altele asemenea ar fi exemple bune.¹⁵

4. Trecerea de la vechiul Web 1.0 la noul Web 2.0. Apariția Social Media

„Vechiul” Internet, denumit și web 1.0, activa pe același criteriu pe care funcționează mass-media tradițională, mai exact un tipar de comunicare unidirecțională (intitulat și „difuzare”¹⁶, în care feedback-ul cititorilor era întârziat sau chiar inexistent.

Web 1.0 dăruia platforme de difuzare (nu de comunicare) numai persoanelor care aveau cunoștințe suficiente în domeniul Tehnologiilor Informației. În fapt, realizarea unui site prezenta o întreagă inginerie informatică, de care puteau beneficia doar specialiștii. Horea Mihai Bădău notează, „ca să poți publica materiale online aveai nevoie de ajutorul unui Webdesigner, respectiv asistența unei persoane care să știe să facă un site și să-l administreze. Internetul era accesibil 100% numai companiilor, Web-masterilor, persoanelor care aveau cunoștințe temeinice de tehnologie. Acești specialiști erau indispensabili”¹⁷

Cel mai semnificativ eveniment al evoluției internetului a fost trecerea de la Web I la Web II, o așa numită-revoluție. Această treaptă a însemnat, în accepțiunea lui Horea Mihai Bădău, ca fiind eliberarea de sub „asuprirea tehnologiei”¹⁸. Web 2.0 a fost denumit „internetul utilizatorilor”, iar datorită acestuia, s-a concretizat un nou mod de comunicare în masă, evidențiat

printr-un grad mare de interacțiune între emițător/emițători și publicul online.

Sorin Suciuc și Dalia Petcu au constatat că revoluția comunicării, odată cu trecerea la Web 2.0, a condiționat ca informația să nu fie „emisă doar de media, guverne și companii, ci, de asemenea, de către persoane fizice prin bloguri, mijloace de tip wiki, portaluri de vizionat fotografii și filme, site-uri de partajare a fișierelor, rețele de management al carierei și rețele sociale”¹⁹. „Odată cu trecerea la Web 2.0 și dezvoltarea a ceea ce specialiștii le-au numit Social Media, liderii tradiționali ai comunicării politice, jurnaliștii și politicienii, au constatat că influența lor în acest mediu a scăzut considerabil, iar balanța puterii a fost înclinată către public, odinioară pasiv și ușor de manipulat”²⁰ afirmă Taseuțe Tănase.

Despre cum a evoluat Social Media în țările democratice, dar mai ales nedemocratice, discută și Philip Seib, în cartea sa „Real-Time Diplomacy. Politics and Power in the Social Media Era”. Acesta accentuează influența acestor canale de comunicare în masă și efectul lor în timpul fenomenului numit „Trezirea Arabă”: „în contextul în care comunicarea în masă devine mai diversă și extinsă, cetățenii devin mai puternici din punct de vedere intelectual și politic și știu din ce în ce mai multe despre ce se întâmplă în jurul lor și folosesc uneltele social media pentru a crea comunități de interes care sporesc activismul politic”²¹

¹⁵ Brown, J., Gaudin, P., and Moran, W. (2013) PR and Communication in Local Government and Public Services (PR in Practice), London, Kogan Page.

¹⁶ Broadcasting (din limba engleză)

¹⁷ Bădău, Horea Mihai, Tehnici de comunicare în Social Media, Editura Polirom, Iași, 2011, p. 25.

¹⁸ Bădău, Horea Mihai, Tehnici de comunicare în Social Media, Editura Polirom, Iași, 2011, p. 25.

¹⁹ Sorin Suciuc, Dalia Petcu, „Social Media and Political Unrest”, Tibiscus University of Timișoara’s Annals, Vol. XVIII/2012, p. 843.

²⁰ Tănase Taseuțe, Comunicarea politică prin social media și reacția publicului online, Constanța, 2014

²¹ Philip Seibe, Real-time diplomacy. Politics and Power in the Social Media Era, Editura Palgrave Macmillan, New York, 2012, p. 1.

Concluzionând, „specialiștii în comunicarea online”²² merg pe principiul că adevărata preschimbare a internetului și a comunicării se va face atunci când web-ul (ca „mașinărie” programată) „va învăța în permanență ce place și ce nu fiecărui utilizator. Site-urile vor face un profiling permanent și vor afișa fiecărui utilizator informațiile pe care acesta se așteaptă să le vadă”²³.

5. Conceptul de social media. Definiții

Social Media a fost explicată pentru prima oară în 2010 de Andreas Kaplan și Michael Haenlein, ca fiind „un grup de aplicații online care crește pe fundațiile ideologice și tehnologice ale Web 2.0 și permit crearea și schimbul conținutului produs de utilizatori”²⁴.

„Social Media se caracterizează, în primul rând, prin implicarea activă a utilizatorilor ei în crearea și distribuirea de conținut, astfel dezvoltând un nou model de comunicare în masă”²⁵.

Horia Mihai Bădău afirmă că atunci când discutăm despre Social Media, ne referim primordial la „canale de comunicare online, interacțiune socială și propagare, departajare, sindicalizare sau căutare a informațiilor ușor accesibile, prin care mari

comunități de participanți pot colabora prin producerea și schimbul textelor, fotografiilor, materialelor audio și video, care sunt redifuzate de la un utilizator la altul, în maniera în care publicul își dorește și cere potrivit principiului telefonul fără fir (un concept important în social media este lumea informației din gură în gură – world of mouth)”²⁶.

Pentru deslușirea cât mai bună a acestui fenomen putem face referință la două teorii aparent asemănătoare, dar interdependente: o teorie creată de trei cercetători, Short, Williams și Christie, în 1976, pe care au intitulat-o „teoria prezenței sociale”²⁷ și teoria „media richness”²⁸, elaborată de Daft și Lengel, în 1986. Prima teorie conține faptul că mass-media este diferită în trei dimensiuni ale „prezenței sociale” – contactul acustic, vizual și fizic care pot apărea între doi parteneri ai comunicării.

Cea de doua teorie este construită pe principiul conform căreia scopul fiecărei comunicări este „rezoluția ambiguității și reducerea incertitudinii. În acest sens, mass-media diferă în gradul bogăției pe care acestea le posedă – această bogăție presupune cantitatea de informație pe care le pot transmite într-un anumit interval de timp –

²⁶ Bădău, Horia Mihai, *Tehnici de comunicare în Social Media*, Editura Polirom, Iași, 2011, p. 16

²⁷ Short, J., Williams E., Christie, B., *The social psychology of telecommunications*, John Wiley & Sons, Ltd., Hoboken, New Jersey, S.U.A., 1976, apud. Andreas Kaplan, Michael Haenlein, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010, p. 61.

²⁸ Daft, R.L., Lengel, R.H., „Organizational information requirements, media richness and structural design”, *Management Science*, 32 (5), 1986, pp. 554-571, apud. Andreas Kaplan, Michael Haenlein, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010, p. 61.

²² Tănase Tasențe, „Jurnalismul și publicitatea se apropie rapid de Web 3.0”, *Observatorul European de Jurnalism*, <http://ro.ejo-online.eu/1702/publicitate-si-marketing/jurnalismul-si-publicitatea-se-apropie-e-rapidde-web-3-0/>, accesat în data de 24 februarie 2013.

²³ <http://www.all-in.ro/ce-este-web-3-0/>, accesat în data de 24 februarie 2013.

²⁴ Andreas Kaplan, Michael Haenlein, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010, p. 59.

²⁵ Tănase Tasențe, *Comunicarea politică prin social media și reacția publicului online*, Constanța, 2014

și datorită acestui aspect important, unele media sunt mai eficiente decât altele în misiunea acestora de a reduce gradul de ambiguitate și incertitudine a informației”²⁹.

În ultimele două decenii, social media a evoluat de la o formă de comunicare obscură, dar nouă, la un mijloc din ce în ce mai omniprezent de interacțiune, organizare, colectare de informații și comerț. Cu toate acestea, pe măsură ce social media a crescut la un sector de mai multe miliarde de dolari al economiei globale și a devenit un termen comun în cotidianul nostru lexical, înțelegerea domeniului de aplicare și a naturii activității social media a devenit mai dificil de discernat. Pentru a aborda această provocare, explorăm definițiile social media; abordăm mai multe mituri și concepții greșite despre social media; examinăm modul în care social media se raportează la mai multe aspecte sociologice preocupări sociologice; și discutăm modul în care cercetătorii ar putea studia social media în viitor.

La început, social media era limitată la instrumente și site-uri web fundamentale, folosite în principal de profesorii de tehnologie și tocularii de calculator. Într-o perioadă de timp, social media s-a transformat într-un mastodont care schimbă modul în care oamenii se conectează și conversează cu corporațiile, guvernele, mass-media tradiționale și între ei. Monopolul mesajului deținut de mass-media tradiționale și-a pierdut frâiele odată cu apariția social media datorită faptelor de dominare a mijloacelor de comunicare sociale asupra mijloacelor de comunicare tradiționale. În cazul mass-mediei tradiționale, comunicarea era un simplu monolog sau, cel mult, un tête-à-tête restrâns în două direcții. Fără a utiliza niciun mijloc

interactiv, prin mediile tradiționale, indivizii obișnuiau să împărtășească informații sau idei despre o organizație. O astfel de comunicare se stabilea în principal prin comunicare de la unul la unul - fie în persoană, fie la telefon; fie prin poștă sau prin e-mail.

6. Caracteristicile comune ale social media

Social media a devenit semnificativă datorită celor două caracteristici care o definesc. Acestea sunt: ubicuitatea și interactivitatea.

Ubicuitatea descrie modul în care noile tehnologii media afectează pe toată lumea în societățile în care sunt utilizate, chiar dacă nu toți membrii societății pot fi audiența unei astfel de tehnologii media.³⁰ Inspekția clară a lucrurilor existente relevă faptul că, în zilele noastre, un mediu al fenomenelor sociale, a datelor omniprezente și a proceselor de calcul pot fi observate în diverse domenii și contexte, inclusiv social media, informatica mobilă și rețelele sociale online. Astfel de sisteme în care se pot utiliza date sociale, omniprezente și procesele computerizate sunt interdependente și strâns întrepătrunse pot fi caracterizate ca sisteme social-computaționale distribuite, adică sisteme integrate de oameni, senzori și calculatoare. În mod obișnuit, proporția unor astfel de sisteme poate fi considerată în creștere, ceea ce înseamnă că acestea sunt influențate de o combinație de fenomene sociale, calculul algoritmic și datele omniprezente

Al doilea aspect semnificativ care diferențiază noile media de canalele și conținutul mass media tradiționale este savigitatea persistentă a interactivității asociate cu noile canale media, adică selectivitatea și

²⁹ Tănase Tasențe, Comunicarea politică prin social media și reacția publicului online, Constanța, 2014

³⁰ Lievrouw, Leah A., Livingstone, Sonia (2006). The Handbook of New Media, New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd.

raza de acțiune pe care tehnologiile media le oferă utilizatorilor în alegerea surselor de informare și în interacțiunea cu alte persoane³¹. Pentru stabilirea oricărei relații, interacțiunea este esențială, iar interacțiunea naturală a mediilor sociale face din acestea o variabilă importantă a studiului capitalului social.

Divizarea mijloacelor de comunicare în masă a avut câteva rezultate importante pentru relațiile publice. În primul rând, odată cu fragmentarea audiențelor de masă, influența și semnificația publicității convenționale au scăzut, crescând astfel rentabilitatea relațiilor publice, care a cunoscut o creștere majoră pe măsură ce noul mediu media a apărut. În al doilea rând, utilizatorii noilor media tind să fie mai degrabă participanți activi decât pasivi în comunicarea procesului de comunicare. Este mai probabil ca aceștia să aibă deja cunoștințe, opinii și obiective care influențează modul în care reacționează la mesajele. De asemenea, aceștia au în minte scopuri și intenții atunci când utilizează aceste mijloace de comunicare. În al treilea rând, cunoștințele și competențele necesare pentru a utiliza noile media sunt diferite de cunoștințele și competențele necesare pentru a utiliza media tradiționale.³²

Caracteristicile cheie ale social media:

Spațiu web gratuit: Site-urile de social media pun la dispoziția utilizatorilor sau a așa-numitei audiențe spațiu web gratuit pentru a-și încărca conținutul personalizat.

Adresa web unică: Publicul primește o adresă web unică și personalizată pentru a avea o identitate unică, ceea ce le face să își împărtășească conținutul în timp real.

Posibilitatea de a construi profile: Cu posibilitatea de a construi profiluri personalizate, social media permite unei persoane să aibă acces la persoanele cu care are aceleași interese pentru a interacționa între ele. De asemenea, este posibilă ascunderea profilului de piraiți și de a-l face accesibil doar unui grup dorit de persoane.

Conexiuni virtuale cu prietenii și rudele: Site-urile de socializare se transformă în platforma pentru relații virtuale, întâlniri virtuale. Oamenii, care se află la kilometri distanță unul de celălalt, pot intra în contact virtual unii cu alții prin intermediul astfel de motoare de chat activate pe site-urile web. Site-urile web fac posibilă chiar și partajarea de fișiere valoroase, fotografiile și conținut multimedia între indivizi.

Facilitate de încărcare a conținutului în timp real: Prin intermediul rețelelor sociale, este posibil ca publicul să aibă o șansă de a-și încărca conținutul personalizat sau alte fișiere, deoarece serviciile sunt deschise non-stop, 24 ore din 24, 7 zile din 7, pentru toate cele 365 de zile dintr-un an.

Feedback: Odată cu rețelele de socializare online, feedback-ul, elementul cheie în procesul de comunicare devine vital. Feedback-ul este imediat, la fel ca în cazul comunicării față în față, prin intermediul noilor mijloace de comunicare sau al rețelelor sociale, cu condiția ca cel care răspunde să fie de asemenea online, în momentul în care expeditorul inițiază comunicarea dialogată.

Ștampila de timp: Fiecare postare în social media are o ștampilă de timp care indică dacă postarea este proaspătă, fie veche. În funcție de prospețimea postării, cel care răspunde poate alege să răspundă sau nu la aceasta³³.

³¹ Lievrouw, Leah A., Livingstone, Sonia (2006). *The Handbook of New Media*, New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd.

³² Duhe, Sandra C. (2007). *New Media and Public Relations*, New York: Lang Publishing, Inc

³³ Lievrouw, Leah A., Livingstone, Sonia (2006). *The Handbook of New Media*, New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd

7. Elemente comunicării în social media. Particularități:

„Elementele comunicării politice prin Facebook nu diferă foarte mult față de elementele comunicării prin canalele tradiționale, însă există unele diferențe în ceea ce privește atitudinea lor în mediul online, compoziția mesajului, particularitățile liderilor de opinie online”³⁴.

Cea mai mare rețea socială de astăzi, Facebook, a apărut în 2004, când Mark Zuckerberg a început pentru comunicarea internă a studenților de la Harvard, iar doi ani mai târziu, platforma atinsese deja prestigiu la nivel mondial. Misiunea declarată de Facebook pe pagina oficială este de a ajuta oamenii să formeze comunități și să mențină mereu în contact cu cei dragi, fiecare împărțându-și experiențele vitale.

Bolander și Locher³⁵ menționează că Facebook cuprinde ambele moduri de comunicare asincrone, care pot fi consultate chiar și după un timp mai îndelungat de la publicarea lor (postarea de informații pe perete, postarea de comentarii), cât și de asemenea, moduri sincrone, care constau în serviciul de mesagerie privată reprezentat de aplicația Messenger, dar și în conversațiile care au loc în grupurile de chat. Sincronismul acestora din urmă este că comentariilor le lipsește în mare măsură organizarea tipică a postărilor de pe forum și blog și că subiectele, odată deschise, nu mai prezintă interes în câteva ore, dat fiind dinamismul intens al conversației.

Este important de menționat că „Un cont Fb este împărțit structural în Profilul

personal și Pagina de pornire”³⁶, și că această structură implică faptul că utilizatorul trebuie să completeze o serie de șabloane cu datele sale personale care determina modul în care este exprimat, dar include și generația Text automat atunci când postările sunt evaluate, când solicitările de prietenie sunt trimise și acceptate, când se primesc notificări despre activitatea altor prieteni etc. Acest tip de implicare de către o platformă se numește „al treilea autor” (Eisenlauer 2013: 42),³⁷ deoarece proprietarul profilului este primul, iar interlocutorii al doilea.

Twitter este un serviciu de mesagerie care face parte din categoria de micro-blogging, care combină atributele blogurilor cu proprietățile rețelelor sociale precum Facebook.

Principala caracteristică a Twitter este că până de curând nu a permis crearea de tweet-uri (publicații pe care o persoană dorește să le răspândească) și de comentarii mai lungi de 140 de caractere, adică de aproximativ una sau două propoziții. Este de menționat, din acest motiv, că exemplele culese de noi sunt dinaintea de septembrie 2017, întrucât de la sfârșitul lunii în cauză aplicația a crescut numărul de caractere disponibil la 280. Acest factor a fost extrem de important pentru analiza textelor produse în acest domeniu, întrucât de mult timp a determinat multe dintre caracteristicile limbajului acestei platforme: „folosirea frecventă a (în evoluție dinamică) cuvinte informale, neregulate și abreviate, numărul mare de greșeli de ortografie și gramaticale și utilizarea unei structuri necorespun-

³⁴ Tănase Tasențe, Comunicarea politică prin social media și reacția publicului online, Constanța, 2014

³⁵ BOLANDER, Brook y Locher, Miriam A. „«Peter Is a Dumb Nut»: Status Updates and Reactions to Them as, «Acts of Positioning» in Facebook”. International Pragmatics Association (2015): 99-122

³⁶ EISENLAUER, Volker. A Critical Hypertext Analysis of Social Media: The True Colours of Facebook. Londra: Bloomsbury Publishing Plc, 2013.

³⁷ EISENLAUER, Volker. A Critical Hypertext Analysis of Social Media: The True Colours of Facebook. Londra: Bloomsbury Publishing Plc, 2013.

zătoare a propozițiilor și a limbilor mixte „(Farzindar și Inkpen 2015: 32).³⁸

Un alt element fundamental pentru a înțelege activitatea Twitter este termenul hashtag. „Deoarece pe Twitter nu există nicio modalitate de a clasifica un mesaj sau de a spune: „Toate aceste mesaje sunt aproximativ același lucru”, utilizatorii au creat o soluție ad-hoc: când cineva dorește să desemneze mesaje înrudite, vin cu un termen scurt și adaugă prefixul # „(O'Reilly și Milstein 2012: 53)³⁹

Tweetul reprezintă o altă componentă a platformei și se referă la publicațiile în sine, cele care apar în Timeline, care constituie secțiunea în care pot fi vizualizate toate tweet-urile. Este important de menționat că „tweeturile sunt provocatoare pentru că ele nu conțin prea multe informații contextuale și presupun multe cunoștințe implicite. Ambiguitatea este o problemă specială, deoarece nu putem folosi cu ușurință informațiile de coreferență” (Farzindar și Inkpen 2015: 70).⁴⁰

Instagram este o platformă de partajare a fotografiilor, care se concentrează pe publicarea fotografiilor și videoclipurilor și pe evaluarea acestora de către utilizatori. Rețeaua a fost creată de Kevin Systrom și Mike Krieger și a fost lansată în 2010 ca aplicație pentru telefon, deși doi ani mai târziu a fost achiziționată de Facebook.

Există două concepte cheie care marchează fundamental modul în care tinerii folosesc Instagram, deși nu sunt unice pentru acesta: sexting și selfie. Prima se referă la fotografiile foarte provocatoare pe care tinerii le publică adesea și care se răspândesc foarte repede. Din moment ce

„Nu există o graniță clară între copil și telefonul mobil sau computerul; tehnologia este din toate punctele de vedere o extensie a corpului și a conștiinței copilului „,⁴¹(Durham 2016: 45), tânăra generație prezintă o foarte mare afinitate față de exprimarea personalității lor prin resurse tehnologice.

În ceea ce privește scopul selfie-ului, este de menționat că acesta este strâns împletită cu cea precedentă, întrucât acțiunea de a face un „selfie” folosind filtre coincide în majoritatea cazurilor cu intenția de a atrage, de a provoca. Numărul mare de selfie-uri care au fost realizate în ultimii ani indică transformarea acestei practici într-un fenomen global.

Facebook, Twitter și Instagram sunt rețele virtuale hibride care, așa cum am menționat anterior, includ atât modalități de comunicare asincronă, sub formă de comentarii pentru diferite publicații și conversații de grup care permit intervenții ulterioare, cât și modalități sincrone, reprezentat în primul rând de mesagerie privată. Organizarea inițiativei și a intervențiilor reactive este similară în toate aceste platforme, deși faptul că fiecare lucrează în concordanță cu obiective de comunicare diferite. face utilizatorii să folosească limbajul diferit.

8. Studiu de caz comparativ privind strategia de comunicare online a Primăriei Constanța, a Primăriei Municipiului București și ale primăriilor de sector din Municipiul București

Obiectivele cercetării

O1: Analizarea comparativă a numărului de fani pentru Primăria Constanța,

³⁸ FARZINDAR, Atefeh y Inkpen, Diana. Natural Language Processing for Social Media. Morgan & Claypool Publishers, 2015.

³⁹ O'REILLY, Tim y Milstein, Sarah. The Twitter Book. Sebastopol: O'Reilly Media, 2012.

⁴⁰ FARZINDAR, Atefeh y Inkpen, Diana. Natural Language Processing for Social Media. Morgan & Claypool Publishers, 2015.

⁴¹ DURHAM, Meenakshi Gigi. „Sexting It Up”. Technosex: Precarious Corporealities, Mediated Sexualities, and the Ethics of Embodied Technics. Londres: Palgrave Macmillan, 2016. 41-61.

pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

O2: Analizarea ratei de angajament pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

O3: Analizarea numărului total de reacții, comentarii și share-uri pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Q4: Numărul de comentarii

O5 Analizarea comparativă a indexului de performanță a paginii pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

O6: Analizarea comparativă a ratei de creștere medie săptămânală a următorilor paginii pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

O7: Analizarea comparativă a mesajelor transmise de primării pe paginile de Facebook și a impactului acestora asupra publicului-țintă

Instrumentul de lucru

Pentru atingerea obiectivelor am utilizat pagina Fanpagekarma, cu ajutorul căreia am accesat paginile oficiale de Facebook ale primăriilor Constanța, București și ale primăriilor de sector din București. Cu ajutorul acestei pagini am descoperit date, statistici și procentaje despre primăriile vizate pentru a mă ajuta în cercetarea următoare. Am centralizat datele într-un tabel, pe care îl voi atașa ulterior, în vederea unei comparații mai amănunțite între Primăria Constanța și Primăriile București, realizând grafice prin care se va putea demonstra diferența între acestea, eficiența fiecăreia, aspectele pozitive și aspectele

negative. Ulterior, voi analiza și cele mai apreciate postări ale fiecărei primării în parte, comentariile pe care acestea le-au primit, pentru a putea observa comparativ gradul de implicare al fiecărei primării și imaginea de ansamblu formată în viziunea cetățenilor. Vom observa atât mulțumire, cât și nemulțumire, atât eficiență, cât și superficialitate. Toate aceste aspecte le vom întui din cercetarea ce urmează.

Perioada de monitorizare este 20 decembrie 2021 – 16 ianuarie 2022.

Indicatorii-cheie de performanță pe care i-am analizat sunt următorii:

1. **Numărul de fani:** Facebook: Numărul de utilizatori din ultima zi a perioadei selectate care au dat like paginii sunt numiți fani. Pentru „Experiența cu pagini noi” aceasta corespunde numărului de urmăritori.

Grupuri Facebook: Numărul de membri în ultima zi a perioadei selectate.

Instagram, Twitter, Pinterest, LinkedIn, TikTok: Numărul de utilizatori din ultima zi a perioadei selectate care urmăresc profilul se numesc urmăritori.

YouTube: numărul de utilizatori din ultima zi a perioadei selectate care se abonează la canal sunt numiți abonați.

2. **Rata de angajament:** Facebook, Grupuri Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, TikTok: Implicarea este numărul mediu de interacțiuni pe postările unui profil per urmăritor pe zi. Implicarea arată cât de mult un profil îi încurajează pe utilizatori să interacționeze. Prin împărțirea la numărul urmăritori, Interacțiunea devine independentă de dimensiunea profilului. Acest lucru face profilurile comparabile.

Pentru calcul, adăugați numărul tuturor interacțiunilor pentru fiecare postare. Interacțiunile sunt aprecieri, haha etc., precum și comentarii și distribuiri sau retweet-uri. Vă rugăm să rețineți: pe Instagram, contează

doar aprecierile și comentariile organice. Pentru fiecare postare, suma interacțiunilor este împărțită la numărul de urmăritori la momentul postării. Apoi adunați valorile tuturor postărilor. În cele din urmă, împărțiți această sumă la numărul de zile din perioadă.

Un exemplu de calcul:

Un profil postează de 2 ori în 7 zile. O dată luni și primește 50 de aprecieri și o dată vineri și primește 75 de aprecieri. Profilul a avut 100 de urmăritori luni și 150 de urmăritori vineri.

Angajamentul pentru această săptămână (7 zile) se calculează după cum urmează:

$$(50/100 + 75/150) / 7 = 14,2\%$$

În comparație, interacțiunea cu postarea (2 postări) are ca rezultat:

$$(50/100 + 75/150) / 2 = 50\%$$

Post-interacțiunea este strâns legată de implicare. Pentru Post-Interaction, numărul de interacțiuni este, de asemenea, împărțit la numărul de urmăritori, dar apoi împărțit la numărul de postări și nu - ca la Engagement - pe zi. Implicarea este mai mare dacă un profil postează mai des. Interacțiunea cu postările arată cât de mult succes au postările în medie.

Pinterest: Implicarea este definită ca numărul mediu de interacțiuni pe postările unui profil per utilizator pe zi.

3. Totalitatea reacțiilor și comentariilor: Facebook, Grupuri Facebook: Număr de reacții (like, love, haha, recunoscător, wow, trist, furios), comentarii și distribuiri la postările publicate în perioada selectată.

Instagram: numărul de aprecieri organice și de comentarii organice la postările publicate în perioada selectată.

Twitter: numărul de retweet-uri și aprecieri pe tweet-urile publicate în perioada selectată.

YouTube: numărul de aprecieri, neapreciere și comentarii la videoclipurile

publicate în perioada selectată. Valoare furnizată de Fanpage Karma

Pinterest: numărul de aprecieri, comentarii și repe-uri pe pini publicate în perioada selectată.

LinkedIn: Numărul de reacții (cum ar fi, sărbători, dragoste, perspicace, curioase), comentarii și distribuiri la actualizările de stare publicate în perioada selectată.

TikTok: Numărul de distribuiri, aprecieri și comentarii la videoclipurile publicate în perioada selectată.

4. Numărul de comentarii: Facebook, Grupuri Facebook: Numărul de comentarii la postări, inclusiv comentarii la aceste comentarii publicate în perioada selectată.

Instagram: Numărul de comentarii organice la postările publicate în perioada selectată.

YouTube: numărul de comentarii la videoclipurile publicate în perioada selectată. Valoare furnizată de Fanpage Karma

Pinterest: numărul de comentarii la pini publicate în perioada selectată.

LinkedIn: numărul de comentarii privind actualizările de stare publicate în perioada selectată.

TikTok: numărul de comentarii la videoclipurile tale publicate în perioada selectată.

5. Performanța paginii: Facebook, Facebook Groups: Produsul fundamental între valorile de comparație ale valorii de implicare și creșterea medie săptămânală a unei Pagini.

Mai întâi determinăm o valoare între 0 și 100 la sută atât pentru implicare, cât și pentru creștere, care servește drept etalon față de valorile tuturor celorlalte Pagini din indexul nostru.

O valoare este setată la 100% dacă Pagina este printre primele 10% pentru valoarea respectivă - adică această pagină are o valoare mai bună decât cel puțin 90%

din toate Paginile listate în baza noastră de date.

Apoi, angajamentul și creșterea (în fiecare caz valorile de comparație) sunt înmulțite și se ia rădăcina din această valoare.

Instagram, Twitter, Pinterest, LinkedIn, TikTok: Produs de bază între valorile de comparație ale valorii de implicare și creșterea medie săptămânală a unui profil.

6. Creșterea medie a urmăritorilor săptămânal (în %): Facebook: Diferența dintre numărul de fani din prima și ultima zi a perioadei selectate ca valoare medie săptămânală.

Grupuri Facebook: Diferența dintre numărul de membri din prima și ultima zi a

perioadei selectate ca valoare medie săptămânală.

Instagram, Twitter, Pinterest, LinkedIn, TikTok: Diferența dintre numărul de urmăritori din prima și ultima zi a perioadei selectate ca valoare medie săptămânală.

YouTube: diferența dintre numărul de abonați din prima și ultima zi a perioadei selectate ca valoare medie săptămânală.

Centralizarea și analiza datelor

Tabelul următor reprezintă o centralizare a datelor oficiale ale Primăriilor Constanța și București, preluate de pe pagina Fanpagekarma și servește într-o analiză comparativă a primăriilor.

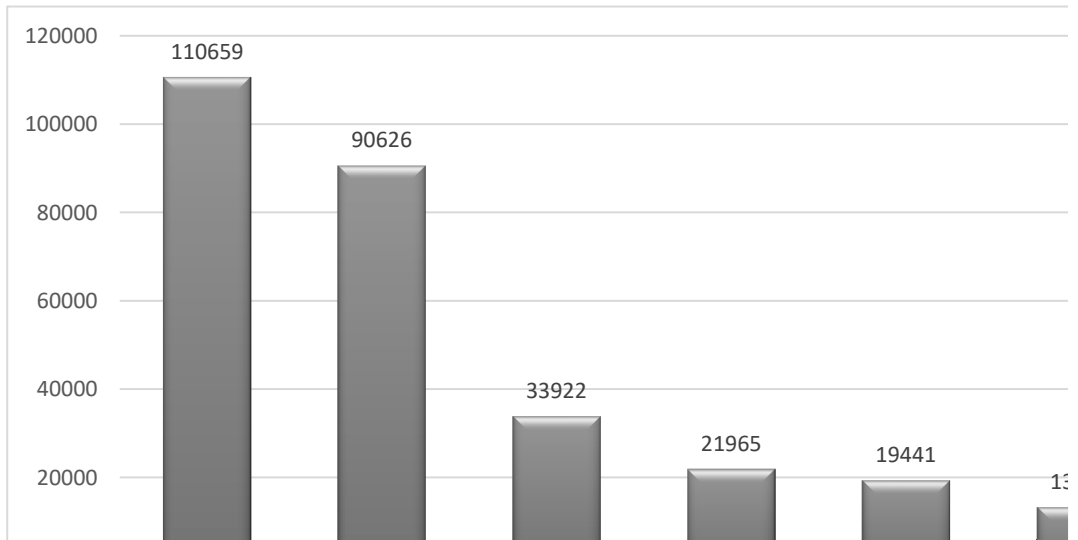
Primăria	Fani	Rată de angajament	Totalitatea reacțiilor, comentariilor distribuțiilor	Număr de comentarii	Performanță a paginii	Creșterea medie pe săptămână a urmăritorilor
Primăria Constanța	110659	0.46%	14203	2346	6.0%	0.01%
Primăria Sectorului 5	90626	0.22%	5504	992	10.0%	0.2%
Primăria Municipiului București	33922	0.37%	3542	952	10.0%	0.12%
Primăria Sectorului 6	21965	0.84%	5117	986	25.0%	0.33%
Primăria Sectorului 3	19441	1.3%	7021	1002	34.0%	0.39%
Primăria Sectorului 2	13384	0.27%	994	228	14.0%	0.31%
Primăria Sectorului 1	12562	0.77%	2690	601	17.0%	0.17%
Primăria Sectorului 4	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Fig.1.- Centralizator KPI ai paginilor de Facebook

Analizarea comparativă a numărului de fani pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Dintre paginile de Facebook analizate, primăria cu cei mai mulți fani online este cea a municipiului Constanța (110.659 persoane), urmată de Primăria Sectorului 5

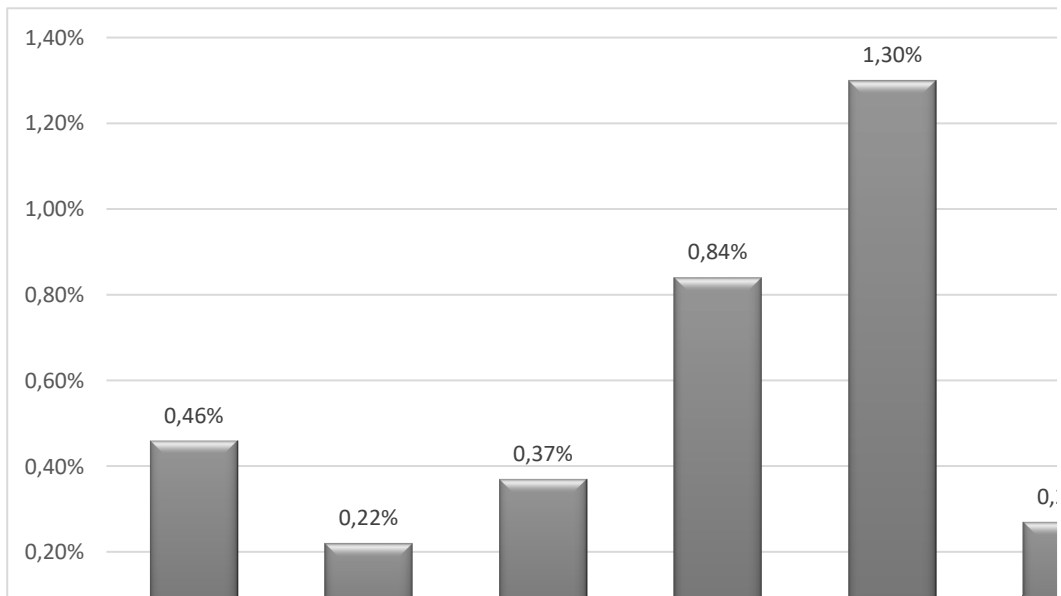
a Municipiului București (90626). Pe locul al treilea se află Primăria Generală a Municipiului București (33922 persoane), iar pe ultimul loc se află Primăria sectorului 1. Putem observa faptul că, Primăria București, cu toate că este o pagină unitară care cuprinde toate sectoarele, că reprezintă primăria capitalei României, nu se află în topul preferințelor fanilor.

Analizarea ratei de angajament pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Cu ajutorul graficului următor putem constata faptul că Primăria Sectorului 3 are cea mai mare rată de angajament (1.30%), fiind urmată de Primăria Sectorului 6 (0.84%), Primăria Sectorului 1, Primăria Constanța, Primăria București, iar primăria cu cea mai mică rată de angajament este cea a Sectorului 5. Putem observa deci, o

discrepanță foarte mare între graficul anterior și cel actual. Dacă în cel anterior Primăria Constanța și Primăria Sectorului 5 aveau cel mai mare număr de fani, constatăm faptul că implicarea acestora scade, rata de angajament fiind mult mai mică decât a celorlalte primării cu număr mai mic de fani. De aici reiese că, Primăria Constanța și cea a Sectorului 5 au postări mai interesante care suscită mai mult interesul următorilor, stârnindu-le totodată o serie de reacții la fiecare postare.

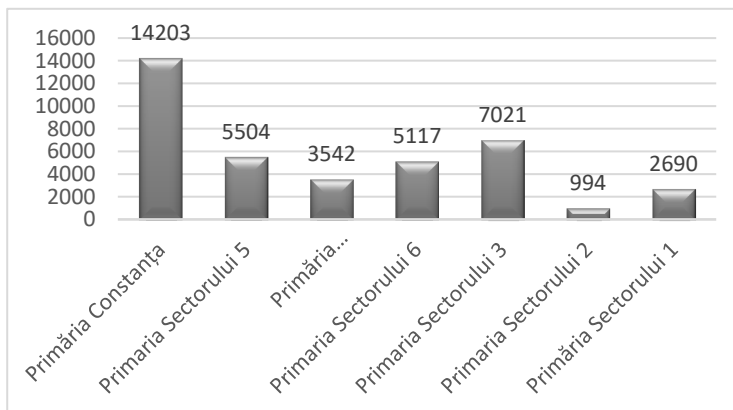

Analizarea numărului total de reacții, comentarii și share-uri pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Evidențiată și prin graficul următor, Primăria Constanța are cel mai mare număr de reacții, comentarii și distribuiri (14203 inter-

acțiuni), pe locurile următoare situându-se Primăria Sectorului 3, Primăria Sectorului 5, a Sectorului 6, Primăria București, iar pe ultimul loc Primăria Sectorului 2.

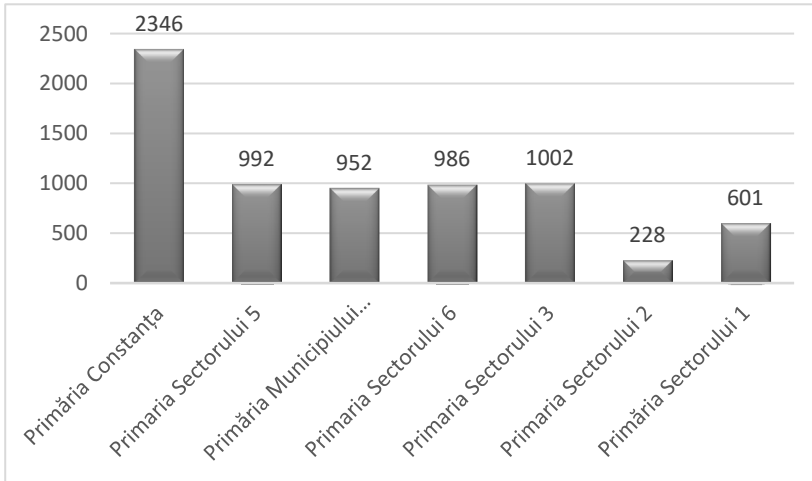
Se denotă o activitate intensă la nivel de reacții din partea următorilor pe paginile Primăriei Constanța și a Sectorului 3, din care reies manifestări pozitive sau negative.

Numărul de comentarii

Cu ajutorul graficului următor putem observa că Primăria Constanța are postările cu cel mai mare număr de comentarii (2346), fiind urmată de Primăria Sectorului 3 (1002), pe ultimul loc situându-se Primăria Sectorului 2 (228). Numărul de comentarii

este un indicator important deoarece cuprinde o serie de reacții ale următorilor din care se poate concluziona dacă postarea a avut un impact pozitiv sau unul negativ. Cei mai implicați cetățeni sunt cei ai Primăriei Constanța.

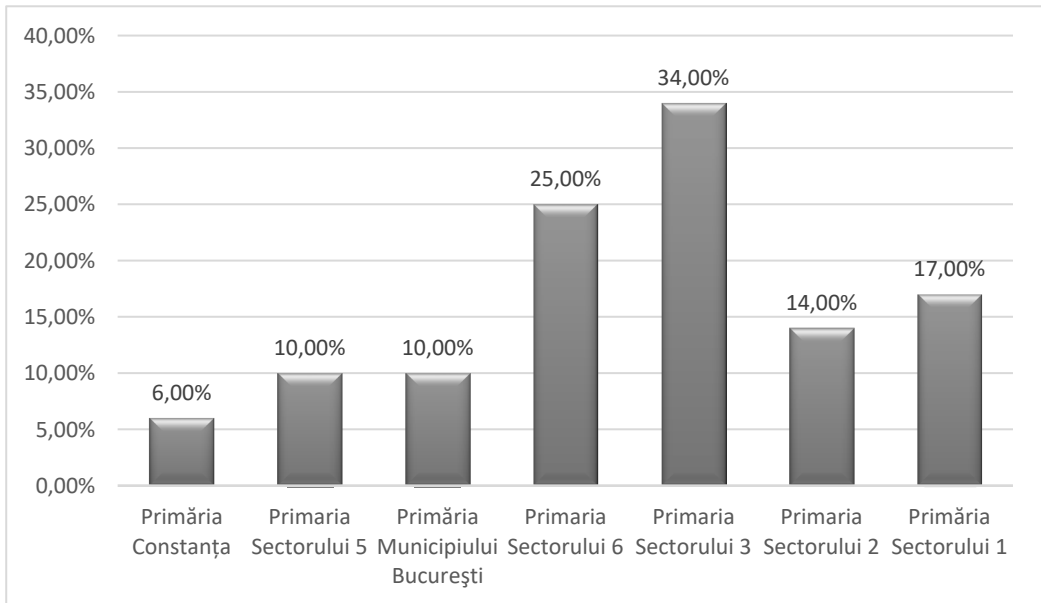

Analizarea comparativă a indexului de performanță a paginii pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Din graficul următor putem constata faptul că Primăria Sectorului 3 are cea mai mare performanță a paginii de Facebook (34%), fiind urmată de Primăria Sectorului 6 cu 25%, însă pagina cu performanța cea mai scăzută este cea a Primăriei Constanța (6%). Cu toate că Primăria Constanța are

cel mai mare număr de fani, performanța paginii este scăzută ceea ce ilustrează ineficiența postărilor propuse, inactivitatea succesivă a următorilor, realizându-se astfel un raport scăzut al implicării și interesului care reduce nivelul de performanță.

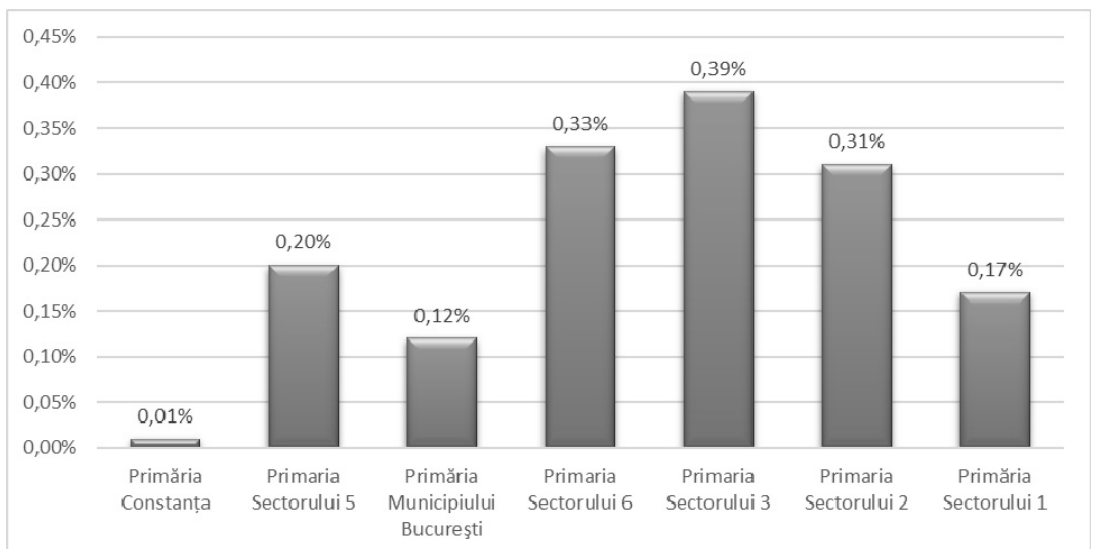
Performanța unei pagini reiese și din coerența acesteia, interesul pe care îl suscită asupra cititorilor pentru a-i determina să fie mai activi pe pagina respectivă.

Analizarea comparativă a ratei de creștere medie săptămânală a urmărilor paginii pentru Primăria Constanța, pentru Primăria Municipiului București și pentru primăriile de sector din Municipiul București

Graficul următor ilustrează faptul că Primăria Sectorului 3 are rata de creștere

săptămânala cea mai mare (0,39%), fiind urmată de Primăria Sectorului 6 (0,33%), pe ultimul loc situându-se Primăria Constanța. Astfel, putem afirma că Primăria Sectorului 6 are postări și intervenții mai interesante, ceea ce suscită interesul urmărilor, creând o pantă ascendentă în popularitatea paginii.

Analizarea comparativă a mesajelor transmise de primării pe paginile de Facebook și a impactului acestora asupra publicului-ținta

Primăria Constanța

 Primăria Constanța 5 January at 16:04 · 🌐

Continuă curățenia în parcul Tăbăcării!

Încă de la primele ore ale dimineții, echipele Primăriei Constanța, ale firmei de salubritate, persoanele care beneficiază de ajutor social și cele care prestează muncă în folosul comunității și-au unit forțele pentru curățenia generală care are loc zilele acestea în cel mai mare parc din oraș.

S-au strans și astăzi zeci de saci de gunoase, s-au măturat aleile, s-au grablat suprafețele gazonate, s-au executat lucrări de corecție asupra arborilor și arbuștilor și s-au strâns resturile vegetale. Astăzi a început asternerea pământului vegetal pentru pregătirea terenului pentru plantat.

Nu trebuie să uităm că poluarea pe care noi o producem are efecte negative atât asupra mediului înconjurător, cât și asupra sănătății noastre.

Pentru ca aceste acțiuni să aibă rezultatele pe care vrem să le vedem cu toții, este de datoria fiecăruia dintre noi să menținem curățenia în oraș zi de zi.

Postarea care a generat cea mai mare rata de interacțiune pe pagina de Facebook a Primăriei Constanța (0.57%) este din data de 5 ianuarie 2022, ora 16.04, și amintește despre o acțiune de ecologizare a Parcului Tăbăcării.

Implicarea ecologică a Primăriei a stârnit și o serie de reacții în Social Media din partea cetățenilor, unele pozitive care arată mulțumirea acestora, altele negative care denotă faptul ca o acțiune de salubritate nu este suficientă.

Din cele mai relevante comentarii ale cetățenilor care au stârnit cele mai multe reacții amintim: „Din poze se observă că ați curățat dalele din beton de pământul adunat în ceva ani și de iarba care crescuse în el. Asta nu e ceva ce putem menține noi, cetățenii, e tot de datoria Primăriei. Aștept să vedem când veți reface aleile și digul

lacului, care e praf. Ați făcut poze în zonele unde arată cât de cât bine, dar în zona Pavilionului e praf.”

„Foarte frumos nimic de zis, din cate vad curățenia se face cu oameni angajați de afara ai noștri ca „brazii” nici lumea nu tine curățenia, zic ei ca e cineva care trebuie sa adune mizeria după noi, dau exemplu stația liniei 100 de la City Park veșnic acolo e mizerie, coș de gunoi nu iar pe trotuar a rămas postamentul unei case de bilete cu gresie unde lumea aruncă gunoiul si despre ce vorbim? Asta i lumea în care trăim.”

Oamenii se arată insuficient mulțumiți, afirmând faptul că „nu se face primăvara cu o floare”.

Primăria Sectorului 1

 Primăria Sectorului 1 23 dec. 2021 · 🌐

📍 Introducem sistemul de alertă "Butonul Roșu" pentru persoanele cu probleme de sănătate din Sectorul 1!

Pensionarii și salariații cu venituri reduse domiciliatii în Sectorul 1, șomerii și persoanele cu handicap din această zonă administrativă vor beneficia gratuit de un sistem integrat de teleasistență, teleurgență și t... Vezi mai mult

Cea mai mare rată de angajament a publicului Primăriei Sectorului 1 este evidențiată printr-o postare din data de 23 decembrie 2021 prin care se anunță faptul

că persoanele cu nevoi speciale pot beneficia de brățări și telefoane de alarmă prin care pot solicita ajutor specializat.

Ideea propusă reprezintă un ajutor major pentru persoanele cu nevoi speciale, deoarece multe dintre acestea locuiesc singure, iar în cazul unei urgențe nu există un ajutor prompt care să le poată salva viața, iar, în schimb, cu o singură apăsare pe butonul brățării, 112 se va autosesiza.

Reacțiile cu cel mai mare impact sunt: „Felicitări. Am deplină încredere în medicii complexului CARAIMAN, BRAVO. SPERANȚA ȘI INCREDERE.”

„Foarte buna inițiativa, dar ar cam trebui sa fie din poarta in poarta, cei mai mulți bătrâni sunt singuri și fără Facebook.”

Oamenii se declară mulțumiți de acțiune cu specificația ca anunțul să nu fie doar online deoarece mulți bătrâni nu beneficiază de tehnologie.

Primăria Sectorului 2

Cum se apropie perioada în care scoateți brazii de Crăciun 🎄 din case, vă anunțăm că aceștia vor fi ridicați de echipele noastre pe parcursul weekend-urilor. În loc să-i abandonați prin diverse locații - spațiile verzi, grădini de blocurilor, trotuare, sprijiniți de stâlpi și garduri, etc - haideți să o facem organizat.

Scoateți brazii doar Sâmbăta:

👉 dacă locuiți la bloc, îi plasați în locația unde scoateți tomberoanele

👉 dacă locuiți la casă, îi plasați în fața porții.

Cu puțină organizare, colectarea lor este mult mai eficientă, iar sectorul arată mult mai civilizată per ansamblu. Mulțumim pentru cooperare.

👍 Îmi place

💬 Comentează

➦ Distribuie

👍 175

Postarea cu cea mai mare rată de angajament a Primăriei Sectorului 2 este din data de 4 ianuarie și constă într-o acțiune a primăriei de a colecta brazii din fiecare locuință pentru ca aceștia să nu fie aruncați de cetățeni în locuri publice. Este o acțiune organizată care urmărește tot o acțiune de ecologizare, doar ca una individuală.

Cetățenii au primit un program de recoltare al brazilor pe care vor trebui să-l respecte.

Cele mai semnificative reacții la această acțiune au fost:” Primăria Sectorului 2 București era prea frumos măcar înștiințarea asta să se respecte....acum avem o grămadă de brazi pe locul unde scoatem tomberoanele de gunoi...bineînțeles că nu a trecut nici o mașina să i ridice. Supercom e depășit de situație, din păcate.”

„Stau brazii grămadă și așteaptă de 2 zile să fie ridicați !! Incompetența și rea-voință din partea celor care ar trebui să ducă la bun sfârșit această sarcină.”

Din aceste comentarii reiese că primăria nu s-a ținut de cuvânt, consolidându-se astfel nemulțumirea cetățenilor.

Primăria Sectorului 3

Cea mai vizualizată postare a Primăriei Sectorului 3 este din data de 1 ianuarie și urmărește un anunț de Anul Nou care arată cum s-au bucurat oamenii de focul de artificii.

Primăria le-a oferit un motiv de bucurie cetățenilor care au admirat un frumos foc de artificii care semnala trecerea în noul an.

Artificiile au fost un simbol al speranței după cei doi ani de pandemie care au marcat profund sufletele românilor.

Cele mai relevante comentarii la această postare au fost: „Au fost 20 de minute din altă galaxie! Felicitări, tuturor!”

„Felicitări domnule primar pentru organizarea acestui eveniment Ați bucurat mulți oameni ai acestui sector și nu numai”

Concluzionând, cetățenii s-au arătat profund mulțumiți de această acțiune.

Primăria Sectorului 5

1mii

81 de comentarii 71 de distribuiri

Îmi place

Comentează

Distribuie

Postarea care a adunat cele mai multe reacții în cadrul paginii Primăriei Sectorului 5 este din data de 20 decembrie 2021 și vizează o acțiune întreprinsă de Crăciun prin care li s-au acordat daruri familiilor nevoiașe.

Postarea a stârnit o serie de reacții printre care se numără: „Bravo primarului sectorului 5 din capitală și vă mulțumesc din suflet că v-ați gândit la acești copii care se trag din familii defavorizate, bravo copii pentru că știți poezii super foarte frumos vă doresc sărbători fericite și multă sănătate și vouă și domnului primar Cristian Piedone ...Eu sunt din sectorul 1 și de aicea de departe din țară am văzut bucuria și zâmbetul pe chipul copiilor multă sănătate

primarului sectorului 5 din București capitală !”

„Daca ar verifica si listele cu orfani in plasament de 11ani nu a primit nici o bomboana”.

Unii oameni apreciază gestul primăriei, în schimb ce alții susțin că ar trebui ajutați și copiii orfani.

Primăria Sectorului 6

Primăria Sectorului 6

10 ian. · 🌐

Nu mai puțin de 446 de garaje au fost identificate pe domeniul public de pe raza Sectorului 6, multe dintre ele construite fără autorizație. 95 dintre acestea au fost deja demolate, în perioada mai-decembrie 2021, iar alte 32 au dispoziție de primar pentru a fi dărâmate.

Acestea se află pe strada Parva, iar de as... [Vezi mai mult](#)

Primăria Sectorului 6 are cea mai vizualizată postare în data de 10 ianuarie și desemnează o serie de garaje construite în domeniul public fără autorizație care urmează să fie dărâmate.

Postarea a inițiat o serie de discuții precum: „Găsesc că este nefericit că în anul 2022 sa ai in fata geamului de la apartament o parcare când ai putea avea iarbă verde și arbori. Este exact opusul a ceea ce se întâmplă în țările în care milioane de români au ales să emigreze.”

„Pe Aleea Parva mai bine faceți parcare supraetajată, avem parcuri, locurile de parcare lipsesc. Și ați amenaja ceva să nu se mai intre pe interzis! De ce ați vândut loc de parcare în dreptul intrării în scară? Locatarii trebuie să ocolească să poată ajunge pe trotuar! Vorbesc de blocurile de patru etaje. Mulțumesc!”

Coroborând, oamenii cer locuri de parcare în locul garajelor și o priveliște frumoasă.

Primăria Municipiului București

Primăria Municipiului București

13 ian. · 🌐

O nouă linie de transport în comun pentru mii de bucureșteni: se înființează linia de autobuz 343 pentru locuitorii cartierelor Andronache și Henri Coandă

Primăria Municipiului București extinde rețeaua de transport în comun în zone și cartiere care până în prezent nu beneficiau d... [Vezi mai mult](#)

👍 145

59 de comentarii 65 de distribuiri

👍 Îmi place

💬 Comentează

🔄 Distribuie

Primăria Municipiului București adună în data de 13 ianuarie cea mai mare rată de angajament, în urma înființării unei noi rute de autobuze în zona Andronache și Henri Coandă pentru a ușura circulația liberă a cetățenilor.

Un nou mijloc de transport în comun servește pentru a asigura un confort mai bun cetățenilor care nu dispun de un autoturism

propriu, și care au nevoie de un vehicul pentru a ajunge la locul de muncă.

Reacțiile locuitorilor au fost următoarele: „Dacă tot ați introdus autobuze pe strada Gherghitei, poate o să asfaltați cum trebuie...”

„Un lucru bun, speram să băgați și un număr decent de autobuze, deoarece acum pe linia 343 sunt doar 4 autobuze, și timpul de așteptare în stație este și de 40-50 de minute.”

Cetățenii se declară mulțumiți, însă cer un drum bine asfaltat și mai multe autobuze pentru a reduce timpul de așteptare.

Concluzii

Social Media au devenit cele mai importante canale de comunicare ale instituțiilor publice cu cetățeanul, iar exploatarea tuturor uneltelor de comunicare online specifice rețelelor de socializare reprezintă un punct forte în consolidarea și afirmarea noastră națională.

În zilele pe care le trăim putem afirma faptul că suntem acaparați de tehnologie, trăim într-o sferă largă a inovației, iar instituțiile publice au înțeles această idee, abordând modele de lucru și funcționare cât mai noi, mai interactive și mai comode.

Pentru a crea o mai bună conexiune cu cetățenii, instituțiile publice au apelat la Social Media prin realizarea unor pagini de Facebook, Instagram, cu rol informativ, dar și conclusive.

Aică, în momentul în care o primărie întreprinde o acțiune, aceasta își anunță locuitorii pe pagina sa, așteptând o serie de reacții care să preconizeze pasul următor.

Totodată, o serie de anunțuri sunt comunicate mai ușor și rapid prin rețelele de socializare, ajungând mult mai repede la interesul cetățenilor.

Pentru atingerea obiectivelor cercetării, am centralizat date furnizate de pagina de analiză social media - Fanpagekarma, cu

ajutorul căreia am accesat paginile oficiale de Facebook ale primăriilor Constanța, București și ale primăriilor de sector din București. Astfel, am urmărit indicatorii-cheie de performanță: (1) fani, (2) rată de angajament, (3) totalitatea reacțiilor, comentariilor, distribuțiilor, (4) număr de comentarii, (5) performanța paginii, (6) creșterea medie pe săptămână a urmăritorilor, ajungând la următoarele concluzii:

- Pagina de Facebook a Primăriei Municipiului Constanța are cei mai mulți fani (110659)

- Primăria Sectorului 3 are cea mai mare rată de angajament (1,30%)

- Cel mai mare număr de reacții din partea fanilor o are pagina Primăriei Sectorului 6 din mun. București (0.84%)

- Cele mai numeroase comentarii se regăsesc pe pagina Primăriei Constanța (2346)

- Cel mai ridicat index de performanță a paginii îl are Primăria Sectorului 3 (34%).

- Cea mai mare creștere săptămânală a bazei de fani noi o are Primăria Sectorului 3 (0.39%)

Pasul următor pe care l-am efectuat în partea de cercetare a fost să analizez cea mai vizualizată și discutată postare a fiecărei pagini de Facebook a fiecărei primării în parte.

Am putut observa diferite acțiuni realizate de primării, dar și părerilor cetățenilor despre acestea, am putut intui ce probleme sociale se regăsesc în fiecare oraș/sector în parte, în vederea viitorilor soluționări ale acestora.

Concluzionând, putem afirma faptul că Social Media reprezintă o modalitate facilă de comunicare instituțională personalizată, dar totodată colectivă, deoarece se adresează unei colectivități naționale, dar este percepută individual de fiecare om în parte.

Bibliografie**A. Cărți**

1. Axford Barrie, Browning Garry, Turner John, *Politics. An introduction*, Editura Routledge, Londra, 2002
2. Bădău Horea Mihai, *Tehnici de comunicare în Social Media*, Editura Polirom, Iași, 2011
3. Beciu Camelia, *Comunicare și discurs mediatic*, Editura Comunicare.ro, București, 2009
4. Beciu Camelia, *Politica discursivă. Practici politice într-o campanie electorală*, Editura Polirom, Iași 2000
5. Gersle Jacques, *Comunicarea Politică*, Editura Institutul European, Iași, 2002
6. Jakobson, R. (1963) *Essais de Linguistique Générale*, Paris, Editions de Minuit
7. Lievrouw, Leah A., Livingstone, Sonia (2006). *The Handbook of New Media*, New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd.
8. O'REILLY, Tim y Milstein, Sarah. *The Twitter Book*. Sebastopol: O'Reilly Media, 2012.
9. R.E. Denton, G.C. Woodward, *Political Communication in America*, Editura Praeger, New York, 1990,, apud. Brian McNaird, *Introducere în comunicarea politică*, Editura Polirom, Iași, 2007
10. Seibe Philip, *Real-time diplomacy. Politics and Power in the Social Media Era*, Editura Palgrave Macmillan, New York, 2012

B. Articole științifice în reviste de specialitate

1. Australian Government (2015) *Campaign Advertising by the Australian Government, Departments and Agencies, 2014–15*, Canberra, Australian Government.
2. Barnum Carol (2011) *Usability Testing Essentials. Ready, Set{.} Test!*, Burlington: Morgan Kaufman.
3. BOLANDER, Brook y Locher, Miriam A. „«Peter Is a Dumb Nut»: Status Updates and Reactions to Them as, «Acts of Positioning» in Facebook”. *International Pragmatics Association* (2015)
4. Brown, J., Gaudin, P., and Moran, W. (2013) *PR and Communication in Local Government and Public Services (PR in Practice)*, London, Kogan Page.
5. Bruhn, M. (2006) *Integrierte Unternehmens-und Markenkommunikation*, SchäfferPoeschel
6. Daft, R.L., Lengel, R.H., „Organizational information requirements, media richness and structural design”, *Management Science*, 32 (5), 1986, apud. Apud. Andreas Kaplan, Michael Haenlein, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010,
7. Dinnie, K. (2008) *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*, Burlington, Butterworth Heinemann.
8. Duhe, Sandra C. (2007). *New Media and Public Relations*, New York: Lang Publishing, Inc
9. DURHAM, Meenakshi Gigi. „Sexting It Up”. *Technosex: Precarious Corporealities, Mediated Sexualities, and the Ethics of Embodied Technics*. Londres: Palgrave Macmillan, 2016.
10. EISENLAUER, Volker. *A Critical Hypertext Analysis of Social Media: The True Colours of Facebook*. Londra: Bloomsbury Publishing Plc, 2013.
11. FARZINDAR, Atefeh y Inkpen, Diana. *Natural Language Processing for Social Media*. Morgan & Claypool Publishers, 2015.

12. FARZINDAR, Atefeh y Inkpen, Diana. *Natural Language Processing for Social Media*. Morgan & Claypool Publishers, 2015.

13. Gerbner, G. (1955) *Toward a Theory of Communication*, Los Angeles, University of Southern California

14. Kaplan Andreas, Haenlein Michael, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010

15. Short, J., Williams E., Christie, B., *The social psychology of telecommunications*, John Wiley & Sons, Ltd., Hoboken, New Jersey, S.U.A., 1976, apud. Apud. Andreas Kaplan, Michael Haenlein, „Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons* 53 (1), Elsevier, Kelley School of Business, Indiana University, USA, 2010,

16. Suciú Sorin, Petcu Dalia, „Social Media and Political Unrest”, *Tibiscus University of Timișoara’s Annals*, Vol. XVIII/2012

17. T. Barry, (1987) *The Development of the Hierarchy of Effects: An Historical Perspective*, *Current Issues & Research in Advertising*, 10,

C. Resurse web

1. American Press (2014) AP by numbers, On-line at: <http://www.ap.org/annualreport/2014/a>

2. <http://www.all-in.ro/ce-este-web-3-0/>, accesat în data de 24 februarie 2013.

3. Tasențe Tănase, „Jurnalismul și publicitatea se apropie rapid de Web 3.0”, *Observatorul European de Jurnalism*, <http://ro.ejo-online.eu/1702/publicitate-si-marketing/jurnalismul-si-publicitatea-se-apropie-rapidde-web-3-0>, accesat în data de 24 februarie 2013.

Analyzing the communication strategy of the North Atlantic Treaty Organization through the Twitter network during February - October 2022

Analiza strategiei de comunicare a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord pe rețeaua Twitter în perioada Februarie-Octombrie 2022

Dimitroglu VLADA
Monela Elena NEGREA

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

This research paper seeks to analyze the communication strategy of the North Atlantic Treaty Organization (NATO) on the Twitter network from February to October 2022. The research will focus on analyzing the tweets, the topics of discussion, the engagement rate, the types of media used, and the user interaction on the network. Additionally, the study will also review existing literature on the communication strategies of NATO on social media networks. The results of the analysis will provide insight into the effectiveness of the communication strategy of NATO on the Twitter network and will help to inform future strategies. The findings of this research will be useful to gain a better understanding of how NATO uses Twitter to communicate with its members and the public.

Keywords: twitter, NATO, communication strategy
Cod JEL: K 22.

Funcțiile internetului în comunicarea coordonată de instituțiile publice

Comunicarea online coordonată de instituțiile internaționale se referă la modul în care organizațiile internaționale utilizează tehnologiile de comunicare online, cum ar fi internetul și rețelele de socializare, pentru a transmite informații și să își îmbunătățească activitatea. Acest lucru le permite organizațiilor internaționale să elaboreze strategii eficiente de comunicare și să răspundă mai

rapid la provocările globale¹. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor de comunicare online, organizațiile internaționale au constatat că acestea oferă posibilități foarte utile pentru a comunica cu publicul și pentru a-și susține misiunile și obiectivele. Acest lucru a condus la o rată crescută de utilizare a tehnologiilor de comunicare online de către organizațiile internaționale, cum ar fi

¹ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

site-urile web, rețelele sociale, mesajele text și aplicațiile mobile.

Organizațiile internaționale pot folosi aceste tehnologii pentru a informa publicul despre evenimentele și programele lor, pentru a extinde atingerea și impactul campaniilor și programelor lor, pentru a colecta informații și pentru a monitoriza și evalua rezultatele acestora. De asemenea, acestea pot folosi tehnologia online pentru a face schimb de informații și de experiențe cu alte organizații internaționale și pentru a dezvolta politici și strategii comune. Acest lucru le permite organizațiilor internaționale să lucreze împreună pentru a aborda provocările globale și pentru a face progrese în direcția realizării obiectivelor lor.

Circulația informațională a devenit una tot mai accelerată odată cu dezvoltarea tehnologică. Vizibilitatea instituțiilor este realizată cu ajutorul internetului, rețelelor de socializare, bloguri, pagini oficiale, etc. Din acest motiv, cercetarea de față își propune să reprezinte eficiența comunicării coordonate de instituțiile publice prin intermediul internetului.

Pentru a contura cât mai bine subiectul abordat, am apelat la definirea conceptelor de bază. Un prin concept relevant lucrării noastre este cel de comunicare socială. Noțiunea de comunicare socială este una mult mai complexă, decât ne-am putea imagina. Definiția dată de sociologul Camelia Beciu, exprimă comunicarea socială ca fiind: *totalitatea resurselor (naturale: voce, limbă maternă sau de circulație internațională, etc. și artificiale: internet, telefon, etc.) pe care le utilizează un individ, cu scopul de a transmite o informație*². Totuși, complexitatea conceptului este derivată din modalitatea transmiterii mesajului. Fiecare dintre noi poate recepta și interpreta un anu-

mit mesaj în diverse moduri, în dependență de cum este exprimată informația transmisă către public. O altă particularitate al comunicării sociale este și modalitatea de transmitere al mesajului (directă sau cea mediată). Prin comunicarea față-n față mesajul este receptat mai ușor, expresii fiind citite direct de pe fața interlocutorului. Pe când, în mediul online, o informație poate căpăta multiple sensuri și interpretări³.

Un alt concept relevant lucrării de față este comunicare realizată de instituțiile publice. În trecut, comunicarea din sectorul public era folosită drept o armă de manipulare din partea conducătorilor și al monarhilor. Dictatura militară fiind o perioadă îndelungată prezentă în activitățile sectorului public. Totuși, odată cu democratizarea statelor, comunicarea sectorului public capătă un nou sens. Instituțiile publice joacă rolul de informator, care arată cetățenilor cum trebuie să funcționeze o democrație cu adevărat. Dacă vorbim despre democrație, facem o referire directă la drepturi și obligațiile unui cetățean. Informarea privind legile și aplicabilitatea acestora, devine o altă responsabilitate al sectorului public. Comunicarea dintre instituțiile publice și cetățeni, de-al lungul timpului nu au suferit schimbări majore, informația fiind transmisă de sus în jos. Totuși, o schimbare care necesită a fi remarcată este obținerea de către instituțiile publice a unui răspuns din partea cetățenilor. Astfel, această comunicare permite formarea unor noi organizații ce vor funcționa mai bine⁴.

Un ultim concept este cel de e-guvernare. Progresul științific este unul într-o

³ *Ibidem.*

⁴ Magnus Fredriksson, Josef Pallas, *Public Sector Communication*, în *International Encyclopedia of Strategic Communication*, 2018, accesat la adresa <https://www.researchgate.net/publication/32787>

² Camelia Beciu, *Sociologia Comunicării și a Spațiului Public*, Editura Polirom, Iași, 2011, p.17.

continuă evoluție, la fel și societatea. În prezent comunicarea dintre instituțiile publice și cetățeni este realizată prin intermediul internetului. La momentul actual, cea mai importantă funcție al internetului în comunicarea realizată dintre instituțiile publice și cetățeni, este facilitarea accesului rapid la informațiile de interes public. Oferirea serviciilor sociale reprezintă un proces mai accelerat decât în trecut. O altă trăsătură este și acoperirea unei arii mai largi, comunicarea este realizată pentru un număr extins de persoane. Totuși, administrația publică încă este prezentă fizic și online, unii cetățeni încă refuzând interacționare prin intermediul rețelei de internet. Comunicarea prin intermediul online reprezintă una dintre cele mai eficiente, informația fiind disponibilă la orice oră, chiar și din orice colț al lumii. Un alt beneficiu al e-guvernării este primirea unui feed-back direct din partea propriilor cetățeni, acesta fiind exprimat prin like, share, sau emo-ticoane⁵.

În altă ordine de idei, Tasențe Tănase⁶ distinge o serie de cinci funcții ale Internetului:

1. Internetul permite instituțiilor publice să comunice și să colaboreze cu utilizăți și informații în timp real. Acest lucru le permite să fie mai eficienți în procesul lor de luare a deciziilor și de gestionare a resurselor.

2. Internetul poate fi folosit pentru a oferi informații publice, precum legi și reglementări, precum și pentru a oferi oportunități de participare publică și de consultare. Acest lucru le permite institu-

țiilor publice să ia în considerare opiniile și dorințele publicului înainte de a lua decizii.

3. Internetul oferă și posibilitatea de a face schimb de date și informații între diferite agenții și departamente, permițându-le să colaboreze și să furnizeze servicii într-un mod mai eficient și mai rapid.

4. Internetul oferă, de asemenea, instituțiilor publice posibilitatea de a face schimb de date și informații cu publicul prin mijloace precum e-mail, forumuri și chat-uri. Acest lucru le permite să răspundă rapid și eficient la întrebările și cererile publice.

5. Internetul oferă, de asemenea, instituțiilor publice posibilitatea de a promova și de a informa publicul despre serviciile și programele pe care le oferă. Acest lucru le permite să atragă mai mulți potențiali beneficiari și să îmbunătățească relația cu publicul.

Instituția analizată. Scurt istoric și atribuții

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO sau Alianța Atlantică) este o alianță militară interguvernamentală, înființată prin Tratatul Atlanticului de Nord, denumit și Tratatul de la Washington, semnat la data de 4 aprilie 1949. Scopul declarat al NATO este garantarea libertății și a securității membrilor săi prin mijloace politice și militare.

Structura NATO cuprinde în mare două brațe:

1) un braț civil, administrativ, care include: Consiliul Nord-Atlantic, alcătuit din delegațiile permanente ale țărilor NATO, un grup de planificare nucleară, personal internațional la sediile NATO din Bruxelles.

2) un braț militar, compus din: Comitetul militar al NATO, care oferă consiliere Consiliului Nord-Atlantic privind strategia

⁵ David Brown, *Electronic government and public administration*, în *International Review of Administrative Sciences* 71, nr. 2, 2005, pp. 247-248.

⁶ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

militară. Comandamentul Aliat pentru Operațiuni, responsabil de activitățile militare ale NATO. Comandamentul Aliat pentru Transformare, care se ocupă de planificarea apărării și dezvoltarea capacităților⁷.

Atribuții:

a) coordonează direct activitatea Subregistriului NATO/UE al DAERI;

b) elaborează normele interne de aplicare a reglementărilor privind protecția informațiilor clasificate NATO/UE subsecvente reglementărilor naționale în domeniu, adaptate la specificul DAERI;

c) monitorizează implementarea normelor interne de securitate a informațiilor clasificate NATO/UE, precum și modul de respectare a acestora în cadrul DAERI;

d) elaborează planul de securitate pentru protecția informațiilor clasificate NATO/UE la nivelul DAERI;

e) consiliază conducerea DAERI pentru toate aspectele privind securitatea informațiilor clasificate NATO/UE;

f) informează conducerea DAERI cu privire la vulnerabilitățile, riscurile și eventualele încălcări ale reglementărilor de securitate și propune măsurile ce se impun pentru soluționarea acestora;

g) asigură implementarea normelor interne privind securitatea personalului;

h) ține evidența actualizată a tuturor persoanelor din cadrul DAERI, precum și a atașajilor de afaceri interne, care au acces la informații clasificate NATO/UE, și ia măsurile necesare pentru revalidarea sau retragerea certificatelor de securitate;

i) sprijină DIPI în efectuarea verificărilor asupra personalului ce urmează să

aibă acces la informații clasificate NATO/UE;

j) analizează periodic și actualizează normele interne de implementare a reglementărilor privind protecția informațiilor clasificate NATO/UE;

k) inspectează activitatea Subregistriului NATO/UE din DAERI privind modalitățile de gestionare a informațiilor clasificate NATO/UE;

l) coordonează și urmărește punerea în aplicare a normelor interne privind securitatea documentelor clasificate NATO/UE;

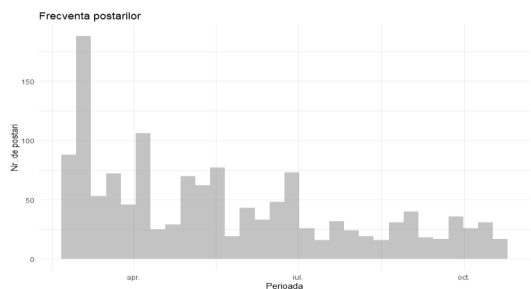
m) pregătește și execută programele de inspecție a măsurilor de securitate fizică în cadrul Subregistriului NATO/UE din DAERI și îl informează pe șeful direcției cu privire la vulnerabilitățile constatate;

n) realizează verificări inopinate ale sistemelor de protecție fizică din DAERI;

o) stabilește măsurile de securitate fizică pentru controlul accesului în zonele de securitate specifice DAERI, pentru a preveni accesul persoanelor neautorizate la informațiile clasificate NATO/UE⁸.

Analiza strategiei de comunicare a NATO prin Twitter în perioada 24.02.2022- 17.10.2022

Analizarea densității postărilor Twitter într-un interval de timp

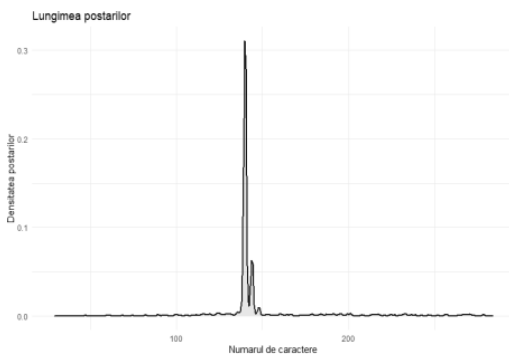
⁷ Lege5, *Atribuțiile Structurii de securitate/Subregistru NATO/UE. Regulament*, accesat la adresa <https://lege5.ro/gratuit/gm3demzvgm/atributiile-structurii-de-securitate-subregistru-nato-ue-regulament?dp=gy2dsnjzy2dk>.

⁸ *Ibidem*.

După cum se poate observa, cele mai multe postări s-au înregistrat în luna Martie, densitatea postărilor trecând de 150. Evenimentul care a marcat acea perioadă este datorată de invazia Rusiei asupra Ucrainei, fapt care duce la reuniunea liderilor NATO (Alianța din 24 Martie 2022). Liderii de stat și de Guvern ai celor 30 de state aliante NATO, s-au întâlnit pentru a discuta agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, cea mai gravă amenințare la adresa securității euro-atlantică din ultimele decenii. Războiul Rusiei împotriva Ucrainei a pus capăt păcii din Europa, provocând distrugerii și suferințe umane⁹.

Totodată, putem remarca o stabilitate al numărului de postări în intervalul lunilor: aprilie-iulie și iulie-octombrie. Un număr moderat al postărilor ne poate demonstra prezența unui agent de presă. Toate postările fiind echilibrate și constante. Doar un eveniment de interes public, poate crea o explozie a postărilor.

Analizarea lungimii postărilor

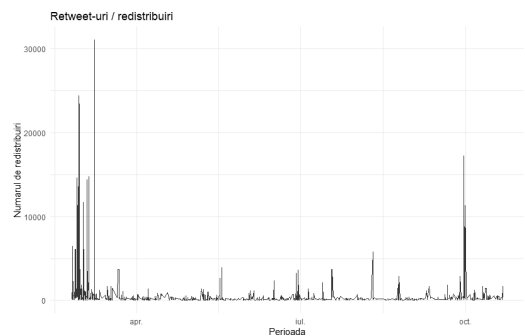
În urma analizei densității postărilor am remarcat o frecvență mai mare a postă-

⁹ Antena 3, *Război în Ucraina, ziua 219. Ucraina a cerut din nou aderarea la NATO prin procedură rapidă | SUA anunță noi sancțiuni împotriva Rusiei*, accesat la adresa <https://www.antena3.ro/externe/razboi-ucraina-rusia-30-septembrie-2022-653066.html>.

rilor în luna martie, acestea fiind determinate de evenimentele ce au avut loc, invazia Rusiei pe teritoriul Ucrainei. Toate postările distribuite pe pagina oficială a instituției (NATO) au o densitate medie de 0.3. Media caracterelor/postare sunt de 148.1 de caractere. Valorile înregistrate în urma creării graficului sunt: minimul de caractere folosite de instituție sunt 29.0, iar maximul de 284.0 (estimativ fiind aproximativ trei rânduri de comunicat). Mediana cu valoare 140.0 demonstrează o constantă, postările fiind echilibrate din punct de vedere al lungimii.

NATO reprezintă o instituție la nivel internațional, iar informațiile transmise au o amploare globală. Din acest motiv, comunicatele de presă a instituție trebuie să fie mult mai explicite. O instituție de această natură, prin intermediul postărilor scurte poate trezi panică și un sentiment de nesiguranță în rândul cetățenilor.

Analizarea numărului de postări redistribuite de către următorii paginii de Twitter

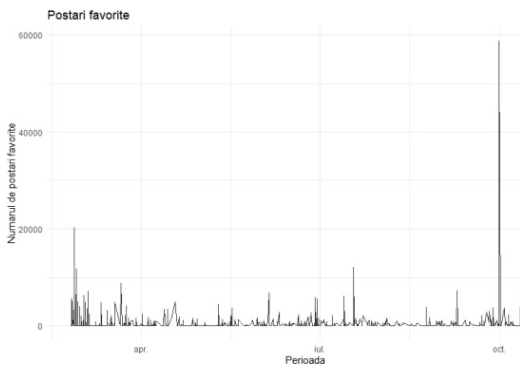
În intervalul temporal analizat, putem observa o rată ridicată al distribuțiilor în luna martie. Numărul maxim al distribuțiilor atinge valoarea de 30903 (redistribuiri). Postările din data de 11 martie, au avut un impact major asupra comunității de urmăritor a organizației. Pentru perioada

24.02.2022-17.10.2022, numărul minim al redistribuirilor este de 15.00. Mediana cu valoarea 144.00, demonstrează o inegalitate al distribuțiilor, maximul din luna martie înclinând balanța numerică.

Numărul redistribuirilor este destul de constant pe parcursul perioadei analizate. Evenimentul ce a avut loc în data de 11 Martie trezind un interes sporit al următorilor este: *Uniunea Europeană a stabilit să încheie dependența de petrolul și gazele din Rusia până în 2027*¹⁰.

Un alt eveniment care are aproximativ 24524 de redistribuiri și care a marcat perioada analizată este cel din data de 27 Februarie, atunci când *Uniunea Europeană a anunțat că își încheie spațiul aerian pentru avioanele rusești. Decizia a fost luată după ce 18 state europene anunțase această decizie, ca o formă de sancționare a Moscovei pentru invazia din Ucraina*¹¹.

Analizarea numărului de postări etichetate ca „favorite” de către următorii paginii de Twitter

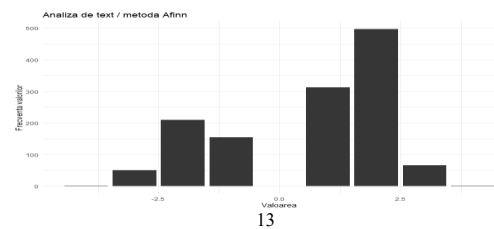
¹⁰ Alexandru Costea, *UE a stabilit să încheie dependența de petrolul și gazele din Rusia până în 2027*, accesat la adresa <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue/ue-a-stabilit-sa-incheie-dependenta-de-petrolul-si-gazele-din-rusia-pana-in-2027-1868905>.

¹¹ Alexandru Costea, *„Uniunea Europeană își închide spațiul aerian pentru Rusia. Sunt vizate și avioanele oligarhilor*, accesat la adresa <https://www.digi24.ro/stiri/externe/18-state-europene-si-au-inchis-spatiul-aerian-pentru-rusia-1853315>.

Un alt indicator important în analiza efectuată este numărul „favorite” pe care îl obține o postare. La acest capitol, postările distribuite de NATO nu par a obține un număr sporit de aprecieri. Minimul de aprecieri este 0, o constantă pe toată perioada cercetării. Iar maximul este înregistrat la finalul lunii septembrie, începutul lunii octombrie. Mediana cu valoarea 353.6 demonstrează ca și în analiza anterioară, maximul de 58671.0 de aprecieri înclină balanța.

Postarea care este etichetată ca și „favorite” de către următorii paginii de Twitter este în data de 30 septembrie, având 58671 de like-uri. Mai exact Ucraina a cerut din noua aderarea la NATO, prin procedură rapidă. Această decizie fiind un răspuns la tentativa Rusiei să anexeze patru regiuni ucrainene. Președintele Vladimir Putin a anunțat vineri anexarea de către Rusia a regiunilor ucrainene Donețk, Lugansk, Herson și Zaporojie, reprezentând aproximativ 15% din teritoriul Ucrainei. NATO prin postare, recunoaște oficial că aceste regiuni aparțin Ucrainei¹².

Analiza de text a postărilor de pe Twitter, conform metodei „Afinn”

Cu ajutorul analizei afinn, putem analiza valorile pe care le obține discursul instituției. Aceste valori sunt clasificate în două, pozitive și negative. În graficul

¹² Antena 3, *ibidem*.

¹³ Grafic realizat prin intermediul programului R- Studio.

obținut observăm persistența unui discurs preponderent pozitiv. Comunicatele cu o conotație pozitivă, adesea transmit siguranță către cititori. Gradul de încredere față de instituție fiind unul ridicat. Frecvența valorilor care atinge cota maximă este aproximativ 500, valorile fiind între 1 și 3. În opoziție, frecvența valorilor maximă ajunge la un număr de 200, fiind clasificate între -1 și -2.5.

Valoarea maximă în cadrul postărilor analizate în perioada 24.02-17.10.2022, este reprezentată de numărul 4. Cuvintele care obțin o valoare pozitivă sunt:

+4: *victorie*

+3: *fericit, recunoscător, devotat, iubit, excelent, succes*

+2: *puternic, susținere, determinare, curaj, solidaritate*

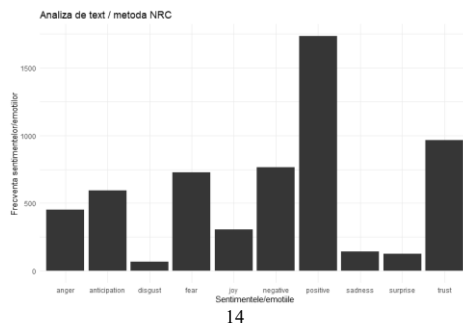
+1: *protejare, inovație, unitate, ajutor*

Cuvintele folosite cu un impact negativ au valoarea de -3 și sunt: *distrugere, îngrozitor, pierdere, ilegal, criză, teroare, oribil*.

-2: *război, interdicere, agresiune, amenințare, eșec, tragic, sever*

-1: *luptă, atac, exigență, grevă, alertă*

Analiza de text a postărilor de pe Twitter, conform metodei „NRC”

Analiza NRC ne ajută să vedem ce fel de sentimente sunt trezite unui cetățean, în urma citirii postării distribuite de instituția urmărită. Analizând graficul obținut, am remarcat o frecvență a sentimentelor cu o valoare de 2000, obținută de emoțiile pozitive. De-asemena este atribuită o valoare ridicată sentimentelor precum: încredere, frică, anticipare, înfuriere, dar și emoții negative.

Astfel, regăsim următoarele cuvinte care au o valoare pozitivă: *asigurare, unitate, libertate, alianță*. Totodată există și cuvinte care trezesc surprindere sau tristețe. Cuvintele pe care le regăsim sunt: *ceremonie, evaluare, șansă*. Cuvintele pozitive trezesc încredere față de instituție, acestea fiind mereu într-un echilibru. Iar anticiparea este opusul surprinderii, nimeni nu-și dorește să fie surprins de un eveniment negativ.

Analizarea cuvintelor cele mai des folosite în discursul online

În urma formării norului de cuvinte, putem distinge că cele mai folosite cuvinte în discursurile online sunt: *Ucraina (204 apariții), securitate (103 apariții), alianță (72 apariții), invazie (53 apariții), susținere (93 apariții), Jens Stoltenberg (272 apariții), parteneri (60 apariții), militari (44 apariții)*. Numărul cel mai mare de apariții este obținut de cuvântul *NATO*, ajungând la totalul de 915.

Scopul esențial al NATO este de a asigura libertatea și securitatea tuturor

¹⁴ Grafic realizat prin intermediul programului R-Studio.

membrilor săi prin mijloace politice și militare. Cele trei sarcini fundamentale ale Alianței sunt: apărarea colectivă, gestionarea crizelor și securitatea prin cooperare.

Analizarea ratei de aprecieri în funcție de orarul săptămânal al postărilor pe Twitter

Activitatea urmărilor este una constantă pe parcursul săptămânii. Orele în care se manifestă o activitate sporită sunt de la ora 6 până la ora 23 (în weekend). Conform fusului orar din SUA (care este cu 7 ore mai în spate, decât fusul orar al României), activitatea urmărilor este înregistrată între orele 16-23. Orele în care nu este manifestată activitate, sunt orele nocturne. Însă, o activitate sporită a urmărilor este înregistrată vineri, în jurul orei 19 (12 după ora în SUA). O activitate scăzută, o putem observa și luni ora 15, joi orele 10 și 17, duminică ora 15.

Analizarea postărilor cele mai distribuite de către următorii paginii de Twitter

1. „Today, I’m announcing that the United States is targeting a main artery of Russia’s economy. We are banning all imports of Russian oil and gas.”¹⁵

Se poate observa un număr de aproximativ 31429 de redistribuiri în data de 11 Martie, când Uniunea Europeană a stabilit să încheie dependența de petrolul și gazele din Rusia până în 2027. Liderii UE s-au reunit la Praga, în Republica Cehă, pentru a discuta despre războiul Rusiei împotriva Ucrainei și despre impactul acestuia asupra situației energetice din Europa, inclusiv despre ramificațiile sale economice. Liderii s-au concentrat asupra a trei domenii pe care le-au considerat esențiale pentru abordarea crizei economice:

- reducerea cererii de energie electrică
- sporirea siguranței aprovizionării
- garantarea unor prețuri accesibile pentru gospodării și întreprinderi

2. „First, we are shutting down the EU airspace for Russian-owned, Russian registered or Russian-controlled aircraft. They won’t be able to land in, take off or overfly the territory of the EU. Including the private jets of oligarchs.”¹⁶

Un alt eveniment care are aproximativ 24524 de redistribuiri și care a marcat perioada analizată este cel din data de

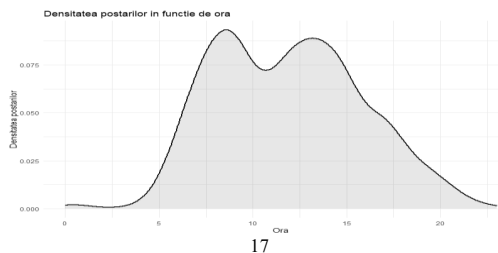
27 Februarie, atunci când Uniunea Europeană a anunțat că își închide spațiul aerian pentru avioanele rusești.

Măsura implică interzicerea tuturor aeronavelor civile și militare care zboară dinspre Rusia sau care aparțin unei companii rusești. Astfel, Italia, Franța, Belgia, Germania, Danemarca, Luxemburg, Finlanda, Slovenia, Lituania, Bulgaria, Letonia, Estonia, Cehia, Polonia, România, Republica Moldova, Marea Britanie și Islanda și-au închis spațiile aeriene pentru aeronavele Rusiei.

¹⁵ Postare preluată de pe pagina de Twitter al NATO.

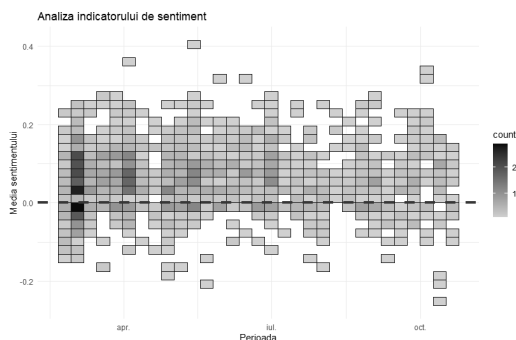
¹⁶ *Ibidem.*

Analiza densității postărilor în funcție de oră

În urma producerii grafice, am remarca o activitate sporită în jurul orelor 8-9, densitatea postărilor ajungând la un vârf de peste 0.075. Desigur, am mai observat o densitate al postărilor ridicată între orele 13-14, vârful ajungând la 0.080. Aceste intervale fiind cele mai favorabile pentru efectuarea postărilor.

Analiza indicatorului de sentiment

În urma analizei de sentiment, putem observa o activitate a instituției sporită în luna martie. Totodată, media sentimentelor trezite în urma postărilor este una trecută peste axa zero, fiind una între 0.0 și 0.2. La fel am remarcat și o medie a sentimentelor în partea opusă, fiind axate între 0.0 și -0.1. Minimul mediei sentimentelor este de -0.21154, iar maximul este de 0.35000.

Mediana este de 0.05310, media fiind de 0.05442. Diferențele dintre medie și mediană sunt minime. Astfel, am putut remarca un echilibru al sentimentelor trezite. Discursul efectuat de NATO este unul stabil, ce nu trezește mari discrepante în rândul următorilor. Totuși, discursul instituției este mai mult unul pozitiv, media și mediana având valori pozitive.

Concluzii și recomandări

Concluzia acestei analize este că Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) a folosit cu succes rețeaua Twitter pentru a comunica în mod eficient cu publicul său țintă în perioada februarie-octombrie 2022. NATO a folosit Twitter pentru a transmite informații despre evenimentele sale și pentru a răspunde la întrebările publicului său. NATO a început să utilizeze hashtag-uri specifice pentru a-și promova mesajele și să le facă mai accesibile publicului său. De asemenea, NATO a folosit Twitter pentru a promova conținut de pe alte platforme, cum ar fi YouTube și Facebook, și pentru a oferi oamenilor ocazia să își exprime opiniile despre activitățile sale. NATO a reușit să își crească numărul de urmăritori în această perioadă, ceea ce a contribuit la creșterea vizibilității sale și a contribuit la crearea unei imagini pozitive pentru organizație.

Totodată, putem observa faptul că NATO are un discurs echilibrat, evitând cuvintele negative care să facă panică în rândul cetățenilor. De-așemenea, o constantă al postărilor pentru toată perioada analizată, fără un dezechilibru vizibil, demonstrează existența unui agent de presă care efectuează constant postări. În mare parte, sunt redistribuite postările făcute de Jens Stoltenberg, secretar general al NATO. Ceea ce nu este acceptabil pentru o astfel de instituție, opinia secretarului general este una importantă. Însă, Jens Stoltenberg ca și

¹⁷ Grafic realizat prin intermediul programului R- Studio.

un personaj politic poate avea opinii care uneori nu coincid cu cele ale restul membrilor ce fac parte din tratat.

În perioada analizată de noi, 24.02.2022-17.10.2022, NATO s-a concentrat mai mult pe războiul dintre Ucraina și Rusia, majoritatea postărilor fiind redistribuite. Iar ca o recomandare, ar fi să aibă și ei o postare personală, nu doar să redistribuie postările celorlalte personalități. Se recomandă efectuarea postărilor în perioada 08.00, 09.00, respectiv ora 14.00, 15.00 în România, în week-end cetățenii fiind mai activi, decât în restul zilelor.

Totodată, se recomandă evitarea cuvintelor cu dublu sens, ce apar în discursul lor, iar la o instituție de așa nivel internațional nu ar trebui să se regăsească astfel de cuvinte.

La fel, ca și o altă recomandare poate fi folosirea unor discursuri mai ample, care nu induc în eroare cititorii. Orice instituție care are o influență internațională, nu poate comunica pe scurt opinia proprie în privința unor evenimente. Uneori, se poate crea panică în rândul cetățenilor, mesajul fiind receptat greșit.

Bibliografie

Literatură de specialitate

[1] Beciu, Camelia, *Sociologia Comunicării și a Spațiului Public*, Editura Polirom, Iași, 2011.

[2] Brown, David, *Electronic government and public administration*, International Review of Administrative Sciences 71, nr. 2, 2005.

[3] Cantor, D. F., Rus, M., & Tasente, T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

[4] Fredriksson, Magnus, și Pallas, Josef, *Public Sector Communication*, International Encyclopedia of Strategic Communication, 2018, accesat la adresa https://www.researchgate.net/publication/327879211_Public_Sector_Communication

[5] Gagu, E., Rus, M., & Tasente, T. (2021). Stages of crisis communication in public administration. Case study Romanian Ministry of Transport. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 252–267. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3336>

[6] Istrate George-Alexandru, „Principles of Communication Used in Public Administration”, *Journal of Financial Studies* 7, nr. 12 (15 mai 2022): 134–42. <https://doi.org/10.55654/JFS.2022.7.12.09>.

[7] Rus, M., Tasente, T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[8] Špaček David, „Social Media Use in Public Administration: The Case of Facebook Use by Czech Regions”, *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy* 11, nr. 2 (1 decembrie 2018): 199–218, <https://doi.org/10.2478/nispa-2018-0019>.

[9] Tasente, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

[10] Tasente Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

Site-uri de internet

[1] Antena 3, *Război în Ucraina, ziua 219. Ucraina a cerut din nou aderarea la NATO prin procedură rapidă | SUA anunță*

noi sancțiuni împotriva Rusiei, accesat la adresa

[2] <https://www.antena3.ro/externe/razboi-ucraina-rusia-30-septembrie-2022-653066.html> .

[3] COSTEA, Alexandru, *UE a stabilit să încheie dependența de petrolul și gazele din Rusia până în 2027*, accesat la adresa <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue/ue-a-stabilit-sa-incheie-dependenta-de-petrolul-si-gazele-din-rusia-pana-in-2027-1868905> .

[4] COSTEA, Alexandru, *Uniunea Europeană își închide spațiul aerian pentru*

Rusia. Sunt vizate și avioanele oligarhilor, accesat la adresa

[5] <https://www.digi24.ro/stiri/externe/18-state-europene-si-au-inchis-spatiul-aerian-pentru-rusia-1853315> .

[6] Lege5, *Atribuțiile Structurii de securitate/Subregistru NATO/UE. Regulament*, accesat la adresa <https://lege5.ro/gratuit/gm3demzvgm/atributiile-structurii-de-securitate-subregistru-nato-ue-regulament?dp=gy2dsnjzgy2dk> .

Social Media communication strategy within the municipalities of the Republic of Moldova

Strategia de comunicare pe Social Media în municipalitățile din Republica Moldova

Carolina CARAPASCAL

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius¹ Constanța

Abstract

Communication through online social networks has become an essential part of the public administration in the Republic of Moldova. The public administration of the Republic of Moldova uses online social networks to promote development initiatives and inform the public about them. They have become an important tool for communicating with the public and for providing information about public services. They also allow the public administration to use social network platforms to launch information campaigns on other public development programs. These social networks are also used to monitor and respond to public comments and to answer questions about public services. This helps to build trust and transparency in the public administration. In addition, online social networks can help promote and develop partnerships with non-governmental organizations and other entities, so that better public services can be offered. The public administration of the Republic of Moldova uses social networks to support the decision-making process and to provide information about the implementation process. They can also be used to inform the public about development programs and to provide information about different programs aimed at people from vulnerable groups.

Keywords: social media, online communication, public administration, analysis
Cod JEL: K 22.

1. Comunicarea în administrație publică. Definiție și caracteristici Comunicarea este un instrument indispensabil în viața de zi cu zi care stabilește relații de viață și muncă. Fără comunicare, interacțiunile umane ar fi imposibile. Rolul comunicării este unul fundamental, care creează servicii, profesionalism, conexiuni între angajați și le dă logică, înțelegere, transpa-

rență și productivitate¹.

Facilitatea comunicării simetrice în două sensuri între o organizație și publicul sau este un element definitoriu al rețelelor

¹ Ulrike Klinger, Stephan Rösli, și Otfried Jarren, „Interactive Cities? Local Political Online Communication in Switzerland”, *Studies in Communication Sciences* 16, nr. 2 (2016): 141–47, <https://doi.org/10.1016/j.scoms.2016.11.001>.

sociale și al altor platforme online. În acest sens, comunicarea online interactivă înseamnă potențial interactiv.

Comunicarea în administrația publică este esențială pentru a asigura buna funcționare a sistemului. Comunicarea eficientă ajută la coordonarea eforturilor și la facilitarea schimbului de informații între diferitele departamente și instituții. Lipsa unei comunicări eficiente în cadrul instituției publice va duce la improductivitate, neînțelegeri, frustrări și neîndeplinire a sarcinilor de serviciu, implicit a fișei postului. Planificarea sarcinilor de lucru, stabilirea clară a priorităților, timpul, autodisciplina, punctualitatea, perseverența, sunt un pilon esențial în productivitatea muncii.

Comunicarea are un nivel ridicat de importanță, având în vedere că instituțiile au cea mai mare nevoie de comunicare eficientă, datorită faptului că au un rol foarte important de jucat și un extraordinar impact asupra oricărei administrații publice prin rolul funcționarilor publici în interacțiunea și informarea corectă a cetățenilor².

Principalele caracteristici ale comunicării în administrația publică sunt:

1. Eficiența: Comunicarea eficientă în administrația publică este esențială pentru ca toate acțiunile să se desfășoare în mod corespunzător. Aceasta presupune transmiterea informațiilor corecte, verificarea lor și folosirea lor în mod adecvat.

2. Transparența: Este una din cele mai importante caracteristici ale comunicării în administrația publică. Acesta presupune ca toate informațiile care se transmit trebuie să fie clare, corecte și complete,

astfel încât să nu existe ambiguități sau confuzii.

3. Reciprocitatea: Este una dintre principalele caracteristici ale comunicării în administrația publică. Acest lucru presupune ca toate părțile implicate în procesul de comunicare să fie receptivă și să se asculte una pe cealaltă pentru a putea ajunge la o înțelegere comună.

4. Corectitudinea: Aceasta presupune ca toate părțile implicate în comunicare trebuie să fie profesioniste și să se abțină de la orice formă de manipulare, minciună sau abuz.

5. Eficacitatea: Aceasta presupune ca toate părțile implicate trebuie să fie capabile să se exprime în mod clar, concis și eficient și să își transmită mesajele în mod corespunzător. Acest lucru presupune utilizarea unor forme adecvate de comunicare, cum ar fi limbajul nonverbal, vorbirea în public, scrisul și folosirea tehnologiei.

3. Social media, metoda de comunicare în instituțiile publice Rețelele sociale reprezintă o dimensiune importantă a comunicării globale prin tehnologii digitale, iar cele mai recente statistici arată că un număr semnificativ al populației este activ în rețelele sociale.

Social media poate fi folosită în mod eficient pentru a ajuta administrația publică să se conecteze cu publicul și să transmită informații despre serviciile și programele oferite. În plus, social media poate fi utilizată pentru a crea o mai mare conștientizare a misiunii și obiectivelor organizației. De asemenea, poate ajuta la educarea publicului despre politicile și programele oferite de administrația publică. În plus, social media poate fi utilizată pentru a promova campanii de cunoaștere a publicului și a crea oportunități de implicare a publicului.

Această platformă poate fi folosită pentru a evalua nivelul de satisfacție al publicului și pentru a obține feedback-ul

² Valahia University of Târgoviște, Târgoviște, Romania. și George-Alexandru Istrate, „Principles of Communication Used in Public Administration”, *Journal of Financial Studies* 7, nr. 12 (15 mai 2022): 134–42, <https://doi.org/10.55654/JFS.2022.7.12.09>.

acestui în legătură cu serviciile și programele oferite. Totodată, social media poate fi utilizată pentru a îmbunătăți comunicarea între autoritățile locale și cetățenii. Acest lucru poate fi realizat prin postări zilnice și oferirea de informații și linkuri de interes public. În general, strategia de comunicare a administrației publice poate fi îmbunătățită prin utilizarea social media ca mijloc de a conecta autoritățile și publicul și de a oferi informații relevante și oportunități de implicare.

În ceea ce privește audiența, factor cheie în această discuție, o altfel de structură ar îmbunătăți experiența de navigare online, cu efect direct asupra creșterii încrederii în administrația publică³.

Rețelele de socializare reprezintă un mijloc eficient pentru guvern de a îmbunătăți încrederea cetățenilor în guvern prin îmbunătățirea percepției acestora asupra transparenței guvernamentale.

Acest lucru a confirmat constatările anterioare ale lui Hong (2013)⁴, care a concluzionat că experiența respondenților cu rețelele sociale a avut un efect pozitiv asupra încrederii lor în guvern la nivel local și de stat. Acei respondenți care au interacționat cu guvernul prin intermediul rețelelor sociale au avut mai multe șanse să aibă încredere în guvernele de stat și locale decât cei care nu au avut. Se efectuează monitorizarea locului de muncă și abordează problemele disciplinare legate de utilizarea angajaților rețelelor sociale, adesea fără politici orientative în vigoare.

³ TODERICIU Ramona, STANIT Alexandra, și BACILA Marinela-Lidia, „SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNICATION IN PUBLIC SECTOR ADMINISTRATION IN ROMANIA”, *Revista Economică*, 2016, 15.

⁴ David Špaček, „Social Media Use in Public Administration: The Case of Facebook Use by Czech Regions”, *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy* 11, nr. 2 (1 decembrie 2018): 199–218, <https://doi.org/10.2478/nispa-2018-0019>.

Principalele caracteristici ale rețelelor sociale în comunicarea instituțiilor publice sunt:

1. Crearea unei platforme de conectare: Platformele de rețele sociale oferă instituțiilor publice o platformă de conectare cu publicul țintă. Acest lucru le permite să se conecteze direct cu audiența lor și să împărtășească informații, idei și conținut.

2. Sprijinirea relațiilor cu publicul țintă: Rețelele sociale permit instituțiilor publice să construiască și să întrețină relații cu publicul țintă. Acest lucru le permite să creeze o comunitate de public țintă care să fie interesată de ceea ce au de oferit.

3. Îmbunătățirea comunicării: Rețelele sociale permit instituțiilor publice să comunice mai eficient cu publicul lor țintă. Acest lucru le permite să răspundă rapid la întrebări și să ofere informații actualizate despre produse și servicii.

4. Amplificarea mesajelor: Rețelele sociale permit instituțiilor publice să își amplifice mesajele prin intermediul postărilor și al partajării acestora cu publicul țintă. Acest lucru le permite să transmită mesaje mai eficient și să ajungă la un public mai mare.

5. Creșterea notorietății: Rețelele sociale oferă instituțiilor publice posibilitatea de a-și crește notorietatea și vizibilitatea. Acest lucru poate ajuta la atragerea de noi clienți și la îmbunătățirea relațiilor cu publicul țintă.

4. Analiza comparativă a strategiilor de comunicare online în rândul primăriilor din Republica Moldova

3.1. Obiectivele cercetării

O1. Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

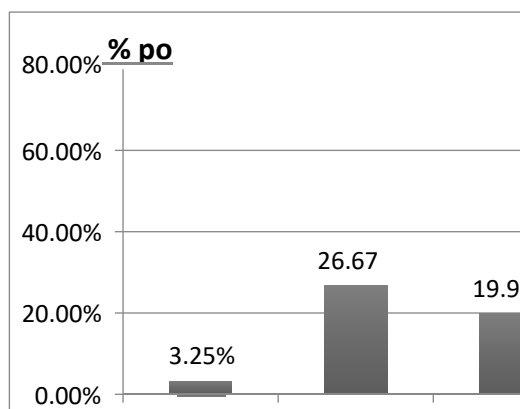
O2. Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

Analiza discursivă conform metodei NRC și AFINN

3.2. Centralizarea și analiza datelor

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Chișinău	24000	738500	3,25%	2,9%	0,53%	15000	2200	2000	0,51%
Cahul	8000	30000	26,67%	1,1%	1,1%	2000	75	375	1,1%
Călărași	13000	65181	19,94%	0,15%	0,26%	436	15	114	0,25%
Orhei	20000	34000	58,82%	0,26%	0,41%	1100	94	238	0,41%
Edinet	3200	15520	20,62%	0,071%	0,28%	53	3	6	0,32%

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

➤ În orașul Chișinău, 58,82% din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

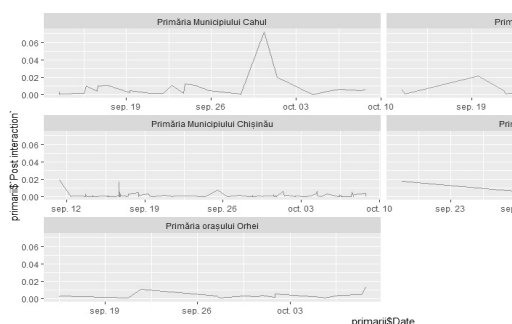
➤ În orașul Călărași, 26,67% din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

➤ În orașul Cahul, 20,62% din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

➤ În orașul Orhei, 19,94% din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

➤ În orașul Edineț, 3,25% din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Cahul are un număr mediu a ratei de interacțiune de 0,0077348, postarea cu cel mai scăzut număr a ratei este de 0,0001265 iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult este de 0,0717076 . Mediana este de 0,0041462 iar prima quartilă este de 0,0015801 . Rata de interacțiune a primăriei

Cahul își menține activitatea în jur de 0.01 din 13 septembrie până la 28

septembrie, apoi crește brusc la 0.07 din 29 septembrie până pe 4 octombrie .

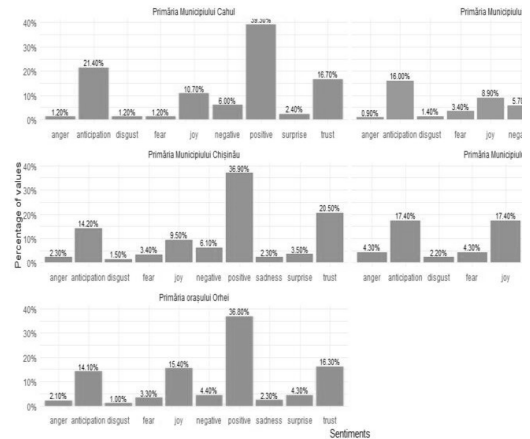
➤ Primăria Călărași are un număr mediu a ratei de interacțiune 0,0060271, postarea cu cel mai scăzut număr a ratei este de 0,0008407 iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult este de 0,0215201. Mediana este de 0,0041755 iar prima quartilă este de 0,0022112. Rata de interacțiune a municipiului Călărași, crește brusc din 14 septembrie până pe 22 septembrie iar apoi își menține activitatea în jur de 0.01 .

➤ Primăria Chișinău are un număr mediu a ratei de interacțiune de 0,001460, postarea cu cel mai scăzut număr a ratei este de 0,0000000 iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult este de 0,018921. Mediana este de 0,0006616 iar prima quartilă este de 0,0003632. Rata de interacțiune a municipiului Chișinău înregistrează o creștere de până la 0.02 din 17 septembrie scăzând în aceeași zi apoi menținându-și activitatea în jur la 0.005 .

Primăria Edineț are un număr mediu a ratei de interacțiune de 0,0067530, postarea cu cel mai scăzut număr a ratei este de 0,0003198 iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult este de 0,0177134. Mediana este de 0,0022258 iar prima quartilă este de 0,0012728. Rata de interacțiune a municipiului Edineț crește până aproape de din 21 septembrie până pe 27 septembrie mai apoi scăzând activitatea și nu se mai înregistrează nici o creștere.

➤ Primăria Orhei are un număr mediu a ratei de interacțiuni de 0,0038458, postarea cu cel mai scăzut număr a ratei este de 0,000729 iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult este de 0,0130736. Mediana este de 0,0031677 iar prima quartilă este de 0,0018641. Rata de interacțiune a orașului Orhei crește până la 0.01 din 21 septembrie până pe 28 septembrie apoi își menține activitatea în jur de 0.005.

Analiza discursivă conform metodei NRC

• Primăria Cahul își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe mesaje pozitive (39.30%) și într-o măsură mai mică pe mesaje negative (6%). Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor, cele mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: încredere – 16.70% (independență, mândru, bucurie), fericire - 10.70% (remarcabil, bucurie), anticipare – 21.40% (competiție, independență, mândru). Dintre cuvintele negative putem distinge următoarele: frică – 1.20%, dezgust – 1.20% (deșeuri), furie – 1.20% (implicare).

• Primăria Călărași își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe mesaje pozitive (34,40%) și într-o măsură mai mică pe mesaje negative (5,70%). Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor, cele mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: încredere-22,60% (premiu, parteneriat, buget), pozitiv-34,40% (citind, paradă, aprobare), fericire-8,90% (bucurie, completare, sursă de venit), anticipare-16% (timp, top, public). Dintre cuvintele negative putem distinge următoarele: tristețe -3,20% (execuție, intervenție chirurgicală, handicap), negativ-5,70% (cheltuieli, inter-

zice, execuție), frică-3,40% (paradă, execuție, avocat), dezgust -1,40% (exceelență, canalizare, greutate).

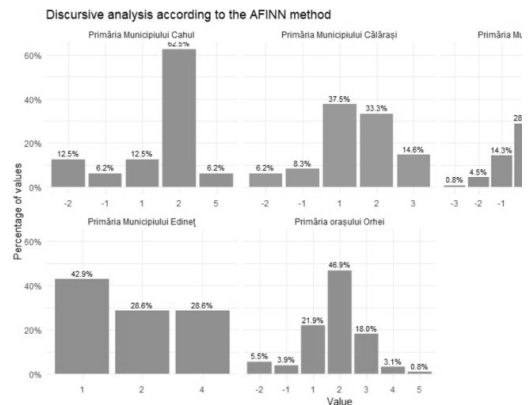
- Primăria Chișinău își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe mesaje pozitive (36,90%) și într-o măsură mai mică pe mesaje negative (6,10%). Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor, cele mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: încredere-20,50% (asamblare, dans, buget), pozitiv-36,90% (tineret, spirit, destinat), fericire-9,50% (muncă, a plăti, salariu). Dintre cuvintele negative putem distinge următoarele: tristețe-2,30% (cimitir, dispărut, pericol), negativ-6,10% (deșuri, disconfort, luptă), frică-3,40% (necunoscut, tineret, albină), dezgust-1,50% (mai mare, purice, canal), furios-2,30% (furtună, implicare, tineret).

- Primăria Edineț își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe mesaje pozitive (28,30%) și într-o măsură mai mică pe mesaje negative (4,30%). Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor, cele mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: încredere-17,40% (alimente, centru, economie), surpriză-4,30% (cadou, vorbire, se dezvoltă), pozitiv-28,30% (fotbal, alimente, câștig), fericire-17,40% (festiv, minister, alimente). Dintre cuvintele negative putem distinge următoarele: negativ-4,30% (viciu, test, republică), frică- 4,30% (tineret), furios-4,30% (fierbinte).

- Primăria Orhei își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe mesaje pozitive (36,80%) și într-o măsură mai mică pe mesaje negative (4,40%). Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor, cele mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: încredere-16,30% (admirație, adjunct, fericit), surpriză-4,30% (zi de naștere, plăcut, minunat), pozitiv- 36,80% (succes, respect,

sinceritate), fericire- 15,40% (posedă, salariu, artă). Dintre cuvintele negative putem distinge următoarele: tristețe-2,30% (braconaj, învins, cruce), negativ-4,40% (cruce, expirat), frică-3,30% (bani lichizi, Dumnezeu, foc), furie-2,10% (restricții, muzical, urs).

Analiza discursivă conform metodei AFINN

- Primăria Cahul își centrează discursul public prin Facebook în mare parte pe mesaje pozitive și într-o măsură mai mică pe mesaje negative. Aici se înregistrează în mare parte cuvinte de +1 (12.5%) și +2 (62.5%) (acordă, promovare, succes) și foarte puține cuvinte negative de -1 (6.2%) și -2 (12.5%) (indiferent, avertiza, deșuri).

- Primăria Călărași își centrează discursul public prin Facebook în mare parte pe mesaje pozitive și într-o măsură mai mică pe mesaje negative. Aici se înregistrează în mare parte cuvinte de +1 (37.5%), +2 (33.3%) și +3 (14.6%) (gratuit, aprobare, iubire) și puține cuvinte negative de -1 (8.3%) și -2 (6.2%) (obligatoriu, exclude).

- Primăria Chișinău își centrează discursul public prin Facebook în mare parte pe mesaje pozitive și într-o măsură

mai mică pe mesaje negative. Aici se înregistrează în mare parte cuvinte de +1(28,9%),+2(38,7%),+3(10,9%) și puține de +4(1,4%) și +5(0,6%) (legal, soluții, activ, distracție) și puține cuvinte negative de -1(14,3%) și -2(4,5%) (încalcă, ilegal).

- Primăria Edineț își centrează discursul public prin Facebook numai cu mesaje pozitive de +1(42,9%),+2(28,6%) și +4(28,6%) (câștig, învinge, victorie).

- Primăria Orhei își centrează discursul public prin Facebook în mare parte pe mesaje pozitive și într-o măsură mai mică pe mesaje negative. Aici se înregistrează în mare parte cuvinte de +1(21,9%),+2(46,9%),+3(18%),+4(3,1%) și +5(0,8%) (siguranță, succes, prosperitate, minunat, remarcabil) și puține cuvinte negative de -1(3,9%) și -2(5,5%) (sărac, foc).

Concluzii

Comunicarea prin rețelele sociale online în administrația publică din Republica Moldova a crescut semnificativ în ultimii ani. Acest lucru reflectă recunoașterea faptului că aceste rețele oferă oportunități de comunicare rapidă și eficientă între organizații și cetățeni. Cu toate acestea, există și unele provocări în utilizarea acestor rețele în administrația publică. De exemplu, există riscul ca informațiile să nu fie întotdeauna corecte, iar acest lucru poate afecta deciziile luate de autoritățile publice.

De asemenea, există riscul de a se face abuz de rețelele sociale, prin folosirea lor în scopuri personale sau politice. În ciuda acestor provocări, comunicarea prin rețelele sociale online poate fi un instrument deosebit de eficient pentru administrația publică din Republica Moldova, prin intermediul căruia se pot transmite informații și poate fi asigurată o mai bună colaborare între autorități și cetățeni. Aceasta poate ajuta la crearea unei platforme comune pentru a discuta despre problemele politice

și sociale, precum și pentru a promova inițiativele de dezvoltare și schimbare. Totodată, rețelele sociale online pot ajuta la creșterea gradului de transparență și responsabilitate în administrația publică, oferind informații despre deciziile luate și despre cum acestea sunt implementate. Utilizarea rețelelor sociale online poate, de asemenea, ajuta la crearea și susținerea unei comunități de cetățeni informați și activi. Cu toate acestea, este important ca administrația publică să ia măsuri pentru a se asigura ca acestea sunt folosite corespunzător, cu respectarea prevederilor legale și a drepturilor și libertăților civice ale cetățenilor.

Bibliografie

- [1] Cantor, D. F., Rus, M., & Tasește, T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [2] Gagu, E., Rus, M., & Tasește, T. (2021). Stages of crisis communication in public administration. Case study Romanian Ministry of Transport. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 252–267. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3336>
- [3] Istrate George-Alexandru, „Principles of Communication Used in Public Administration”, *Journal of Financial Studies* 7, nr. 12 (15 mai 2022): 134–42, <https://doi.org/10.55654/JFS.2022.7.12.09>.
- [4] Rus, M., Tasește, T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>
- [5] Špaček David, „Social Media Use in Public Administration: The Case of Facebook Use by Czech Regions”,

NISPA *Journal of Public Administration and Policy* 11, nr. 2 (1 decembrie 2018): 199–218, <https://doi.org/10.2478/nispa-2018-0019>.

[6] Tasente, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

[7] Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

[8] TODERICIU Ramona, STANIT Alexandra, și BACILA Marinela- Lidia, „SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNICATION IN PUBLIC SECTOR ADMINISTRATION IN ROMANIA”, *Revista Economică*, 2016, 15.

[9] Ulrike Klinger, Stephan Rösli, și Otfried Jarren, „Interactive Cities? Local Political Online Communication in Switzerland”, *Studies in Communication Sciences* 16, nr. 2 (2016): 141–47, <https://doi.org/10.1016/j.scoms.2016.11.001>.

Characteristics of online communication in Public Administration. Analysis of the online communication strategy for town halls in Olt county

Caracteristicile comunicării online în administrația publică. Analiza strategiei de comunicare online a primăriilor din județul Olt

Adriana CÂȘLOIU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Ovidius” Constanța

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Ovidius” Constanța

Abstract

Communication through Facebook can be an efficient way to inform the public about the activities and programs of public institutions in Romania. This type of communication can help increase visibility, as well as connect with the public and potential beneficiaries. This can help to build a deeper relationship between the public institution and the public. However, it must be taken into account that communication through Facebook also involves risks, such as content control and prevention of unauthorized use of information by third parties. That is why it is important to take appropriate measures to protect confidential data and information. One of the most important roles of communication through Facebook for public institutions in Romania is to provide a platform to inform the public about the activities and services offered by these institutions. Facebook also provides a platform to answer questions and concerns of the public, as well as to advertise products and services. It can also be used to build relationships with the public and to encourage their interaction and involvement in the respective activities. In conclusion, communication through Facebook can be used to make the public more aware of the activities and services offered by public institutions in Romania and can be a very useful tool to develop and strengthen the relationship with the public.

Keywords: social media, online communication, public administration, analysis

Cod JEL: K 22.

1. Comunicarea online în administrația publică. Definiții și caracteristici

Comunicarea online în administrația publică se referă la folosirea tehnologiilor

de comunicare online pentru a oferi informații și resurse către cetățenii și organizațiile care ocupă poziții cheie în modul în care funcționează guvernul și sectorul public. Acest lucru include, de exemplu,

utilizarea de e-mail, site-uri web, rețele sociale și alte canale pentru a răspunde întrebărilor și solicitărilor cetățenilor.

De asemenea, comunicarea online în administrația publică poate să includă și utilizarea de platforme digitale pentru a crea conținut și programe de educație și informare pentru cetățeni, precum și pentru a oferi către cetățeni acces la informații despre guvernul național și comunitar. Utilizarea comunicării online în administrația publică poate oferi oportunități noi de a îmbunătăți comunicarea între cetățeni și guvern, precum și între organizațiile publice și private. Acest lucru poate duce la o mai bună înțelegere a politicilor și programelor guvernamentale, precum și la o mai bună participare la procesul de luare a deciziilor.

Cele mai importante aspecte ce țin de comunicarea online în cadrul administrației publice sunt: atenție acordată utilizatorului, mulțumirea utilizatorului, rezultate obținute¹.

Unul dintre cele mai evidente avantaje ale comunicării online în administrația publică este acela că oferă o modalitate de a economisi timp și bani. Deoarece comunicarea online se desfășoară prin intermediul internetului, este necesară doar o conexiune la internet pentru a transmite și primi informații. Acest lucru elimină necesitatea de a folosi alte metode de comunicare, cum ar fi posta sau telefonul.

De asemenea, comunicarea online² permite instituțiilor publice să răspundă la cererile și solicitările cetățenilor într-un timp mai scurt, ceea ce poate îmbunătăți și mai mult productivitatea. Comunicarea

online în cadrul administrării publice poate contribui la creșterea transparenței și responsabilității. Acest lucru se poate face prin postarea informațiilor privind angajații, procesele de dezvoltare și alte informații relevante.

Acest lucru face ca cetățenii să fie mai bine informați cu privire la deciziile luate de către instituțiile publice și la modul în care aceasta le afectează. În concluzie, comunicarea online în cadrul administrării publice oferă o modalitate eficientă de a îmbunătăți productivitatea și de a asigura transparența și responsabilitatea. Acest lucru poate contribui la crearea unui mediu mai bun pentru cetățeni și organizații și la îmbunătățirea serviciilor publice.

2. Social-media, metodă de comunicare în instituțiile publice

Social-media poate fi definită ca un mijloc de interacțiune³ între cetățeni, prin care le sunt transmise informații pe o perioadă determinată sau infinită. Rețelele sociale reprezintă cel mai important mijloc de comunicare online, iar conform statisticilor, o mare parte a populației utilizează tot mai mult rețele sociale, printre cel mai popular fiind Facebook. În prezent, activitatea multor instituții din România își concentrează activitatea pe rețeaua Facebook.

Social-media prezintă totodată și o serie de beneficii în cadrul administrației publice: lansarea de informații către cetățeni într-un mod mult mai rapid, o bună consolidare a imaginii instituției, creșterea încrederii populației în acea instituție⁴.

¹ NITA Vasile, 2021, QUALITY OF ONLINE COMMUNICATION SERVICES IN PUBLIC ADMINISTRATION, Revista Economică, Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Sciences, vol.73(2), pages 81-88, May. DOI: <https://doi.org/10.56043/reveco-2021-0016>

² Nicoleta Ciacu, Tănase Tasențe, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

³ TODERICIU Ramona, STANIT Alexandra, și BACILA Marinela-Lidia, „SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNICATION IN PUBLIC SECTOR ADMINISTRATION IN ROMANIA”, *Revista Economică*, 2016, 15.

⁴ Tănase Tasențe, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

Comunicarea prin Social-Media poate fi un instrument valoros pentru administrația publică, deoarece permite instituțiilor și autorităților publice să-și dezvolte relații cu publicul prin intermediul platformelor online. Acest lucru le permite să se conecteze și să interacționeze cu cetățenii, să răspundă nevoilor lor și să le furnizeze informații actualizate și ușor accesibile.

Printr-o comunicare corectă și eficientă în Social-Media, autoritățile publice pot să-și informeze publicul despre serviciile oferite, să răspundă nevoilor și întrebărilor cetățenilor și să le ofere informații de actualitate⁵. De asemenea, le poate oferi cetățenilor posibilitatea de a se implica în deciziile și proiectele guvernamentale și să le aducă mai aproape de autoritățile publice.

Prin intermediul Social-Media, administrația publică poate să-și dezvolte și să-și cultive relații reale și durabile cu publicul și să asigure că informațiile pe care le transmit sunt corecte și actualizate. De asemenea, le oferă autorităților publice posibilitatea de a se conecta cu publicul și să-și asigure că sunt receptivi la nevoile lor. În final, comunicarea prin intermediul Social-Media poate aduce autoritățile publice și cetățenii mai aproape unii de alții și poate contribui la dezvoltarea de relații bazate pe înțelegere și transparență.

3. Analiza strategiei de comunicare online pentru U.A.T.-urile din județul Olt

3.1. Obiectivele cercetării

O1. Analiza comparativă a numărului de fani de Facebook din UAT-urile monitorizate.

O2. Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

O3. Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

O4. Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

O5. Analiza comparativă a indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate.

3.2. Instrumentul de cercetare

Pentru centralizarea datelor am folosit platforma de analiză Social Media, FanpageKarma⁶, iar pentru analiza datelor am utilizat programul RStudio⁷.

Pentru atingerea obiectivelor, am centralizat postările de Facebook pentru 9 primării din județul Olt, respectiv: Slatina, Corabia, Ianca, Dăbuleni, Grădinari, Vișina, Balș, Potcoava și Caracal, iar ca perioada de raportare am ales 12 septembrie – 10 octombrie 2022.

Pentru calcularea ratei de interacțiune am adunat numărul de reacții, numărul de comentarii și numărul de redistribuiri, pe care le-am împărțit la numărul de fani din ziua respectivă. Pentru reprezentarea grafică am utilizat pachetul ggplot⁸ din programul RStudio.

⁵ Tănase Tasențe, *Social Media și comunicarea politică personalizată*, Editura Universitară, București, 2019.

⁶ <https://www.fanpagekarma.com>, accesat în data de 10.12.2022.

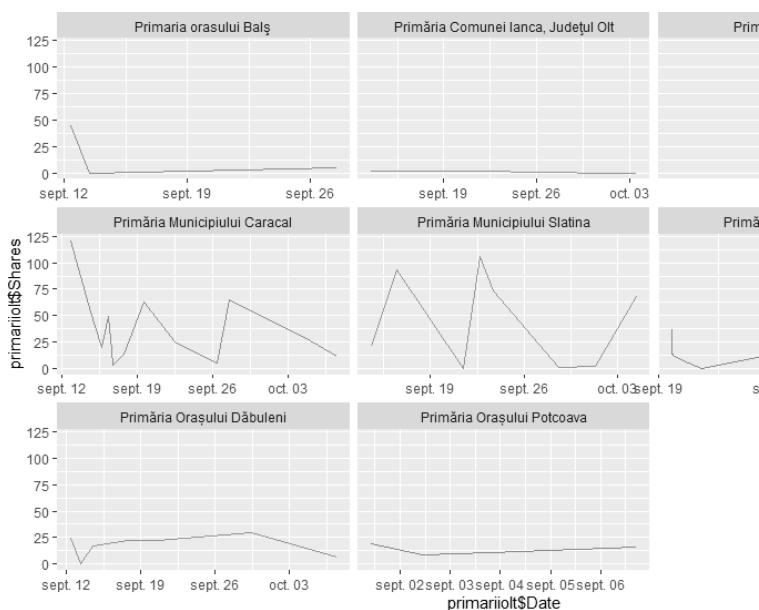
⁷ <https://posit.co>, accesat în data de 10.12.2022.

⁸ <https://cran.r-project.org/web/packages/ggplot2/index.html>, accesat în data de 10.12.2022.

3.3. Centralizarea și analiza datelor

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Slatina	22000	70293	31,30%	0,24%	0,84%	1100	52	247	1399
Corabia	6200	16441	37,71%	0,69%	0,74%	994	32	120	1146
Ianca	2800	10343	27,07%	0,11%	0,79%	74	11	3	88
Dăbuleni	4400	12182	36,12%	0,71%	2,8%	537	13	74	624
Grădinari	559	2544	21,97%	0%	0%	0	0	0	0
Vișina	1600	2930	54,61%	0,088%	0,82%	26	2	10	38
Balș	5400	18164	29,73%	0,011%	0,31%	12	0	5	17
Potcoava	838	5743	14,59%	0%	0%	0	0	0	0
Caracal	10,0%	34,607	0,29%	1,3%	2,8%	3,100	253	383	3736

Analiza comparativă a numărului de fani de Facebook din UAT-urile monitorizate

➤ Putem observa în graficul atașat anterior faptul că **Primăria Slatina** înregistrează cel mai mare număr de fani, respectiv **peste 2200 de fani**. Prezintă o ușoară creștere în data de **27 septembrie**, numărul fanilor **ridicându-se la 2250 de fani**, estimativ.

➤ **Primăria Orașului Corabia**, este a doua cu cei mai mulți fani, prezentând un număr de **6000 de fani**, menținându-se constant de la **20 septembrie** până la **5 octombrie**.

➤ **Primăria Orașului Dăbuleni** are un număr relativ mic de fani, **sub 4700**, dar

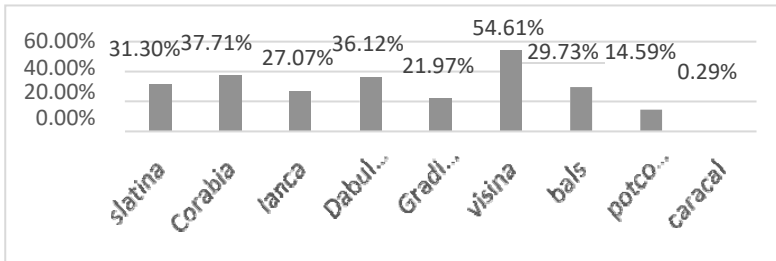
Caracteristicile comunicării online în administrația publică

care ulterior suferă **modificări în data de 15 septembrie**, numărul **ridicându-se ușor la 4800 de fani**, urmând ca acest număr sa se **mențină constant** până la data de **7 octombrie**.

➤ **Primăria Comunei Ianca**, conform statisticilor, are cel mai redus număr de fani, și anume **2100 de fani**. Se pot

observa mici modificări la nivelul acestuia, în data de **17 septembrie**, respectiv **2 octombrie**, numărul de fani crescând ușor.

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

➤ Conform graficului, **Comuna Vișina** este situată pe primul loc în ceea ce privește analiza comparativă a procentului populației, numărul estimativ fiind de 55 %.

➤ **Primăria Corabia** prezintă un număr relativ mare al procentului populației, acesta situându-se estimativ la 38%.

➤ **Primăriile Slatina și Balș** sunt situate aproximativ la fel pe scara procentuală, numărul fiind aproximativ 30,50%.

➤ **Primăria Potcoava, respectiv Caracal** sunt cele doua instituții care sunt clasate pe ultimele locuri al graficului,

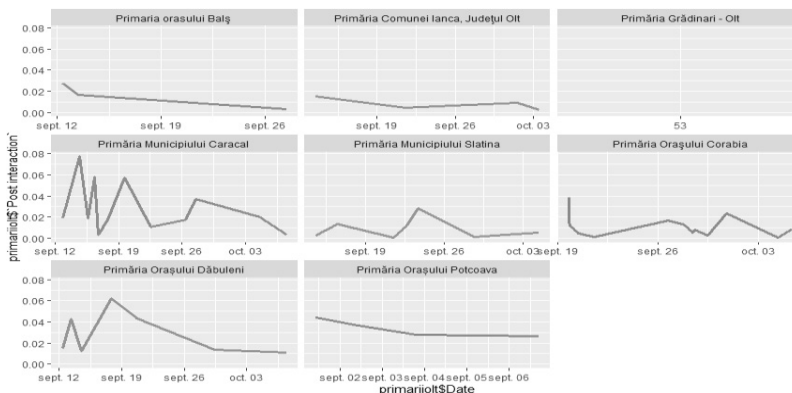
numărul procentajului fiind aproximativ 15% respectiv 0,01%.

➤ **Primăria Ianca** are un procent al populației de 27%.

➤ **Primăria Dăbuleni** are un procent al populației pe Facebook de 37%.

➤ **Primăria Grădinarilor** are un procent al populației pe Facebook de 21%.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate

➤ Primăria Caracal are o rată de interacțiune în medie de 0,027468, rata minimă de interacțiune este de 0,00387, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,077881. Mediana este de 0,018619, prima quartilă este de 0,016526 iar a treia quartilă este de 0,037406. **Primăria Municipiului Caracal** este principala autoritate care prezintă o creștere semnificativă a numărului de interacțiuni. De la **23 septembrie până la 27 septembrie** se observă o creștere însemnată a interacțiunilor, **de la 3 până la 24 de interacțiuni**. Pe o perioadă determinată a prezentat diferite fluctuații, începând cu **13 septembrie** și terminându-se la **23 septembrie**, urmată de creșterea menționată anterior. De la data de **28 septembrie numărul de reacții este regulat**, uniform, ne reprezentând nicio modificare, ulterior fiind succedată de o scădere evidentă, din **5 octombrie**.

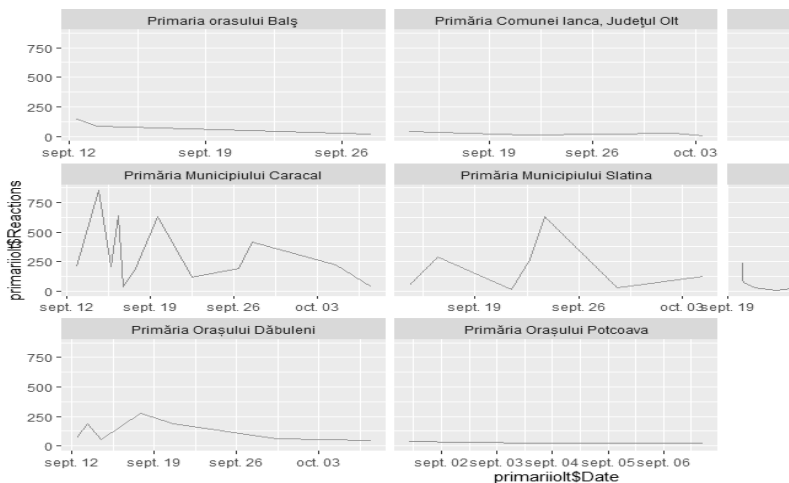
➤ Primăria Slatina are o rata de interacțiune în medie de 0,0083861, rata minimă de interacțiune este de 0,0007656, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,0285496. Mediana este de 0,0044512, prima quartilă este de 0,0021282 iar a treia quartilă este de 0,0122727. Altă instituție ce oferă o analiză relativ complexă este

Primăria Municipiului Slatina, care în perioada **15 septembrie-5 octombrie** a suferit modificări majore în ceea ce privește numărul de interacțiuni.

➤ Primăria Dăbuleni are o rata de interacțiune în medie de 0,02849, rata minimă de interacțiune este de 0,01083, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,06225. Mediana este de 0,01497, prima quartilă este de 0,01288 iar a treia quartilă este de 0,04280. **Primăria Orașului Dăbuleni** este singura autoritate care la **7 septembrie** are parte de modificări evidente, acestea fiind pozitive, numărul crescând de la 0 la 6.

➤ Primăria Ianca are o rata de interacțiune în medie de 0,007904, rata minimă de interacțiune este de 0,002143, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,015436. Mediana este de 0,007018, prima quartilă este de 0,004079 iar a treia quartilă este de 0,010843. Ulterior, **Primăria Ianca** este singura ce își **menține** numărul de interacțiuni în perioada **15-21 septembrie**.

Analiza comparativă a numărului de reacții pentru UAT-urile monitorizate

➤ **Primăria Corabia** are un număr mediu de reacții de 80.53 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 2,00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 237,00 de reacții. Mediana este de 76.00 de reacții/postare, prima quartilă are 31.00 reacții/postare și a treia quartilă are 104.00 reacții/postare. Primăria Corabia înregistrează pe o perioadă de 14 zile o serie de creșteri și scăderi ale numărului de reacții, acesta nefiind constant, o schimbare majoră, pozitivă a numărului de reacții remarcându-se în ziua de 30 septembrie, când numărul de reacții crește la 200.

➤ **Primăria Dăbuleni** are un număr mediu de reacții de 125.9 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 48.0 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 275.0 de reacții. Mediana este de 66.0 de reacții/postare, prima quartilă are 57.0 reacții/postare și a treia quartilă are 189.0 reacții/postare. Primăria Dăbuleni prezintă o ușoară creștere a numărului de reacții, începând de la 50 de reacții/postare în data de 11 septembrie și ajungând la un număr substanțial de reacții, adică peste 250 de reacții/postare la data de 17 septembrie, apoi urmând o scădere bruscă a acestuia, scăderea fiind lentă, pana la data de 7 octombrie.

➤ **Primăria Caracal** are un număr mediu de reacții de 302.6 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 34.0 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 857.0 de reacții. Mediana este de 205.6 de reacții/postare, prima quartilă are 182.0 reacții/postare și a treia quartilă are 413.0 reacții/postare. **Primăria Municipiului Caracal** este singura autoritate care înregistrează o serie de fluctuații, atât pozitive, cât și negative ale numărului de reacții. De la data de **13 septembrie** până la **15 septembrie**,

numărul de reacții **creșcând** substanțial **de la 240 de reacții până la 780 de reacții**. Este vizibilă o **descreștere**, numărul de reacții ajungând la cel inițial. **Se menține** această serie de creșteri și descreșteri, în data de **17 septembrie** prezentând o **scădere bruscă**, numărul de reacții ajungând **sub 150**. Primăria Municipiului Caracal, din punct de vedere al numărului de reacții, înfățișează o creștere de la data de **21 septembrie** până la **28 septembrie**, urmată de o scădere în masă.

➤ Primăria Slatina are un număr mediu de reacții de 186.25 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 17.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 643.00 de reacții. Mediana este de 99.00 de reacții/postare, prima quartilă are 47.25 reacții/postare și a treia quartilă are 272.50 reacții/postare. **Primăria Municipiului Slatina** are un număr în creștere de reacții, începând de la **13 septembrie** până la **15 septembrie**, urmată de o scădere a acestui număr, ulterior reacțiile **creșcând** până la data de **18 septembrie la 260 de reacții**. Acest număr prezintă o ușoară scădere, **constant fiind până la 7 octombrie, 5 reacții**.

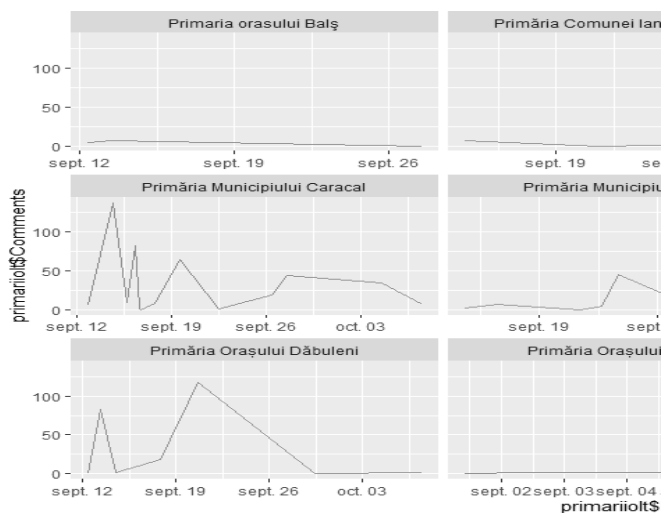
➤ Primăria Ianca are un număr mediu de reacții de 21.75 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 6.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 42.00 de reacții. Mediana este de 19.50 de reacții/postare, prima quartilă are 11.25 reacții/postare și a treia quartilă are 30.00 reacții/postare. **Primăria Ianca** prezintă pe o perioadă determinată un număr constant de reacții, acesta fiind de **6-7 reacții** de la **14 septembrie** până la **4 octombrie**.

➤ Primăria Balș are un număr mediu de reacții de 84.33 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 17.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel

mai mult are 147.00 de reacții. Mediana este de 89.00 de reacții/postare, prima quartilă are 53.00 reacții/postare și a treia quartilă are 118.00 reacții/postare. **Primăria Municipiului Balș** are un număr de

reacții în **scădere**, mai precis numărul scăzând **de la 200 la 50 de reacții/postare**.

Analiza comparativă a numărului de comentarii pentru UAT-urile monitorizate.

➤ **Primăria Balș** are un număr mediu de comentarii de 3.333/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.000 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 6.000 de comentarii. Mediana este de 4.000 comentarii/postare, prima quartilă are 2.000 comentarii/postare și a treia quartilă are 5.000 comentarii/postare. **Primăria Municipiului Balș** are un număr de comentarii în **scădere**, mai precis numărul scăzând **de la 200 la 50 de comentarii/postare**.

➤ **Primăria Caracal** are un număr mediu de comentarii de 31.92/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 138.00 de comentarii. Mediana este de 9.00 de comentarii/postare, prima quartilă are 6.00 comentarii/postare și a treia quartilă are 44.00 comentarii/postare. Numărul de comentarii al postărilor **Primăriei Caracal** este unul vast, complex, acesta reușind să

crească de la 3 comentarii la 300 comentarii într-un interval de timp scurt, mai precis **13 septembrie-17 septembrie**. După **17 septembrie** numărul de comentarii **scade semnificativ la 6 comentarii** pe postare. Aceste modificări sunt repetabile, urmând ca de la data de **25 septembrie**, numărul să **se ridice de la 0 la 40 de comentarii**.

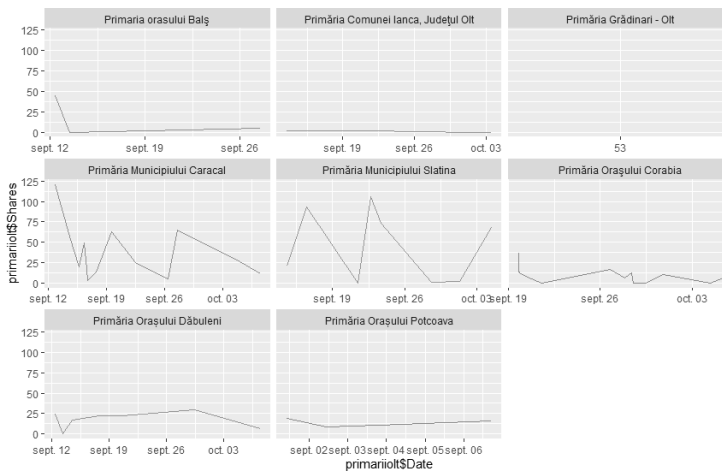
➤ **Primăria Dăbuleni** are un număr mediu de comentarii de 31.71/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 118.00 de comentarii. Mediana este de 2.00 de comentarii/postare, prima quartilă are 0.50 comentarii/postare și a treia quartilă are 50.50 comentarii/postare. **Primăria Dăbuleni** prezintă doar o singură creștere semnificativă a numărului de comentarii, **apogeul** fiind în data de **22 septembrie**, iar începând cu data de **30 septembrie**, numărul comentariilor

scăzând vizibil la 0 și menținându-se constant.

➤ Primăria Ianca are un număr mediu de comentarii de 2.25/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 6.00 de comentarii. Mediana este de 1.50 de comentarii/postare, prima quartilă are 0.00 comentarii/postare și a treia quartilă are 3.75 comentarii/postare. Primăria Corabia are un număr mediu de comentarii de 4/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00

comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 18 comentarii. Mediana este de 1 comentariu/postare, prima quartilă are 0.00 comentarii/postare și a treia quartilă are 6 comentarii/postare. **Primăriile Ianca și Corabia înregistrează cel mai mic număr de comentarii din toată lista, numărul comentariilor fiind cuprins între 0 și 40.**

Analiza comparativă a numărului de share-uri pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Caracal are un număr mediu de share-uri de 36.54/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 3.00 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 121.00 de share-uri. Mediana este de 25.00 de share-uri/postare, prima quartilă are 14.00 share-uri/postare și a treia quartilă are 53.00 share-uri/postare. **Primăria Caracal prezintă cel mai ridicat număr de share-uri, 120, în data de 13 septembrie, scăzând sugestiv în data de 17 septembrie, mai exact la 10 share-uri/postare. De la data de 20 septembrie, numărul de share-uri scade brusc de la 60 de share-uri la 5 share-uri, ulterior fiind urmată de o**

creștere imediată la data de 28 septembrie, numărul de share-uri ajungând la aproximativ 63 de share-uri, urmând o scădere în masă a acestora, la 10 share-uri.

➤ **Primăria Corabia** are un număr mediu de share-uri de 10.27/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.00 share-uri, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 37.00 de share-uri. Mediana este de 10.00 de share-uri/postare, prima quartilă are 3.00 share-uri/postare și a treia quartilă are 15.00 share-uri/postare. **Primăria Corabia** este a doua cea mai urmărită pagină de Facebook, cu un număr mare de share-uri, având creșteri vizibile ale acestora în zilele de

18 și 22 septembrie, numărul fiind cuprins **între 80 și 110 share-uri**.

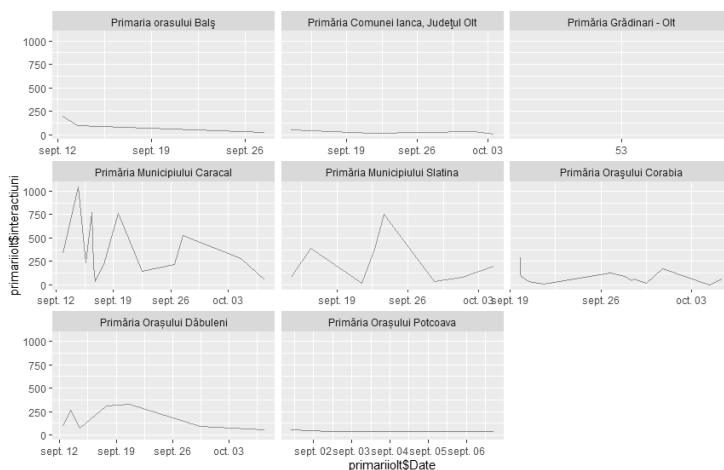
➤ **Primăria Dăbuleni** are un număr mediu de share-uri de 17.43/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.00 share-uri, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 30.00 de share-uri. Mediana este de 22.00 de share-uri/postare, prima quartilă are 12.00 share-uri/postare și a treia quartilă are 23.00 share-uri/postare. **Primăria Dăbuleni** are un număr relativ scăzut de share-uri, dar este într-o continuă creștere de la data de **13 septembrie până la 30 septembrie**, share-urile având o scădere ușoară la 20.

➤ **Primăria Ianca** are un număr mediu de share-uri de 1/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.00 share-uri, iar postarea la care s-a comentat

cel mai mult are 2 share-uri. Mediana este 1 share/postare, prima quartilă are 0 share-uri/postare și a treia quartilă are 2 share-uri/postare. **Primăria Ianca** are un număr mediu de share-uri de 16.67/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.00 share-uri, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are

45 share-uri. Mediana este de 5 share-uri/postare, prima quartilă are 2.50 share-uri/postare și a treia quartilă are 25.00 share-uri/postare. **Primăriile Ianca și Balș** se numără printre **ultimele cu cele mai puține numere de share-uri**, numărul fiind **între 0 și 5**.

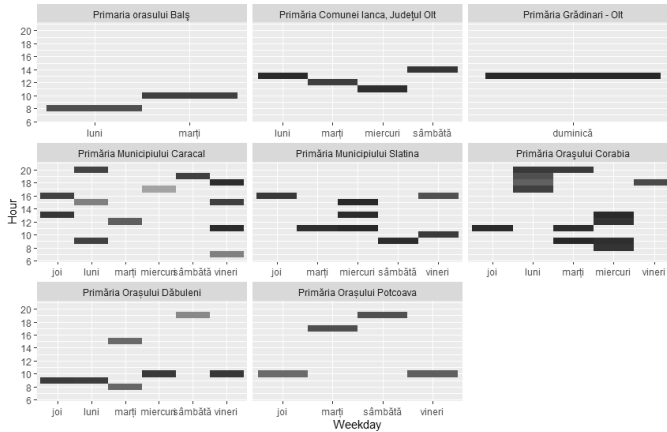
Analiza comparativă a totalului de interacțiuni pentru UAT-urile monitorizate.

➤ **Primăria Caracal** este cea care înregistrează cel mai mare număr de interacțiuni totale, apogeul fiind în ziua de **27 septembrie**, scăzând brusc în data de **7 octombrie** de la **23 de interacțiuni la 4**, urmând ca acest număr să se mențină până la data de **5 octombrie**, urmând ca acesta să scadă la **0 interacțiuni**.

➤ **Primăriile Ianca și Dăbuleni** sunt primăriile cu cel mai constant număr de interacțiuni, diferența făcând-o **primăria Dăbuleni**, care înregistrează o creștere relativ mare, de la **0 la 7 interacțiuni**, de la data de **14 septembrie la 18 septembrie**.

Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

➤ **Primăria Balș** înregistrează activitate de postare pe rețele de socializare în zilele de luni și marți, la orele **8.00 și 10.00** dimineață.

➤ **Primăria Ianca** are o activitate substanțială din punct de vedere al postărilor, aceasta având activitate în zilele de luni, marți, miercuri și sâmbătă, între orele **11.00 și 14.00** maxima atingându-se în ziua de sâmbătă.

➤ **Primăria Grădinari** nu prezintă activitate intensă, ci doar în ziua de duminică, la ora **12.30**, numărul de postări fiind redus.

➤ **Primăria Caracal** are o serie de fluctuații în ceea ce privește orarul de postări. Primăria Caracal postează în unanimitate în toate zilele săptămânii, la ore diferite, spre exemplu, cel mai semnificativ și productiv timp de postări fiind în ziua de sâmbătă, la ora **17.00**.

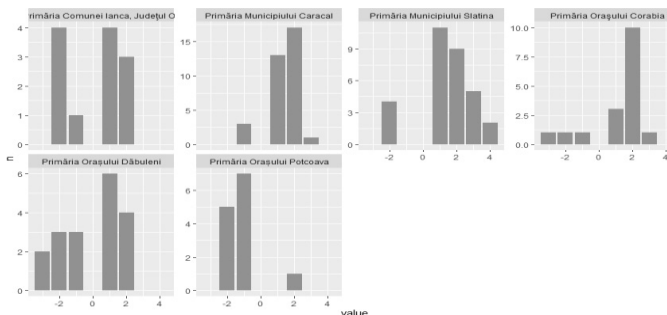
➤ **Primăria Slatina** prezintă un orar complex, cu postări în zilele de joi, marți, miercuri, sâmbătă, vineri, fiind cele mai productive zile, numărul de aprecieri fiind cel mai ridicat substanțial în ziua de vineri, ora **15.00**.

➤ **Primăria Corabia** este autoritatea cu cel mai mare orar de postări, acesta fiind prezent pe aproape tot parcursul săptămânii, cu o largă activitate în ziua de luni, orele **17.00-20.00** și miercuri, orele **8.00-12.00**.

➤ **Primăria Dăbuleni** prezintă activitate în ziua de sâmbătă, apogeul fiind atins la ora **19.30**.

➤ **Primăria Potcoava** are activitate redusă a orarului de postări, cel mai evident fiind ziua de joi, când se înregistrează cel mai bine apreciate postări, la ora **10.00**.

Analiza comparativă a indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate.

O altă analiză comparativă a termenilor este cea a NRC-ului, un program dotat cu inteligență artificială, ce indică în mod precis fiecărui cuvânt în parte sentimentul transmis de acesta.

➤ Se poate observa în cadrul postărilor **Primăriei Ianca** că ponderea cea mai mare a cuvintelor este cea pozitivă. Sentimentul de încredere este preponderent, lucru evidențiat de utilizarea termenilor specifici: cont, bază, naștere, județ, faptă, dependent, divorț, educație. Următorul sentiment definitiv pentru Primăria Ianca este cel de anticipare: anunț, artă, tribunal, moarte, sursă de venit.

➤ **Primăria Municipiului Slatina** înregistrează o serie de cuvinte ce au ca sentiment definitiv atât anticiparea (solicitant, copil, competiție, ediție, festival), cât și sentimentul de bucurie (frumos, bucurie, stabilit, mâncare).

➤ **Primăria Dăbuleni** prezintă aceeași perspectivă din punct de vedere al sentimentelor transmise prin intermediul termenilor utilizați. După cum am menționat, sentimentul de încredere (administrativ, frate, diagramă, consiliu, doctor) și sentimentul de anticipare (zilnic, destinație, proiect, speranță) sunt sentimentele primordiale.

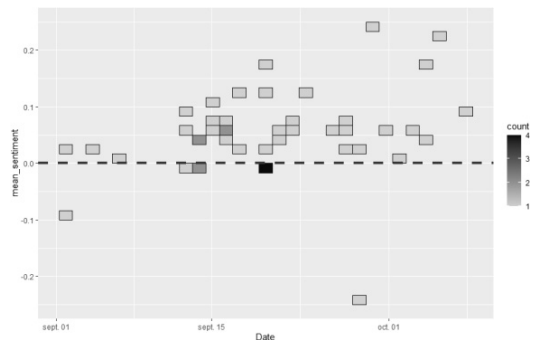
➤ **Primăria orașului Caracal** are în mare parte termeni utilizați cu conotație pozitivă, sentimentele fiind aceleași cu cele menționate mai sus, și anume: anticipare și încredere. Sentimentul de anticipare este exemplificat de termenii: prezență, bord, director, fundamental, sol, network, fericire. Sentimentul de încredere este exemplificat de termenii: legal, iubit, management, asistent, personal.

➤ **Primăria Corabia** este reprezentată de pozitivism, acesta din urmă fiind definit de sentimentele de încredere și de bucurie. Sentimentul de încredere este exemplificat prin: cash, încredere, îmbună-

țătire, pasiune, personal, școală. Sentimentul de bucurie este exemplificat prin: zi de naștere, colindă, festival, recunoștință, trofeu.

➤ La nivelul postărilor **Primăriei Potcoava** se poate observa o atenție pentru sentimentele de anticipare și dezgust. Sentimentul de anticipare este prezent prin intermediul utilizării cuvintelor specifice: football, network, timp, mâine. Sentimentul de dezgust este reprezentat de cuvintele: deșeuri, resturi.

Analiza comparativă a postărilor

În conformitate cu graficul atașat anterior, putem constata faptul că postările cumulate ale U.A.T.-urilor județului Olt, înregistrează un grad mare de pozitivism, comparativ cu postările negative publicate în online. În mare parte postările prezintă pozitivism de +1, totodată fiind prezente și câteva postări de +2. Intensitatea postărilor pozitive este prezentă în data de 14 septembrie, unde sunt postate un număr de 3 postări cu caracter pozitiv de +1. În data de 18 septembrie sunt înregistrate un număr de 4 postări cu intensitate negativă, mai precis de -1. Data de 28 septembrie atinge cota maximă a negativismului postărilor, unde este înregistrată o singură postare de -2. Postarea cu cea mai mică intensitate este de - 0,25000, iar postarea cu cea mai mare intensitate este 0,25000. Mediana este de

0.05359, prima quartilă este de 0,01900, a treia quartilă este de 0,07755.

Concluzii

Comunicarea prin Facebook poate fi o modalitate eficientă de a informa publicul despre activitățile și programele instituțiilor publice din România. Acest tip de comunicare poate ajuta la creșterea vizibilității, precum și la conectarea cu publicul și potențialii beneficiari. Acest lucru poate ajuta la construirea unei relații mai profunde între instituția publică și publicul. Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că comunicarea prin Facebook presupune și riscuri, cum ar fi controlul conținutului și prevenirea folosirii neautorizate a informațiilor de către terți. De aceea, este important să se ia măsuri adecvate pentru a proteja datele și informațiile confidențiale.

Unul dintre cele mai importante roluri ale comunicării prin Facebook pentru instituțiile publice din România este acela de a oferi o platformă pentru a informa publicul despre activitățile și serviciile oferite de aceste instituții. Facebook oferă, de asemenea, o platformă pentru a răspunde la întrebările și îngrijorările publicului, precum și pentru a face reclamă produselor și serviciilor. De asemenea, poate fi utilizat pentru a construi relații cu publicul și pentru a încuraja interacțiunea și implicarea acestuia în activitățile respective. În concluzie, comunicarea prin Facebook poate fi utilizată pentru a face publicul mai conștient de

activitățile și serviciile oferite de instituțiile publice din România și poate fi un instrument foarte util pentru a dezvolta și întări relația cu publicul.

Bibliografie

[1] NITA Vasile, 2021, QUALITY OF ONLINE COMMUNICATION SERVICES IN PUBLIC ADMINISTRATION, Revista Economică, Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Sciences, vol.73(2), pages 81-88, May. DOI: <https://doi.org/10.56043/reveco-2021-0016>

[2] Ciacu Nicoleta, Tasențe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

[3] Todericiu Ramona, Stanit Alexandra, și Bacila Marinela-Lidia, Social media and online communication in public sector administration in Romania, *Revista Economică*, 2016, 15.

[4] Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

[5] Tasențe Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*, Editura Universitară, București, 2019.

[6] <https://www.fanpagekarma.com>

[7] <https://posit.co>

[8] <https://cran.r-project.org/web/packages/ggplot2/index.html>

Online communication mechanisms of international organizations. Case study: Analysis of United Nations Twitter communication

Mecanisme de comunicare online ale organizațiilor internaționale. Studiu de caz: analiza comunicării pe Twitter a Națiunilor Unite

Nicoleta MIREA
Roxana Elena CIȘMAȘU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

The United Nations' Twitter communication strategy focuses on sharing information, news, and updates about their activities and the work they do across the globe. This includes promoting their initiatives and campaigns, engaging in conversations with users, responding to comments, and highlighting the impact of their work on the world. They are also leveraging their platform for advocacy, such as raising awareness about urgent global issues and utilizing hashtags to reach a wider audience. Furthermore, they post a variety of content, from links to articles, photos, and videos, as well as using their account to share updates from their various branches, such as the UNICEF, UNDP, and UN Women. The UN is also using Twitter to elevate their brand, by showcasing their logo and emblem, and directing users to their website for additional information. Additionally, they engage with other influencers, celebrities, and organizations to spread their message and support their goals. This strategy has enabled the UN to reach a greater audience, drive more engagement, and increase awareness of their mission and objectives. Overall, the UN's Twitter communication strategy has been very successful in raising awareness and engaging with users on a global scale. By pushing out relevant content and making the most of their platform, they have been able to create a strong presence in the realm of social media.

Keywords: twitter, United Nations, analysis, communication, social media
Cod JEL: K 22.

Mecanismele de comunicare online a instituțiilor publice și metode de analiză social media

Comunicarea online¹ a instituțiilor publice este o modalitate prin care guvernele,

autoritățile și alte organizații publice pot comunica cu cei pe care îi servesc. Comunicarea online poate fi folosită pentru a

¹ Rus, M., Tasente, T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional

communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

trimite informații despre produse și servicii, informații despre schimbări legislative, informații despre evenimentele locale, rapoarte și orice altceva care ar putea fi relevant pentru publicul țintă.

În prezent, multe guverne și alte instituții publice utilizează Internetul, rețelele sociale și alte platforme media pentru a se conecta cu publicul lor țintă și pentru a-și transmite mesajele. Acest lucru poate ajuta la promovarea produselor și serviciilor guvernamentale și a programelor și poate asigura informarea cetățenilor despre schimbările legislative și locale. Pe lângă aceasta, comunicarea online oferă și mai multe beneficii, cum ar fi crearea unei imagini pozitive a autorităților publice și îmbunătățirea calității serviciilor oferite. De asemenea, comunicarea online poate ajuta la mobilizarea publicului, stimulând interesul și implicarea cetățenilor în activitățile guvernamentale.

Mai mult decât atât, Tasențe Tănase² precizează o serie de 4 caracteristici principale ale comunicării prin rețelele sociale online în rândul instituțiilor publice, astfel:

1. Accesibilitate și transparență: Redarea de informații într-un mod deschis și accesibil ajută la crearea unei imagini transparente și puternice a unei organizații. Social Media oferă organizațiilor internaționale acces la publicul lor țintă, precum și educarea și încurajarea participării în activism. Aceasta le permite, de asemenea, să adere la conversații relevante și să răspundă rapid oricărui întrebări și provocări.

2. Construirea unei comunități: Social Media oferă organizațiilor internaționale ocazia de a construi o comunitate în jurul valorilor lor, principiilor și obiectivelor lor. Acest lucru ajută la construirea unui brand puternic, care poate fi distribuit și dezvoltat

prin împărtășirea conținutului și stimulează angajamentul și construiește relații solide.

3. Crearea de conținut informativ: Instituțiile internaționale pot folosi Social Media pentru a furniza informații relevante publicului și pentru a răspunde întrebărilor comunității lor. De asemenea, le oferă posibilitatea de a oferi informații de ultimă oră despre evenimentele din țară sau din întreaga lume și de a clarifica ceea ce se întâmplă cu un ton informat și obiectiv.

4. Potențialul de a influența: Social Media poate avea un mare potențial de influență asupra publicului int. În special, poate fi folosit pentru a crea campanii de conștientizare și de a schimba mentalități, obiceiuri sau moduri de gândire. De asemenea, este eficientă în recrutarea de voluntari și în publicarea și promovarea evenimentelor importante organizate de organizații.

De asemenea, în lumea modernă, comunicarea prin intermediul rețelelor sociale a devenit o modalitate extrem de eficientă de a informa populația despre anumite probleme și evenimente, în special în ceea ce privește instituțiile publice. În acest sens, social media poate fi folosită de instituțiile publice pentru a genera publicitate și pentru a face cunoscute produsele și serviciile oferite publicului. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul platformelor precum Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, etc.

Într-o analiză a comunicării prin Social Media³, este important să se examineze modul în care instituțiile publice utilizează aceste platforme pentru a transmite și distribui informații și pentru a construi relații cu publicul. Este de asemenea important să se examineze modul în care organizațiile utilizează aceste platforme pentru a ridica conștientizarea și engage-

² Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

³ Tasente, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

mentul publicului față de produsele și serviciile lor. De asemenea, există dovezi pentru a sugera că o mai mare responsivitate și o comunicare mai promptă de către instituțiile publice prin intermediul rețelelor sociale pot avea un impact deosebit de pozitiv asupra imaginii lor și pot genera o mai mare încredere din partea publicului. Pe lângă aceasta, comunicarea prin Social Media poate crea și șansa de a interacționa și de a dezvolta relații puternice cu publicul.

Totodată, specialiștii în comunicare⁴ sunt de părere că atunci când ne propunem să facem o analiză complexă a strategiilor de comunicare prin Social Media, trebuie să avem în vedere o serie de 5 etape, astfel:

1. Monitorizare: Monitorizarea comunicării Social Media a instituțiilor publice este un factor esențial în identificarea și relevanța informațiilor folosite de ei. Urmărirea postărilor și a răspunsurilor poate fi utilizată pentru a urmări atitudinile și sentimentele legate de instituția publică în studiu. Din această monitorizare se pot obține informații despre nevoile și preocupările publicului-țintă.

2. Analiza sentimentelor: Analiza sentimentelor se referă la transformarea informațiilor filtrate pentru a determina emoțiile și sentimentele asociate comunicării Social Media. Analiza sentimentelor poate fi folosită pentru a identifica ratele de răspuns ale publicului-țintă, precum și pentru a recunoaște tendințele, oportunitățile și riscurile asociate comunicării Social Media.

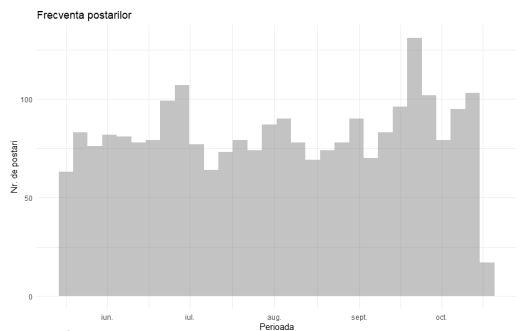
3. Analiza conținutului: Această metodă constă în analiza postărilor și comentariilor, pentru a evalua tonul, tema și tendințele generale asociate, precum și frecvența postărilor. Aceasta poate fi utilizată pentru a identifica subiectele cheie și tendințele către care se îndreaptă publicul-țintă.

4. Analiza link-urilor: Analiza link-urilor se referă la verificarea frecvenței cu care sunt postate link-uri către un anumit site sau sursă. Această metodă poate fi folosită pentru a identifica tipul de conținut ce este partajat și pentru a determina sursele de control pe care se bazează comunicările Social Media ale instituțiilor publice.

5. Analiza cuvintelor cheie: Analiza cuvintelor cheie se referă la identificarea cuvintelor utilizate frecvent în postări sau comentarii. Aceasta poate fi folosită pentru a determina sentimentele asociate cu anumite cuvinte cheie și pentru a înțelege ce informații sunt dorite de către publicul-țintă al instituției publice.

Analiza strategiei de comunicare a Organizației Națiunilor Unite prin Twitter în perioada 24.02.2022 – 17.10.2022

Analizarea densității postărilor Twitter într-un interval de timp

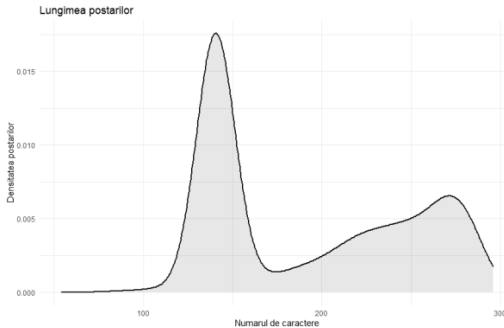

În urma analizei densității postărilor în intervalul de timp stabilit, respectiv 24.02.2022-17.10.2022, putem observa faptul că postările au fost publicate relativ constant, la intervale de timp asemănătoare. De aici deducem faptul că administratorul paginii de twitter postează după un anumit program stabilit anterior. Excepția o reprezintă luna septembrie, volumul postărilor fiind influențat de evenimentul de la sfârșitul lunii, respectiv exploziile din apropierea conductelor Nord Stream 1 și 2,

⁴ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

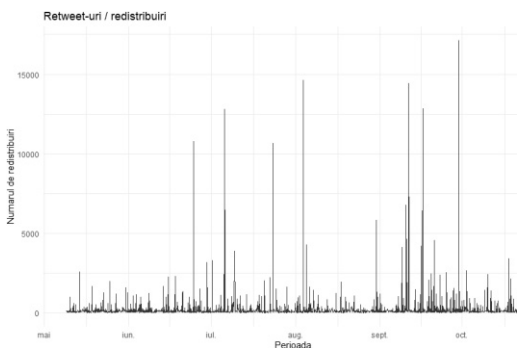
din Marea Baltică. În perioada respectivă se strâneau informații referitoare la cauza exploziilor, potrivit secretarului general al NATO, Jens Stoltenberg, citat de CNN⁵.

Lungimea postărilor

Analizând lungimea postărilor, putem observa faptul că numărul maxim de caractere este de 296, minimul este de 54, cu o mediană de 173, și o medie aritmetică de 192,9. Evenimentul care a determinat postarea unui mesaj cu suma totală de 296 de caractere a fost celebrarea zilei internaționale a lui Nelson Mandela, sărbătorită în fiecare an pe 18 iulie, ocazie cu care ONU a decis să inspire schimbarea.

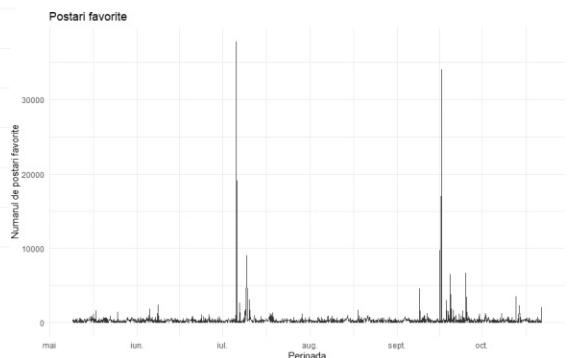
Analizarea numărului de postări redistribuite de către urmăritorii paginii de Twitter

La analiza numărului de postări redistribuite de către urmăritorii paginii, se observă un grup restrâns de persoane care ies în evidență datorită sumei foarte mare de redistribuiri, respectiv cu un maxim de 16979, minimul fiind de 0. Mediana este de 88, cu o medie aritmetică de 220,4. Majoritatea urmăritorilor nu se implică activ în susținerea paginii. De aici putem deduce existența unui grup relativ restrâns de urmăritori activi, ce sunt de acord cu afirmațiile distribuite, și care merg mai departe cu răspândirea opiniei. Se pot observa câteva influențe ale activităților online, precum Hotărârea Curții Supreme a

Americii de a interzice avortul în 26 de state, la sfârșitul lunii iunie, fapt care a generat o dezbatere a subiectului extinsă. Următorul val de redistribuiri, înregistrat în luna septembrie, se datorează unei serii de evenimente, începând cu decesului Reginei Elisabeta II, la data de 8 septembrie, continuându-se cu acțiunile abuzive repetate ale Rusiei, cu scopul de a cuceri Ucraina, și protestele din Rusia, de la sfârșitul lunii. Următorul val de distribuiri se înregistrează în data de 17 octombrie 2022, când au avut loc cele mai mari inundații din Nigeria.

Analizarea numărului de postări etichetate ca „favorite” de către urmăritorii paginii de Twitter

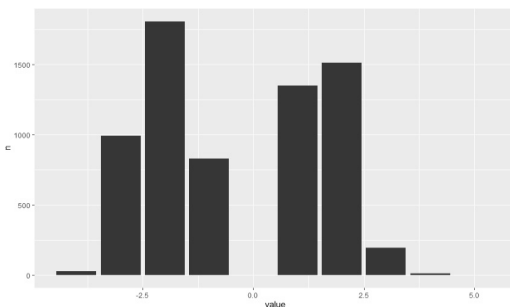

Mergând mai departe cu analiza preferințelor, observăm faptul că mediana

⁵ <https://jurnalul.ro/stiri/externe/fortele-militare-nato-din-marea-baltica-si-marea-nordului-colecteaza-informatii-in-cazul-exploziilor-nord-stream-910788.html>, accesat la data de 20.11.2022, ora 19:10

postărilor favorite pentru perioada 24.02.2022-17.10.2022 este de 160, cu o maximă de 318135, și o minimă de 0, cu media aritmetică de 229,9. Acest fapt arată numărul mare de persoane care relaționează cu mesajele transmise prin intermediul postărilor. Postarea favorită din luna iulie este înregistrată pe data de 6, cu un număr total de 37747 de aprecieri, ONU exprimându-și opinia conform căreia generațiile tinere trebuie să susțină inițiativa „#GlobalGoals”, existentă încă din 2015, cu o serie de 17 obiective pentru o lume mai bună, precum sprijinirea campaniilor de curățare a oceanelor, trecerea la produse ecologice, și multe altele⁶. A doua postare cu un impact asemănător este înregistrată în data de 15 septembrie, cu un număr total de 9674 de aprecieri, unde ONU duce mai departe încurajarea inițiativei, cu un îndemn, respectiv acela de a pune în practică strategiile de contracarare a încălzirii globale.

Analiza de text a postărilor de pe Twitter, conform metodei „AFINN”

Prin analiza de text a postărilor de pe Twitter, conform metodei „AFINN”, se observă o pondere crescută a cuvintelor negative folosite de către organizație în postările publicate. Majoritatea cuvintelor cu conotații negative folosite sunt:

-1: „atac”, „forțat”, „prevenție”, „sărăcie”

-2: „conflict”, „război”, „moarte”, „risc”, „închisoare”, „agresiune”, „tragic”, „vulnerabilitate”

-3: „victime”, „violență”, „criză”, „catastrofă”, „distrugere”, „avertizare”, „ură”, „pierdut”, „fals”, „greenwashing: dezinformare ecologică”

-4: „dezastru”, „tortură”

Discursurile negative nu au ca scop crearea unui mediu ostil, ci relaționarea la nivel emoțional cu populația și victimele nedreptățite în diverse moduri. Se dorește găsirea unui punct comun între opinii, și tragerea la răspundere a vinovatului.

Cuvintele cu un puternic impact pozitiv sunt:

+1: „siguranță”, „credință”, „protecție”, „pace”, „natural”, „soluții”,

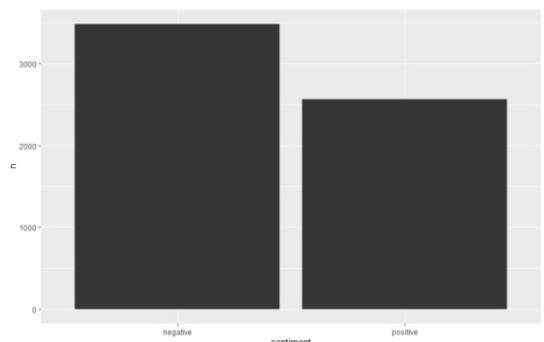
„viziune”, „legal”, „promovare”

+2: „suport”, „solidaritate”, „beneficiu”, „ambție”, „libertate”, „speranță”, „salvare”, „creativ”

+3: „impresionant”, „fericit”, „iubire”, „a celebra”

Discursurile pozitive au ca scop realizarea unui mediu de siguranță pentru populație, majoritatea cuvintelor folosite având o alură calmă, orientate spre om și nevoile acestuia, spre siguranță, cu promovarea încrederii și solidarității.

Analiza de text / metoda BING

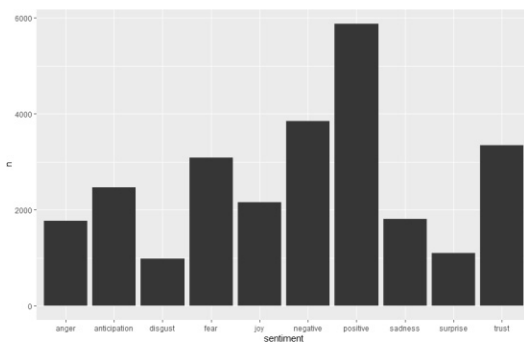

⁶ <https://www.globalgoals.org/>, accesat la data de 11.12.2022, ora 22:00

Analiza de text prin metoda „BING” are ca scop realizarea unei anumite atmosfere pe timpul discursului. În cazul ONU, discursurile sunt mai mult pe partea realistă, se expune situația în adevărata sa formă, pentru ca mai apoi să meargă în zona speranței, găsindu-se soluția problemei, și metodele de contracarare a fenomenului. Observăm că postările înregistrate în perioada mai sus menționată, au un caracter în mare parte negativ, cu o valoare de aproximativ 3500 de cuvinte, comparativ cu numărul cuvintelor pozitive, care sunt aproximativ în număr de 2500. Cele mai folosite cuvinte din latura negativă sunt: **criză, conflict, risc, nesigur, crimă, tragedie, stigmă, risipă, fragil, ură, pierdere**. Cuvintele pozitive folosite cel mai des sunt: **pace, suport, putere, progres, solidaritate, generozitate, iubire**.

Chiar dacă scopul postărilor este unul de natură pozitivă, folosirea unor categorii de cuvinte îl încadrează în categoria negativă. Tocmai demonstrarea faptului că instituția nu se ferește să expună problema cât se poate de real, reprezintă un factor decisiv în câștigarea încrederii populației. Cu cât arată mai multă simpatie, cu atât va deveni mai relevantă publicului.

Analiza de text a postărilor de pe Twitter, conform metodei „NRC”

Conform metodei „NRC”, observăm că cele mai multe cuvinte din postări, în număr

de aproape **6000**, sunt pozitive, urmând cuvintele negative, fiind în număr de aproape **4000**. Cu cât sunt folosite mai multe cuvinte anticipative, câștigăm încredere. Observăm o diferență mică între încredere și frică, predominând încrederea. Factor esențial în orice discurs de acest gen, încrederea se câștigă prin anticipare. Populația simte nevoia să fie informată, să prevadă evenimentele viitoare. Orice formă de surprindere are o conotație negativă. Surprinderea implică lipsa unei informații esențiale, persoana este nepregătită, așadar, nu știe cum să acționeze, sau ce soluții are la îndemână.

Depinzând de contextul în care cuvintele au fost folosite, acestea exprimă diverse emoții. Spre exemplu, cuvântul „**atac**”, a generat sentimente negative, de frică, mânie, cuvântul „**catastrofă**” a generat sentimente de tristețe, mânie, frică, dezgust, surpriză. La celălalt capăt al spectrului, cuvântul „**generozitate**” a generat sentimente pozitive, de încredere, bucurie, anticipație.

Un exemplu de aplicabilitate al cuvântului depinzând de context este alegerea unui cuvânt cu o conotație relativ pozitivă la prima vedere, respectiv „**copac**”. Totuși, modul în care a fost folosit, și contextul discursului a generat din partea publicului o reacție mixtă, între sentimente de bucurie, surpriză, încredere, și mânie, dezgust.

Analizarea cuvintelor cele mai des folosite în discursul online

Prin analizarea cuvintelor cele mai des folosite în discursul online, observăm că în postări, cele mai folosite cuvinte sunt: oameni(486) lume(352), femei(223), Ucraina(220), zi(202), ajutor, climat(197), mâncare(194), criză(186), global (182), nevoie(175), uman(161), drepturi (159), viitor(153), copii(149), sănătate(122), război(117). În acest sens, înțelegem interesul organizației față de aceste subiecte. Acestea se regăsesc și în obiectivele și principiile organizației, respectiv:

- să mențină pacea și securitatea internațională;
- să dezvolte relațiile prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și dreptului lor la autodeterminare;
- să realizeze cooperarea internațională în soluționarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar și în promovarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale;
- să fie un centru pentru armonizarea eforturilor națiunilor în realizarea acestor scopuri comune⁷.

Analizarea postărilor cele mai distribuite de către următorii paginii de Twitter

Clasamentul postărilor cu numărul cel mai mare de redistribuiri:

➤ RT @antonioguterres and @UN: „In this moment of peril, I must underscore my duty as Secretary-General to uphold the @UN Charter. The Charter is clear. Any annexation of a State's territory by another State resulting from the threat or use of force is a violation of the Principles of the Charter & int'l law.” „În acest moment de pericol, trebuie să subliniez datoria mea de

secretar general de a susține Carta @ONU. Carta este clară. Orice anexare a teritoriului unui stat de către un alt stat care rezultă din amenințarea sau utilizarea forței reprezintă o încălcare a principiilor Cartei și a legii internaționale.”

Postat la data de 29 septembrie 2022, având o sumă de 17.133 de retweeturi, contextul acestei declarații se leagă de acțiunile abuzive ale Rusiei, începerea războiului cu Ucraina și repetatele crime de război, încălcări ale oricărui tratat, în timpul în care aceasta are calitatea de membru a UNSC(United Nations Security Council). Este expusă încălcarea unuia dintre principiile de bază regăsite în cartă ONU, respectiv respectarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității statului.

➤ „It is immoral for oil & gas companies to be making record profits from this energy crisis on the backs of the poorest people & communities, and at a massive cost to the climate.”-- @antonioguterres launches energy crisis report.

„Este imoral pentru companiile de petrol și gaze să obțină profituri record din această criză energetică pe spatele celor mai săraci oameni și comunități și cu un cost masiv pentru climă”-- @antonioguterres lansează raportul de criză energetică.

Postarea a fost publicată la data de 3 august 2022, având o sumă de 14.611 de retweeturi. În această perioadă, costurile combustibilului au ajuns la cote alarmante,

reacția populației fiind pe măsură. În decursul a unei singure săptămâni, prețul carburanților a crescut de trei ori. De la 7,89 lei/litru la 8,29 lei/litru de motorină, în România. Totuși, prețurile nu au fost standardizate, unii furnizori profitând de această ocazie, au încercat să mărească prețul până la o sumă absurdă.

➤ RT @antonioguterres: „I have never seen climate carnage on the scale of the floods here in Pakistan. As our planet

⁷ <https://www.mae.ro/node/1587>, accesat la data de 14.12.2022, ora 22:36

continues to warm, all countries will increasingly suffer losses and damage from climate beyond their capacity to adapt. This is a global crisis. It demands a global response.”

„Nu am văzut niciodată măcel climatic de amploarea inundațiilor aici, în Pakistan. Pe măsură ce planeta noastră continuă să se încălzească, toate țările vor suferi din ce în ce mai multe pierderi și daune din cauza climei dincolo de capacitatea lor de a se adapta. Aceasta este o criză globală. Cere un răspuns global.”

Postarea a fost publicată la data de 11 septembrie 2022, în perioada inundațiilor din Pakistan, avânt o sumă de 14.430 de retweeturi. Ploile torențiale musonice au declanșat cele mai grave inundații din istoria Pakistanului, lăsând aproape 10 milioane de copii expuși riscului la boli transmisibile prin apă, înec și malnutriție. Sute de mii de case au fost afectate sau distruse, în timp ce multe unități de sănătate publică, sisteme de apă și școli au fost distruse sau avariate. Prin mesajul transmis, se face apel la conștiința oamenilor, și la mobilizarea oricăror forțe rămase pentru diminuarea schimbărilor climatice, sau cel puțin încercarea unor metode de ameliorare a consecințelor poluării. Se face apel nu doar la cercul de influență al ONU, ci la întreaga populație, la nivel global, de a înceta practicile dăunătoare mediului.

➤ „If we believe in possibilities and hope, even when the unexpected happens we won't lose our way, but discover a new one” @BTS_twt

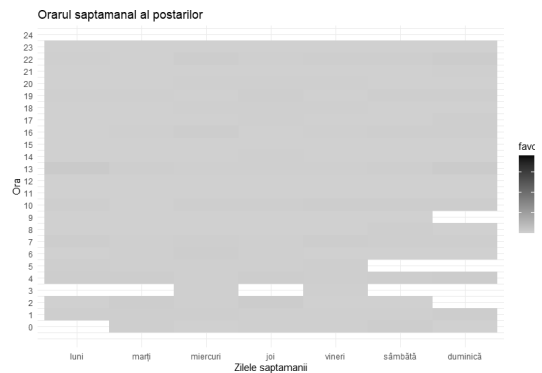
„Dacă credem în posibilități și speranțe, chiar și atunci când se întâmplă ceva neașteptat, nu ne vom pierde drumul, ci vom descoperi unul nou” @BTS_twt

Postarea a fost publicată la data de 20 septembrie 2021, având număr de 12.863 de retweeturi. În această perioadă, unii dintre cei mai cunoscuți artiști ai vremii s-au

adresat Adunării Generale a Națiunilor Unite (UNGA) în calitate de trimis special prezidențial pentru generațiile viitoare din Coreea de Sud, exprimându-și încrederea în capacitatea tinerilor de a-și imagina o lume mai bună în ciuda pandemiei, la cea de-a 75- a sesiune a Adunării Generale a ONU,

„Prelungirea crizei COVID-19: atenuarea impactului și protejarea generațiilor viitoare”. Discursul acoperă subiecte referitoare la încălzirea globală, impactul pandemiei asupra vieții persoanelor, generațiile tinere și interesul lor în schimbarea lumii în care trăim, etc. Aceste mesaje pozitive, încurajatoare, au un impact semnificativ asupra generațiilor noi, încurajând schimbarea și inițiativa, în ciuda condițiilor nefavorabile. Postarea face parte din categoria pozitivă, transmite speranță publicului, credință în forțele proprii.

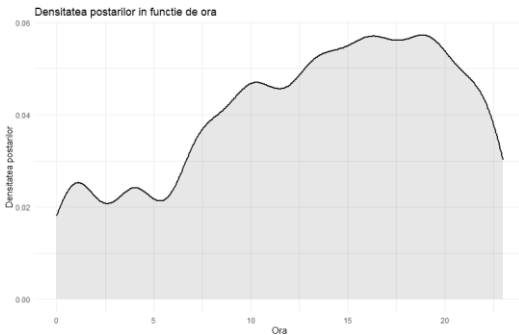
Analizarea ratei de aprecieri în funcție de orarul săptămânal al postărilor pe Twitter

Conform graficului, prin analizarea ratei de aprecieri în funcție de orarul săptămânal al postărilor pe Twitter, observăm zilele și intervalele orare în care s-a observat un interes sporit al următorilor prin interacțiunea cu postările, respectiv două zile în mod constant, miercuri și vineri. Cea mai mare activitate s-a

desfășurat în a doua parte a zilei, respectiv între orele 13:00 – 22:00(6:00-15:00 după ora SUA). Orele în care activitatea este mai scăzută sunt cele nocturne, împreună cu primele ore ale dimineții respectiv 12:00 – 5:00.

Densitatea postărilor în funcție de oră

Conform graficului de mai sus, intervalul orar în care s-au efectuat cele mai multe postări este între ora 10:00 și ora 20:00, ora de vârf fiind 19:30, cu cele mai multe postări.

Analiza indicatorului de sentiment

Analizând indicatorul de sentiment, putem observa faptul că tipul de discurs abordat este unul echilibrat, ponderat, cu o mediană de 0,02273, un minim de -0,34091, și un maxim de 0,30769. Media aritmetică este de 0,02109. Totuși, cuvintele folosite pe parcursul discursului nu au o conotație preponderent pozitivă. Sunt folosite și

metode mai dure de exprimare, aduse la o stare de echilibru cu ajutorul celor pozitive.

Concluzii

Prin intermediul platformei Twitter, Organizația Națiunilor Unite a reușit să se apropie de populație atât prin realizarea de campanii destinate rezolvării problemelor de actualitate, cât și prin implicarea activă a utilizatorilor pentru a atinge obiective comune. Prin adoptarea acestei atitudini, ONU a reușit să aducă și să mențină un număr mare de urmăritori activi.

Instituția analizată încercă constant să țină pasul cu evenimentele de actualitate, și cu cerințele vremii, să asculte nevoile și nemulțumirile oamenilor, să devină o cale simplă de acces pentru orice persoană ce dorește să-și exprime opinia, sau să o susțină pe cea a organizației. Prin postări se expune situația în adevărata sa formă, pentru ca mai apoi să se facă un pas spre zona speranței, găsindu-se soluția problemei și metodele de contracarare a fenomenului. Deși cuvintele alese de ONU în discursurile publice publicate pe platforma de socializare twitter nu sunt întotdeauna de natura pozitivă, tocmai demonstrarea faptului că instituția nu se ferește să expună problema cât se poate de real, reprezintă un factor decisiv în câștigarea încrederii populației. Cu cât arată mai multă simpatie, cu atât va deveni mai relevantă publicului. Chiar dacă intenția instituției este una pozitivă, folosirea de cuvinte cu conotație negativă sau a cuvintelor ce implică un anumit grad de surprindere, nu este cea mai bună variantă atunci când o instituție publică decide să transmită o serie de mesaje publicului, sau pune în aplicare transparența decizională.

Se observă programul bine stabilit al postărilor, relevanța lor și veridicitatea mesajelor transmise. Activitatea constantă și seriozitatea a reușit să-i confere o relevanță mai mare instituției, odată cu atenția publicului.

Bibliografie**Literatură de specialitate:**

- [1] Beciu, Camelia, *Sociologia Comunicării și a Spațiului Public*, Editura Polirom, Iași, 2011.
- [2] Cantor, D. F., Rus, M., & Tasențe, T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [3] administration. Case study Romanian Ministry of Transport. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 252–267. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3336>
- [4] Rus, M., Tasente, T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>
- [5] Špaček David, „Social Media Use in Public Administration: The Case of Facebook Use by Czech Regions”, *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy* 11, nr. 2 (1 decembrie 2018): 199–218, <https://doi.org/10.2478/nispa-2018-0019>.
- [6] Tasente, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>
- [7] Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014

The importance of online reputation measurement tools and their use in establishing managerial objectives focused on efficiency

Importanța instrumentelor de măsurare a reputației online și utilizarea acestora în stabilirea obiectivelor manageriale focusate pe eficiență

Manuela VĂDUVA

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Online communication has become increasingly important for businesses in recent years, as interactions with customers can often occur through digital channels such as email, social media and web forms. In order to properly manage these online interactions and ensure that the customer experience is satisfactory, it is essential for companies to establish managerial objectives aimed at increasing efficiency. One way of achieving this is through the use of online reputation measurement tools. These tools allow companies to measure customer satisfaction, as well as customer sentiment, in real time and on an ongoing basis. This can be a valuable source of feedback in helping companies identify areas where they can improve their customer experience and ensure that they are delivering on their promises. Such tools can also be used to measure customer loyalty and identify customer segments that have higher loyalty levels, which can in turn be used to develop more targeted marketing campaigns. Additionally, these tools can be used to monitor customer complaints and resolve customer service issues more quickly and effectively. Overall, the use of online reputation measurement tools can be a powerful and useful tool for helping companies establish efficient managerial objectives. By providing a comprehensive view of customer sentiment and satisfaction, these tools can help companies identify customer issues and target customer segments more accurately. In addition, they can also be used to measure customer loyalty and help businesses develop more effective marketing campaigns. Ultimately, a better understanding of customer sentiment can lead to improved customer satisfaction and higher customer loyalty levels, resulting in higher efficiency and profitability.

Keywords: social media, online communication, online reputation, managerial objectives, Twitter, Google Trends

Cod JEL: K 22.

a. Importanța comunicării online și gestionarea reputației online

Comunicarea este cheia succesului, atât în viața personală, cât și în lumea afacerilor. Ea este importantă în orice situație, iar în mediul online poate face diferența între profit și pierdere. De aceea, comunicarea eficientă în online și deprinderea unor tehnici și strategii sunt primii pași pe care ar trebui să îi facă cineva pentru a învăța să transmită mesajele în cel mai eficient și facil mod¹.

Comunicarea online se realizează prin intermediul rețelelor sociale și a diferitelor platforme de pe internet. Această comunicare este bidirecțională, pentru că permite expeditorului și receptorului să facă schimb de opinii.

Printre diferitele tipuri de comunicare se află și comunicarea online, care are loc în lumea online, cu ajutorul rețelelor sociale și platformelor care o compun.

Odată cu dezvoltarea noilor tehnologii și cu sosirea internetului, comunicarea online are o mare importanță în societate. Aceasta, pe lângă faptul că servește companiilor și clienților să comunice între ei prin lumea online, ajută și utilizatorii înșiși să partajeze informații și date de interes.

Companiile și-au mutat activitatea și în mediul online deoarece majoritatea populației se află pe internet, comunicând mai eficient cu clienții lor.

Comunicarea online are o serie de utilități destul de proeminente, printre care următoarele: permite oamenilor să comunice oriunde se află, facilitează accesul la învățare și permite abordarea subiectelor de interes, schimbul de informații și date este bidirecțional sau chiar multidirecțional în funcție de canalul online utilizat și de

mesaje, comunicarea se poate realiza în timp real sau întârziată².

În online există diverse mijloace de comunicare, fiecare dintre ele funcționând eficient în anumite situații.

Comunicarea online are ca scop schimbul de informații prin intermediul mass-media digitale și a diferitelor platforme care există în lumea digitală. Câteva exemple de implementare a comunicării online sunt: trimiterea unui mesaj cu ajutorul e-mailului ca mijloc de comunicare sau conversare prin chat în timp real, un chat prin videoconferință.

Companiile permit, de asemenea, metode de comunicare cu clienții lor pe paginile lor. Toate acestea cu scopul de a îmbunătăți în mod eficient comunicarea online³.

Comunicarea online și gestionarea reputației online sunt foarte importante în lumea de astăzi, în care oamenii petrec mai mult timp pe internet decât în orice alt mediu. Social media, blogurile și site-urile de rețele de afaceri sunt toate locuri unde oamenii pot interacționa și se pot conecta cu alții.

Pentru companii, această interacțiune poate fi folosită pentru a construi relații cu clienții și pentru a-și promova produsele și serviciile. Comunicarea online poate oferi companiilor oportunitatea de a-și îmbunătăți relațiile cu clienții și de a-și construi o reputație pozitivă. Prin postarea de informații relevante și de calitate, companiile pot furniza informații despre produsele și serviciile lor, precum și sfaturi și informații utile clienților. Acest lucru poate ajuta la creșterea numărului de clienți potențiali și la dezvoltarea unei relații de durată cu aceștia. De asemenea, comunicarea online poate

¹ Comunicarea eficientă în online – tehnici și strategii (<https://comunicare-online.ro/comunicarea-eficienta-in-online/>).

² Comunicarea online (<https://ro.economy-pedia.com/11041101-online-communication>).

³ Idem.

Importanța instrumentelor de măsurare a reputației online

ajuta la gestionarea reputației online a unei companii.

Această gestionare poate include monitorizarea a ceea ce se spune despre companie și produsele sale, răspunsuri prompte la comentariile negative și gestionarea comentariilor și recenziilor pe site-uri de socializare și bloguri. Toate acestea pot ajuta la construirea unei imagini pozitive a companiei și pot contribui la creșterea nivelului de încredere al clienților.

În concluzie, comunicarea online și gestionarea reputației online sunt foarte importante pentru companii. Acestea pot ajuta la crearea unei imagini pozitive și la construirea relațiilor cu clienții. De asemenea, pot ajuta la dezvoltarea unei rețele de afaceri puternice și la creșterea numărului de clienți potențiali.

b. Analiza brandului conform cuvintelor-cheie din Google Trends

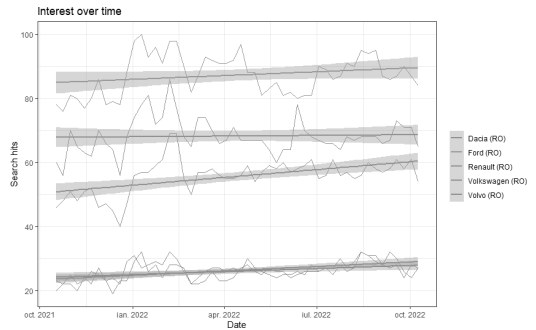
Conform Google Trends observăm că în ultimele 12 luni (în perioada 17.10.2021-17.10.2022) în România cel mai mare grad de popularitate l-a avut marca Ford, mai exact în luna februarie a anului 2022, ajungând la scorul maxim de 100 în rezultatele de căutare, dar în luna octombrie 2021 a avut cele mai puține căutări, sub 80.

Marca Ford este urmată de marca Dacia în rândul căutărilor, având maximul tot în luna februarie a anului 2022, cu un scor de aproape 90 (în jur de 85), iar cele mai puține căutări sunt în luna octombrie 2021, sub 60, dar și în luna decembrie cu același grad de interes.

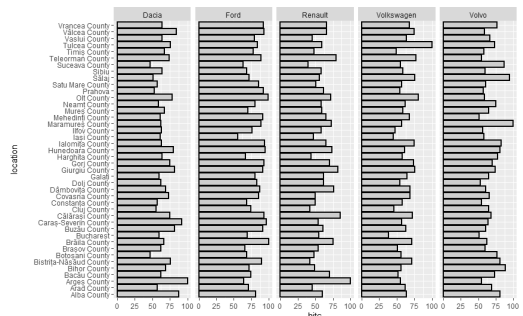
Marca Renault ajunge să fie cea mai căutată în luna februarie a anului 2022, cu un grad de interes de aproape 70, iar cele mai puține căutări au fost în luna decembrie 2021 (40).

Mărcile Volkswagen și Volvo au cele mai puține căutări pe Google Trends. Cele mai multe căutări pentru Volkswagen au

fost în luna ianuarie 2022, peste 30, iar pentru Volvo în luna februarie 2022, tot peste 30. Scăderea pentru Volkswagen a fost în luna decembrie a anului 2021, cu un scor sub 20, iar pentru Volvo a fost în luna noiembrie 2021, situându-se la 20.

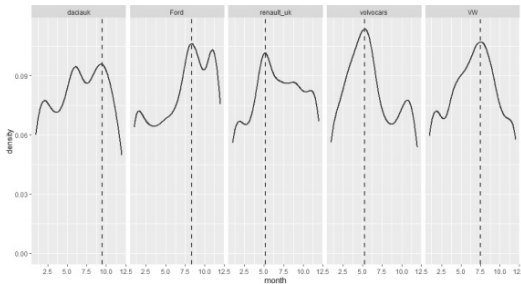
Raportându-ne la județele din România, conform Google Trends în perioada 17.10.2021-17.10.2022, marca Dacia are cel mai mare scor în județul Argeș, de aproape 100, iar cel mai mic scor este în Suceava și Botoșani, de aproape 50. Marca Ford are scorul cel mai mare în Olt și Brăila, de 100, iar cel mai mic de 60 în Iași. Renault are scorul maxim de 100 în Argeș, iar cel mai mic în jur de 40 în Suceava. Volkswagen are cel mai mare scor în Tulcea de 100, iar cel mai mic în București de 40. Volvo are scorul maxim în Maramureș (100), iar cel mai mic în Mehedinți, de 50.

c. Analiza comunicării pe Twitter a 5 branduri din industria auto

Analizarea comparativă a densității postărilor de pe Twitter în perioada 17.10.2021-17.10.2022

Din punct de vedere al densității postărilor de pe Twitter, putem observa că marca Dacia are o densitate de 9.5 a postărilor, Ford are o densitate de 8.3, Renault o densitate de 5.2, Volvo are densitatea de 5.3, iar Volkswagen are densitatea postărilor de 7.5.

Analizarea comparativă a lungimii postărilor de Twitter în perioada 17.10.2021- 17.10.2022

Dacia UK utilizează atât postări medii, cât și postări lungi. Astfel, putem observa că cea mai lungă postare are 283 caractere, iar cea mai scurtă are 12 caractere, media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 190,4 caractere, mediana este de 184 caractere, prima quartilă are 122 de caractere, iar quartila a treia are 281 caractere.

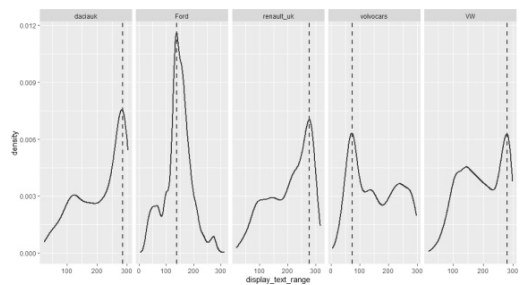
Ford utilizează în proporție foarte mare postări lungi. Astfel, putem observa că cea mai lungă postare are 312 caractere, iar cea mai scurtă are 2 caractere, media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 139,5 caractere, mediana este de 141 caractere, prima quartilă are 116 de caractere, iar quartila a treia are 169 caractere.

Renault UK utilizează atât postări medii, cât și postări lungi. Astfel, putem observa că cea mai lungă postare are 434 caractere, media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 208,6 caractere,

mediana este de 225,5 caractere, prima quartilă are 142 de caractere, iar quartila a treia are 281 caractere.

Volvocars utilizează în proporție foarte mare postări medii. Astfel, putem observa că cea mai lungă postare are 309 caractere, iar cea mai scurtă postare are 5 caractere. Media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 140 caractere, mediana este de 128 caractere, prima quartilă are 74 de caractere, iar quartila a treia are 199,8 caractere.

Volkswagen utilizează în proporție foarte mare postări medii. Astfel, putem observa că cea mai lungă postare are 298 caractere, iar cea mai scurtă postare are 12 caractere. Media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 194,7 caractere, mediana este de 196 caractere, prima quartilă are 139 de caractere, iar quartila a treia are 263 caractere.

Analizarea comparativă a numărului de postări redistribuite de către următorii paginilor de Twitter în perioada 17.10.2021- 17.10.2022

Postările publicate de Dacia UK sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie de 1218 de redistribuiri/postare, însă mediana este de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 234000 redistribuiri, prima quartilă are 0 redistribuiri, iar quartila a treia are tot 0 redistribuiri.

Postarea cu cel mai mare număr de retweet-uri este din 26 Februarie 2016, fiind

o imagine de promovare a Superligii de rugby⁴.

Postările publicate de Ford sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie de 10,43 de redistribuiri/postare, însă mediana este de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 6017 redistribuiri, prima quartilă are 0 redistribuiri, iar quartila a treia are tot 0 redistribuiri.

Postarea cu cel mai mare număr de retweet-uri este din 2 Noiembrie 2021, fiind o imagine a unui concept de mașină electrică marca Ford⁵.

Postările publicate de Renault UK sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie de 0,4837 de redistribuiri/postare, însă mediana este de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 638 redistribuiri, prima quartilă are 0 redistribuiri, iar quartila a treia are tot 0 redistribuiri.

Postarea cu cel mai mare număr de retweet-uri este din 23 Martie 2022, fiind o poză prin care anunțau faptul că activitatea industriei Renault UK se suspendă în Rusia⁶.

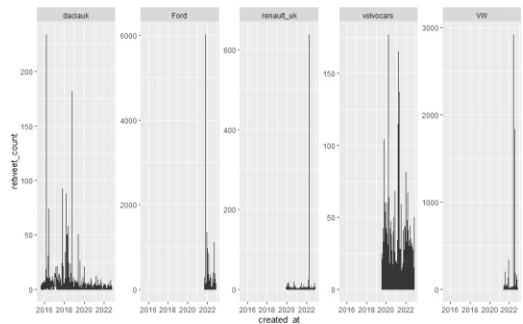
Postările publicate de Volvo Cars sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie de 2,4 de redistribuiri/postare, însă mediana este de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 177 redistribuiri, prima quartilă are 0 redistribuiri, iar quartila a treia are tot 0 redistribuiri.

Postarea cu cel mai mare număr de retweet-uri este din 30 Martie 2020, fiind o poză din perioada pandemiei în care scrie faptul că

„Chiar acum, cel mai sigur loc în care să fii este într-un Volvo” cu îndrumarea în descrierea pozei de a sta acasă⁷.

Postările publicate de Volkswagen sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie de 3,195 de redistribuiri/postare, însă mediana este de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 2918 redistribuiri, prima quartilă are 0 redistribuiri, iar quartila a treia are tot 0 redistribuiri.

Postarea cu cel mai mare număr de retweet-uri este din 18 Mai 2022, fiind o poză despre întâlnirea dintre U.S. Soccer, USMNT și USWNT pentru a obține egalitate salarială – inclusiv egalizarea premiilor în bani pentru Cupa Mondială⁸.

Analizarea comparativă a numărului de postări etichetate ca „favorite” de către următorii paginilor de Twitter în perioada 17.10.2021-17.10.2022

Media numărului de postări etichetate ca „favorite” de către următorii paginii de Twitter a companiei Dacia este de 3,106 like-uri/postare, cea mai apreciată postare având 200 de like-uri, existând, de asemenea, și postări fără aprecieri. Mediana numărului de postări etichetate ca „favorite” este de 0 like-uri/postare, prima quartilă nu

⁴ <https://twitter.com/daciauk/status/703308653126770688>.

⁵ <https://twitter.com/Ford/status/1455629718066110468>.

⁶ https://twitter.com/renault_uk/status/1506911525457600515.

⁷ <https://twitter.com/volvocars/status/1244538698835865605>.

⁸ <https://twitter.com/VW/status/1527006907533524992>.

are nici un like-uri/postare, iar a treia quartilă are 1 like-uri/postare.

Postarea cu cel mai mare număr de like-uri-uri este din 20 Mai 2016, un videoclip în care Sam Tomkins mașina Dacia 4x4 se întrec în „tractări”⁹.

Media numărului de postări etichetate ca „favorite” de către urmăritorii paginii de Twitter a companiei Ford este de 48,91 like-uri/postare, cea mai apreciată postare având 47503 de like-uri, existând, de asemenea, și postări fără aprecieri. Mediana numărului de postări etichetate ca „favorite” este de 0 like-uri/postare, prima quartilă nu are nici un like-uri/postare, iar a treia quartilă are 1 like-uri/postare.

Postarea cu cel mai mare număr de like-uri-uri este din 2 Noiembrie 2021, cu un concept al mașinii electrice Ford¹⁰.

Media numărului de postări etichetate ca „favorite” de către urmăritorii paginii de Twitter a companiei Renault este de 1,955 like-uri/postare, cea mai apreciată postare având 350 de like-uri, existând, de asemenea, și postări fără aprecieri. Mediana numărului de postări etichetate ca „favorite” este de 0 like-uri/postare, prima quartilă nu are nici un like-uri/postare, iar a treia quartilă are 1 like-uri/postare.

Postarea cu cel mai mare număr de like-uri-uri este din 17 Martie 2022, despre F1 și Renault E-Tech¹¹.

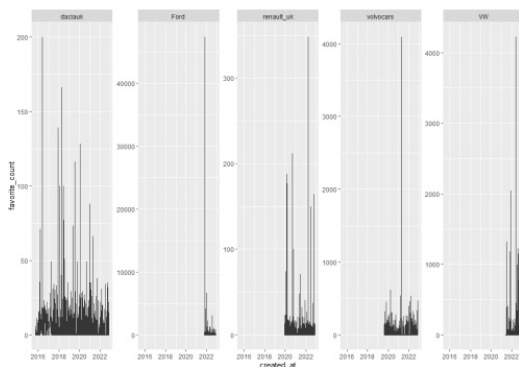
Media numărului de postări etichetate ca „favorite” de către urmăritorii paginii de Twitter a companiei Volvo este de 13,57 like-uri/postare, cea mai apreciată postare având 4102 de like-uri, existând, de asemenea, și postări fără aprecieri. Mediana numărului de postări etichetate ca „favorite”

este de 0 like-uri/postare, prima quartilă nu are nici un like-uri/postare, iar a treia quartilă are 1 like-uri/postare.

Postarea cu cel mai mare număr de like-uri-uri este din 22 Aprilie 2021, o postare despre „Volvo Iron Mark” care este simbolul chimic al fierului¹².

Media numărului de postări etichetate ca „favorite” de către urmăritorii paginii de Twitter a companiei Volkswagen este de 12,17 like-uri/postare, cea mai apreciată postare având 4233 de like-uri, existând, de asemenea, și postări fără aprecieri. Mediana numărului de postări etichetate ca „favorite” este de 0 like-uri/postare, prima quartilă nu are nici un like-uri/postare, la fel ca treia quartilă care nu are nici un like-uri/postare.

Postarea cu cel mai mare număr de like-uri-uri este din 20 Mai 2022, un videoclip cu un mic trailer al filmului „Obi Wan Kenobi”, care a fost difuzat pe Disney Plus pe 27 Mai 2022, unde apare și o mașină marca Volkswagen¹³.

Analiza de text

- Analiza comparativă a indicatorului de sentiment a postărilor de pe Twitter, conform metodei „Afinn” în perioada 17.10.2021-17.10.2022

⁹ <https://twitter.com/daciauk/status/733634169167740928>.

¹⁰ <https://twitter.com/Ford/status/1455629718066110468>.

¹¹ https://twitter.com/renault_uk/status/1504455656769830912.

¹² <https://twitter.com/volvocars/status/1385171462923948032>.

¹³ <https://twitter.com/VW/status/1527529556072095744>.

Compania Dacia își concentrează comunicarea pe cuvinte cu conotație preponderent pozitivă, poziția +2. Dintre cuvintele cu conotație pozitivă putem distinge următoarele: speranță, afacere, bucurie, beneficiu, aventură, speranță, etc. De asemenea, compania utilizează și cuvinte cu conotație negativă, poziția -2, cum ar fi: rușine, prostii, batjocoritor, ciocnire, răzbunare, etc.

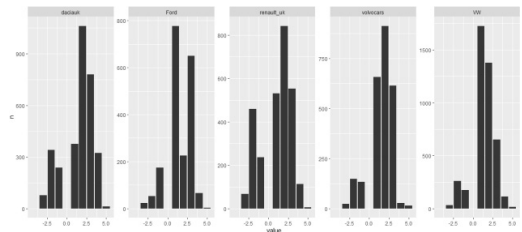
Compania Ford își concentrează comunicarea pe cuvinte cu conotație preponderent pozitivă, pozițiile +2 și +3. Dintre cuvintele cu conotație pozitivă putem distinge următoarele pentru poziția +2: mândru, a onora, a spera, ajută, inteligent, felicitări, etc., iar pentru poziția +3 următoarele: premiu, fericit, entuziasmat, bucurios, plăcere, etc. De asemenea, compania utilizează și cuvinte cu conotație negativă, poziția -1, cum ar fi: cădere bruscă, evadare, întârziere, greu, etc.

Compania Renault își concentrează comunicarea pe cuvinte cu conotație preponderent pozitivă, pozițiile +1, +2 și +3. Dintre cuvintele cu conotație pozitivă putem distinge următoarele pentru poziția +1: lansat, ușor, garanție, sigur, potrivi, etc., pentru poziția +2 următoarele: inovatoare, adevărat, confortabile, exclusiv, a susține, aventură, etc., iar pentru poziția +3 următoarele: fericire, celebrare, iubire, admirație, câștiga, premii, etc. De asemenea, compania utilizează și cuvinte cu conotație negativă, poziția -2, cum ar fi: taxe, nefericit, necaz, incomod, frustrant, etc.

Compania Volvo își concentrează comunicarea pe cuvinte cu conotație preponderent pozitivă, pozițiile +1, +2 și +3. Dintre cuvintele cu conotație pozitivă putem distinge următoarele pentru poziția +1: acțiune, sigur, a te alătura, a ajunge, asigura, etc., pentru poziția +2 următoarele: îngrijire, speranță, ușurat, ajutând, top, mândru etc., iar pentru poziția +3

următoarele: fericit, loialitate, iubit, bucuros, perfect, etc. De asemenea, compania utilizează și cuvinte cu conotație negativă, poziția -2, cum ar fi: accident, distras, prăbușire, jefuire, risc, etc., și poziția -1: afectat, evadare, părăsi, evita, a plăti, etc.

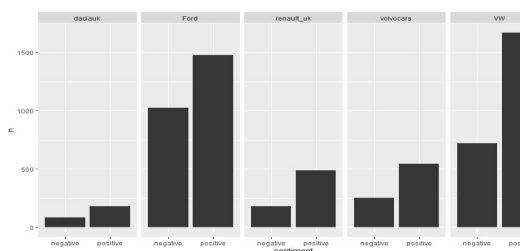
Compania Volkswagen își concentrează comunicarea pe cuvinte cu conotație preponderent pozitivă, pozițiile +1 și +2. Dintre cuvintele cu conotație pozitivă putem distinge următoarele pentru poziția +1: de acord, gratuit, acțiune, ajungând, asigura, etc., iar pentru poziția +2 următoarele: bucurie, recomanda, pozitiv, ajută, etc. De asemenea, compania utilizează și cuvinte cu conotație negativă, poziția -2, cum ar fi: ezita, frustrant, șocuri, trist, incomoda, coliziune, etc., și -1 cum ar fi: dificultate, îndoială, scurgere, a plăti, afectat, etc.

- *Analiza comparativă a indicatorului de sentiment a postărilor de pe Twitter, conform metodei „Bing” în perioada 17.10.2021-17.10.2022*

Conform analizei comparative a indicatorului de sentiment realizată prin metoda „Bing”, putem observa că Dacia utilizează mai multe cuvinte-cheie, având conotație pozitivă, de exemplu: celebrare, iubire, perfect, deștept, popular. Compania Ford utilizează mai multe cuvinte-cheie, având conotație pozitivă, de exemplu: liber, suport, fericit, onoare, mândru, dar într-o măsură destul de ridicată și cuvinte-cheie cu conotație negativă, ca de exemplu: moarte, îngrijorare, rău. Renault utilizează mai

multe cuvinte-cheie, având conotație pozitivă, de exemplu: inovare, ușor, garantat, fericit, eficient. Volvo utilizează mai multe cuvinte-cheie, având conotație pozitivă, de exemplu: feliicitări, favorit, confort, răbdător. Volkswagen utilizează mai multe cuvinte-cheie, având conotație pozitivă, de exemplu: corect, util, recomanda, ușor, dar într-o măsură destul de ridicată și cuvinte-cheie cu conotație negativă, ca de exemplu: dificultate, problemă, incomoda.

- *Analiza comparativă a indicatorului de sentiment a postărilor de pe Twitter, conform metodei „NRC” în perioada 17.10.2021-17.10.2022*

Cuvinte-cheie folosite de compania Dacia în postările analizate care generează în rândul receptorilor sentimentul de *încredere* sunt: celebrare, echipă, afacere. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *surprindere* sunt: soare, surpriză, câștigare. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *tristețe* sunt: limitat, lovitură, final. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *bucurie* sunt: fericit, iubire, conținut. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *frică* sunt: confuzie, junglă, gigant. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *dezgust* sunt: murdărie, jefuire, întârziere. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *anticipare* sunt: perfect, timp, distracție. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *furie* sunt: ciocnire, ucidere, răzbunare.

Cuvinte-cheie folosite de compania Ford în postările analizate care generează în

rândul receptorilor sentimentul de *încredere* sunt: personal, credință, recomandat. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *surprindere* sunt: excursie, speranță, alarmă. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *tristețe* sunt: pierdut, inferior, rupt. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *bucurie* sunt: fericire, perfect, iubire. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *frică* sunt: faleză, evadare, fulger. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *dezgust* sunt: devastare, rău, moarte. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *anticipare* sunt: artă, vacanță, progres. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *furie* sunt: împușcătură, revoluție, fiară.

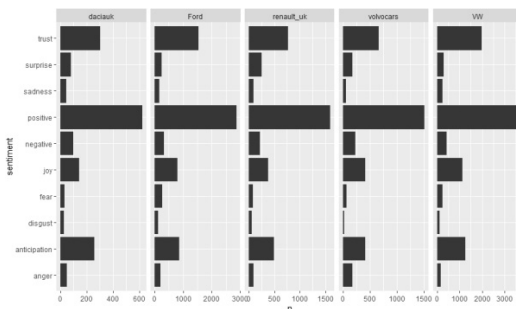
Cuvinte-cheie folosite de compania Renault în postările analizate care generează în rândul receptorilor sentimentul de *încredere* sunt: echipă, sfătuit, a oferi. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *surprindere* sunt: final, speranță, adjudecare. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *tristețe* sunt: trist, vină, părăsire. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *bucurie* sunt: verde, bani, generos. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *frică* sunt: schimbare, urgență, jefuire. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *dezgust* sunt: furt, deșeuri, dezamăgit. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *anticipare* sunt: eficient, revoluție, urmărire. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *furie* sunt: sosire, zumzet, în curs de desfășurare.

Cuvinte-cheie folosite de compania Volvo în postările analizate care generează în rândul receptorilor sentimentul de *încredere* sunt: echipă, soare, loialitate. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *surprindere* sunt: unic, speranță, unic. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *tristețe* sunt: albastru, inferior, deficit. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *bucurie* sunt: bucuos, satisfăcut,

Importanța instrumentelor de măsurare a reputației online

vacanță. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *frică* sunt: dificultate, pandemie, incertitudine. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *dezgust* sunt: intoxicare, contagios, interior. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *anticipare* sunt: progres, importanță, organizare. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *furie* sunt: cerere, centură, escaladare.

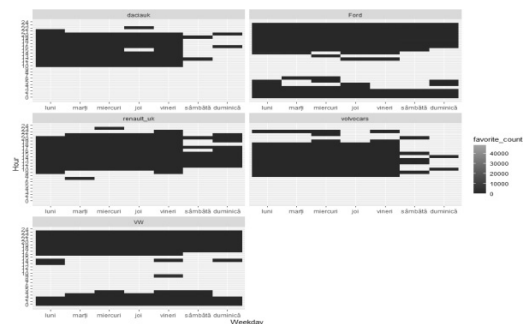
Cuvinte-cheie folosite de compania Volkswagen în postările analizate care generează în rândul receptorilor sentimentul de *încredere* sunt: nivel, speranță, acțiune. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *surprindere* sunt: loial, muncă, entuziasmat. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *tristețe* sunt: cădere, pierdere, eroare. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *bucurie* sunt: bucuros, pasiune, special. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *frică* sunt: rău, șoc, dificultate. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *dezgust* sunt: dezamăgire, întârziere, nesatisfăcător. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *anticipare* sunt: distracție, timp, răbdare. Cuvinte-cheie care generează sentimentul de *furie* sunt: lovit, baterie, piatră.

Analizarea comparativă a ratei de aprecieri în funcție de orarul săptămânal al postărilor pe Twitter în perioada 17.10.2021- 17.10.2022

În funcție de orarul săptămânal al postărilor de pe pagina de Twitter a companiei Dacia observăm că în ziua de joi,

în jur de ora 22:00 este cea mai mare rată de interacțiune, pentru Ford de luni până duminică între orele 15:00 și 24:00 este rata cea mai mare de interacțiune, pentru Renault ziua de miercuri în jurul orelor 23:00-24:00 rata de interacțiune este cea mai mare, pentru Volvo zilele de luni, marți, miercuri și vineri în jurul orelor 22:00-23:00 este rata cea mai mare de interacțiune, iar pentru Volkswagen de luni până duminică între orele 16:00 și 24:00 este cea mai mare rată de interacțiune.

Analiza comparativă a mediei indicatorului de sentiment a postărilor de pe Twitter în perioada 17.10.2021-17.10.2022

Din perspectiva analizei indicatorului de sentiment putem observa că marca Dacia are o medie de 0,09378, pe o scară de la -1 la +1, minimul fiind de -0,25, maximul de 0,75, mediana 0,08696, prima quartilă este de 0,03846, iar a treia quartilă este de 0,14062.

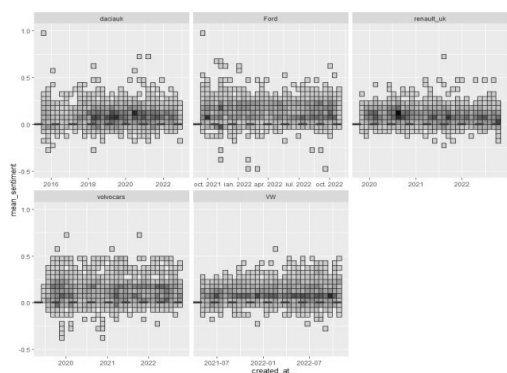
Din perspectiva analizei indicatorului de sentiment putem observa că marca Ford are o medie de 0,13707, pe o scară de la -1 la +1, minimul fiind de -0,50, maximul de 0,75, mediana 0.13095, prima quartilă este de 0,06818, iar a treia quartilă este de 0, 20455.

Din perspectiva analizei indicatorului de sentiment putem observa că marca Renault are o medie de 0,09593, pe o scară de la -1 la +1, minimul fiind de -0,20, maximul de 0,75, mediana 0.09000, prima

quartilă este de 0,04659, iar a treia quartilă este de 0,14062.

Din perspectiva analizei indicatorului de sentiment putem observa că marca Volvo are o medie de 0,1302, pe o scară de la -1 la +1, minimul fiind de -0,3750, maximul de 0,75, mediana 0.1250, prima quartilă este de 0,0500, iar a treia quartilă este de 0,1786.

Din perspectiva analizei indicatorului de sentiment putem observa că marca Volkswagen are o medie de 0,10397, pe o scară de la -1 la +1, minimul fiind de -0,25, maximul de 0,75, mediana 0.08824, prima quartilă este de 0,05208, iar a treia quartilă este de 0,15625.

Concluzii

Social Media este o componentă vitală a managementului reputației online. Utilizarea unor instrumente precum Twitter, Facebook și Instagram, pot ajuta organizațiile să-și creeze și să-și mențină o reputație bună online. Utilizarea rețelelor sociale poate ajuta organizațiile să interacționeze cu publicul lor și să răspundă prompt oricăror întrebări sau plângeri pe care le pot avea. De asemenea, utilizarea rețelelor sociale poate ajuta organizațiile să-și gestioneze reputația prin crearea de conținut pozitiv și prin identificarea și gestionarea reacțiilor negative. Prin folosirea rețelelor sociale, organizațiile pot

să se adapteze schimbărilor și tendințelor în managementul reputației online și să-și satisfacă clienții și să-și gestioneze reputația online cu succes.

Analiza de brand în mediul online oferă oportunități și beneficii pentru orice companie, indiferent de dimensiunea acesteia. Aceasta oferă companiilor informații detaliate despre compania lor, consumatorii lor, produsele lor și competitorii lor. Aceste informații pot fi utilizate pentru a activa, evalua și îmbunătăți activitatea lor de brand și strategia lor de comunicare a acestora. Cu ajutorul analizei de brand în mediul online, companiile pot identifica publicurile lor țintă, pot crea conexiuni cu acestea și influența percepția publicului lor despre organizație. De asemenea, le poate oferi companiilor informații detaliate despre produsele și serviciile lor și, de asemenea, poate ajuta la măsurarea și monitorizarea performanței lor pe piață.

Bibliografie

- [1]***, Comunicarea eficienta in online – tehnici si strategii (<https://comunicare-online.ro/comunicarea-eficienta-in-online/>).
- [2]***, Comunicarea online (<https://ro.economy-pedia.com/11041101-online-communication>).
- [3] Cantor, D. F., Rus, M., & Tasențe, T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [4] Rus, M., Tasențe, T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

- [5] Rus, M., Tasente, T., Ilie, B.-I., & Rus, C.V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>
- [6] Rus, M., Tasente, T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>
- [7] Tasente Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.
- [8] Tasente Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*, Editura Universitară, București, 2019.
- [9] Tasente, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>
- [10] Tasente, T. (2021). Twitter Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 2(1), 67–75. <https://doi.org/10.47577/tssj.v2i1.49>

Features of online communication of corporations and the main methods of brand analysis

Trăsăturile comunicării online ale corporațiilor și principalele metode pentru analiza de brand

Lucia-Marina PANTILIMON

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

The online communication of corporations is essential to developing a successful brand identity. Through its online presence, a company can reach out to customers, build relationships, and promote their products and services. Additionally, the use of social media and other digital platforms allows organizations to quickly spread their messages and establish themselves as a leading voice in their industry. In order for a corporation to maximize the impact of its online communication, it should use a combination of the following methods for analyzing its brand: customer surveys and feedback forms, data collection from social media channels, website analytics, and search engine optimization (SEO). Moreover, tools such as A/B testing, keyword research and competitor analysis can help organizations to determine which strategies are working and how to optimize their efforts. Through employing a comprehensive brand analysis, corporations can ensure that their online presence is not only effective but also contributes to the development of the overall corporate profile.

Keywords: online communication, corporations, brand analysis, social media, google trends

Cod JEL: K 22.

I. Comunicarea online a organizațiilor. Abordări teoretice

Comunicarea online a organizațiilor reprezintă o formă de comunicare care implică schimb de informații și idei prin intermediul mijloacelor electronice, cum ar fi e-mail-ul, rețelele sociale sau chiar intranet-urile. Abordarea teoretică a acestei tehnologii se concentrează pe modul în care acesta poate fi utilizat pentru a îmbunătăți comunicarea și colaborarea între angajați,

clienți și publicul larg, precum și pe eficiența și productivitatea crescută pe care le oferă.

Unul dintre principalele concepte care se regăsesc în teoria comunicării online a organizațiilor este conceptul de „web 3.0”. Acesta se referă la utilizarea internetului și a tehnologiei în scop comercial și științific. Acest concept se concentrează pe modul în care organizațiile pot folosi conținutul web pentru a-și promova produsele și serviciile,

precum și pe utilizarea rețelelor sociale pentru a-și crea o bază de fani. Un alt concept important în teoria comunicării online a organizațiilor este conceptul de „interactivitate”.

Acesta se referă la creșterea interacțiunii dintre organizație și publicul său, prin intermediul tehnologiilor, cum ar fi comunicarea prin mesagerie instantanee, rețelele sociale sau chiar platformele mobile. Acest concept se dezvoltă în principal pe măsură ce schimbul de informații se schimbă și se extinde. De asemenea, conceptul de „curate” se referă la organizarea și prezentarea informațiilor online de către o organizație.

Acesta se concentrează pe modul în care organizațiile pot prezenta informațiile în așa fel încât să devină ușor de înțeles și de folosit. Cu alte cuvinte, această tehnică se referă la modul în care o companie poate să-și prezinte informațiile într-o manieră atractivă și eficientă. În sfârșit, conceptul de „comunicare integrată” se referă la utilizarea mai multor canale de comunicare pentru a transmite mesaje și informații către publicul său. Acesta se concentrează pe modul în care o organizație poate utiliza mai multe metode și mijloace de comunicare (social media, ziare, radio, e-mail etc.) pentru a transmite conținutul său publicului său.

Astfel, principalele caracteristici ale comunicării online a corporațiilor sunt:

1. Conectivitate: Comunicarea online a corporațiilor se bazează pe conectarea la Internet a sediului companiei și a angajaților săi și pe asigurarea accesului la platforme de comunicare, cum ar fi e-mailul, chat-ul și forumurile online.

2. Asistența tehnică: Corporațiile au la dispoziție suport tehnic online pentru a răspunde întrebărilor angajaților și pentru a le ajuta să utilizeze platformele online.

3. Comunicare eficientă: Comunicarea online oferă oportunități și instrumente avansate pentru schimbul de informații și comunicare între angajați și între management. E-mailul, chat-ul și forumurile online sunt folosite de companii pentru a gestiona și organiza schimburi de informații între diferite locații.

4. Economisire de costuri: Comunicarea online a corporațiilor ajută la reducerea costurilor mari de deplasare, ceea ce îmbunătățește productivitatea și reduce cheltuielile.

5. Secure transfer: Platformele online oferă o interacțiune sigură și confidențială între angajați și management. Platformele, cum ar fi e-mailul și chat-ul, folosesc criptare și criptare SSL pentru a oferi mai multă securitate și confidențialitate transferurilor de date.

În altă ordine de idei, organizațiile au acum o șansă semnificativă de a-și îmbunătăți abilitățile de comunicare datorită introducerii și creșterii rapide a comunicării online. Procesul de comunicare a devenit mai complicat și consumator de timp ca urmare a progreselor tehnologice în acest domeniu. Din acest motiv, este esențial ca persoanele responsabile cu implementarea sistemelor de comunicații online să fie familiarizate cu toate componentele acestuia. Disponibilitatea software-ului gratuit și cu sursă deschisă a făcut mai simplu pentru întreprinderi să adopte noi instrumente de comunicare ca urmare a descoperirilor tehnice din acest domeniu.

Pe de o parte, ne putem gândi la instrumente de comunicare pe internet create pentru a ajuta companiile să-și atingă publicul țintă¹.

¹ Ioan, Hosu; Lorina, Culic; Mihai, Deac, „Comunicarea online – provocări manageriale”, *Revista Transilvană de Științe Administrative* 16, nr. 35 (2014): 19–28.

Noua media a modificat mentalitatea utilizatorilor media, care sunt indirect și utilizatori ai informațiilor politice, deoarece se concentrează mai mult pe spațiul online și pe aportul deliberat de materiale. Este clar că această idee de a consuma informații este nouă în realitate, ceea ce este esențial pentru înțelegerea modului în care comunicarea politică are loc online, în special pe rețelele sociale. Principala caracteristică a comunicării pe Internet este selecția informațiilor, cu intenția de a inunda receptorii cu o multitudine de informații. Odată cu apariția Internetului, utilizatorii puteau acum sorta informațiile și alți utilizatori în funcție de interese, valoare și locație, în timp ce alegerea în trecut era incredibil de consumatoare de timp și de nedumerită.

În plus, această revoluție în comunicarea pe Internet a reușit să eclipseze parțial comunicarea clasică, în special media tradițională, care a început să devină mai puțin populară și mai puțin utilizată. Cercetătorii din disciplinele științei și media au mărturisit două manifestări: fie formele tradiționale și contemporane de comunicare sunt combinate pentru a crea un singur media, fie își păstrează fiecare calitățile proprii, împărțind în același timp un interes comun în publicul larg. În ceea ce privește prima opinie, există anumite distincții între cele două. Și anume, mediul convențional păstrează obiectivitatea, totuși mediul de comunicare online întâlnește metode de tip subiectiv, ceea ce are ca rezultat câștigarea încrederii publicului țintă².

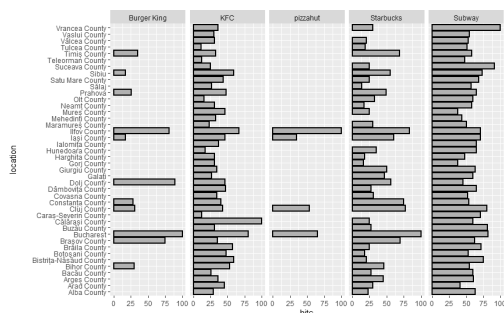
Cu toate acestea, pentru ca media tradițională să rămână relevantă pe piață, a

trebuie să convergă cu media contemporană și să-și modifice strategia de publicare adăugând subiectivitate și sondaje la noua sa comunicare instituțională.

Pentru realizarea acestei strategii de comunicare online, domeniul de cercetare este industria restaurantelor fast-food, iar cu ajutorul platformelor Google Trends, Twitter și a aplicației Rstudio, am reușit să identificăm publicul țintă și impactul acestora asupra promovării online a brandurilor (KFC, Burger King, PizzaHut, Starbucks, Subway).

II. Analiza de brand din industria fast-food, conform cuvintelor-cheie din Google Trends

La ultimele două branduri nu se observă nici o creștere majoră, Burger King având în jur de 5 căutări, iar PizzaHut se află la baza acestui grafic cu o valoare de o singură căutare.

Figură 1. Regiunile căutărilor din Google

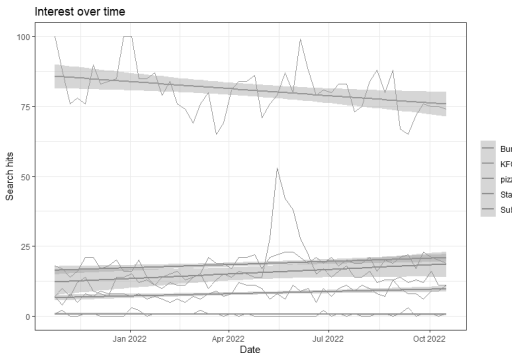
Conform acestui grafic, Subway este lider având cele mai multe căutări în toate regiunile; cu un scor încadrat între 90-100 căutări în Vrancea. Pe al doilea loc în cele mai căutate restaurante se află KFC în Călărași cu același interval. Din urmă îl ajunge și Starbucks, iar orașul cu cele mai multe căutări este București, intervalul repetându-se.

În cele din urmă, Burger King și Pizza Hut, nu sunt destul de populare în toate

² Tasențe, Tănase; Ciucu, Nicoleta, „Interferences between New and Old Media. The role of Social Media in promoting written press in Romania”, Revista de Comunicare și Marketing, anul II, numărul 3, octombrie 2011, Editura Fundației „Andrei Șaguna”, Constanța, p. 44.

Trăsăturile comunicării online ale corporațiilor

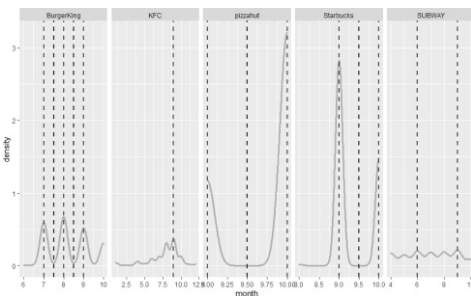
regiunile, primul brand având topul căutărilor în București cu un index încadrat între 90- 100, iar Pizza Hut la fel doar că în regiunea Ilfov.

Figură 2. Topul căutărilor

Pentru o perioadă determinată (ian.2022-oct.2022), analiza căutărilor se poate observa în graficul de mai sus și anume: liderul celor 5 brand-uri este KFC care se menține între 60 și 100 în topul căutărilor, urmat de Starbucks care se menține la 20 de căutări, Subway care dacă până în iunie s-a menținut la 15, a avut o creștere bruscă în topul căutărilor ajungând la puțin peste 50, apoi iar revenind la nivelul inițial.

III. Analiza comunicării pe Twitter a 5 companii din industria fast-food

Figură 3. Densitatea postărilor

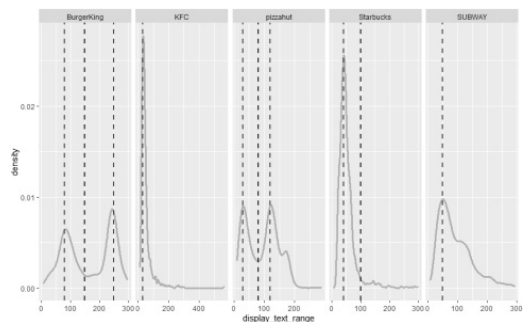
În graficul de mai sus se observă că Burger King în lunile iul., aug, și sept. a

avut o creștere periodică a numărului de postări, între 0.4 și 0.6. KFC nu deține un cont activ de twitter, prin urmare numărul de postări este scăzut, în luna sept. atinge un procent de 0.3 postări.

Postările brand-ului Pizza Hut, variază astfel: la începutul lunii sept. densitatea postărilor este în jur de 2.25, urmată de o scădere considerabilă, ca pe urmă să revină cu o creștere de 2 la începutul lunii oct.. Starbucks crește numărul postărilor cu 2.2 în luna sept., iar Subway se menține la 0.2 pe tot parcursul acestei perioade. caractere, mediana de 72 de caractere, prima cvartilă de 44 de caractere, iar a treia cvartilă 119 caractere.

Postările brandului PizzaHut oscilează între text și calitate, astfel cea mai lungă postare prezintă 296 de caractere, iar cea mai scurtă un singur caracter. Media aritmetică a acestor postări este de 163.30 caractere, mediana 172 caractere, prima cvartilă 85.25 caractere, iar a treia cvartilă 243 caractere.

În cele din urmă, compania BurgerKing alege o strategie în care maximum de caractere este 296, iar minimum de 1 caracter. În acest fel, media aritmetică este de 163.30 caractere, mediana de 172 caractere, prima cvartilă de 83.25 caractere, iar a treia cvartilă de 243 caractere.

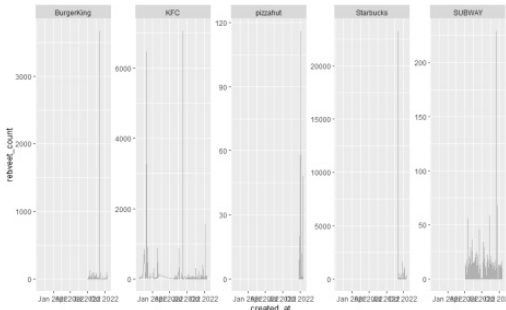

Figură 4. Lungime postări

KFC utilizează atât postări medii, cât și postări lungi. Astfel putem observa că cea mai lungă postare are 565 de caractere și cea mai scurtă de 9 caractere. Media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 107.4 caractere, mediana este de 125 caractere, prima cvartilă 35 de caractere, iar a treia cvartilă 173 de caractere.

Starbucks adoptă aceeași strategie folosind texte medii, dar și lungi. Se observă că cea mai lungă postare are 297 de caractere, media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 47.7 caractere, mediana este de 42 caractere, prima cvartilă 30 caractere, iar a treia cvartilă de 56 de caractere.

Compania Subway preferă texte medii spre lungi. În acest mod cea mai lungă postare prezintă 372 de caractere, iar cea mai scurtă 7 caractere. Media aritmetică a lungimilor tuturor postărilor este de 87.08

Figură 5. Analiza comparativă a redistribuirilor

Postările publicate de KFC sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie aritmetică de 13.54, însă mediana este de 0 retweet-uri / postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 7053 de distribuiri, prima cvartilă are 0 redistribuiri, la fel și a 3-a postarea cu cel mai mare nr. de retweet-uri este postarea publicată la data de 09.06.2022, la ora 04:33PM, în care pagina brandului KFC răspunde postării unui client care este nemulțumit de serviciile oferite de unul dintre angajații

companiei. Brandul a încercat să destindă atmosfera făcând o „glumă”, însă o astfel de postare poate aduce doar un aport negativ asupra imaginii brandului KFC deoarece nu prioritizează clientul³.

Postările publicate de compania Starbucks sunt redistribuite de către următorii acestuia cu o medie aritmetică de 23.82 distribuiri, însă mediana prezintă 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are 23.246 distribuiri, iar cele două cvartile prezintă 0 retweet-uri. Postarea cu cel mai mare nr. de distribuiri este postarea publicată la data de 02.09.2022, la ora 12:16AM, mesajul este unul scurt și anume „coffee”, dar cu impact⁴.

Postările publicate de pagina brandului Subway sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie aritmetică de 0.84 distribuiri. Mediana și cvartilele prezintă un număr de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are un număr maxim de 229 distribuiri. Aceasta este publicată la data de 14.09.2022, la ora 09:04PM, în care brandul face referire la o glumă făcută de clientela sa⁵.

Postările publicate pe pagina brandului Burgerking sunt redistribuite de către următorii paginii cu o medie aritmetică de 1.866 distribuiri. Mediana și cvartilele prezintă un număr de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are un număr maxim de 3.666 distribuiri. Aceasta este publicată la data de 02.09.2022, la ora 12:55AM, în care mesajul este unul scurt și anume „burgers”⁶.

În cele din urmă, postările brandului PizzaHut pe pagina acestuia sunt redistri-

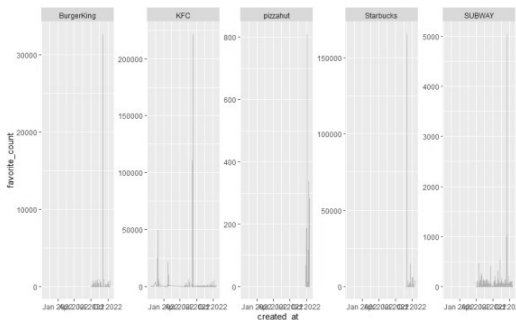
³ <https://twitter.com/kfc/status/1534891410645819396>

⁴ <https://twitter.com/Starbucks/status/1565448535415439360>

⁵ <https://twitter.com/SUBWAY/status/1570117803532746753>

⁶ <https://twitter.com/BurgerKing/status/1565458422438428673>

buite de către următorii paginii cu o medie aritmetică de 0.27 distribuiri. Mediana și quartilele prezintă un număr de 0 retweet-uri/postare. Postarea cu cele mai multe retweet-uri are un număr de 150 distribuiri. Aceasta este publicată la data de 03.10.2022, la ora 11:30PM, în care brandul comunică cu publicul conformându-se categoriei de vârstă a acestuia încercând să se integreze⁷.

Figură 6. Analiza comparativă a postărilor etichetate ca favorite

În ceea ce privește numărul de aprecieri a postărilor, brandul KFC prezintă o medie aritmetică de 167.7. Mediana și prima quartilă dețin un număr de 0 aprecieri/postare, iar a treia quartilă un număr de 3 aprecieri. Postarea cu cel mai mare număr de aprecieri în număr de 221.432 aprecieri, a fost publicată la data de 09.06.2022, la ora 04:33PM, în care pagina brandului KFC răspunde postării unui client care este nemulțumit de serviciile oferite de unul dintre angajații companiei. Brandul a încercat să destindă atmosfera făcând o „glumă”, însă o astfel de postare poate aduce doar un aport negativ asupra imaginii brandului KFC deoarece nu prioritizează clientul.

Pentru postările brandului Starbucks, media aritmetică a numărului de aprecieri este de 81.92 aprecieri, mediana de 1 apreciere/postare, iar prima și a treia quartilă în număr de 1 apreciere. Postarea cu cel mai mare număr de aprecieri și anume 165.395, a fost publicată la data de 02.09.2022, la ora 12:16AM, mesajul este unul scurt și anume „coffee”, dar cu impact.

Postările companiei Subway, sunt apreciate de publicul acestuia printr-o medie aritmetică de 7.36 aprecieri și o mediană de 0 aprecieri/postare, iar pentru prima quartilă numărul de aprecieri este 0, pe când pentru a treia quartilă număr de aprecieri este 1.

Postarea cu cel mai mare număr de aprecieri și anume 5.042, a fost publicată la data de 20.09.2022, la ora 12:41AM, în care în care brandul comunică cu publicul conformându-se categoriei de vârstă a acestuia încercând să se integreze⁸.

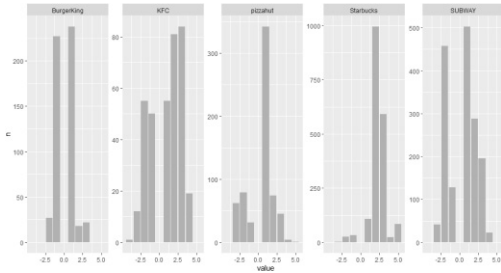
Aprecierile oferite de către public brandului BurgerKing, formează o medie aritmetică în valoare de 18.89 aprecieri. În schimb, mediana și cele două quartile prezintă un număr de 0 aprecieri/postare. Postarea cu cel mai mare număr de aprecieri și anume 32.668, a fost publicată la data de 02.09.2022, la ora 12:55AM, în care mesajul este unul scurt și anume „burgers”.

În cele din urmă, pentru brandul PizzaHut, media aritmetică a numărului de aprecieri este în valoare de 4.94 aprecieri, mediana și prima quartilă se prezintă într-un număr de 0 aprecieri, iar cea de a treia quartilă cu 1 apreciere. Postarea cu cel mai mare număr de aprecieri și anume 809, a fost publicată la data de 03.10.2022, la ora 11:30PM, în care brandul comunică cu

⁷ <https://twitter.com/pizzahut/status/1577033440628654080>

⁸ <https://twitter.com/SUBWAY/status/1571977856917606400>

publicul conformându-se categoriei de vârstă a acestuia încercând să se integreze.

Figură 7. Analiza discursivă conform metodei AFINN

În discursul public al companiei BurgerKing, aceasta folosește atât cuvinte cu conotație negativă (în special -1) și cu conotație pozitivă (în special +1). Astfel, dintre cuvintele cu un scor de -1, putem aminti: prezentarea scuzelor, offline și dintre cuvintele cu +1 amintim: promisiuni, distribuire, gratis.

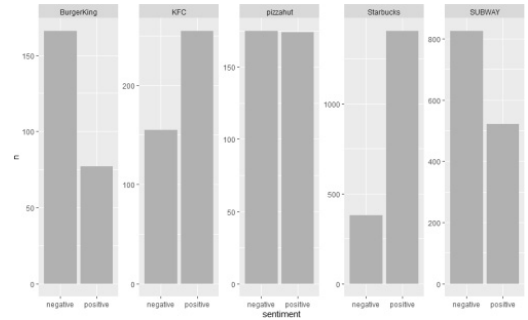
În cazul brand-ului KFC, sunt prezente cuvintele cu conotație pozitivă de gradul +1 (vis), +2 (speranță) și +3(frumos), dar și cuvinte cu conotație negativă de tipul -1 (stop), -2 (dușman), -3 (pierderi).

Compania PizzaHut prezintă în mare parte cuvinte pozitive de tip +1 (cool, libertate), +2 (ajutor), cât și cuvinte negative precum cele de -1 (întârziere), și -2 (dezamăgire, ezitare).

Starbucks se bazează cel mai mult pe cuvinte cu conotație pozitivă de tip +2 (dulce, favorită), +3 (fericire, iubire, yummy) și mai puțin pe cuvinte negative.

În cazul brand-ului Subway, cuvintele acestuia oscilează între pozitiv de tipul +1 (importantă, înțelegere, gratis), +2 (grijă, suport) și negativ de tipul -1 (plecări) -2 (frustrări, dezamăgiri, probleme).

Lucia-Marina Pantilimon, Tănase Tasențe

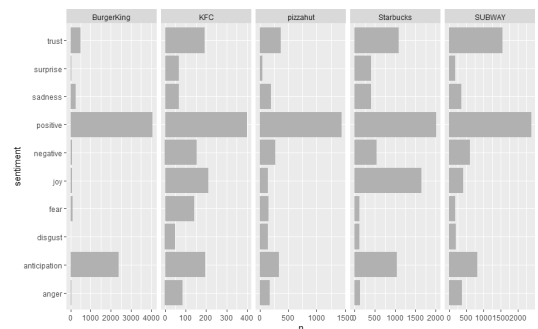

Figură 8. Analiza discursivă conform metodei Bing

Pentru analiza de sentiment a publicului, brand-ul BurgerKing deține mai multe cuvinte cu impact negativ decât pozitiv, în cadrul cuvintelor negative regăsindu-se: griji, regrete, seriozitate, iar în cadrul cuvintelor pozitive: dragoste, confort. Subway se află în aceeași categorie cu un număr ridicat de cuvinte negative: probleme, dezamăgiri, incomod, iar cele pozitive: încântare, bucurie.

Starbucks se află în topul cuvintelor pozitive: dulce, iubire, preferată, pe când cele negative fiind cu mult în jos, precum: rece, greșit.

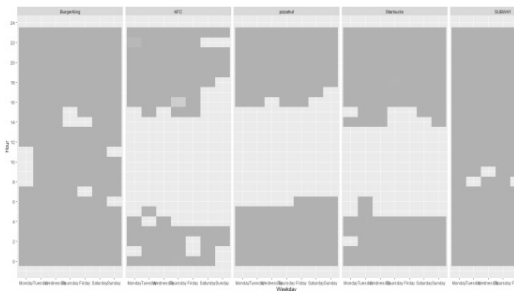
PizzaHut prezintă un număr egal de cuvinte, atât pozitive (delicios) cât și negative (ură), iar brand-ul KFC, deține un număr puțin mai ridicat de cuvinte pozitive (faimos) și un număr mai scăzut de cuvinte negative (prăjit).

Figură 9. Analiza discursivă conform metodei NRC

În urma analizei graficului de mai sus, s-a constatat că toate cele 5 brand-uri transmit cuvinte în postările lor cu impact pozitiv asupra publicului.

De asemenea, se poate observa că BurgerKing și KFC transmit o valoare semnificativă în categoria cuvintelor de anticipare (timp/zi onomastică), PizzaHut și Subway în cadrul categoriei de încredere (echipă /asistență), iar Starbucks în categoria de bucurie (delicios, minunat, cinste).

Figură 10. Planificarea orară a postărilor

Se poate observa cum companiile BurgerKing și Subway folosesc toate fusurile orare, întrucât își centrează strategia de promovare de marketing pe toată planeta, astfel puține sunt orele în care acestea nu sunt active pe contul lor de twitter.

Brand-ul KFC este activ cu postările aproape zilnic, mai puțin duminica, iar intervalele postărilor sunt între 12-04 AM și 02-12 PM.

Companiile PizzaHut și Starbucks adoptă aceeași metodă, iar orele și zilele sunt asemănătoare, aceste două companii postează în fiecare zi începând cu ora 12-05/06AM și 04-12PM.

Concluzii

Analiza de brand în Social Media pentru industria fast-food a arătat că există o competiție strânsă între principalele companii și că acestea se bazează pe

elemente precum: popularitatea, retenția, relevanța și conversiile. Analiza de brand a dezvăluit faptul că folosirea unor strategii de marketing eficiente în social media ar face o industrie precum fast food mai atractivă pentru publicul țintă. De asemenea, această analiză a arătat că companiile trebuie să se concentreze pe creativitatea lor și să se asigure că oferă clienților lor ceea ce aceștia doresc. Acest lucru se poate face prin oferirea de produse și servicii care să satisfacă interesele lor și prin implicarea și construirea unei comunități strânse. În concluzie, analiza de brand în Social Media pentru industria fast-food ne-a arătat că căutarea unei prezențe mai puternice în mediile rețelelor sociale poate ajuta companiile să se diferențieze și să atragă mai mulți consumatori.

Bibliografie

- [1] ***, Comunicarea eficienta in online – tehnici si strategii (<https://comuni-care-online.ro/comunicarea-eficienta-in-online/>).
- [2] ***, Comunicarea online (<https://ro.economy-pedia.com/11041101-online-communication/>).
- [3] Cantor, D. F., Rus, M., & Tasețe, T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [4] Rus, M., Tasețe, T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>
- [5] Rus, M., Tasețe, T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanta City Hall.

Technium Social Sciences Journal, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[6] Rus, M., Tasește, T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

[7] Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

[8] Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*, Editura Universitară, București, 2019.

[9] Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

[10] Tasește, T. (2021). Twitter Discourse Analysis of US President Donald

Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 2(1), 67–75. <https://doi.org/10.47577/tssj.v2i1.49>

[11] Ioan, Hosu; Lorina, Culic; Mihai, Deac, „Comunicarea online – provocări manageriale”, *Revista Transilvană de Științe Administrative* 16, nr. 35 (2014): 19–28.

[12] Tasește, Tănase; Ciacu, Nicoleta, „Interferences between New and Old Media. The role of Social Media in promoting written press in Romania”, *Revista de Comunicare și Marketing*, anul II, numărul 3, octombrie 2011, Editura Fundației „Andrei Șaguna”, Constanța, p. 44.

[13] Merrill, Morris; Christine, Ogan, „The Internet as Mass Medium”, *Journal of Computer-Mediated Communication* 1, nr. 4 (1 martie 1996): JCMC141, <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1996.tb00174.x>.

The use of Social Media in the communication of territorial administrative units from Galati county with citizens

Utilizarea Social Media în comunicarea cu cetățenii a unităților administrativ-teritoriale din județul Galați

Valentina-Daria PALADE

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Local public administrations can communicate with citizens using Facebook in a variety of ways. They can use it to provide information about services and news, create conversations and encourage citizens to get involved and participate. They can also use it to promote local events and initiatives, and interact directly with citizens. Facebook can be used to solicit feedback, collect opinions, and share creative solutions to local issues. Additionally, public administrations can use Facebook to discuss their plans and policies, monitor the public's response and the impact of those changes, and stay abreast of citizen's needs and concerns. Overall, Facebook provides public administrations with a platform for sharing, engaging, and listening to their citizens.

Keywords: social media, online communication, public administration, analysis

Cod JEL: K 22.

a. Comunicare online în Administrația publică. Definiții și caracteristici

Comunicarea online în administrația publică locală este un concept care se referă la utilizarea comunicării online de către instituțiile administrației publice, care pot transforma relația acestora cu cetățenii, comunitatea de afaceri și alții. Utilizarea tehnologiei digitale permite autorităților să furnizeze servicii cetățenilor, să interacționeze mai bine cu întreprinderile, să se gestioneze într-un mod mai eficient. Serviciile publice online sunt semnificative în economia actuală, iar orientarea către calitatea serviciilor/aplicațiilor online este o parte integrantă a reformei administrației

publice pentru îmbunătățirea eficienței acestora.

Dezvoltarea foarte intensă a tehnologiei informației și comunicațiilor (ITC) în ultimul deceniu a generat o creștere continuă a volumului de servicii publice care susțin și îmbunătățesc eficiența administrației publice prin furnizarea de servicii mai bune și mai transparente pentru comunitate.

Calitatea serviciilor publice dintr-o țară se corelează cu nivelul de încredere în administrația publică, ușurința de a se angaja în activități de afaceri și nivelul de trai al societății. De asemenea, calitatea serviciilor publice este un bun indicator al bunei funcționări generale a unei societăți.

În ceea ce privește serviciile de comunicare online, serviciile de comunicare bine concepute ar putea influența calitatea și eficiența serviciilor publice furnizate. Sunt trei aspecte implicate în furnizarea serviciilor de comunicare online: (1) focalizarea pe utilizator, (2) satisfacția utilizatorului, (3) rezultate.

Literatura de specialitate în domeniu¹ arată că există bune practici pentru comunicarea online. În acest context, observăm că trei concepte afectează viața de zi cu zi:

- Social media devine astăzi cea mai comună metodă de comunicare.

- Big data (volum mare de date) joacă un rol cheie în procesul decizional al organizațiilor. Conceptul de Big Data Big a fost definit ca „date mari, de mare viteză și varietate care necesită procesare inovatoare a informațiilor pentru a intensifica înțelegerea domeniului și luarea deciziilor” (Gartner, 2012).

- Inteligența artificială ar putea juca un rol vital, deoarece mașinile tind să înlocuiască nevoia ca deciziile să fie luate de oameni, iar acțiunile să fie făcute în consecință.

b. Social Media, Metoda de comunicare în instituțiile publice Rețelele sociale au venit pentru prima dată să revoluționeze comunicarea în sectorul privat, care va deveni în curând o necesitate în domeniul public, datorită necesității de informare și interacțiune sporită a cetățenilor. Așadar, la câțiva ani de la apariția acestui fenomen, putem vorbi astăzi despre o nouă paradigmă a comunicării. Platforme precum Facebook, Twitter, LinkedIn, Youtube, bloguri și multe alte canale digitale diverse, reprezintă **instrumente cheie în comunicarea**

instituțiilor publice cu cetățenii. O abordare strategică, bine definită, acțiuni concrete și inițiere de programe folosind rețelele de socializare care pot spori foarte mult activitatea instituțiilor publice din România și nu numai.

Comunicarea prin intermediul rețelelor sociale a devenit o extensie naturală a comunicării tradiționale pentru instituțiile din sectorul public de astăzi și oficială datorită responsabilității instituționale de a transmite informații, dar luând în considerare regulile și tehnicile unui tip nou și diferit de comunicare.

Definițiile social media sunt numeroase, în funcție de beneficiile pe care fiecare dintre ele le aduce utilizatorilor săi, astfel încât acestea să poată fi privite ca un instrument de interacțiune socială, dialog și chiar interactiv de marketing. Interacțiunea în timp real are loc între oameni care se pot afla în orice parte a Pământului, ceea ce crește valoarea intrinsecă a unui astfel de grup.

Putem spune că principalele beneficii a utilizării rețelelor sociale în administrația publică au identificat utilizarea eficientă a rețelelor sociale, cum ar fi transmiterea rapidă a informațiilor; facilitarea unui dialog între instituție - cetățean; monitorizarea evenimentelor și identificarea liderilor de opinie; cost mai mic decât canalele media tradiționale.

Un sistem unificat de ajustare a relației pe care instituțiile publice o au cu cetățenii prin intermediul canalelor de comunicare online ar contribui la comunicarea structurilor centrale din subordinea administrației locale etc. și permite crearea site-urilor de performanță ale instituțiilor care au și o versiune adaptată pentru mobil, dispozitive și capacitatea de a suporta diferite aplicații web. În ceea ce privește audiența, factor cheie în această discuție, o astfel de structură ar îmbunătăți experiența de navigare

¹ Niță Vasile, Ungureanu Andrei, „Quality of Online Communication Services in Public Administration”, *Revista Economica* 73, nr. 2 (1 mai 2021): 81–88, <https://doi.org/10.56043/reveco-2021-0016>.

online, cu efect direct asupra creșterii încrederii în administrația publică. În ceea ce privește rețelele sociale, majoritatea experților au fost de părere că instituțiile publice ar trebui să fie active pe rețelele de socializare. O astfel de prezență făcând comunicarea cu cetățenii, să devină interactivă și bidirecțională².

Rețelele de socializare online pot fi un instrument puternic în strategia de comunicare a unei administrații publice, oferind oportunități de a construi o imagine pozitivă a organizației, de a informa cetățenii despre activitățile sale și de a promova programe și servicii.

În primul rând, rețelele de socializare online oferă oportunități de a face cunoscute mai multor persoane programele și serviciile furnizate de administrația publică. Acestea pot include informații despre buget, proiecte, subvenții, programe de învățământ, programe de sănătate, programe de mediu, servicii de transport etc. Această promovare poate ajuta la creșterea gradului de conștientizare a cetățenilor despre resursele disponibile.

În al doilea rând, rețelele de socializare online oferă administrațiilor publice șansa de a construi relații pozitive cu cetățenii prin intermediul interacțiunii directe. Acest lucru poate ajuta la crearea unei imagini

pozitive a organizației și la îmbunătățirea relațiilor cu publicul. Pe lângă aceasta, acest lucru permite administrației publice să obțină feedback direct de la public în legătură cu programele și serviciile pe care le oferă.

În sfârșit, rețelele de socializare online oferă administrațiilor publice posibilitatea de a crea conținut cu valoare adăugată, cum ar fi video, imagini, articole, evenimente și mesaje, care să informeze cetățenii despre activitățile și programele sale. Acest lucru poate fi un mod eficient de a genera interesul publicului pentru activitățile administrației publice. Rețelele de socializare online sunt un instrument puternic în strategia de comunicare a unei administrații publice, oferind oportunități pentru a informa cetățenii despre activitățile sale și pentru a promova programele și serviciile pe care le oferă. Este important ca administrațiile publice să fie atente la modul în care se adresează publicului prin intermediul acestor rețele de socializare și să creeze conținut de calitate pentru a promova imaginea pozitivă a organizației.

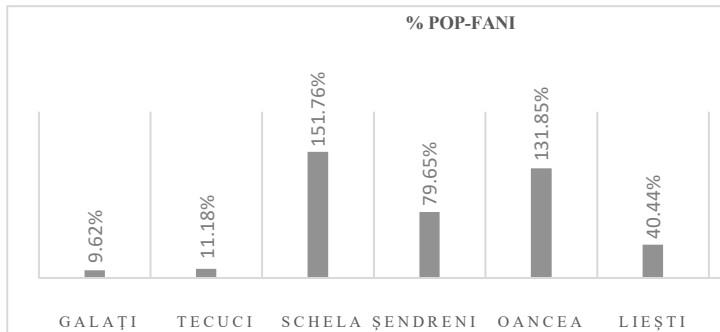
c. Analiza comparativă a comunicării prin Facebook a primăriilor din județul Galați

U.A.T.	Nr. fani	Populație	%po p-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Galați	24000	249432	9.62%	0.51%	0.32%	2800	212	446	0.43%
Tecuci	3900	34871	11.18%	0.26%	0.57%	217	32	31	0.77%
Schela	5600	3690	151.76%	0.82%	1.4%	1000	104	131	1.7%
Șendreni	2900	3641	79.65%	1.4%	1.6%	673	146	206	2.6%
Oancea	1900	1441	131.85%	1.2%	4.6%	487	65	41	5.9%
Liești	3600	8902	40.44%	0.25%	1.7%	174	11	60	2.7%
Smârdan	2900	4810	60.29%	0.24%	0.26%	71	17	108	0.57%
Be re ști	2500	2916	85.73%	0.57%	1.6%	346	19	17	1.8%

² Todericiu Ramona, Stanit Alexandra, și Bacila Marinela-Lidia, „Social Media and Online

Communication in Public Sector Administration in Romania”, *Revista Economică*, 2016, 15.

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

Se poate observa că procentul **cel mai ridicat** este cel al populației comunei Schela ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **151.76%**

Se poate observa că un alt **procent ridicat** este cel al populației comunei Oancea ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **131.85%**

Un alt procent **relativ moderat** este cel al populației orașului Berești ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **85.73%**

Un alt procent **relativ moderat** este cel al populației comunei Șendreni ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **79.65%**

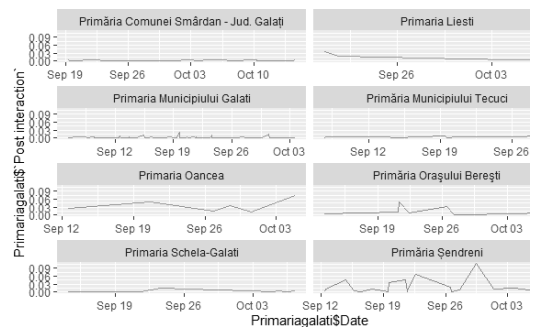
Un alt procent dar **relativ scăzut** este cel al populației comunei Smârdan ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **60.29%**

Un alt procent **relativ scăzut** este cel al populației comunei Liești ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **40.44%**

Un procent **foarte scăzut** este cel al populației orașului Tecuci ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **11.18%**

Iar **cel mai scăzut** procent este cel al populației orașului Galați ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de **9.62%**

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

Primăria comunei Șendreni înregistrează creșteri și scăderi considerabile a ratei de interacțiune, **cea mai mare creștere** înregistrându-se pe 1 octombrie ajungând la 0.11 interacțiuni/postare, **scăzând** apoi drastic și ajungând în data de 8 octombrie la 0.01 interacțiuni/postare. Mediana este de 0.007893, prima quartilă este de 0.002473, respectiv a treia quartilă este de 0.014471.

Primăria orașului Berești înregistrează creșteri și scăderi considerabile a ratei de interacțiune, **cea mai mare creștere** înregistrându-se pe 3 octombrie ajungând la 0.07 interacțiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacțiune ajungând în data de 28 septembrie la 0.01 interacțiuni/postare.

Mediana este de 0.008104, prima quartilă este de 0.003657, respectiv a treia quartilă este de 0.016181.

Primăria orașului Galați înregistrează uşoare creşteri şi scăderi a ratei de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 20 septembrie ajungând la 0.02 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune ajungând în data de 10 septembrie la 0.00 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.0019769, prima quartilă este de 0.0011345, respectiv a treia quartilă este de 0.0037722.

Primăria comunei Lieşti înregistrează uşoare creşteri şi scăderi a ratei de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 19 octombrie ajungând la 0.03 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune ajungând în data de 28 septembrie la 0.00 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.017183, prima quartilă este de 0.009856, respectiv a treia quartilă este de 0.027329.

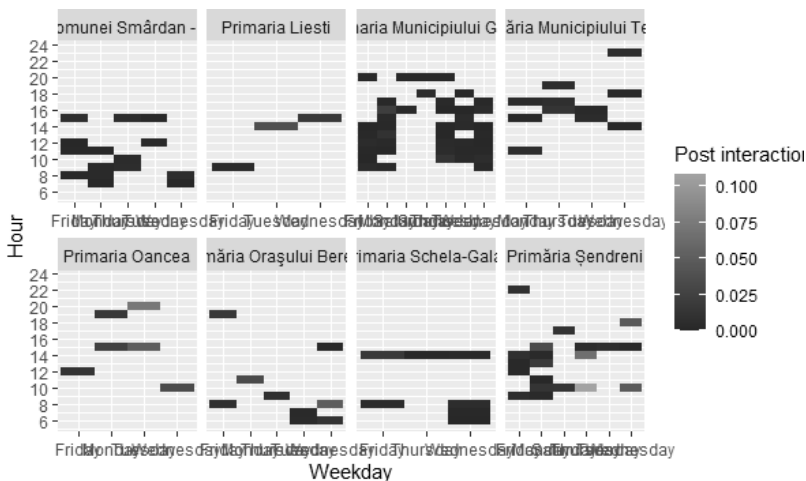
Primăria Municipiului Tecuci înregistrează o scăzută rată de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 19 septembrie ajungând la 0.02 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune ajungând în data de 15 septembrie la 0.00 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.004340, prima quartilă este de 0.002685, respectiv a treia quartilă este de 0.006634.

Primăria comunei Oancea înregistrează uşoare creşteri şi scăderi a ratei de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 20 septembrie ajungând la 0.05 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune ajungând în data de 27 septembrie la 0.02 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.02941, prima quartilă este de 0.01842, respectiv a treia quartilă este de 0.04597.

Primăria comunei Schela înregistrează uşoare creşteri şi scăderi a ratei de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 22 septembrie ajungând la 0.02 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune fiind în data de 19 septembrie la 0.00 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.001684, prima quartilă este de 0.001013, respectiv a treia quartilă este de 0.004896.

Primăria comunei Smârdan înregistrează o scăzută rată de interacţiune, **cea mai mare creştere** înregistrându-se pe 10 octombrie ajungând la 0.01 interacţiuni/postare, iar **cea mai scăzută** rată de interacţiune fiind în data de 26 septembrie la 0.00 interacţiuni/postare. Mediana este de 0.0020538, prima quartilă este de 0.0007795, respectiv a treia quartilă este de 0.0044740.

Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei comunei Smârdan în zilele de **vineri** între orele 10-12, dar a înregistrat o rată de angajament pozitivă și la ora 8 și 15, **lunea** între orele 7-10 chiar și 11, **joia** în intervalul orar 8-11 respectiv și la ora 15, **marțea** la ora 12 și ora 15, **miercurea** de la 7-9, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **sâmbătă, duminică** și respectiv în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei comunei Liești în zilele de **vineri** între orele 8-10, **marțea** în intervalul orar 14-16, **miercurea** de asemenea 14-16, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare.

Nu se recomandă însă să se posteze în zilele de **sâmbătă, duminică, luni, joi** și respectiv în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei Municipiului Galați în zilele de **vineri** între orele 9-14, dar și la ora 20, **lunea** între orele 11-17 chiar și la ora 9, **sâmbăta** în intervalul 16-17 dar și 19-21, **duminica** de asemenea de la 18-19 și 20-21, **joia** în intervalul orar 10-15 și de la 17-18 respectiv și la 20-21, **marțea** 10-12 de la 14-16 respectiv 18-19, **miercurea** de la 9-15 și 16-18, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei Municipiului Tecuci în zilele de **luni** între orele 10-12, 14-16, 17-18, **joia** în intervalul orar 16-18 și 19-20, **marți** 15-17, **miercuri** de la 13-15 și 17-19 chiar și de la 22-00, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în

acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **vineri, sâmbătă și duminică** precum și în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei comunei Oancea în zilele de **vineri** între orele 11-13, **lunea** în intervalul orar 14-16, 18-20, **marțea** 14-16 respectiv 19-21, **miercurea** de la 9-11, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **joia, sâmbătă și duminică**, de asemenea nici în afara intervalelor orare precizate anterior.

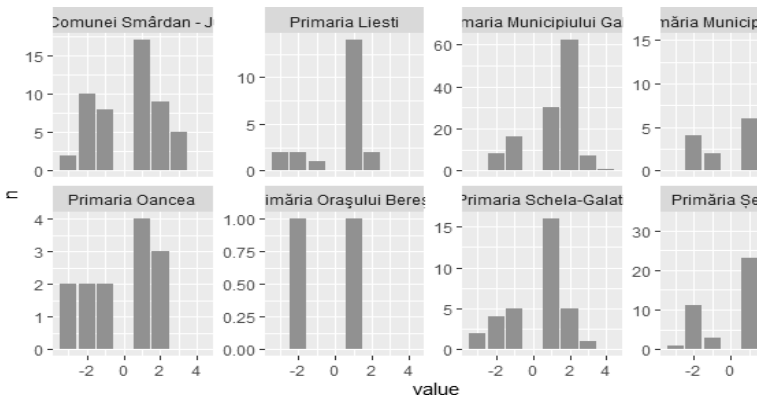
Se recomandă publicarea postărilor primăriei orașului Berești în zilele de **vineri** între orele 7-9, dar și la 18-20, **lunea** între orele 10-12, **joia** în intervalul orar 8-10, **marțea** 6-8, **miercurea** de la 6-7 precum și 8-9 și 14-16, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **sâmbătă și duminică**, asemenea și în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei comunei Schela în zilele de **vineri** între orele 7-9 și 13-15, precum și **joia** în intervalul orar 13-15, **miercurea** de la 6-9 și 13-15, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **luni, marți, sâmbătă și duminică** precum și în afara intervalelor orare precizate anterior.

Se recomandă publicarea postărilor primăriei comunei Șendreni în zilele de **vineri** între orele 8-10, 12-15, respectiv și 21-23, **lunea** între orele 8-11 respectiv 12-16, **sâmbăta** în intervalul 9-11, 16-18, **joia** în intervalul orar 9-11, 15-16, respectiv **marțea** 15-16, și **miercurea** de la 9-10, 15-16 și 18-19, deoarece se poate observa cu ușurință că indivizii sunt cei mai

receptivi în acele zile și în acele intervale orare. Nu se recomandă însă postarea în zilele de **sâmbătă și duminică**, așadar nici în afara intervalelor orare precizate anterior.

Analiza discursivă prin Facebook a primăriilor din Galați, prin metoda Afinn

Primăria Municipiului Galați își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +2 (corect, suport, îmbunătățire) și +1 (legal, natural, a asigura), respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative** de -2 (de urgență, risc) și -1 (deșuri, limite, a evita).

Primăria Municipiului Tecuci își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +2 (beneficii, suport, aprobare) și +1 (a crește, a invita, a promova), respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative** de -2 (accident, risc, dăunător) și -1 (a impune, provocare).

Primăria orașului Berești își centreează discursul public prin Facebook, pe un procent relativ de egalitate între **mesajele pozitive** de +1 (Iisus) și respectiv **mesajele negative** de -2 (lipsă).

Primăria comunei Smârdan își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +1 (natural, gratuit, a acorda), +2 (puternic, zâmbet, mulțumit) și respectiv +3 (frumos), și într-o măsură relativ mai mică pe **mesaje negative** de -1 (deșuri, impus, a uita) și -2 (a încălca, risc, moarte).

Primăria comunei Liesti își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +1 (gratuit, legal, natural), respectiv +2 (beneficii, justiție), și într-o măsură relativ mai mică pe **mesaje negative** de -2 (risc, a încălca) și -3 (crimă).

Primăria comunei Oancea își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +1 (a extinde, a promite, siguranță), respectiv +2 (a îmbunătăți, dragă, aprobat), și într-o măsură mai mică pe **mesaje negative** de -1 (accident, risc, dăunător), -2 (periculos, indiferent) și -3 (fals, rău).

Primăria comunei Schela își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +1 (gratuit, activ, autoritate), +2 (beneficiu, corect, avantaje), și într-o măsură mai mică pe **mesaje negative** de -1 (a preveni, anti, presiune) și -2 (risc, a încălca, obosit).

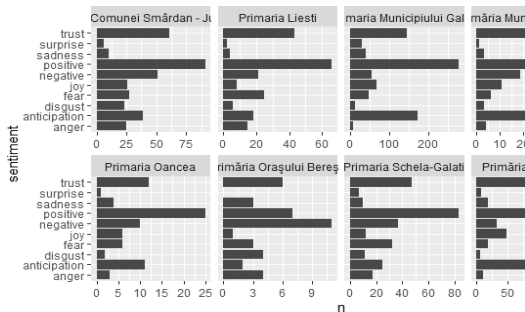
Primăria comunei Șendreni își centreează discursul public prin Facebook, în cea mai mare parte pe **mesaje pozitive** de +1 (natural, share, a extinde), +2 (dragă, aprobare, beneficiu), și într-o măsură mai

mică pe **mesaje negative** de -1(presiune, scuză) și -2(moarte, foc, eșec).

Analiza discursivă prin Facebook a primăriilor din Galați, prin metoda NRC

în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (eficient, a încuraja, aprobare), încredere (sistem, administrativ, înțelegere) și anticipare (risc, consiliu, plan). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (dăunător, zgomot, fals), frică (forță, pericol, execuție), furie (provocare, dăunător, forță).

Primăria orașului Berești își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje negative**, fiind urmate de **cele pozitive**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (gospodărie, salariu, soldat), încredere (poartă, țară, prognoză) și anticipare (salariu, prognoză). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (minimum, frig, a elimina), dezgust(gunoi), furie (a elimina, periculos).

Primăria Municipiului Galați își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se

identifică: pozitivitate (frumos, comunitate, informație), încredere (personal, sponsor, respect) și anticipare (posibilitate, public, căsătorie). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (subvenție, obligatoriu, crimă), frică (regiment, spital, interzis), tristețe (urgență, plânge, soldat).

Primăria Municipiului Tecuci își centrează discursul public prin Facebook, Primăria comunei Smârdan își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (frumos, comunitate, contact), încredere (școală, respect, Parlament) și anticipare (timp, rețea, remediu). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (corupție, crimă, incompatibil), frică (medical, divorț, artilerie), tristețe (moarte, soldat, sursă de venit).

Primăria comunei Liești își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (teren, primar, procedură), încredere (justiție, management, inteligență) și anticipare (apărare, morală, public). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (contraveni, condamnare, sarcină), frică (brigadă, militar, apărare), furie (a renunța, batalion, defensivă).

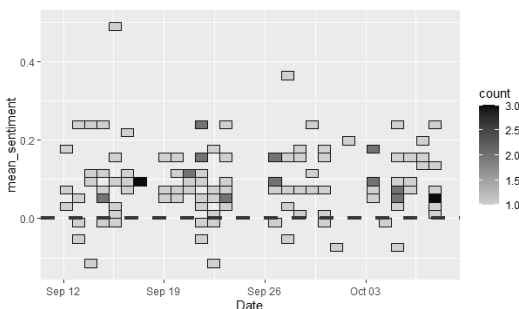
Primăria comunei Oancea își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (atenție, public, renovare), încredere (planificare, echipă,

coleg) și anticipare (posibilitate, public, căsătorie). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (rău, fals, băut), frică (poliție, a evita, periculos), tristețe (execuție, rău, periculos).

Primăria comunei Schela își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (corect, accesibil, facil), încredere (autoritate, consiliu, umanitate) și anticipare (posibilitate, public, căsătorie). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (a elimina, contaminare, a renunța), frică (malaria, ulcer, risc), furie (sentiment, soldat, incompatibil).

Primăria comunei Șendreni își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe **mesaje pozitive**, respectiv într-o măsură mai mică pe **mesaje negative**. Emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai frecvent întâlnite în discursul public se identifică: pozitivitate (share, electric, respect), încredere (faptă, sursă de venit, lege) și anticipare (posibilitate, public, căsătorie). Dintre sentimentele negative se pot distinge: negativitate (rezistent, execuție, izolare), frică (foc, naștere, destinație), tristețe (scuze, divorț, a deteriora).

Analiza comparativă a indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate

Se poate observa că discursul public pe Facebook al instituțiilor județului Galați se centrează pe cuvinte cu o **conotație pozitivă**, bazându-se pe **sentimente pozitive**, atingând valoarea maximă de **3** în zilele de 17 septembrie și 8 octombrie, apoi urmată de valoarea **2** ce apar în zilele de 14, 21, 22, 24, 27 septembrie și 4, 6 octombrie, predominantă fiind valoarea de **1**, remarcându-se pe toată perioada statisticii. (12 septembrie - 10 octombrie). Mediana este de 0.08333, prima quartilă este de 0.05000, respectiv a treia quartilă este de 0.15000.

Concluzii

Utilizarea Facebook în strategia de comunicare a primăriilor din județul Galați a determinat o creștere semnificativă a numărului de persoane care interacționează cu autoritățile locale, precum și oportunități de a informa oamenii despre evenimente și schimbări din localitatea lor. Primăriile din județul Galați au luat în considerare această platformă de socializare și au investit resurse în a crea și a răspunde la postările cetățenilor, precum și în promovarea activităților din zonă pe platforma digitală. Acest lucru a dus la crearea unei comunități largi de persoane interesate și implicate în activitățile din oraș. De asemenea, a oferit primăriilor din județul Galați posibilitatea de a transmite informații importante despre diverse evenimente și schimbări într-un mod rapid și eficient, atingând o audiență mult mai largă.

Bibliografie

[1] Niță Vasile, Ungureanu Andrei, „Quality of Online Communication Services in Public Administration”, *Revista Economica* 73, nr. 2 (1 mai 2021): 81–88, <https://doi.org/10.56043/reveco-2021-0016>.

[2] Todericiu Ramona, Stanit Alexandra, și Bacila Marinela-Lidia, „Social Media and Online Communication in Public Sector

Administration in Romania”, *Revista Economică*, 2016, 15.

[3] TaseŃe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

[4] TaseŃe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

[5] TaseŃe Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.

[6] TaseŃe, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

[7] TaseŃe, T. (2021). Facebook’s power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

[8] Rus M., TaseŃe T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

[9] Cantor, D. F., Rus M., & TaseŃe T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

[10] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & TaseŃe T. (2020). Organizational communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium Social Sciences Journal*, 3(1), 76–81. <https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>

[11] TaseŃe T. (2020). Facebook’s role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68. <https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>

[12] Rus M., TaseŃe T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanța City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[13] Rus M., TaseŃe T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

Analyzing communication through Social Media within the local public administration in Romania

Analiza comunicării prin Social Media în administrația publică locală din România

Mariana Simona VASILE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Social media has become an increasingly important tool for local public administration in Romania to communicate with citizen and other stakeholders. Local governments can use social media to inform citizens about events, programs, and services, connect with citizens on various issues, and collect feedback and input from citizens in order to improve public services. By engaging in social media, local public administrations can promote openness and transparency and build trust and relationships with those they serve. Studies have shown that there is a growing use of social media for local public administration in Romania. In a study conducted in 2018, it was found that nearly 80% of Romanian municipalities used Facebook as a primary social media platform for communication. This is an increase from 2017, when only 65% of municipalities used Facebook. The study also showed that Twitter, YouTube, and LinkedIn are also used by local public administrations, but to a lesser extent than Facebook. The research also revealed that while local public administrations use social media to reach out to citizens and disseminate information, they are not using it to the fullest potential. The study found that only 3% of surveyed local governments used social media to actively engage with citizens and involve them in decision-making processes. To improve the use of social media for local public administration in Romania, it is important for local governments to prioritize this type of communication. They should also make an effort to engage citizens and involve them in decision-making processes. Additionally, local public administrations should work to ensure that their social media content is user-friendly, accessible, and engaging. Furthermore, local governments should establish clear policies and guidelines on the proper use of social media, which could help to ensure the accuracy and quality of content disseminated through these platforms.

Keywords: social media, local public administration, facebook, communication strategy

Cod JEL: K 22.

Social media, metoda de comunicare în administrația publică

Social media poate fi un instrument valoros pentru administrația publică, oferind o modalitate nouă și interesantă de a comunica cu publicul. De la transmiterea de mesaje și știri la organizarea de evenimente și voturi publice, social media poate fi un excelent mediu pentru democrația electronică.

De asemenea, poate fi folosit pentru a oferi informații utile despre evenimente sau programe, atât către cetățeni, cât și între angajații administrației publice. Social media poate crește, de asemenea, transparența administrației publice. Publicul poate posta întrebări despre anumite programe, vedea ce activități are loc în mod regulat și poate urmări evenimentele. Acest lucru reduce costurile de marketing și crește gradul de participare al cetățenilor, precum și gradul de încredere în autoritățile publice.

Cu toate acestea, cu o promovare excesivă și anumiți angajați care folosesc site-urile pentru scopuri personale, administrația publică trebuie să facă eforturi pentru a se asigura că sunt îndeplinite politicile și standardele în vigoare. De asemenea, este important ca autoritățile publice să monitorizeze activitatea pe social media și să răspundă la toate mesajele trimise de public. În acest fel, autoritățile publice pot asigura că comunicarea lor cu publicul este de cea mai bună calitate.

Facebook a revoluționat¹ modul în care administrația publică locală din România comunică cu cetățenii. Platformă să a fost folosită pentru a oferi informații despre planurile de dezvoltare ale localităților și pentru a permite comunităților să-și exprime părerile și sugestiile prin intermediul comentariilor. Administrația publică locală

a folosit Facebook pentru a informa cetățenii despre noile servicii și proiecte.

De asemenea, a oferit oportunități cetățenilor de a rămâne conectați la evenimente și inițiative locale prin intermediul postărilor și anunțurilor pe pagina sa de Facebook². Pagina de Facebook a administrației publice locale a oferit, de asemenea, o modalitate ușoară de a interacționa cu cetățenii și de a-i informa despre cele mai recente acțiuni și programe. Platforma de socializare a oferit, de asemenea, facilitarea contactelor directe între autoritățile locale și cetățenii diferitelor localități, permițându-le acestora să discute și să comunice mai ușor despre evenimentele și planurile locale. Acest lucru a permis autorităților locale să ia decizii informate și să aibă o perspectivă mai clară asupra tuturor aspectelor relevante³.

Astfel, putem distinge o serie de 6 caracteristici principale⁴ ale comunicării prin Social Media în cadrul administrației publice locale din România:

1. Autenticitate: Social media oferă autorităților locale posibilitatea de a realiza conversații și conexiuni autentice cu cetățenii, oferindu-le oportunitatea de a dezvolta relații cu comunitățile în care funcționează.

2. Flexibilitate: Administrația publică locală poate utiliza platformele social media pentru a oferi informații actualizate și informații importante despre diverși factori, cum ar fi dezvoltarea economică, politică și socială în zonă.

² Tasețe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

³ Rus M., Tasețe T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

⁴ Tasețe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

¹ Tasețe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

3. Expertiză: Administrația publică locală poate folosi Social Media pentru a colabora cu liderii comunității, pentru a oferi expertiza cetățenilor în diverse proiecte și pentru a face schimb de cunoștințe.

4. Transparență: Social Media oferă autorităților locale oportunitatea de a fi deschise și transparente cu privire la procesele și activitățile lor administrative.

5. Participare: Administrația publică locală poate utiliza platformele de Social

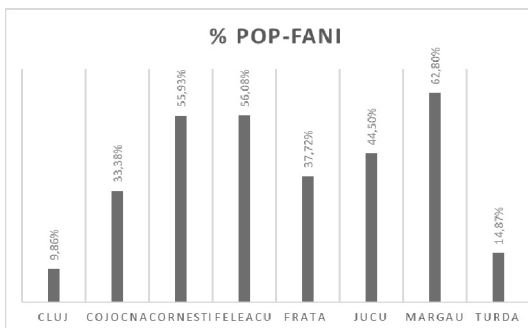
Media pentru a încuraja cetățenii să se implice în politicile locale și în proiectele publice.

6. Educație: Autoritățile locale pot folosi Social Media pentru a educa cetățenii despre îndatoririle și obligațiile lor cetățenești și pentru a le oferi resurse și informații utile despre comunitatea locală.

Strategia de comunicare prin Facebook a principalelor primării din județul Cluj

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Cluj	32000	324576	9,86%	71%	0,26%	5300	5.8	493	5798,8
Cojocna	1400	4194	33,38%	73%	%	205	4.4	45	254,4
Cornești	835	1493	55,93%	0,18%	4,8%	32	2.0	6	40
Feleacu	2200	3923	56,08%	1,2%	1,2%	597	2.3	96	695,3
Frata	1600	4242	37,72%	1,6%	3,4%	498	11	43	552
Jucu	1900	4270	44,50%	0%	0,080%	0	0	0	0
Margau	932	1484	62,80%	0,46%	%	69	0	20	89
Turda	7100	47744	14,87%	1,2%	0,82%	2200	2.4	128	2330,4

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

• Se poate observa că procentul cel mai ridicat este cel al populației comunei **Mărgău** ce urmărește pagina de Facebook cu un procent de **62,80%**

• Pe locul 2 se află populația comunei **Feleacu** ce urmărește pagina de Facebook cu un procent de **56,08%**.

• Un alt procent ridicat se regăsește în populația comunei **Cornești** care urmărește pagina de Facebook a primăriei cu un procent de **55,93%**.

• Populația comunei **Jucu** urmărește pagina de Facebook a primăriei cu un procent relativ ridicat de **44,50%**.

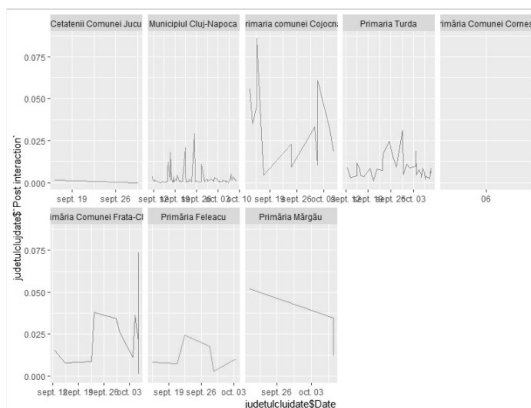
• Populația comunei **Frata** urmărește pagina de Facebook a primăriei cu un procent relativ ridicat de **37,72%**.

• Populația comunei **Cojocna** urmărește pagina de Facebook a primăriei cu un procent moderat de **33,38%**.

• Populația orașului **Turda** care urmărește pagina de Facebook a primăriei prezintă un procent scăzut de **14,87%**.

• Populația **Municipiului Cluj** care urmărește pagina de Facebook a primăriei prezintă un procent foarte scăzut de **9,86%**.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

• **Rata de interacțiune** a primăriei **Cojocna** a scăzut în perioada 13-15 septembrie la 0.035 interacțiune/postare, a crescut în perioada 15-19 la **0.085** interacțiune/postare, după care a scăzut semnificativ în perioada 19 septembrie- 3 octombrie ajungând la o rată de **0.015** interacțiune/postare, apoi a crescut de pe 3 octombrie până pe 8 octombrie ajungând la o rată de **0.63** interacțiune/postare. În medie, are o rată de interacțiune de 0,034446, mediana este de 0,032488, rata minimă de interacțiune este de 0,004329, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,086045, prima quartilă este de 0,0163, iar cea de a treia este de 0,048124.

• **Rata de interacțiune** a primăriei **Cornești** a scăzut în perioada 12-15 septembrie de la **0.010** până la 0.04 interacțiune/postare, a crescut de pe 15 până pe 19 ajungând la o rată de **0.019** interacțiune/postare după care a scăzut de pe 19 până pe 26 septembrie la o rată de **0.17** interacțiune/postare. În medie are o rată de interacțiune de 0,04785, mediana este de 0,04785, rata minimă de interacțiune este de 0,0563, rata maxima este de 0,08599.

• **Rata de interacțiune** a primăriei **Municipiului Cluj** a stagnat în perioada 12-19 septembrie la o rată de **0.05** interacțiune/postare după care a crescut de pe 19 până pe 26 la **0.027** interacțiuni/postare. Din data de 27 septembrie rata de interacțiune scade până la 0.02 interacțiuni/postare după care urca din nou pana la **0.26** interacțiune/postare. În medie are o rată de interacțiune de 0,0034040, mediana este de 0,0011840, rata cea mai mica de interacțiune este de 0,000000, cea mai mare rata este de 0,0293154, prima quartila este de 0,0005034, iar cea de a treia este de 0,0020248.

• **Primăria Feleacu** are o rată de interacțiune de **0.10** care stagnează de pe data de 14 pana pe 19 septembrie după care crește până la **0.25** interacțiune/postare, apoi scade pe data de 26 septembrie la o rată de **0.19** interacțiune/postare. În medie are o rată de interacțiune de 0,011888, mediana este de 0,009421, rata cea mai mica este de 0,002746, cea mai mare rată este de 0,024458, prima quartilă este de 0,007653, iar cea de a treia este de 0,016018.

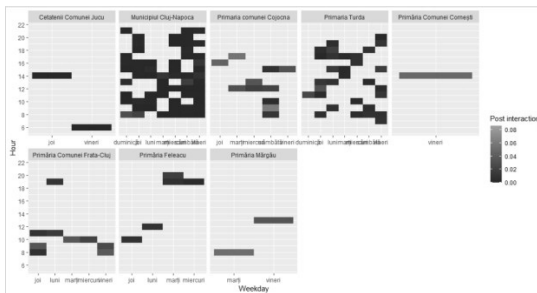
• **Primăria Turda** are o rată de interacțiune de 0.20 interacțiune/postare în perioada 12-19 septembrie după care scade de pe 19 septembrie până pe 26 septembrie la spre 0, apoi a crescut semnificativ până la 0.30 interacțiune/postare pe data de 1 octombrie, scade din nou pe 3 spre 0. În medie are o rata de interacțiune de 0,008231, mediana este de 0,007377, cea mai mica rata este de 0,001137, cea mai mare este de 0,031343, prima quartila este de 0,003804, iar cea de-a treia este de 0,009430.

• **Rata de interacțiune a primăriei Mărgău** scade treptat în perioada 20 septembrie - 7 octombrie de la 0.50 interacțiune/postare până la 0.20 interacțiune/postare.

postare, după care scade din nou de pe 7 până pe 10 octombrie până la 0.10 interacțiune/postare. În medie prezintă o rată de interacțiune de 0,03270, mediana este de 0,03445, rata cea mai mică este de 0,01184, cea mai mare este de 0,05182, prima quartila este de 0,02314, iar cea de-a treia este de 0,04313.

• **Rata de interacțiune a primăriei Jucu** este de 0.00 interacțiune/postare. Primăria Jucu are o rată de interacțiune în medie de 0,008009, rata minimă de interacțiune este de 0,0000000, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,0016017. Mediana este de 0,0008009, prima quartila este de 0,0004004.

Analiza comparativa a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

• În cazul primăriei **Municipiului Cluj** se recomandă publicarea postărilor în zilele de luni, marți, joi, sâmbătă și duminică în intervalul orar **8.00-16.00**.

• În cazul primăriei **Cojocna** se recomandă publicarea postărilor în zilele de marți, miercuri, joi și sâmbătă în intervalul orar **9.00-17.00**.

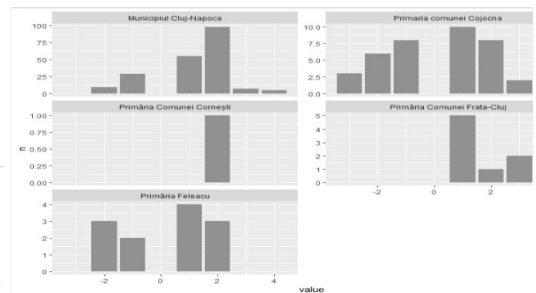
• În cazul primăriei **Turda** se recomandă publicarea postărilor în zilele de luni, joi și duminică în intervalul orar **11.00-18.00**.

• În cazul primăriei **Cornești** se recomandă publicarea postărilor în ziua de vineri a săptămânii în intervalul orar **13.00-14.00**.

• În cazul primăriei **Frata** se recomandă publicarea postărilor în zilele de marți, miercuri, joi și vineri în intervalul orar **8.00-11.00**.

• În cazul primăriei **Feleacu** se recomandă publicarea postărilor în ziua de marți a săptămânii în intervalul orar **19.00-20.00**.

• În cazul primăriei **Mărgău** se recomandă publicarea postărilor în zilele de marți și vineri în intervalul orar **8.00-12.00**. **Analiza discursive potrivit metode de cercetare AFINN**

• **Primăria Municipiului Cluj** își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe cuvinte pozitive și într-o măsură mai mică pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive, cel mai des utilizate în discursul public putem identifica următoarele: cuvinte de +1 (legal, promovare, activ, siguranță, soluții, înțelegere, garanție), cuvinte de +2 (susținere, grijă, recomandare, ajutor, curat, oportunități, corect, solid, onoare), cuvinte de +3 (sărbătorit, fericire, iubit, iubire, frumos) și de +4 (minunat, fantastic, distracție, câștigător). Dintre cuvintele negative putem distinge: cuvinte de -1 (pierdere, schimbare, suspendare, restricție, provocare, evitare, așteptare, afectat), cuvinte de -2 (restricționare, interdicție, urgență, pedeapsa, poluare).

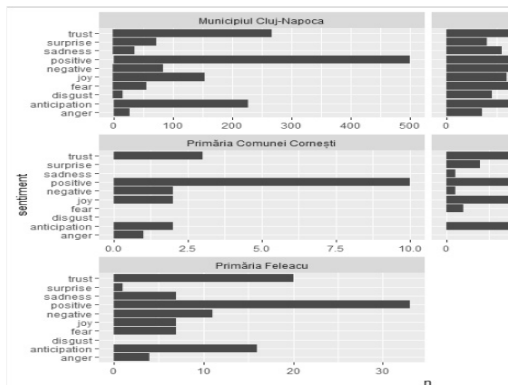
• **Primăria comunei Cojocna** își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe cuvinte pozitive și într-o

măsură aproximativ egală pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive, cel mai des utilizate în discursul public sunt: cuvinte de +1 și +2 (ușor, natural, responsabil, activitate, convingere, ajutor, susținere, grijă, înțelegere, promptitudine). Dintre cuvintele negative distingem cuvinte de -1 și -2 (izolare, greu, pierdere, risc), dar și cuvinte de -3 (urât, pericol, răutate).

• **Primăria comunei Frata** își centrează discursul public prin Facebook, pe cuvinte pozitive, cel mai des utilizate în discursul public sunt: cuvinte de +1 (natural, acceptat, dorință, acord), cuvinte de +2 (grijă) și cuvinte de +3 (iubire).

• **Primăria Feleacu** își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte pe cuvinte pozitive și într-o măsură mai mică pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive, cel mai des utilizate sunt: cuvinte de +1 (acordat, a acorda, legal), cuvinte de +2 (beneficii). Dintre cuvintele negative distingem: cuvinte de -1 (blocat, scuze) și cuvinte de -2 (urgență, inconveniență, lipsuri).

Analiza discursive potrivit metode de cercetare NRC

• **Primăria Municipiului Cluj** își centrează discursul public prin Facebook transmițând în mare parte sentimente pozitive dintre care se remarcă: încredere (con-

siliu, echipa, parteneriat, asociație, onoare, resurse), bucurie (încurajare, daruri, minunat, celebrare, invitație), pozitivitate (festival, anticipație, practica, organizare). Într-o măsură mai mică putem sesiza și sentimente negative precum: teama (provocare, schimbare, evadare, pierdere) sau furie (dăunător, corupție, depășit).

• **Primăria comunei Cojocna** își centrează discursul public prin Facebook printr-un conținut relativ mediu bazat atât pe emoții pozitive cât și pe emoții negative. Dintre emoțiile pozitive putem remarca: încredere (responsabilitate, convingere), bucurie (alăturare, depășire, special), surprindere (revoluție, întâmplare). Dintre sentimentele negative se remarcă frica (risc, pedeapsa, schimbare), dezgustul (murdar, poluare, pierdere, urât) sau tristețe (violență).

• **Primăria Cornești** își centrează discursul public prin Facebook bazându-se doar pe cuvinte care transmit sentimente pozitive precum: bucurie (festival, curat), anticipare (mâine, pregătire, public), încredere (respect, profesionalism) sau pozitivitate (prosperitate, esențial).

• **Primăria comunei Frata** transmite prin discursul public de Facebook numai sentimente pozitive dintre care se remarcă: încredere (țară, management, registru), bucurie (venituri, salariu) și pozitivitate (atenție, ajutor, titlu.)

• **Primăria Feleacu** își centrează discursul public prin Facebook transmițând în mare parte sentimente pozitive, iar într-o măsură mai mică, sentimente negative. Dintre cele pozitive se remarcă: încredere (legal, drept, medicina, acord, educație), bucurie (copil, mariaj, venituri). Dintre cele negative se remarcă: frica (execuție, competiție) și tristețe (iertare, urgență).

Concluzii

Conform datelor analizate, se poate trage concluzia că majoritatea primăriilor din județul Cluj au urmărit, cel puțin în perioada monitorizată, să își îmbunătățească comunicarea cu cetățenii prin utilizarea rețelei de socializare Facebook. Acest lucru a permis primăriilor să-și creeze o prezență online mai vizibilă, să transmită informații către toată lumea în timp util și să ofere o interacțiune mai bună cu cetățenii. De asemenea, și-au creat pagini dedicate evenimentelor și activităților din localitate, în care pot fi postate știri, fotografiile, videoclipuri și alte informații relevante. În general, strategia de comunicare prin Facebook a principalelor primării din județul Cluj a fost una cu adevărat eficientă și eficace, care a permis o mai bună interacțiune cu cetățenii și a fost direct responsabilă pentru schimbarea modului în care aceștia percep munca autorităților locale.

Bibliografie

- [1] Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.
- [2] Tasește Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.
- [3] Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.
- [4] Tasește, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>
- [5] Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European

Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

[6] Rus M., Tasește T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

[7] Cantor, D. F., Rus M., & Tasește T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

[8] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & Tasește T. (2020). Organizational communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium Social Sciences Journal*, 3(1), 76–81. <https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>

[9] Tasește T. (2020). Facebook's role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68. <https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>

[10] Rus M., Tasește T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanța City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[11] Rus M., Tasește T., Sandu, M. L., & Iscriu, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

The role of Social Media in the development of the communication strategy of public institutions

Rolul Social Media în dezvoltarea strategiei de comunicare a instituțiilor publice

Elena URSE

Lect. univ. dr. Tănase TASENȚE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Social media has become an increasingly important factor in the development of public institution communication strategies. In the digital age, social media provides the ability to quickly build visibility and trust with the public, to share information and to foster dialogue with stakeholders. It also offers the potential to create interactive and engaging experiences for the public. As a communication channel, social media tools such as Twitter, Facebook, YouTube, and Instagram can be used to increase public awareness, promote key messages and reach new audiences. Institutions can use these platforms to share news, announcements, events and campaigns, and to engage with stakeholders in a direct and meaningful way. Social media also provides a platform for public institutions to reach more people in a more cost-effective manner, allowing them to reach wider audiences without the need for traditional advertising or promotion. It also enables them to better monitor public opinion and sentiment, giving them insight into the public's expectations and concerns. Ultimately, the use of social media in public institution communication strategies can help to create more informed, engaged and trusting relationships with the public. It also allows institutions to interact with and better understand the needs of their stakeholders, making their communication more effective and efficient.

Keywords: social media, online communication, public administration, analysis

Cod JEL: K 22.

I. Comunicarea online în administrația publică

Comunicarea online în administrația publică locală poate ajuta la modernizarea administrației și la facilitarea procesului de luare a deciziilor. Platformele de Internet facilitează comunicarea între membrii

diferitelor părți interesate din administrația publică.

Utilizând aceste platforme, funcționarii publici pot partaja informații, răspunde întrebărilor cetățenilor și oferă sprijin asupra anumitor subiecte cheie. De asemenea, poate fi folosit pentru a facilita începutul public în luarea deciziilor, astfel

încât funcționarii publici pot avea acces la informații directe din partea comunității.

Aceste platforme de Internet pot fi folosite pentru a face informarea cetățenilor despre proiecte, politici și programe de interes public mai accesibilă. Acest lucru este foarte important, deoarece majoritatea cetățenilor nu au acces fizic la informații despre aceste subiecte și ar trebui să fie la curent cu toate opțiunile disponibile. Utilizând tehnologia modernă, comunicarea online în cadrul administrării publice locale poate fi folosită, de asemenea, pentru a îmbunătăți transparența și responsabilitatea.

Cu aceste platforme de Internet, informațiile referitoare la activitățile administrative sunt accesibile publicului și pot fi actualizate în mod regulat¹. Prin acest lucru, cetățenii pot obține acces la informații utile și pot exercita controlul asupra activităților administrative, astfel îmbunătățindu-se transparența și responsabilitatea administrației publice locale.

Comunicarea online în cadrul administrării publice locale poate contribui, de asemenea, la îmbunătățirea eficienței administrative. Utilizând platformele de Internet, funcționarii publici pot trimite și primi informații în mod rapid și eficient, ceea ce poate reduce timpul investit în procesul de luare a deciziilor. Acest lucru poate duce, la rândul său, la luarea unor decizii mai bune și mai bine fundamentate și la eficiența în implementarea procesului de luare a deciziilor. În concluzie, comunicarea online în cadrul administrării publice locale poate fi utilă pentru modernizarea administrației și apropiindu-se cetățenilor. Platformele de Internet pot fi folosite pentru a facilita comunicarea între membrii diferitelor părți interesate, pentru a promova informarea

cetățenilor despre subiecte cheie și pentru a îmbunătăți transparența și responsabilitatea în administrația publică. De asemenea, platformele pot fi folosite pentru a îmbunătăți eficiența procesului de luare a deciziilor.

II. Social-media, metoda de comunicare în instituții publice

Social-media este o cale de comunicare, fiind toate rețelele sociale reprezentând ajutorul creării unor platforme reale de interacțiune.

Folosirea rețelelor sociale de către guvern sunt însoțite de așteptări de a crea interacțiuni online între guvern și toate instituțiile. În așa fel rețelele sociale au un efect important și oferă cetățenilor populației să fie implicate în elaborarea politicilor sau de a fi ascultați.

Instituțiile publice oferă răspunsuri imediate pentru feedback direct și amplifică cetățenilor așteptările pentru schimbările din viitor. Din moment ce o instituție este dispusă să intre în social-media al populației sub formă de știri sau anunțuri pe Facebook, YouTube, Instagram, Twitter, etc, așteptările din partea cetățenilor cresc pentru a evolua în timp real și le oferă răspunsuri la postările sau știrile postate.

Social media poate juca un rol important în strategia de comunicare a administrațiilor publice locale. Platformele de social media² ar putea fi folosite eficient pentru a promova programe, evenimente și politica publică locală, precum și pentru a oferi informații despre serviciile locale și asistența pentru comunitate. De asemenea, poate fi folosit pentru a transmite mesaje directe, în mod automat și personalizat, și pentru a oferi informații despre procesul de

¹ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

² Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

luare a deciziilor și politica publică. Administrația locală poate folosi social media pentru a face cunoscute informațiile despre programele și serviciile oferite. Acest lucru le va permite cetățenilor să fie mai bine informați și să interacționeze cu administrarea locală în legătură cu problemele lor.

De asemenea, poate fi folosit pentru a invita cetățenii să participe la discuții și evenimente, precum și pentru a oferi oportunități de a face schimb de idei și de a da feedback despre diferite programe și servicii. Rețelele de social media pot fi folosite, de asemenea, pentru a contribui la ecologia mai vastă a comunicării locale. Pentru aceasta, pot fi utilizate pentru a sprijini alte forme de comunicare, cum ar fi presa locală, website-uri și liste de mailing. Acest lucru ar ajuta la creșterea vizibilității

campaniilor și evenimentelor locale și ar face mai ușor pentru administrația locală să conecteze cu cetățenii și să le ofere informații despre programele și politicile publice locale.

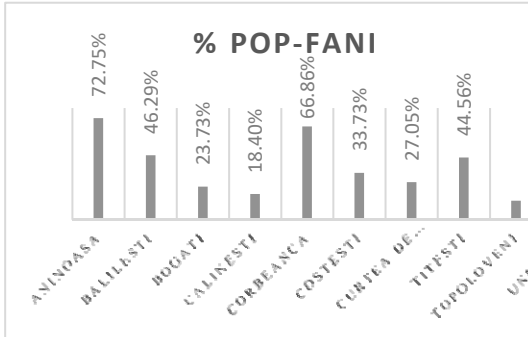
În cele din urmă, rețelele de social media pot fi folosite pentru a construi și menține relații durabile între administrația locală și cetățeni. Aceasta oferă o modalitate de a lua parte la conversații cu cetățenii și de a răspunde problemelor lor, vizionează idei și compilare feedback-ul lor. Acest lucru poate ajuta la definirea și construirea unei mai bune relații de comunicare între administrația locală și cetățeni.

III. Analizarea strategiilor de comunicare online ale primăriilor din județul Argeș

Centralizarea datelor

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Aninoasa	2400	3299	72.75%	0,069%	0,96%	41	4	0	45
Balilești	1900	4105	46.29%	1,4%	6,4%	583	106	38	727
Bogați	1100	4636	23.73%	0,27%	2,5%	69	5	4	78
Călinești	2000	10872	18.40%	3,9%	3,7%	1.600	226	226	2052
Corbeanca	3600	5384	66.86%	2,1%	12%	1.300	606	110	2016
Costești	3500	10375	33.73%	0,11%	3,1%	96	12	2	110
Curtea de Argeș	7400	27359	27.05%	0,28%	0,60%	399	28	144	571
Titești	2200	4937	44.56%	0,083%	2,3%	45	3	0	48
Topoloveni	1400	10219	13.70%	0,072%	1,0%	22	0	6	28
Ungheni	1700	3187	53.34%	0,13%	1,9%	46	15	1	62

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

➤ Se poate observa ca procentul cel mai ridicat este cel al populației comunei Aninoasa ce urmărește frecvent pagina de Facebook, cu un procent de 72.75%.

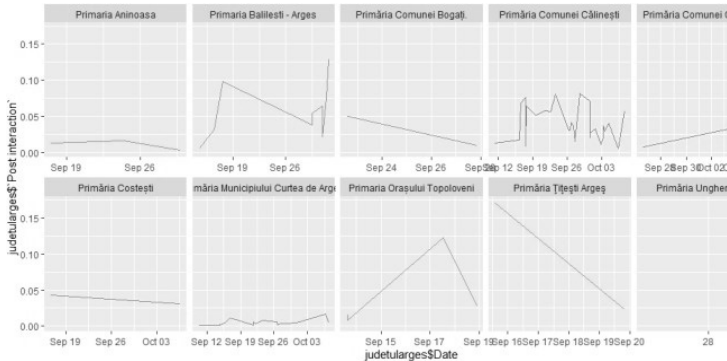
➤ Un alt procent ridicat este cel al populației primăriei Corbeanca ce urmărește frecvent pagina de Facebook, cu un procent de 66.86%.

➤ Se poate observa ca un alt procent relativ moderat este cel al populației comunei Ungheni ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de 53.34%.

➤ Un alt procent relativ scăzut este cel al populației comunei Balilești ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de 46.29%.

➤ În cazul primăriei Titești are un procent relativ scăzut al populației ce urmărește pagina de Facebook, cu un procent de 44.56%.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Aninoasa are o rata de interacțiune în medie de 0,010739, rata minima de interacțiune este de 0,003401, cea mai mare rata de interacțiune este de 0,015839 . Mediana este de 0,012976, prima quartila este de 0,008189 iar a treia quartila este de 0,014407. Primăria Aninoasa are o creștere a ratei de interacțiune de la aproximativ 0,02% la aproximativ 0,03% din data de 17 septembrie pana la data de 24 septembrie, urmând ca apoi să scadă până la aproximativ 0,01 până la data de 30 septembrie.

➤ Primăria Bogați are o rată de interacțiune în medie de 0,057520, rata minima de interacțiune este de 0,005397, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,129015. Mediana este de 0,054411, prima quartila este de 0,031755 iar a treia quartila este de 0,075303. Primăria Bogați are o scădere majoră a ratei de interacțiune de la 0,05% la 0,02% din data de 21 septembrie până la data de 29 septembrie, menținându-se acest număr.

➤ Primăria Costești are o rată de interacțiune în medie de 0,03663, rata

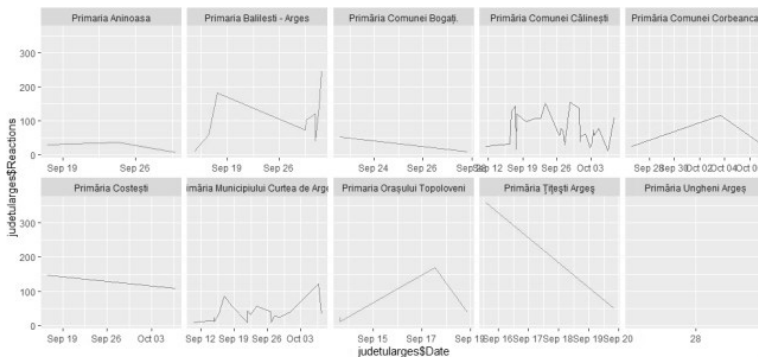
minimă de interacțiune este de 0,03065, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,04262. Mediana este de 0,03663, prima quartila este de 0,03364, iar a treia quartila este de 0,03962. Primăria Costești înregistrează o scădere a ratei de interacțiune pe o perioadă lungă de timp din data de 16 septembrie pana la data de 6 octombrie, de la aproximativ 0,04% la aproximativ 0,03%.

➤ Primăria Topoloveni are o rată de interacțiune în medie de 0,043427, rata minimă de interacțiune este de 0,007977, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,122478. Mediana este de 0,021626, prima quartila este de 0,013959 iar a treia quartila este de 0,051094. Primăria Topoloveni înregistrează o scădere a ratei de interacțiune de la 0,02% la 0,01% în data de 14 septembrie, iar apoi urmează o

creștere sporită de la 0,01% la aproximativ 0,13% din data de 14 septembrie până la data de 17 septembrie, după se înregistrează o scădere majoră pana la 0,03% în data de 20 septembrie.

➤ Primăria Titești are o rată de interacțiune în medie de 0,09704, rata minima de interacțiune este de 0,02314, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,17094. Mediana este de 0,09704, prima quartila este de 0,06009 iar a treia quartila este de 0,13399. Primăria Titești are o scădere foarte mare a ratei de interacțiune de la 0,19% la 0,03% din data de 15 septembrie pana la 20 septembrie, fără a avea alte creșteri sau scăderi a ratei de interacțiune.

Analiza comparativă a numărului de reacții pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Aninoasa are un număr mediu de reacții de 25 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 8 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 37 reacții/postare. Mediana este de 30 de reacții/postare, prima quartila are 19 reacții/postare și a treia quartila are 33.5 reacții/postare. Primăria Aninoasa înregistrează o creștere a numărului de reacții de la aproximativ 30 reacții la aproximativ 40 reacții din data de 17 septembrie până la data de 24

septembrie, urmând ca apoi o scădere de la aproximativ 40 reacții la 1 reacție până în data de 30 septembrie.

➤ Primăria Balilești are un număr mediu de reacții de 108.6 reacții/postare, postarea ce cel mai scăzut număr de reacții are 10 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 245 reacții/postare. Mediana este de 103 de reacții/postare, prima quartila are 59 reacții/postare și a treia quartila are 143.0 reacții/postare. Primăria Balilești are înregistrate mai multe

creșteri și scăderi a numărului de reacții. Aceasta are o creștere a numărului de reacții de la 1 la 180 reacții din data de 14 septembrie până la data de 17 septembrie, iar apoi scade la 70 de reacții la data de 29 septembrie, unde se observa de la 70 de reacții, mici creșteri și scăderi a numărului de reacții.

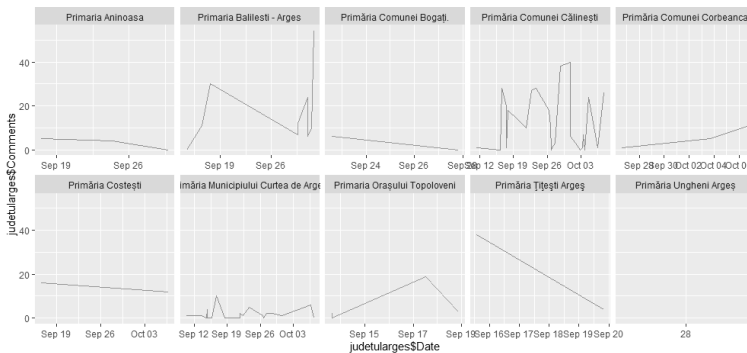
➤ Primăria Bogați are un număr mediu de reacții de 31.50 reacții/postare, postarea ce cel mai scăzut număr de reacții are 10.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 53.00 reacții/postare. Mediana este de 31.50 de reacții/postare, prima quartila are 20.75 reacții/postare și a treia quartila are 42.25 reacții/postare. Primăria Bogați are o scădere a numărului de reacții de la 50 reacții la 10 reacții din data de 22 septembrie până în data de 29 septembrie, menținându-se numărul respectiv fără a mai crește sau scădea.

➤ Primăria Costești are un număr mediu de 127.0 reacții/postare, postarea ce cel mai scăzut număr de reacții are 108.0

reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 146.0 reacții/postare. Mediana este de 127.0 de reacții/postare, prima quartila are 117.5 reacții/postare și a treia quartila are 136.5 reacții/postare. Numărul de reacții a primăriei Costești sunt în scădere de la 150 de reacții la 110 reacții din data de 16 septembrie pana la data de 6 octombrie.

➤ Primăria Titești are un număr mediu de reacții de 204.5 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 49.0 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 360.0 reacții/postare. Mediana este de 204.5 de reacții/postare, prima quartila are 126.8 reacții/postare și a treia quartila are 282.2 reacții/postare. În cazul primăriei Titești se înregistrează o scădere majoră de la 410 reacții la 50 reacții din data de 15 septembrie pana la data de 20 septembrie, fără a mai avea alte creșteri sau scăderi.

Analiza comparativă a numărului de comentarii pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Aninoasa are un număr mediu de comentarii de 4.5 comentarii/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 5 comentarii/postare. Mediana este de 4 comentarii/postare, prima quartila are 2 comentarii/postare și a treia quartila are 4.5

comentarii/postare. Primăria Aninoasa are o scădere a numărului de comentarii de la 5 la 4 comentarii din data de 17 septembrie pana în data de 24 septembrie, apoi urmând o altă scădere la 0 comentarii în data de 20 septembrie.

➤ Primăria Bogați are un număr mediu de comentarii de 4.5 comen-

tarii/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 0 comentarii, iar postare la care s-a comentat cel mai mult are 6 comentarii/postare. Mediana este de 3 comentarii/postare, prima quartila are 1.5 comentarii/postare si a treia quartila are 4.5 comentarii/postare. Primăria Bogați înregistrează o scădere a numărului de comentarii de la 6 la 0 comentarii din data de 21 septembrie până în data de 28 septembrie, menținându-se așa fără a mai avea alte creșteri sau scăderi.

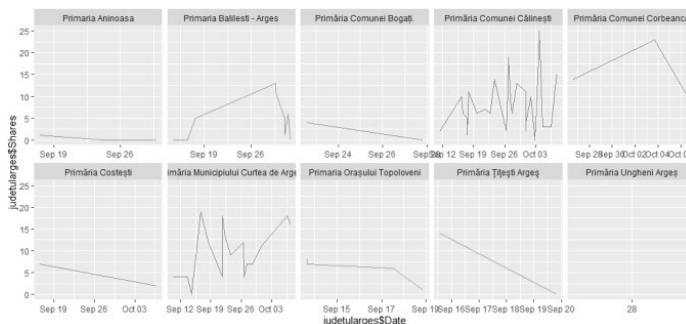
➤ Primăria Costești are un număr mediu de comentarii de 14 comentarii/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 12 comentarii, iar postare la care s-a comentat cel mai mult are 16 comentarii/postare. Mediana este de 14 comentarii/postare, prima quartila are 13 comentarii/postare si a treia quartila are 15 comentarii/postare. Numărul de comentarii al primăriei Costești are o ușoară scădere de la 16 la 12 comentarii pe perioada de timp 16 septembrie-9 octombrie.

➤ Primăria Topoloveni are un număr mediu de comentarii de 6 comentarii/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 0 comentarii, iar postare la care s-a

comentat cel mai mult are 19 comentarii/postare. Mediana este de 2.5 comentarii/postare, prima quartila are 1.5 comentarii/postare si a treia quartila are 7 comentarii/postare. Primăria Topoloveni înregistrează o ușoară scădere a numărului de comentarii în aceeași zi de la 1 la 0 în data de 14 septembrie, urmând mai apoi o creștere sporită de la 0 la 19 comentarii din data de 14 septembrie pana la data de 17 septembrie, după care urmează iar o scădere a numărului de comentarii de la 19 la 5 în data de 19 septembrie.

➤ Primăria Titești are un număr mediu de comentarii de 21 comentarii/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 4 comentarii, iar postare la care s-a comentat cel mai mult are 38 comentarii/postare. Mediana este de 21 comentarii/postare, prima quartila are 12.5 comentarii/postare si a treia quartila are 29.5 comentarii/postare. In cazul primăriei Titești este o scădere a numărului de comentarii de la 38 la 3 din data de 15 septembrie până în data de 20 septembrie, menținând acest număr de comentarii.

Analiza comparativă a numărului de share-uri pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Aninoasa are un număr mediu de share-uri de 0.3333 share-uri/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 0 share-uri, iar postare cu cel mai mare număr de share-uri are 1 share/postare. Mediana este de 0 share-uri/

postare, prima quartila are 0 share-uri/postare si a treia quartila are 0.5000 share-uri/postare. Numărul de share-uri al primăriei Aninoasa are o scădere de la 1 la 0 pe perioada de timp 17 septembrie-24

septembrie, menținându-se acest număr de share-uri fără a mai crește sau a mai scădea.

➤ Primăria Bogați are un număr mediu de share-uri de 2 share-uri/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 0 share-uri, iar postare cu cel mai mare număr de share-uri are 4 share-uri/postare. Mediana este de 2 share-uri/postare, prima quartila are 1 share-uri/postare și a treia quartila are 3 share-uri/postare. Primăria Bogați înregistrează o scădere a numărului de share-uri de la 4 la 0 din data de 21 septembrie până la data de 29 septembrie.

➤ Primăria Corbeanca are un număr mediu de share-uri de 15.33 share-uri/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 9 share-uri, iar postare cu cel mai mare număr de share-uri are 23 share-uri/postare. Mediana este de 14 share-uri/postare, prima quartila are 11.50 share-uri/postare și a treia quartila are 18.50 share-uri/postare. Primăria Corbeanca are o creștere a numărului de share-uri de la 14 la 23 din data de 27 septembrie până la data de 4 octombrie, urmând mai apoi o scădere majoră de la 23 la 9 share-uri în data de 7 octombrie.

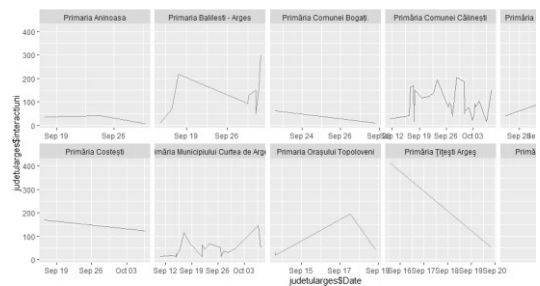
➤ Primăria Topoloveni are un număr mediu de share-uri de 5.50 share-uri/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 1 share-uri, iar postare cu cel mai mare număr de share-uri are 8 share-uri/postare. Mediana este de 6.50 share-uri/postare, prima quartila are 4.75 share-uri/postare și a treia quartila are 7.25 share-uri/postare. Numărul de share-uri al primăriei Topoloveni înregistrează o scădere în aceeași zi de la 8 la 7 în data de 14 septembrie, iar apoi urmează o scădere continuă de la 7 până la 1 share, în data de 19 octombrie.

➤ Primăria Titești are un număr mediu de share-uri de 7 share-uri/postare, postarea cu cel mai scăzut număr are 0 share-uri, iar postare cu cel mai mare

număr de share-uri are 14 share-uri/postare. Mediana este de 7 share-uri/postare, prima quartila are 3.5 share-uri/postare și a treia quartila are

10.5 share-uri/postare. În cazul primăriei Titești, avem o scădere mare a numărului de share-uri de la 14 la 0 din data de 15 septembrie până în data de 20 septembrie, fără a mai exista vreo creștere sau scădere a numărului de share-uri.

Analiza comparativă a totalului de interacțiuni pentru UAT-urile monitorizate.

➤ Primăria Aninoasa are o rată de interacțiune în medie de 0,010739, rata minimă de interacțiune este de 0,003401, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,015839. Mediana este de 0,012976, prima quartila este de 0,008189 iar a treia quartila este de 0,014407. Primăria Aninoasa înregistrează o creștere a numărului de interacțiuni de la 30 la 47 din data de 17 septembrie până în data de 24 septembrie, apoi scade până aproximativ de 0 până în data de 29 septembrie.

➤ Primăria Bogați are o rată de interacțiune în medie de 0,057520, rata minimă de interacțiune este de 0,005397, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,129015. Mediana este de 0,054411, prima quartila este de 0,031755, iar a treia quartila este de 0,075303. Primăria Bogați are o rată de scădere de la 78 la 1 aproximativ din data de 22 septembrie până în data de 30 septembrie.

➤ Primăria Călinești are o rată de interacțiune în medie de 0,040046, rata minimă de interacțiune este de 0,040046, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,081194. Mediana este de 0,036726, prima quartila este de 0,020844, iar a treia quartila este de 0,057098. Primăria Călinești are cea mai crescută activitate în rândul interacțiunilor, având creșteri majore în data de 16 septembrie (155 interacțiuni), 24 septembrie (aproximativ 200 interacțiuni), 29 septembrie (210 interacțiuni), dar aceasta a avut și diferite scăderi majore, la 18 septembrie a scăzut de la 160 la aproximativ 2 fiind și cea mai mică scădere pe care a avut primăria Călinești.

➤ Primăria Titești are o rată de interacțiune în medie de 0,09704, rata minimă de interacțiune este de 0,02314, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,17094. Mediana este de 0,09704, prima quartila este de 0,06009 iar a treia quartila este de 0,13399. În cazul primăriei Titești, numărul interacțiunilor are o scădere majoră de la aproximativ 420 la 50 într-un interval de câteva zile de la data de 15 septembrie până la data de 20 septembrie.

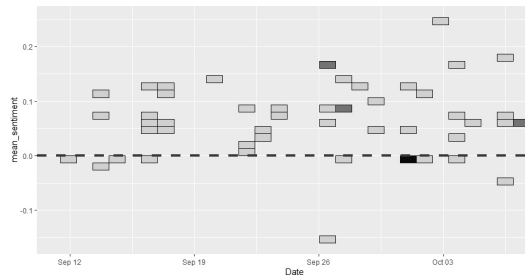
➤ Primăria Topoloveni are o rată de interacțiune în medie de 0,043427, rata minimă de interacțiune este de 0,007977, cea mai mare rată de interacțiune este de 0,122478. Mediana este de 0,021626, prima quartila este de 0,013959 iar a treia quartila este de 0,051094. Interacțiunile la postările primăriei Topoloveni, sunt în scădere de la aproximativ 30 la aproximativ 20 în ziua de 14 septembrie, apoi având o creștere de la 20 la aproximativ 200 interacțiuni din data de 14 septembrie până la 17 septembrie, urmând ca apoi să scadă iar la 48 și menținând acest număr.

Analiza indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate.

Analiza postărilor primăriilor județului Argeș, sunt în mare parte pozitive având de

asemenea și o intensitate pozitivă a postărilor din mass-media. Apar și postări cu o intensitate negativă, fiind foarte puține. Cea mai mare rată de interacțiune a postărilor, care a stârnit un grad de intensitate ridicată a fost pe data de 16 septembrie, având 4 postări cu intensitate pozitivă ridicată și doar o postare cu o intensitate negativă relativ mică. În data de 26 septembrie s-au postat 3 postări cu intensitate pozitivă ridicată, dar și o postare cu intensitate negativă relativ mică.

Județul Argeș are o intensitate pozitivă la postările publicate în mass-media, în medie de 0,06651, rata minimă de intensitate este de -0,15000, cea mai mare intensitate este de 0,25000. Mediana este de 0,06338, prima quartila este de 0,02381 iar a treia quartila este de 0,11413.

Concluzii

Concluzia principală este că administrația publică locală poate folosi Social Media pentru a ține legătura cu cetățenii lor și pentru a le transmite informații pick-to-date. Social Media poate oferi o platformă convenabilă și interactivă pentru administrația publică locală de a-și extinde acoperirea și de a comunica cu cetățenii lor. Beneficiile comunicării prin Social Media includ schimbul de informații și educarea cetățenilor cu privire la politica publică, servicii, evenimente și manifestări, precum și o mai bună conectare și interacțiune cu membrii comunității. Cu toate acestea,

Social Media prezintă și riscuri. Administrația publică locală trebuie să ia în considerare punctele de vedere ale cetățenilor și să se asigure că nu se răspândesc informații false sau tendențioase. De asemenea, administrația publică locală poate avea nevoie de legislația în vigoare, deoarece mesajele publicate pe Social Media sunt, de asemenea, supuse legislației. În concluzie, comunicarea prin Social Media poate fi o modalitate excelentă de a ține legătura cu cetățenii și de a le transmite informații de ultimă oră. Cu toate acestea, administrația publică locală trebuie să ia în considerare riscurile și să se asigure că toate mesajele sunt conforme cu legislația în vigoare.

Bibliografie

- [1] Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.
- [2] Tasește Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.
- [3] Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.
- [4] Tasește, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>
- [5] Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>
- [6] Rus M., Tasește T., & Cămară, V. . (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>
- [7] Cantor, D. F., Rus M., & Tasește T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [8] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & Tasește T. (2020). Organizational communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium Social Sciences Journal*, 3(1), 76–81. <https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>
- [9] Tasește T. (2020). Facebook's role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68. <https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>
- [10] Rus M., Tasește T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanța City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>
- [11] Rus M., Tasește T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

Social Media and communication strategies in public institutions in Romania

Social Media și strategiile de comunicare în instituțiile publice din România

Sara Rebeca RĂDUCU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

This paper analyses the use of social media in local public administrations in Romania. By performing a content analysis of official Facebook pages of five local public administrations, the study explores the degree of potential interaction between public administrations and citizens and the general quality of administrative communication. Results show that the quality and the degree of potential interaction vary significantly between local public administrations. Although the official accounts observe an active posting pattern, there is considerable room for improvement in terms of inclusivity, quality, and quantity of content. Moreover, a two-way communication is not yet present in all of the analyzed local public administrations. The paper suggests some relevant implications for improving the quality of communication and interaction between public administrations and citizens, such as improving the amount of interaction, equipping officials with digital communication skills, and pushing administrators to understand citizens' needs and provide interactive responses.

Keywords: social media, local public administration, online communication

Cod JEL: K 22.

Comunicarea instituțiilor publice în mediul virtual. Definiții și caracteristici

Comunicarea instituțiilor publice¹ în mediul virtual se referă la utilizarea mijloacelor electronice și informațiilor pentru a promova și distribui informații despre activitățile instituțiilor publice și serviciile acestora.

Aceasta presupune² în general folosirea de website-uri, platforme social media, aplicații de mobil, platforme video și alte tehnologii cibernetice.

Caracteristicile comunicării instituțiilor publice în mediul virtual sunt³:

² Cantor, D. F., Rus M., & Taseșe T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211.
<https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

³ Taseșe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

¹ Rus M., Taseșe T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290.
<https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

- Accesibilitate: prin intermediul acestei tehnici, autoarea poate comunica cu un număr larg de publicuri, în diverse locații, datorită faptului că aceasta poate fi accesată de la orice distanță.

- Timp redus: în comparație cu alte forme de comunicare, comunicarea instituțiilor publice folosind canalele virtuale necesită un timp mai scurt, reducând considerabil costurile de distribuire a informațiilor.

-Angajare: acest mediu permite instituțiilor publice să își construiască o relație mai strânsă cu publicurile lor-specific, permițându-le să răspundă în mod direct la comentarii și întrebări. -Participare: acest mediu de comunicare oferă publicului posibilitatea de a se implica în activitățile și politicile instituției, precum și de a oferi feedback util în cadrul acestora.

-Partajare: comunicarea în mediul virtual oferă utilizatorilor posibilitatea de a partaja rapid și facil informații și contribuții către diferite grupuri de public.

În România, comunicarea online sau e-guvernarea este gestionată de Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale și Agenția pentru Agenda Digitală a României, care se află în subordinea Guvernului.

Organizațiile publice din România se confruntă cu nevoia de a comunica eficient și rapid cu publicul prin intermediul internetului și al altor canale de comunicare. Acestea își construiesc prezențe online considerabile și utilizează diverse mijloace pentru a se conecta cu cetățenii. Multe instituții publice au site-uri web, pagini de Facebook, conturi de Twitter și alte aplicații online care îi ajută să comunice cu publicul, să comunice politicile și strategiile, să promoveze evenimentele și să răspundă întrebărilor reciproce. Acestea promovează și oferă informații despre serviciile și programele pe care le oferă cetățenilor și sunt folosite pentru a organiza dezbateri și disputări.

Acestea pot include chestionare, sondaje, discuții și întrebări directe. Unele instituții publice le oferă cetățenilor posibilitatea de a le contacta direct prin intermediul rețelelor de socializare. Instituțiile publice pot, de asemenea, să implementeze chatbot-uri și alte tehnologii inteligente pentru a le răspunde în mod eficient la întrebări. Aceste tehnologii sunt folosite pentru a obține feed-back de la cetățeni, pentru a oferi informații și recomandări referitoare la servicii și programe și pentru a comunica mesaje specifice. În concluzie, comunicarea online a instituțiilor publice din România este una dintre cele mai eficiente metode de a interacționa cu cetățenii și de a le oferi informații și servicii de calitate. Acesta poate să ajute instituțiile să-și consolideze relația cu publicul și să construiască comunități în jurul lor.

Utilizarea social media în comunicarea instituțiilor publice

Platformele de social media⁴ sunt promovate ca un mijloc de a depăși costurile participării și de a promova un angajament civic mai incluziv prin creșterea lărgimii și profunzimii interacțiunii. Argumentul este că aceste platforme înlătură barierele dintre utilizatori și producători, mobilizând astfel grupurile subreprezentate din punct de vedere istoric pentru a se implica cu guvernul în forma online și offline.

Alții susțin ca tehnologia nu face angajamentul suficient de ușor pentru a depăși tiparele existente de participare, deși potențialul există, acesta nu este realizat. În loc să schimbe modelele existente în angajamentul civic, modurile în care guvernele utilizează tehnologia le întărește astfel încât influența celor bogați crește. Prima provocare cu care se confruntă guvernele este utilizarea rețe-

⁴ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

lelor sociale pentru a extinde incluziunea. Deși aplicațiile rețelelor de socializare sunt gratuite de descărcat acestea necesită un dispozitiv, acces la internet, alfabetizare generală și plata prin informațiile personale. Aceste costuri indirecte sporesc decalajul digital. În acest scop, guvernele trebuie să adopte o perspectivă tot mai critică atunci când evaluează aplicațiile de social media, evaluând natura socială și politică a fiecărui instrument și limitările ulterioare. Chiar și cu cele mai bune intenții organizaționale și capacitate de utilizator, platformele de social media rămân constrânse de natura privată, socială și politică.

Social media poate fi un instrument puternic în comunicarea instituțiilor publice din România⁵. Platformele de social media sunt un mod ieftin și eficient de a ajunge la publicul țintă, precum și de a informa cetățenii despre serviciile și produsele puse la dispoziție de autorități. De asemenea, instituțiile publice pot folosi social media pentru a îmbunătăți imaginea publică sau pentru a interacționa mai bine cu cetățenii. Social media poate fi folosit pentru a promova awareness-ul asupra unor pro-

grame, inițiative sau acțiuni ale autorităților publice.

De asemenea, poate servi drept canal pentru a genera încredere și loialitate printre cetățeni. În plus, prin intermediul social media, instituțiile publice pot răspunde rapid și eficient la întrebările și preocupările cetățenilor, ceea ce poate duce la o mai bună satisfacție a acestora în raport cu serviciile publice.

Cu toate acestea, în timp ce social media poate oferi multe beneficii instituțiilor publice, ar trebui să fie abordat cu prudență și să se fie conștient de faptul că poate fi foarte ușor să se gândească că rețelele de socializare pot fi acel „remediu” pentru comunicația instituțiilor publice cu cetățenii. Acest lucru necesită un efort susținut și un plan de comunicare complex, care să includă atât strategia și tacticile necesare, cât și monitorizarea social media, pentru a ajunge la obiectivul dorit.

3. Analizarea comunicării prin rețelele sociale online în cadrul administrației publice locale

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Maliuc	1200	856	1,40%	0%	0%	0	0	0	0%
Dorobantu	555	1429	0,38%	0,020%	0,28%	1	0	2	3%
Grindu	1500	1356	1,10%	0,42%	2%	136	12	13	1,61%
Isaccea	1900	5.026	378,03%	0,34%	0,78%	137	1	31	1,69%
Jurilovca	7500	3935	1,90%	0,67%	0,94%	1200	46	157	1,403%
Horia	775	1248	0,62%	0,32%	1,3%	46	3	12	1,6%
Jijila	1800	5312	0,33%	0,028%	0,79%	10	0	4	1,4%
Stejaru	1200	1570	0,76%	1,1%	4,4%	311	2	33	3,46%
Topolog	2400	4698	0,515	1,7%	2,5%	903	11	103	1,017%
Macin	905	8245	1,40%	0,30%	4,2%	41	0	31	2,7%

• Se poate observa faptul că, deși Primăria Comunei Măcin se situează pe

⁵ Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

⁶ Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

primul loc ca număr de populație-8500, mai mult de jumătate dintre locuitori nu sunt fanii paginii instituției, plasându-se printre ultimele locuri din punct de vedere al procentului numărului de fani.

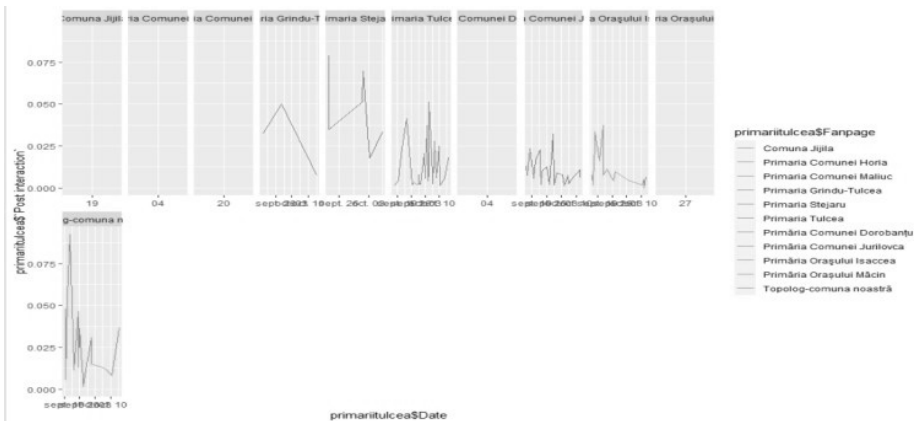
- Topolog-Comuna Noastră cunoaște o creștere semnificativă ajungând de la 1000 la 1500 fani, într- o perioadă relativ scurtă.

- Primăria Comunei Jurilovca cunoaște cel mai mare număr de fani -7500, raportată

la o populație medie în comparație cu celelalte instituții.

- Comuna Isaccea se află pe ultimul loc, având doar un număr de fani aproximativ egal cu 500.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

- Primăria Comunei Jijila prezintă o creștere semnificativă la o rată de interacțiune extrem de ridicată față de celelalte instituții, detașându-se lejer, un exemplu poate fi: Primăria Stejaru, cu care s-a situat la același nivel până la un punct, după care avansând considerabil.

- Primăria Comunei Jurilovca cunoaște o scădere considerabilă între 26 septembrie-3 octombrie, pe parcurs având un procent aproape de nulitate.

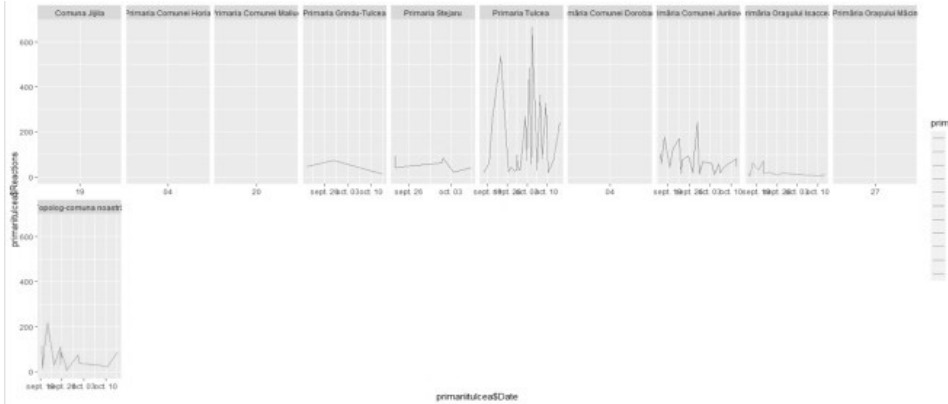
- Rata de interacțiune pentru Primăria Horia a crescut cu 22,7% în perioada de

3-10 octombrie, urmată de o scădere de 1,1% în data de 17 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru Primăria Maliuc are o creștere de 0.58% în data de 17 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru Primăria Grindu are o creștere de 5% în perioada de 27 octombrie .

Analiza comparativă a numărului de reacții pentru UAT-urile monitorizate.

• Cea mai vizibilă creștere se înregistrează în cadrul instituției centrale a județului Tulcea. Deși de-a lungul timpului a avut numeroase fluctuații evidente, a reușit în continuare să se mențină pe aceeași poziție.

• Numărul de reacții din Comuna orașului Isaccea prezintă o perioadă de menținere între 1-19 septembrie, în final ajungând la un procent extrem de scăzut.

• Primăria Grindu prezintă un număr în medie de reacții în valoare de 43,0

.Cea mai mare rată a numărului de reacții prezintă un număr de 72,0, iar cea mai mică un număr de 11,0 .Mediana este în valoare de 46,0, prima quartilă prezintă un număr de 28,5, iar cea de a treia un număr de 59,0.

• Primăria Isaccea prezintă un număr în medie de reacții în valoare de 19,88.Cea mai mare rată a numărului de reacții este de 71,00, iar cea mai mica este 0 .Mediana este în valoare de 12,00, prima quartilă prezintă un număr de 8,00, iar cea de a treia un număr de 21,00.

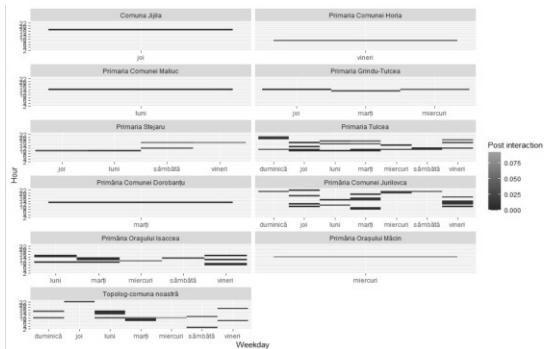
• Primăria Jurilovca prezintă un număr în medie de reacții în valoare de 75,64 .Cea mai mare rată a numărului de reacții prezintă un număr de 243,00, iar cea mai mică un număr de 10,00 .Mediana este în

valoare de 63,000, prima quartilă este de 41,25, iar cea de a treia este de 92,25.

• Primăria Stejaru prezintă un număr de reacții în medie de 56,50 .Cea mai mare rată de reacții este în valoare de 93,00, iar cea mai mică în valoare de 21,00.Mediana este de 51,00,prima quartilă prezintă un număr de 40,25, iar cea de a treia un număr de 77,50.

• Primăria Topolog prezintă în medie un număr de reacții de 64,76 . Cea mai mare rată de reacții este în valoare de 216,0, iar cea mai mică în valoare de 4,00 .Mediana este de 36,00, prima quartilă de 27,00, iar cea de a treia quartilă de 87,00.

Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

- Se poate observa că intervalul cel mai potrivit postărilor în cadrul Primăriei Jijila este între 20:00-22:00, în ziua de joi.

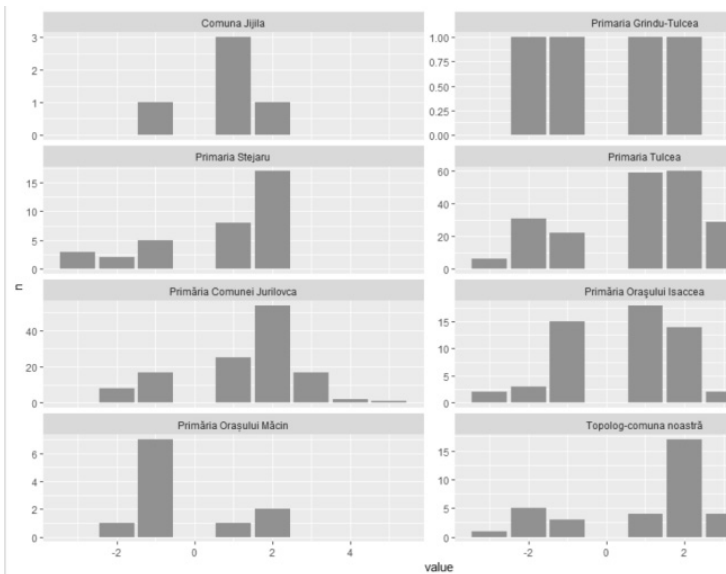
- Pentru Primăria Isaccea însă, cea mai potrivită zi pentru elaborarea postărilor este vineri, dar și ziua de luni se situează la jumătatea interacțiunii zilei de vineri, interval orar 18:00-20:00

- Primăria Topolog înregistrează maximum de interacțiuni în ziua de luni, la un interval de:18:00-20:00

- Primăria Dorobanțu este singura care menține același număr de interacțiuni, în aceeași zi și interval orar:16:00-18:00 în ziua de marți.

- În ceea ce privește Primăria Jurilovca, este primăria cu cea mai intensă activitate, reușind să obțină nu număr mare de interacțiuni, în zilele de marți, joi și vineri, la un interval orar de 12:00-14:00.

Analiza discursivă prin metoda Afinn și NRC

AFINN este o metodă de cercetare care acordă un scor cuvintelor-cheie din discursurile publice pe o scară de la -5 la +5(- 5=puternic negativ, +5=puternic pozitiv). În situația ce urmează vom analiza afinn-ul raportat în cadrul a 5 primării.

1. Primăria Jijila își focalizează discursul public prin intermediul rețelei de socializare Facebook, având un cuprins în majoritate de nuanță pozitivă. Cadrul ambiantal nu duce lipsă însă și de cuvinte care emană un soi de negativism, cei drept mai redus. Dintre cuvintele evidențiate în ceea ce privește pozitivitatea la nivel de +1, amintim: adequate, legal, natural, la nivel

de+2:approval. În ceea ce privește cuvintele negative, acestea se găsesc doar la nivel de -1:waste.

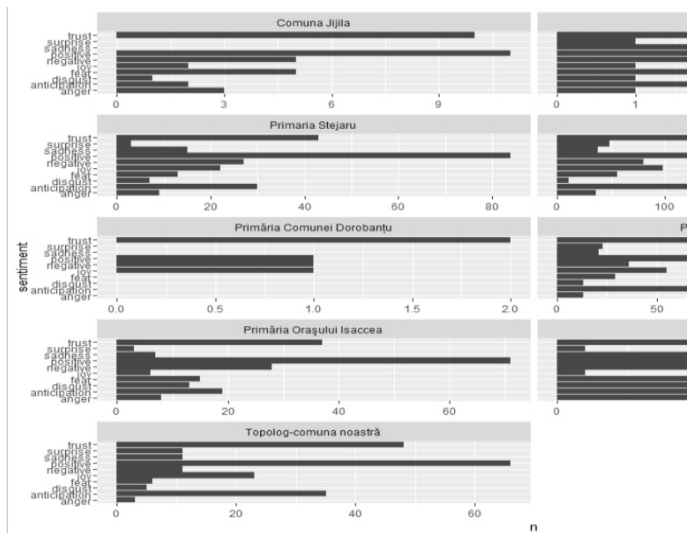
2. Primăria Stejaru are un cuprins aproape încărcat în totalitate de pozitivitate, datorită și conținutului său, care este ceva mai amplu față de primăria anterioară. Cele mai multe sunt situate la nivel de +2:benefit, care, entrusted, highlight, responsible. Cuvintele negative deși sunt în număr redus, ele sar direct la nivel de -3:crime, criminal, deception.

3. Primăria Grindu are cel mai redus conținut de discursuri publice, prin urmare și un număr redus de cuvinte. Cuvintele

pozitive sunt situate la nivel de +1:solve, +2:hope, cuvintele negative sunt rediate la nivel de -1:waste si -2:abandon.

4. Primăria Topolog are un cuprins ceva mai bogat în raport cu celelalte unități administrativ teritoriale. Cuvintele sunt în majoritate încărcate de pozitivism, observate la nivel de +2:competitive, succes, progress, congratulations, ability. Observăm că regăsim pentru prima dată un cuvânt pozitiv la nivel de +4:win.Cuvintele negative sunt rediate la nivel de -2:inconvenience.

5. Primăria Jurilovca are cel mai pantagruelic cuprins de până acum, de aici denotă și o varietate de cuvinte încadrate în numeroasele discursuri publice. Din analiza afinn se poate remarca faptul că pozitivismul este aproape la același nivel cu negativismul, în ambele situații nu se depășește pragul de +2, respectiv -2. Exemple de cuvinte pozitive la nivel de +1:invite, straight, ensure, la nivel de +2: resolve, ability, appreciate, chance. Exemple de cuvinte negative la nivel de -1: affected, difficult, prevent, la nivel de - 2: emergency, restricted, war, interruption.

NRC este o metodă de cercetare care clasifică toate cuvintele-cheie din discursurile publice în funcție de 2 sentimente pozitiv/negativ și 8 emoții care generează cele 2 sentimente: încredere, surprindere, tristețe, bucurie, teamă, dezgust, anticipare și mânie. Vom aplica această analiză în cadrul a 5 primării.

1. Primăria Măcin înregistrează unul din cel mai redus cuprins, referitor la discursurile publice. Aici majoritatea sentimentelor predominante sunt negative, ele fiind generate de emoții precum: anger (shock, cancer), sadness (cancer) dar și

sentimente pozitive: trust (county, confirmed).

2. Primăria Jurilovca revocă o varietate de emoții, datorită conținutului său vast. Așadar, numărul emoțiilor care generează pozitivitatea este în majoritate egal cu emoțiile care generează negativism. Putem observa cuvinte încadrate în emoții precum: joy (luxury, enjoy), anger (row, notoriety)

3. Primăria Isaccea constituie un amalgam de emoții negative, iar emoțiile pozitive generează un impact aproape minimal: sadness (late, quiet, art,

elimination), anticipation (enjoy, announcement, diagnosis), trust (hospital, enable)

4. Primăria Stejaru are un conținut relativ mediu, bazat pe emoții în majoritate pozitive, însă și cele negative sunt destul de prezente. Emoția predominantă este cea de anticipare (share, submit, preparation, respect, adventure). Pe locul 2 este predominantă emoția de încredere (account, team, respect)

5. Primăria Dorobanțu constituie cea mai redusă activitate, prezentând doar un număr de 4 discursuri publice. În cadrul acestor discursuri, prin intermediul analizei NRC se pot observa emoții în mare parte pozitive: trust (commission, county), joy (established).

Concluzii

Rolul social media în comunicarea administrației publice locale este de a facilita schimbul de informații între reprezentanții administrației publice locale și cetățenii lor. Acest lucru se poate face prin postări directe pe rețelele de socializare, atât despre evenimentele curente, cât și despre alegeri, activități și informații generale despre problema locală.

De asemenea, rețelele de socializare le oferă membrilor administrației publice locale o oportunitate de a oferi informații actualizate și precise cetățenilor. Este, de asemenea, o modalitate convenabilă de a întări relațiile între administrație și cetățenii lor. În general, social media poate juca un rol important în comunicarea administrației publice locale și oferind cetățenilor informații actualizate și precise.

Social media poate, de asemenea, servi ca un catalizator pentru schimbul de idei și dezbateri pe diverse subiecte de interes public. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că persoanele care se ocupă de comunicare trebuie să ia în considerare potențialele riscuri și provocări, precum și să

stabilească și să respecte regulile de etică pentru a preveni interpretarea abuzivă a acestei platforme.

Bibliografie

[1] Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

[2] Tasește Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

[3] Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.

[4] Tasește, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31.

<https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

[5] Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62.

<https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

[6] Rus M., Tasește T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

[7] Cantor, D. F., Rus M., & Tasește T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

[8] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & Tasește T. (2020). Organizational communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium*

Social Sciences Journal, 3(1), 76–81.
<https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>

[9] Tasește T. (2020). Facebook's role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68.
<https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>

[10] Rus M., Tasește T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanța City Hall.

Technium Social Sciences Journal, 16(1), 124–139.

<https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[11] Rus M., Tasește T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290.
<https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

Analysis of the key performance indicators of the Facebook page for the town halls in Arad county

Analiza indicatorilor-cheie de performanță ai paginii de Facebook pentru primăriile din județul Arad

Viviana VASILESCU
Camelia-Alexandra ILIE

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

The key performance indicators of any Facebook page can vary depending on the brand or company's objectives. However, some metrics are commonly used to track the performance of a page and these include the number of likes and followers, engagement rate, reach, post impressions, and post interactions. Analyzing these KPIs allows one to gain insight into the page's success and obtain useful information that can be used to improve an organization's digital marketing efforts. It also allows for comparison between different pages in order to determine which ones are most effective for their respective goals. In addition, analyzing a page's KPIs provides information on potential areas for improvement, such as focusing on increasing the number of likes, followers, or post interactions. By taking the necessary steps to track these metrics and analyzing them appropriately, organizations can better optimize their content and ensure that their pages are working as effectively as possible.

Keywords: *new media, social media, modern communication channels, communication strategy, local public administration*

Cod JEL: *K 22.*

Revoluția Social Media asupra strategiilor de comunicare în instituțiile publice din România

În România, revoluția social media¹ a avut un impact pozitiv asupra strategiilor de comunicare ale instituțiilor publice. Platformele social media, cum ar fi Facebook și Twitter, oferă liderilor de instituții publice posibilitatea de a se conecta rapid cu cetățenii.

Platformele au devenit o modalitate importantă de comunicare², prin care organizațiile pot răspunde rapid la întrebările adresate și pot transmite actualizări privind performanțele personalului și progresele în realizarea de proiecte și planuri.

Platformele sociale oferă și posibilitatea de a crea conținut interactiv, care atrage atenția publicului și ajută la

¹ Tasențe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

² Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

îmbunătățirea comunicării. Acest lucru a permis instituțiilor publice din România să își îmbunătățească abilitățile de comunicare și să atragă mai mulți cetățeni spre platformele lor de social media.

Această schimbare a permis instituțiilor să acorde o atenție mai mare responsabilității publice și să creeze raporturi mai strânse cu populația. Astfel, social media au contribuit semnificativ la întărirea credibilității instituțiilor publice din România și, prin urmare, la îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor și la creșterea calității vieții cetățenilor.

Această revoluție a mecanismelor de comunicare prin Social Media poate fi subliniată printr-o serie de 4 caracteristici esențiale asupra strategiilor de comunicare³ în cadrul administrației publice locale, astfel:

- Stimularea conștientizării cetățenilor privind progresul proiectelor și problemelor adresate comunității locale. Folosind social media, autoritățile locale pot conecta cetățenii locali și le pot informa cu privire la reglementări, proiecte de dezvoltare și progresul acestora. Acest lucru poate fi o modalitate foarte eficientă de a conecta comunitatea locală și a-i implica în procesul de luare a deciziilor.

- Creșterea transparenței și a responsabilității pentru autoritățile publice locale. Utilizând social media, autoritățile locale îi pot urmări pe cetățeni mai rapid și pot determina opinia publică asupra problemelor și proiectelor lor. Acest lucru creează o mai mare transparență și responsabilitate pentru autoritățile publice locale și le ajută să creeze mai multa încredere între liderii comunităților lor și cetățenii lor.

- Stimularea dialogului între cetățenii locale în comunitățile locale. Comunicarea prin intermediul rețelelor sociale poate ajuta autoritățile locale să creeze o mai bună punte între cetățeni și să conștientizeze și să discute problemele și proiectele lor. Acest lucru ajută la realizarea unor procese mai eficiente de luare a deciziilor, în care noul feedback poate fi obținut cel mai rapid și mai ușor.

- Consolidarea relațiilor și a comunicării cu cetățenii din afara regiunii. Social media poate fi folosit pentru a facilita comunicarea și dezvoltarea relațiilor cu cetățenii din afara regiunii. Acest lucru poate contribui la dezvoltarea unei identități comune și la legarea cetățenilor de proiectele și problemele prezente în regiune.

Indicatori-cheie de performanță și metode de analiză a comunicării instituționale prin Facebook

Atunci când ne propunem să realizăm o analiză complexă a mecanismelor de comunicare prin Facebook a unei instituții publice, este recomandat să ne raportăm la cei mai importanți indicatori-cheie de performanță, astfel încât, ulterior, să ne stabilim metodele de cercetare. Astfel, principalii indicatori-cheie de performanță (KPI)⁴ pe Facebook sunt:

1. Numărul de Like-uri: Acest indicator cheie de performanță oferă o imagine de ansamblu a numărului de persoane și organizații care au apăsat butonul „Like” pentru pagina dvs. de Facebook. Acest KPI vă poate oferi informații despre câți fani aveți și câte persoane sunt interesate de informațiile oferite de pagina dvs..

2. Numărul de comentarii: Acest indicator cheie de performanță arată numărul de

³ Tasețe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

⁴ Tasețe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

comentarii pe care abonații le-au lăsat la postările tale de pe Facebook. Acest KPI vă poate ajuta să vă dați seama cât de mulți oameni sunt interesați de postările tale și cum le-au primit abonații tăi.

3. Numărul de postări: Acest indicator arată numărul de postări pe care le-ați publicat pe pagina dvs. de Facebook. Acest KPI vă poate ajuta să vedeți câte postări sunt necesare pentru a obține interacțiunea dorită dintre abonații paginii tale și să vă dați seama dacă veți atinge obiectivele dorite.

4. Numărul de Impresii: Acest KPI arată numărul total de impresii pe care postările dvs. le-au generat pe pagina dvs. de Facebook. Acest indicator vă poate ajuta să vedeți câte persoane au văzut postările, iar astfel veți putea înțelege cât de multe persoane sunt expuse campaniei dvs. de comunicare.

Ulterior, după ce am centralizat datele cu privire la KPI, vom utiliza mai multe metode de cercetare a comunicării instituționale prin Facebook, astfel:

1. Monitorizarea postărilor: Monitorizarea postărilor pe pagina dvs. de Facebook vă poate ajuta să vă dați seama care postări

funcționează cel mai bine și care servicii și produse sunt cele mai bine primite de public. Acest lucru vă va permite să vă concentrați pe publicul dvs. țintă și să vă asigurați că mesajul pe care îl transmiteți se potrivește cu ceea ce publicul dvs. își dorește.

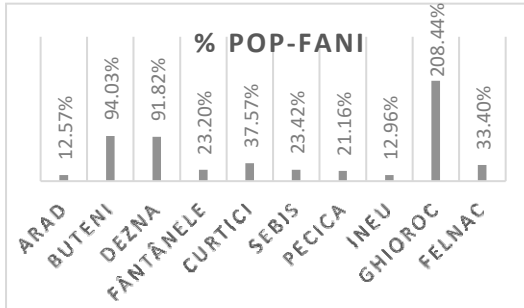
2. Analiza reacțiilor utilizatorilor la postări: Acest lucru vă va ajuta să vedeți care postări sunt cele mai bine primite de public și să vă dați seama cum răspund cei mai mulți oameni la mesajele dvs. Acest lucru vă poate oferi informații despre ce anume îi interesează în comunicarea dvs. și ce anume nu se potrivește cu publicul dvs.

3. Analiza conținutului postărilor: Această analiză vă poate ajuta să vedeți cum publicul percepe mesajele dvs. pe Facebook. Se poate observa dacă tonele dvs. coincid cu dorințele publicului și dacă mesajele dvs. sunt preluate de public. Acest lucru vă poate ajuta să vă modificați strategia de comunicare pentru a obține rezultate mai bune.

Analiza comunicării prin Facebook a primăriilor din județul Arad

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Arad	20000	159074	12.57%	1.0%	0.70%	4.0k	488	1.2k	5.9k
Buteni	3200	3403	94.03%	2.2%	4.0%	1.7k	136	85	1.9k
Dezna	1100	1198	91.82%	1.2%	6.6%	294	27	26	347
Fântânel e	717	3090	23.20%	0.35%	2.4%	57	1	11	69
Curtici	2800	7453	37.57%	0.12%	0.37%	94	0	0	94
Sebis	1400	5979	23.42%	0.013%	0.35%	5	0	0	5
Pecica	2700	12762	21.16%	0.41%	0.95%	282	15	9	306
Ineu	1200	9260	12.96%	0.29%	1.9%	100	7	17	108
Ghioroc	7900	3790	208.44%	0.63%	2.9%	1.2k	142	73	1.4k
Felnac	979	2931	33.40%	0.21%	1.5%	43	5	10	58

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

• Cel mai ridicat procent al populației care urmărește pagina de Facebook este al primăriei **Ghioroc** de respectiv **208.44%**.

• Cel mai scăzut procent al populației care urmărește pagina de Facebook este al primăriei **Arad** de respectiv **12.96%**.

• În ordine crescătoare după primăria Arad urmează primăria **Ineu** cu un procent al populației de **12.96%**.

• Procentul de **21.16%** al populației aparține orașului **Pecica** care urmărește pagina de Facebook a primăriei.

• În orașul **Fântânele**, **23.20%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

• În orașul **Sebiș**, **23.42%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

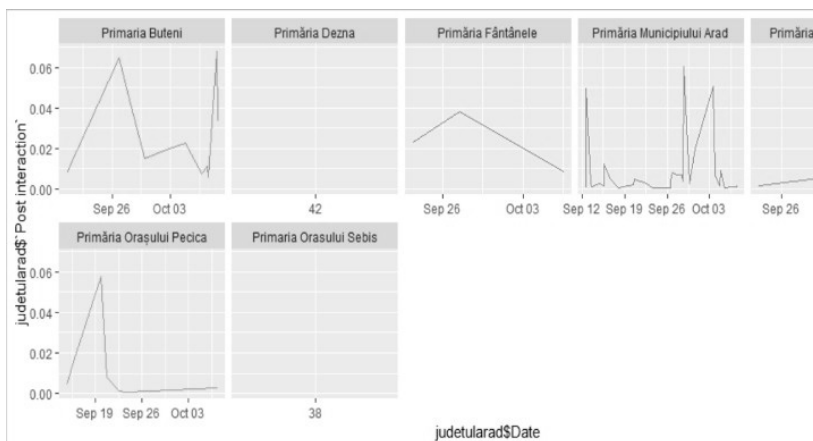
• În orașul **Felnac**, **33.40%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

• În orașul **Curtici**, **37.57%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

• În orașul **Dezna**, **91.82%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

• În orașul **Buteni**, **94.03%** din populația orașului urmărește pagina de Facebook a primăriei.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

• **Primăria Buteni** are o rată de interacțiune în medie de 0.027521, rata minimă de interacțiune este de 0.005931, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.067955. Mediana este de 0.019805, prima quartilă este de 0.009933, iar a 3 a quartilă

este de 0.039635. Rata de interacțiune a **primăriei Buteni** crește din data de **21 septembrie** până pe **27 septembrie** când ajunge la **0.06 interacțiuni/postare**, apoi scade până în data de **31 septembrie** când crește de la **0.012 la 0.035**, scade iar până

pe data de **6 octombrie** și crește până pe **8 octombrie** când atinge **0.07** interacțiuni/postare.

- **Primăria Fântânele** are o rată de interacțiune în medie de 0.02975, rata minimă de interacțiune este de 0.02975, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.02975. Mediana este de 0.02975, prima quartilă este de 0.02975, iar a treia quartilă este de 0.02975. **Primăria Fântânele** înregistrează o creștere a ratei de interacțiune/postare de la **0.023** la **0.04** din data de **20 septembrie** până pe **28 septembrie**, apoi scade la **0.01** până în data de **6 octombrie**.

- **Primăria Arad** are o rată de interacțiune în medie de 0.0088974, rata minimă de interacțiune este de 0.0006418, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.0602825. Mediana este de 0.0029133, prima quartilă este de 0.0013088, iar a 3 a quartilă este de 0.0069355. **Primăria Municipiului Arad** are o rata de interacțiune care crește de la **0** la **0.05 interacțiuni/postare** din data de **13 septembrie**, și scade la data de **15 septembrie** până la **0.001 interacțiuni/postare**. Din data de **15 septembrie** până la data de **28 septembrie** apar schimbări minore, iar în data de **28 septembrie** rata de interacțiune crește de la **0.01** până la **0.06.**, scade până în punctul de unde a plecat și iar crește până la **0.05**.

- **Primăria Curtici** are o rată de interacțiune în medie de 0.0041321, rata minimă de interacțiune este de 0.000707, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.0098940. Mediana este de 0.019805, prima quartilă este de 0.0012512, iar a 3 a quartilă este de 0.0058453. Rata de interacțiune a **primăriei orașului Curtici** crește de la **0.001** pana la **0.01** și scade până la **0**, aceste schimbări având loc în intervalul **24 septembrie - 6 octombrie**.

- **Primăria Pencia** are o rată de interacțiune în medie de 0.0129292, rata minimă de interacțiune este de 0.0007468, cea mai mare rată de interacțiune este 0.0575916. Mediana este de 0.0044927, prima quartilă este de 0.0018651, iar a treia quartilă este de 0.0119714. **Primăria orașului Pencia** are o rată de interacțiune care crește de la **0.002 interacțiuni/postare** până la **0.005** din data de **14 septembrie** la **20 septembrie**, iar apoi scade până la **0.001 interacțiuni/postare** în intervalul **20 septembrie -6 octombrie**.

- **Primăria Sebiș** are o rată de interacțiune în medie de 0.003551, rata minimă de interacțiune este de 0.003551, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.003551. Mediana este de 0.003551, prima quartilă este de 0.003551, iar a treia quartilă este de 0.003551. **Primăria orașului Sebiș** are o rata de interacțiune care crește de la **0.01** la **0.08 interacțiuni/postare** la data de **21 septembrie-28 septembrie**, iar apoi scade de la **0.003** până la **0.001 interacțiuni/postare**, în intervalul **4 octombrie -6 octombrie**. Apare o creștere parțial mare de la **0.004** până la **0.08 interacțiuni/postare**, la data de **7 octombrie-9 octombrie**, iar apoi scade până la **0.035 interacțiuni/postare**.

- **Primăria Felnac** are o rată de interacțiune în medie de 0.023274, rata minimă de interacțiune este de 0.008439, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.038462. Mediana este de 0.022923, **prima quartilă** este de 0.015681, iar **a treia quartilă** este de 0.038462.

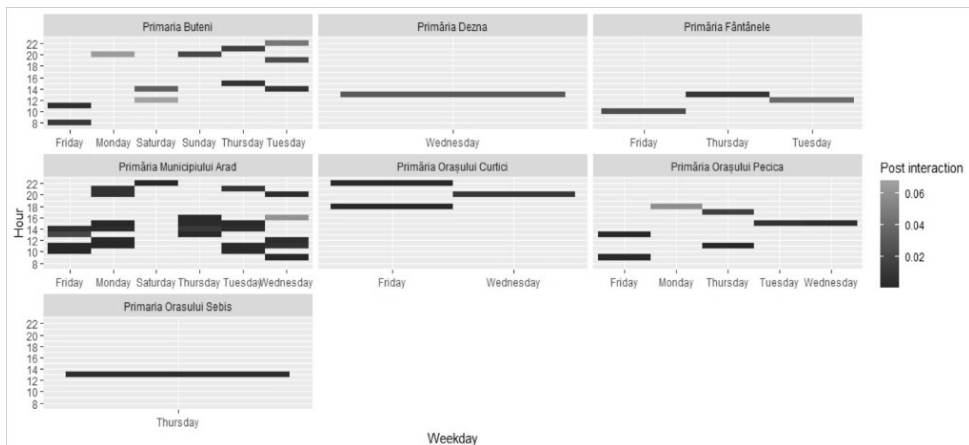
- **Primăria Ghioroc** are o rată de interacțiune în medie de 0.023274, rata minimă de interacțiune este de 0.008439, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.038462. Mediana este de 0.022923, **prima quartilă** este de 0.015681, iar **a treia quartilă** este de 0.038462.

• **Primăria Ineu** are o rată de interacțiune în medie de 0.023274, rata minimă de interacțiune este de 0.008439, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.038462. Mediana este de 0.022923, **prima quartilă** este de 0.015681, iar **a treia quartilă** este de 0.038462.

• **Primăria Dezna** are o rată de

interacțiune în medie de 0.02975, rata minimă de interacțiune este de 0.02975, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.02975. Mediana este de 0.02975, **prima quartilă** este de 0.02975, iar **a treia quartilă** este de 0.02975

Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate.

Analizând orarul săptămânal al postărilor fiecărei primării, observăm următoarele concluzii:

• **Primăria Buteni** obține un număr mare de interacțiuni la postări, **0.07** și respectiv **0.06** în zilele de **luni**, ora **20** și **sâmbătă**, ora **12**. Numărul interacțiunilor este scăzut în zilele de **marți** la ora **21** (**0.04 interacțiuni/postare**) și **sâmbătă** la ora **14** (**0.03 interacțiuni/postare**). Cele mai scăzute rate de interacțiune se înregistrează **vineri**, ora **11**, **joi**, orele **15** și **21** și **marți** la ora **14**.

• **Primăria Dezna** înregistrează un număr de **0.04 interacțiuni/postare** doar **miercuri** la ora **15**.

• În cazul **Primăriei Fântânele** se observă interacțiuni doar **marți** la ora **12** (**0.05 interacțiuni/postare**), **vineri** la ora

10 (**0.03 interacțiuni/postare**) și **joi** la ora **13** (**0.01 interacțiuni/postare**).

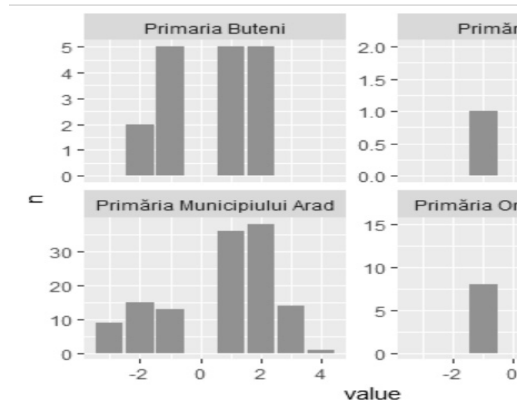
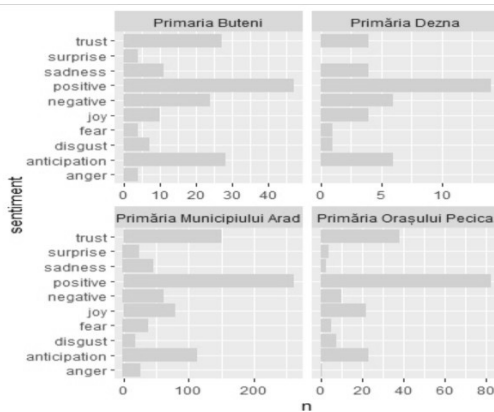
• Singura zi în care **Primăria Municipiului Arad** înregistrează un număr mare de interacțiuni/postare (**0.07**) este **miercuri** la ora **16**. În restul zilelor se observă doar valori de **0.01** interacțiuni/postare.

• **Primăria orașului Curtici** obține interacțiuni/postare doar **miercuri** și **vineri** la orele **20**, respectiv **18** și **22** cu o rată de **0.02** și **0.01** interacțiuni/postare.

• În orașul **Pecica**, primăria înregistrează un număr mare de interacțiuni la postări **luni** la ora **18**. **Marți**, **miercuri**, **joi** și **vineri** se observă o rată de **0.01** interacțiuni/postare la orele **15**, **11**, **9** și **13**.

• **Primăria Orașului Sebiș** prezintă interacțiuni/postare de **0.01** doar **joi** la ora **13**.

Analiza discursivă conform metodei Afinn

- **Primăria Buteni** înregistrează în cazul analizei de discurs cuvinte pozitive de +1 (soluții, legal, dorință, invitat) și de +2 (grijă, oportunități, pozitiv), dar există și cuvinte negative de -1 (plecat, risipă, tăiere) și -2 (întrerupt, penalizat).

- **Primăria Dezna** înregistrează cuvinte pozitive de +1 (garantat), +2 (drag, beneficiu) și cuvinte negative de -1 (excluziune).

- **Primăria Municipiului Arad** folosește în discursuri atât cuvinte pozitive de +1 (legal, siguranță, accept, promisiuni), +2 (festiv, simpatie, aprobat, onoare), acestea fiind în număr cel mai mare, +3 (fericire, excelență, impresionat, bucurie, admirat) și de +4 (câștig), dar și cuvinte negative de -1 (scuze, stop, blocat), -2 (durere, suferință, întrerupt, abandonat) și -3 (distrugere, atenționare, pierdut, ilegal).

- **Primăria Orașului Pecica** folosește în discursuri atât cuvinte pozitive de +1 (lansat, invitat, liber, motivat, promovat), +2 (pace, oportunități, dedicat, inteligent, meritat), +3 (exclență, frumos, impresionant), +4 (ceresc), cât și cuvinte negative de -1 (forțat, plătit, risipit).

Analiza discursivă conform metodei NRC

Urmărind analiza comparativă a indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate, observăm următoarele date:

- **Primăria Buteni** a folosit peste 24 de cuvinte care exprimă negativitate (plecare, risipă, neplăcut, incapabil), în jur de 52 de cuvinte ce exprimă pozitivitate (continuare, maior, piscină, legal), 25 cuvinte care inspiră încredere (continuare, execuție, relatat, sistem, legal), aproximativ 4 cuvinte care emană surprindere (bani, plecare, invitat), 7 cuvinte care exprimă dezgust (risipă, neplăcut) și 28 de cuvinte care îndeamnă la anticipare (continuare, public, respect).

- **Primăria Dezna** a folosit 7 cuvinte care inspiră încredere (respect, venit), 8 cuvinte care exprimă tristețe (sursă de venit, excludere), în jur de 14 cuvinte care exprimă pozitivitate (lider, respect, venit, drag), 6 cuvinte care emană negativitate (rece, excludere), 4 cuvinte care îndeamnă la fericire (venit, respect), 2 cuvinte care transmit frică și dezgust (excludere) și 6-7 cuvinte care emană anticipare (public, respect).

• **Primăria Municipiului Arad** a folosit cuvinte din toate categoriile de sentimente: încredere (150 cuvinte: legal, mâncare, oficial, confort), surprindere (30 cuvinte: artă, pop, bani, dinamic), tristețe (49 cuvinte: limitat, daune, negativ, gunoi), pozitivitatea are cele mai multe cuvinte folosite (în jur de 250 de cuvinte: public, creat, verde, confort), negativitatea (56 de cuvinte: remedial, neplătit, posesie, forțat), fericire (80 cuvinte: special, artă, dans, scor), frică (20 cuvinte: discriminare, stricat, suferință, durere), dezgust (20 cuvinte: gunoi, ilegal, interior), anticipare (110 cuvinte: public, confort, start, soartă) și furie (15 cuvinte: orchestră, neplătit, antisocial).

• **Primăria Orașului Pecica** a folosit aproximativ 80 de cuvinte care exprimă pozitivitate (mândru, organizat, respect), urmate de încredere (37 de cuvinte: echipă, centru. Titlu, pace), fericire (20 de cuvinte: pui de somn, copil, organizare), surprindere (5 cuvinte: festival, invitat), tristețe (3 cuvinte: pandemie, muzică, sărăcie), negativitate (10 cuvinte: minimum, forțat, sărăcie), frică (5 cuvinte: forțat, stâncă, guvern), dezgust (7 cuvinte: risipă, excelență, sărăcie), anticipare (22 de cuvinte: copil, festival, mâine, respect) și furie (un cuvânt: sărăcie).

Concluzii

Bazându-se pe analiza indicatorilor-cheie de performanță ai paginii de Facebook pentru primăriile din județul Arad, se poate concluziona că primăriile au reușit să construiască relații strânse cu comunitățile locale și să câștige încrederea și aprecierea cetățenilor. Numărul total al like-urilor și al postărilor, precum și interacțiunile crescute de pe acestea demonstrează faptul că inițiativa lor de a-și conecta cetățenii prin intermediul rețelei de socializare a fost una

de succes. De asemenea, creativitatea și eforturile de a oferi informații și servicii de calitate și de a răspunde la întrebările și solicitările cetățenilor a crescut semnificativ gradul de conștientizare și înțelegere a comunității în privința activităților desfășurate în cadrul primăriilor.

Bibliografie

[1] Taseșe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

[2] Taseșe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

[3] Taseșe Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.

[4] Taseșe, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>

[5] Taseșe, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

[6] Rus M., Taseșe T., & Cămară, V. . (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>

[7] Cantor, D. F., Rus M., & Taseșe T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

[8] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & Taseșe T. (2020). Organizational

communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium Social Sciences Journal*, 3(1), 76–81. <https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>

[9] Tasește T. (2020). Facebook's role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68. <https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>

[10] Rus M., Tasește T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study:

The Facebook page of Constanța City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>

[11] Rus M., Tasește T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social*

Sciences Journal, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

The importance of integrating modern communication channels in the communication strategy of the local public administration

Importanța integrării canalelor moderne de comunicare în strategia de comunicare a administrației publice locale

Lavinia Florentina ICONARU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Modern communication channels, such as social media, can be extremely beneficial for local public administration communication strategies. By utilizing these channels, local administrations can quickly and efficiently disseminate messages, maintain open lines of communication with their citizens, and ensure that their messages are reaching the widest possible audience. Social media can also provide a platform for public dialogues, feedback from constituents, and the sharing of important information. Additionally, modern communication channels can be used to amplify content related to public events, services, or initiatives. The use of modern communication channels can be an important tool in connecting local public administrations to their citizens and improving the overall effectiveness of their communication strategies.

Keywords: *new media, social media, modern communication channels, communication strategy, local public administration*

Cod JEL: *K 22.*

Comunicarea online în administrația publică. Definiții și caracteristici

Comunicarea online în administrația publică se referă la utilizarea Internetului pentru a facilita schimbul de informații între instituții, organizații și organizații publice și cetățeni¹. Este un mijloc pentru a răspunde la diferite nevoi ale cetățenilor și pentru a crește nivelul de transparență și eficiență în administrarea publică. Definiția comunicării online în administrația publică se referă la

utilizarea Internetului, a sistemelor informatice și a altor tehnologii informatice pentru a facilita comunicarea între actorii din sectorul public și persoanele fizice și juridice.

Caracteristicile comunicării online² în administrația publică sunt:

1. Transparență: Comunicarea online în domeniul public poate permite accesul și schimbul de informații între diferiți actori, crescând astfel gradul de transparență.

¹ Tasențe Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.

² Tasențe Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.

2. Accesibilitate: Comunicarea online în sectorul public permite cetățenilor să acceseze și să participe la procesele administrative, reducând distanța dintre guvern și populație.

3. Reducerea costurilor: Folosirea tehnologiei în administrația publică poate reduce costurile administrative, îmbunătățind astfel gradul de eficiență și eficacitate a serviciilor publice.

4. Ușurința de utilizare: Platformele de comunicare online în administrația publică ar trebui să fie proiectate pentru a fi accesibile și ușor de utilizat de către toate tipurile de utilizatori.

5. Securitate: Platformele de comunicare online utilizate în sectorul public trebuie să asigure securitatea informațiilor și a datelor partajate.

Mai mult decât atât, serviciile publice online sunt semnificative în economia actuală, iar orientarea către calitatea serviciilor/aplicațiilor online este o parte integrantă a reformei administrației publice pentru îmbunătățirea eficienței acesteia. Calitatea serviciilor din sectorul public a devenit o preocupare ridicată, iar instituțiile publice încearcă să se autoevalueze și să măsoare calitatea serviciilor oferite. Organizațiile din sectorul public care cuprind grupuri interne de consumatori cu sarcini definite și omogene și rezultate măsurabile, similare organizațiilor private, au cel mai mare potențial de angajare cu succes în furnizarea de servicii online.

Literatura de specialitate³ în domeniu arată că există bune practici pentru comunicarea online. În acest context, observăm că trei concepte afectează viața de zi cu zi:

-Social media devine astăzi cea mai comună metodă de comunicare

- Big data (volum mare de date) joacă un rol cheie în procesul decizional al organizațiilor. Conceptul de Big Data Big a fost definit ca „date mari de mare viteză și varietate care necesită procesare inovatoare a informațiilor pentru a intensifica înțelegerea domeniului și luarea deciziilor”

- Inteligența artificială ar putea juca un rol vital, deoarece mașinile tind să înlocuiască nevoia ca deciziile să fie luate de oameni, iar acțiunile să fie făcute în consecință.

Social Media, metoda de comunicare în instituțiile publice

Social Media⁴ poate fi folosită în instituțiile publice pentru a răspunde întrebărilor cetățenilor, a răspândi cele mai recente știri și informații despre serviciile sau programele oferite de o instituție, a interacționa cu clienții și a îmbunătăți imaginea acesteia. De asemenea, poate fi folosită pentru a comunica cu organizații partenere, organizații non-guvernamentale și alte organizații similare. Social Media poate fi, de asemenea, utilizată pentru a obține feedback-ul cetățenilor și pentru a îmbunătăți serviciile oferite de instituții. În plus, poate fi utilizată pentru a construi un sentiment de conectivitate cu cetățenii și pentru a încuraja participarea lor în campaniile sau activitățile publice. Prin urmare, Social Media poate fi o modalitate eficientă pentru instituțiile publice de a-și îmbunătăți serviciile și de a răspunde nevoilor cetățenilor.

Datorită popularității și caracteristicilor sale unice (și anume deschidere, participare și partajare), rețelele de socializare devin un intermediar important pentru interacțiunea dintre guverne, guverne și cetățeni, precum

³ Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.

⁴ Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European Parliamentary Elections in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 4(1), 55–62. <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>

și agenții guvernamentale și întreprinderi. Utilizarea rețelelor sociale în sectorul public este considerată un agent de inovare și transformare tehnologică și se crede că a deschis noi posibilități fără precedent. Rețelele sociale au potențialul de a extinde serviciile guvernamentale, de a crește participarea civică, de a solicita idei inovatoare din partea maselor și de a îmbunătăți procesul decizional și rezolvarea problemelor.

La fel ca modelele de maturitate e-guvernare, modelele de guvernare bazate pe rețelele sociale sunt, de asemenea, în curs de dezvoltare. De exemplu, Lee și Kwak (2012)⁵ au dezvoltat un model de maturitate guvernamental deschis pentru implicarea publică bazată pe rețelele sociale, care constă din cinci niveluri. Autorii sugerează că există o secvență logică pentru creșterea angajamentului public bazat pe rețelele sociale, iar agențiile publice ar trebui să se concentreze pe atingerea unui nivel de maturitate la un moment dat. În timp ce

studiul lui Lee și Kwak tratează capacitățile de date deschise din perspectiva agenției guvernamentale, Khan (2013)⁶ a sugerat un model în trei etape de utilizare a rețelelor sociale în sectorul public de la cetățean.

Riscul a fost examinat și definit în diferite domenii de studii. În ceea ce privește rețelele sociale, riscul poate fi definit ca posibilă amenințare sau daună de nesiguranță a utilizării serviciilor de rețelele sociale. De exemplu, Webber, Li și Szymanski⁷ definesc riscul social media ca fiind „probabilitatea ca un eveniment negativ din social media să se întâmple (înmulțit cu) impactul pe care îl avea acel eveniment negativ dacă se întâmplă”. Multe studii care abordează riscul asociat cu adoptarea tehnologiei informației se găsesc în literatură, dar acest studiu se concentrează în mod special pe factorii de risc.

3. Analiza comunicării Social Media în primăriile din județul Tulcea

U.A.T.	Nr. fani	Populație	% pop-fani	Rată angajament	Rata de interacțiune	Numărul de reacții	Numărul de comentarii	Numărul de share	Interacțiune
Dorobanțu	561	1490	38%	0.019%	0.54%	1	0	0	1
Frecăței	567	3426	17%	0.77%	0.90%	14	2	2	18
Grindu	1500	1525	98%	0.60%	2.1%	328	68	23	419
Horia	783	1517	52%	0.67%	1.7%	42	7	14	63
Isaccea	1900	5303	36%	0,11%	0,50%	44	0	11	55
Jurilovca	7500	4734	158%	0,46%	0,93%	662	34	84	780
Măcin	922	10830	9%	0.32%	0.88%	0	0	0	0
Maliuc	1200	974	123%	0.029%	0.41%	7	0	0	7
Stejaru	1200	1800	67%	0.34%	3.2%	318	301	25	644
Tulcea	14000	90553	15%	1.1%	1.3%	3100	411	568	4100

⁵ Apud. Cantor, D. F., Rus M., & Tasețu T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211.

<https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

⁶ Apud. Cantor, D. F., Rus M., & Tasețu T. (2021). Media communication strategies in the central

public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211.

<https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>

⁷ Apud. Rus M., Tasețu T., Sandu, M. L., & Iscriu, A. M. (2022). Strategies and specific techniques for mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

Analiza comparativă a numărului de fani de Facebook din UAT-urile monitorizate.

- Numărul de fani al primăriei Frecăței nu înregistrează o creștere mai mare de 567 de persoane între data de 14 octombrie și 01 noiembrie.

- Numărul de fani al primăriei Grindu se menține la aproximativ 1.5K de fani din data de 20 septembrie până pe data de 14 octombrie.

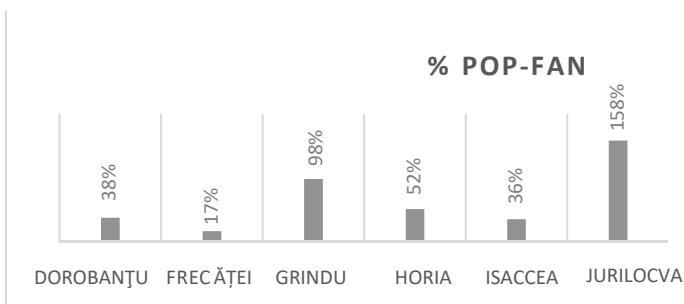
- Numărul de fani al primăriei Stejaru își menține numărul de fani, de 1.2K de fani din data de 23 septembrie până pe 7 octombrie.

- Numărul de fani al primăriei Tulcea se menține la 13K de persoane din data de 16 septembrie până pe 17 octombrie.

- Numărul de fani al primăriei Jurilovca nu înregistrează o creștere mai mare de 7.5K de fani de pe data de 16 septembrie până pe data de 12 octombrie.

- Numărul de fani al primăriei Isaccea se menține la 1.9K de fani din data de 16 septembrie până pe data de 13 octombrie.

Analiza comparativă a procentului din populația fiecărei localități analizate care urmărește pagina de Facebook a UAT-urilor monitorizate.

- Primăria Dorobanțu înregistrează un procent relativ scăzut de 38% din numărul total de fani și populație.

- Primăria Frecăței are un procent de 17%, procent relativ scăzut din numărul fanilor și populației.

- Primăria Grindu înregistrează un procent relativ mare de 98% din numărul fanilor și a populației.

- În cazul primăriei Horia, înregistrează un procentaj mediu de 52% din numărul total al celor 2 criterii.

- Procentajul primăriei Isaccea este de 36%, procentaj relativ scăzut din numărul total al fanilor și a populației.

- Primăria Jurilovca are un procent de 158%, procent relativ mare față de celelalte primării.

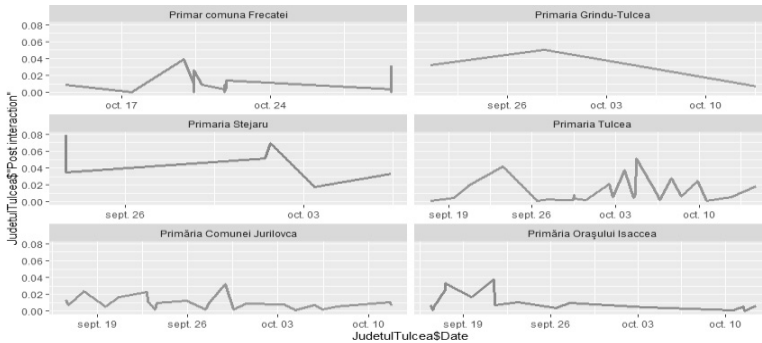
- Primăria Măcin înregistrează un procent relativ scăzut de 9% din numărul total de fani și numărul populației.

- În cazul primăriei Maliuc, reprezintă un procentaj de 123%, un procent relativ mare din numărul total.

- Procentajul primăriei Stejaru este de 67%, un procentaj relativ scăzut din procentul total de număr fani și populație.

- Primăria Tulcea are un procent de 14%, un procentaj relativ scăzut pentru această primărie.

Analiza comparativă a ratei de interacțiune/angajament pentru UAT-urile monitorizate.

- Primăria Dorobanțu are o rată de interacțiune în medie de 0.003738, rata minimă de interacțiune este de 0.003738, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.003738. Mediana este de 0.003738, prima quartilă este de 0.003738, iar a treia quartilă este de 0.003738.

- Primăria Frecăței are o rată de interacțiune în medie de 0.009009, rata minimă de interacțiune este de 0.000000, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.039076. Mediana este de 0.006195, prima quartilă este de 0.001764, iar a treia quartilă este de 0.010657.

-Primăria Grindu are o rată de interacțiune în medie de 0.030011, rata minimă de interacțiune este de 0.007498, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.050139. Mediana este de 0.032394, prima quartilă este de 0.019946, iar a treia quartilă este de 0.04126.

- Primăria Horia are o rată de interacțiune în medie de 0.02738, rata minimă de interacțiune este de 0.02738, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.02738. Mediana este de 0.02738, prima quartilă este de 0.02738, iar a treia quartilă este de 0.02738.

- Primăria Isaccea are o rată de interacțiune în medie de 0.010510, rata minimă de interacțiune este de 0.000000,

cea mai mare rată de interacțiune este de 0.037507. Mediana este de 0.006336, prima quartilă este de 0.004224, iar a treia quartilă este de 0.011093.

- Primăria Jurilovca are o rată de interacțiune în medie de 0.010045, rata minimă de interacțiune este de 0.001331, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.032378. Mediana este de 0.008386, prima quartilă este de 0.005493, iar a treia quartilă este de 0.012306.

- Primăria Măcin are o rată de interacțiune în medie de 0.07589, rata minimă de interacțiune este de 0.07589, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.07589. Mediana este de 0.07589, prima quartilă este de 0.07589, iar a treia quartilă este de 0.07589.

- Primăria Maliuc are o rată de interacțiune în medie de 0, rata minimă de interacțiune este de 0, cea mai mare rată de interacțiune este de 0. Mediana este de 0, prima quartilă este de 0, iar a treia quartilă este de 0.

- Primăria Stejaru are o rată de interacțiune în medie de 0.04295, rata minimă de interacțiune este de 0.01756, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.07888. Mediana este de 0.04295, prima quartilă este de 0.03367, iar a treia quartilă este de 0.06496.

Importanța integrării canalelor moderne de comunicare

- Primăria Tulcea are o rată de interacțiune în medie de 0.012149, rata minimă de interacțiune este de 0.001213, cea mai mare rată de interacțiune este de 0.051085. Mediana este de 0.005680, prima quartilă este de 0.002603, iar a treia quartilă este de 0.019249.

- Rata de interacțiune pentru primăria Frecăței are o scădere de 0.01 în perioada 14 octombrie-17 septembrie, urmată de o creștere de 0.04 în perioada 17-20 octombrie, urmând apoi o scădere de 0.01 din data de 20 octombrie până pe data de 02 noiembrie, în final crescând cu 0.03 și menținându-se la această cotă.

-Rata de interacțiune pentru primăria Grindu a crescut cu 0.03 în perioada 20-29 septembrie, urmată de o scădere de 0.01 în perioada 29 septembrie-14 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru primăria Stejaru are o scădere de 0.04 în data de 23 octombrie, urmată de o creștere de 0.05 în perioada 23 septembrie-01 octombrie, scă-

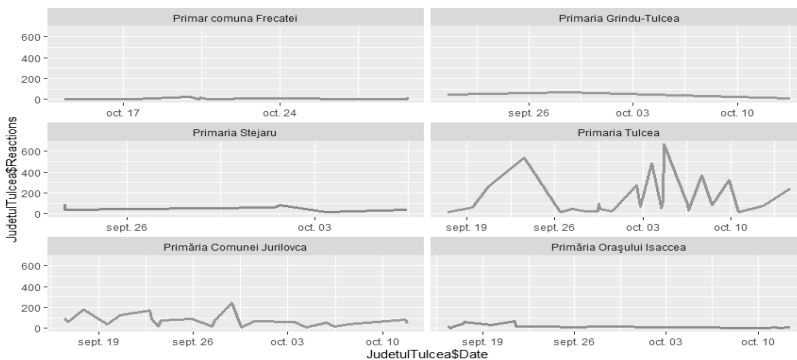
zând apoi cu 0.02 în perioada 01 octombrie-03 octombrie, urmând în final o creștere de 0.03 în data de 03-07 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru primăria Tulcea a crescut cu 0.04 în perioada 17 septembrie-23 septembrie, urmată de o scădere de 0.01 în perioada 23-26 octombrie, urmând apoi mici creșteri și scăderi până în data de 16 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru primăria Jurilovca are atât creșteri, cât și scăderi în perioada 16 septembrie-13 octombrie.

- Rata de interacțiune pentru primăria Isaccea are o creștere de 0.03 în perioada 15- 18 septembrie, urmată de o scădere de 0.02 în perioada 18-19 septembrie, crescând cu 0.04 în perioada 19 septembrie-21 septembrie, în final având iar o scădere de 0.01 până pe data de 12 octombrie.

Analiza comparativă a numărului de reacții pentru UAT-urile monitorizate.

- Primăria Dorobanțu are un număr mediu de reacții, de 2 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 2 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 2 reacții. Mediana este de 2 reacții/postare, prima quartilă are 2 reacții/postare și a treia quartilă are 2 reacții/postare.

- Primăria Frecăței are un număr mediu de reacții, de 5.083 reacții/postare, postarea

cu cel mai scăzut număr de reacții are 0.000 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 22.000 de reacții. Mediana este de 3.500 reacții/postare, prima quartilă are 1.000 reacții/postare și a treia quartilă are 6.000 reacții/postare.

- Primăria Grindu are un număr mediu de reacții, de 43.0 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 11.0 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel

mai mult are 72.0 de reacții. Mediana este de 46.0 reacții/postare, prima quartilă are 28.5 reacții/postare și a treia quartilă are 59.0 reacții/postare.

- Primăria Horia are un număr mediu de reacții, de 21 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 21 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 21 de reacții. Mediana este de 21 de reacții/postare, prima quartilă are 21 reacții/postare și a treia quartilă are 21 reacții/postare.

- Primăria Isaccea are un număr mediu de reacții, de 19.88 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 0.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 71.00 de reacții. Mediana este de 12.00 reacții/postare, prima quartilă are 8.00 reacții/postare și a treia quartilă are 21.00 reacții/postare.

- Primăria Jurilovca are un număr mediu de reacții, de 75.64 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 10.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 243.00 de reacții. Mediana este de 63.00 reacții/postare, prima quartilă are 41.25 reacții/postare și a treia quartilă are 92.25 reacții/postare.

-Primăria Măcin are un număr mediu de reacții, de 68 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 68 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 68 de reacții. Mediana este de 68 reacții/postare, prima quartilă are 68 reacții/postare și a treia quartilă are 68 reacții/postare.

- Primăria Maliuc are un număr mediu de reacții, de 0 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 0 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 0 reacții. Mediana este de 0 reacții/

postare, prima quartilă are 0 reacții/postare și a treia quartilă are 0 reacții/postare.

- Primăria Stejaru are un număr mediu de reacții, de 56.50 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 21.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 93.00 de reacții. Mediana este de 51.00 reacții/postare, prima quartilă are 40.25 reacții/postare și a treia quartilă are 77.50 reacții/postare.

- Primăria Tulcea are un număr mediu de reacții, de 158.5 reacții/postare, postarea cu cel mai scăzut număr de reacții are 16.00 reacții, iar postarea la care s-a reacționat cel mai mult are 666.0 de reacții. Mediana este de 74.5 reacții/postare, prima quartilă are 34.0 reacții/postare și a treia quartilă are 250.5 reacții/postare.

- Reacțiile primăriei Frecăței sunt în număr de 104, număr total de reacții care se menține în perioada 14 octombrie-03 noiembrie.

- Reacțiile primăriei Grindu își menține numărul total de reacții la 190 de pe data de 19 septembrie până pe data de 14 octombrie.

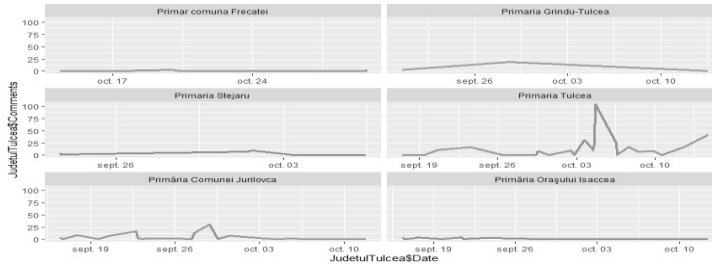
- Reacțiile primăriei Stejaru se mențin la 89 din data de 23 septembrie până pe data de 07 octombrie.

- Reacțiile primăriei Tulcea sunt într-o continuă creștere în perioada 17 septembrie-16 octombrie, având în total 3.0K de reacții.

- Reacțiile primăriei Jurilovca au mici creșteri în perioada 16 septembrie și 13 octombrie, de 817 reacții.

- Reacțiile primăriei Isaccea nu înregistrează o creștere mai mare de 34 de reacții de pe data de 16 septembrie până pe data de 13 octombrie.

Analiza comparativă a numărului de comentarii pentru UAT-urile monitorizate.

- Primăria Dorobanțu are un număr mediu de 0 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 0 comentarii. Mediana este de 0 comentarii, prima quartilă are 0 comentarii și a treia quartilă are 0 comentarii.

- Primăria Frecăței are un număr mediu de 0.375 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.000 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 3.000 comentarii. Mediana este de 0.000 comentarii, prima quartilă are 0.000 comentarii și a treia quartilă are 0.000 comentarii.

-Primăria Grindu are un număr mediu de 7.333 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.000 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 19.000 comentarii. Mediana este de 3.000 comentarii, prima quartilă are 1.500 comentarii și a treia quartilă are 11.000 comentarii.

-Primăria Horia are un număr mediu de 0 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 0 comentarii. Mediana este de 0 comentarii, prima quartilă are 0 comentarii și a treia quartilă are 0 comentarii.

-Primăria Isaccea are un număr mediu de 1.118 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.000 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 4.000 comentarii. Mediana

este de 0.000 comentarii, prima quartilă are 0.000 comentarii și a treia quartilă are 3.000 comentarii.

-Primăria Jurilovca are un număr mediu de 4.455 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.000 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 30.000 comentarii. Mediana este de 2.000 comentarii, prima quartilă are 0.000 comentarii și a treia quartilă are 6.250 comentarii.

-Primăria Măcin are un număr mediu de 1 comentariu, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 1 comentariu, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 1 comentariu. Mediana este de 1 comentariu, prima quartilă are 1 comentariu și a treia quartilă are 1 comentariu.

-Primăria Maliuc are un număr mediu de 0 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 0 comentarii. Mediana este de 0 comentarii, prima quartilă are 0 comentarii și a treia quartilă are 0 comentarii.

-Primăria Stejaru are un număr mediu de 4.00 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00 comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 10.00 comentarii. Mediana este de 3.00 comentarii, prima quartilă are 1.25 comentarii și a treia quartilă are 6.25 comentarii.

-Primăria Tulcea are un număr mediu de 13.54 comentarii, postarea cu cel mai scăzut număr de comentarii are 0.00

comentarii, iar postarea la care s-a comentat cel mai mult are 105.00 comentarii. Mediana este de 9.00 comentarii, prima quartilă are 0.00 comentarii și a treia quartilă are 16.75 comentarii.

-Numărul total de comentarii al primăriei Frecăței nu are o creștere mai mare de 9 comentarii în perioada 14 octombrie-03 noiembrie.

-Numărul total de comentarii al primăriei Grindu nu înregistrează un număr mai mare de 19 comentarii în perioada de 19 septembrie-14 octombrie.

-Numărul total de comentarii al primăriei Stejaru înregistrează un număr de

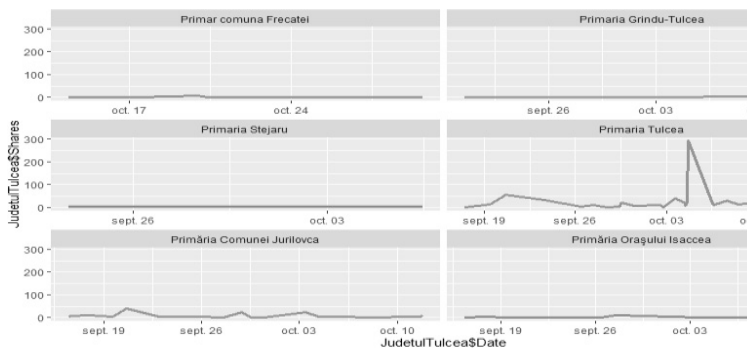
5 comentarii din data de 23 septembrie până pe data de 07 octombrie.

-Numărul total de comentarii al primăriei Tulcea este în creștere și se menține la 231 de pe 17 septembrie până pe 16 octombrie.

-Numărul total de comentarii al primăriei Jurilovca își menține numărul de 33 de comentarii între data de 16 septembrie și 13 octombrie.

-Numărul total de comentarii al primăriei Isaccea înregistrează un număr de 2 comentarii în data de 16 septembrie și 13 octombrie.

Analiza comparativă a numărului de share-uri pentru UAT-urile monitorizate.

-Primăria Dorobanțu are un număr mediu de 2 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 2 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 2 share-uri. Mediana este de 2 share-uri, prima quartilă are 2 share-uri și a treia quartilă are 2 share-uri.

-Primăria Frecăței are un număr mediu de 0.375 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.000 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 8.000 share-uri. Mediana este de 0.000 share-uri, prima quartilă are 0.000 share-uri și a treia quartilă are 0.000 share-uri.

-Primăria Grindu are un număr mediu de 2.333 share-uri, postarea cu cel mai

scăzut număr de share-uri are 2.000 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 3.000 share-uri. Mediana este de 2.000 share-uri, prima quartilă are 2.000 share-uri și a treia quartilă are 2.500 share-uri.

-Primăria Horia are un număr mediu de 7 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 7 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 7 share-uri. Mediana este de 7 share-uri, prima quartilă are 7 share-uri și a treia quartilă are 7 share-uri.

-Primăria Isaccea are un număr mediu de 2.471 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.000 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel

Importanța integrării canalelor moderne de comunicare

mai mult are 10.000 share-uri. Mediana este de 2.000 share-uri, prima quartilă are 1.000 share-uri și a treia quartilă are 3.000 share-uri.

-Primăria Jurilovca are un număr mediu de 8.00 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0.00 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 41.00 share-uri. Mediana este de 4.50 share-uri, prima quartilă are 3.00 share-uri și a treia quartilă are 8.75 share-uri.

-Primăria Măcin are un număr mediu de 31 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 31 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 31 share-uri. Mediana este de 31 share-uri, prima quartilă are 31 share-uri și a treia quartilă are 31 share-uri.

-Primăria Maliuc are un număr mediu de 0 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 0 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 0 share-uri. Mediana este de 0 share-uri, prima quartilă are 0 share-uri și a treia quartilă are 0 share-uri.

-Primăria Stejaru are un număr mediu de 4.667 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 3.000 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 5.000 share-uri. Mediana este de 5.000 share-uri, prima quartilă are 5.000 share-uri și a treia quartilă are 5.000 share-uri.

-Primăria Tulcea are un număr mediu de 27.19 share-uri, postarea cu cel mai scăzut număr de share-uri are 1.00 share-uri, iar postarea care s-a distribuit cel mai mult are 294.00 share-uri. Mediana este de 14.00 share-uri, prima quartilă are 4.75 share-uri și a treia quartilă are 22.25 share-uri.

-Share-urile primăriei Frecăței nu înregistrează un număr mai mare de 9 share-uri în perioada 14 octombrie-03 noiembrie.

-Share-urile primăriei Grindu are un număr total de 15 de share-uri din data de 19 septembrie până pe data de 14 octombrie.

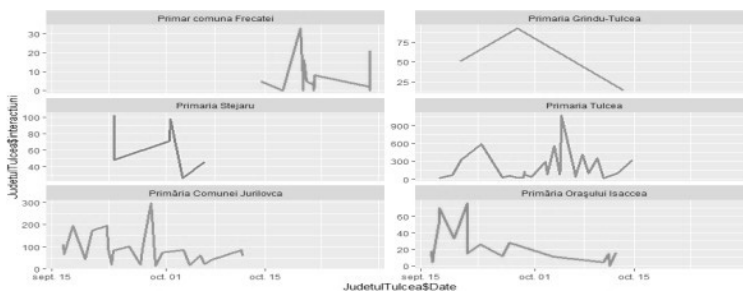
-Share-urile primăriei Stejaru se menține la 22 de share-uri în perioada 23 septembrie-07 octombrie.

-Share-urile primăriei Tulcea are un număr considerabil de 550 de share-uri de pe data de 17 septembrie până pe data de 16 octombrie.

-Share-urile primăriei Jurilovca își menține numărul total de share-uri, respectiv de 125 din data de 16 septembrie până pe data de 13 octombrie.

-Share-urile primăriei Isaccea nu înregistrează un număr mai mare de 21 de share-uri în perioada 16 septembrie-13 octombrie.

Analiza comparativă a totalului de interacțiuni pentru UAT-urile monitorizate.

-Primăria Dorobanțu are un număr mediu de 0.003738 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.003738 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.003738 interacțiuni. Mediana este de 0.003738 interacțiuni, prima quartilă este de 0.003738 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.003738 interacțiuni.

-Primăria Frecăței are un număr mediu de 0.009009 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.000000 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.039076 interacțiuni. Mediana este de 0.006195 interacțiuni, prima quartilă este de 0.001764 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.010657 interacțiuni.

-Primăria Grindu are un număr mediu de 0.030011 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.007498 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.050139 interacțiuni. Mediana este de 0.032394 interacțiuni, prima quartilă este de 0.019946 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.04126 interacțiuni.

-Primăria Horia are un număr mediu de 0.02738 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.02738 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.02738 interacțiuni. Mediana este de 0.02738 interacțiuni, prima quartilă este de 0.02738 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.02738 interacțiuni.

-Primăria Isaccea are un număr mediu de 0.010510 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.000000 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.037507 interacțiuni. Mediana este de 0.006336 interacțiuni, prima quartilă este de 0.004224 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.011093 interacțiuni.

-Primăria Jurilovca are un număr mediu de 0.010045 interacțiuni, postarea cu

cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.001331 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.032378 interacțiuni. Mediana este de 0.008386 interacțiuni, prima quartilă este de 0.005493 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.012306 interacțiuni.

-Primăria Măcin are un număr mediu de 0.07589 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.07589 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.07589 interacțiuni. Mediana este de 0.07589 interacțiuni, prima quartilă este de 0.07589 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.07589 interacțiuni.

-Primăria Maliuc un număr mediu de 0 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0 interacțiuni. Mediana este de 0 interacțiuni, prima quartilă este de 0 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0 interacțiuni.

-Primăria Stejaru are un număr mediu de 0.04295 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.01756 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.07888 interacțiuni. Mediana este de 0.04295 interacțiuni, prima quartilă este de 0.03367 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.06496 interacțiuni.

-Primăria Tulcea are un număr mediu de 0.012149 interacțiuni, postarea cu cel mai scăzut număr de interacțiuni are 0.001213 interacțiuni, iar postarea la care s-a interacționat cel mai mult are 0.051085 interacțiuni. Mediana este de 0.005680 interacțiuni, prima quartilă este de 0.002603 interacțiuni, iar a treia quartilă este de 0.019249 interacțiuni.

-Primăria Frecăței înregistrează creșteri de la 0 la 30 în perioada 15-18 octombrie, urmând apoi o scădere până în punctul de placare la 0 și crescând în final cu 20 și menținându-se la acest număr.

Importanța integrării canalelor moderne de comunicare

-Primăria Grindu înregistrează o creștere a numărului de interacțiuni de la 50 la 100 din data de 20 septembrie până în data de 28 septembrie, apoi scade până în punctul de plecare iar la 0.

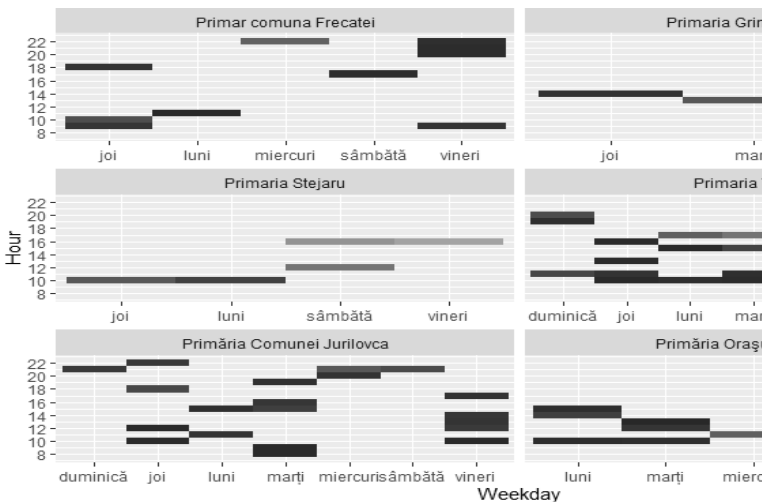
-În cazul primăriei Stejaru, numărul interacțiunilor se menține la 100 din data 30 septembrie până pe data de 01 octombrie, apoi scade până în punctul 0 și crescând cu 50 până pe data de 05 octombrie.

-Primăria Tulcea are cea mai crescută activitate în rândul interacțiunilor, prezentând creșteri majore din data de 18 septembrie până pe data de 15 octombrie.

-Interacțiunile la postările primăriei Jurilovca sunt în creștere din data de 15 septembrie până pe 13 octombrie, plecând de la 0 la 300 de interacțiuni, urmând ca mai apoi să se observe mici creșteri și scăderi ale acestor interacțiuni.

-Primăria Isaccea are interacțiuni în creștere și în scădere din data de 16 septembrie până pe 23 septembrie, plecând de la 0 la 80 de interacțiuni, urmând ca mai apoi să scadă iar la 0 și menționând acest număr.

Analiza comparativă a orarului postărilor pentru UAT-urile monitorizate

-La primăria Frecăței este recomandat să se publice postările în zilele de luni, miercuri, joi, vineri și sâmbătă între orele 8- 22.

-La primăria Grindu se recomandă publicarea postărilor în zilele de joi, ora 14:00, marți, ora 13:00 și miercuri, ora 14:00.

-În cazul primăriei Stejaru se recomandă postarea articolelor în zilele de joi și

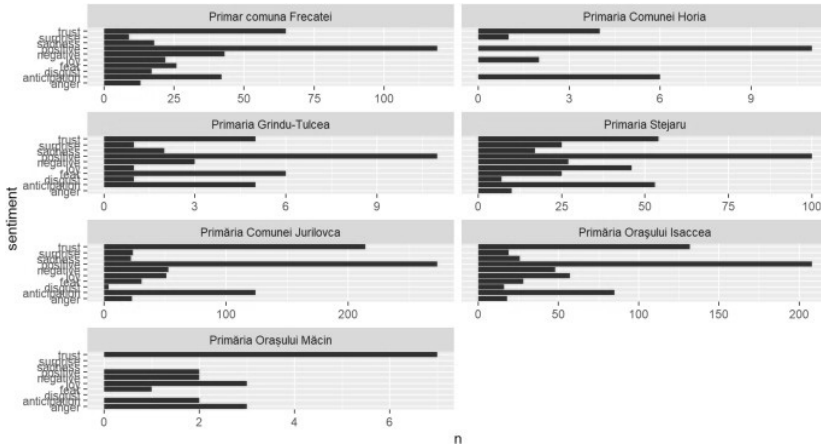
luni, la ora 10:00 și în zilele de sâmbătă, la ora 12:00 și vineri la ora 16:00.

-În cazul primăriei Tulcea se recomandă publicarea postărilor în zilele de luni până vineri, în intervalul orar de 10-20.

-La primăria Jurilovca este recomandat să se publice săptămânal între orele 8-22.

-În cazul primăriei Isaccea se recomandă postarea articolelor în zilele de luni, marți, miercuri, vineri și sâmbătă, în intervalul orar 8:00-16:00.

Analiza comparativă a indicatorilor de sentimente pentru UAT-urile monitorizate

Prin metoda de analiză NRC am constatat următoarele:

-Primăria Frecăței își centrează discursul public prin Facebook, în mod frecvent, pe mesaje pozitive și într-o măsură egală pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (voluntari, echipă, sistem, operațiune), surprindere (primire, speranță, șansă, artă) și pozitivitate (aprovizionare, liniște, purificare, potrivit). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: tristețe (ploios, spital, epuizat, eliminare), negativitate (deșeuri, viciu, șoc, forță) și frică (risc, evitare, luptă, execuție).

-Primăria Horia își centrează discursul public prin Facebook, doar pe mesaje pozitive. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (invită, administrează, oferă), pozitivitate (comunitate, creștere, potrivit, electricitate) și anticipare (public, rezultat).

-Primăria Grindu își centrează discursul public prin Facebook, atât pe mesaje pozitive, cât și pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem

identifica următoarele: încredere (medical, obiectiv, asigură), pozitivitate (completare, informație, abilitate, public) și anticipare (rețea, public, obiective). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: tristețe (defavorabil, urgență) și frică (război, dificil, împiedică).

-Primăria Stejaru își centrează discursul public prin Facebook, cel mai adesea, pe mesaje pozitive și într-o măsură relativ egală pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (asociere, premiu, buget, consiliu), surprindere (șansă, festival, extindere, însoțit) și bucurie (pace, prieten, călătorie, inspirat). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: tristețe (periculos, pustiu, disperare, dispărut), negativitate (competiție, tulburat, fals, rupt) și frică (leu, neajutorat, forțat, dificil).

-Primăria Jurilovca își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte, pe mesaje pozitive și într-o măsură mai mică pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (dans, ansamblu, școală, voluntari), surprindere

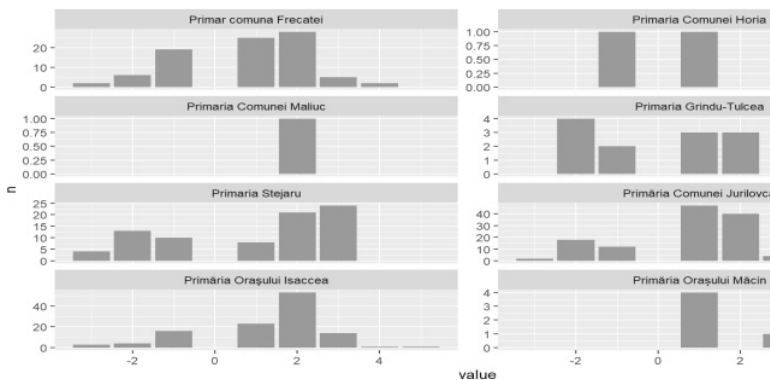
Importanța integrării canalelor moderne de comunicare

(artă, organizare, tineret, speranță) și pozitivitate (organizat, corect, parteneriat, omagiu). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: tristețe (cruce, plecare, orfan, inferior), negativitate (rătăcit, interdicție, risipă, contradicție) și dezgust (deșeuri, pierdut, interzis).

-Primăria Isaccea își centrează discursul public prin Facebook, în mod frecvent pe mesaje pozitive dar și pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (sincer, respect, comunicare, sursă de venit), bucurie (festival, încrezător, muzică, remarcabil) și anticipare (destinat, a

reuși, oportunitate, prietenos). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: tristețe (dezactivat, excludere, respingere), frică (supraveghere, suspect, provocare, medical) și negativitate (dependent, minimum, pandemic, presiune).

-Primăria Măcin își centrează discursul public prin Facebook, adesea, pe mesaje pozitive și într-o măsură mai mică pe mesaje negative. Dintre emoțiile pozitive ale cuvintelor cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: încredere (țară, școală) și bucurie (baschet, școală). Dintre emoțiile negative, putem distinge următoarele: furie (box, lovitură) și negativitate (lovit, gloată).

Prin metoda de analiză AFINN am constatat următoarele:

-Primăria Frecăței își centrează discursul public prin Facebook, în mare măsură, pe cuvinte pozitive, și într-o măsură mai mică pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: fabulos, minunat, fericit, popular, apreciere, schimbare, care au o valoare de +4, +3 și +2. Dintre cuvintele negative, putem distinge următoarele: distruge, risc, abandon, evită, impune, care au o valoare de -3, -2 și -1.

-Primăria Horia își centrează discursul public prin Facebook, într-o măsură mai mică atât pe mesaje pozitive, cât și pe mesaje negative. Dintre cuvintele pozitive, putem identifica cuvântul: a invita, care are o valoare de +1. Dintre cuvintele negative, putem distinge cuvântul: afectat, care are o valoare de -1.

-Primăria Maliuc își centrează discursul public prin Facebook, doar pe cuvinte pozitive. Dintre cuvintele pozitive, putem identifica cuvântul: a susține, care are o valoare de +2.

-Primăria Grindu își centrează discursul public prin Facebook, cel mai adesea, pe

cuvinte pozitive, și într-o măsură mai mică pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: recomandat, abilitate, semnificativ, asigură, care au o valoare de +2 și +1. Dintre cuvintele negative, putem distinge următoarele: urgență, restrâns, dificil, împiedică, care au o valoare de -2 și -1.

-Primăria Stejaru își centrează discursul public prin Facebook, în mod frecvent, pe cuvinte pozitive, și într-o măsură egală și pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: premii, captivant, apreciat, creativ, gratuit, pregătit, care au o valoare de +3, +2 și +1. Dintre cuvintele negative, putem distinge următoarele: disperare, decedat, critici, neputincios, evită, deghizări, care au o valoare de -3, -2 și -1.

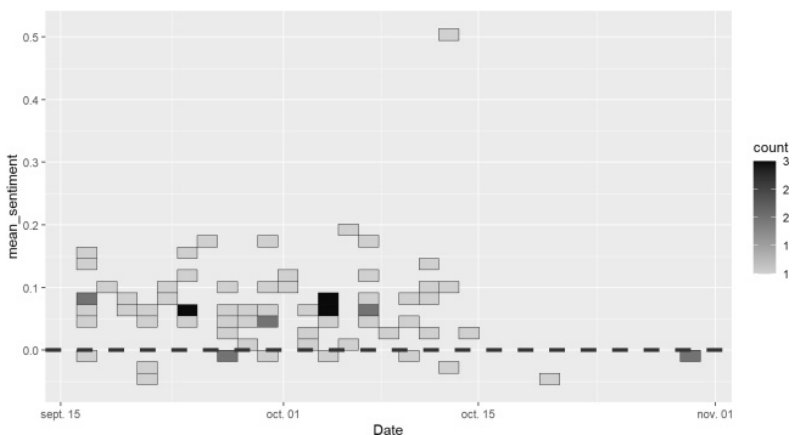
-Primăria Jurilovca își centrează discursul public prin Facebook, în mare parte, pe cuvinte pozitive, și într-o măsură redusă pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive cel mai des utilizate în discursul

public, putem identifica următoarele: popular, sărbătorit, corect, solidaritate, autoritate, natural, care au o valoare de +3, +2 și +1. Dintre cuvintele negative, putem distinge următoarele: moarte, ilegalitate, sever, război, deșeuri, suspendat, care au o valoare de -3, -2 și -1.

-Primăria Isaccea își centrează discursul public prin Facebook, cel mai adesea, pe cuvinte pozitive, și într-o măsură mai mică pe cuvinte negative. Dintre cuvintele pozitive cel mai des utilizate în discursul public, putem identifica următoarele: remarcabil, învingător, frumos, fascinat, care au o valoare de +5, +4 și +3. Dintre cuvintele negative, putem distinge următoarele: crimă, cel mai rău, se prăbușește, alergic, ploios, amânat, care au o valoare de -3, -2 și -1.

-Primăria Măcin își centrează discursul public prin Facebook, doar pe cuvinte pozitive. Dintre cuvintele pozitive, putem identifica următoarele: activ, liber, câștigat, care au o valoare de +1 și +3.

Analiză de sentiment:

-Județul Tulcea prezintă o analiza de sentiment în medie de 45.22 postări, numărul minim al postărilor este de 0.75, cel mai mare număr de postări este de

385.03. Mediana este de 27.78, prima quartilă este de 14.65, iar a treia quartilă este de 60.16.

-Folosind analiza comparativă a postărilor din județul Tulcea, observăm că majoritatea postărilor stărnesc sentimente pozitive. Există postări al căror grad de pozitivitate este de 0.5, iar majoritatea postărilor au un grad de pozitivitate de 0.2 și de 0.1, din data de 15 septembrie până pe data de 18 octombrie. Sunt postări care au un grad de negativitate al postărilor de 0.0, din data de 15 septembrie până pe de data de 1 noiembrie.

Bibliografie

- [1] Tasește Tănase, *Comunicarea politică prin Social Media și reacțiile publicului online*, Editura Universitară, București, 2014.
- [2] Tasește Tănase, *Jurnalismul și comunicarea în Epoca Noilor Media*, Editura Universitară, București, 2014.
- [3] Tasește Tănase, *Social Media și comunicarea politică personalizată*. Editura Universitară, București, 2019.
- [4] Tasește, T. (2021). Facebook Discourse Analysis of US President Donald Trump. *Technium Social Sciences Journal*, 5(2), 26–31. <https://doi.org/10.47577/tssj.v5i1.179>
- [5] Tasește, T. (2021). Facebook's power to mobilize fans in the electoral campaign. Case Study: 2019 European <https://doi.org/10.47577/tssj.v4i1.100>
- [6] Rus M., Tasește T., & Cămară, V. (2021). Social media communication of public institutions. Case study: Representation of the European Commission in Romania. *Technium Social Sciences Journal*, 17(1), 119–135. <https://doi.org/10.47577/tssj.v17i1.2868>
- [7] Cantor, D. F., Rus M., & Tasește T. (2021). Media communication strategies in the central public administration. *Technium Social Sciences Journal*, 19(1), 191–211. <https://doi.org/10.47577/tssj.v19i1.3320>
- [8] Luchenciuc Elena-Georgiana, Mihaela Rus, & Tasește T. (2020). Organizational communication and corporate social responsibility. Case study: Romanian vs. International CSR. *Technium Social Sciences Journal*, 3(1), 76–81. <https://doi.org/10.47577/tssj.v3i1.62>
- [9] Tasește T. (2020). Facebook's role in online reputation management. *Technium Social Sciences Journal*, 6(1), 62–68. <https://doi.org/10.47577/tssj.v6i1.269>
- [10] Rus M., Tasește T., Ilie, B.-I., & Rus, C. V. (2021). The role of social media in institutional communication. Case study: The Facebook page of Constanța City Hall. *Technium Social Sciences Journal*, 16(1), 124–139. <https://doi.org/10.47577/tssj.v16i1.2592>
- [11] Rus M., Tasește T., Sandu, M. L., & Iscru, A. M. (2022). Strategies and specific techniques to mass-media relations activities in a public institution. *Technium Social Sciences Journal*, 28(1), 273–290. <https://doi.org/10.47577/tssj.v28i1.5904>

Proposal for public policies on combating domestic violence

Propunere de politici publice privind combaterea violenței domestice

Iuliana-Alexandra CĂLIN
Marius-Daniel CHIRILĂ
Andreea MARIN

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Domestic violence is a serious issue that affects the lives of millions of individuals and families across the globe. Governments have taken a number of measures to combat domestic violence, such as passing legislation, creating public awareness campaigns, providing specialized services and resources, and providing funding for research and public education. This paper will examine some of the public policies that are currently in place on combating domestic violence in various countries and provide an overview of their effectiveness. The paper will also discuss the potential for further improvement of public policies in this area.

Keywords: public policies, domestic violence, proposal
Cod JEL : K 22.

1. Formularea problemei

Violența împotriva femeilor include toate actele de violență pe criterii de gen, care cauzează sau sunt susceptibile de a cauza prejudicii sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau economice – respectiv violența sexuală, violul, mutilarea genitală, căsătoria forțată, avortul forțat, sterilizarea forțată, traficul de persoane în scopul exploatării sexuale, urmărirea în scopul hărțuirii, hărțuirea sexuală, femicidul, discursurile de incitare la ură, infracțiunile bazate pe sex în forma online (violența cibernetică), partajarea sau manipularea neconsensuală de materiale cu caracter intim, urmărirea cibernetică și hărțuirea pe internet.

Violența sexuală este forma de violență cea mai puțin recunoscută și raportată,

având în vedere că între 75% și 90% dintre cazuri nu ajung în atenția autorităților.

Violența sexuală rămâne ascunsă din cauza normelor sociale care fac ca rușinea și vina să planeze asupra victimei, și nu asupra agresorului.

Conform datelor centralizate la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române (IGPR), faptele încadrate conform prevederilor art. 218 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, cu privire la domeniul violenței domestice, pentru anul 2020, sunt următoarele:

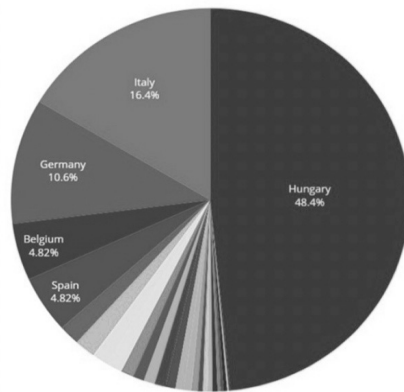
- 226 de infracțiuni sesizate, în care fapta principală este **violul**, potrivit art. 218 din Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare; Conform datelor centralizate din anul 2021 de către IGPR

privind violul, rezultă că la nivel național numărul faptelor sesizate în domeniul violenței domestice **a crescut cu 6,1% față de 2020, respectiv de la 226 fapte la 239 fapte.**

- 111 infracțiuni sesizate privind **agresiunea sexuală**, potrivit prevederilor art. 219 din Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare; Conform datelor centralizate din anul 2021 de către IGPR privind agresiunea sexuală, rezultă că la nivel național numărul faptelor sesizate în domeniul violenței domestice **a crescut cu 3,2% față de 2020, respectiv de la 111 fapte la 114 fapte**¹.

În ceea ce privește combaterea fenomenului violenței domestice, Comisia Europeană a organizat o consultare publică deschisă pentru a aduna opiniile publicului cu privire la măsurile de abordare a violenței de gen împotriva femeilor și a violenței domestice. Scopul consultării a fost acela de a evalua cadrul legal existent la nivelul UE, în măsura în care este relevant pentru chestiunile legate de violența bazată pe gen și violența domestică, precum și de a informa activitatea Comisiei cu privire la măsurile suplimentare pentru prevenirea și protecția împotriva acestui fenomen.

Figure 1. Respondent country of origin

Legend for Figure 1:

- Hungary
- Italy
- Germany
- Belgium
- Spain
- Austria
- France
- Ireland
- Netherlands
- Poland
- Finland
- Greece
- Malta
- Cyprus
- Bulgaria
- Portugal
- Slovenia
- Czechia
- Romania
- Slovakia
- Sweden
- Croatia
- Estonia
- Lithuania
- Denmark
- Luxembourg
- Latvia

Country	Number of responses	Proportion
Hungary	371	0.483703
Italy	126	0.164276
Germany	81	0.105606
Spain	37	0.048240
Belgium	37	0.048240
Austria	13	0.016949
France	13	0.016949
Ireland	10	0.013038
Netherlands	10	0.013038
Poland	8	0.010430
Finland	7	0.009126
Greece	7	0.009126
Malta	6	0.007823
Cyprus	5	0.006519
Bulgaria	5	0.006519
Portugal	4	0.005215
Slovenia	3	0.003911
Czechia	3	0.003911
Romania	3	0.003911
Slovakia	3	0.003911
Sweden	3	0.003911
Lithuania	2	0.002606
Estonia	2	0.002606
Croatia	2	0.002606
Denmark	1	0.001304
Luxembourg	1	0.001304
Latvia	0	0.000000

La consultarea publică deschisă au participat 767 de respondenți din toate statele membre, Ungaria a fost cea mai reprezentată cu 371 de respondenți (48%), urmată de Italia cu 126 (16%) și Germania cu 87 (11%) - (Figura 1).

Chestionarul a cuprins mai multe întrebări cu privire la violența domestică, iar eu am ales doar câteva dintre cele mai relevante pentru acest proiect.

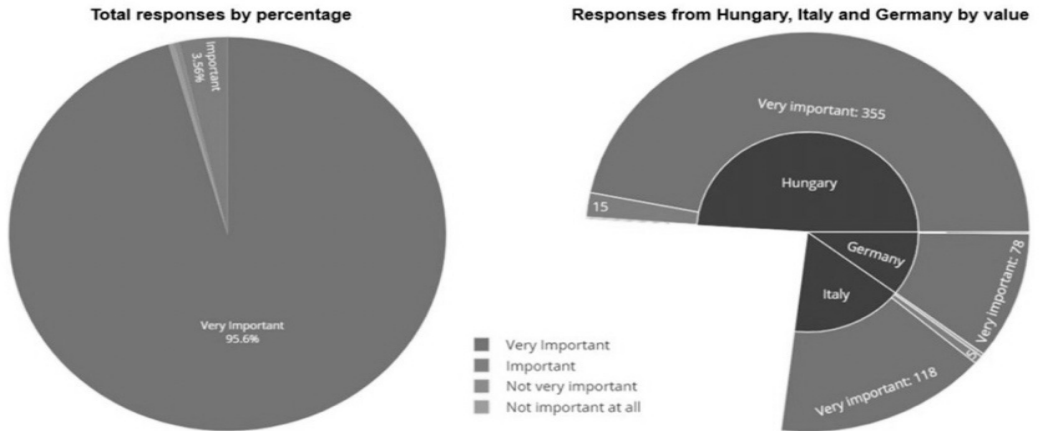
Secțiunea I: Cum să previi în mod eficient violența bazată pe gen și violența domestică

Ca răspuns la prima întrebare, majoritatea covârșitoare (725 de respondenți, 96%) consideră că este „foarte important”

¹ Hotărârea nr. 592/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale pentru prevenirea și combaterea violenței sexuale: http://pcabucuresti.mpublic.ro/violenta_sexu_ala.htm, accesat la data de 15.10.2022

ca statul lor membru să ia măsuri pentru prevenirea violenței împotriva femeilor (Figura 4).

Figure 4. In your view, how important is it that your Member State takes measures to prevent violence against women and domestic violence?

Secțiunea II: Acces la justiție, protecție împotriva violenței ulterioare și compensare

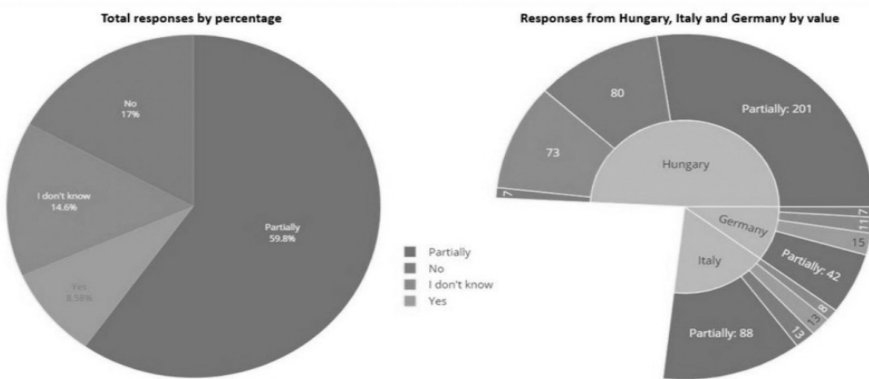
Întrebarea din această secțiune cu cea mai mare rată de răspuns (734) a fost dacă victimelor violenței domestice li se furnizează informații despre drepturile lor, serviciile la care pot apela și urmărirea plângerilor lor, la care 60% (439) dintre respondenți au selectat „Parțial” (vezi Figura 5). Mai mult, în ceea ce privește actualitatea acestor informații și accesibilitatea acestora, respondenții au constatat în mod predominant că informațiile nu sunt furnizate suficient de rapid (292 respondenți, 43%), sunt greu de găsit (283 respondenți, 42%) și sunt

inconsecvente și răspândite pe diferite surse (281 de respondenți, 42%).

Secțiunea III: Sprijinirea victimelor violenței împotriva femeilor și violenței domestice

În ceea ce privește serviciile generale de asistență, trei sferturi dintre respondenți (526, 75%) au ales că nici ei, nici cei cu care au o relație strânsă nu le-au folosit în statul lor membru. Cei care au răspuns că au apelat la aceste servicii (11 respondenți, 17%), au menționat frecvent serviciile sociale, urmate de serviciile de ocupare a forței de muncă, serviciile de sănătate, serviciile psihologice sau de consiliere și centrele anti-violență.

Figure 5. To your knowledge, in your Member State, are victims of violence against women and domestic violence informed of their rights, the services they can turn to, and the follow-up given to their complaint?

Secțiunea IV: Forme specifice de violență împotriva femeilor

În această secțiune sunt incluse patru forme de violență împotriva femeilor: prima este hărțuirea pe bază de sex și hărțuirea sexuală. După cum se arată în Figura 6, majoritatea respondenților înțeleg că

principalele lacune în ceea ce privește protecția împotriva hărțuirii pe bază de sex și a hărțuirii sexuale rezultă din percepția că nu este considerată o problemă reală de către publicul larg (431 respondenți, 66%), că sancțiunile sunt insuficiente (430 respondenți, 66%) și că prevederile sunt aplicate inefficient (406 respondenți, 62%).

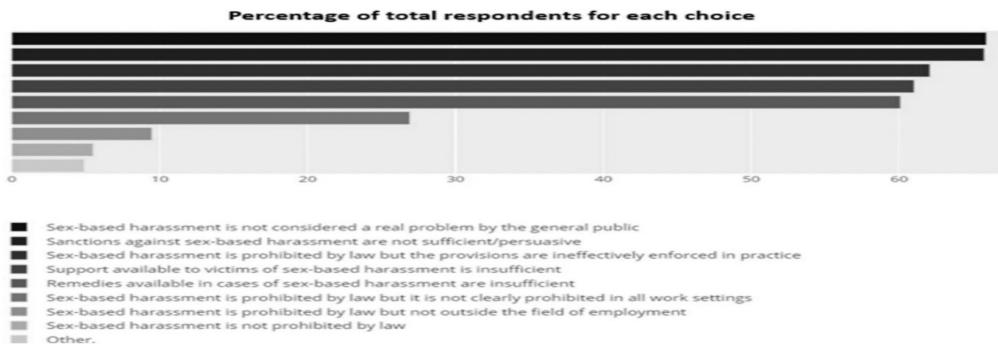

Figura 6

(Întreg chestionarul poate fi consultat aici: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12682-Combaterea-violentei-impotriva-femeilor-protejarea-victimelor-si-pedepsirea-vinovatilor/public-consultation_ro)

Printr-o cercetare amănunțită, am constatat că Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați a pus la dispoziția victimelor violenței domestice o linie telefonică gratuită, cu un număr unic

de contact, 0800.500.333, pentru a semnala situații de violență domestică, trafic de persoane, discriminare de gen sau discriminare multiplă, reglementat de Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea

violenței în familie. Acest serviciu este asigurat 24/24 ore, 7/7 zile. Numărul este apelabil gratuit din orice rețea cu acoperire națională¹.

Potrivit raportului anual de Call Center (01 ianuarie 2021 – 31 decembrie 2021), au fost primite un număr de 5547 apeluri, incluzând atât apelurile scurte, fără dialog, cât și reveniri ale unor persoane care au apelat inițial linia telefonică – 0800 500 333.

Din totalul de 5547 apeluri primite:

⇒ 3454 au fost apeluri preluate;

⇒ 1197 au fost apeluri scurte;

⇒ 895 apeluri pierdute (angajare într-o altă convorbire).

Din punct de vedere al domeniului pentru care a fost apelată linia telefonică, 1993 apeluri au fost semnalate în domeniul violenței domestice (relatare acte de violență, informații privind adăposturile pentru victimele VD/agresori, informații linie telefonică, informații privind adăposturile pentru agresori, etc.)².

2. Scopul politicii publice

Această politică publică este implementată cu scopul:

⇒ de a diminua numărul de violuri (de la 239 de cazuri la 200 de cazuri);

⇒ de a diminua numărul de cazuri de agresiune sexuală (de la 114 cazuri la 98 cazuri);

⇒ de a încuraja companiile să contribuie cu resurse materiale pentru a sprijini victimele violenței domestice;

⇒ de a crește gradul de implicare a comunităților în ajutorarea victimelor care au nevoie de sprijin;

⇒ de a crește implicarea terapeuților în sprijinirea eforturilor de combatere a violenței domestice prin oferirea de ore de terapie gratuite, în limita disponibilității fiecăruia;

⇒ de a încuraja victimele să acționeze și să apeleze la ajutor;

⇒ identifica devreme unele situații conflictuale prin monitorizarea stărilor;

⇒ de a crește gradul de conștientizare asupra semnelor unor relații abuzive și asupra comportamentelor nocive.

3. Obiectivele politicii publice

Obiectivul general: **Reducerea numărului de cazuri de violență asupra femeilor de la 1993 cazuri la 1300 cazuri până în anul 2023**

4. Obiectivele specifice

1. Monitorizarea și evaluarea activităților întreprinse în vederea prevenirii și combaterii violenței domestice până în anul 2023;

2. Dezvoltarea unor măsuri adecvate de sprijin pentru victimele violenței domestice și agresori, până în anul 2023;

3. Facilitarea unor metode de comunicare rapide și eficiente ale victimelor și agresorilor prin dezvoltarea și formarea competențelor profesionale pe an a 2000 de specialiști;

4. Dezvoltarea unor instrumente de prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică, până în anul 2023.

5. Beneficiarii politicii publice

- Beneficiarii direcți: victimele fenomenului violenței domestice;

- proprii agresori; martorii.

¹ <https://anes.gov.ro/call-center/>

² <https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2022/05/RAPORT-CC-2021-PT-SITE.pdf>

- Beneficiarii indirecti: specialiștii în combaterea fenomenului violenței domestice (psihologi, asistenții sociali etc); orice proprietar de website care se poate alătura combaterii fenomenului violenței domestice; comunitățile unde se implementează politica publică; ONG-urile și instituțiile publice.

6. Variantele de soluționare

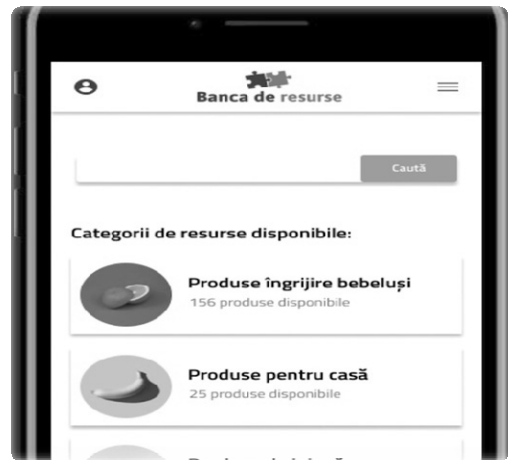
Varianta de soluționare 1

1.1 Date centralizate și sistem digital de referire asupra cazurilor de violență domestică

Cu ajutorul acestei componente de sistem de referire de cazuri integrat în platformă, organizațiile pot ajuta cât mai multe persoane vulnerabile să primească toată asistența de care au nevoie, transmiterea de cazuri sau solicitarea de ajutor nemaifiind condiționată doar de o relație de colaborare anterior stabilită între două organizații.

1.2 Platformă de gestionare și alocare de resurse pentru victimele violenței domestice

Adesea victimele violenței domestice se refugiază în alte orașe pentru a scăpa de abuzatorii lor. Odată ajunse într-un spațiu sigur, acestea practic pornesc o nouă viață și au nevoie de resurse pentru a se putea integra în noua comunitate - de la resurse materiale, locuri de muncă, facilități, consiliere juridică etc.

Propunem astfel construirea unei bănci de resurse în care actori din zona privată, comercială, să poată să facă disponibile o serie de resurse și facilități pentru victime.

De la anunțuri de joburi, până la resurse de tipul scutece, haine, discount-uri, consultanță juridică din partea unui avocat, vouchere, locuințe de închiriat etc, această bancă de resurse are rolul de a facilita reintegrarea persoanei într-un mediu dinamic. ONG-urile care oferă servicii de adăpost sau de consiliere pot îndruma victimele în funcție de situația lor spre a beneficia de ajutorul oferit de acești actori.

Platforma permite accesul organizațiilor non-guvernamentale sau al actorilor instituționali care pot solicita ajutor pentru un caz de care se ocupă și pentru a identifica ușor acel coș de resurse necesare pentru victime.

1.3 Canal digital securizat de raportare a cazurilor de violență domestică

Soluția propusă este un sistem de comunicare securizat prin care victimele violenței domestice pot comunica ușor, fără a avea nevoie de cunoștințe avansate de tehnologie, pe cât de sigur posibil, cu ONG-urile sau autoritățile care ar putea să le ajute.

Platforma web asistă victima pas cu pas prin procesul de transmitere securizată a informațiilor către ONG, ONG-ul primește o alertă atunci când are un mesaj de la o victimă și se autentifică într-un panou de administrare securizat în care poate vedea mesajul victimei și documentele pe care aceasta le-a transmis dacă este cazul.

Toate documentele transmise (fotografii, acte etc) sunt la rândul lor criptate, doar ONG-ul sau instituția fiind cei care dețin cheia de criptare a acestora.

1.4 Instrument de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru școli

Daily Assessment Kit este un sistem care poate fi folosit de orice școală cu rol de avertizare.

De exemplu, printr-o suită simplă de întrebări de tipul „cum te simți astăzi” sau altele care au ca scop monitorizarea stării psihice a unui copil, se pot identifica acele modele care ar putea indica probleme în familie, tulburări emoționale și un consilier psihologic ar putea aborda elevul care dă semne că ar fi într-o situație dificilă pentru a-i putea oferi ajutor.

Un astfel de software poate fi configurat cu o suită de întrebări standard și poate fi integrat cu alte sisteme și instrumente în funcție de situație.

Impactul economic

Digitalizarea acestui proces precum și a managementului de cazuri va economisi considerabil timpul petrecut în proceduri anevoioase și va permite specialiștilor să își concentreze atenția asupra solicitărilor de ajutor.

Impactul social

Pentru a combate neraportarea în cazurile în care victima este un copil, ar

trebui stabilite proceduri de raportare sigure și adaptate copiilor. Printre acestea, se poate include utilizarea unui limbaj simplu și accesibil în cadrul audierilor efectuate de autoritățile competente.

Varianta de soluționare 2

2.1 Colectare eficientă de date, comunicare securizată între instituții și management digital în caz de violență domestică

Construirea acestui sistem software și implementarea sa la nivel de județ, prin care să se permită comunicarea securizată între modulele destinate fiecărei entități, precum și raportarea centralizată la nivel județean vor putea servi drept model și caz de referință pentru implementarea sa la nivel național.

Soluția este modulară, cu componente dedicate fiecărui actor potențial, ceea ce oferă o flexibilitate foarte mare la nivelul fiecărui județ de a utiliza modulele în funcție de disponibilitatea și capacitatea instituțiilor și a organizațiilor de a utiliza acest instrument digital pentru o mai bună acoperire a cazurilor.

2.2 Aplicație de management al furiei pentru agresori

Anger Management este un instrument digital care ajută persoanele cu probleme în controlul furiei să își recâștige calmul în situații tensionate, dar care zilnic asistă utilizatorul în încercarea de modificare a comportamentului.

Cu o suită de notificări frecvente care îi cer agresorului să își conștientizeze starea și să evalueze care sunt factorii declanșatori ai unor sentimente de furie, acesta poate deveni mult mai rapid conștient de ce anume îl face agresiv și cum poate recâștiga controlul în situații de acest tip.

2.3 Informație consolidată, accesibilă permanent pe canalele sociale

Un chatbot care poate fi conectat atât cu conturile sociale cât și instalat pe website-urile organizațiilor poate să ajute victimele să comunice mai ușor și poate de multe ori să degreveze organizația de o serie de întrebări constante la care ei răspund mereu, individual fiecărei persoane care îi contactează.

Uniformizarea informației va ajuta de asemenea pentru că așa ne asigurăm că, indiferent de organizația cu care discută victima, va primi aceleași sfaturi de bază, inițiale, verificate și validate.

2.4 Instrument de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru companii și organizații

Daily Assessment Kit este un sistem care poate fi folosit de orice angajator cu rol de avertizare.

De exemplu, printr-o suită simplă de întrebări de tipul „cum te simți astăzi” sau

altele care au ca scop monitorizarea stării psihice a angajaților, se pot identifica acele modele care ar putea indica probleme în familie, tulburări emoționale și un consilier de resurse umane ar putea aborda angajatul care dă semne că ar fi într-o situație dificilă pentru a-i putea oferi ajutor.

Impactul economic

Pentru angajatori, sensibilizarea și o mai bună înțelegere a lucrătorilor care sunt victime ale hărțuirii pe criterii de sex la locul de muncă, precum și sprijinirea acestora ar permite dezvoltarea unui mediu de lucru sigur. Acest lucru ar avea un impact pozitiv și asupra productivității.

Autoritățile naționale ar beneficia de măsuri care vizează incertitudinea juridică și colectarea datelor, ceea ce ar îmbunătăți conceperea politicilor naționale de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

Impactul social

Atunci când se evaluează nevoile victimelor în materie de protecție și de sprijin, principala preocupare ar trebui să fie reprezentată de garantarea siguranței victimei și de oferirea de sprijin adaptat, ținând seama, printre altele, de circumstanțele individuale ale victimei.

Astfel de circumstanțe care necesită o atenție specială ar putea include cazurile în care victima este însărcinată, este dependentă de autorul infracțiunii sau are o relație cu acesta.

Varianta de soluționare 3

3.1 Ghid interactiv dedicat jurnaliștilor pentru o raportare corectă despre cazurile de violență domestică

Media Kit este un ghid interactiv pentru jurnaliști prin care aceștia pot să își analizeze textele înainte de publicare și pot învăța cele mai bune practici atunci când scriu despre acest subiect.

Platforma prezintă, pe lângă lecții de referire corectă a cazurilor de violență domestică și alte informații utile cu privire la fenomen, și o componentă interactivă în care jurnalistul poate să supună un material spre evaluare către un specialist care poate să corecteze acolo unde formulările pot naște impresii greșite, pot perpetua un stereotip etc.

3.2 Platformă-ghid pentru orice persoană care are nevoie de sprijin sau informații cu privire la cazuri de violență domestică

VD Hub este o platformă cu rol de colectare și centralizare a tuturor resurselor pe care le au la dispoziție atât victimele cât și cei care oferă servicii pentru acestea. Platforma este construită în jurul unui motor de căutare care să indexeze și să returneze cele mai bune informații pentru utilizatori.

Aceasta ar lista resurse atât din punct de vedere al celor care oferă servicii cât și informații de ordin legislativ, administrativ sau alte instrumente utile. Cu ajutorul unor ghiduri simple de căutare, orice utilizator este îndreptat cu ușurință către acele seturi de informații de care are nevoie în funcție de situația sa.

3.3 Consiliere psihologică gratuită pentru victime, martori sau agresori

Vorbesc este o aplicație care permite unei victime, unui martor sau unui agresor să solicite terapie în mod gratuit și consiliere pentru a putea depăși o situație în care se află. Conversațiile sunt confidențiale, terapeuții fiind cei care decid ce caz doresc să preia în limita disponibilității și a specializării lor.

Această aplicație are un rol esențial, în special în etapa inițială în care, fie victima nu este încă pregătită pentru a apela la serviciile unui ONG și are nevoie de sprijin, fie agresorul realizează că are nevoie de ajutor pentru a-și controla furia sau pornirile violente.

3.4 Instrument de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru cupluri

Aplicația monitorizează starea fiecăruia dintre parteneri și îi informează unul pe celălalt, după preferințe, despre starea de spirit a celuilalt. În același timp, cu ajutorul unor exerciții simple aceștia pot comunica mai bine și pot să se sprijine reciproc în a găsi cele mai bune soluții pentru momentele tensionate.

Integrând exerciții de menținere a calmului, managementul furiei, ghiduri de conversație, activități comune și informații utile, acest instrument poate să ajute cuplurile să prevină certurile și discuțiile în contradictoriu.

(Mai multe detalii despre acest proiect, dar și multe alte informații și sprijin pentru persoanele care solicită ajutor se pot regăsi aici: <https://code4.ro/ro>)

Impactul economic

Ar spori gradul de sensibilizare și de acces al victimelor și al martorilor la informații privind serviciile de protecție și de sprijinire cu fonduri relativ mici.

Impactul social

Îmbunătățirea recunoașterii de către publicul larg a stereotipurilor și normelor de gen dăunătoare ar avea un impact pozitiv asupra societății în ansamblu.

Se preconizează că măsurile privind programele de intervenție pentru infractori vor avea un impact pozitiv asupra atitudinilor și comportamentului acestora.

7. Procesul de consultare publică

În etapa de consultare publică, ne-am decis să folosim ca instrument de cercetare un chestionar online, pe site-ul <https://research.pluscommunication.eu/>, în perioada 06 decembrie – 13 decembrie 2022. Chestionarul a cuprins 5 întrebări care au avut ca subiect fenomenul violenței domestice. Pentru a colecta răspunsurile, chestionarul a fost diseminat în rândul colegilor. Astfel, am acumulat un număr total de 35 de răspunsuri.

Prima întrebare a fost: *Care credeți că este cea mai eficientă variantă de soluționare pentru monitorizarea și evaluarea activităților întreprinse în vederea prevenirii și combaterii violenței domestice?*

La aceasta, 65,71% dintre respondenți au ales prima variantă de soluționare, anume: Date centralizate și sistem digital de referire asupra cazurilor de violență domestică. 28,57% au ales: colectare eficientă de date, comunicare securizată între instituții și management digital în caz de violență domestică și 5,71% au ales: ghid interactiv dedicat jurnaliștilor pentru o raportare corectă despre cazurile de violență domestică.

Cea de-a doua întrebare: *Care credeți ca este cea mai eficientă variantă de soluționare pentru sprijinul victimelor violenței domestice și agresori?*

La această întrebare, 68,57% au ales platformă de gestionare și alocare de resurse pentru victimele violenței domestice, 17,14% ar prefera o platformă-ghid pentru orice persoană care are nevoie de sprijin sau informații cu privire la cazuri de violență domestică și 14,29% dintre respondenți au ales aplicația de management al furiei pentru agresori.

A treia întrebare a fost: *Care credeți că este cea mai eficientă variantă de soluționare pentru facilitarea unor metode de comunicare rapide și eficiente ale victimelor și agresorilor prin dezvoltarea și formarea competențelor profesionale?*

La aceasta, 57,14% au ales varianta de soluționare ca fiind consilierea psihologică gratuită pentru victime, martori sau agresori ca fiind cea mai eficientă, 28,57% au spus că un canal digital securizat de raportare a cazurilor de violență domestică ar fi cea mai eficientă variantă și 14,29% au ales varianta cu privire la: informație consolidată, accesibilă permanent pe canalele sociale.

A patra întrebare a fost: *Care credeți că este cea mai eficientă variantă de soluționare pentru dezvoltarea unor instrumente de prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică?*

La această întrebare, 60% au ales ca variantă de soluționare: instrumentul de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru școli, 34,29% au ales instrumentul de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru cupluri și doar 5,71% au ales instrumentul de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru companii și organizații.

La ultima întrebare, am dorit să lăsăm și oportunitatea respondenților de a veni cu

propuneri, așa că am lăsat o întrebare deschisă, aceasta a fost: *Ce îmbunătățiri ați aduce propunerii de politici publice pentru combaterea fenomenului violenței domestice?*

La aceasta am primit doar un răspuns, iar acesta a fost: *Mediatizarea fenomenului prin toate canalele de socializare puse la dispoziție, fenomenul fiind adaptat canalului și pe grupuri țintă.*

8. Varianta recomandată

Pentru implementarea politicii publice privind combaterea fenomenului violenței domestice, prima variantă de soluționare este:

Date centralizate și sistem digital de referire asupra cazurilor de violență domestică.

Descriere soluție

Sistemul de management de caz permite ONG-urilor să își administreze cazurile de violență domestică de care se ocupă și să își digitalizeze toate dosarele într-un singur spațiu securizat. În același timp, sistemul de management de caz, prin colectarea disponibilității ONG-urilor în ceea ce privește serviciile pe care le oferă, va permite crearea unei baze de date pe care fiecare organizație o poate accesa și solicita sprijin în funcție de nevoile fiecărui caz.

Cu ajutorul acestei componente de sistem de referire de cazuri integrat în platformă, organizațiile pot ajuta cât mai multe persoane vulnerabile să primească toată asistența de care au nevoie, transmiterea de cazuri sau solicitarea de ajutor nemaifiind condiționată doar de o relație de colaborare anterior stabilită între două organizații. Digitalizarea acestui proces precum și a managementului de cazuri va economisi considerabil timpul petrecut în proceduri anevoioase și va permite specialiștilor să își concentreze atenția asupra solicitărilor de ajutor.

Schimbări

⇒ *ONG-urile vor avea posibilitatea de a-și gestiona întreaga activitate digitală cu o bază de date și informații securizate, la zi, ușor de navigat;*

⇒ *Vor avea acces la un sistem digital de referire de cazuri la nivelul tuturor organizațiilor prin interconectarea și actualizarea automate a serviciilor;*

⇒ *Vom beneficia cu toții de date agregate despre fenomenul violenței domestice.*

Aceasta rezolvă următoarele probleme:

⇒ *Lipsa unui sistem coerent de referință;*

⇒ *Lipsa unei cartografieri în timp real a serviciilor sociale disponibile;*

⇒ *Lipsa datelor statistice corecte;*

⇒ *Lipsa de cooperare eficientă;*

⇒ *Lipsa de capacitate a ONG-urilor.*

Cea de-a doua variantă de soluționare este:

Platformă de gestionare și alocare de resurse pentru victimele violenței domestice.

Descriere soluție

Adesea victimele violenței domestice se refugiază în alte orașe pentru a scăpa de abuzatorii lor. Odată ajunse într-un spațiu sigur, acestea practic pornesc o nouă viață și au nevoie de resurse pentru a se putea integra în noua comunitate - de la resurse materiale, locuri de muncă, facilități, consiliere juridică etc.

Propunem astfel construirea unei bănci de resurse în care actori din zona privată, comercială, să poată să facă disponibile o serie de resurse și facilități pentru victime. De la anunțuri de joburi, până la resurse de tipul scutece, haine, discount-uri, consultanță juridică din partea unui avocat, vouchere, locuințe de închiriat etc, această bancă de resurse are rolul de a facilita reintegrarea persoanei într-un mediu dinamic. ONG-urile care oferă servicii de

adăpost sau de consiliere pot îndruma victimele în funcție de situația lor spre a beneficia de ajutorul oferit de acești actori.

Platforma permite accesul organizațiilor non-guvernamentale sau al actorilor instituționali care pot solicita ajutor pentru un caz de care se ocupă și pentru a identifica ușor acel coș de resurse necesare pentru victime.

Schimbări

⇒ *Companiile sunt încurajate să contribuie cu resurse materiale pentru a sprijini victimele violenței domestice;*

⇒ *Se generează o bază de resurse disponibile constant la dispoziția organizațiilor care au nevoie de ele;*

⇒ *Crește gradul de implicare al comunității în ajutorarea victimelor care au nevoie de sprijin.*

Aceasta rezolvă următoarele probleme:

⇒ *Capacitate foarte redusă sau inexistentă de oferire de servicii pentru victime;*

⇒ *Pentru o victimă relocată în alt oraș resursele de integrare într-o nouă comunitate sunt reduse și dificil de accesat;*

⇒ *Victima se teme sau nu poate să acționeze.*

Cea de-a treia variantă de soluționare este:

Consiliere psihologică gratuită pentru victime, martori sau agresori.

Descriere soluție

Modurile prin care o victimă poate solicita ajutor sunt adesea prea complicate ca aceasta să poată să beneficieze de ele. De exemplu, pentru a primi consiliere psihologică gratuită, victimele trebuie să solicite acest serviciu de la un ONG sau un alt furnizor, să încheie un contract și abia apoi să intre într-un program dedicat. Ajutorul psihologic în general este disponibil, dar contra cost, preț pe care multe dintre persoane nu își permit să îl achite. Există de

asemenea și persoane care locuiesc în orașe mici unde fie nu există organizații în domeniu sau sunt foarte puține cabinete de terapie.

Vorbesc este o aplicație care permite unei victime, unui martor sau unui agresor să solicite terapie în mod gratuit și consiliere pentru a putea depăși o situație în care se află. Conversațiile sunt confidențiale, terapeuții fiind cei care decid ce caz doresc să preia în limita disponibilității și a specializării lor. Acest app are un rol esențial în special în etapa inițială în care fie victima nu este încă pregătită pentru a apela la serviciile unui ONG și are nevoie de sprijin, fie agresorul realizează că are nevoie de ajutor pentru a-și controla furia sau pornirile violente.

Schimbări

⇒ *Se extinde astfel lista de servicii oferite persoanelor care se află într-o situație abuzivă;*

⇒ *Devine disponibilă gratuit o formă de ajutor punctual pentru victime;*

⇒ *Crește implicarea terapeuților în sprijinirea eforturilor de combatere a violenței domestice prin oferirea de ore de terapie gratuite, în limita disponibilității fiecăruia.*

Aceasta rezolvă următoarele probleme:

⇒ *Capacitate foarte redusă sau inexistentă de oferire de servicii pentru victime;*

⇒ *Victimele nu au modalități alternative de a cere ajutor;*

⇒ *Lipsa unor canale dedicate de comunicare, adaptate fiecărei tipologii de victime;*

⇒ *Lipsa de capacitate a ONG-urilor;*

⇒ *Lipsa de servicii pentru agresori.*

Cea de-a patra variantă de soluționare este:

Instrument de evaluare și prevenție a potențialelor cazuri de violență domestică pentru școli.

Descriere soluție

Identificarea cazurilor/evenimentelor de violență domestică poate fi un proces dificil, mai ales dacă vorbim de forma de violență de tip social sau psihologică. Pentru potențialii martori semnele nu sunt evidente, iar aceștia nu au parte de niciun fel de instruire să recunoască semnele. Cel mai adesea, copiii sunt cei care sunt afectați de situațiile tensionate din casă și care, deși simt că ceva nu este în regulă, fie se tem fie nu știu cum să vorbească despre asta.

Daily Assessment Kit este un sistem care poate fi folosit de orice școală cu rol de early warning system. De exemplu, printr-o suită simplă de întrebări de tipul „cum te simți astăzi” sau altele care au ca scop monitorizarea stării psihice a unui copil, se pot identifica acele pattern-uri care ar putea indica probleme în familie, tulburări emoționale și un consilier psihologic ar putea aborda elevul care dă semne că ar fi într-o situație dificilă pentru a-i putea oferi ajutor. Un astfel de software poate fi configurat cu o suită de întrebări standard și poate fi integrat cu alte sisteme și instrumente în funcție de situație.

Schimbări

⇒ *Vom putea identifica devreme unele situații conflictuale prin monitorizarea stărilor copiilor;*

⇒ *Vom putea identifica acele pattern-uri care indică situații abuzive;*

⇒ *Vom putea oferi sprijin constant copiilor care s-ar putea afla în medii familiale agresive.*

Aceasta rezolvă următoarele probleme:

⇒ *Puncte de intrare nepregătite să administreze cazurile;*

⇒ *Prevenție redusă;*

⇒ *Lipsa unui sistem coerent de referință;*

⇒ *Lipsa datelor statistice corecte;*

⇒ *Victimele nu își conștientizează statutul vulnerabil.*

Bibliografie

1. Hotărârea nr. 592/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale pentru prevenirea și combaterea violenței sexuale: http://pcabucuresti.mpublic.ro/violenta_sex_uala.htm
2. <https://code4.ro/ro>
3. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12682-Combaterea-violentei-impotriva-femeilor-pr-otejarea-victimelor-si-pedepsirea-vinovatilor/public-consultation_ro
4. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-womeneu-wide-survey-main-results-report>
5. Mari-Isabella Stan, Rus, M. and Tasente, T. (2020) „Young people’s perception of the measures taken by the authorities in the context of the Covid-19 pandemic”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 7(1), pp. 18–27. doi: 10.47577/tssj.v7i1.516
6. Rus Mihaela, Sandu Mihaela and Tasente, T. (2020) „Introduction to the analysis of public policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 3(2), pp. 3–6. doi: 10.47577/tssj.v3i2.155.
7. Rus, M., Tasențe, T. and Tănase, G. (2022) „The importance of the consultation process in order to implement public policies. Public consultation on enhanced cooperation against vaccine-preventable diseases”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 37(1), pp. 1–23. doi: 10.47577/tssj.v37i1.7657
8. Rus, M., Tasențe, T., Sandu, M. L. and Badea, M. M. (2022) „The functions of social indicators in the elaboration of public policy proposals. Case study: Public health policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 30(1), pp. 574–588. doi: 10.47577/tssj.v30i1.6315.
9. Stănescu Nina, Rus Mihaela, Tasențe Tănase (coordonatori volum), *Strategii si politici publice privind sistemul serviciilor de Asistenta Sociala in Romania. Studii de caz*, Editura Universitară, București, 2022

Strategies and Public Policies regarding the system of Social Assistance services in Romania. Case study: Pitești City, Argeș County, Muntenia Region

Strategii și Politici Publice privind sistemul de servicii de Asistență Socială din România. Studiu de caz: Municipiul Pitești, Județul Argeș, Regiunea Muntenia

Bianca-Maria GOCIU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The city of Pitești is committed to providing social assistance services to its citizens and visitors. This includes services such as housing, food, health care, and employment. The city has adopted several public policies in order to ensure that these services are provided in a timely and effective manner. These policies are designed to ensure that all citizens have access to the services they need, regardless of their financial, social, or cultural background. Additionally, the city has implemented measures to ensure that the services are being provided in a safe and secure environment. The policies also ensure that resources are allocated and managed fairly, so that all citizens receive equitable access to the services they need. Through the current study, we aim to identify viable solutions for improving strategies and public policies in the field of social assistance.

Keywords: public policies, social assistance services

Istoria orașului Pitești:

Politicile publice reprezintă totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate. O anumită soluție poate fi implementată prin intermediul unuia sau mai multor acte normative (Ex: Strategii, planuri de acțiune, propuneri de politici publice).¹Pitești este municipiul de reședință al județului Argeș, Muntenia, România. Se află în podișul Getic; lângă râul Argeș; și la o altitudine de 289 m de supra nivelului mării. Are o suprafață de 111,13 km².

Populația este de 155.383 locuitori, determinată în 31 octombrie 2011.

Piteștiul a fost reședința temporară a voievozilor Basarab Țepeluș cel Tânăr, Mihnea cel Rău și Vlad cel Tânăr. Orașul s-a dezvoltat în mod gradat, de la sat și târg ajungând la titlul de oraș, dobândit la începutul secolului al XIV-lea. Până în 1746, Piteștiul, avea șapte-opt biserici, iar numărul caselor ajunsese la 250, estimându-se că ar fi adăpostit 1.250 de locuitori. Pe baza datelor fiscale din anul 1824, s-a consemnat faptul că în oraș erau 1.011 familii, circa 700 de case și aproximativ 5.000 de locuitori.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Piteștiul era reședința județului Argeș și

¹ <https://www.mdlpa.ro/pages/politicipublice>
Accesat pe data de 15.12.2022 ora 23:40

avea 15.570 de locuitori. În oraș funcționau un liceu, „I.C. Brătianu”, o școală de meserii, 3 școli primare de băieți și 3 de fete, o școală catolică, una evreiască, una luterană, o fabrică de postav, una de produse chimice și un spital. Erau în oraș 11 biserici ortodoxe, una catolică, una protestantă, una luterană, una armenescă și o sinagogă. În 1950, Piteștiul a devenit reședința regiunii Argeș.¹

Obiectivul general al planului de acțiune:

Realizarea ansamblului complex de măsuri și acțiuni, programe, activități profesionale, menite a răspunde nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup, în vederea prevenirii și depășirii unor situații de dificultate, vulnerabilitate sau dependență pentru prevenirea protecției persoanei,

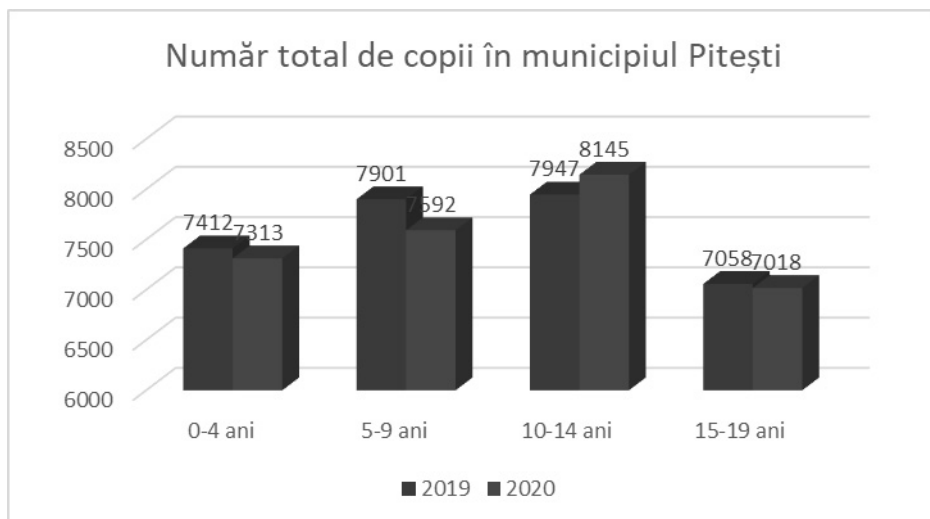
pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale și în scopul creșterii calității vieții în orașul Pitești în perioada 2021-2027.

Obiective specifice:

- protecția copilului și a familiei;
- protecția copiilor cu dizabilități;
- protecția persoanelor cu handicap și a celor vârstnice;
- protecția copiilor abuzați și a femeilor abuzate;
- creșterea și îmbunătățirea serviciilor medicale;
- scăderea riscului de abandon școlar.

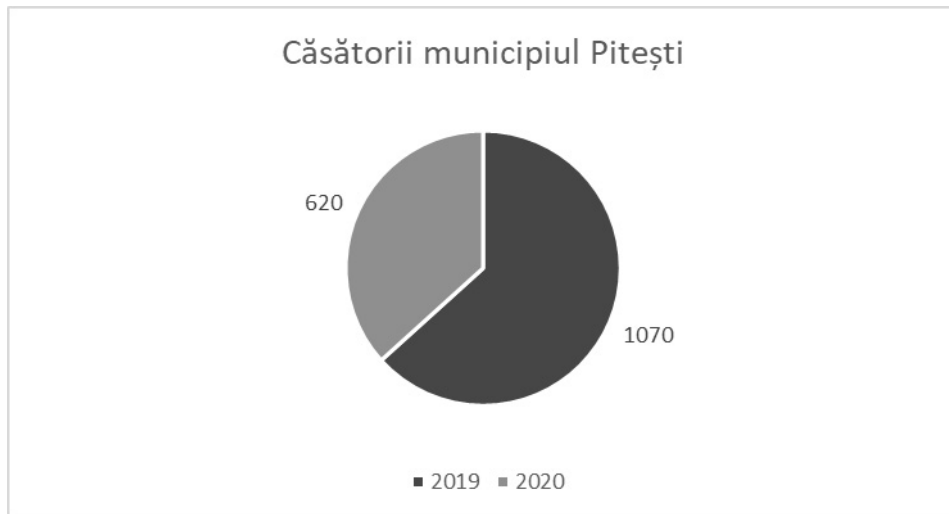
Indicatori:

Protecția copilului și a familiei

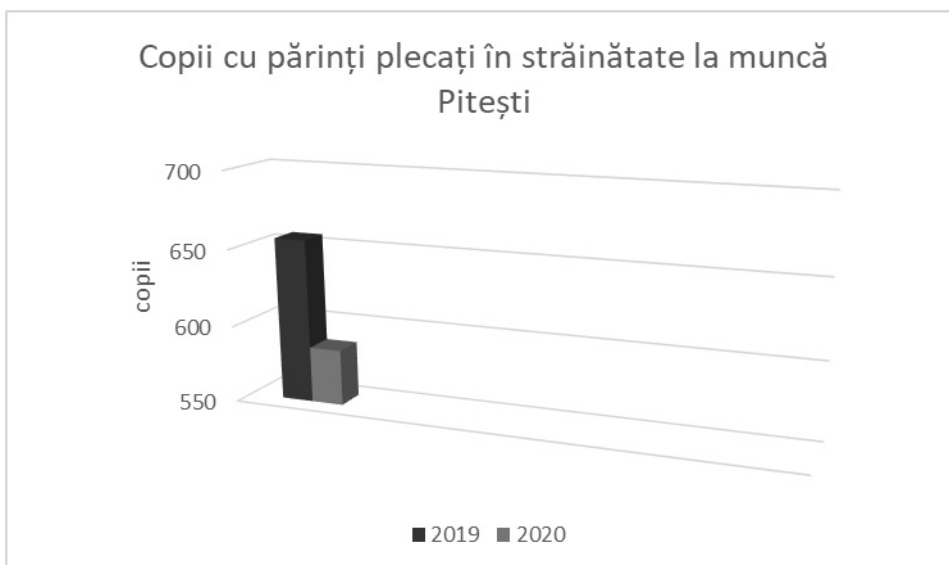

¹ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Pite%C8%99ti>
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 13:50.

² <https://arges.insse.ro/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=2067>
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 17:01

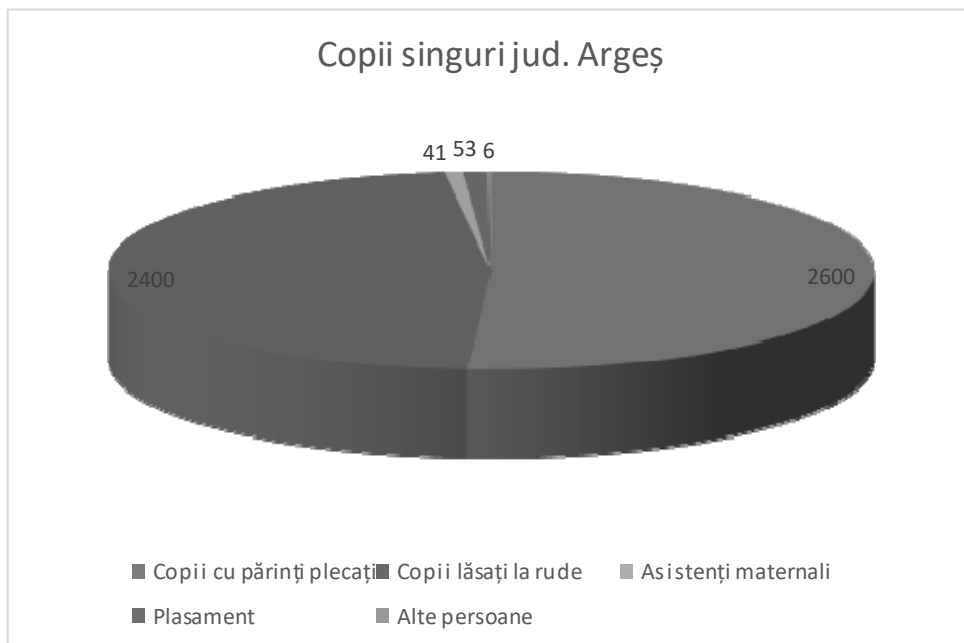
1

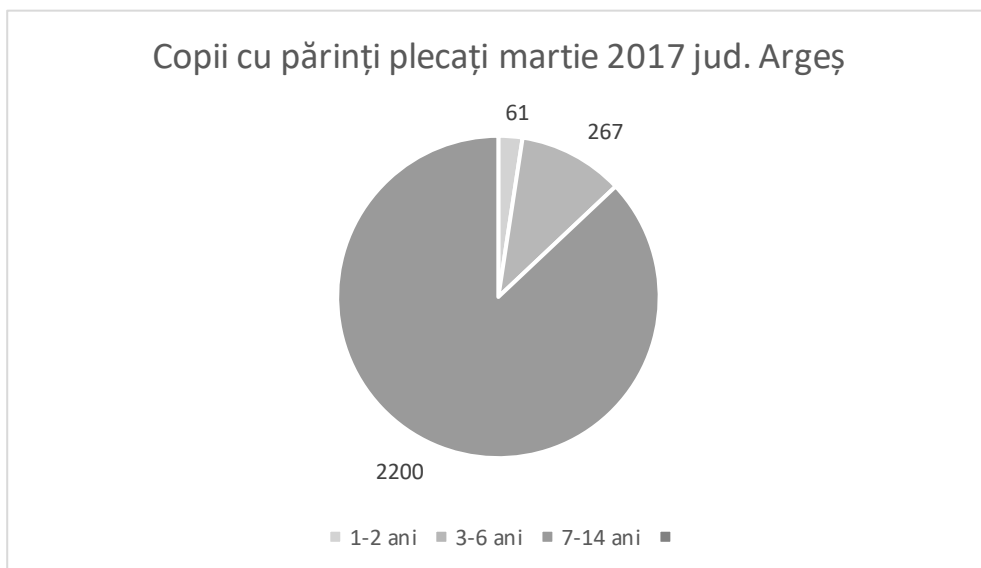
Listele nominale centralizate la finalul anului 2019 au indicat un număr de 656 de copii cu părinți plecați la muncă în străinătate pe raza municipiului Pitești iar cele de la finalul anului 2020 clasifică un număr de 586 de copii.²

¹ <https://arges.insse.ro/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=2356>
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 17:15

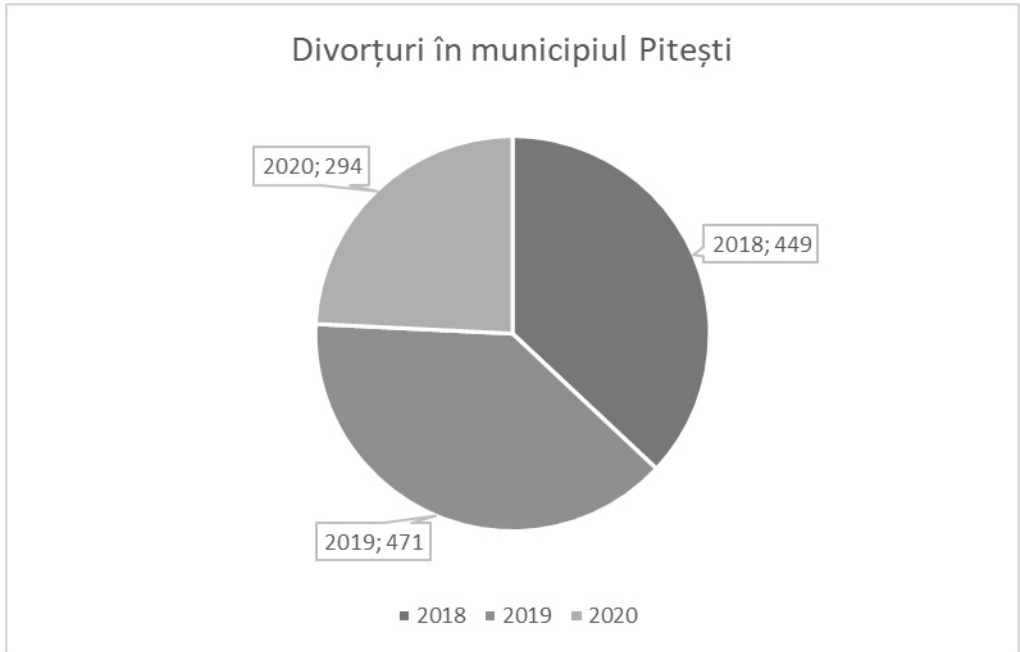
² Rec-32-2021.pdf (avp.ro)
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 15:30

În Argeș, la data de 31 martie 2017, peste 2600 de copii aveau părinții plecați la muncă în străinătate. Dintre aceștia, peste 2400 au fost lăsați în grija rudelor întrucât ambii părinți sau părintele unic sunt plecați peste hotare. Pentru aproximativ 100 de copii au fost necesare măsuri de protecție speciale, ei fiind dați spre îngrijirea centrelor de plasament sau la asistenți maternali profesioniști. 41 de copii au ajuns în îngrijirea asistenților maternali profesioniști, 53 au ajuns în centrele de plasament, iar 6 au fost încredințați spre îngrijire altor persoane.

Cei mai mulți dintre copiii care trăiesc drama de a nu avea părinții lângă ei au vârste cuprinse între 7 și 14 ani (peste 2200), iar cei mai puțini sunt cei cu vârste cuprinse între 1 și 2 ani (61 de copii). Copiii cu vârste între 3 și 6 ani, ai căror părinți erau plecați peste hotare la sfârșitul lunii martie, erau în număr de 267.³

Protecția copiilor cu dizabilități

Complexul de Servicii pentru Copii cu Handicap Trivale Pitești

Centru de Zi și Recuperare pentru Copii cu Dizabilități (capacitate de 48 de locuri pentru componenta Centru de zi și un număr de 41 de beneficiari la data de 31.08.2021, iar pentru componenta de recuperare capacitatea este nelimitată, cu un număr de 91 beneficiari la data de 31.08.2021.⁵

³<http://www.universulargesean.ro/peste-2600-de-copii-din-arges-sunt-lasati-singuri-acasa-de-parintii-plecati-la-munca-in-strainatate-100-de-minori-au-fost-dati-in-plasament/>

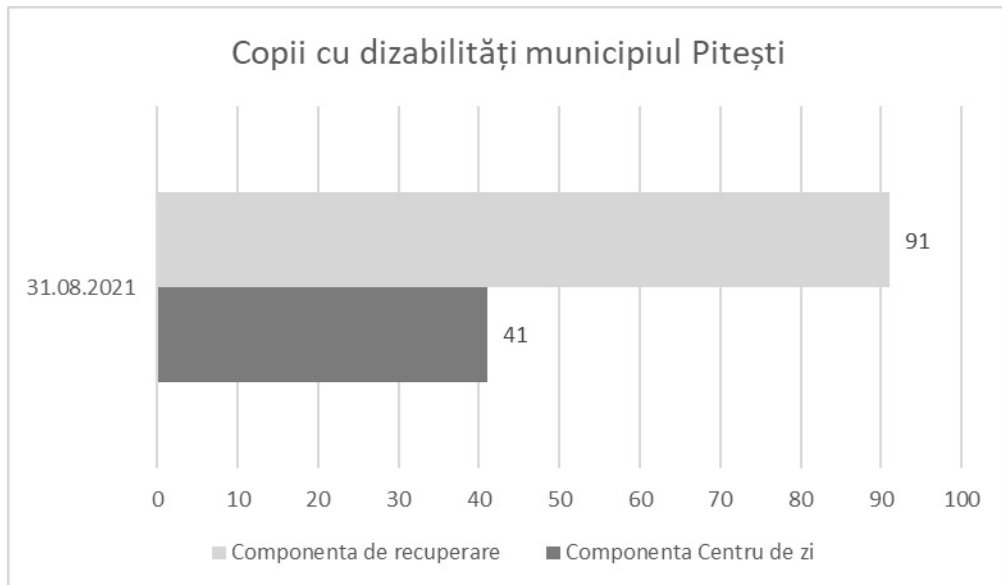
Accesat pe data de 24.01.2022 ora 15:30

⁴<https://arges.insse.ro/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=2357>

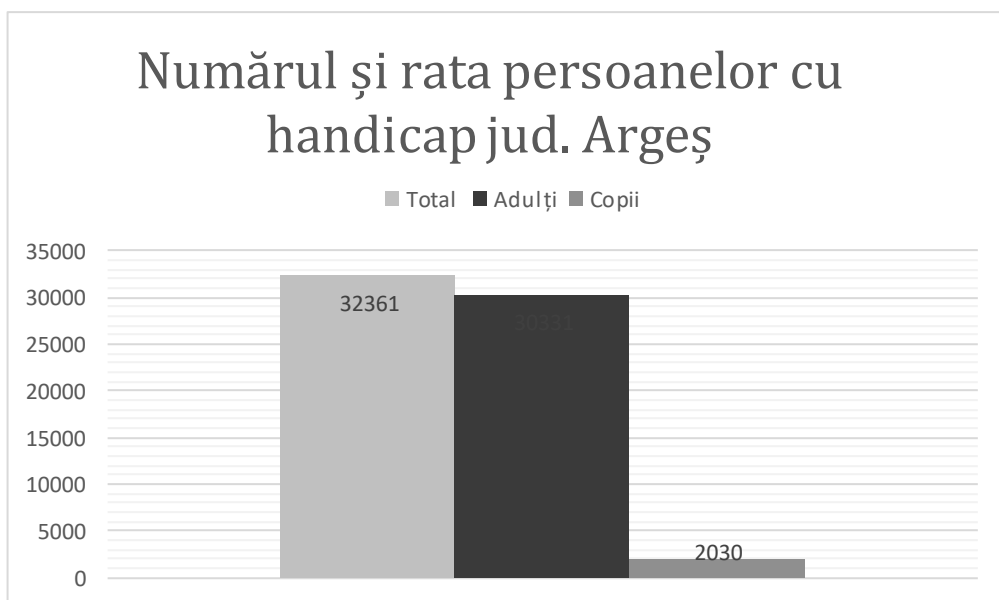
Accesat pe data de 24.01.2022 ora 15:10

⁵<https://www.cjarges.ro/web/dgaspc-arges/centre-de-zi-si-recuperare-copii>

Accesat pe data de 30.11.2021 ora 15:03

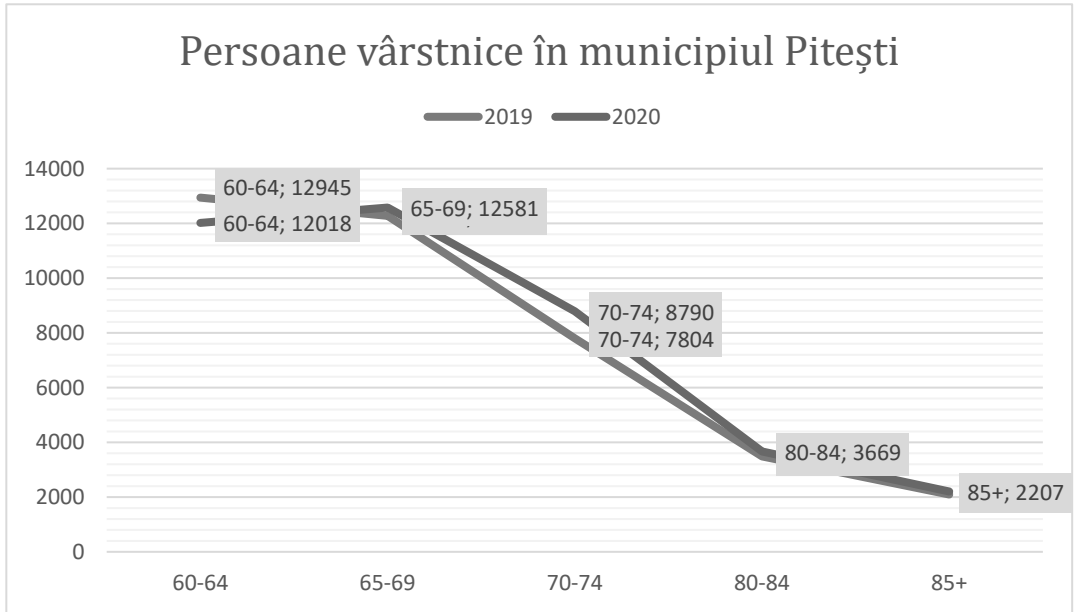

Protecția persoanelor cu handicap și a celor vârstnice

Numărul și rata persoanelor cu handicap în Jud. Argeș 30 septembrie 2020.⁶

⁶ Evoluții în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități (gov.ro)
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 20:00, p.9

7

UNITATEA DE ÎNGRIJIRE LA DOMICILIU A PERSOANELOR VÂRSTNICE „ALĂTURI DE TINE „, PITEȘTI

• D.G.A.S.P.C. Argeș a încheiat, în anul 2007, un contract de finanțare cu Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, prin care s-a acordat finanțare nerambursabilă pentru punerea în aplicare a Proiectului de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice « Alături de tine » (Hot. C.J. Nr.107/30.08.2007).

- Capacitate: 50 beneficiari
- Beneficiari: persoane cu vârsta legală de pensionare, care nu se pot gospodări singure și necesită îngrijire specializată, cu domiciliul pe raza mun. Pitești.⁸

Protecția copiilor abuzați și femeilor abuzate

În județul Argeș este un singur Centru de Primire în Regim de Urgență a Victimelor Violenței Familiale, aflat sub tutela D.G.A.P.C. Argeș. Locația nu este publică, pentru a le putea izola cât mai bine pe femei de cei de care au fugit. Centrul asigură găzduire și hrană, asistență medicală, consiliere psihologică, juridică și socială și protecție împotriva agresorilor. În anul 2011, Centrul de Primire în Regim de Urgență a Victimelor Violenței Familiale a găzduit 17 femei și 17 copii.⁹

⁷ <https://arges.insse.ro/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=2067>

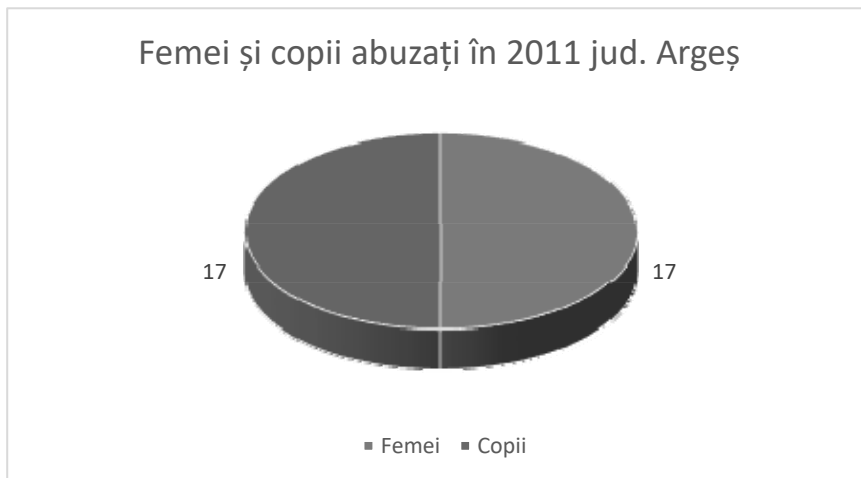
Accesat pe data de 29.11.2021 ora 17:20

⁸ <https://www.cjarges.ro/web/dgaspc-arges/persoane-varstnice>

Accesat pe data de 29.11.2021 ora 19:26

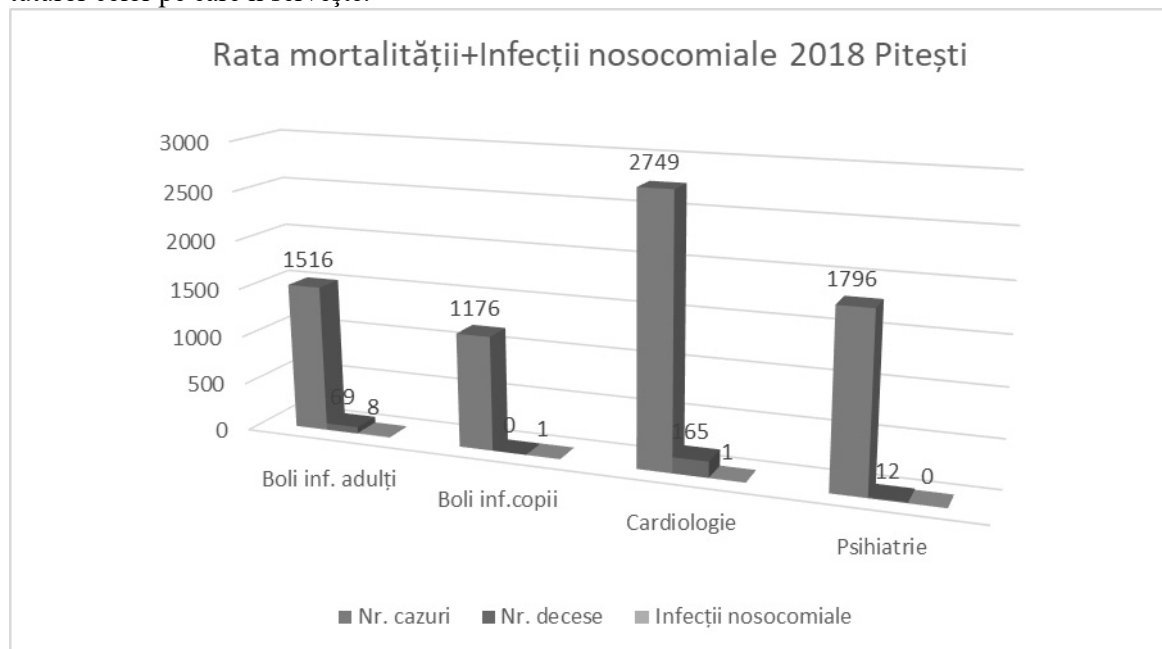
⁹ Argeșul are un singur centru pentru adăpostirea femeilor abuzate - Universul argesean

Accesat pe data de 30.11.2021 ora 15:40

Creșterea și îmbunătățirea serviciilor medicale

Spitalul Județean de Urgență din Pitești este cea mai mare și mai importantă unitate medicală din județul Argeș și este dedicat menținerii sănătății, demnității și calității vieții tuturor celor pe care îi servește.

¹⁰ <https://sjupitesti.ro/Documente/Rata%20mortalitatii%20+%20infectii%20nozocomiale%202018.pdf>
Accesat la data de 30.11.2021 ora 17:30 p.1

Scăderea riscului de abandon școlar

Abandonul școlar, definit ca o auto excludiune, reprezintă principala formă de excludere de la nivelul învățământului obligatoriu din România. Principalele categorii de populație școlară cu riscul cel mai crescut de abandon sunt: copiii cu dizabilități, copiii romi și copiii proveniți din familii aflate la limita subzistenței.¹¹ Romii reprezintă o comunitate importantă din punct de vedere numeric și în județul Argeș, dar și în Pitești. Problemele în această comunitate sunt însă multiple, așa că guvernării au găsit de cuviință să oblige administrațiile locale să ia măsuri. Așa au apărut experții pentru problemele romilor la primării, dar și mediatorii sanitari special desemnați pentru romi. Pe de altă parte, autoritățile locale trebuie să facă și strategii de integrare și creștere a calității vieții romilor. La această obligație se aliniază și Primăria Pitești care propune Consiliului Local tocmai o astfel de strategie pentru perioada 2018-2020.

Principalul obiectiv este scăderea abandonului școlar în rândurile copiilor romi.¹² Ultimul recensământ, cel din 2011, a scos la iveală o situație îngrijorătoare cu privire la fenomenul analfabetismului 4.368 de argeșeni sunt analfabeți iar lor li se alătură peste 11 mii de oameni care nu au absolvit nicio formă de învățământ. Cea mai gravă situație se regăsește în rândul populației de etnie rromă.

Aproape 80 % din persoanele de etnie rromă din Argeș cu vârsta de peste 30 de ani sunt analfabeți iar această situație afectează întreaga societate întrucât, potrivit specialiștilor de la ISJ Argeș, din familiile ai căror adulți sunt analfabeți se trag mare parte din copiii care abandonează școala foarte timpuriu. La nivelul anilor 2008- 2009 din cei aproape 80 de mii de elevi câți existau în Argeș s-au înregistrat aproape 400 de cazuri de abandon.¹³

Analfabeți 2011	Abandon școlar 2008-2009
4368 cazuri	400 cazuri

Aproximativ 14% din populația aflată în prag de sărăcie severă de la nivel național era concentrată, în anul 2011, în regiunea Sud Muntenia, ocupând astfel locul 4 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare. În perioada 2004 - 2011, rata sărăciei severe a avut o tendință de scădere constantă de la 4,6% în anul 2004, până la 0,6% în anul 2008, apoi ca urmare a efectelor crizei economice a crescut la 0,8% în anul 2009, urcând apoi la 1,1% în anul 2011, poziționând regiunea Sud Muntenia pe primul loc la nivel național, cu mult peste media națională de 0,6%.

¹¹ Excludiunea socială și abandonul școlar – EVOMIND.ORG

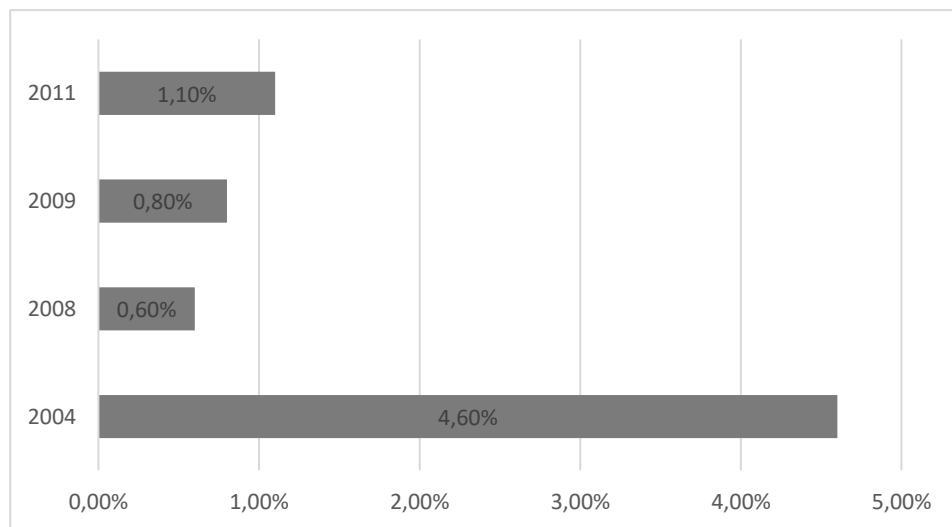
Accesat la data de 30.11.2021 or 17:59

¹² Plan pentru romii din Pitești - Stiri Din Arges, stiri Pitesti, Mioveni, Stefanesti (financiarpress.ro)

Accesat la data de 30.11.2021 ora 18:06

¹³ Contra Atacul Argesului - Absenteismul și abandonul școlar sunt principalele vulnerabilități ale sistemul de învățământ din Argeș

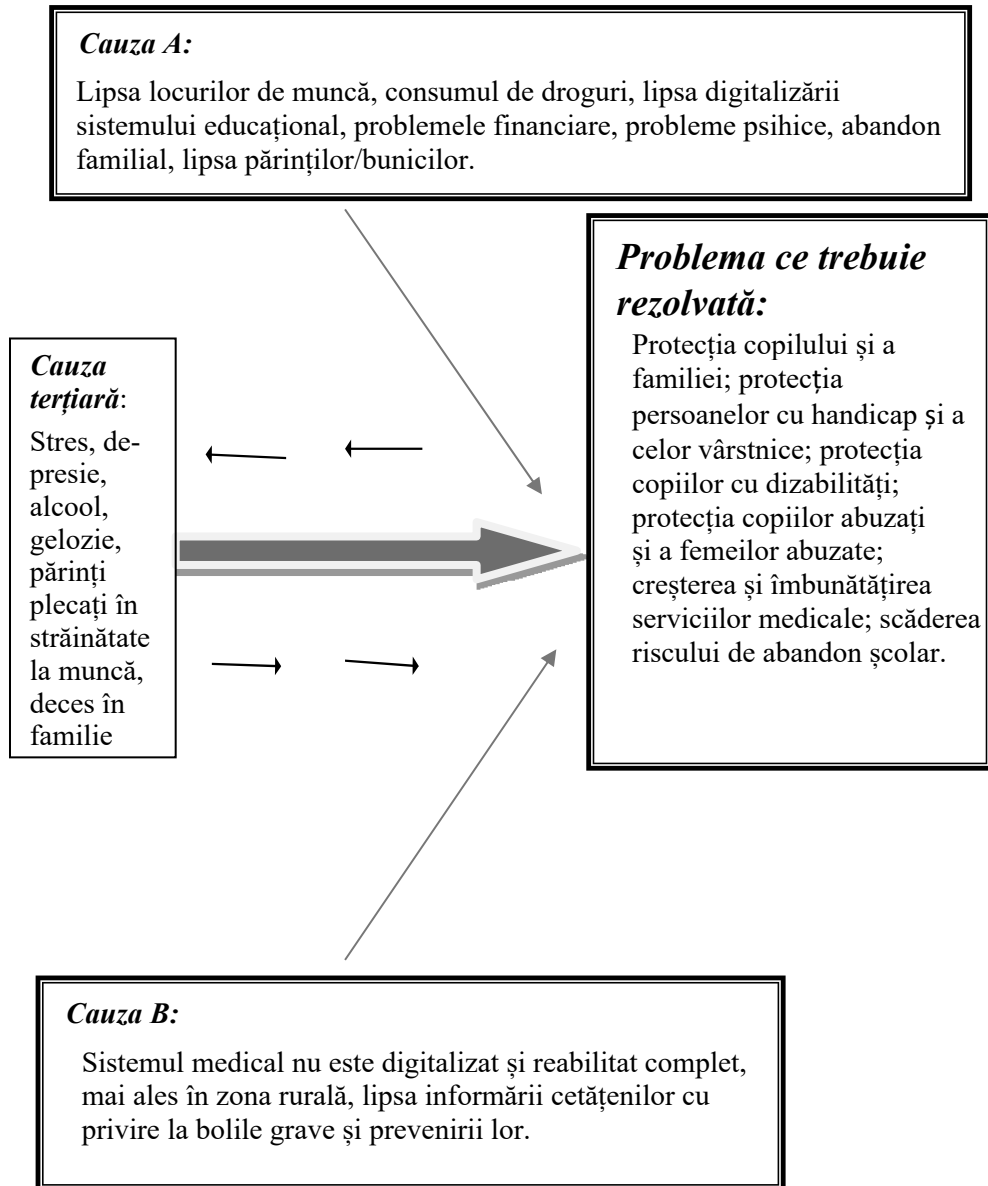
Accesat la data de 30.11.2021 ora 18:52

Planul de acțiune

<u>Planul de acțiune privind</u> <u>Sistemul de asistență socială în România</u> <u>Strategii și politici publice</u> Regiunea: Muntenia, Jud.: Argeș, Oraș: Pitești	
1. Activitatea necesară implementării	Realizarea ansamblului complex de măsuri și acțiuni, programe, activități profesionale, menite a răspunde nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup, în vederea prevenirii și depășirii unor situații de dificultate, vulnerabilitate sau dependență pentru prevenirea protecției persoanei, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale și în scopul creșterii calității vieții în orașul Pitești.
2. Perioada de implementare	2021-2025
3. Nivel de implementare	Nivelul întregului municipiu Pitești
4. Responsabili	Consiliul local, Primăria municipiului Pitești- Departamentul de Asistență Socială
5. Buget	Buget local Buget județean Buget de stat Fonduri europene
6. Grup țintă	Copiii și familia, persoanele cu handicap, persoanele vârstnice, copiii cu dizabilități, copiii abuzați, femeile abuzate, elevii, persoanele vulnerabile.
7. Raport de monitorizare și evaluare	
7.1. Diagnoza și soluționarea problemelor și nevoilor speciale	

1. Diagrama Os de Pește

2. Analiza P.E.S.T.E

POLITICUL – Ministerul Sănătății și Protecției Sociale colaborează cu autoritățile administrației publice locale și cu reprezentanții societății civile.

Direcțiile municipale asistență socială și secțiile raionale asistență socială și protecție a familiei, în comun cu autoritățile administrației publice locale și în colaborare cu reprezentanții societății civile, realizează politica de asistență socială și asigură aplicarea legislației la nivel teritorial.

ECONOMICUL – Acțiunile de asistență socială se finanțează de la bugetul de stat, de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, din fondurile locale de susținere socială a populației, din donații, sponsorizări, precum și din contribuțiile beneficiarilor de asistență socială.¹⁴

SOCIALUL – Socialul reprezintă imaginea DGAS Pitești întrucât este importantă atragerea unor specialiști pentru potențialii beneficiari, astfel prin atragerea personalului cu o înaltă calificare, beneficiarii vor avea încredere în instituție și vor beneficia de un tratament corespunzător.

TEHNOLOGICUL – Accesul la rețelele electronice de comunicare rapide, tehnologia informației și comunicării reprezintă mici factori care pot influența DGAS Pitești. Deci, implementarea de noi tehnologii ale informației și comunicării în cadrul instituției poate contribui la reducerea timpului de lucru pentru îndeplinirea anumitor sarcini.

ECOLOGICUL – Obiectivul general al Strategiei „Europa 2020” este transformarea UE într-o economie inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială.¹⁵

3. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Existența unor ONG-uri active care oferă servicii specializate ❖ Existența unor profesioniști care pot lucra în diferite proiecte viitoare în acest domeniu ❖ Existența resurselor umane vârstnice la nivelul fiecărei comunități ce poate fi capacitate și angrenată în diferite proiecte specifice 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Număr mic de organizații ce activează în mediu rural ❖ Insuficiența serviciilor specializate de transport cu microbuzele pentru nevoile persoanelor cu dizabilități adulți ❖ Lipsa echipelor mobile de profesioniști pentru servicii furnizate persoanelor cu dizabilități în mediul rural ❖ Nu se valorifică suficient principiul îmbătrânirii active
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Existența unor programe de finanțare unde pot fi trimise spre aplicare proiectele propuse ❖ Existența unei legislații care prevede facilități pentru angajatorii persoanelor cu handicap ❖ Crearea de ateliere protejate pentru persoanele fără adăpost ❖ Dezvoltarea complexelor de servicii care oferă sprijin / consiliere / recuperare pentru copilul cu dezabilități și familia sa 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Posibilitatea agravării crizei economice ❖ Existența unor prejudecăți în rândul populației majoritare privind eficiența programelor destinate romilor ❖ Probleme de comunicare cu beneficiarii – obținerea și menținerea încrederii acestora și înțelegerea de către ei a limitelor mecanismelor de intervenție ale DGASPC ❖ Suportul scăzut al comunității – lipsa de informare și de înțelegere din partea cetățenilor față de activitatea DGASPC

¹⁴ Analiza PESTE | PDF (scribd.com)

Accesat pe data 04.12.2021 ora 19:24

¹⁵ http://www.anpm.ro/documents/13565/0/SIDU_Pitesti.pdf/7756e905-92aa-41db-9183-15b166d760dc

Accesat pe data de 01.02.2022 ora 17:02

4. Analiza SOAR

Puncte forte	Oportunități
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Personal tânăr, dedicat, preocupat de perfecționarea propriei pregătiri ❖ Capacitate de intervenție promptă ❖ Existența unor autorități publice locale și instituții care au deschidere și pot oferi sprijin în implementarea de programe și strategii de lungă durată ❖ Existența specialiștilor în probleme de incluziune socială a romilor 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Existența unei oferte de programe de formare și perfecționare a profesioniștilor, atât din cadrul DGASPC cât și pentru personalul instituțiilor partenere (polițiști, medici, magistrați, cadre didactice etc) ❖ Dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de părinții lui ❖ Crearea unui centru de primire în regim pentru oamenii străzii
Aspirații	Rezultate
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Îmbunătățirea cunoștințelor personalului calificat ❖ Mobilizarea tuturor centrelor de primire a copiilor abuzați ❖ Implicarea voluntarilor și a ONG-urilor pentru informare și aducere la cunoștință despre activitățile DGASPC Pitești 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Specialiști calificați în problemele de incluziune socială a romilor ❖ Existența unor organizații care desfășoară activități / proiecte de succes ❖ Autoritățile publice locale și instituțiile care au deschidere și pot oferi sprijin în implementarea de programe și strategii de lungă durată¹⁶

Opțiuni strategice care imprimă direcția implementării¹

Din punctul meu de vedere, o opțiune strategică ar putea fi înființarea de servicii publice de asistență socială la nivelul localităților județului Argeș care nu au încă un astfel de serviciu. Acesta ar putea conține campanii de promovare, conștientizare, explicare și asistență tehnică pentru autoritățile locale în vederea înființării de servicii publice locale de asistență socială; instruirea personalului și specializarea acestuia în vederea eficienței managementului serviciilor sociale. Realizarea unei evaluări amănunțite asupra nevoilor de formare atât la nivelul personalului DGASPC, cât și cel al instituțiilor de profil aflate în subordinea DGASPC.

O altă strategie ar fi creșterea capacității ONG – urilor furnizoare de servicii

sociale din județul Argeș de a veni în întâmpinarea nevoilor sociale ale grupurilor vulnerabile și de a contribui la elaborarea, implementarea și evaluarea politicilor publice județene.

Webografie

[1] Mari-Isabella Stan, Rus, M. and Tasente, T. (2020) „Young people’s perception of the measures taken by the authorities in the context of the Covid-19 pandemic”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 7(1), pp. 18–27. doi: 10.47577/tssj.v7i1.516

[2] Rus Mihaela, Sandu Mihaela and Tasente, T. (2020) „Introduction to the analysis of public policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 3(2), pp. 3–6. doi: 10.47577/tssj.v3i2.155.

[3] Rus, M., Tasente, T. and Tănase, G. (2022) „The importance of the consultation process in order to implement public policies. Public consultation on enhanced cooperation against vaccine-preventable diseases”, *Technium Social Sciences*

¹⁶ <https://www.cjarges.ro/documents/10865/48730/strategia+de+dezvoltare+a+serv+sociale+la+nivel+ul+judetului+Arges+2014-+2020.pdf/309359cb-d73a-46d0-9406-9d650bf689df>

Accesat pe data de 28.01.2022 ora 22:03

Journal. Constanta, Romania, 37(1), pp. 1–23. doi: 10.47577/tssj.v37i1.7657

[4] Rus, M., TaseŃe, T., Sandu, M. L. and Badea, M. M. (2022) „The functions of social indicators in the elaboration of public policy proposals. Case study: Public health policies”, *Technium Social Sciences*

Journal. Constanta, Romania, 30(1), pp. 574–588. doi: 10.47577/tssj.v30i1.6315.

[5] Stănescu Nina, Rus Mihaela, TaseŃe Tănase (coordonatori volum), *Strategii si politici publice privind sistemul serviciilor de Asistenta Sociala in Romania. Studii de caz*, Editura Universitară, București, 2022

Public policy proposal: Public policies regarding public transport management in the Municipality of Constanța

Propunere de politică publică: politici publice privind managementul transportului public în Municipiul Constanța

Andreea-Ramona NIȚĂ

Prof. univ. dr. Mihaela RUS

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

Since the advent of public transport, it has been in high demand, helping people move from one part of the city to another and beyond. Public transport began to develop quite quickly, depending on the need, reaching the train, tram and buses that provide the necessary conditions for the transport of people and goods. The benefits are countless (eg: the relatively quick time to reach the destination, you no longer have to go through unfavorable weather conditions if you have the use of public transport, at the same time an advantage is also the maintenance of the city's economy) and advantageous to many of those who choose to use public transport, making life easier for people who consider public transport available as a great necessity.

Keywords: public policies, public transport management

1. Formularea problemei Consiliul Județean Constanța, în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică¹, își face publică intenția de aprobare a studiului de oportunitate pentru fundamentarea și stabilirea soluțiilor optime de delegare a gestiunii serviciului public de transport județean prin curse regulate la nivelul județului Constanța.

Dezvoltarea și implementarea unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă urmărește o abordare integrată, presupu-

nând un nivel înalt de cooperare și coordonare între diferitele niveluri de guvernare și între autoritățile responsabile, inclusiv consultare a populației/societăți civile/actorilor economici din aria urbană vizată. Autoritățile Locale membre ale unui pol de creștere ar trebui să creeze și să dezvolte structurile și procedurile corespunzătoare gestionării unui astfel de plan.

În esență, **PMUD**(Plan de Mobilitate Urbana Durabila) urmărește crearea unui sistem de transport durabil, care să satisfacă nevoile de mobilitate din cadrul comunităților din teritoriul său, vizând următoarele cinci obiective strategice:

1. **Accesibilitatea** – Punerea la dispoziția tuturor cetățenilor a unor opțiuni de

¹ Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/41571>, accesat la data de 15.12.2022

transport care să le permită să aleagă cele mai adecvate mijloace de a se deplasa spre destinații și servicii. Acest obiectiv include atât conectivitatea, care se referă la capacitatea de deplasare între anumite puncte, cât și accesul, care garantează că, în măsura în care este posibil, oamenii nu sunt privați de oportunități de deplasare din cauza unor deficiențe (de exemplu, o anumită stare fizică) sau a unor factori sociali (inclusiv categoria de venit, vârsta, sexul și originea etnică);

2. **Siguranța și securitatea** – Creșterea siguranței și a securității pentru călători și pentru comunitate în general;

3. **Mediul** – Reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului energetic. Trebuie avute în vedere în mod specific țintele naționale și ale Comunității Europene în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice;

4. **Eficiența economică** – Creșterea eficienței și a eficacității din punctul de vedere al costului privind transportul de călători și de marfă;

5. **Calitatea mediului urban** – Contribuția la creșterea atractivității și a calității mediului urban și a proiectării urbane în beneficiul cetățenilor, al economiei și al societății în ansamblu.

Consiliul Județean Constanța, în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, își face publică intenția de aprobare a studiului de oportunitate pentru fundamentarea și stabilirea soluțiilor optime de delegare a gestiunii serviciului public de transport județean prin **curse regulate** la nivelul județului Constanța.

Dezvoltarea și implementarea unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă urmărește o abordare integrată, presupunând un nivel înalt de cooperare și coordonare între

diferitele niveluri de guvernare și între autoritățile responsabile, inclusiv consultare a populației/societăți civile/actorilor economici din aria urbană vizată. Autoritățile Locale membre ale unui pol de creștere ar trebui să creeze și să dezvolte structurile și procedurile corespunzătoare gestionării unui astfel de plan.

În esență, PMUD (Plan de Mobilitate Urbana Durabilă) urmărește crearea unui sistem de transport durabil, care să satisfacă nevoile de mobilitate din cadrul comunităților din teritoriul său, vizând următoarele cinci obiective strategice:

1. **Accesibilitatea** – Punerea la dispoziția tuturor cetățenilor a unor opțiuni de transport care să le permită să aleagă cele mai adecvate mijloace de a se deplasa spre destinații și servicii. Acest obiectiv include atât conectivitatea, care se referă la capacitatea de deplasare între anumite puncte, cât și accesul, care garantează că, în măsura în care este posibil, oamenii nu sunt privați de oportunități de deplasare din cauza unor deficiențe (de exemplu, o anumită stare fizică) sau a unor factori sociali (inclusiv categoria de venit, vârsta, sexul și originea etnică);

2. **Siguranța și securitatea** – Creșterea siguranței și a securității pentru călători și pentru comunitate în general;

3. **Mediul** – Reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului energetic. Trebuie avute în vedere în mod specific țintele naționale și ale Comunității Europene în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice;

4. **Eficiența economică** – Creșterea eficienței și a eficacității din punctul de vedere al costului privind transportul de călători și de marfă;

5. **Calitatea mediului urban** – Contribuția la creșterea atractivității și a calității mediului urban și a proiectării urbane în

beneficiul cetățenilor, al economiei și al societății în ansamblu.

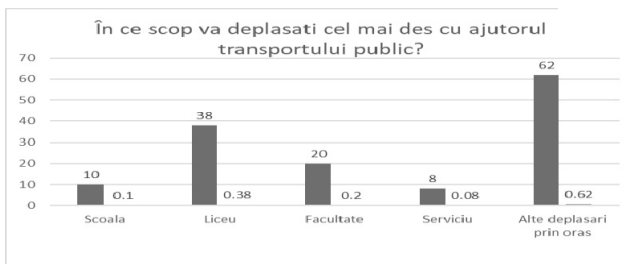
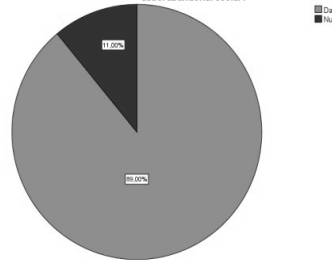
Încă de la apariția transportului public, acesta a avut o cerere mare, ajutând oamenii să se deplaseze dintr-o parte a orașului în cealalta și nu numai. Transportul public a început să se dezvolte destul de rapid, în funcție de necesitate, ajungând până la tren, tramvai și autobuze care să ofere condițiile necesare transportului de persoane cât și de mărfuri. Beneficiile sunt nenumărate (ex: timpul relativ rapid de a ajunge la destinație, nu mai ești nevoit să mergi prin condiții meteorologice nefavorabile dacă ai la dispoziție utilizarea transportului public, totodată un avantaj este și menținerea economiei orașului) și avantajoase multora dintre cei ce aleg să utilizeze transportul

public, ușurând traiul persoanelor ce consideră o mare necesitate transportul public pus la dispoziție.

Datorită populației numeroase din Municipiul Constanța care utilizează mijlocul de transport în comun, sunt necesare mai multe autoturisme predestinate transportului în comun, care să satisfacă nevoile cetățenilor.

Privind acest studiu, aplicat pe un eșantion de 100 de persoane, putem observa faptul că majoritatea respondenților (62%) folosesc transportul public pentru **diverse deplasări prin oraș**, urmați de **38% care merg la liceu**, **20% merg la facultate**, iar ceilalți în procent de **18%, merg la școală, respective serviciu**.

Considerati ca gratuitatea serviciilor de transport public incurajeaza elevii sa frecventeze cursurile, reducand astfel abandonul scolar?

Aceștia consideră a fi mai eficientă călătoria cu transportul public decât autovehiculul personal din varii motive precum: economisirea carburantului propriu, timpul relativ rapid de a ajunge la destinația dorită, reducerea poluării, precum și susținerea economiei orașului.

În vederea acestui studiu, **66%** dintre respondenți ar renunța la **autovehiculul personal**.

2. Scopul politicii publice Această politică publică este implementată cu scopul:

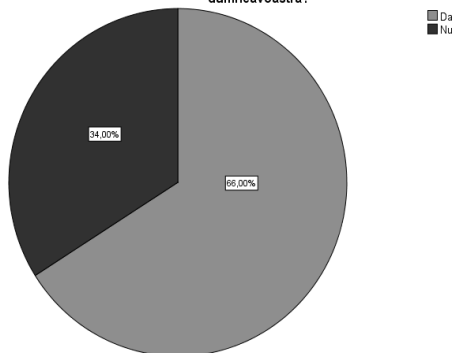
- **Diminuarea aglomerației**
- **Micșorarea timpilor de așteptare în stație**
- **Creșterea numărului de oameni care utilizează transportul public**
- **Îmbunătățirea condițiilor de circulație**
- **Satisfacerea nevoilor cetățenilor**

3. Obiectivele politicii publice

Obiectivul general:

- introducerea a 2 microbuze în plus pe fiecare linie de traseu menționată mai jos.

Având în vedere reducerea poluării și fluidizarea traficului în municipiul Constanța, ați fi dispus să renunțați la folosirea autovehiculului personal, în situația în care transportul public local ar satisface standardele și nevoile dumneavoastră?

Potrivit unui eșantion aplicat pe 100 de respondenți, putem observa ce impact are costul de transport în privința **abandonului școlar**. Astfel, **89%** dintre aceștia consideră că, **gratuitatea transportului public reduce astfel abandonul școlar**.

- reducerea întârzierilor și a aglomerației
- reducerea costului de transport de la 50% până la 100% pentru diferite categorii precum:
 - Copii sub 3 ani
 - Elevi/studenti
 - Pensionari Persoane cu handicap

4. Obiective specifice:

- introducerea a 2 microbuze pe rutele 100C(Gară-Lăpușneanu-Carrefour), 100 (Gară-Bulevardul Tomis- Campus), 43M (Campus Universitar-Mamaia Nord), 3(Lăpușneanu-Campus- Palazu Mare) 102P (Pescărie- Campus Universitar) 14(Zona Industrială- Campus Universitar) 5-40 (Campus Universitar- kilometrul 5)

- adăugarea unui microbuz/pe ruta pentru elevi/studenti, care să circule către licee/ universități până pe 1 ianuarie 2023

- crearea unei posibilități de reducere a costului de transport prin dovada de student, carnet, respectiv legitimație de elev/student până la 12 martie 2023

- Prioritizarea categoriilor de vârstă în microbuze

O5: Programul microbuzelor să fie extins și pe parcursul nopții pe anumite rute mai esențiale, precum linia 5-40, 102P, 102N, 100, 44, 13

5. Beneficiarii

➤ Beneficiarii direcți: cetățenii Municipiului Constanța

➤ Beneficiarii indirecti: Primăria deoarece, banii investiți în biletele de călătorie ajung în bugetul local și distribuitorii de combustibil

6. Variantele de soluționare

Varianta 1 de soluționare

1.1. Punerea la dispoziție în perioadele aglomerate ale zilei (orele 12-13 respectiv orele 17-19) de mijloace de transport suplimentare, precum: 5-40, 3, 100, 13

1.2. Achiziționarea unor microbuze noi pentru siguranța calatorilor

Impact economic

Pentru punerea în practică a acestei variante de soluționare, este necesară investirea sumei de aproximativ 2.6 milioane de euro, bani utilizați pentru achiziționarea noilor microbuze destinate transportului public în comun. Ca un beneficiu în urma investirii acestei sume, achizițiile din urma biletelor vor fi revendicate finanțatorilor.

Impact social

Beneficiarii acestui serviciu pot călătorii în siguranță și mult mai rapid prin implementarea acestei variante de soluționare. Nu vor fi nevoiți să mai stea în condiții nefavorabile foarte mult timp, așteptând transportul public și astfel pot ajunge unde și-au propus într-un timp optim.

Varianta 2 de soluționare

2.1. ajungerea la timp a mijloacelor de transport

2.2. crearea unei linii speciale pentru circularea mijloacelor de transport în comun

2.3. Existența unei zile din săptămână, duminică, în care călători să nu fie nevoiți să și achiziționeze bilet

Impact economic

Pentru crearea unei linii destinate transportului public în comun, se pot accesa fondurile europene, astfel nu v-a fi necesar sa accesam banii primăriei, prin crearea acestei linii de transport în comun, automat se vor reduce semnificativ întârzierile. Existența unei zile din săptămână, duminică, în care călători să nu fie nevoiți să și achiziționeze bilet, încurajează cetățenii să circule mai frecvent cu transportul în comun, și astfel economia locala crește.

Impact social

Evitarea disconfortului de a aștepta mijlocul de transport, face clienții sau potențialii clienți să aprecieze mai mult

noutățile aduse în oraș. Posibilitatea de a circula gratuit într-o anumită zi, îi poate atrage, observând timpul optim de a ajunge la destinația dorită.

Varianta 3 de soluționare

3.1. reducerea costurilor de transport cu 50% pentru persoanele care se află în categoriile următoare: copii sub 3 ani, elev, student, pensionari, persoane cu handicap sau gratuitatea acestora

Impact economic

Guvernul oferă diverse plafoane pentru acordarea acestor reduceri/gratuități, astfel, nu sunt nevoiți să suporte pierderile în urma acestui beneficiu adus.

Impact social

Această posibilitate de reducere sau gratuitate a transportului public, vine în ajutorul categoriilor menționate, pentru posibilitatea acestora de a se deplasa în locurile în care este necesar.

Concluzii privind propunerea de politici publice

Concluzia principală în ceea ce privește managementul transportului public în Municipiul Constanța este că există nevoia unei planificări mai stricte a acestuia. Acest lucru ar presupune revizuirea actualului sistem de transport public, care ar trebui să fie îmbunătățit prin:

1. Prioritizarea unor trasee de transport public care să acopere nevoile de transport ale populației constănțene și să servească în același timp și destinațiile turistice.

2. Creșterea frecvenței transportului public și reducerea timpilor de așteptare pentru călătorii.

3. Afișarea prețurilor călătoriilor de transport public și informarea populației asupra acestora.

4. Măsurile pentru a stimula utilizarea transportului public și reducerea utilizării vehiculelor private prin introducerea unor tarife mai mici, introducerea unor bilete unice sau în vederea reducerii poluării și a emisiilor de gaze de eșapament.

5. Oferirea de servicii adăugate și de confort călătorilor, precum și de informații actualizate în ceea ce privește transportul public.

6. Introducerea unei abordări integrale a transportului public în Municipiul Constanța, prin colaborarea dintre administrația publică și companiile private de transport. Prin implementarea acestor politici, se poate îmbunătăți managementul transportului public în Municipiul Constanța și se poate oferi o experiență mai bună călătorilor.

Bibliografie

[1] Mari-Isabella Stan, Rus, M. and Tasente, T. (2020) „Young people’s perception of the measures taken by the authorities in the context of the Covid-19 pandemic”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 7(1), pp. 18–27. doi: 10.47577/tssj.v7i1.516

[2] Rus Mihaela, Sandu Mihaela and Tasente, T. (2020) „Introduction to the analysis of public policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 3(2), pp. 3–6. doi: 10.47577/tssj.v3i2.155.

[3] Rus, M., Tasențe, T. and Tănase, G. (2022) „The importance of the consultation

process in order to implement public policies. Public consultation on enhanced cooperation against vaccine-preventable diseases”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 37(1), pp. 1–23. doi: 10.47577/tssj.v37i1.7657

[4] Rus, M., Tasențe, T., Sandu, M. L. and Badea, M. M. (2022) „The functions of social indicators in the elaboration of public policy proposals. Case study: Public health policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 30(1), pp. 574–588. doi: 10.47577/tssj.v30i1.6315.

[5] Stănescu Nina, Rus Mihaela, Tasențe Tănase (coordonatori volum), *Strategii si politici publice privind sistemul serviciilor de Asistenta Sociala in Romania. Studii de caz*,

Editura Universitară, București, 2022

[6] THE EVOLUTION OF THE URBAN PUBLIC TRANSPORT DURING THE 1950-2006 PERIOD IN ROMANIA, Iordache, Costela 2009, accesat la 10.12.2022 <https://www.proquest.com/openview/f2013d3fb02f3b4dffa6b630e53a7c0a/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2032482>

[7] TRANSPORTUL PUBLIC URBAN – DE LA EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ SPRE STRATEGII EURO-PENE,

<https://www.agir.ro/buletine/511.pdf>
accesat la data de 12.12.2022

[8] Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/41571>, accesat la data de 15.12.2022

Strategies and Public Policies regarding the system of Social Assistance services in Romania. Case study: Craiova City, Dolj County, Oltenia Region

Strategii și politici publice privind sistemul de servicii de Asistență Socială din România. Studiu de caz: Orașul Craiova, județul Dolj, Regiunea Oltenia

Irina PROFIRI

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The city of Craiova is committed to providing social assistance services to citizens and visitors. This includes services such as housing, food, health care, and employment. The city has adopted several public policies in order to ensure that these services are provided in a timely and effective manner. The policies are designed to ensure that all citizens have access to the services they need, regardless of their financial, social, or cultural background. Additionally, the city has implemented measures to ensure that the services are being provided in a safe and secure environment. The policies also ensure that resources are allocated and managed fairly, so that all citizens receive equitable access to the services they need. Through recurrent study, we aim to identify viable solutions for improving strategies and public policies in the field of social assistance.

Keywords: public policies, social assistance services
Cod JEL : K 22.

Istoric

Politicile publice sunt reprezentate de acțiunile care sunt realizate de către autoritățile centrale sau locale, menite să răspundă întrebărilor și nevoilor venite din societate. Politicile publice pot apărea la nivel național din orice instituție majoră de-a Statului cum ar fi Parlamentul, Președintele, Guvernul și autoritățile centrale/ locale.

Thomas Dye definește politicile publice ca fiind „tot ceea ce un guvern decide să facă sau să nu facă”

William Jenkins vine cu o altă definiție, spunând că Politicile publice sunt „un set de decizii interrelaționate, luate de un actor politic sau de un grup de actori, privind o serie de scopuri și mijloacele necesare pentru a le atinge într-o situație dată.”

Politicile publice sunt definite și de către James Anderson, spunând despre acestea că sunt „un curs al acțiunii urmat de un actor sau mai mulți actori politici, cu un scop, în încercarea de a rezolva o problemă.”¹

¹ Politici publice, administrație și apărare – parteneriat pentru performanță (<http://www.anfp.ro>).

Municipiul Craiova se află situat în partea de sud a României, pe malul stâng al Jiului, din zona ieșirii acestuia din regiunea deluroasă, aflându-se la atitudine cuprinsă între 75-116 m. Craiova se află în Câmpia Română, mai exact în Câmpia Olteniei, care se localizează între Dunăre, Olt și Podișul Getic, care este străbătută de valea Jiului. Orașul se află situat aproximativ în zona de centrul Olteniei, la o distanță de aproximativ 227 km față de București, iar 68 km față de Dunăre. Regimul climatic specific acestei zone este temperat continental, datorită câmpiei, având totuși și influențe submediteraneene, datorită faptului că acest oraș este poziționat în partea de sud vest a țării. Acest climat specific zonei înregistrează temperaturi cu valori de 10-11,5 grade Celsius, cu precipitații scăzute.

În Craiova se înregistrează o populație de aproximativ 298,643 locuitori, acesta fiind cel de-al 6-lea oraș din România cu un număr ridicat de locuitori după București, Timișoara, Cluj-Napoca, Iași și Constanța. În timpurile vechi, Craiova a fost numită ca fiind Capitala Țării Românești. Acest oraș mereu era în continuă dezvoltare, confirmându-se faptul că la sfârșitul secolului al XIX-lea existau fabrici spre dezvoltare care se ocupau de ateliere de produse chimice, arte grafice, tăbăcării, textile, mașini agricole dar și materiale de construcție. La începutul anilor 60, în Craiova s-a dezvoltat industria constructoare de mașini și utilaje, avioane, industriei precum cea alimentară, chimică, a materialelor de construcții, cea electrotehnică, extractivă și energetică. În ziua de astăzi Craiova a ajuns un centru economic și universitar- cultural foarte important.²

gov.ro/R/Doc/2020/Proiecte/Manuale/Manual%20Politici%20publice%20iulie%202021.pdf), Pagina 1, Data 17.11.2021, Ora 11:32.

²<https://romania.directbooking.ro/prezentare-craiova-informatii-poze-imagini-2349.aspx>

În Craiova actuală sunt încă ruine străvechi care reprezintă reședințele tribului geto-dac al Pelilor, Pelendava, din perioada cuprinsă între 400-350 î. C. Originea pe care o are numele orașului Craiova este un subiect care se regăsește în multe legende, însă o origine mai clară ar veni de la slavonescul „kralj” care înseamnă „rege”, „crai”. Unii cercetătorii susțineau faptul că numele orașului vine de la Craiul Iovan, cel mai mic frate dintre Petru și Asan, care a devenit o perioadă de timp împăratul imperiului vlaho-bulgar, dar care a fost nevoit să se refugieze la sfârșitul domniei la N Dunării, potrivit cronicii grecești a lui Nicetas Choniates, de unde a devenit pe parcurs „domn peste niște vlahi din neamul lui”.

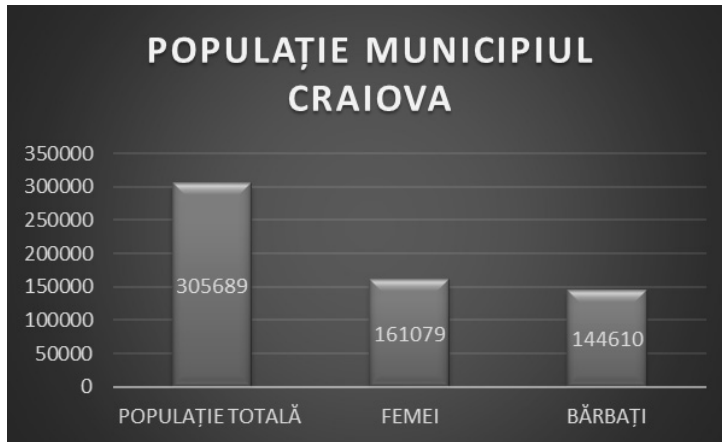
Craiova a devenit capitala noii formațiuni pe care a întemeiat-o el, acestea fiind susținute în teoria cercetată de L. Candea, împreună cu V. Oghină, însă aceasta fiind susținută și de câteva legende locale, care sunt legate de lacul Craiovița și fata craiului înecată. Cel care s-a ocupat de fixarea originii numelui este Bogdan Petriceicu Hașdeu, în timpul epocii cnezului Ioan, care a apărut în Diploma Cavalerilor Ioaniți, cnezat care a fost acoperit apoi de voievodatul lui Litovoi. Pe lângă această legendă s-a mai numit una locală, în care se spune că pe Dealul Sf. Dumitru, un Iovan oarecare, a descoperit în momentul în care se ocupa de a săpa o fântână, un mare tezaur, care a devenit „rege peste craioveni”, după care s-a păstrat chiar și în prezent în satele din împrejurimea Craiovei expresia „norocos ca Iovan”. După care acest nume apare inscripționat pe mormântul unde odihnește Vlatislav I, apoi pe 1 iunie, anul 1475, într-un hrisov de-al domnului Laiotă Basarab.³

Pagina 1, Data 17.11.2021, Ora 12:20.

³<https://www.brotacelul.ro/Oraze/Craiova.aspx> aginaprinicipală, Data 17.11.2021, Ora 20:15.

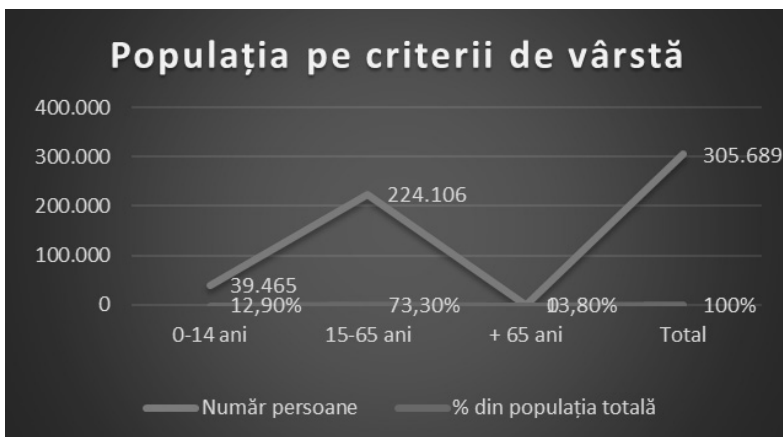
Referitor la nivelul de popularizare a Craiovei, am constatat că în anul 2016, s-a făcut o analiză a stadiului demografiei în Municipiul Craiova, constatându-se că sunt

305.689 de locuitori, dintre care 144.610 persoane de gen masculin, iar 161.079 de gen feminin.

Potrivit cercetărilor desfășurate în anul 2016, s-a realizat următoarea repartizare a populației pe criterii de vârstă:

Vârsta	Număr persoane	% din populația totală
0-14 ani	39.465	12,9%
15-65 ani	224.106	73,3%
+ 65 ani	42.118	13,8%
Total	305.689	100%

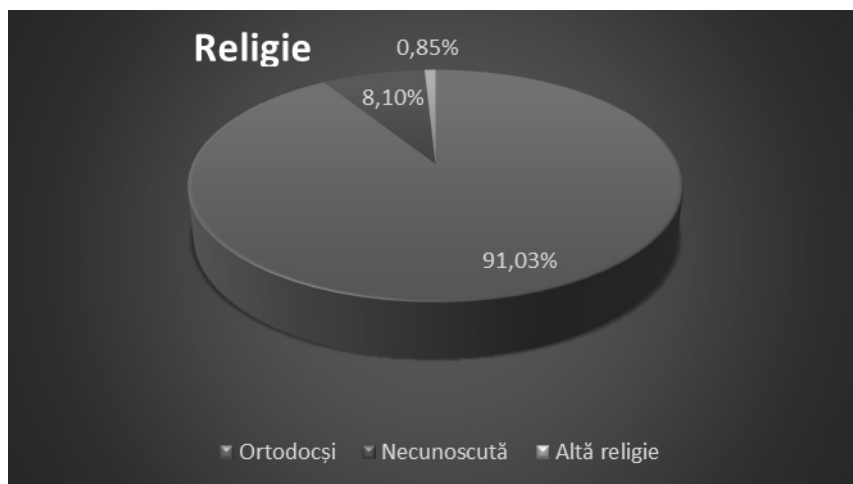

În urma acestei analize am constatat că cei mai mulți sunt cu vârstele cuprinse între 15/65 ani, însă minorii sunt aproximativ egali cu cei peste 65 de ani.¹

Referitor la etnia cetățenilor din municipiul Craiova, sunt aproximativ 89,48% români, 1,96% romi, 8,24% necunoscuți, iar 0,29% sunt de altă etnie. 12

În funcție de religia acestora, am constatat că cei mai mulți sunt ortodocși (91,03%), la 8,1% religia este necunoscută, iar 0,85% au altă religie.

1. Obiectivul general al planului de acțiune = Obiectivul general este reprezentat de realizarea/dezvoltarea unui anumit sistem care să se ocupe la nivelul localității de asigurarea incluziunii sociale specifice a categoriilor vulnerabile, creșterea calității vieții, tratament egal, nediscriminarea și dreptul la o viață normală și corectă pentru toți cetățenii unei comunități.

¹ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială (<http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>), Pagina 68, Data 17.11.2021, Ora 13:06.

Obiectivul nostru general are în vedere dezvoltarea și diversificarea serviciilor ce se ocupă cu asistența socială, prin care să se asigure politici sociale din domeniul protecției copilului, a familiei, a persoanelor în vârstă, a celor cu dizabilități dar și a altor grupuri de persoane, grupuri care au în vedere asigurarea serviciilor sociale, pentru reducerea nevoilor, în legătură cu starea de sănătate, educație și situația economică. Această strategie trebuie să aibă în vedere și să se focalizeze pe drepturile omului.²

2. Obiectivele specifice

O1 Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale de la nivel local, care să aibă ca scop răspunderea adecvată la nevoile sociale din comunitate.

Prin intermediul obiectivului propus, urmărind promovarea nivelului pe care îl are Municipiul Craiova cu privire la situațiile de dificultate, dorind să ajungem la creșterea calității vieții.

Aici ne putem referi în special la:

- părinții care trebuie să își asume responsabilitatea de a crește, de a îngriji și de a educa proprii copii;
- mecanisme care să implice copiii în viața publică, prin permiterea acestora de a lua decizii în ceea ce îi privește (școală);
- reducerea nivelului de violență manifestată asupra copiilor;
- prevenirea fenomenului de abandon școlar.

O2 Promovarea incluziunii sociale, prin realizarea dezvoltării unor servicii de asistență medicală comunitară.

Acest obiectiv presupune asigurarea unui cadru coerent, care să servească dezvoltarea serviciilor medico-sociale ce privesc nevoile comunității și profitul demografic pentru a se crește accesul la serviciile medicale, cât și la servicii de sănătate specifice nivelurilor de vârstă.

Ne putem referi în special la:

- servicii dezvoltate pentru persoanele cu dizabilități;
- asigurarea protecției pentru copiii/adulți cu dizabilități care se află în centre pentru persoane de această categorie;
- accesul persoanelor cu dizabilități mai ales la formele educaționale;
- sprijinirea familiilor care au membri cu probleme de acest gen.

O3 Creșterea implicării comunității locale, dar și a societății civile bazată pe procesul de furnizare, diversificare și dezvoltarea serviciilor publice.

Se susține prin acest obiectiv, nevoia de asigurarea a persoanelor care se află în diferite situații, dorindu-se să li se acorde sprijinul necesar, prin implicarea persoanelor care sunt vizate însă și a voluntarilor care se ocupă cu furnizarea serviciilor sociale.

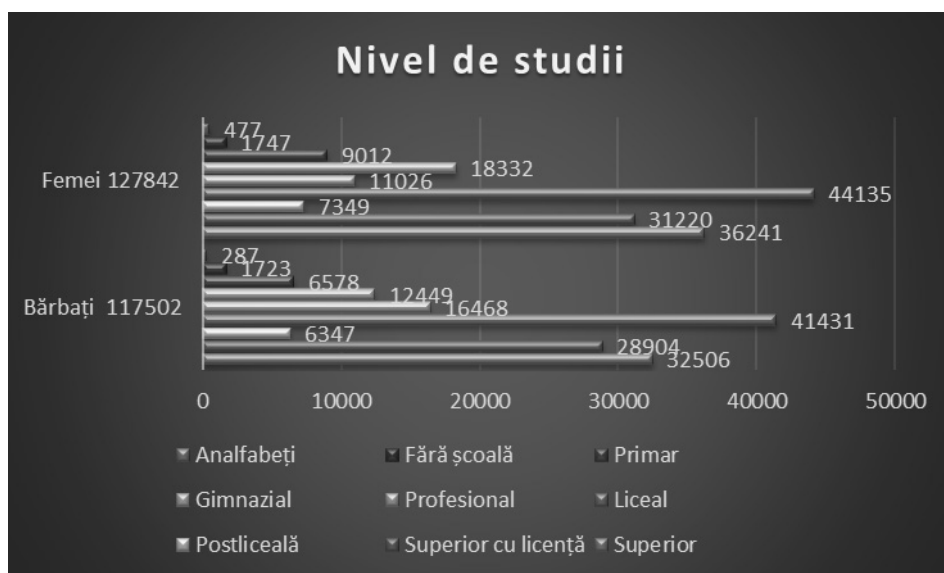
² Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf> Pagina 100, Data 20.11.2021, Ora 11:20.

- persoanele vârstnice care se află în risc/dificultate;
- servicii sociale pentru persoanele vârstnice;
- prevenirea abuzului și a violenței asupra persoanelor vârstnice (hotărârea nr. 227 . Municipiul Craiova, Consiliul Local a Municipiului Craiova)³.

Indicatori utilizați în funcție de intervenție

Indicatorul 1

Total	Superior	Superior cu licență	Postliceală	Liceal	Profesional	Gimnazial	Primar	Fără școală	Analfabeți
Bărbați 117502	32506	28904	6347	41431	16468	12449	6578	1723	287
Femei 127842	36241	31220	7349	44135	11026	18332	9012	1747	477

Figură 1- Indicator social (populația stabilă în funcție de nivelul de educație în 2011)

Din graficul atașat mai sus reiese faptul că cele mai multe persoane (44.135 F + 41.431 B) au studii de liceu și studii superioare (36.241 F + 32.506 B), fapt care demonstrează nivelul de studii ridicat din municipiul Craiova. Cele mai puține persoane sunt cele

³ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială (<http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>), Pagina 101/102, Data 20.11.2021, Ora 12:30.

analfabete și cele fără școală acestea având slabe șanse de a munci și o scădere mare a capacității de integrare socială.

Indicatorul 2

Populația stabilă în 2011	% populației în zonele nedezavantajate	% populației în zonele dezavantajate pe locuire	% populației în zone dezavantajate pe ocupare	% populației în zone dezavantajate pe capital uman	% populației în zone marginalizate
296,506	83,93	1,76	7,10	3,76	1,05

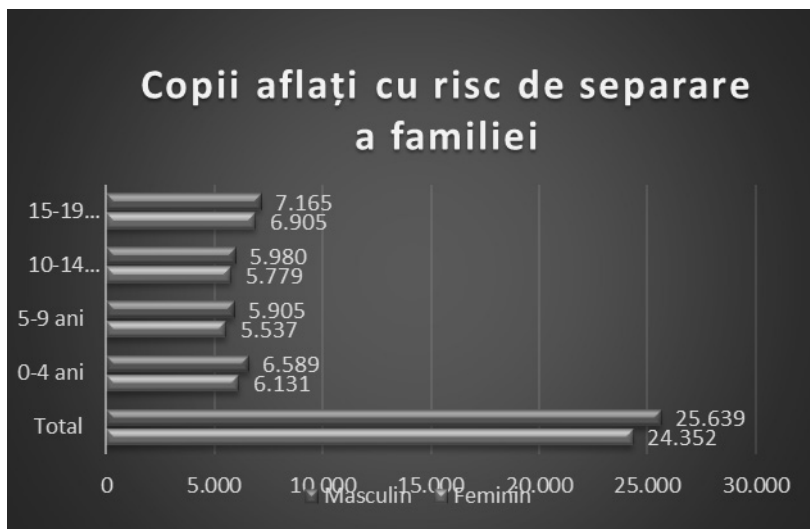

Figură 2- indicator social (distribuția populației în funcție de tipul rezidenței)

Din demonstrația de mai sus observăm că mai mult din jumătate de populație procentual demonstrând, se află într-o situație bună de trai, însă persoanele aflate în zonele dezavantajate, în risc, vor fi susținute de autoritățile locale pentru depășirea nevoilor/riscului.⁴

⁴ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 38, Data 08.12.2021, Ora 21:15.

Indicatorul 3

Figură 3 – indicator social (copii aflați cu risc de separare a familiei în 2011)

Gen	Total	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani
Feminin	24.352	6.131	5.537	5.779	6.905
Masculin	25.639	6.589	5.905	5.980	7.165

În cazul acestui indicator se observă că cei mai mulți copii aflați în această situație sunt cei cu vârstele cuprinse între 15-19 ani, cei mai întâlniți de gen feminin iar apoi masculin. Serviciul de Protecție a copilului și a familiei desfășoară activități de prevenire a separației copiilor de familie.⁵

Indicatorul 4

Copii proveniți din familii biparentale	Copii proveniți din familii monoparentale
100	134

⁵ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 40, Data 08.12.2021, Ora 21:27.

Figură 4- indicator social (copii cu nevoi de protecție specială)

Acest studiu prezintă faptul că cei mai nevoiți copii de asistență specială sunt cei proveniți din familii monoparentale. Au fost verificate mai multe aspecte precum nivelul de trai, bunurile familie și anchete care privesc acordarea indemnizației sociale în cazul adulților necăsătoriți, dar cu copiii recunoscuți.⁶

Indicatorul 5

Anul	Numărul total de copii care au părinți plecați la muncă în străinătate	Copii care provin din familii monoparentale și cu părintele plecat la muncă în străinătate	Copii cu familii biparentale	
			Cu un singur părinte plecat la muncă în străinătate	La care ambii părinți sunt plecați la muncă în străinătate
2018	71	39	9	23

⁶ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf> , Pagina 44/45, Data 08.12.2021, Ora 21:57.

Figură 5- indicator social (copii cu părinți plecați la muncă în străinătate în anul 2018)

Din acest indicator reiese faptul că nevoia cea mai mare de muncă o au părinții cu copii ai căror familie este monoparentală.

În urma studiului realizat în anul 2018, pentru aceste categorii de familii, s-a realizat graficul cu vârstele copiilor care au părinți plecați. Din care s-a constatat că copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate sunt cei cu vârstele cuprinse între 7/9 ani, urmași de cei cu vârstele cuprinse între 10/13 ani.

Copii cu vârsta mai mică de un an	Copii cu vârsta cuprinsă între 1-2 ani	Copii cu vârsta cuprinsă între 3-6 ani	Copii cu vârsta cuprinsă între 7-9 ani	Copii cu vârsta cuprinsă între 10-13 ani	Copii cu vârsta cuprinsă între 14-17 ani
0 persoane	4 persoane	8 persoane	21 persoane	20 persoane	18 ani

Indicatorul 6

Învățământul primar	Învățământul gimnazial	Învățământul liceal	Învățământul profesional
11.632 cazuri	8.601 cazuri	12.374 cazuri	1.336

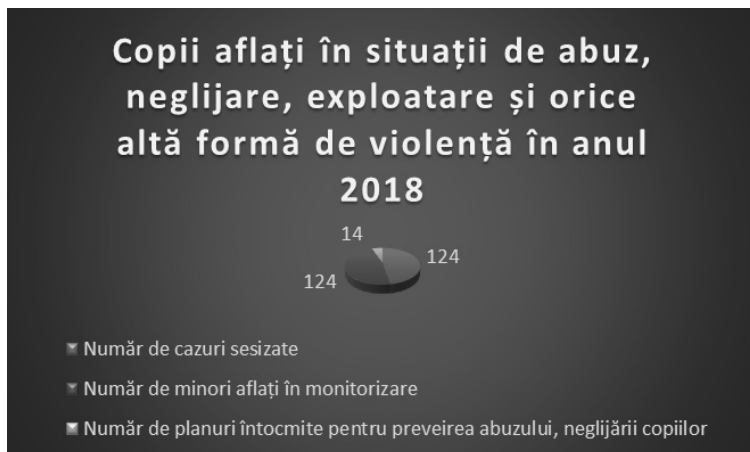

Figură 6 – indicator social (abandonul școlar 2018-2019)

Din acest grafic se observă că în anul școlar 2018-2019 cel mai mare abandon școlar s-a produs la ciclul de învățământ liceal, urmat de învățământul primar. Din urma acestui grafic putem constata că copiii care produc abandonul școlar au nevoie de un loc de muncă și nu își mai pot susține cursurile, iar în cazul celor din învățământul primar ar fi o problemă la nivelul familiei unde părinții nu își pot întreține copiii.⁷

Indicatorul 7

Număr de cazuri sesizate	Număr de minori aflați în monitorizare	Număr de planuri întocmite pentru prevenirea abuzului, neglijării copiilor
124	124	14

Figură 7 – indicator social (cazuri de abuz și neglijare la nivelul copiilor în 2018)

⁷ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul Craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 47, Data 09.12.2021, Ora 20:40.

În urma anchetelor desfășurate de Serviciul Pentru Protecția Copilului și a Familiei, s-a concluzionat faptul că cele mai multe cazuri sunt întâlnite în rândul familiilor care nu își exercită corespunzător obligațiile.⁸

Indicatorul 8

Plasament familial	Plasament la asistent maternal profesional	Plasament în centre	Plasament la organizații private autorizate	Supraveghere specializată
166	120	78	0	27

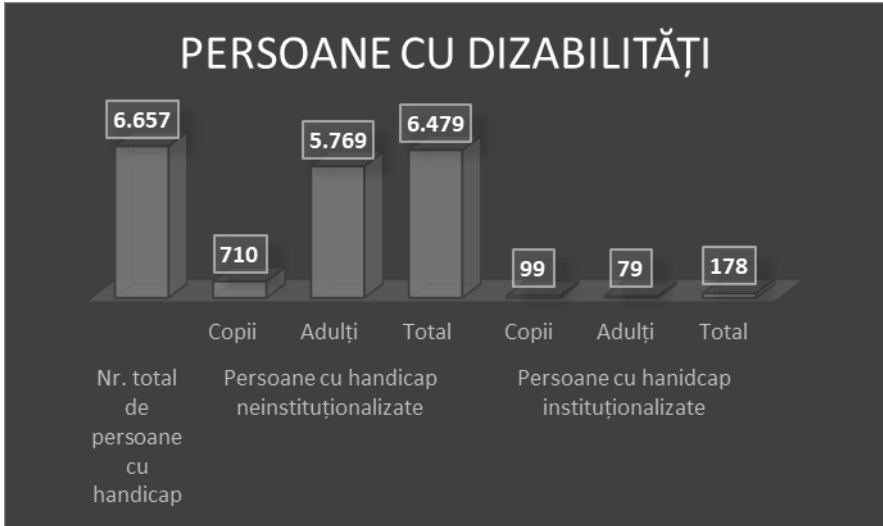
Figură 8 – indicator social (copii aflați în sisteme de protecție în 2018)

Indicatorul 9

Nr. total de persoane cu handicap	Persoane cu handicap neinstituționalizate			Persoane cu handicap instituționalizate		
	Copii	Adulți	Total	Copii	Adulți	Total
6.657	710	5.769	6.479	99	79	178

⁸ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 54, Data 09.12.2021, Ora 20:52.

⁹ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 54, Data 09.12.2021, Ora 21:12.

Figură 9 - indicator social (persoane cu dizabilități în 2018)

Din prezentarea de mai sus observăm că persoanele cele mai multe cu dizabilități cu cele adulte neinstituționalizate.

Persoanele încadrate la acest criteriu (neinstituționalizate) în anul 2018 au diferite grade de handicap, precum:

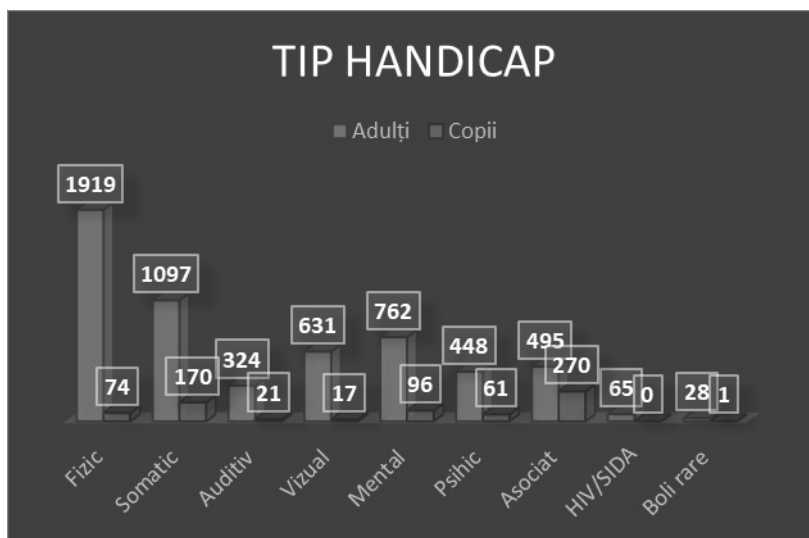
Grad handicap	Ușor	Mediu	Accentuat	Grav	Total	Procent
Nr adulți	88	780	3.132	1.769	5.769	88%
Nr copii	34	143	121	412	710	12%

Figură 10 – grad handicap pentru persoanele neinstituționalizate

În funcție de tipul handicapului, sunt următoarele persoane:

Tip handicap	Fizic	Somatic	Auditiv	Vizual	Mental	Psihic	Asociat	HIV/SIDA	Boli rare
Adulți	1919	1097	324	631	762	448	495	65	28
Copii	74	170	21	17	96	61	270	0	1

Figură 11 – tip handicap pentru persoane neinstituționalizate

După datele prezentate rezultă faptul că cele mai multe persoane cu handicap sunt cele adulte, care predomină la tipul de handicap fizic și somatic.¹⁰

Indicatorul 10

Persoane care au săvârșit fapte penale	Anul 2018
Adulți	5
Minori	31

¹⁰ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 62/63, Data 09.12.2021, Ora 22:14.

Figură 12 – indicator social (săvârșirea faptelor penale în anul 2018)¹¹

Indicatorul 11

Populația stabilă în anul 2018, cu vârsta cuprinsă între 18-62 ani	Numărul șomerilor	Dintre care femei	Dintre care bărbați
205.212	1.432	817	615 ¹²

În anul 2018, șomerii erau într-un număr destul de avansat, cei mai muți fiind de gen feminin. În 2020 s-a realizat o nouă cercetare, constatând faptul că aceștia sunt în creștere, în număr de 1.793, dintre care cele mai multe sunt femeile (1.159).¹³

Plan de acțiune Privind sistemul de asistență socială în România Regiunea Oltenia; Jud Dolj; Orașul Craiova	
1. Activitatea necesară implementării	Pentru a se implementa strategia de dezvoltare privind sistemul de asistență socială din municipiul Craiova vor fi realizate planuri de acțiune din Consiliul Local al municipiului, la începutul anului, pe o perioadă determinată (perioada 2019-2024). Pentru realizarea acestui plan de acțiune, vor fi necesare anumite activități precum:

¹¹ Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială <http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>, Pagina 89, Data 09.12.2021, Ora 22:22.

¹² Situația șomerilor în evidență și plată – ministerul muncii și justiției sociale <http://www.dolj.anofm.ro/statistica%20somaj%2031.05.2018.pdf>, Pagina 3, Data 10.12.2021, Ora 17:28.

¹³ <https://www.ziaruldecraiova.ro/dolj-judetul-cu-cel-mai-mare-numar-de-someri-din-tara-care-este-situati-a-din-fiecare-localitate>, Pagina principală, Data 10.12.2021, Ora 17:28.

	<ul style="list-style-type: none"> - Implementarea acțiunii direcției de Asistență socială privind numărul de beneficiari, serviciile existente din cadrul celor sociale, serviciile propuse pentru o bună dezvoltare a municipiului. - Planul unor măsuri pentru asigurarea serviciilor necesare - Organizarea unor sesiuni de consultare cu reprezentanții și organizațiile beneficiare și furnizoare de servicii sociale. - Plan de acțiune strategic pentru atingerea obiectivelor specifice. - Servicii specifice pentru persoanele în prag de abandon școlar, abuz, copii din centre de plasament, discriminare, cu handicap și cele care întreprind fapte penale.
2. Perioada de implementare	2019-2024
3. Nivel de implementare	În cadrul Municipiului Craiova – la nivel local.
4. Responsabili	<p>Bugetul de care este nevoie pentru implementarea planului de acțiune va fi realizat prin acțiunea următorilor responsabili:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bugetul local al comunelor/orașelor/municipiilor; - Finanțare din partea organizațiilor și funcționarii din cadrul unor noi servicii sociale; - Susținerea cu fonduri din cadrul fondurilor internaționale pentru proiecte specifice din domeniul serviciilor sociale; - Instituții de învățământ.
5. Buget	<p>Astfel, în urma potențialilor respondenți se constată faptul că bugetul va veni din:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Buget de stat; - Buget local (furnizori publici de servicii sociale la nivel local dar și furnizori privați); - Contribuțiile beneficiarilor; - Donații, sponsorizări, contribuții din partea persoanelor fizice/juridice din țară/străinătate.¹⁴
6. Grup țintă	<p>Publicul țintă este reprezentat de locuitorii municipiului Craiova, mai ales cei încadrați la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tipul rezidenței; - Copii aflați cu risc de separare a familiei; - Copii cu nevoi de protecție specială; - Copii cu părinți plecați la muncă în străinătate;

¹⁴ <https://primariacraiova.ro/pezearticole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 105, Data 10.12.2021, Ora 00:04.

	<ul style="list-style-type: none"> - Abandon școlar; - Abuz și neglijare în rândul copiilor; <ul style="list-style-type: none"> - Copii aflați în sisteme de protecție; - Persoane cu dizabilități; - Persoane care săvârșesc fapte penale; - Nivelul șomerilor ¹⁵.
<p>7. Raport de monitorizare și evaluare</p>	<p>Pentru realizarea raportului de monitorizare și evaluare vor fi necesare verificarea și urmărirea pașilor de punere în aplicare a acțiunilor și evaluarea pe parcurs a rezultatelor de către responsabilul proiectului și ceilalți colaboratori. Pentru realizarea acestui plan, raportul de monitorizare și evaluare va fi cel care va evalua și verifica continuu activitățile desfășurate pentru planul de acțiune în favoarea potențialilor clienți în timpul perioadei stabilite.</p> <p>Responsabilii proiectului vor fi partenerii din cadrul Consiliului Local al Municipiului Craiova care se vor ocupa de planul de acțiune pentru programul de asistență socială. În planul de monitorizare se va urmări evoluția obiectivului, stabilit, acela de a scoate din nevoi persoanele care se confruntă cu diferite probleme, pentru reducerea numărului de cazuri majore din cadrul Municipiului Craiova. Se vor cerceta activitățile desfășurate care vor fi aplicate pentru realizarea proiectului, astfel fiind realizată evaluarea planului. ¹⁶</p>
<p>7.1. Diagnoză și soluționarea problemelor și nevoilor sociale</p>	<p>Diagnoză:</p> <p>Referitor la situația actuală în 2018, raportat la perioada de implementare a planului de acțiune din perioada 2019-2024, există foarte multe cazuri de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Locuire în zone dezavantajate și marginalizate (11.91%) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Copii cu risc de separare a familiei (49.991) ▪ Copii cu familii monoparentale (134) ▪ Copii cu părinți plecați la muncă în străinătate (71) ▪ Abandon școlar ▪ Abuz și neglijare la nivelul copiilor (124) ▪ Copii în sisteme de protecție (391) ▪ Persoane cu dizabilități (6.657) ▪ Săvârșirea faptelor penale (36) ▪ Numărul șomerilor (1.432)

¹⁵ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 104, Data 10.12.2021, Ora 17:47.

¹⁶ Plan local de acțiune pentru mediu http://arpmuc.anpm.ro/upload/11914_Capitolul%206.pdf, Pagina 1, Data 10.12.2021, Ora 18:10.

	<p>Soluționarea problemelor și nevoilor sociale:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Centre de consiliere pentru sprijinirea familiilor/ copiilor/părinților; ❖ Activități încurajatoare pentru copii spre a aduce libera exprimare și încurajarea de a-și spune opiniile; ❖ Organizarea acțiunilor care pun în vedere gradul de cunoaștere a legislației care prevede situațiile de violență, situații de risc și fapte penale; ❖ Oferirea serviciilor de asistență medicală; ❖ Acțiunea profesorilor în ceea ce ține de prevenirea violenței în familie; ❖ Prevenirea situațiilor de agravare în cazul persoanelor cu dizabilități; ❖ Accesul persoanelor cu dizabilități la orice formă de învățământ, iar în situații grave, amenajarea spațiilor speciale pentru aceștia; Totodată sunt benefice parcurile pentru aceste persoane, având un loc special de relaxare în aer liber; ❖ Susținerea la locurile de muncă a persoanelor cu dizabilități; ❖ Susținerea persoanelor cu locuințe în zone dezavantajate/marginalizate.¹⁷
--	---

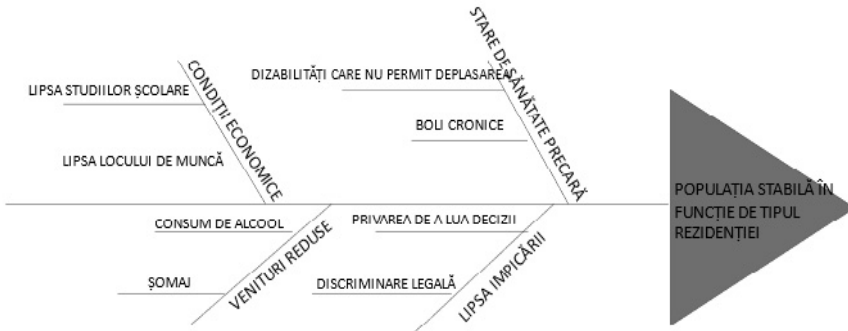
Analiza Os de Pește

Analiza 1

Figură 13- Analiza os de pește (populația stabilă în funcție de nivelul de educație)

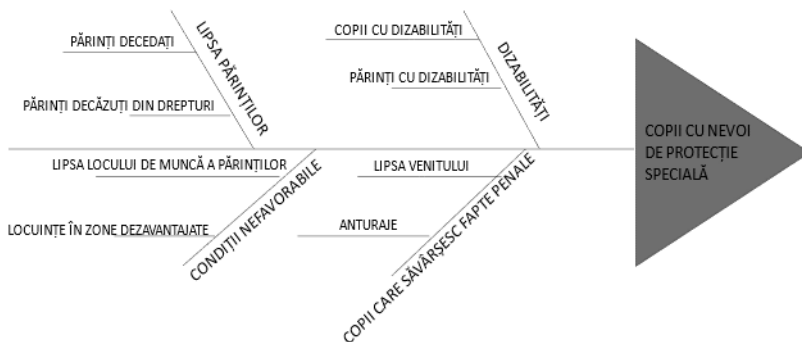
¹⁷ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 105, Data 10.12.2021, Ora 19:22.

Analiza 2

Figură 14 - Analiza os de pește (populația stabilă în funcție de tipul rezidenței)

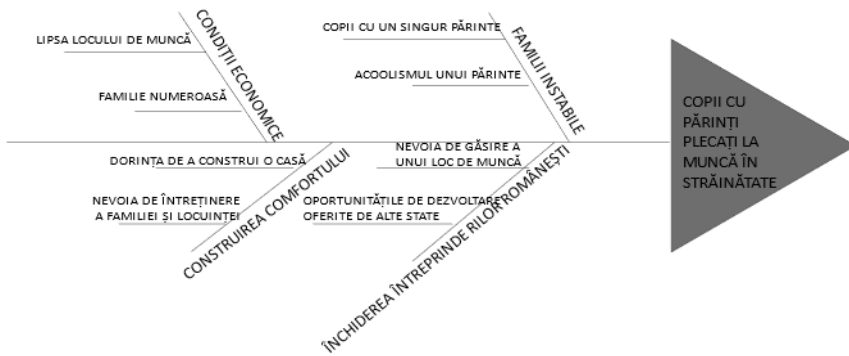
Analiza 3

Figură 15 – Analiza os de pește (copii cu părinți plecați în străinătate)

Analiza 4

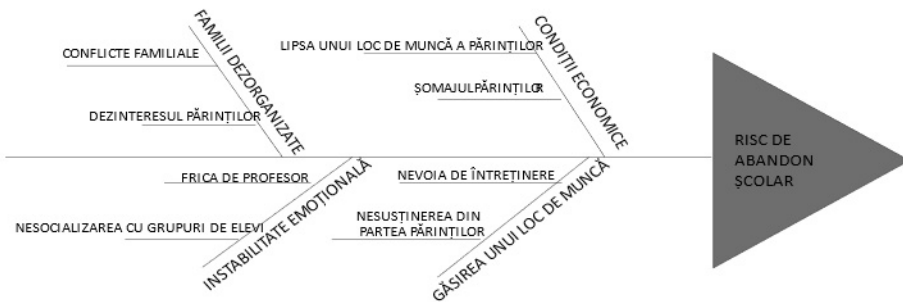
Figură 16 – Analiza os de pește (copii cu nevoi de protecție specială)

ANALIZA 5

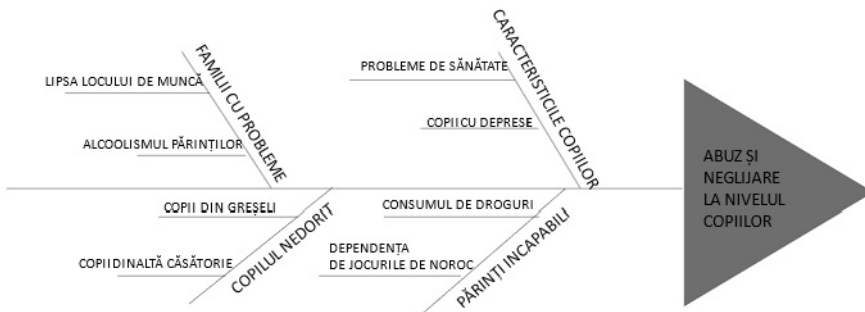
Figură 17 – Analiza os de pește (copii cu părinți plecați la muncă în străinătate)

Analiza 6

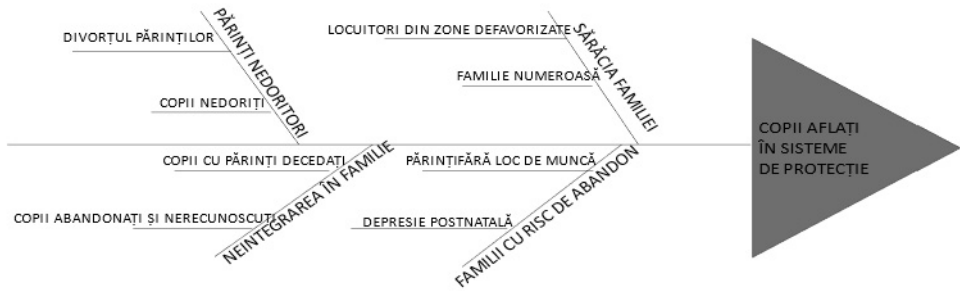
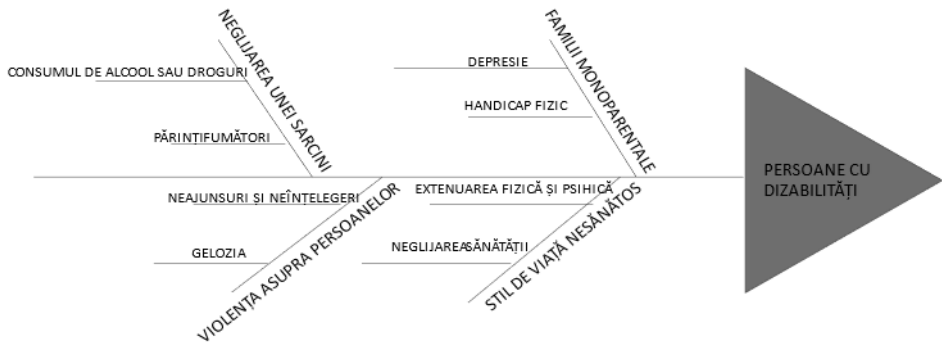
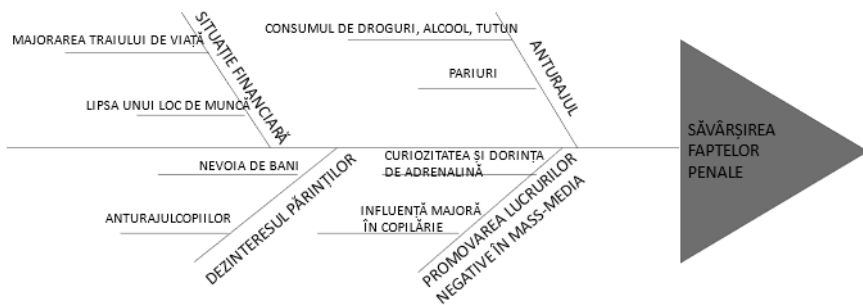

Figură 18 – Analiza os de pește (risc de abandon școlar)

Analiza 7

Figură 19 – Analiza os de pește (abuz și neglijare la nivelul copiilor)

Analiza 8*Figură 20 – Analiza os de pește (copii aflați în sisteme de protecție)***Analiza 9***Figură 21 – Analiza os de pește (persoane cu dizabilități)***Analiza 10***Figură 22 – Analiza os de pește (săvârșirea faptelor penale)*

Analiza 11

Figură 23 – Analiza os de pește (șomerii de la nivelul Municipiului Craiova)

Analiza P.E.S.T.E.

Politicul – În Municipiul Craiova există Direcția De Asistență Socială care este menită la nivel local să se ocupe de politicile de asistență socială din domeniul specific de protecție a copilului, a familiilor, a persoanelor în vârstă, a celor cu dizabilități și alte categorii de persoane, grupuri, comunități care sunt în pragul de nevoi sociale, din raza municipiului. Pentru aceste persoane Direcția de Asistență Socială Craiova va acorda servicii sociale și beneficii specifice nevoilor. Acest serviciu este capabil de a se ocupa de menținerea funcționalității sociale a persoanelor din municipiu, pentru prevenirea și totodată combaterea riscului de a se ajunge la excludere socială, creșterea calității vieții și promovarea în ceea ce ține de incluziunea socială. Această Direcție de Asistență Socială funcționează pe baza unor standarde pentru buna funcționare și totodată pe baza unor acte normative care sunt specifice în domeniul în care aplică.¹⁸

Economicul – La nivelul municipiului Craiova s-a realizat o analiză a activității economice, de unde s-a constatat faptul că există unități active cu o evoluție înregistrată la începutul anului 2016 de 9947 unități active, iar la începutul anului 2017, în decurs de un an am fost înregistrate 0057 de unități active. În cadrul acestor unități active (9957) a fost înregistrată o cifră de afaceri de 22.504.812,9 mii de lei, în medie însemnând 2.260,2 mii de lei pe o unitate activă. Pe când la începutul anului 2016, cifra de afaceri pe unitate era de 2.259,7 mii lei. Cele mai mari cifre de afaceri au fost înregistrate în cadrul unităților de industrie (44,3%), comerț (39,1%) și construcții (4,0%).¹⁹ În ceea ce ține de economicul municipiului Craiova, acesta dispune de un potențial economic real, care este mereu în proces de restructurare pentru ceva mai avansat. Craiova este municipiul care pune

¹⁸ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 16, Data 11.12.2021, Ora 17:36.

¹⁹ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 5, Data 11.12.2021, Ora 17:57.

oamenilor la dispoziție posibilitatea de muncă, bogăția de a beneficia de ape, grădini, păduri, parcuri, monumente cu tentă istorică și învățământ.

Socialul – Municipiul dispune de sisteme sociale asigurate de către furnizorii publici și privați care sunt dispuși să prevină și să înlăture efectele temporare și permanente ale situațiilor care generează marginalitatea/excluziunea socială a persoanelor, familiilor, grupurilor și comunității locale. Potrivit Legii nr. 292/2011, asistența socială este cea care asigură nevoile sociale, se ocupă de creșterea calității vieții și promovarea a ceea ce ține de coeziune și incluziune socială. Astfel în municipiului Craiova este nevoie ocuparea specialiștilor de social, deoarece trebuie să ajute persoanele care sunt în imposibilitatea de îngrijire în singurătate. De la această strategie se pleacă printr-o raportare la nevoile pe care le au cetățenii. Astfel pentru acoperirea nevoilor, societatea menită să acorde sprijin în Craiova este Direcția de Asistență Socială.²⁰

Tehnologicul – Municipiul Craiova este reprezentat ca fiind un pol în creștere, care tentează spre creșterea unei economii durabile și tehnologice. Zona Craiovei este cunoscută ca fiind puțin specializată pe tehnologic. Pentru aducerea acestei dezvoltări, este necesar să fie aplicată în sectoare industrializate și comercializate.²¹

Ecologicul – Pentru realizarea unei ecologii de înaltă calitate, la nivelul Municipiului Craiova s-a realizat un proiect care ca scop acțiunea realizării unui oraș verde. Pentru aceasta s-a realizat un plan cu 13 obiective pentru atingerea energiei, mobilității apelor și deșeuri, dar și planificarea urbană în infrastructura verde. Pentru zonele verzi se urmărește îmbunătățirea reciclării.²² Pentru aceasta primăria dispune de amplasarea coșurilor pentru deșeuri reziduale, plastice/metale, hârtie/carton și sticlă. Vor oferi coșuri speciale persoanelor de la casă pentru selectarea gunoiului în mod corect.²³

Analiza Swot

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - personal cu cunoștințe în domeniile de asistență socială, administrație, servicii financiare, contabile și publice; - pregătirea în domeniul de asistență socială; - experiența personalului pentru domeniile de activitate; - capacitatea de schimbare și îmbunătățire a municipiului; 	<ul style="list-style-type: none"> - îmbătrânirea populației; - risc crescut de abandon școlar; - număr ridicat de persoane plecate la muncă în străinătate; - număr ridicat de copii care produc fapte penale; - numeroase persoane aflate în situația de marginalizare;

²⁰ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/20759.pdf>, Pagina 11, Data 11.12.2021, Ora 18:20.

²¹ Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/16748.pdf>, Pagina 20, Data 11.12.2021, Ora 19:24.

²² Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova <https://primariacraiova.ro/poze/articole/userfiles/files/01/24548.pdf>, Pagina 4, Data 11.12.2021, Ora 19:38.

²³ <https://www.primariacraiova.ro/ro/comunicate-de-presa/va-incepe-distribuirea-recipientelor-pentru-colectarea-selectiva.html>, Pagina principală, Data 11.12.2021, Ora 19:50.

<ul style="list-style-type: none"> - acordarea de servicii în diferite domenii; - activități pentru prevenirea marginalizării sociale; - activități pentru consiliere; - colaborarea între instituții și personal; - facilități pentru persoanele vârstnice sau cele cu dizabilități; - preocuparea de a crește a activității în sectoarele organizatorice; - colaborarea cu ONG-uri pentru asigurarea unor nevoi persoanelor cu dificultăți. 	<ul style="list-style-type: none"> - personal mic pentru scăderea cazurilor care se pot îmbunătăți (specialiști în îngrijirea copiilor, psihologi, etc.); - dotări insuficiente în sistemele IT - lipsa experienței în voluntariat; - locuri de muncă instabile; - fonduri puține pentru a se dezvolta servicii sociale.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> - cadru legislativ benefic pentru protecția cetățenilor care se află în dificultate; - existența posibilității de a lua legătura cu specialiști din alte țări; - Consiliu Local disponibil să colaboreze cu ONG-uri. 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea numărului de cazuri grave (abandon școlar, plecarea părinților în străinătate, săvârșirea faptelor penale, etc.) - lipsa spațiilor pentru amenajarea centrelor specifice copiilor; - insuficiența locuințelor disponibile pentru persoanele fără adăpost; - fonduri insuficiente pentru dezvoltare

Analiza SOAR

PUNCTE FORTE	OPORTUNITĂȚI
<ul style="list-style-type: none"> - existența direcțiilor de specialitate pentru asistența socială și protecție; - realizarea centrului de reintegrare și recuperare pentru copii în Municipiul Craiova; - centre de consiliere pentru copii abuzați și neglijați; - spații de recreere în aer liber; - locuri de muncă atât pentru persoanele cu studii cât și pentru cele fără studii. 	<ul style="list-style-type: none"> - disponibilitatea de consiliere pentru persoanele aflate în dificultăți; - dezvoltarea serviciilor specifice pentru rezolvarea problemelor de asistență socială - asigurarea locurilor de rezolvare a problemelor în cadrul birourilor de Direcție publică și asistență socială, Direcție generală și protecția copilului.
ASPIRAȚII	REZULTATE
<ul style="list-style-type: none"> - cercetarea unor modalități de a scoate persoanele Municipiului din nevoile de asistență socială; - prevenirea cazurilor de abuz, migrare, marginalizare, discriminare și de săvârșire a faptelor penale; 	<ul style="list-style-type: none"> - atragerea fondurilor europene pentru realizarea serviciilor de asistență benefic pentru toți cetățenii municipiului; - asigurarea locurilor de muncă din partea persoanelor juridice;

<ul style="list-style-type: none"> - locuri de muncă pentru împiedicarea migrației; - implementarea unor măsuri speciale pentru fiecare tip de persoană în funcție de problema socială; - activități specifice de psihologie în școli pentru toți copiii, în funcție de problemele de sănătate sau din familie 	<ul style="list-style-type: none"> - implementarea activităților de recreere pentru persoanele cu probleme de sănătate.
---	--

Opțiuni strategice care imprimă direcția implementării

După părerea mea, copiii riscă să fie cei mai afectați, fapt concluzionat în urma analizei indicatorilor. Am constatat că în rândul copiilor există cazuri de săvârșirea faptelor penale. Aceste activități au fost desfășurate la nivelul Municipiului Craiova de către un număr ridicat de copii, în comparație cu adulții care au săvârșit. În primul rând, o reglare poate veni din partea părinților. Sunt necesare colaborările deschise despre viață, însă dacă acestea nu se pot realiza, se poate apela către specialiștii care sunt disponibili pe piață. Alți copii afectați sunt cei cu risc de abandon școlar, de protecție specială și cei abandonați. Municipiul a pus la dispoziție centre speciale pentru aceștia.

Alte probleme care pot fi îmbunătățite sunt persoanele care locuiesc în zone marginalizate și dezavantajate. Pentru acestea ar trebui amenajate locuri speciale, iar Consiliul Local împreună cu Primăria să atragă fonduri pentru soluționarea problemelor.

La fel și în cazul persoanelor cu dizabilități, acestea sunt egale în drepturi, astfel pentru acestea sunt necesare amenajarea centrelor speciale și spațiile de consiliere cu specialiști gratuite în spații verzi, cu un aer curat.

În ultimul timp, rata șomajului a crescut, fapt ce trebuie revendicat pentru evitarea plecării la muncă în străinătate care

aduce și acest lucru alte probleme la nivelul familiei. Spre exemplu pot apărea probleme la nivelul copiilor pot apărea gelozii, care duc mai apoi la violență. Pentru evitarea riscurilor sunt necesare scoaterea pe piață a mai multor locuri de muncă, la care pot participa chiar și persoane fără studii, în funcție de domeniu.

În urma acestor opțiuni strategice se poate opta pentru îmbunătățirea calității serviciilor, se poate merge pe asistență socială și psihologi gratuită care să poată soluționa problemele de la nivelul Municipiului Craiova.

Bibliografie

1. Plan local de acțiune pentru mediu (http://arpmuc.anpm.ro/upload/11914_Capitolul%206.pdf)
2. Politici publice, administrație și apărare – parteneriat pentru performanță (<http://www.anfp.gov.ro/r/doc/2020/proiecte/manuale/manual%20politici%20publice%20iulie%202012.pdf>)
3. Situația șomerilor în evidență și plată – ministerul muncii și justiției sociale (<http://www.dolj.anofm.ro/statistica%20somaj%2031.05.2018.pdf>)
4. Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din municipiul Craiova 2019-2024, consiliul local al Municipiului Craiova – direcția de asistență socială (<http://www.spascraiova.ro/uploads/articole/attachments/5d08b64015fdb814094072.pdf>)
5. Strategia integrată de dezvoltare urbană a polului de creștere Craiova

(<https://primariacraiova.ro/pozearticole/userfiles/files/01/16748.pdf>)

Webografie

1. <https://www.brotacelul.ro/Orase/Craiova.aspx>

2. <https://romania.directbooking.ro/przentare-craiova-informatii-poze-imagini-2349.aspx>

3. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Craiova#Demografie>

4. <https://www.ziaruldecraiova.ro/dolj-judetul-cu-cel-mai-mare-numar-de-someri-din-tara-care-este-situatia-din-fiecare-localitate>

5. <https://www.primariacraiova.ro/ro/comunicate-de-presa/va-incepe-distribuirea-recipientelor-pentru-colectarea-selectiva.html>

Strategic planning regarding the phenomenon of migration and the family crisis in Romania

Planificarea strategică privind fenomenul migrației și crizei familiale în România

Ana-Maria Teodora MATEESCU

Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea Ovidius Constanța

Abstract

The aim of this document is to present a strategic plan regarding the phenomenon of migration and the family crisis in Romania. The main elements of this plan include an assessment of the existing situation, the identification of key stakeholders, the establishment of goals and objectives, the development of an implementation strategy, and the determination of measures for monitoring, evaluation and accountability. The assessment of the existing situation will provide an overview of the current state of migration and family crisis in Romania, such as the socio-economic factors that influence the decision to migrate, the consequences of migration, and the dynamics of migration and family crisis. The key stakeholders identified in the strategy plan include government institutions and agencies, civil society organizations, and individuals affected by migration and family crisis. The goals of the strategy are to reduce the negative impacts of migration and family crisis, to improve the individual and collective wellbeing of those affected, and to make Romania a more attractive destination for potential migrants. The strategy will involve the implementation of programs and initiatives that focus on providing access to social services and resources, enhancing economic opportunities, limiting exploitative practices, and fostering the inclusion of migrants. In addition, the plan includes measures for effective monitoring and evaluation of progress, as well as accountability for progress made (or lack thereof). Overall, this strategic plan seeks to create a comprehensive plan for addressing the phenomenon of migration and the related family crisis in Romania. By involving all relevant stakeholders, strengthening the support mechanisms available, and developing effective evaluation and accountability procedures, the aim is to mitigate the negative effects of migration and family crisis, while creating an environment that allows both migrants and the affected family members to thrive.

Keywords: strategic planning, public policies, migration, family crisis

Cod JEL: K 22.

Istoric

La 1 ianuarie 2021, populația cu domiciliul în România era de 22.089.000

milioane de persoane. Mai mult, fenomenul de îmbătrânire demografică s-a accentuat, populația vârstnică de 65 ani și peste

depășind cu peste 602.000 persoane populația tânără de 0-14 ani (3.815.000 față de 3.213.000 persoane). Procesul de îmbătrânire demografică s-a accentuat comparativ cu 1 ianuarie 2020, remarcându-se o scădere ușoară a ponderii persoanelor tinere (0-14 ani).

În ultimii 25 de ani, cele mai mari pierderi demografice din cauza migrației au avut loc în țările din Estul Europei¹.

În cazul în care migrația din ultimii ani persistă (circa 200.000 de emigranți pe an), populația din România s-ar reduce de la 19,9 milioane în 2015 până la 13,8 milioane până în 2060 (un declin de 30% al populației), arată raportul Comisiei Europene (CE).

Prin această abordare a politicilor publice am căutat să identific și să evidențiez schimbările esențiale prin care trec numeroase familii, dar și consecințele migrației părinților în străinătate pentru un loc de muncă, asupra familiei în general, și asupra copilului, în special.

Fenomenul de migrație poate produce o puternică criză familială, cu urmări grave asupra fiecărui individ, ducând chiar la distrugerea legăturilor din cadrul familiei.

Criza familială se definește ca fiind orice situație ce duce la stres, tensiuni și probleme în cadrul familiei, ce poate duce la degradarea relațiilor dintre membrii acesteia. Criza familială afectează copiii din societatea românească și se poate solda cu neformațiuni: probleme de readaptare și integrare socială, deteriorarea relației copil-părinte, supraîncărcare cu sarcini, vulnerabilitate la abuzuri, deteriorarea conduitei școlare, consum de substanțe ilegale.

Migrația este caracterizată ca fiind mișcarea pe termen lung și scara largă a unor persoane.

Migrația are cauze multiple, de la securitate, demografie și drepturile omului, la sărăcie, cât și efectele climatice.

Factorii de presiune sunt motivele pentru care persoanele își părăsesc țara. Factorii de atracție sunt motivele pentru care ei se mută într-o anumită țară.

Factorii socio-politici pot influența, de asemenea, migrația. Așadar, persecuția pe motivul apartenenței la o etnie, rasă, politică sau cultură poate determina oamenii să-și părăsească țara. În ultimii ani, numeroase persoane fug în Europa din cauza conflictelor, a terorii și a persecuțiilor din țara de origine. Dintre cei 295 800 de solicitanți de azil cărora li s-a acordat protecție în U.E. în 2019, peste un sfert proveneau din Siria, țară devastată de război, urmată de Afganistan și de Irak.

Mai mult, și schimbările demografice determină modul în care se produce deplasarea și migrația populației. Migrația demografică și economică este corelată cu standardele de muncă, șomajul și starea generală de fiabilitate a unei țări. Printre factorii de atracție se numără salarii mai mari, oportunități de angajare mai bune, un nivel de trai mai ridicat și oportunități în domeniul educației.

Potrivit Organizației Internaționale a Muncii a ONU, numărul lucrătorilor migrați, definiți ca persoane care migrează pentru a se angaja, a fost de aproximativ 164 de milioane la nivel mondial în 2017, reprezentând aproape două treimi din migrații internaționale.

Dar totuși, mediul a constituit întotdeauna un factor al migrației, deoarece oamenii fug din calea dezastrelor naturale. Potrivit Organizației Internaționale pentru Migrațiune, ”migrații din motive de mediu sunt cei care, din cauza unor schimbări bruște sau progresive ale mediului înconjurător care le afectează viața sau condițiile de viață, sunt obligați să își părăsească

¹ Populație | Institutul Național de Statistică (insse.ro)

locuințele temporar sau permanent, și care se deplasează în interiorul țării lor sau în străinătate²”.

Obiective

Este o combinație toxică de factori care contribuie la criza familială și la fenomenul de migrație, o neconcordanță tot mai mare între competențele pe care le au oamenii și cele de care au nevoie angajatorii. Așadar, obiectivele sunt de crearea unui mediu care să ofere șanse egale, modificări în ceea ce privește sistemul educațional, cât și întărirea relației între școală și sistemul de asistență socială (consiliere specială, ajutor în procesul de învățare).

Mai mult, instabilitatea socio-economică din România, dar și tranziția interminabilă e un factor decisiv, ceea ce ar trebui urmărit și rezolvat.

Unul dintre principalele obiective ale politicilor constă în atingerea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă prin dezvoltarea unei strategii coordonate în acest context, care să promoveze forța de muncă și piața forței de muncă calificate, instruite și adaptabile în mod corespunzător pentru a face față tuturor schimbărilor

Domeniile în care se poate investi, în așa fel încât să se asigure diverse locuri de muncă sunt cele de sănătate și asistență socială; educație; comerț; informații și comunicații; finanțe și asigurări; producția și furnizarea de servicii; agricultura și silvicultură, urmate de transport și depozitare; construcții; distribuția apei, salubritate; industria prelucrătoare și cea extractivă.

economice din contextul european actual sau viitor.

Așadar, obiectivele sunt cele de soluționare a migrației pentru un trai decent, identificare unor soluții de dezvoltare, în ceea ce privește oferta pe piața muncii pentru toate categoriile sociale; reforma sistemului de sănătate, de educație și de asigurări sociale, astfel încât să se încurajeze natalitatea și încadrarea pe piața muncii; atenuarea, pe cât posibil, a efectelor nefavorabile în planul pieței muncii naționale – de structurare a forței de muncă; creșterea numărului de salariați; susținerea familiilor vulnerabile pentru prevenirea instituționalizării copiilor prin programe și măsuri.

Un alt obiectiv este de îmbunătățire a structurii ocupaționale și participarea pe piața muncii în rândul femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, cât și îmbunătățirea mecanismului de fundamentare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor cu impact pe piața muncii, dar și dezvoltarea unei resurse umane cu un nivel înalt de calificare și competențe adaptate la cerințele pieței muncii.

Obiective specifice:

1. Îmbunătățirea bunăstării financiare, atât pe termen actual, cât și pe termen lung pentru a crește nivelul de trai în România;
2. Reducerea ratei de abandon familial;
3. Dezvoltarea economică și socială în zonele marginalizate;
4. Reducerea numărului de persoane din comunitățile marginalizate expuse riscului de sărăcie și excluziune socială;

² Cauzele migrației – de ce migrează oamenii? | Actualitate | Parlamentul European (europa.eu)

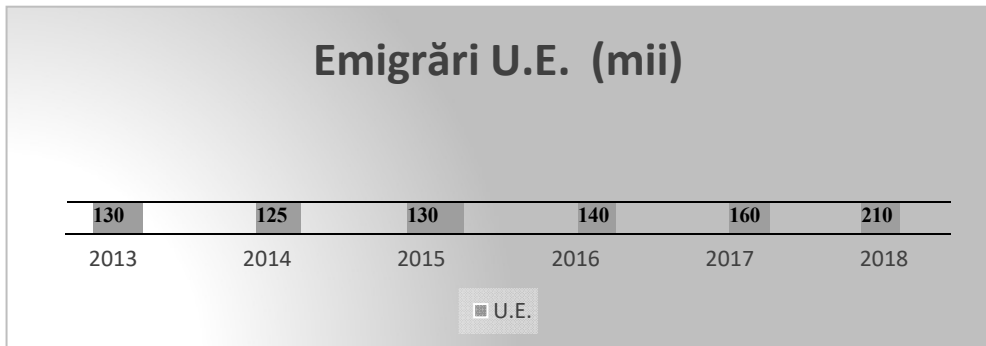
5. Creșterea participării femeilor pe piața muncii, inclusiv prin măsuri suport de reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie;

6. Sprijinirea adaptabilității și dezvoltării permanente a forței de muncă

corelate cu schimbările structurale ale pieței muncii;

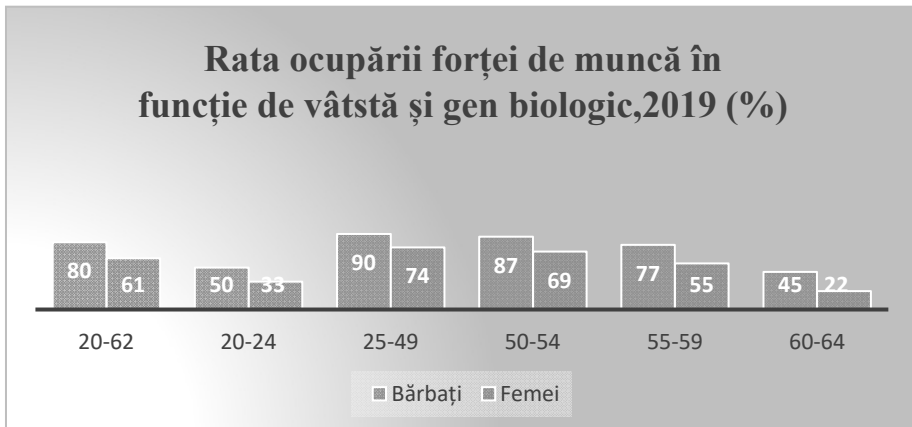
7. Consolidarea dialogului social la toate nivelurile pentru a facilita adoptarea, implementarea și respectarea politicilor cu impact pe piața muncii.

Indicatori

• Putem observa creșterea numărului de emigranți către U.E., ceea ce aduce

aspecte negative pentru România, precum declinul demografic.

• Structura pe grupe de vârstă a populației arată o scădere, ca urmare a natalității scăzute și a emigrației populației tinere. Grupele cele mai afectate sunt 20-24 ani din punct de vedere procentual.

Încă un semnal de alarmă cu privire la fenomenul acut de îmbătrânire a populației este tras și de creșterea valorilor pentru vârsta medie și mediană a populației.

Anul	România		U.E. 28	
	2017	2019	2017	2018
Vârsta medie				
Ambele sexe	41,7	42,1	42,4	42,6
Masculin	40,0	40,5	41,1	41,2
Feminin	43,3	43,7	43,7	43,9
Urban	41,6	42,0		
Rural	41,9	42,2		
Vârsta mediană				
Ambele sexe	41,8	42,5	42,8	43,1
Feminin	40,2	41,0	41,4	41,6
Masculin	43,5	44,1	44,3	44,5
Urban	41,8	42,5		
Rural	41,9	42,5		

1

• Tendința de îmbătrânire a populației are un profund impact asupra tuturor generațiilor viitoare și asupra domeniilor de activitate economică și socială: piața muncii, protecția socială, educație, cultură.

Suceava	Botoșani	Iași	Neamț	Bacău	Prahova	Galați	Vaslui	Constanța	Maramureș
6518	5025	4855	4019	3809	3196	3067	2919	2765	2064

2

• 76.170 de copii sunt în grija rudelor sau a unui părinte, în țară, în urma migrației economice a părinților, incluzând doar copiii aflați în evidența serviciilor publice de asistență socială. În aceste județe sunt cei mai mulți copii rămași singuri acasă.

Nord-Est	Sud-Est	Sud-Muntenia	Nord-Vest	Vest
Suceava – 7002 copii	Galați – 3908 copii	Prahova – 3266 copii	Maramureș – 2167 copii	Timiș – 2067 copii
Botoșani – 5070 copii	Constanța – 3036 copii	Dâmbovița – 2037 copii	Bistrița Năsăud – 1823 copii	Caraș Severin – 1571 copii
Iași – 4874 copii	Buzău – 2042 copii	Argeș – 1824 copii	Satu-Mare – 1497 copii	Hunedoara – 1472 copii
Bacău – 3460 copii				

¹ Fonduri Structurale (fonduri-structurale.ro)

² Aproape 80% dintre părinții plecați în străinătate nu vor să-și ia copiii cu ei. Ce i-ar face să se întoarcă - spotmedia.ro

• Datele din luna decembrie 2020 evidențiază regiunile cu cei mai mulți copii cu părinți plecați. Mai mult, regiunile Centru și Sud-Vest Oltenia înregistrează 6122, respectiv 5017 copii aflați în această situație³.

Anul	Total	Cu un singur părinte plecat	Cu ambii părinți plecați	Cu părinte unic susținător plecat	Lipsiți complet de grija părintească	Intrați în sistemul de protecție specială
2020 (dec.)	75.136	52.474	13.253	9.409	22.662	3.047
2019 (dec.)	91.345	59.262	15.858	11.723	27.001	3.500
2018 (dec.)	92.027	62.890	16.331	12.806	29.137	3.659
2017 (dec.)	94.896	64.701	17.425	12.770	30.195	3.730
2016 (dec.)	95.308	62.978	18.646	13.684	32.330	3.870
2015 (dec.)	85.194	53.507	21.610	10.077	31.687	4.227
2014 (dec.)	82.339	49.855	22.050	10.434	32.484	3.753
2013 (dec.)	80.036	47.394	22.329	10.313	32.642	3.674
2012 (dec.)	79.901	46.917	22.993	9.991	32.984	3.346
2011 (dec.)	83.658	49.470	23.924	10.264	34.188	3.654
2010 (dec.)	84.084	48.037	25.567	10.480	36.047	3.544
2009 (dec.)	85.605	48.665	26.472	10.468	36.940	3.623
2008 (dec.)	92.328	53.125	28.795	10.408	39.203	3.684

4

³ Situația copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate - Copii singuri acasă

⁴ Salvați Copiii | Salvați Copiii România (salvaticopiii.ro)

• Conform tabelului, în decembrie 2020, copii care aveau părinții plecați în străinătate atingeau un număr de 75.136, pe când în decembrie 2008 aceștia erau 92.328. Se poate observa o scădere destul de mare, în comparație cu anii anteriori.

	2015	2016	2017
Total	194718	207578	219327
Grupe de vârstă			
Sub 15 ani	20185	21107	27482
15-19 ani	10155	14424	12994
20-24 ani	32055	40557	31783
25-29 ani	47756	35224	37457
30-34 ani	25815	24157	26027
35-39 ani	19915	21662	21110
40-44 ani	14149	17976	17736
45-49 ani	9054	14987	17315
50-54 ani	5599	6145	9472
55-59 ani	4717	5229	8228
60 ani și peste	5318	6110	9723

5

Se poate observa fluxul emigranților din perioada 2015-2017, populația cea mai afectată fiind cea de adolescenți, tineri, dar și cei din categoria adulților cu vârste cuprinse între 30-44 ani.

Toate aceste statistici sunt îngrijorătoare, deoarece migrația unui părinte sau chiar a amândurora poate conduce la disoluția familiei, la un efect de diminuare a capacității de control, de supraveghere exercitate asupra copilului. Lipsa de control poate determina impactul asupra performanței academice a unui copil sau adoptarea unui comportament deviant. În plus, lipsa de afecțiune parentală poate avea efecte psihologice ca o consecință implicită a plecării părinților în străinătate.

Astfel, pot apărea sentimente de deprimare, izolare, copiii devenind mai puțin comunicativi, mai apatici, mai gânditori.

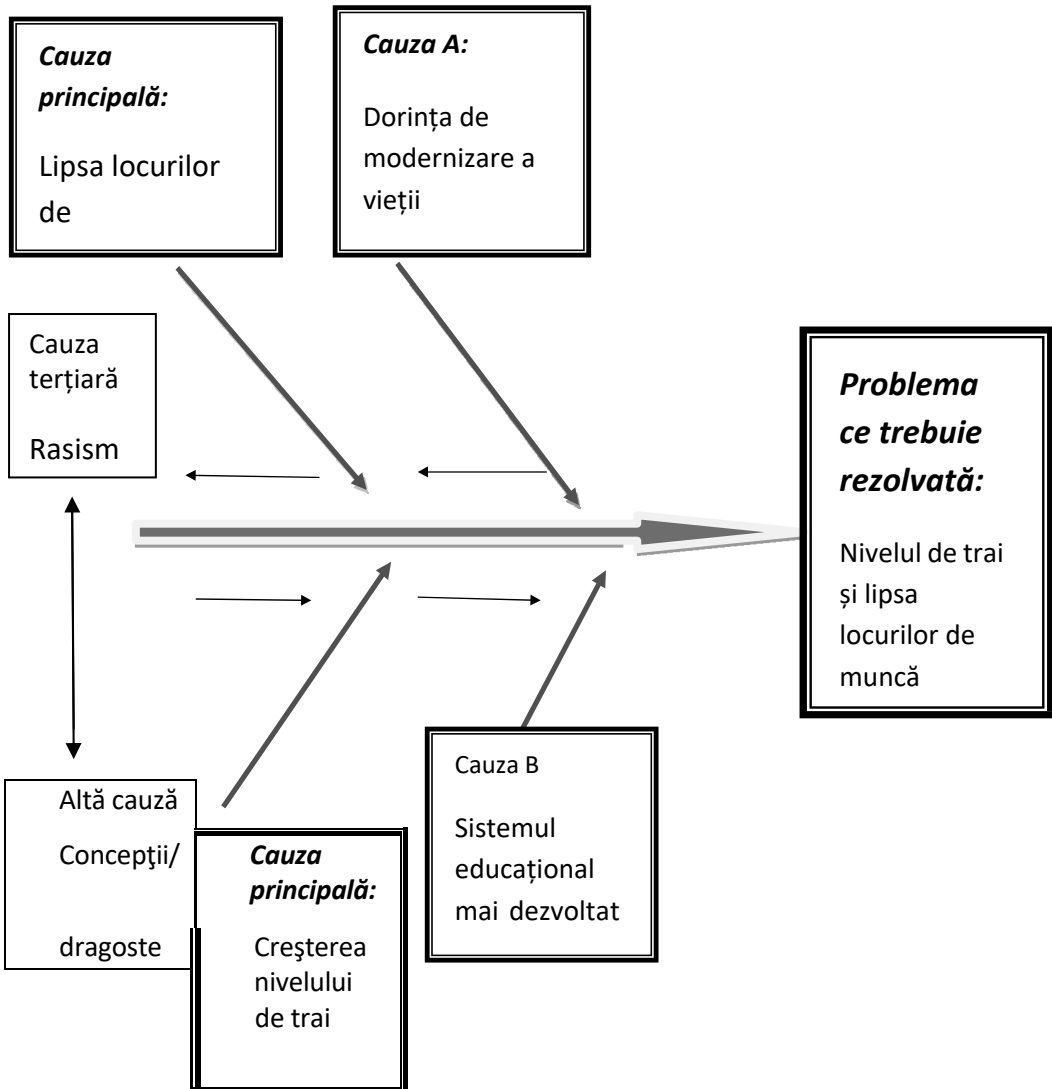
Lipsa de supraveghere din partea familiei pune în pericol interesele și preocupările copilului, cum ar fi cele legate de educație, favorizând concentrarea acestora pe activități de tip recreativ (consum media). Un alt efect indirect al plecării părinților, mediat de lipsa controlului asupra copilului și de lipsa comunicării cu copilul, îi expune pe aceștia riscurilor de a se angaja în comportamente deviante, fiind totodată, expuși și la presiunea grupului de prieteni și pot recurge la consumul de substanțe interzise, fapte care intră în conflict cu legea, etc. Toate aceste comportamente își lasă în multe cazuri amprenta asupra personalității copilului, afectându-i relațiile cu familia și rezultatele școlare.

⁵ <https://www.ccins.ro>, estimări privind statisticile de migrațiune internațională

Planul de acțiune

Activitatea necesară implementării	<ul style="list-style-type: none"> • Campanii de informare și conștientizare adresate părinților; • Campanii de sensibilizare la nivelul comunităților de români din țările de destinație; • Dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru persoanele care au în grijă copiii cu părinții plecați; • Extinderea rețelei de consilieri școlari; • Dezvoltarea cluburilor destinate copiilor cu scopul de a oferi modalități benefice de petrecere a timpului liber; • Campanii media de promovare a soluțiilor și oportunităților pentru acești copii, a exemplelor pozitive; • Rețele active de solidaritate; • Rețele de servicii pentru copiii cu un părinte sau ambii părinți plecați în străinătate; • Măsuri de protecție specială; • Creșterea salariului minim pe economie; • Asigurarea garantată a unui loc pe piața muncii în România; • Programe de calificare.
Perioada de implementare	2023-2030
Nivel de implementare	Proiectul va fi implementat la nivel național, în România.
Responsabili	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
Buget	<p>Încurajarea creării de locuri de muncă bazate pe inovare a fost obiectivul principal al proiectului „SMART EUROPE - Strategii inteligente prin crearea de locuri de muncă bazate pe inovare în regiuni din Europa”. Acest program a fost finanțat prin FEDR (Fondul European de Dezvoltare Regională) care a asigurat o finanțare de 85% pentru regiuni din România. Partea de cofinanțare a acestui program a fost asigurată astfel: 13% suportată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului și 2% de către beneficiar.</p> <p>Bugetul: 90.297 Euro Perioada de implementare: 2012 - 2014⁶</p>
Grup țintă	Proiectul este implementat în scopul diminuării fenomenului de migrațiune și criză familială din România, în care beneficiarii sunt emigranții, persoanele fără studii superioare, persoanele vulnerabile, persoanele ce provin din grupuri etnice și comunități urbane marginalizate, persoanele din mediul rural și cele aflate în situația de excluziune socială, copiii cu un părinte sau ambii părinți plecați în străinătate.

⁶ Consiliul Județean Maramureș - SMART EUROPE - Strategii inteligente prin crearea de locuri de muncă bazate pe inovare în regiuni din Europa (cjaramures.ro)

Raport de monitorizare și evaluare**1. Diagrama Os de Pește**

2. Analiza PEST(E)

Politicul – Din punct de vedere politic, perfecționarea serviciilor sociale, perfecționarea instituțiilor competente, precum și întregul sistem trebuie să adopte în mod activ o viziune nouă și mai incluzivă, din punct de vedere social, pentru a participa la această modernizare. Astfel, sunt asigurate condițiile necesare diagnosticării problemelor la nivel social și a contractelor de monitorizare a acestora. Migrația are multiple cauze, pornind de la securitate, demografie și drepturile omului, la sărăcie. Persecuția bazată pe rasă, religie, etnie, politică sau cultură poate determina oamenii să-și părăsească țara. Un factor major este războiul, conflictul, persecuția guvernamentală sau un risc major ca aceste evenimente să aibă loc.

Economicul – Migrația demografică și economică se corelează cu starea generală a standardelor de muncă, șomajul și fiabilitatea economică a unei țări. Factorii de atracție includ salarii mai mari, oportunități de angajare mai bune, standarde de viață mai ridicate și oportunități educaționale. Dacă condițiile economice sunt nefavorabile și există totuși riscul de deteriorare, probabilitatea unor migrații mari a populației către țările mai bune crește.

România a avut, până acum, efecte economice negative semnificative și vizibile. Într-o societate aflată în profundă și dureroasă transformare economică și socială, resursele limitate pe care aceasta le poate alocă din fonduri publice pentru nevoi esențiale ale populației (învățământ, asistență medicală, ajutor de șomaj, măsuri de asistență socială, alocații) sunt mai reduse într-o societate unde populația se află în scădere.

Din această perspectivă, există probleme serioase la nivel național în ansamblu, în ceea ce privește numărul de șomeri, dar și în rândul persoanelor care

migrează spre alte țări pentru a-și îmbunătăți nivelul de trai. În acest fel, trebuie promovată angajarea cetățenilor, dar promovată și diversitatea locurilor de muncă. Migrația părinților afectează chiar și copiii înscriși la diferite programe de învățământ, ducând adesea la absența elevilor de la școală și, în cazuri extreme, chiar la abandonul școlar. Depravarea materială a multor familii le face imposibil să funcționeze în condițiile economice ale vremurilor noastre, și apare fenomenul părinților care migrează. Acesta este motivul pentru care asistența socială joacă un rol decisiv în sprijinirea unor astfel de cazuri la nivel local, regional și național. Accesul la resursele și serviciile comunitare trebuie garantat din perspectivă legislativă pentru grupurile vulnerabile și pentru cei aflați în nevoie.

Potrivit Organizației Internaționale a Muncii a ONU au existat aproximativ 164 de milioane de lucrători migrați la nivel global în 2017, sau cei care au imigrat pentru un loc de muncă, reprezentând aproape două treimi dintre migrații internaționali.

Mai mult, salariul minim brut pe economie în 2021 atinge suma de 2.300 de lei, în timp ce salariul minim net era de 1.386 de lei. Din data de 1 ianuarie 2022, în România a intrat în vigoare majorarea salariului minim pe economie, inclusiv în firmele private. Astfel, salariul minim brut pe țară a ajuns la suma de 2.550 de lei.

În urma acestor date statistice, putem afirma că economia României este relativ scăzută pentru dezvoltarea unui trai decent a tuturor cetățenilor.

Socialul – Procesul de îmbătrânire demografică la nivelul țării s-a accentuat, comparativ cu anul 2020. Astfel, numărul persoanelor tinere a scăzut ușor, în timp ce numărul persoanelor în vârstă de peste 65 de ani, este în creștere cu 0,4%. Astfel, populația din mediul urban în data de 1

ianuarie 2021, era de 12,442 milioane de persoane, în scădere cu 0,6 puncte procentuale comparativ cu aceeași dată a anului trecut. Inclusiv indicele populației feminine este în scădere cu 0,4 puncte procentuale, arătând o cifră de 11,305 milioane, în același interval. Îmbătrânirea demografică este evidențiată de INS, astfel că indicele a crescut de la 115 în anul 2020, la 118,7 persoane vârstnice, în anul 2021. Vârsta medie a populației este acum de 41,9 ani, arătând o creștere cu 0,2 față de anul 2020. La data de 1 ianuarie 2021, ponderea cea mai mare a populației era reprezentată de grupa de vârstă 40-44 de ani. Ponderea acestei grupe la persoanele de sex masculin a fost de 9% în timp ce la cele de sex feminin a fost de 8,2%. Potrivit INS, în primul trimestru din 2021, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 65,9%. Rata de ocupare a tinerilor 15-24 ani a fost de 21,4%. Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (21,5%) în rândul tinerilor (15-24 ani)¹.

Drept urmare, România are a cincea cea mai mare diasporă din lume. Aproximativ 3,6 milioane de români locuiau în țările OCDE în perioada 2015-2016, dintre care 54% erau femei. Este o creștere semnificativă (2,3 milioane) față de perioada 2000-2016. Majoritatea au plecat între 2005 și 2011, iar 17% din populația țării locuia în țările OCDE în 2016. Italia, una dintre țările cu cea mai mare diasporă românească - 1 milion de locuitori, reprezentând o treime din întreaga populație de migranți. Mulți români trăiesc și în Germania - 680.000. Iar 573.000 de oameni trăiesc în Spania.

Dacă în UE nivelul de ocupare al persoanelor cu dizabilități este de 50%, în România doar 4,2% dintre persoanele cu dizabilități erau angajate la 31 martie 2010. Prin urmare, această cifră este pe ultimul loc în UE. În acest sens, România se

situează pe ultimul loc în ceea ce privește sumele pentru serviciile sociale pentru persoanele cu dizabilități

Tehnologicul – Din acest punct de vedere, tehnologia a evoluat foarte mult în ultimii ani, așa că dezvoltarea întregii țări presupune implementarea noilor tehnologii de tipul inteligenței artificiale, plecând de la educație, sistemul social, locuri de muncă.

Într-o societate aflată într-o perioadă de schimbări rapide și semnificative, domeniul educației nu poate fi ignorat. Schimbările profunde din societatea contemporană au adus noi cerințe instituțiilor de învățământ pentru a cultiva generația tânără. Purtând responsabilitatea cetățenilor în curs de dezvoltare, aceștia sunt mereu nevoiți să se adapteze, prin reformarea programelor curriculare, la schimbările economice și sociale accelerate care au avut un impact decisiv asupra concepției despre rolul sistemului educațional. În general, educația trebuie să joace un rol fundamental în promovarea dezvoltării economice globale. Astfel, e nevoie de promovarea unui învățământ performant, a unui învățământ apt să răspundă nevoilor educaționale și să genereze, prin efectele sale, alinierea la standardele de exigență europeană.

Reducerea Părăsirii timpurii a școlii este esențială pentru atingerea mai multor obiective europene și naționale cheie. Este important să fie luate în considerare obiectivele de creștere inteligentă, prin îmbunătățirea nivelurilor de educație și formare și creștere incluzivă, prin părăsirea școlii ca factor de risc major pentru șomaj, sărăcie și excluziune socială. Îmbunătățirea abilităților cetățenilor și reducerea părăsirii timpurii a școlii continuă să fie prioritățile cheie ale României. România susține principiul egalității de șanse în educație, indiferent de caracteristicile individuale. În acest sens, provocarea țării este de a îmbunătăți performanța educațională în rândul tuturor copiilor pentru a satisface

¹ Populație | Institutul Național de Statistică (insse.ro)

cerințele unei economii bazate pe cunoaștere².

În anul 2016 economia digitală românească reprezenta 6,9% din PIB, în timp ce noile dezvoltări ale economiei au avansat afacerile din sectorul tehnologic românesc de la 26 miliarde lei în 2010 la 52 miliarde lei în 2019. Între 2016 și 2019 economia digitală românească a crescut de aproape cinci ori mai rapid comparativ cu principalele economii europene. Digitalizarea și robotizarea vor aduce peste un milion de locuri noi de muncă pe plan național până în anul 2030, concentrate pe creativitate și servicii de suport, chiar și în sectorul public.

Ecologicul – Strategia Națională pentru Locuri de muncă verzi își propune să

utilizeze cât mai inteligent potențialul capitalului natural și uman pentru a asigura o creștere economică durabilă și a asigura o viață decentă poporului român, minimizând în același timp impactul negativ asupra mediului și ecosistemelor naturale. pe cât posibil echilibru. Astfel, obiectivul *a fost să asigure ocupări durabile prin stimularea și valorificarea potențialului generator de locuri de muncă verzi al sectoarelor competitive, cât și dezvoltarea competențelor forței de muncă în vederea asigurării unei ocupări de calitate în sectoarele competitive, generatoare de locuri de muncă verzi.*

Creșterea relevanței învățământului terțiar universitar în relație cu piața muncii și sectoarele economice competitive este o provocare actuală³.

3. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ● Existența unui sistem al serviciului public de asistență socială ● Accesul la fonduri naționale și europene nerambursabile ● Accesul gratuit la educație ● România ocupă al 6-lea loc din U.E în ceea ce privește indicatorii de înaltă performanță și progres în antreprenariat ● Planul de acțiune "Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă" în 2020 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pierderi considerabile în rândul populației, adică declin demografic ● Procesul accelerat de îmbătrânire a populației și sporul natural negativ ● Scăderea numărului de angajați din România în 2021 sub 4 milioane din domeniul horeca
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea și investiția în educație ● Creșterea nivelului de trai ● Implementarea în școli a unei materii specializate pe conflicte în familie și migrație ● Promovarea antreprenorialului ● Sesiuni de formare pentru personalul serviciilor de ocupare a forței de muncă ● Campanii de informare ● Creșterea salariului minim pe economie ● Târg de job-uri 	<ul style="list-style-type: none"> ● Corupția angajaților din domeniile specifice asistenței sociale și de educație ● Timp îndelungat pentru implementarea proiectelor de soluționare ● Migrația populației în străinătate pentru studii sau serviciu, fără ca aceștia să mai revină ● Fenomenul de îmbătrânire a populației

² Ministerul Educației

³ Strategia Națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025 – HeadStart (usamveluj.ro)

4. Analiza SOAR

Puncte forte	Oportunități
<ul style="list-style-type: none"> • Importanța pe care o acordă funcționarii publici proiectelor ce presupun îmbunătățirea calității vieții cetățenilor • Personal calificat în instituțiile de asistență socială, ce stau la dispoziția beneficiarilor • Existența diferitelor studii superioare sau cursuri de certificare în domeniul asistenței sociale 	<ul style="list-style-type: none"> • Încheierea colaborărilor cu instituțiile private, în scopul implementării planului de dezvoltare • Investiții în infrastructură
Aspirații	Rezultate
<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea erei digitale și asistență permanentă, în crearea unor locuri de muncă bazate pe digitalizare • Digitalizarea accesului la serviciile de asistență socială • Îmbunătățirea condițiilor educaționale și creșterea participării populației școlare și a adulților la procesul educațional • Dezvoltarea capacității profesionale ale personalului administrației publice pentru furnizarea serviciilor de asistență socială de calitate 	<ul style="list-style-type: none"> • Formarea în cadrul Direcției de Asistență Socială • În urma sesiunilor de formare, dobândesc toate informațiile necesare și pregătirea pentru domeniul ales. Dar, și asigurarea garantată a unui loc pe piața muncii • Acordarea fondurilor nerambursabile, bugetul alocat de 1 milion de euro (contribuția U.E + contribuția națională)

Concluzie

Ergo, copiii cu părinții plecați în străinătate reprezintă un grup vulnerabil, aflat în situații de risc, cu cele mai multe efecte produse în plan psihologic. Astfel, consecințele negative ale migrației părinților sunt următoarele: privarea copilului de afectivitatea parentală și de supravegherea necesară dezvoltării normale a acestuia, dificultăți de comunicare și relaționare, probleme în exprimarea și controlul emoțiilor, rezultate școlare slabe sau absentism, aderarea la diferite grupuri cu comportamente delincvente.

Monitorizarea copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate este un proces complex care implică diferite resurse umane și instituționale de la nivelul școlii și de la nivel județean. Insuficienta colaborare și lipsa de coordonare între aceste instanțe

determină dificultăți în monitorizarea și oferirea de sprijin pentru aceștia.

Pentru o mai bună monitorizare a fenomenului de criză familială ca efect al emigrației părinților este necesară o mai bună cooperare interinstituțională, precum și o mai solidă reglementare legislativă, astfel de măsuri ar permite o măsurare mai precisă a fenomenului.

Consecința imediată a migrației părinților este privarea copilului de afecțiunea părintească și de supravegherea necesară dezvoltării normale. În situațiile în care părinții sunt plecați pentru perioade lungi de timp, pot exista efecte negative asupra sănătății și dezvoltării psihologice a copiilor, asupra comportamentului lor inconsecvent și expunerea la exploatare sau alte abuzuri.

Migrația părinților nu acționează întotdeauna în mod direct asupra copiilor, ci și în mod indirect prin producerea unor efecte care conduc la disoluția familiei.

Ca efecte negative se pot lua în calcul pierderea capitalului uman pentru țara de origine, deficitul de forță de muncă pe anumite ramuri economice, efectele asupra copilului, Rezolvarea acestor disfuncționalități, iar dezechilibrele pot fi abordate prin imigrația de întoarcere, politici de imigrare bazate pe nevoi, strategii de orientare și formare profesională și acces la piețele naționale de muncă.

Mai mult, atenția comunităților prin intermediul special al școlii, dar și al instituțiilor de protecție a drepturilor copilului, trebuie să se concentreze asupra acestor categorii de copii.

Webografie

- [1] <https://insse.ro/cms/ro/content/populatie>
- [2] Cauzele migrației – de ce migrează oamenii? | Actualitate | Parlamentul European (europa.eu)
- [3] <https://www.fonduri-structurale.ro/contul-meu/inregistrare>
- [4] <https://spotmedia.ro/stiri/social/aproa-pe-80-dintre-parintii-plecati-in-strainate-nu-intentioneaza-sa-si-ia-copiii-cu-ei-an-cheta-salvati-copiii>
- [5] <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/copii-cu-parinti-plecati-la-munca-in-strainate>
- [6] <https://copiisinguriacasa.ro/pentru-specialisti/studii-si-cercetari/situatia-copilor-ai-caror-parinti-sunt-plecati-la-munca-in-strainate/>
- [7] <https://www.ccins.ro>
- [8] <https://www.cjmaramures.ro/dezvoltare/proiecte/proiecte-finalizate/smart-euro-pe-strategii-inteligente-prin-crearea-de-locuri-de-munca-bazate-pe-inovare-in-regi-uni-din-europa>
- [9] <https://www.edu.ro/>
- [10] <https://headstart.usamvcluj.ro/strategia-nationala-pentru-locuri-de-munca-verzi-2018-2025/#:~:text=Strategia%20Na%C8%9Bional%C4%83%20pentru%20locuri%20de%20munc%C4%83%20verzi%20a,mai%20redus%20asupra%20mediului%20%C5%9F%20echilibrelor%20ecosistemelor%20naturale.>
- [11] Mari-Isabella Stan, Rus, M. and Tasente, T. (2020) „Young people’s perception of the measures taken by the authorities in the context of the Covid-19 pandemic”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 7(1), pp. 18–27. doi: 10.47577/tssj.v7i1.516
- [12] Rus Mihaela, Sandu Mihaela and Tasente, T. (2020) „Introduction to the analysis of public policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 3(2), pp. 3–6. doi: 10.47577/tssj.v3i2.155.
- [13] Rus, M., Tasente, T. and Tănase, G. (2022) „The importance of the consultation process in order to implement public policies. Public consultation on enhanced cooperation against vaccine-preventable diseases”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 37(1), pp. 1–23. doi: 10.47577/tssj.v37i1.7657
- [14] Rus, M., Tasente, T., Sandu, M. L. and Badea, M. M. (2022) „The functions of social indicators in the elaboration of public policy proposals. Case study: Public health policies”, *Technium Social Sciences Journal*. Constanta, Romania, 30(1), pp. 574–588. doi: 10.47577/tssj.v30i1.6315.
- [15] Stănescu Nina, Rus Mihaela, Tasente Tănase (coordonatori volum), *Strategii si politici publice privind sistemul serviciilor de Asistenta Sociala in Romania. Studii de caz*, Editura Universitară, București, 2022

Procedure of public acquirement

Procedura achiziției publice

Lector univ. dr. Gheorghe BUZESCU

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The public procurement contract is an administrative contract, that is, an „agreement of will between a public authority in a position of legal superiority, on the one hand, and other legal subjects, on the other hand, through which the satisfaction of an interest is sought generally, by providing a public service, carrying out a public work or enhancing the value of a public good, subject to a regime of public power.

The legal regime applicable to administrative contracts borrows certain characters from private law (e.g. validity conditions) but is distinguished by two essential elements: on the one hand the inequality of the parties and, on the other hand, the fact that the authority does not have a freedom of will similar to the contractual relationship in private law.

Keywords: *purchase contract, investment, supply and demand, negotiation, auction*

I. 1. Concepte și definiții

Noțiunea de achiziție publică, din perspectiva Legii cadru – Legea nr. 98/2016 semnifică achiziția de lucrări, de produse sau de servicii prin intermediul unui contract de achiziție publică de către una sau mai multe autorități contractante de la operatori economici desemnați de către aceasta/ acestea, indiferent dacă lucrările, produsele sau serviciile sunt destinate ori nu realizării unui interes public¹.

Contractul de achiziții publice este un contract administrativ, adică, un „acord de voință între o autoritate publică aflată pe o poziție de superioritate juridică, pe de o parte, și alte subiecte de drept pe de altă

parte, prin care se urmărește satisfacerea unui interes general, prin prestarea unui serviciu public, efectuarea unei lucrări publice sau punerea în valoare a unui bun public, supus unui regim de putere publică².

Regimul juridic aplicabil contractelor administrative³ împrumută anumite caractere din dreptul privat (ex. condițiile de valabilitate) dar se distinge prin două elemente esențiale: pe de o parte inegalitatea părților și, pe de altă parte faptul că autoritatea nu dispune de o libertate de voință similară cu relația contractuală din dreptul privat.

² Verginia Vedinaș, *Tratat de drept administrativ*, ed. a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2019, p.374.

³ Dana Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. 2, Ed. 4, Editura C.H.Beck, București, 2017, pag. 105

¹ Legea nr. 98/ 2016 privind achizițiile publice publicată în M. Of nr. 390 din 23 mai;

Autoritatea publică nu dispune de o libertate de voință identică cu cea reglementată de dreptul privat.

Investițiile reprezintă primul factor pentru extinderea oricărei economii a unei țări, a diverselor domenii de activitate, pentru creșterea veniturilor, condiție necesară pentru sporirea nivelului de trai.

Procedura de achiziție publică reprezintă cumulumul tuturor proceselor de planificare și organizare cu scopul de a fi atribuite anumite tipuri de contracte finanțate total sau parțial de bugete publice.

Înainte de organizarea propriu zisă a procedurii de atribuire, autoritatea contractantă poate consulta piața pentru pregătirea achiziției, și poate invita experți independenți, autorități publice sau operatori economici. În același cadru, autoritatea contractantă are dreptul de a se folosi sugestiile și recomandările primite pe parcursul consultărilor pentru pregătirea achiziției și pentru organizarea și desfășurarea procedurii de atribuire, cu condiția însă, că utilizarea sau implementarea acestora să nu aibă ca efect denaturarea concurenței și/ sau încălcarea altor principii precum principiile nediscriminării și transparenței⁴.

Domeniul achizițiilor publice este guvernat de ipoteza faptului că un contract de un anumit tip și de o valoare estimativă se va atribui conform unei proceduri competitive, pusă la dispoziția tuturor operatorilor economici interesați. Există anumite circumstanțe când nu este necesară anunțarea competiției cu privire la atribuirea unui contract.

Candidatul (oferantul) este orice operator economic care a depus o solicitare de participare în cadrul unei proceduri, sau

care a fost invitat să participe la o procedură fără publicare.

Calitatea de autoritate contractantă se acordă pentru autorități și instituțiile publice precum și structurile din componența acestora care dețin calitatea de ordonator de credite și care au fixate competențe în domeniul achizițiilor publice.

Oferta este realizată de operatorul economic interesat de procedură și cuprinde propunerea tehnică, financiară, precum și alte documente stabilite prin documentația de atribuire.

Solicitarea de participare este cererea transmisă de operatorul economic pentru a putea participa ca ofertant în cadrul unei anumite proceduri.

Procedurile de atribuire reglementate de lege, sunt următoarele:

- licitația deschisă; licitația restrânsă; negocierea competitivă; dialogul competitiv;
- parteneriatul pentru inovare; negocierea fără publicare prealabilă; concursul de soluții;
- procedura de atribuire aplicabilă în cazul serviciilor sociale și al altor servicii specifice;
- procedura simplificată.

Autoritatea contractantă poate alege tipul procedurii de atribuire utilizată, analizând avantajele dar și dezavantajele fiecărei tip de procedură. Se vor lua în calcul valorile estimate a achizițiilor asemănătoare complexității contractului/acordului-cadru ce va fi acordat precum și îndeplinirea condițiilor specifice de aplicare a modalității de atribuire.

Cea mai des întâlnită în țara noastră este licitația deschisă, desfășurată într-o singură etapă, având o limită legală de timp mai scurtă în ceea ce privește atribuirea unui contract, asigurând un maxim al concurenței dar și o transparență ridicată.

⁴ Dan Cimpoeru, *Achiziții publice. Concesiuni. Parteneriat public-privat. Remedii și căi de atac*, ediția a III –a, Editura C.H. Beck, București, 2018, p. 117;

Legea achizițiilor stabilește anumite praguri valorice în cazul atribuirii contractelor de achiziție publică sau a acordurilor cadru, a căror valoare estimată este egală sau mai mare ca acestea.

Documentația de atribuire este documentul achiziție în care se regăsesc toate cerințele autorității contractante, informațiile corecte și complete, inclusiv specificațiile tehnice. În general documentația de atribuire cuprinde:

❖ **Fișa de date achiziției** alcătuită din șase secțiuni, astfel:

➤ Autoritatea Contractantă: denumire, adresă, activitate principală;

➤ Obiectul contractului: denumirea completă a achiziției, codul CPV (Common Procurement Vocabulary – Codul Comun Internațional Privind Achizițiile de Produse și Servicii), tipul contractului, valoare estimată, descriere (inclusiv criteriul de atribuire

– de regulă criteriile de atribuire sunt prețul cel mai scăzut, sau calitate-preț);

➤ Informații juridice, economice, financiare și tehnice: condiții de participare, capacitate tehnică și profesională, informațiile privind contractele rezervate;

➤ Procedura: tipul și modalitatea de desfășurare, informații administrative, modul de prezentare a propunerilor tehnice, financiare și al ofertelor;

➤ Informații suplimentare, inclusiv informații despre CNSC.

❖ **Condiții contractuale propuse;**

❖ **Formulare și modele de**

documente;

❖ **Caietul de sarcini al achiziției;**

❖ **Caiete de sarcini pe specialități;**

❖ **Piese scrise;**

❖ **Piese desenate.**

În cadrul documentației de atribuire sunt precizate reglementări din domeniul mediului social și al relațiilor de muncă

aflate în vigoare la momentul realizării documentației, ofertanții având obligația respectării acestora. În general, se redactează o declarație pe propria răspundere în acest sens, inclusiv în cazul subcontractanților propuși.

În anul 2019, s-au publicat peste 941.000 de anunțuri cu privire la licitațiile publice din țara noastră, având o creștere cu 29% față de anul 2018. Se observă o creștere semnificativă de la un an la altul. Astfel, se conferă diferite oportunități de afaceri din ce contribuie atât bunăstarea României cât și a cetățenilor, primordial prin sporirea locurilor de muncă.

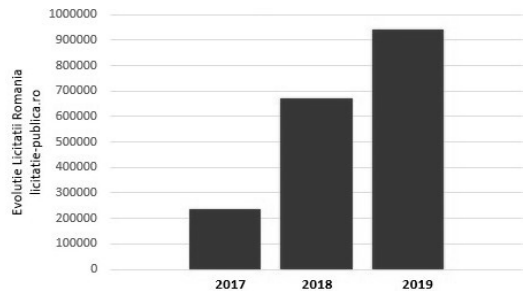

Figura 1.1. Evoluția licitațiilor publice pe ani

I.2. Organizarea procedurilor de achiziții publice și atribuirea contractelor

Planificarea procesului de achiziții este esențială deoarece poate determina apariția unor situații nedorite precum:

- solicitări de clarificări în etapa de pregătire a ofertelor ce pot anula procedura;
- propuneri de oferte tehnice oferte de calitate inferioară cerințelor contractului;
- propuneri financiare cu preț neobișnuit de scăzut.

Premergător organizării procedurii, autoritatea contractantă poate efectua consultări ale pieței în domeniul respectiv, informând astfel operatorii economici de intențiile acesteia.

Astfel, în urma cercetării și analizării pieței se pot determina punctele tari și

punctele slabe ale autorității contractante înainte și pe perioada derulării contractului dar și riscurile la care se va expune de-a lungul întregului proces. Pentru aceasta, se poate întocmi o analiză completă SWOT (Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats – puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări). De asemenea, în urma consultării pieței se vor stabili condițiile contractuale, modalitatea de atribuire, criteriile de selecție și calificare dar și determinarea valorii estimate.

Atribuirea unui contract în cazul licitației deschise

Pentru a atribui un contract, în cazul licitației deschise se parcurg și se respectă cu rigurozitate următoarele etape:

Publicarea documentației de atribuire:

Primul pas ce trebuie efectuat este ca autoritatea contractantă să încarce documentația de atribuire și documentele suport pe S.E.A.P. (S.I.C.A.P.) și transmiterea către ANAP (Agenția Națională pentru Achiziții Publice), pentru evaluarea ex-ante și a anunțului de participare.

În cazul în care în urma controlului ANAP, se constată neconformități, acestea se remediază și se retransmit spre evaluare, urmând aceiași pași. Acordul ANAP inițiază publicarea anunțului de participare și a documentației de atribuire.

În urma publicării documentațiilor necesare, potențialii operatori economici se pot înscrie la procedură, analizând toate elementele acesteia. Dacă aceștia constată diverse neconformități, pot redacta solicitări de clarificări într-un anumit termen - conform fișei de date, pentru a obține lămuririle necesare realizării unei ofertări adecvate cerințelor impuse.

Transmiterea, accesarea și evaluarea ofertelor:

Etape intermediară în procesul licitației deschise este reprezentată primordial de

întocmirea ofertării din partea operatorilor economici. Pentru a putea fi accesate ofertele acestora, se stabilește comisia de evaluare, fiind identificată totodată și necesitatea cooptării unor experți externi în procesul de evaluare.

Accesarea ofertelor se realizează în termenul menționat (dacă nu s-a impus prelungirea acestuia, prin publicarea unei erate). Se publică declarația de participare, la care toți ofertanții au acces, în vederea determinării concurenței.

Autoritatea contractantă verifică ofertele operatorilor economici înscriși în procedură astfel:

- verifică îndeplinirea criteriilor de calificare pe baza informațiilor din DUAE (Document Unic de Achiziție European);

- verifică și evaluează propunerile tehnice;

- verifică și evaluează propunerile financiare;

Autoritatea contractantă este îndreptățită să solicite oricărui ofertant solicitări de clarificări, în cazul în care există anumite necorelări, documente inexistente, abateri tehnice, sau alte probleme constatate în urma studierii ofertelor. Operatorii economici pot răspunde în termenul menționat la solicitările de clarificări adresate. Lipsa răspunsului la solicitarea de clarificări contribuie la excluderea acestuia din procedură.

Atribuirea contractului:

Pentru pasul final, se aplică criteriul de atribuire al procedurii, stabilind astfel ofertantul câștigător. Acesta este notificat și transmite documentele suport pentru demonstrarea informațiilor din DUAE. Dacă acestea sunt îndeplinite, ofertantul este stabilit câștigător de către comisia de evaluare. Astfel, autoritatea poate elabora raportul procedurii – prin care este detaliat întregul demers, iar pe baza acestuia comunică tuturor participanților rezultatul procedurii de atribuire.

În termen de 10 zile de la înștiințare, orice societate participantă la procedură ce se consideră vătămată poate sesiza Consiliul în vederea anulării actului autorității contractante, sau adoptarea anumitor măsuri de remediere.

După soluționarea contestațiilor – dacă este necesar, se încheie contractul de achiziție publică cu societatea clasată pe primul loc, se publică anunțul de atribuire și se efectuează dosarul achiziției.

Atribuirea unui contract în cazul licitației restrânse

În cazul licitației restrânse, se parcurg două etape obligatorii, prima fiind similară cu cea a licitației deschise – publicarea documentației de atribuire.

Etapă următoare însă, diferă comparativ cu cea a licitației deschise, în sensul că în aceasta se transmit, accesează și evaluează solicitările de participare ale operatorilor economici. Finalitatea primei etape se conchide cu transmiterea tuturor candidaților selectați a unei invitații de participare pentru etapa următoare - depunerea ofertelor candidaților selectați și evaluarea acestora.

Astfel, conform criteriilor de calificare și selecție, se aleg cel puțin 5 candidați. Se vor evalua propunerile tehnice și cele financiare, și dacă este necesar se vor solicita operatorilor economici diferite solicitări de clarificări.

Licitatia restrânsă se termină când se atribuie contractul de achiziție publică și se întocmește dosarul achiziției.

Atribuirea unui contract în cazul dialogului competitiv

Se poate organiza procedura de dialog competitiv, o procedură relativ nouă, dacă în urma unei proceduri de licitație deschisă sau restrânsă s-au depus oferte neconforme sau inacceptabile. Se depun solicitări de

participare și se selectează candidații care mai apoi transmit soluții analizate de către autoritatea contractantă. Soluțiile se cern și se reduc, informând în prealabil toți participanții. Se transmite invitația la dialog, iar la finalul acestuia se comunică rezultatul finaliștilor.

Așadar, urmează depunerea și primirea ofertelor finale, evaluare propunerilor tehnice și a celor financiare, aplicarea criteriului de atribuire, acordarea primelor sau plăților participanților la dialog și comunicarea rezultatului procedurii. Finalizarea contractului constă în negocierea pe baza ofertei finale a câștigătorului. Bineînțeles, se pot transmite solicitări de clarificări, precizări sau îmbunătățiri pentru propunerile tehnice, respectiv financiare, și se pot redacta contestații.

Supraveghetorii sistemului de achiziții publice

1. Agenția Națională pentru Achiziții Publice (A.N.A.P.) s-a înființat prin *O.U.G. nr. 13/2015*, ca instituție publică, având personalitate juridică, fiind în subordinea Ministerului Finanțelor Publice.

Rolul ANAP este de a formula la nivel de concepție, promovarea și implementarea politicii în domeniul achizițiilor publice, de a stabili și implementa sistemul de verificare și control al aplicării dispozițiilor legale și procedural, precum și de a monitoriza funcționarea eficientă a sistemului de achiziții publice.

2. Agenția pentru Agenda Digitală a României (AADR) care gestionează și operează Sistemul Electronic de Achiziții Publice (SEAP).

3. Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC) este organul cu activitate administrativ-jurisdicțională referitoare la sistemul de remedii.

4. Instanțele de judecată – au competență alternativă pentru soluționarea

litigiilor din cadrul procedurilor de achiziție publică.

5. Agenția Națională de Integritate (ANI) previne conflictul de interese prin mecanismul de verificare ex-ante.

6. Autoritatea de audit – efectuează misiuni de audit de sistem și al operațiunilor.

7. Autoritatea de Management – gestionează programul operațional conform gestiunii corecte financiare, verifică conformitatea tehnică în cadrul proiectelor cu finanțare europeană.

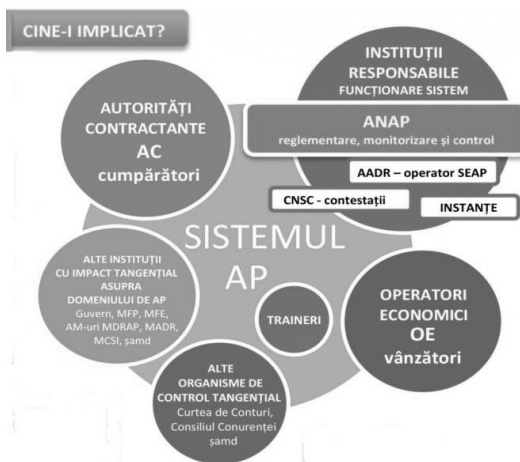

Fig. 1.2 Sistemul instituțional al achizițiilor publice

Contravenții și sancțiuni

Constituie contravenții:

- nerespectarea deciziei CNSC, după data la care aceasta rămâne definitivă;
- orice încălcare a prevederilor legii achizițiilor publice aflată în vigoare la data licitației;
- atribuirea unui contract de achiziție publică, a unui acord-cadru, respectiv organizarea unui concurs de soluții fără a se publica o invitație de participare la o procedură, dacă publicarea acesteia este indispensabilă;
- încălcarea regulilor de realizare a specificațiilor tehnice;

➤ abaterea de la regulile de publicitate și transparență;

➤ folosirea unor criterii de calificare și selecție distincte față de cele prevăzute de lege;

➤ nepunerea la dispoziția A.N.A.P. a informațiilor necesare;

➤ nerespectarea prevederilor referitoare la modul de atribuire a contractului;

➤ anularea unei proceduri de atribuire în circumstanțe distincte decât cele legale;

➤ neinformarea candidaților.

Contravențiile se vor sancționa cu amendă, valoarea acesteia fiind cuprinsă în intervalul 5.000 ÷ 30.000 lei.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se realizează doar de către persoane delegate în acest scop de Curtea de Conturi a României, respectiv ANAP.

Aplicarea sancțiunii cu amendă contravențională se prescrie în termen de 36 de luni de la data săvârșirii faptei.

Sancțiunea contravențională se aplică autorității contractante, care va dispune luarea măsurilor necesare împotriva persoanelor implicate.

Realizarea faptei contravenționale nu implică neapărat și realizarea unui anumit prejudiciu.

Consiliul național de soluționare a contestațiilor

II.1. Concepte și definiții

CNSC „este organism independent cu activitate administrativ-jurisdicțională, având competența soluționării contestațiilor formulate în cadrul procedurilor de achiziție publică înainte de încheierea contractelor.”⁵,

⁵ Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Național al Contestațiilor aprobat prin H.G. nr. 1037/2011, publicat în M.O. Partea I, nr. 775 din 02.11.2011

C.N.S.C. este înființat în anul 2006 și are competența de a soluționa contestațiile cu privire la procedurile de atribuire a contractelor prin complete specializate.

Pentru a-și exercita atribuțiile, Consiliul adoptă decizii și încheieri.

Consiliul are obligația de a apăra drepturile și interesele legitime invocate în cererile transmise în vederea soluționării, fără privilegii și fără discriminări, dând câștig de cauză doar în urma unei analize amănunțite, prin aplicarea corectă a legislației în vigoare. Se respectă principiile independenței și stabilității în funcție a membrilor săi, ale transparenței și imparțialității în luarea deciziilor.

Contestațiile care nu intră în competența de deliberare a Consiliului sunt declinate de acesta, prin decizie, către organele cu activitate jurisdicțională competentă.

Procedura de a soluționa contestațiile respectă principiile legalității, celerității, contradictorialității și nu în ultimul rând a dreptului la apărare.

În România, sediul Consiliului este în municipiul București, unde se primesc contestațiile transmise prin fax, poștă sau mijloace electronice.

Consiliul este independent nefiind subordonat niciunei autorități sau instituții publice.

CNSC poate anula procedurile de atribuire nelegale.

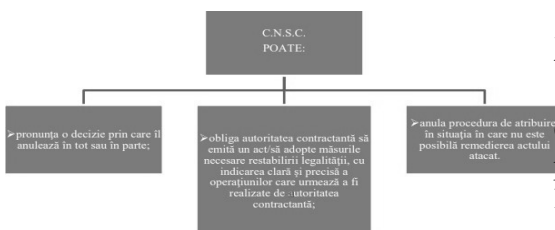

Figura 2.1. Deciziile CNSC

Dacă în cursul soluționării contestației, Consiliul apreciază că, există alte acte care

încalcă prevederile legislației (în afară de actele atacate de contestator), se vor sesiza Agenția Națională pentru Achiziții Publice și Curtea de Conturi fiind transmise în acest sens toate datele și/sau documentele doveditoare pentru susținerea sesizării, cât și autoritatea contractantă.

La cererea persoanei interesate, Consiliul poate dispune prin încheiere, în termen de 3 zile de la primirea cererii, măsura suspendării procedurii de atribuire sau aplicării oricărei decizii luate de autoritatea contractantă, până la finalitatea contestației.

Persoana interesată comunică cererea sa de suspendare și autorității contractante, care are obligația de a prezenta Consiliului, punctul său de vedere asupra cererii.

Încheierea privind soluționarea cererii de suspendare poate fi atacată cu plângere la instanța competentă, în termen de 5 zile de la comunicare.

În situația în care se formulează plângere împotriva deciziei Consiliului, autoritatea contractantă poate suspenda ducerea ei la îndeplinire și/sau procedura de atribuire până la comunicarea de către instanță a hotărârii de soluționare a plângerii.

II.2 Organizare și funcționare

În anul 2019, Consiliul a funcționat cu 32 de consilieri de soluționare a contestațiilor – membri, organizați în 11 complete, 52 de persoane dețin funcția de personal tehnico-administrativ.

Completul este alcătuit din 3 membri ai Consiliului (cu un mandat de 3 ani, aleși prin vot secret) conduși de un președinte, licențiat în domeniul dreptului, cu o vechime de cel puțin 9 ani în domeniul juridic și are un mandat de 3 ani, cu posibilitate de prelungire o singură dată. Președintele are calitatea de ordonator principal de credite.

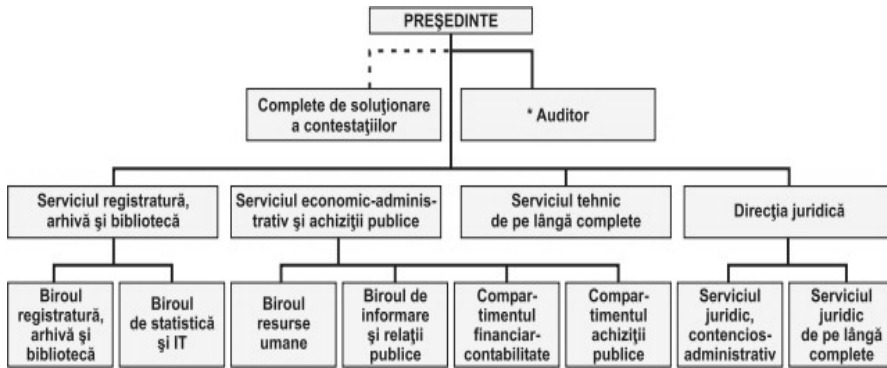

Fig.2.2 Organigrama CNSC

Pentru a nu influența deciziile contestațiilor conform art. 147 din Legea 101/2016, membrilor Consiliului le este interzis:

„a) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpuse;

b) să dețină calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile;

c) să dețină calitatea de membru al unui grup de interes economic;

d) să dețină calitatea de membru al unui partid politic și să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic;

e) să exercite orice funcție/activitate publică sau privată, cu excepția funcțiilor sau activității didactice, a cercetării științifice și a creației literar-artistice;

f) să exercite oricare alte activități profesionale sau de consultanță”¹

Consiliul are abilitatea de a soluționa și contestațiile formulate în domeniile apărării și securității, reglementate de O.U.G. nr. 1144/2011.

Conform figurii 2.3 și raportului de activitate al CNSC, în anul 2019 s-a

înregistrat o scădere semnificativă de 22,72% a contestațiilor formulate în raport cu anul anterior, motivul fiind introducerea obligativității operatorilor economici de a constitui o cauțiune pentru întregul interval cuprins între data depunerii contestației și expirarea perioadei de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii.

Din totalul contestațiilor formulate, peste 17% au făcut referire la documentația de atribuire, iar mai mult de 80% au contrazis rezultatul procedurii.

CNSC a respins mai mult de jumătate din numărul acestora, depășind procentul de 60%. De asemenea, peste 6% din acestea a dispus anularea procedurii de atribuire.

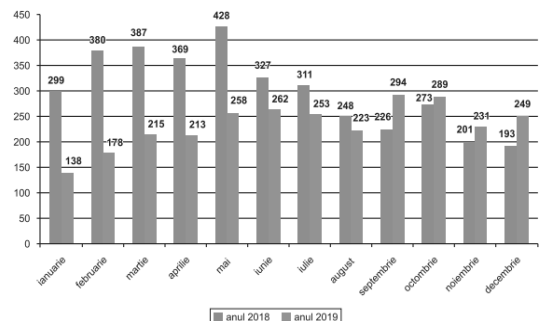

Figura 2.3. Evoluția contestațiilor pe ani

Modul de desfășurare a unei contestații

Reclamantul trimite contestația către CNSC, iar autoritatea contractantă infor-

¹ Legea 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor

mează participării la procedură cu privire la acest fapt.

În termen de cel mult 5 zile lucrătoare autoritatea contractantă transmite punctul său de vedere către CNSC dar și către contestator, însoțit de documente edificatoare.

Contestatorul poate cere permisia de a accesa dosarul achiziției publice deus la CNSC.

Contestațiile se distribuie completurilor aleatoriu, în mod electronic, procedura de soluționare a contestației fiind scrisă. Se vor audia părțile doar dacă CNSC dispune acest lucru. De asemenea, Consiliul poate solicita diverse documente doveditoare, probe, chiar completarea contestației în termen de 3 zile sau poate coopta un expert pentru definitivarea unor aspecte imprecise.

Decizia finală motivată corespunzător se transmite în scris ambilor operatori economici, în termen de 3 zile de la pronunțare, fiind obligatorie și făcând parte din dosarul achiziției.

Hotărârile Consiliului privind modul de soluționare a contestației se adoptă cu votul majorității membrilor completului, printr-o minută semnată de membrii completului. Soluția se consemnează într-un registru special ținut de Consiliu.

CNSC poate decide:

➤ Continuarea procedurii de atribuire:

- iar în caz în care autoritatea contractantă trebuie să remedieze anumite aspecte invocate de Consiliu sau să continue procedura la etapa impusă de acesta

- sau poate respinge contestația din anumite considerente;

➤ Anularea procedurii de atribuire.

Decizia se adoptă cu votul majoritar al membrilor completului.

Deciziile CNSC se pot ataca, cu plângere în termen de 10 zile de la comunicare. Plângerea se realizează tot în scris, cuprinzând aceleași motive stipulate în contestație, și se depune la instanța judecătorească competentă. În acest caz, Consiliul transmite

dosarul cu pronunțarea deciziei instituției respective: Curtea de Apel, secția de contencios administrativ și fiscal din zona teritorială a sediului autorității contractante.

Termenul maxim de rezolvare este de 45 de zile de la data sesizării legale a instanței, de către complete formate din 3 judecători specializați, încheierea fiind definitivă.

Toate notificările sau comunicările actelor procedurale se fac cu confirmare de primire.

Dacă nu sunt depuse în termenul legal (conform valorii achiziției), contestația este respinsă ca tardivă. Aceasta se înaintează atât Consiliului cât și autorității contractante.

Deoarece interesele financiare aflate în joc fac ca achizițiile publice să fie un domeniu expus practicilor comerciale neloiale, cum sunt conflictul de interese, favoritismul și corupția, rolul Consiliului este extrem de important.

Concluzii

Achizițiile publice constituite o pârghie puternică pentru realizarea obiectivelor economice, de mediu, tehnologice și sociale ale statului.

În domeniul achizițiilor publice dreptul administrativ și dreptul comercial se completează reciproc, efectul fiind apariția problemelor de înțelegere și aplicare pentru toate părțile implicate. Este necesar așadar ca pentru practicieni dar și pentru cei fără cunoștințe de specialitate cunoașterea întregului context juridic, având în vedere complexitatea din practica administrativă.

Principiul *nemo censetur ignorare legem* (nimeni nu poate invoca necunoașterea legii) este invocat adesea în literatura de specialitate și este o problemă pentru persoanele cu cunoștințe juridice reduse, principalul motiv fiind creșterea complexității reglementărilor. În acest mod, deși există un cost ridicat al dobândirii cunoștințelor, el trebuie plătit, deoarece

consecințele curențelor în această direcție sunt mari.

Consiliul Național al Contestațiilor are un rol vital în procedurile de achiziții publice, de soluționarea contestațiilor depinzând de cele mai multe ori finalitatea acestora: atribuirea sau nu a unui contract.

De asemenea, contestațiile produc diverse efecte adverse, printre cele mai întâlnite fiind prelungirea duratei de a se atribui un contract, acesta fiind unul din motivele pentru care s-a impus introducerea obligativității operatorilor economici de a constitui o cauțiune. Această problemă fiind de multe ori ireparabilă. Contestația trebuie să fie rezolvată cu celeritate, pentru a fi reduse cât mai mult efectele negative ale acesteia.

Nici o autoritate contractantă nu are intenția de a amâna o licitație deoarece anumite fonduri, în special cele primite de la Uniunea Europeană se pot pierde.

Este indicat ca orice procedură sa se soluționeze fără ca operatorii economici să conteste diverse probleme întâmpinate. Cu toate acestea, este fundamental ca licitațiile să se desfășoare în condiții optime și legale, iar orice operator economic ce se consideră neîndreptățit să conteste procedura pentru a îi confirma legalitatea.

Orice contestație întocmită trebuie însă să aibă la bază motive întemeiate, pentru a fi evitată respingerea acesteia, și implicit amânarea sa.

În cazul procedurilor necesare acordării unui contract de achiziție publică, situațiile în care un drept poate fi exercitat abuziv sunt diverse și numeroase. În acest sens îi va reveni instanței de judecată datoria să stabilească concret, în funcție de particularitățile fiecărei spețe, dacă acesta a fost deturnat de la finalitatea sa. Acest aspect va putea da naștere unor soluții jurisprudențiale neunitare, inclusiv prin obligarea părților la repararea anumitor prejudicii aduse autorității contractante. Dar, sunt situații în care anumite obiective nu se mai pot efectua din

anumite motive care pot apărea în perioada de rezolvare a unei contestații realizate în mod legal, ori mai mult sau mai puțin abuziv.

Bibliografie

1. Dana Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. II, Editura C.H. Beck, București, 2017;

2. Emilia Lucia Cătană; *Cadru normativ, proceduri și căi de atac în contextul european al accesării fondurilor structurale*, Editura C.H. Beck, București, 20018;

3. Dan Cimpoeru, *Achiziții publice. Concesiuni. Parteneriat public-privat. Remedii și căi de atac*, ediția a III-a, Editura C.H. Beck, București, 2018;

4. Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, Editura All Beck, București, 2005;

5. Monica Amalia Rațiu, *Dreptul achizițiilor publice*, Vol. I, ediția a II – a, Editura Universul Juridic, București, 2018;

6. Verginia Vedinaș, *Tratat de drept administrativ*, ed. a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2019

7. Instruire pentru structurile din cadrul sistemului de coordonare, gestionare și control al FESI în România, pe tematici prioritare pentru dezvoltarea capacității manageriale pentru sistemul de coordonare, gestionare și control al FESI. Proiect co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională, Programul Operațional Asistență Tehnică 2014- 2020

8. Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice

9. Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor

Field investigation tactical rules

Reguli tactice de investigare pe teren

Lector univ. dr. Gheorghe BUZESCU

Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța

Abstract

The phrase „face of the loss” means the re-measurement within the limits of the salt to find the material goods connected to the commission of the crime. Astfel perimetrul săvârșirii infracțiunii cuprinde terenul său încăperea în care s-a comis fapta infracțională, locul unde s-a produs rezultatul faptei infracționale, împrejurimile acestor locuri dacă sunt purtătoare ale urmelor create cu prilejul săvârșirii faptei cercetate.

Keywords: report, criminal liability, suspect, perpetrator, material evidence

I. Aspecte introductive

I.1. Noțiune de cercetare la fața locului

„Cercetarea la fața locului se înscrie printre activitățile de bază ce contribuie în mod substanțial la aflarea adevărului în cauză, de ea depinzând în mod substanțial lămurirea problemelor referitoare la faptele și împrejurările acesteia, inclusiv cu privire la persoana făptuitorului”¹.

„Nu de puține ori, această activitate se constituie în unica modalitate de obținere a probelor și mijloacelor materiale de probă, cel puțin în prima fază a cercetărilor”².

Etimologic, a cerceta provine din latinescul „circutare” și semnifică a examina, a observa, a studia, a investiga, a se informa. Importanța acestui act procedural este

relevantă prin obiectul său complex, unde se arată că cercetarea la fața locului se efectuează atunci când este necesar să se facă constatări cu privire la situația locului săvârșirii infracțiunii, să se descopere și să se fixeze urmele infracțiunii, să se stabilească poziția și starea mijloacelor materiale de probă și împrejurările în care infracțiunea a fost săvârșită.

Sintagma „fața locului” reprezintă nu numai locul propriu-zis unde s-a comis infracțiunea, ci și zonele mai apropiate sau alte locuri, din care se pot desprinde date referitoare la pregătirile, comiterea și urmările faptei, inclusiv căile de acces și de retragere ale autorului din câmpul infracțional³.

Locul săvârșirii faptei este cel mai bogat în urme sau date referitoare la infracțiune și la autorul acesteia, astfel că de modul în care se efectuează întreaga cercetare, căutare și ridicare a urmelor sau a probelor materiale, ca și fixarea rezultatelor, va

¹ V. Berchesan, C. Pletea și Eugen I. Sandu, Cercetarea la fața locului în „Tratat de tactică criminalistică”, Ed. Carpați, Craiova, 1992

² C. Aionițaie, Tactica cercetării la fața locului în „Curs de criminalistică”, Academia de Poliție „Al. I. Cuza”, București

³ A. Ciopraga, Criminalistica - tratat de tactică, Editura Gamma, Iași, 1996

depinde, într-o mare măsură, soluționarea cazului, identificare a autorului, precum și a celorlalți participanți la comiterea faptei penale.

Deci, rezultă că „cercetarea la fața locului” reprezintă activitatea procedurală, al cărei conținut îl constituie examinarea nemijlocită de către organul de urmărire penală a unui teren deschis ori a unei încăperi, în care a avut loc fapta sau în perimetrul cărora s-au manifestat consecințele ei, a obiectelor ce alcătuiesc ambianța acestora în vederea descoperirii, fixării și ridicării urmelor infracțiunii și altor mijloace materiale de probă necesare stabilirii naturii infracțiunii, identificării făptuitorului, modului și împrejurărilor în care s-a activat.

Astfel percepută, cercetarea la fața locului prezintă o seamă de elemente caracteristice, care o disting de alte activități procedurale desfășurate cu prilejul cercetării unei cauze penale.

În primul rând, cercetarea la fața locului constituie o activitate de anchetă inițială, adică, de obicei, precede în timp alte acte de urmărire penală⁴. Cu cercetarea la fața locului debutează cercetarea actelor de omor, tâlhărie, furt, precum și a tot felul de accidente, al căror caracter penal urmează a fi stabilit. Efectuarea acestei activități la etapa inițială de cercetare se impune de necesitatea obținerii de date probante de natură să conducă la orientarea investigațiilor.

Practica organelor de urmărire penală demonstrează cu certitudine, că datele obținute în urma cercetării la fața locului constituie punctul de reper, determină direcția în care se vor desfășura cercetările.

În al doilea rând, cercetarea la fața locului este o activitate imediată și

insubstituibilă. Realizarea neîntârziată a cercetării este o condiție indispensabilă fixării și examinării urmelor și altor surse materiale de probă. Orice îndepărtare în timp a activității de investigare este în defavoarea cercetărilor ulterioare a cauzei deoarece, între timp la locul faptei pot surveni modificări de natură să ducă la pierderea parțială sau totală a mijloacelor materiale de probă.

Cert este că cercetarea la fața locului este o activitate de neînlocuit, deoarece martorii, victima, bănuitul sau învinuitul pot oferi organului de urmărire date cu privire la situația de la fața locului. Dar acestea nu pot substitui constatările bazate pe date obținute prin contact direct, pe perceperea nemijlocită de către organul respectiv a consecințelor actului ilicit, a stării și poziției obiectelor ce constituie ambianța locului faptei.

În al treilea rând, cercetarea la fața locului, după cum se susține, pe bună dreptate, în literatura de specialitate, reprezintă o activitate investițională⁵. Desfășurarea acesteia presupune realizarea unor acte de studiu bazate atât pe forma empirică cât și pe cea rațională de cunoaștere. Formularea unor constatări reale privind situația de la fața locului reclamă aplicarea tuturor formelor de investigare – de la observarea directă a ambianței locului respectiv până la examinarea obiectelor ce o constituie prin măsurare, comparare, analiză, sinteză, descriere. Fixarea mecanică a obiectelor din spațiul de care s-a desfășurat activitatea infracțională, formă întâlnită adeseori în practica organelor de urmărire penală, este inutilă stabilirii adevărului.

Sintagma „fața locului” semnifică perimetrul în limitele căruia se află probele materiale create cu ocazia săvârșirii

⁴ E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, ed. a VI-a, Ed. Universul Juridic, București, 2015

⁵ A. Ciopraga, *Criminalistica - tratat de tactică*, Editura Gamma, Iași, 1996

infracțiunii. Astfel perimetrul săvârșirii infracțiunii cuprinde terenul său încăperea în care s-a comis fapta infracțională, locul unde s-a produs rezultatul faptei infracționale, împrejurimile acestor locuri dacă sunt purtătoare ale urmelor create cu prilejul săvârșirii faptei cercetate.

De exemplu, în cazul infracțiunilor comise cu arme de foc, locul faptei cuprinde: locul în care victima a fost surprinsă de glonț, locul din care s-a tras, locul în care a fost găsit corpul ei, precum și orice porțiune de teren dintre aceste puncte menționate, dacă se găsesc urme ale faptei săvârșite. Desigur, că în multe cazuri locurile amintite sunt atât de aproape unul de altul încât toate formează un spațiu omogen, dar se poate ca între ele să fie distanțe chiar foarte mari.

Locul faptei, respectiv locul de cercetat, diferă, de la caz la caz, de natura faptei, de modul și împrejurările în care s-a activat, precum și de scopul urmărit. În majoritatea cazurilor ele se prezintă sub una din următoarele variante:

- încăperea, sau porțiunea de teren în perimetrul căreia s-au desfășurat anumite acțiuni de pregătire în vederea săvârșirii infracțiunii confecționarea armei, a unui instrument, a unui instrument de spargere, întocmire de acte false;

- încăperea sau locul deschis unde s-a produs fapta (omuciderea, furtul, accidentul de circulație, incendiu etc.);

- împrejurimile locului faptei în cadrul căroră se pot afla urme sau obiecte purtătoare de semne ale infracțiunii;

- încăperea sau porțiunea de teren deschis unde a fost tănuit cadavrul, bunurile sustrase sau unde se ascunde făptuitorul.

Prin prisma celor expuse, cercetarea la fața locului se dovedește a fi una din cele mai complexe activități de urmărire penală, ale cărei rezultate adeseori influențează în

mod direct cercetarea și în consecință soluționarea cauzei penale. Importanța acestei activități se manifestă pe multiple planuri.

În primul rând, prin desfășurarea la fața locului, organul de urmărire penală ia cunoștință de tablouri de ansamblu și împrejurările în care a avut loc fapta, aceasta oferindu-i posibilitatea de a raționa cu categorii reale la interpretarea situației de fapt, valorificarea informației obținute în urma realizării actelor de urmărire penală.

În al doilea rând, prin realizarea unui studiu minuțios al urmelor infracțiunii și obiectelor, într-o măsură sau alta explicate în timpul comiterii actului ilicit, a poziției și stării acesteia, organul judiciar poate obține date probante indispensabile elaborării celor mai judicioase versiuni și în acest mod, să orienteze corect de la bun început activitatea de cercetare. Rezultatele cercetării la fața locului, în ipoteza în care această activitate este efectuată neîntârziat și în mod eficient, servesc, nu numai la elaborarea celor mai posibile versiuni, ce și pentru realizarea unui program adecvat de verificare a acestora – a planului de cercetare a faptei.

În sfârșit cercetarea la fața locului prezintă importanță prin faptul că asigură colectarea probelor materiale ale infracțiunii privind totodată în evidență și alte surse de informații probante. În practică s-a demonstrat, că locul în care făptuitorul și-a desfășurat activitatea infracțională sau unde s-au produs consecințele ei, conține sursa celor mai diverse și valoroase probe privind fapta și autorul acesteia. Descoperirea, fixarea și interpretarea corectă a materialului probatoriu la fața locului reprezintă condiția esențială pentru soluționarea perfectă a cauzelor penale, în special a celor cu caracter violent. Pe parcursul cercetării la fața locului pot fi de asemenea stabilite persoanele care au fost martori ai faptei

săvârșite sau cunosc anumite împrejurări ale acesteia.

Natura și împrejurările în care a avut loc infracțiunea sau fapta al cărei caracter penal rămâne necunoscut, modul în care făptuitorul a procedat ca să-și realizeze actul infracțional, atribuie locului faptei caracteristici particulare, impunând activități de cercetare la fața locului obiective diferite⁶. Totodată, și aceasta s-a confirmat de vasta practică a organelor de urmărire penală, cercetarea la fața locului trebuie să rezolve o serie de sarcini ce vizează obiectul probațiunii, indiferent de natura infracțiunii, împrejurările și modul în care s-a activat.

În situația în care cercetarea la fața locului este efectuată neîntârziat și calitativ, organul investit cu efectuarea ei, în baza unui studiu consecvent și cu rațiunea modificărilor provenite în urma actului ilicit, se va strădui să determine:

- natura juridică a faptei – tabloul de ansamblu a locului cercetat, obiectele prezente sau lipsă, urmele lăsate prin desfășurarea activității infracționale, starea obiectului material al infracțiunii, pot conduce la stabilirea, uneori în mod categoric, a naturii faptei. Decizia privind natura faptei nu trebuie să fie pripită cu atât mai mult, premeditată. Situația de fapt de la fața locului poate, între timp, suporta modificări de natură să conducă la concluzii eronate cu privire la fapta comisă;

- locul și timpul în care a fost comisă fapta. Precum s-a subliniat, locul cercetat nu întotdeauna coincide cu cel în care s-a desfășurat activitatea infracțională. Cadavrul poate fi descoperit și cercetat cu totul în alt loc decât cel în care a fost suprimată viața victimei. Cu situația respectivă organele de urmărire penală se confruntă ori de câte ori autorul infracțiunii îndepărtează

cadavrul de la locul unde s-a săvârșit actul de omor. Locul furtului și cel în care au fost descoperite bunurile sustrase se cercetează aparte.

Din perspectiva criminalistică cunoașterea locului unde s-a consumat activitatea infracțională are importanță, înainte de toate, pentru organizarea cercetării lui, în vederea identificării și fixării urmelor infracțiunii, a altor mijloace materiale de probă ce pot fi valorificate în scopul stabilirii adevărului.

În procesul cercetării la fața locului, se impune necesitatea efectuării unei examinări minuțioase, porțiuni cu porțiuni a locului respectiv, astfel încât nici o zonă să nu rămână necercetată. Dacă una din zonele sale ar fi omise cu ocazia cercetării, ar putea să rămână nevalorificate diferite urme prețioase pentru stabilirea modului de comitere a faptei și de identificare a autorului ei, ceea ce ar fi de natură să ducă, în cele din urmă, chiar la imposibilitatea stabilirii adevărului, în cauza respectivă.

Locul săvârșirii infracțiunii, coincidența sau nu al acestuia cu locul reclamat, se determină în baza fixării și examinării căilor de pătrundere a făptuitorului acolo, deplasării și ieșirii lui, a urmelor de picioare, de țesături ș.a. O importanță deosebită în acest sens au împrejurările negative, urmele ce nu se încadrează logic în situația de la locul cercetat.

De exemplu: cadavrul găsit la marginea drumului în apropierea nemijlocită a unei localități urbane are leziuni corporale grave provocate cu un obiect ascuțit în regiunea abdominală. Deși îmbrăcămintea era impregnată cu sânge, în locul aflării lui s-a constatat o lipsă totală a urmelor de sânge. În schimb, pe haine s-au semnalat multiple urme de vegetație, ciulini, plantă ce nu crește în locul respectiv și în împrejurime. Versiunea că omorul a fost săvârșit în câmp sau pe imaș, în cele din urmă s-a confirmat.

⁶ E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, ed. a VI-a, Ed. Universul Juridic, București, 2015

Pe parcursul cercetării locului faptei comise organul de urmărire trebuie să stabilească tipul săvârșirii ei, cunoașterea acestei circumstanțe se impune de necesitatea determinării dacă persoană suspectă a putut sau nu săvârși infracțiunea, avându-se în vedere posibilitatea acesteia de a se afla în vedere momentul critic la locul faptei. Este cunoscut că majoritatea alibiurilor false se întemeiază pe exploatarea factorului de timp. Dacă spre exemplu când a avut loc fapta ilicită persoana suspectată nu se găsea acolo „se afirmă că ea, în mod obiectiv, nu poate participa la acțiunea criminală”. Stabilirea timpului comiterii infracțiunii oferă organului de cercetare posibilitatea de a urmări în timp activitatea persoanelor implicate și de a stabili pe această cale eventualitatea ajungerii lor la locul faptei, împrejurare de o deosebită semnificație la de mascare a falsului.

La precizarea timpului săvârșirii infracțiunii de un real folos pot fi înscrise de tot felul biletele de transport, teatrul sau cinema și firește, urmele, în special cele de sânge, țesături, salivă. Se va ține, de asemenea, cont de ora indicată de ceasul găsit la fața locului, de filele intacte ale calendarului, de becul aprins, de draperiile trase, de starea bucatelor de pe masă, de modificările produse de fenomenele naturii etc. În cazul infracțiunilor de omor, la stabilirea timpului comiterii faptei se va ține cont și de starea cadavrului (răcirea, deshidratarea și rigiditatea cadaverică).

Modul săvârșirii unei fapte penale, cuprinde mijloacele și metodele de pregătire și realizare a activității infracționale sau de acoperirea urmărilor acesteia. Alegerea de către făptuitor a unui anumit mod de operare din multitudinea de modalități posibile este condiționată, pe de o parte, de împrejurările și situația în care se acționează, iar pe de altă parte, deprinderile și experiența făptuitorului, inclusiv infracțională.

Stabilirea, la această etapă incipientă a procesului penal, a modului în care s-a activat este importantă din două motive:

- pentru determinarea activităților care urmează a fi întreprinse operativ în vederea administrării probelor necesare identificării faptei și a autorului ei. Dispunerea și efectuarea la timp a percheziției, ridicării de obiecte și documente, a altor activități speciale înlesnesc descoperirea și ridicarea armelor, instrumentelor, mijloacelor de transport și a altor obiecte folosite sau de care s-ar fi putut face uz la săvârșirea infracțiunii, iar prin verificarea în baza cartotecilor de evidență criminalistică a modului de operare se poate restrânge cercul persoanelor suspecte;

- pentru încadrarea juridică corespunzătoare faptei. După cum se știe modul în care se operează reprezintă o importantă circumstanță calificativă a mai multor categorii de infracțiuni, în special a celor violente, ca spre exemplu omorul premeditat (dacă se recurge la cruzime pentru suprimarea vieții sau la mijloace de natură să pună în pericol viața mai multor persoane), furtul și jaful, tâlhăria (săvârșite cu aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, prin pătrunderea încăperii), ș.a.

Prin urmare, efectuând cercetarea la fața locului, organul de urmărire penală trebuie să depună eforturi susținute pentru determinarea modului în care s-a activat aceasta, pe bună dreptate, reprezentând, în marea majoritate a cazurilor, punctul de plecare în desfășurarea activității de cercetare⁷. În acest scop se vor studia minuțios obiectele care într-un mod sau altul, au fost exploatate de către făptuitor sau de alte persoane implicate, urmele create la aplicarea armei, anumitor unelte,

⁷ P. Ciobanu, E. Stancu, Criminalistică. Tactica criminalistică, ed. Universul Juridic, București, 2017

instrumente etc. Astfel, în cazul unui furt săvârșit prin spargere, examinarea urmelor de pe obiectele forțate permite organului de urmărire penală stabilirea naturii instrumentului utilizat, modul în care acesta a fost aplicat, succesiunea operațiilor de pătrundere în încăpere și în consecință să decidă asupra modului de operare. La infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei, o atenție sporită se va acorda leziunilor corporale care, deseori, oferă date suficiente pentru o reprezentare exactă a modului în care s-a procedat la suprimarea vieții sau vătămarea integrității corporale.

O sarcină deosebit de importantă pe care trebuie să o rezolve cercetarea la fața locului rezidă în obținerea de informații de natură să contribuie la limitarea cercului de persoane din rândul cărora să se recruteze subiectul infracțiunii și în cele din urmă, să asigure identificarea acestora.

Examinarea minuțioasă a traseului parcurs de infractor, a căilor de pătrundere a acestuia la fața locului și de retragere de acolo, a spațiului perimetrului căruia s-a epuizat activitatea infracțională, a urmelor, instrumentelor și a mijloacelor de transport folosite, a altor obiecte, cum ar fi resturile de produse alimentare, mucerile de țigară, vesela utilizată ș.a., poate conduce la stabilirea numărului persoanelor participante tipologia acestora (sexul, vârsta, forța, deprinderile). Urmele de mâini, de picioare, de dinți, de sânge, spermă, salivă, asigură identificarea directă a persoanelor care le-au produs. Nu vor fi trecute cu vederea nici micourmele de îmbrăcăminte etc.

Valorificarea datelor obținute datorită cercetării la fața locului poate conduce la delimitarea motivului și scopului infracțional. De exemplu: în cazul unui omor, despre scopul urmărit se poate judeca după modificările materiale și starea bunurilor aparținând victimei. Lipsa unor atare modificări poate avea două explicații: omorul a

săvârșit din alte motive decât cele de acoperire (răzbunare, de ascundere a altei infracțiuni, gelozie), sau că făptuitorul urmărește interese materiale mai îndepărtate, ca obținerea de drepturi succesoriale, înlesniri contractuale ș.a.

Trebuie însă de avut în vedere eventualele înscenări la care infractorii experimentați recurg adeseori pentru ascunderea adevăratelor motive și a scopului infracțiunii. Practica cunoaște multiple cazuri în care se încearcă derutarea anchetei prin diverse înscenări (accidente sau fapte nesancționate penal).

Cunoașterea victimei și a calității acesteia are importanță, înainte de toate, pentru orientarea activității de cercetare, deoarece, în majoritatea cazurilor personalitatea ei, reprezintă punctul de plecare în activitatea logică de elaborare și verificare a versiunilor privind motivul și eventualul scop urmărit de făptuitor. După relațiile, funcțiile și îndeletnicirile victimei se poate delimita până la un cerc îngust persoanele suspectate de comiterea infracțiunii, determină desfășurarea activităților procesuale și extraprocesuale necesare reținerii acestora⁸.

Totodată, cunoașterea sub toate aspectele a victimei, a stării acesteia, în general, și anterior în momentul agresiunii, în special, asigură încordarea juridică a faptei, avându-se în vedere circumstanțele agravante prevăzute în legislația penală în vigoare (femeia însărcinată, persoana dependentă, bolnavă sau din alte motive aflată în stare de neputință, sau care se găsește în momentul agresiunii în îndeplinirea anumitor funcții de serviciu sau publice).

De obicei, stabilirea identității victimei și pe această cale a calității ei, nu reprezintă dificultăți mari, cu excepția cazurilor în care

⁸ M. Ruiu, *Criminalistică. Elemente de tactică criminalistică*, ed. Universul Juridic, București, 2014

persoanele cointeresate au întreprins măsuri de disimulare prin deghizarea exteriorului victimei în viață, dezmembrarea și desfigurarea cadavrului, cazuri de altfel, nu atât de frecvente.

La fața locului, date referitoare la persoana victimei și la calitățile sale se obțin prin examinarea urmelor, a obiectelor și documentelor existente, dar și în baza comunicării cu persoanele prezente. În ce privește cadavrele necunoscute, în vederea identificării lor se aplică mai multe metode.

În raport cu natura faptei cercetarea la fața locului va urmări stabilirea efectelor dăunătoare ale infracțiunii sau ale faptei, al cărei caracter penal urmează a fi stabilit și a factorilor care au cauzat sau favorizat declanșarea acestora, a altor împrejurări de fapt de natură să contribuie la realizarea în mod conștient a măsurilor profilactice în conformitate cu cerințele legislației procesual penale în vigoare.

I.2. Considerații privind reglementarea procesual penală

Procedeu probator, denumit în Codul de procedură penală din România, cercetarea la fața locului (art. 192 Cod procedură penală) - cunoscut în legislațiile occidentale și ca cercetarea scenei infracțiunii sau scena crimei, cum este cazul sistemului judiciar detip anglo-saxon, ori american, reprezintă actul de debut al investigațiilor în fapte de pericolozitate deosebită: omucideri, violuri sau tâlhării urmate de moartea victimei, distrugerii, catastrofe sau, accidente grave, infracțiuni din domeniul crimei organizate ș.a.

Conform prevederilor cuprinse în Titlul IV Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii, Capitolul VIII Cercetarea la fața locului și reconstituirea, art. 192 Cod de procedură penală, cercetarea la fața locului se efectuează:

- Atunci când este necesară constatarea directă în scopul determinării sau clarificării unor împrejurări de fapt ce prezintă importanță pentru stabilirea adevărului;

- Ori de câte ori există suspiciuni cu privire la decesul unei persoane.

Astfel cercetarea la fața locului se poate efectua, de exemplu, atunci când sunt necesare: constatarea situației locului infracțiunii; descoperirea și fixarea urmelor infracțiunii: stabilirea poziției și a stării mijloacelor materiale de probă și a împrejurărilor în care a fost comisă infracțiunea.

Referitor la înțelesul termenului de fața locului sau deloc al săvârșirii faptei, așa cum este folosit, uneori, în practică ori în literatura de specialitate (sau de scenă a infracțiunii, în Occident), trebuie făcută o precizare: prin această expresie se are în vedere nu numai locul propriu-zis al săvârșirii infracțiunii, ci și zonele mai apropiate sau alte locuri din care se pot desprinde date referitoare la pregătirile, comiterea și urmările faptei, inclusiv căile de acces și de retragere a autorului din câmpul infracțional⁹. În legătură cu termenul analizat, există și o interpretare legală potrivit căreia, prin locul săvârșirii infracțiunii „se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs urmarea acesteia” [art. 41 alin. (2) Cod procedură penală].

Astfel, potrivit cu prevederile art. 192 Cod procedură penală, cercetarea la fața locului poate fi dispusă motivat de către organul judiciar, ori de câte ori se consideră necesar să se apeleze la acest procedeu probator. În faza de urmărire penală, cercetarea la fața locului este dispusă printr-o ordonanță motivată a organului de urmărire penală, după începerea urmăririi penale.

⁹ V. Bercheșan, Cercetarea penală - îndrumar complet de cercetare penală, Ed. Icar, București, 2001

Cercetarea la fața locului nu se efectuează în mod obligatoriu în prezența martorilor asistenți. Organele judiciare trebuie să încunoștințe părțile sau subiecții procesuali principali cu privire la efectuarea cercetării la fața locului în situația în care aceștia și-au exprimat dorința de a participa la actele de urmărire penală. De asemenea, neparticiparea părților sau a subiecților procesuali încunoștințați nu împiedică efectuarea cercetării la fața locului. Când suspectul sau inculpatul nu poate fi adus la cercetarea la fața locului, în cazul în care este reținut sau arestat preventiv ori la domiciliu, organele de urmărire penală îi pun în vedere că are dreptul să fie reprezentat și îi asigură, la cerere, reprezentarea.

În faza de judecată, cercetarea la fața locului este dispusă de către instanța de judecată, printr-o încheiere, după începerea cercetării judecătorești. Instanța de judecată efectuează cercetarea la fața locului cu citarea persoanei vătămate ori a părților și în prezența procurorului, când participarea acestuia la judecată este obligatorie¹⁰. Avocatul ales sau din oficiu al inculpatului, al persoanei vătămate, părții civile și al părții responsabile civilmente are dreptul să participe la cercetarea la fața locului.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate interzice persoanelor care se află ori care vin la locul unde se efectuează cercetarea la fața locului să comunice între ele sau cu alte persoane, ori să plece înainte de terminarea cercetării la fața locului. Organele judiciare pot dispune participarea medicului legist sau a oricăror persoane a căror prezență o consideră necesară la cercetarea la fața locului.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată încheie un proces-verbal în

legătură cu activitatea desfășurată cu ocazia cercetării la fața locului, cu privire la constatările efectuate, urmele și obiectele găsite și ridicate, acesta constituind mijloc de probă¹¹.

I.3. Importanța cercetării la fața

Importanța cercetării la fața locului este subliniată în literatura de specialitate, atât procesual penală, cât și criminalistică, marea majoritate a autorilor fiind de acord că ne aflăm în fața unui procedeu probator cu adâncă semnificație în aflarea adevărului.

Deplasarea organului judiciar la fața locului este „una dintre cele mai eficiente măsuri procedurale”¹². Faptul că organul de urmărire penală, ca și instanța de judecată, au posibilitatea să investigheze direct locul săvârșirii faptei și să evalueze consecințele infracțiunii, să stabilească împrejurările în care a fost comis actul penal și să-l identifice pe autor - prin descoperirea, fixarea, ridicarea și cercetarea criminalistică a urmelor, a mijloacelor materiale de probă - este de natură să contribuie efectiv la realizarea scopului procesului penal.

Iată de ce, pe bună dreptate, se afirmă despre cercetarea la fața locului că aceasta nu este un simplu act inițial de urmărire penală, ci o activitate de maximă importanță cu caracter imediat și de neînlocuit, în multe situații fiind aproape imposibil de repetat, în aceleași condiții și cu aceleași rezultate.

De altfel, în infracțiuni de genul celor menționate, îndeosebi la omucideri, examinarea locului faptei este „partea cea mai importantă a cercetării cauzei penale”. Explicația constă în aceea că locul săvârșirii unei fapte penale este cel mai bogat în urme

¹⁰ V. Dongoroz, G. Daringa, S. Kahane și alții, Noul Cod de procedură penală și Codul de procedură penală anterior. Prezentare comparativă, Ed. Politică, București, 1969

¹¹ M. Udriou, Sinteze și grile. Procedură penală. Partea generală. Noul Cod de procedură penală, Ed. C.H. Beck, București, 2014

¹² I. Mircea, Criminalistică, Ed. Lumina Lex, București, 2010

sau date referitoare la infracțiune și la autorul acesteia, așa că, de modul în care se efectuează întreaga cercetare, căutare și ridicarea urmelor sau a probelor materiale, ca și fixarea rezultatelor, va depinde într-o mare măsură soluționarea cazului, identificarea autorului, a celorlalți participanți la comiterea faptei penale.

I.4. Obiectivele cercetării la fața locului

Obiectivele cercetării la fața locului, în esență sunt următoarele¹³:

a. Cunoașterea și investigarea directă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată a scenei infracțiunii sau a locurilor înscrise în categoria „locului faptei”. Contactul direct, nemijlocit, al organului judiciar cu ceea ce este denumită „scena” sau „ambianța” locului infracțiunii, servește la formarea unei imagini exacte asupra cadrului în care s-a comis fapta, la determinarea poziției și distanței dintre obiectele principale, ș.a.¹⁴;

a. Descoperirea, fixarea și ridicarea urmelor infracțiunii, a mijloacelor materiale de probă. Descoperirea urmelor, urmată de interpretarea lor imediată la fața locului, este de natură să ofere indicii, cel puțin cu caracter general, cu privire la natura faptei și chiar la persoana autorului;

c. Obținerea de date cu privire la modul de operare al făptuitorului, la numărul de persoane care au luat parte la comiterea infracțiunii. Din cercetarea la fața locului se poate deduce modul în care s-a desfășurat activitatea infracțională, începând din momentul pătrunderii autorului în câmpul cercetat și terminând cu retragerea sa;

d. Identificarea eventualilor martori, întrucât în funcție de condițiile concrete ale locului și momentului săvârșirii faptei, se poate stabili dacă, și în ce măsură, activitatea infractorului putea fi percepută de cineva. Această precizare se impune deoarece nu sunt puține cazurile în care sunt găsiți imediat martori ai evenimentului;

e. Elaborarea unor versiuni generale privind fapta penală și participanții la săvârșirea acesteia, cel puțin cu caracter provizoriu. Sarcinile cercetării la fața locului sunt, în fond, obiective ale anchetei, așa cum au fost detaliate în capitolul consacrat organizării anchetei penale.

II. Analiza regulilor tactice ale cercetării la fața locului

II.1. Cadrul tactic general al cercetării la fața locului

Cercetarea propriu-zisă la fața locului presupune respectarea unor reguli tactice cu caracter general, aplicabile în întreaga cercetare, astfel încât să se ajungă la scopul propus. În acest sens, este remarcabilă preocuparea autorilor de specialitate de a desprinde și sintetiza, pe baza practicii judiciare, cele mai importante reguli care trebuie respectate în efectuarea acestui act procedural. În lucrările de specialitate, enunțarea regulilor generale ale cercetării la fața locului diferă, desigur firesc, de la un autor la altul, fără a se omite, însă, aspectele esențiale.

Principalele elemente tactice, de natură să orienteze activitatea echipei decercetare la fața locului sunt, în esență, următoarele:

Cercetarea la fața locului se efectuează cu maximă urgență. Este de la sine înțeles că cercetarea la fața locului trebuie să fie făcută cu maximă urgență, practic, imediat după ce organul de urmărire penală a fost sesizat despre săvârșirea unei infracțiuni.

Această cerință, de o importanță deosebită, este obligatorie cel puțin sub două aspecte:

¹³ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, ed. Universul Juridic, București, 2015

¹⁴ N. Volonciu (coord.) A.S. Uzlau, *Codul de procedură penală comentat*, ediția a 3-a, ed. Hamangiu, București, 2017

Prin scurgerea timpului, există pericolul producerii unor modificări la locul faptei și al dispariției sau degradării urmelor. Asemenea modificări pot fi determinate nu numai de acțiunea autorului care caută să înlăture urmele faptei sale, ci și de acțiunea unor factori neutri, cum sunt condițiile meteorologice, caracterul perisabil al unor urme, în special cele biologice, precum și intervenția unor persoane care caută să restabilească ordinea sau să afle ce s-a întâmplat.

Prin prezența imediată a organului de urmărire penală la fața locului se creează posibilitatea identificării unor martori, fără a se exclude chiar surprinderea autorului la locul infracțiunii.

Urgența cercetării la fața locului este, în fond, o reflectare a principiului operativității aplicat la întregul proces, dar și la activitățile de cercetare criminalistică. O cercetare urgentă, operativă, determină o reducere avansului de timp pe care autorul faptei îl are înaintea organului judiciar.

Cercetarea la fața locului se efectuează complet și detaliat. Această cerință trebuie dublată de obiectivitate și conștiințozitate, astfel încât locul faptei să fie cercetat sub toate aspectele, indiferent de versiunea pe care echipa de cercetare este tentată să o atribuie evenimentului cercetat. De exemplu, în ipoteza unei morți violente cu aparență de sinucidere, este necesar ca cercetarea să nu se rezume la surprinderea elementelor ce pot confirma această versiune, ci să se aprofundeze cercetarea pentru a se stabili cu precizie dacă nu este un omor disimulat printr-o sinucidere.

Subliniez, în aceeași idee, necesitatea de a se acorda atenție fiecărui detaliu prin cercetarea minuțioasă a întregului loc al faptei, bineînțeles, fără a se insista asupra amănunțurilor care, în mod evident, nu au legătură cu fapta. Atrag atenția că această regulă, vizând minuțiozitatea investigațiilor,

impune echipei de cercetare să-și focalizeze atenția în două direcții principale:

Descoperirea și cercetarea riguroasă a urmelor, îndeosebi a urmelor latente, a celor biologice precum și a microurmelor care sunt, de regulă, imposibil de evitat de către infractor. Descoperirea urmelor biologice și a microurmelor reclamă însă, pe lângă pricepere, și multă răbdare din partea persoanelor ce efectuează cercetarea, precum și o tehnologie adecvată, modernă, de prelevarea acestui tip de urme.

Clarificarea împrejurărilor negative, respectiv a „neconcordanței” dintre starea locului faptei și fapta ori împrejurările cauzate (vezi, de pildă; lipsa urmelor de sânge, care normal, ar fi trebuit să existe) este mai mult decât importantă, deseori acestea reprezentând încercări desimulare sau disimularea unor fapte penale.

Conducerea și organizarea competență a cercetării la fața locului. Organizarea și conducerea eficientă a activității echipei de cercetare la fața locului constituie o condiție esențială pentru realizarea sarcinilor specifice actului procedural analizat. Tactic, această cerință se materializează prin:

Cercetarea în echipă care presupune, în primul rând, o conducere unică. De exemplu, în ipoteza cercetării la fața locului a unei omucideri, echipa de cercetare este alcătuită din procuror, inspecți și agenți de poliție din formațiile de criminalistică și judiciare, precum și din medicul legist. Potrivit prevederilor legii, conducerea echipei revine procurorului.

Conducerea unitară este determinată de importanța pe care o reprezintă, în general, cercetarea la fața locului, în special, de caracterul particular, propriu cercetării în echipă. De aceea aceasta se supune următoarelor cerințe:

- Conlucrarea fără rezerve, pe toate planurile, între membrii echipei de cercetare sau de investigație.

- Informarea permanentă a conducătorului cercetării, care va centraliza toate datele obținute¹⁵.

Este total contraindicat să se considere de către unul sau altul dintre membrii echipei că activitatea sa este cea mai importantă și că numai prin aportul său cazul poate fi rezolvat. Viața demonstrează cu prisosință că aflarea adevărului este, în fond, rezultatul activității mai multor factori antrenați în soluționarea cauzei penale, chiar dacă unii au o contribuție semnificativă.

Anchetatorii orgolioși, vanitoși trebuie să facă un efort, să-și controleze aceste trăsături de personalitate; în fond, este o regulă elementară de deontologie profesională.

Organizarea activității este privită sub dublu aspect:

- a. Fiecare dintre membrii echipei de cercetare va avea de îndeplinit sarcini concrete și precise, potrivit atribuțiilor sale în cadrul echipei. Aceste sarcini se cer rezolvate integral și cât mai operativ posibil.

- b. Organizarea desfășurării activităților de investigare trebuie să se facă într-o ordine bine stabilită, într-o succesiune firească, și anume:

- Orientarea în zona în care se află situat locul faptei;
- Determinarea și examinarea în ansamblu a locului faptei;
- Căutarea, descoperirea și ridicarea urmelor sau a probelor materiale;
- Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului. Succesiunea acestor activități trebuie privită numai într-un sens dinamic, pentru că, așa cum se va vedea, între activitățile menționate nu poate fi vorba de o delimitare categorică, ci de o întrepă-

trundere. Spre pildă, după descoperirea sau revelarea urmelor are loc fixarea acestora prin fotografiere și, numai după aceea, sunt ridicate obiectele purtătoare de urme, sau urmele ca atare, acestea fiind în funcție și de etapa în care se află cercetarea la fața locului. Luarea unor măsuri de ordine la fața locului. Acestor măsuri trebuie să li se supună inclusiv membrii echipei și chiar superiorii acestora, care, iară a participa efectiv la cercetare, vin să se informeze asupra celor întâmplate sau să dea anumite indicații, cu toate că nu întotdeauna sunt specializați în domeniu.

Față de unele realități ale practicii de specialitate, pentru reușita cercetării locului faptei, este deosebit de important ca echipa de cercetare, conducătorul acesteia, să fie lăsați să acționeze în liniște, iară a se interveni din afară, decât dacă este absolut necesar, și mai ales, oportun.

Evitarea pătrunderii la locul faptei a persoanelor neautorizate sau neavenite.

Se constată uneori, în practică, mai ales în cazurile deosebite, cum sunt, de pildă, omuciderile, distrugerile cu consecințe grave ș.a., că, la fața locului, pe lângă membrii echipei de cercetare, mai sunt prezente și alte persoane cu anumite responsabilități din cadrul organelor judiciare sau din alte domenii. Acestora li se adaugă tot mai frecvent ziariștii. Câteodată, aceștia pătrund chiar printre primii în zona cercetată pentru a-și face o idee despre ce s-a întâmplat, sau pentru a formula ipoteze cu privire la natura și gravitatea faptelor. Nu întotdeauna aceste persoane respectă regulile cercetării la fața locului, unele din acestea, chiar elementare, de bun simț, cum ar fi evitarea creării de noi urme, atingerea sau modificarea poziției unor obiecte etc.

Reprezentanții presei sau televiziunii pot să asiste, în aceleași condiții de ordine și corectitudine la actele de investigație, dar în afara perimetrului scenei infracțiunii. Față

¹⁵ G.I. Olteanu, Considerații considerații cu privire la tactica efectuării cercetării la fața locului, Ed. AIT Laboratories, București, 2004

de aceștia, magistratul și membrii echipei de cercetare trebuie să dea dovadă de sobrietate, de o anumită fermitate dacă jurnaliștii sunt excesiv de curioși, furnizându-le date care pot face obiectul publicării în faza inițială a anchetei, fără să influențeze negativ evoluția investigațiilor, să trezească anumite ecouri nedorite în opinia publică, prin exagerări, afirmații neconforme cu realitatea sau care, pur și simplu, să servească făptuitorilor.

Fixarea integrală și obiectivă a rezultatelor cercetării. Fixarea integrală, obiectivă, a tuturor aspectelor care pot servi la clarificarea cazului, este o altă cerință de maximă importanță în efectuarea unei cercetări la fața locului de bună calitate.

În primul rând, potrivit prevederilor art. 131 C.pr. pen., după efectuarea cercetării la fața locului se încheie un proces-verbal. Acesta constituie principalul mijloc procedural de fixarea celor constatate de către organul judiciar. Este descrisă amănunțit și cu precizie situația locului faptei, a urmelor descoperite, a obiectelor examinate și a celor ridicate în vederea cercetării, a poziției și stării celorlalte mijloace materiale de probă etc.

Mențiunile cuprinse în procesul-verbal vor reflecta caracterul obiectiv, complet al cercetării, folosindu-se formulări clare, precise, concise, din care să rezulte că nu a fost omis nici un amănunt, nici un element util stabilirii adevărului, precum și evitându-se expresiile ambigue sau echi-voce, de natură să conducă la confuzii sau alte interpretări. Este necesară folosirea unei terminologii conforme cu dreptul procesual penal, clare și riguroase, potrivit specificului cercetării.

Consemnările se vor limita strict la constatările făcute direct de organul de urmărire penală în timpul cercetării, iar nu la aspecte inexistente în acel moment. Nu este permisă consemnarea unor stări de fapt

inexistente în momentul cercetării, chiar dacă martorii oculari indică cu certitudine schimbarea poziției unor obiecte, a cadavrului etc. Aceste aspecte sunt menționate separat, urmând ca stabilirea situației inițiale a locului faptei să se realizeze în timpul urmăririi penale, pe baza declarațiilor martorilor, învinuitului, victimei, ca și prin procedee probatorii de genul reconstituirii.

Modalitățile tehnice de fixare sunt: executarea de schițe, de fotografii, de înregistrări pe bandă video-magnetică, modalități care sunt menite să asigure evidența probatorie și să confere un plus de obiectivitate cercetărilor la fața locului.

II.2. Măsurile preliminare cercetării la fața locului

De regulă, măsurile preliminare sunt luate de polițiștii care se deplasează la fața locului înaintea echipei de cercetare, formată din organul de urmărire penală competent în cauză, din specialiști criminaliști etc. Aceștia sunt obligați să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amânare, chiar dacă privesc o cauză care nu este de competența lor și să ia măsurile ce se dovedesc absolut necesare.

Sintetizând principalele direcții tactice de acțiune prin luarea primelor măsuri, considerate la fel de importante ca și cercetarea propriu-zisă a locului faptei, constatăm că acestea pot fi grupate în câteva mari categorii.

Determinarea locului săvârșirii faptei, punerea lui sub pază și protejarea urmelor. Menținerea aspectului inițial al locului faptei, precum și conservarea urmelor este o măsură esențială pentru evitarea unei posibile acțiuni distructive a persoanelor curioase (așa-numitul „val al curioșilor”), a amatorilor de senzații tari care, numai în câteva momente, pot schimba înfățișarea locului faptei sau distruge urmele infrac-

țiunii. Este total contraindicat să se atingă sau să se modifice poziția unor obiecte, dacă situația nu o impune cu necesitate (salvarea victimelor sau înlăturarea unor pericole).

Prin stabilirea exactă a perimetrului scenei infracțiunii se previne o eventuală încercare a autorului infracțiunii de a șterge urmele faptei sale. Măsura se impune și pentru prevenirea acțiunii unor factori cu caracter obiectiv, cum sunt, de exemplu, condițiile meteorologice, mai ales dacă fapta a fost comisă într-un loc deschis.

Fixarea tuturor împrejurărilor care, cu timpul, se pot modifica sau pot dispărea. În funcție de situația concretă, organului de urmărire penală îi revine o sarcină dificilă, în sensul că va fi obligat să rețină o multitudine de împrejurări, unele dintre ele cu caracter trecător. Astfel:

- Ora exactă a sosirii organelor de cercetare penală;
- Poziția și starea ușilor, ferestrelor și perdelelor;
- Prezența unor mirosuri deosebite și, în general, caracterul acestora;
- Starea în care se găsea lumina (stinsă, aprinsă);
- Poziția mobilei și a altor obiecte din încăpere;
- Funcționarea unor aparate sau instrumente casnice;
- Poziția telefonului, a tabletei, ș.a.

Pe lângă acestea, mai trebuie observată ora indicată de ceasul aflat la locul faptei ori la mâna victimei; starea ușilor, dacă sunt închise, deschise sau încuiate și de ce parte este cheia; atmosfera din încăperi; caracterul mirosului (de țigări, gaz, mâncare, substanțe toxice sau explozive etc.)¹⁶.

Acordarea primului ajutor victimelor. Prima măsură ce se întreprinde la fața locului este, în fapt, acordarea primului ajutor victimelor, dacă acestea mai sunt în viață sau dacă nu există certitudinea instalării morții. În ipoteza transportării victimelor la spital, va fi fixată poziția inițială a acestora, de regulă prin desenare cu creta, precum și poziția obiectelor din apropiere. Cu alte cuvinte, vor fi reținute aceleași împrejurări menționate, prevenindu-se orice fel de modificări ale „scenei” infracțiunii.

Dacă starea victimei o permite, aceasta poate fi întrebată ce s-a întâmplat și dacă cunoaște persoanele antrenate în săvârșirea faptei. De asemenea, nu trebuie omis să se rețină starea îmbrăcămintei și a eventualelor urme de pe hainele sau încălțăminteia acesteia.

Prevenirea sau înlăturarea unor pericole iminente. În diverse împrejurări, se impune deseori luarea de măsuri vizând înlăturarea unor pericole, cum ar fi, de pildă, incendiile, exploziile, inundațiile etc. În cazul unor accidente grave de muncă, al accidentelor de trafic, feroviare, navale sau aeriene, se impune degajarea rapidă a victimelor, prevenirea extinderii pagubelor ș.a.

Majoritatea acestor activități vor crea anumite dificultăți cercetării locului faptei prin modificările pe care le produc, în mod firesc, dar nu poate fi avută în vedere nici o altă alternativă. Prin urmare, organele judiciare prezente primele la fața locului au datoria de a reține, de a fixa cât mai multe aspecte care să servească la stabilirea situației inițiale, apelându-se la fotografiieri sau înregistrări video.

Identificarea martorilor și reținerea eventualelor persoane suspecte. Această operație, care numai aparent se situează într-un plan mai îndepărtat al măsurilor preliminare, poate avea o pondere deosebită în stabilirea adevărului. Astfel, martorilor care au perceput direct un anumit act

¹⁶ N.E. Buzatu, *Criminalistică*, ed. ProUniversitaria, București, 2013

infrațional le sunt încă foarte proaspete în memorie o serie de date ce pot fi redade cu destulă exactitate, nefiind alterate decisiv de diverși factori subiectivi sau obiectivi.

Pe de altă parte, însuși eventualul autor al faptei are posibilități mult mai reduse de a preveni identificarea sa prin distrugerea urmelor, debarasarea de obiectele de care s-a servit în comiterea faptei, crearea de alibiuri false. Reținerea sa, precum și a oricărei persoane suspecte este absolut necesară, însă în condițiile legii.

II.3. Reguli tactice specifice efectuării cercetării propriu-zise la fața locului

Primele măsuri luate de organul competent să efectueze cercetarea. O dată sosită echipa însărcinată să efectueze cercetarea la fața locului, conducătorul acesteia are obligația să inițieze câteva măsuri destinate pregătirii cercetării propriu-zise. Aceste măsuri vor fi diferențiate în funcție de natura cazului cercetat, precum și de eventuala prezență la locul faptei a unui organ de cercetare penală care a întreprins deja unele activități cu caracter preliminar, înaintea sosirii echipei.

În ipoteza în care nu a fost luată o astfel de măsură, este de la sine înțeles că vor fi desfășurate acele activități care reclamă o maximă urgență, menționate anterior și asupra cărora nu mai revin¹⁷.

În situația în care cercetarea propriu-zisă a fost precedată de acțiuni premergătoare, atunci pregătirea cercetării efective va consta în:

a) Completarea măsurilor vizând salvarea victimelor. Înlăturarea pericolelor și conservarea urmelor;

b) Examinarea rapidă a locului faptei, delimitarea sa exactă și întărirea măsurilor de pază;

c) îndepărtarea tuturor persoanelor inutile și reținerea celor care au făcut sesiizarea, a martorilor, a persoanelor suspecte, precum și a tuturor celor care pot fi selecționați în calitate de martori asistenți. Se recomandă ca martorii să nu comunice între ei, pentru a nu se influența reciproc, iar persoanele suspecte să stea separat, desigur, sub pază;

d) Stabilirea precisă a sarcinilor ce revin fiecărui membru al echipei și indicarea ordinii în care vor fi îndeplinite activitățile de cercetare;

e) Obținerea unor prime informații referitoare la faptă, la locul în care a fost săvârșită, ca și la persoanele antrenate în comiterea ei, inclusiv cu privire la identitatea celor reținuți la fața locului, indiferent de calitatea lor.

Cercetarea propriu-zisă a locului faptei se va face cu respectarea strictă a regulilor tactice generale enunțate la începutul acestei secțiuni. Bineînțeles, aplicarea regulilor în discuție se face și în funcție de specificul zonei cercetate (locuri închise sau deschise), de modificările aduse. De asemenea, în organizarea activității, șeful echipei de cercetare va trebui să aibă în vedere și aplicarea altor reguli tactice specifice cercetării ca atare:

a) Limitarea numărului de persoane care pătrund în zona cercetată la strictul necesar. În faza de pregătire, la locul faptei va pătrunde numai șeful echipei, însoțit, eventual, de un ajutor sau de medicul legist, dacă infrațiunea s-a soldat cu victime omenești. În continuare, dacă se consideră necesar și posibil, va fi folosit câinele de urmărire, după care își vor începe activitatea ceilalți membri ai echipei;

¹⁷ E. Stancu, op.cit., p. 368; printre primele măsuri luate de șeful echipei, autorul menționează stabilirea exactă a locului crimei, blocarea ieșirilor, îndepărtarea persoanelor inutile, reținerea martorilor utili și a persoanelor suspecte, examinarea rapidă a victimei, stingerea și ridicarea hârtiilor care ard, notarea mirosurilor care se degajă, inspectarea locului etc.

b) Prevenirea oricărei modificări în starea sau poziția lucrurilor, paralel cu conservarea urmelor și evitarea creării altor urme care pot dezorienta cercetarea. Pentru aceasta, se va indica curățarea încălțămintei de noroi, praf, resturi vegetale etc., se va interzice fumatul și aducerea de obiecte ce nu servesc operațiilor de cercetare;

c) Fixarea căilor de acces și de deplasarea membrilor echipei în perimetrul locului faptei, precum și în locul în care urmează să fie depozitate mijloacele materiale de probă descoperite, a altor obiecte ce urmează să fie ridicate și transportate la laboratoarele de specialitate;

d) Purtarea echipamentului de protecție (costum, mănuși, mască) pentru protejarea urmelor și prevenirea contaminării acestora, mai ales în cazul urmelor biologice;

e) Interzicerea comentariilor, aprecierilor sau discuțiilor privind natura faptei, împrejurările în care a fost săvârșită, starea urmelor ș.a., pentru a nu influența, într-un mod sau altul, desfășurarea cercetării, ca și pe martorii prezenți la fața locului.

II.3.1. Cercetarea în faza statică

În faza statică a cercetării se procedează la o examinare atentă a locului faptei, atât în ansamblul său, cât și pe zonele mai importante, fără a se aduce nici o modificare acestuia.

Cercetarea poate începe de la centru și continua spre marginea locului faptei, sau de la obiectul principal, cum ar fi de exemplu, corpul victimei, focarul unui incendiu, o casă de bani spartă etc. În locurile închise, cercetarea se poate desfășura de-a lungul pereților încăperii, iar, în locurile deschise, pe porțiuni de teren bine delimitate de la centru spre margine sau invers. Nu se exclude posibilitatea efectuării cercetării, ținându-se seama de drumul presupus a fi fost urmat de autorul

infrațiunii. Dintre activitățile mai importante desfășurate în faza statică a cercetării, menționăm următoarele:

a) Stabilirea stării și poziției mijloacelor materiale de probă, a urmelor vizibile, a urmelor materie ș.a., așa cum au fost găsite de echipa de cercetare;

b) Măsurarea distanței dintre obiectele principale, dintre acestea și urme sau locuri de acces, aspect de natură să servească la clarificarea unor împrejurări ale cauzei;

c) Executarea de fotografii de orientare, schiță și fotografii ale obiectelor principale, precum și fixarea prin înregistrare videomagnetice;

d) Determinarea eventualelor modificări survenite anterior sosirii echipei de cercetare. Se recomandă ca, pentru stabilirea operativă a schimbărilor intervenite în câmpul infrațiunii, să se recurgă la ajutorul unui martor care cunoaște bine locul faptei sau care a asistat la producerea evenimentului.

În funcție de particularitățile locului faptei - cum ar fi, de exemplu, un apartament, magazie, hală de uzină, curte, drum public etc. - Organul judiciar are obligația să fixeze imaginea exactă a întregului tablou al faptei, prin stabilirea stării și poziției ușilor și ferestrelor, a mobilierului, a aparatelor și instalațiilor (casnice și industriale), a celor mai diverse obiecte, a urmelor, ș.a.

Din coroborarea rezultatelor acestor prime investigații cu elementele deduse din modificările aspectului normal al locului faptei și consecințele propriu-zise ale actului infracțional, pot fi obținute date importante referitoare la natura faptei, la timpul și împrejurările în care a fost săvârșită și chiar la făptuitor. De exemplu, pot fi obținute unele date din interpretarea modului în care a pătruns într-o încăpere, a modului în care a fost primit, ca o cunoștință sau ca un intim.

În legătură cu autorul faptei, se poate stabili dacă acesta era familiarizat cu locul faptei, dacă a acționat singur sau împreună cu alte persoane. De exemplu, în cercetarea unei morți violente, a fost descoperit cadavrul unui bărbat, de vârstă mijlocie, cântărind cca. 90 kg, spânzurat într-un pod. Mobila din încăperea în care locuia singur era în acea neorânduială specifică luptei dintre mai multe persoane, iar în bucătărie erau începute pregătirile de servirea mesei. Prima ipoteză formulată pe baza acestor date inițiale a fost formulată în sensul că fapta a fost săvârșită de cel puțin două persoane și că nu poate fi vorba de o sinucidere.

II.3.2. Cercetarea în faza dinamică

Faza dinamică este cea mai complexă și laborioasă etapă a cercetării la fața locului, întrucât presupune participarea tuturor membrilor echipei la efectuarea investigațiilor și folosirea integrală a mijloacelor tehnico-științifice criminalistice aflate la dispoziția lor. Acest moment al cercetării presupune:

Examinarea amănunțită a corpului victimelor, a fiecărui obiect presupus purtător de urme sau care a servit la săvârșirea infracțiunii, fiind permisă atingerea sau schimbarea poziției lor.

Totodată, o atenție deosebită este acordată descoperirii, fixării și ridicării urmelor infracțiunii, potrivit tipului și naturii acestora (urme de mâini, de picioare, urme biologice, urme ale instrumentelor de spargere, micro urme etc.), în această categorie incluzând și mijloacele materiale de probă.

Se impune respectarea cu strictețe a regulilor tehnice criminalistice de protejare corespunzătoare acestora, de etichetare și de sigilarea coletelor. În executarea fotografiilor și înregistrărilor video de detaliu, a măsurătorilor fotografice bidimensionale, se

finalizează schița locului faptei și se începe redactarea procesului-verbal.

De asemenea, se fac investigații pentru obținerea de date cât mai complete, încă din această fază, în legătură cu victima (preocupări, cerc de relații, rude), cu locul în care s-a săvârșit infracțiunea, cu posibilități făptuitori ș.a., organul judiciar evitând însă orice fel de comentarii cu privire la aspectele cunoscute.

Se iau primele declarații martorilor și victimei, dacă mai sunt la fața locului, inclusiv persoanelor suspecte. Declarațiile vor fi luate, firește separat, fără a se face aprecieri din partea organului judiciar, fără a se influența persoanele ascultate într-un anumit mod, respectându-se regulile tactice ale ascultării specifice fazei de anchetă. Este recomandabil ca declarațiile să fie înregistrate pe bandă de magnetofon. În ipoteza în care la fața locului s-au făcut și înregistrări videomagnetice, este indicat să se verifice calitatea înregistrării, pentru o eventuală reluare a acesteia, dacă nu este reușită.

Clarificarea împrejurărilor negative determinate de neconcordanța dintre situația de fapt și evenimentul presupus că s-ar fi produs, de absența unor urme sau obiecte care, în mod normal, ar fi trebuit să existe la fața locului. De pildă, la fața locului a fost descoperit un cadavru cu plăgi tăiate profund, fără ca în jur să fie vreo urmă de sânge, în timp ce ușa încăperii era încuiată cu cheia pe dinăuntru, iar ferestrele închise și fără urme de forțare.

Necesitatea clarificării împrejurărilor negative reprezintă un argument pentru examinarea amănunțită a fiecărei porțiuni de teren, a fiecărui obiect, chiar dacă, în aparență, nu are nici o legătură cu fapta cercetată. Numai astfel este posibil să se explice de ce lipsesc unele urme care, în mod firesc, ar fi trebuit să existe, în timp ce

alte urme sau obiecte nu își găsesc o justificare imediată.

În multe cazuri, împrejurările negative relevă intenția autorilor unor infracțiuni de a masca caracterul faptei lor sau, pur și simplu, de a deruta cercetările. Astfel, cu prilejul cercetării la fața locului, cadavrul unei persoane a fost găsit pe calea ferată, prezentând multiple traumatisme, inclusiv secționarea unei părți a capului. Pe baza interpretării datelor obținute inițial, s-a conchis că moartea s-a datorat unui accident. Ulterior, au fost obținute noi date, cadavrul a fost deshumat și supus unei noi expertize medico-legale stabilindu-se că moartea a fost cauzată de o lovitură de topor aplicată în cap. Prima versiune a fost formulată eronat și din cauza faptului că, în momentul cercetării locului faptei, s-a trecut cu vederea absența urmelor de sânge specifice unui asemenea accident.

II.4. Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului

Potrivit prevederilor art. 195 C.pr. pen. despre efectuarea cercetării la fața locului se încheie un proces-verbal, care reprezintă mijlocul procedural principal de fixarea rezultatelor acestui act inițial de urmărire penală. Procesului-verbal i se pot anexa fotografii, schițe, desene ori alte asemenea lucrări, cum ar fi, de exemplu, rolele de film sau benzile videomagnetice.

Procesul-verbal. Procesul-verbal încheiat în vederea fixării rezultatelor cercetării la fața locului se numără printre mijloacele de probă cu o semnificație deosebită în soluționarea cauzei penale. El va trebui să corespundă anumitor cerințe, o bună parte stabilite în mod expres de legiuitor.

Din punctul de vedere al formei și cuprinsului, procesul-verbal va conține următoarele mențiuni, indicate în art. 195 C.pr. pen.:

- Data și locul unde este încheiat;

- Indicarea ordonanței sau a încheierii prin care s-a dispus măsura;

- Numele, prenumele și calitatea celor care îl încheie;

- Numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când există;

- Descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate;

- Numele, prenumele, ocupația și adresa persoanelor la care se referă procesul-verbal, obiecțiile acestora;

- Mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

Raportându-ne la structura procesului-verbal - formată dintr-o parte introductivă, o parte descriptivă și o încheiere - subliniem ponderea părții descriptive, însăși legea procesul penală impunând necesitatea descrierii amănunțite a situației locului, a urmelor găsite, a obiectelor examinate și a celor ridicate, a stării și poziției celorlalte mijloace materiale de probă, astfel încât acestea să fie redată cu precizie și, pe cât posibil, cu dimensiunile respective. Procesul-verbal trebuie redactat în termeni clari și preciși, „astfel încât lectura sa să poată reda întocmai imaginea locului faptei și pentru aceia care nu au participat la cercetarea la fața locului”¹⁸.

Pe plan tactic criminalistic, este necesar, mai întâi, ca la redactarea părții descriptive să fie avute în vedere următoarele elemente:

a) Descrierea locului faptei va fi făcută în mod amănunțit, interesând aspectul de ansamblu al acestuia, dimensiunile, topografia sa și dispunerea față de punctele cardinale, precum și față de alte puncte de reper mai apropiate, drumurile și căile de acces, alte particularități;

¹⁸ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Ed. Universul Juridici, București, 2014

b) Descrierea urmelor, a mijloacelor materiale de probă, a altor obiecte examinate și ridicate va fi efectuată detaliat, pe lângă denumirea lor exactă, indicându-se cu precizie locul în care au fost găsite, distanțele dintre ele sau până la obiectele principale, forma.

Dimensiunea, culoarea, alte caracteristici fizico-chimice sau particularități de identificare, precum și metodele tehnico-științifice criminalistice folosite pentru descoperirea, fixarea și ridicarea acestora. Sunt cazuri nefericite în practică, în care se evită o descriere sau chiar menționarea urmelor descoperite din diverse motive, uneori crezându-se că acestea nu sunt utile soluționării cauzei, altele fiind socotite ca dificil de examinat, ceea ce subminează bunul mers al anchetei.

Menționarea în procesul-verbal a oricărui element particular al cercetării, elemente cum sunt, de exemplu, împrejurările negative. În această alternativă nu trebuie omisă menționarea acțiunilor întreprinse în direcția clarificării și explicării lor.

Dacă există anumite observații ale experților sau martorilor asistenți cu privire la consemnarea celor de mai sus, ele vor fi inserate în procesul-verbal. În legătură cu acest ultim aspect, țin să precizez că nu trebuie consemnate opiniile sau interpretările personale cu privire la faptă, la autor, la urmele create prin activitatea infracțională, pentru a nu fi subminat, cel puțin în parte, caracterul obiectiv al procesului-verbal.

Frecvent, se impune o interpretare imediată a urmelor descoperite în câmpul infracțional, interpretare care, însă, va face obiectul unei constatări tehnico-științifice.

Din cuprinsul procesului-verbal nu trebuie omise mențiunile privind consecințele sau pagubele produse de faptele infracționale cercetate, indiferent de valoarea sau natura lor. Ultima parte a procesului-verbal va cuprinde o enumerare

exactă a urmelor, a mijloacelor materiale de probă ridicate de la fața locului și persoana căreia i- au fost încredințate, precum și a fotografiilor, schițelor, a altor înregistrări sau lucrări efectuate în timpul cercetării.

Se va menționa ora începerii și ora terminării cercetării la fața locului, după care procesul-verbal va fi semnat de către organul judiciar și de către martorii asistenți, pe fiecare pagină, locurile rămase libere fiind barate.

Referitor la conduita tactică urmată în redactarea procesului-verbal, considerăm necesar să subliniem că acesta, pentru a-și îndeplini întru totul rolul de mijloc de probă, va trebui să fie redactat, nu numai potrivit legii, ci și în conformitate cu anumite cerințe. Dintre regulile tactice criminalistice referitoare la modul de redactarea procesului-verbal, menționez:

a) Prezentarea obiectivă, completă și clară a rezultatelor cercetării, în exclusivitate pe baza constatărilor directe ale organului judiciar, evitându-se deducțiile, diversele interpretări alestării locului sau raportarea la anumite afirmații ale martorilor ori victimelor;

b) Folosirea unui mod de exprimare riguros, exact, precis și concis, a unei terminologii uzuale, accesibile și unitare sub raport procesual penal, astfel încât să fie prevenit echivocul sau ambiguitatea. Se va evita folosirea unor termeni de strictă specialitate, iar în ipoteza că aceștia nu vor putea fi, totuși, evitați, se va proceda la explicarea lor;

c) Descrierea celor constatate în ordinea în care s-a desfășurat cercetarea la fața locului, ceea ce impune ca procesul-verbal să fie redactat, de regulă, chiar la locul faptei, pentru a nu se omite nici un amănunt. În cazurile deosebite, întocmirea procesului-verbal se poate face și la sediul organului judiciar, însă, pe baza unor note detaliate luate de conducătorul echipei în

timpul cercetării, apelându-se și la imaginile înregistrate pe bandă videomagnetice.

Schița locului faptei. Schița locului faptei, denumită și plan-schiță sau desen-schiță, este destinată fixării și prezentării, în ansamblu, a locului faptei, a modului în care sunt dispuse, în plan, obiectele și urmele infracțiunii, precum și a distanțelor sau a raportului de poziție dintre acestea. Principalul rol al schiței locului faptei este acela de a facilita formarea unei imagini cât mai apropiate de realitate asupra scenei infracțiunii, astfel încât constatările cuprinse în procesul-verbal să fie clar înțelese. Referitor la terminologia folosită în practică - schiță, plan-schiță - considerăm că se impune o mai mare unitate de vederi, pentru a se diferenția schița executată la scară de desenul simplu. De pildă, în literatura străină se folosesc termenii de plan (schiță executată la scară) și crochiu (desen).

Din punct de vedere al tehnicii, modalitățile de efectuare a schiței pot fi împărțite în două categorii, după cum se respectă sau nu proporțiile dintre dimensiunile reale și reprezentările grafice.

Planul-schiță, executat la scară, în care sunt respectate riguros proporțiile dintre dimensiunile reale ale suprafețelor, distanțelor etc. și reprezentările acestora din plan.

Scara la care se ridică planul este în funcție de suprafața și de natura locului faptei. De exemplu, în cazul încăperilor, în general al locurilor închise, nu însă cum sunt halele industriale, scara poate fi de 1/50 sau 1/100, spre deosebire de locurile deschise, în care scara poate depăși 1/500, mai ales în ipoteza accidentelor aeriene sau feroviare.

Desenul schiță se realizează, de regulă, printr-o simplă desenare a locului faptei, fără să se respecte cu rigurozitate proporțiile dintre dimensiunile reale și reprezentările grafice, însă tot pe baza măsurătorilor

executate la fața locului și prezentate în schiță.

La efectuarea schiței, mai ales a locurilor deschise, trebuie să se respecte, în primul rând, orientarea acesteia (stabilită cu ajutorul busolei aflate în trusa criminalistică), după punctele cardinale, latura din dreapta planului fiind dispusă pe direcția nord-sud. Totodată, în mod firesc, este necesară măsurarea cât mai exactă a dimensiunilor, a distanțelor, ca și a unghiurilor sub care sunt dispuse diversele obiecte sau urme.

Pentru fixarea poziției unui obiect în plan, se recurge la mai multe metode, stabilite în funcție de întinderea și de complexitatea locului faptei. Astfel, acestea sunt:

a) Vizarea încrucișată sau metoda punctului de întretăiere, executată din două puncte diferite, denumite și puncte de stație. Punctele sunt indicate la baza planului, din ele trăgându-se câte o linie spre obiectul vizat, locul de întretăiere al celor două linii reprezentând punctul în care se află dispus obiectul vizat;

b) Metoda triangulației, folosită în geodezie, în care punctele de dispunerea obiectelor aflate la fața locului sunt determinate pe baza distanței față de o axă de referință și a unor puncte fixe de reper, după care se formează o rețea de triunghiuri, aproximativ echilaterale, ce vor indica coordonatele punctelor din teren. În criminalistică, metoda este aplicată, mai frecvent, în cercetarea accidentelor de circulație.

În ceea ce privește schița locurilor închise, a încăperilor, aceasta poate consta fie numai în reprezentarea suprafețelor orizontale și a obiectelor aflate pe suprafețele respective, fie în reprezentarea și a suprafețelor dispuse în plan vertical, apelându-se, în acest caz, la metoda planului de rabatere, metodă constând în

desfășurarea pe orizontală a pereților și a tavanului unei camere.

Fotografiile și înregistrările video judiciare

Fotografia judiciară executată la fața locului se numără printre cele mai importante mijloace de fixare a rezultatelor cercetării, deși este considerată drept o modalitate auxiliară procesului-verbal. Fotografia la fața locului include, așa cum s-a văzut în prima parte, fotografia de orientare, fotografiile schiță, fotografia obiectelor principale, fotografiile de detaliu și măsurătorile fotografice:

a) Fotografia de orientare este destinată fixării întregului loc al faptei, raportat la anumite puncte de reper de natură să servească la identificarea zonei în care s-a săvârșit infracțiunea;

b) Fotografiile schiță servesc la redarea, în primul rând, a locului faptei, cu tot ce are el mai caracteristic, redarea în întregime sau în partea locului respectiv, în funcție de varianta în care este executată. De pildă, fotografia schiță unitară, fotografia schiță panoramică, în variantele liniară sau circulară, fotografia schiță pe sectoare, fotografia schiță încrucișată;

c) Fotografia obiectelor principale, cum sunt, de exemplu, corpul victimei, armele sau instrumentele folosite de autor în săvârșirea infracțiunii, mijloacele materiale de probă ș.a.;

d) Fotografiile de detaliu, necesare punerii în evidență a urmelor, a detaliilor caracteristice ale acestora, a modului în care sunt dispuse pe suprafața obiectului purtător, a modificărilor, degradărilor etc. Produce prin săvârșirea infracțiunii.

Înregistrarea video judiciară se înscrie printre metodele moderne de fixarea rezultatelor cercetate la fața locului, devenite, în prezent, indispensabile în cazurile deosebite (omor, distrugerii

provocate de explozii și incendieri, accidente feroviare, aeriene etc.).

Înregistrarea pe bandă videomagnetice, spre deosebire de filmare, prezintă mai multe avantaje ce nu pot fi neglijate. Astfel, ea este mai ușor de executat, deci nu necesită o pregătire deosebită din partea celui care o execută. Totodată, permite verificarea imediată a calității și eventuala refacerea acesteia, în măsura în care situația o impune.

Sub raport tehnico-tactic criminalistic, fixarea pe bandă video presupune, ca și în cazul fotografiei judiciare, înregistrări video de orientare, schiță, în toate variantele acesteia, anume înregistrarea obiectelor principale, a urmelor și a detaliilor, inclusiv înregistrări la scară.

Alte reguli privesc modul de executare a cadrajului și panoramărilor, de realizare a diverselor planuri (plan de orientare, plan schiță, prim-plan, plan detaliu ș. a), a travelling-ului sau transfocării etc.

Bibliografie

- Băloi P.C., Unele probleme privind cercetarea locului faptei, în „Probleme de medicină judiciară și de criminalistică”, vol. IV, ed. Medicală, București, 1965
- Buzatu N.E., Criminalistică, Ed. ProUniversitaria, București, 2013
- Berchesan V., Pletea C., Sandu Eugen I., Tratat de tactică criminalistică, Ed. Carpați, Craiova, 1992
- Bercheșan V., Dumitrașcu I.N., Cercetarea omorului în Tratat de metodică criminalistică, Ed. Carpați, 1994
- Bercheșan V., Cercetarea penală - îndrumar complet de cercetare penală, Ed. Icar, București, 2001
- Cârjan L., Chiper M., Criminalistică. Tradiție și Modernism, ed. Curtea Veche, București, 2009

Reguli tactice de investigare pe teren

- Ciobanu P., Stancu E., Criminalistică. Tactica criminalistică, ed. Universul Juridic, București, 2017
- Ciopraga A., Criminalistica, tratat detactică, ed. Gamma, Iași, 1996
- Dongoroz V., Daringa G., Kahane S. și colectiv, Noul Cod de procedură penală și Codul de procedură penală anterior. Prezentare comparativă, Ed. Politică, București, 1969
- Dongoroz V., Explicații ale Codului de procedură penală român, vol. I, Partea generală, Ed. Academiei Române, 1975
- Mircea I., Criminalistică, Ed. Lumina Lex, București, 2010
- Macovei V., Folosirea videomagnetofonului la cercetarea la fața locului și la reconstituire într-un caz de omor, în revista P.C.C. nr. 2, 1982
- Neagu I., Damaschin M., Tratat de procedură penală. Partea generală, ed. Universul Juridic, București, 2014
- Olteanu G.I., Considerații considerate cu privire la tactica efectuării cercetării la fața locului, Ed. AIT Laboratories, București, 2004
- Ruiu M., Criminalistică. Elemente de tactică criminalistică, Ed. Universul Juridic, București, 2014
- Stancu E., Moise A.C., Criminalistică. Elemente de tehnică și de tactică a investigării penale, ediția a II-a, ed. Universul Juridic, București, 2014
- Stancu E., Ciobanu P., Criminalistică. Metodologie criminalistică, Ed. Universul Juridic, București, 2018
- Stancu E., Investigarea științifică a infracțiunilor, Curs de criminalistică, partea a II-a și a III-a, Universitatea București, Facultatea de Drept, București, 1988
- Stancu E., Tratat de criminalistică, Ed. Universul Juridic, Ediția a VI-a, București, 2015
- Udriou M., Sinteze și grile. Procedură penală. Partea generală. Noul Cod de procedură penală, Ed. C.H. Beck, București, 2014
- Volonciu N. (coord.) Uzluu A.S., Codul de procedură penală comentat, ediția a 3-a, ed. Hamangiu, București, 2017

Librăria ta de carte de specialitate juridică, economică și business

Din 2008 suntem
alegerea lor...

TU?

Cursuri universitare • Tratatе • Monografii • Coduri • Legislație • Jurisprudență • Reviste de specialitate

www.ujmag.ro

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Bd. Iuliu Maniu nr. 7, clădirea Cotroceni Business Center corp C,
sector 6, București (lângă AFI MALL)

021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro